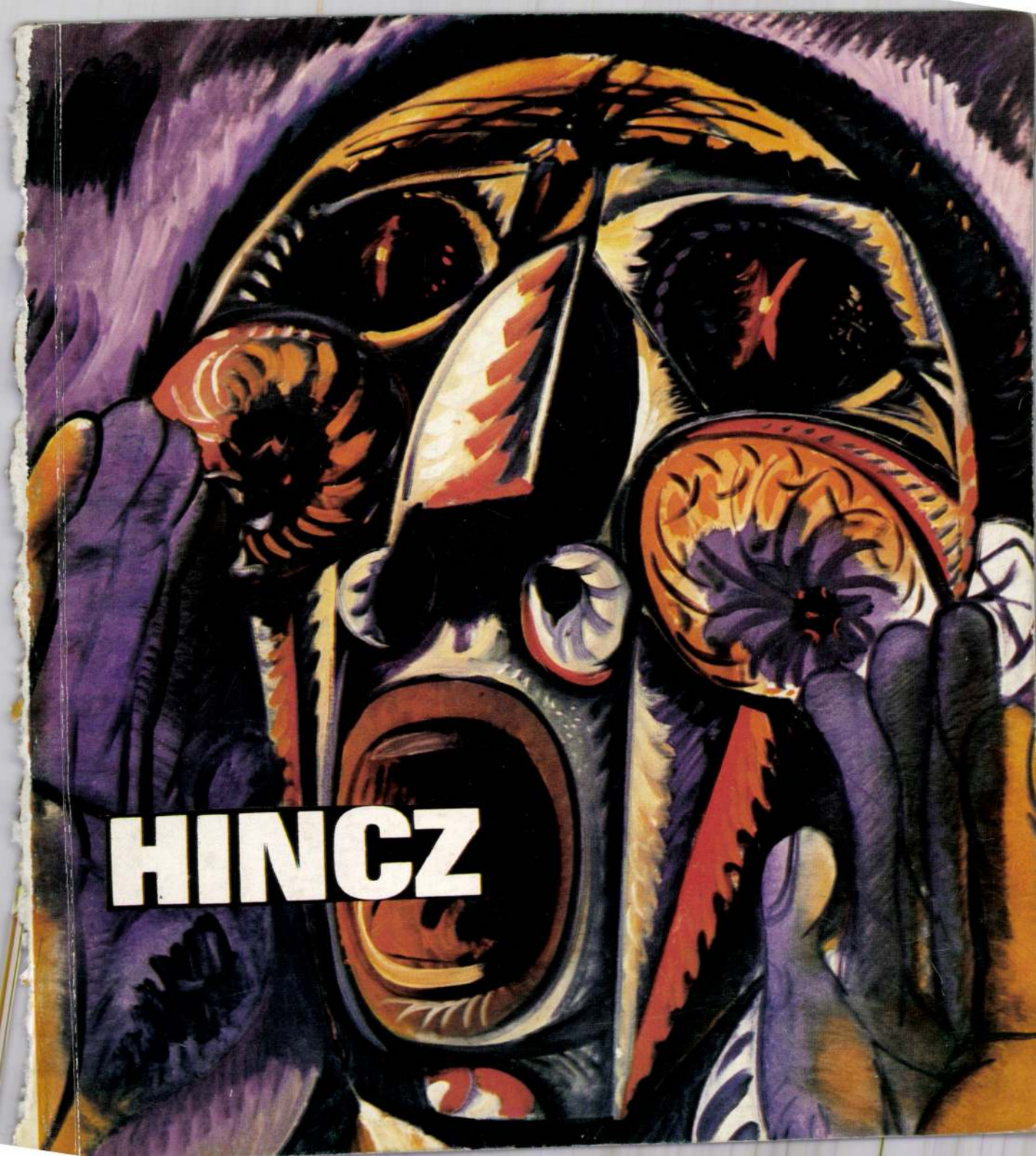
HINCZ

minera

MTA-Mw
FÖLÖSPÉLDÁNY
OSZK
DV'9
3
Fölöspéldány

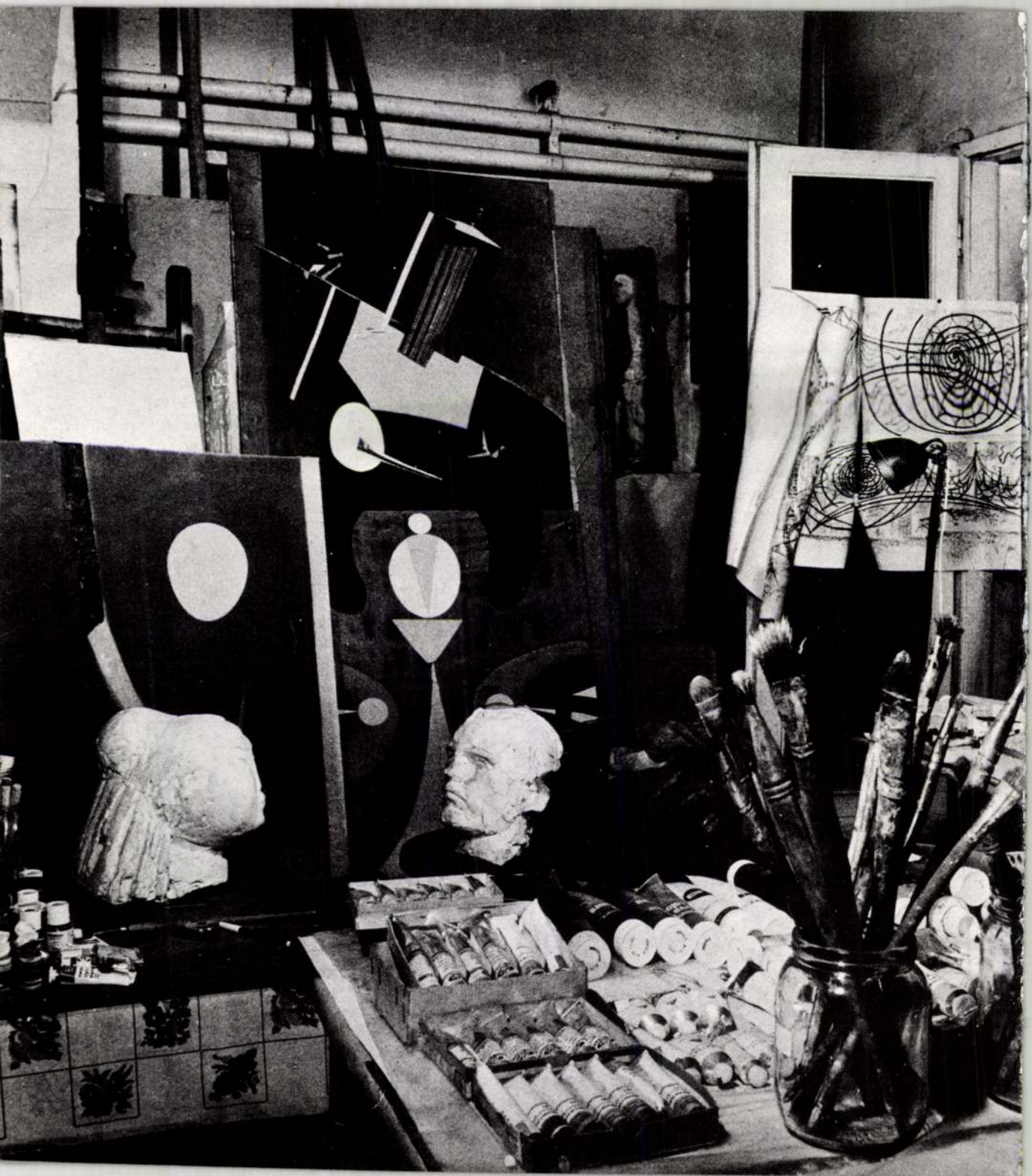

HINCZ GYULA ÁLLANDÓ GYÜJTEMÉNYE VÁC

Századunk magyar képzőművészete jelentős fejezet, oyen számottevő térnyerés, mely hírt, rangot vívott ki magának, hozzájárult a művészetek ezen ágazatának általános fejlődéséhez. Ereje minősége és számtalan árnyalata. Hincz Gyula életműve is klasszikus értékké növekedett a maga robbanó mozgalmasságával, nyitó lendületével, új igazságokat hordozó, új esztétikumot teremtő offenzívájával.

Ő a magyar Picassó. Nem szándékában, nem céljaiban, hanem természetében. Minden műve pazar nyitány, Ő is, más is forrásként használhatja. Képpel beszél, képpel ír, képpel gondolkodik, képpel teremt, képben vívódik, képben halad előre képzeletének, intellektusának kifogyhatatlan áradásával. Nem fejlődésében, hanem lényében perfekt, – a képző- és iparművészet minden ágát hiánytalanul magas színvonalon műveli; fest, rajzol, mintáz, építményeket tervez, kerámiákat, színpadterveket készít, mozaikot, gobelint, emlékművet komponál és ezen az egyetemes eszmei, formai határon belül jártas a terrakotta, a bronz, a kollázs, a rézkarc, a pasztell technikájában, – könyvillusztrációival kontinentális hírt vívott ki magának, de magabiztos üvegablakainak formavilága is. Eszméinek sokasága igényli e dandár műfajt, szabad útlevéllel közlekedik ezen régiókban belső igényei szerint.

Mélysége mozgékonysággal ötvöződik, – így fogadja be a világot, és gyors tempóval alakítja művekké álmait, felismeréseit. Látványt rögzít és gondolatot, – gyönyörködtet és láttat, feltárja a valóság összetett vizualitását. Képi vizsgálódásának egyik sarkpontja a mozgás elemzése. Vagy egy sajátos mozgást jelenít vagy az összes ismert mozgásformát elemzi. Igy az 1928-ban festett „Modern világ" a mechanikai mozgásra összpontosít, – a Kertészeti Egyetem mozaikja szintetizálja a fizikai, kémiai, biológiai mozgásirányokat, utal a társadalmi mozgások kombinációira a Nap, a növények, a csoporttá sűrűsödő szemek lágy és tüzes tónusainak idézetével, s mindez feszült képi gondolkodásának tisztázott eredménye.

Hincz Gyula az 1920-as évek végétől nemzetközi munkamegosztás keretében kutatta az új rajzi anyanyelv távlatait Kassák, Rodscsenkó, Tatlin, Liszickij társaként, és folyamatos megújulásában, a fő eszmék láttamozásában megtalálta a közérthető és elvonatkoztatott képi elemek összetett arányait, melyek a kifejezést és a megértést is biztosították. Az „Utca" könnyebben olvasható, mint a „Kettős tér", mivel az előbbi látványegyüttható-kból merít, utóbbiban több az asszociációs összetevő. Ez a helyes arányadagolás egész munkásságára, festői, szobrászi, grafikusi tevékenységének minden állomására jellemző teremtő szándékainak és alkatának megfelelően. Éber szellemisége követi a valóság bővítményeit a világ tárgyiasságában és gondolatiságában. A Hincz-életművet felderítő, kísérletező, analizáló és összefoglaló erő jellemzi. Számára a gondolat is a természet része, így joggal tarthatjuk önálló jelrendszerét az egyetemes léptékű realizmus friss térhódításának.

Képfelületeinek színes detonációi játékosak is, s ez a kifogyhatatlan ritmus, ez a hatékony áramlás, olykor örvénylő vonalvezetés nemcsak tükrözi a tudat és a külső valóság régióit, hanem serkenti is a rajzhálózat indázásával. Szeme és értelme is nyitott a világ műszaki tényezőire, s az ipar csőrendszerét figyeli, alakítja festménnyé. Azt is, – mindent. Az univerzum ősi és új komponenseit írja, elemzi azon a megújított komplex, egyéni képnyelvén, mely saját szükségletei szerint bő belső szabadsággal fehasználta a kubizmus és futurizmus eredményeit. Ő marad azonban eszközeinek gazdája.

Dialektikus alkotó, olykor a fenagyított színes sejt adja az inspirációt, a mikroszkópikus szemlélet, máskor a szem élességével pillant körül, s időnként kozmikus látószögből talál rá korunk festészettel megsejtett és kifejezett törvényeire.

Minden Hincz-rajz, Hincz-szobor, Hincz-festmény első mű, a teremtés első napjában fogant, Ő a létezés felderítését végzi, ez izgatja elsősorban és csak ezt követi a valóság bravúros leírása. Virtuozitását elmélkedő alaposság hitelesíti, – vet, de azonnal arat is, minden műve új hajtás, de termés is. A képzőművészet világnyelvének szókincsét és grammatikáját bővíti, – rajzi rendszere a test körvonalait ábrázolja, de a tudat nem látható anatómiáját is értelmezi úgy, hogy általa szerkesztettt képmondatokká alakítja. Több ez asszociációnál, több ez sűrítésnél. A Hincz-mű nem egyszerűen a megismerés kreatív kísérete, hanem maga a megismerés, annak termő, teremtő, folyamatos és állandósult állapota.

Kétségtelen, Picassó után a festészet energiaválsága következett be, átmeneti megtorpanás. Ez történt Michelangeló, Rembrandt életműve után is. Hincz Gyula jelentősége abban is áll, hogy forrásteremtő képzeletével és bátorságával csökkenti, szünteti, mérsékli, befejezéshez közelíti ezt a nyomasztó energiaválságot azáltal, hogy új energiákat tár fel a kifejezésben, – prolongálja a haladást.

Hincz korunk lelkületét a vonal nyüzsgő hálózatával, a színek feltartóztathatatlan áramlásával találja meg, ez művészetének változása, statikája és megujúlása, az az általános jel, mely egyszerre önarcképe és a világ összetett arculata egyben, Képírása időben és térben is univerzális, Európa-kotta, melyet használ és alkot. A valóság állóképeit mozdítja, s valahány alkotásának konstans tényezője, hogy általuk mindig születik valami, gyarapítja a létezést. Ez a kulcsa, s az is, hogy a Hincz-kép mágneses mező, – vonz, sodrásába kerít, s így akaratlanul, de önállóan részesévé válunk festői közreműködéssel a világalkotásnak.

Hincz csoportosítja, mozgósítja erőit, – rendezi és teliti a festői terepet. Mindig rendelkezik új ideákkal és ehhez mindig megtalálja, megteremti a szükséges és egyetlen lehetséges képi formulát. Nem egyszerűen fest; Ő a kép. Gejzírszerű lobogással tör fel a színes vonal szerkesztett bozótja, alakzatai szüntelen osztódnak, olykor a lézersugár kígyózásával gyorsulnak, a felület tüzes láva, így jelöl Allende utáni „Chile"-t. Joggal mutatott rá már Kassák is Hincz Gyula „nyugtalan és nyugtalanító" karakterére, „extátikus lángolás"-ról beszél Vele kapcsolatban. Mindez azonban nem szertelenség, hanem a szellem lázas állapota, mely a jövő kapuját ácsolja minden művében. Értékrendje végérvényes, de egyúttal Via Appia is, út a létezés törvényeihez.

Ő elsősorban nem ábrázolja, hanem megnyitja szemnek, értelemnek a festészettel megközelíthető igazságot rajzgyökökkel, élő színszótárral, rendre újjáteremti a tájékozódást a gondolkozásban. Mindig telített, soha nincsenek hiányai, fájdalma, vergődése a szelekció szigora, mely száz és ezer életképes ötletből választja ki az egyetlen lehetséges alkotást, a többit nemlétre száműzi. Képzelete kifogyhatatlan komputer és ami szintén különös, hogy a lézer feltalálása elétt már a lézervonal rajzásával népesíti be műcsoportjait a kutatás és a játék jegyében, mely szintén Hincz sajátossága. Megszakított és sűrített vonal futkároz a felületen egy alig látott festői tavasz áradó termékenységével. Ha bármilyen anyaghoz érint, azonnal forma mozdul benne, s a formában eszme villan.

Nincsenek korszakai. Életműve egyetlen hatalmas ív, — áradása akkor kezdődött forradalmak után, amikor a történelem apálya miatt szenvedtek milliók. Hincz vette át Uitz Béla szerepét, Hincz lett a jogutódja, egyik örököse a permanens forradalomnak, ennek jegyében készítette szögplasztikáit és korszerű színpadterveit az 1930-as évek elején, ennek szellemében formálta a gépi világot életünk szövetségesévé, a József Attila által jelölt „kezes állat"-tá. Szabó Lőrinc költészete Hincz indulásakor fél a géptől, Picassó is többször szörnynek jeleníti, — Tőle azonban távol van minden előítélet.

Sűrít, amíg el nem éri a képi közmondás szilárd és bonthatatlan tömörségét. Így születnek pontos, szabatos, hiánytalan definíciói ölelkezőkről, gépi mechanizmusokról, az élet színes vegetációjáról, melynek kettős forrása az évszak — és a gondolatvonulás. Ez a kellemesen mély rejtvény számtalan labirintusa olyan gyönyörködtetés, mely felismeréseket is tartalmaz a lét főútvonaláról és fontos elágazásairól. Fantáziája soha nem üresedik, mert az elhasznált motívumok helyébe azonnal újak születnek, hogy velük a természet, a társadalom és a gondolkodás törvényeit rögzíthesse. Külön-külön, olykor együtt mindhárom kategóriát.

Tág határok között él, mozdul, lendül előre, — elemzi a mai utcát, Petőfi segesvári óráit, a biológiai keletkezés struktúráját és számtalan más dolgot, jelenséget. Egyszemélyes képi újság Hincz művészete, rendszeresen közli a világ, az élet, az ember új híreit, de nem a publicisztika, hanem a festészettel megközelített filozófia szintjén; felsőfokon. Kolombuszi alkat, a festészet iránytűjével találja meg az eszme új földrészét. Werner Heisenberg írta, hogy „a tudósnak mindig újra és újra annak a Kolombusznak helyzetébe kell kerülnie, akinek bátorsága volt minden lakott területet maga mögött hagyni abban a szinte őrült reményben, hogy a tengeren túl ismét földet talál." Hincz festészete is maga mögött hagy minden lakott területet és rajzi tudásának, festői invenciójának biztos sajkájával indul útján. Indul és megérkezik.

Az emberré válás nem szűnt meg, napjainkban is tart. Ezt az új állomást, ezt az új szakaszt vizsgálja Hincz is a maga kombinatív stílusával, Babits még úgy vélte, hogy „fekete az anyag rejtett lelke", Hincz Gyula azt bizonyítja, hogy az anyag minden színárnyalatot magába foglal a sejttől a kozmosz spirális ködéig. Fürkészően éles szemléletével Teilhard de Chardin szavait kölcsönözve Ő is „a tudat tudatának" nyomába ered, — feltár és összegez, a kép nemcsak leír, hanem rendezi a világ látvány- és információözönét. Hajdan egy hortobágyi pásztor szűk adattárral rendelkezett, s az elegendő volt számára az élet élményekkel zsúfolt teljességéhez, ma ezt az ősállapotot fenntartani nem lehet. csak a tempó sokszorozásával. Korunk érverése a gyorsaság, Hincz felületei is száguldanak a fogalom átvitt értelmében. Egyik önarcképén nyolc szem is található, — érzékeltetve azt, hogy egyetlen pillanat az idő teljességét hordozza, s egy ember az emberiség. Mindenki az.

Alkotásaiból pontosan olvashatjuk a világóra állását. Ha sűrűsödik a fekete háttér, ha idegesebb a vonaláramlás, ha perdül, örvénylik a színforgatag, akkor valahol megint botrány történt, valahol megint főszerephez jutott a brutalitás, — csatát vesztett az értelem és a humanitás. Művészete nem elégszik meg önnön esztétikumával, minden idegszálával arra törekszik, hogy képi eszközökkel szerkesztett prognózisa javítson a világon

és az embereken. Bármennyire is absztraktnak tűnik ez az egyetemességet magában hordozó egyéni képnyelv, ez látszat csupán. Mindez a világ mai összetett valósága, s mivel Hincz számára ez a modell, ez a forrás, hozzá keresi a kifejezéshez maradéktalanul szükséges új eszközrendszert, így a mű végeredménye éppen elvonatkoztatott elemei révén korunk korszerű és teljes realizmusát jelenti.

Szimultanizmusa más, mint Dos Passossé, nemcsak a tér azonos időegységeit összegezi, hanem a szakadatlan idő vertikumát testesíti műveinek színes terében. Az „Uj Mózes" és a „Világanatómia" az összes idő és tér emblémája, örök jelenidő leíró és kubisztikus elemeivel. Mégsem festői sakk ez csupán, nem egyszerűen szimultán játék, hanem igazolt képi rendszer, vizuális törvényalkotás.

Vajon e szakadatlan invázióban nem válik hűtlenné a Goethe sürgette főműhöz, nem hagyja ott biztos eredményeit egy bizonytalan kimenetelű új lehetőségért? Otthagyja. Szempontjai nem elsősorban és nem kizárólagosan széptani jellegűek. Nagyvonalúan lemond bizonyos értékekről is azzal a biztos tudattal, hogy minden látszólagos kalandja, epizódja, csekélységnek tűnő rezdülése főmű, szervesen hozzátartozik a pályaívhez.

Optikai ingereket is közvetít, a felfedezett beszme belső táját szintúgy. Szüntelen narkózisban él, s ez a színek tüzes világossága, a rajz bő, bővített alapszókincse. Ebben a termő közegben halad, ebben rejti el intimitását, fontos forgácsait, lényeges töredékiet, játékosan mély apróságait. Festői országlásának rajz a növényzete, olyan gyorsírás, melylyel a lét időszerű és maradandó üzeneteit feljegyzi, értelmezi.

Képeinek állítmánya a rajz, alanya a szín, – ez a kincstára. Eszme-törzseinek második, nyolcadik nemzetsége rendre új hajtást terem, így születik művészetének összetartozó családfája; huszadik, századik születésében. Tudatmezőinek gyűrődése, remegése szökőárrá gyorsul a felületen. Tüzes láva a rajz, színnel telítődik, óriási tartalék, mely egyrészt végleg elfelejtődik, máskor új mesterműveinek nyersanyaga lesz. Ez vonal-lim-lomjainak sorsa, kifutása, küldetése. Tornádó söpör végig a képen különös arabeszkeket görgetve, képzeletének lendülete fuvallattól orkánig terjed formavezetésében.

A Hincz-mű, akár festmény, akár grafika, – mindig egyenlet, mely a megismerés övezetében lép és végeredménye biztos és változatos. Vagy az idegsejt szerkezeti képletét idézi, vagy a kromoszóma mikroszkópikus látványára pillant, olykor a lomblevél gázcserenyílását figyeli, máskor a vegyipar csőrendszerét, légifelvételről értelmezett mezők zöld szelvényeit vizsgálja, – még a mosógép alakzata is képalkatrésszé válik. Sajátos festői tömegvonzás érvényesül képein, – rezgőkörök, transzverzális és longitudinális hullámok szabdalják át színes szerkezeteit és gondja van arra is, hogy fekete tónusokkal szigetelje, fékezze, ellenpontozza a harsány színek vad lobogását. Mindez Hincz areája, ökológiai térsége, ahol megszületik Indiája, tágult orrcimpáju Afrikája, színes gömbjei, gordonkás figurája, ezüst madara, Nikéje, beszélgetői, Kernstok Károlynak szentelt emlékezése, vörös galambja, római jegyzete, fölégetett földje, – bronzszobor, akvarell, tusrajz, rézkarc, – eszmék, formák közelített teljessége.

Mindent összegyűjt képzeletében, hogy sugározhassa az egyetemes létezést, – botanikus jeleket gubacsról, izlandi mákról, mocsári ciprusról, vadcsapákat, a nagy és kis vérkör áramlását. A kép ajánlata, parancsa és saját szükséglete szerint integrálja a formát,

máskor süríti, sokszorozza. Az intellektus belső megvilágosodása szerint azonnal vált más formákra, más műfajokra vagy az egyszerűtől a bonyolultig, vagy fordítva. Időnként a dolgok, jelenségek embrionális állapota érdekli, máskor a műszaki szerkezetek válnak alkotóelemmé. Megdermedt nyalábok, képre fordított rádiójelek, üstököscsóva-alakzat is képforrásává válik elmélyülése és találékonysága nyomán.

Az elemek periódusos rendszerének összeállítása Mengyelejev Dimitrij nevéhez fűződik, – a színek ordójának új törvényalapítója Hincz. Olykor a mű hangszerelését egy-két alapszín főszereplésére bízza, – a legtöbb esetben azonban felsorakoztatja a teljes skálát. Ekkor is bizonyos arányok dominálnak kék, vörös túlsúllyal. Üdítő orgia ez; bibor naplemente tüzes kolorítja találkozik a vérplazma piros formájával, – minden alakzatába behelyettesíthető az emoció. Az évszakok hiánytalan tónusrendje és az ember tervezte színkomputer lényeges árnyalatai szabadítják fel a piros-kék-sárga halózat szunnyadó energiáit. A színek láncreakciója révén magból erdő születik viharzó sebességgel, s ez a tündéri varázsa művészetének. Maga vallotta szavakkal is: „Rohamszerűen fejlődik a művészi kifejezés a színlátás szempontjából, mióta új anyagokat ismerhetett meg a festő; a kobalt, az ultramarin, a violák végtelen skálája példa erre". Érdeme, hogy a színgazdagodás tényét nemcsek elméletileg fejtette ki, hanem festői gyakorlatában.

Bauer Jenő jegyezte meg, hogy Hincz felületeit „játékosan harsány színdinamika jellemzi", – s hozzátehetjük, nagyon tudatos tevékenység ez. Az is tény, hogy „színeinek forgataga nem egyszer vidám farsangok szerpentines kavargását idézi". Vállalja Hincz, hogy a festészet Bajazzója legyen, a legnemesebb értelemben vett komédiás, aki elementáris ünneppé avatja a bazári színek hétköznapi liturgiáját. Ez az önfeledt színtobzódás akaratlanul is rokona népművészetünk színpartituráinak, kódexe az a láz, mely ezt a pazar pompát teremti a hímző mezőkövesdi asszonyokhoz hasonlóan. Egyben társak, hogy színekkel teremtik a világot, a világ örömét. Mindez nem mond ellent annak a ténynek, hogy Hincz Gyula Gabo, Archipenko, Tatlin, Kassák, Rodscsenkó, Liszickij, Kandinszkij megszakadt forradalmi irányzatának egyik legtudatosabb örököse. Ő az, aki a huszas évek közepétől kompromisszum nélkül folytatta a Nyolcak és az Aktivisták továbbá Uitz Béla kezdeményezéseit. A forradalmi avantgarde szellemében dolgozott egy olyan korban, amikor mindez eszmei, formai értelemben egyaránt szálka volt a konzervatív, és a haladást tagadó kurzusnak. Merész fiatal volt Hincz is, új világot akart teremteni festészetével, ez lett a kódja. 1927-ben festett „Figura"-ja és a „Kép 1929"ből nem testhez illesztett szemet vázol fel a függőleges síkban, a mértani rendben, amőbaszerű indázással szerkesztett festői térben. A „Háromszög" is e korszakának jellegzetes alkotása, ahol a lebegő forma és a hozzátársított geometriai alakzat akkor erőteljes újdonságot jelentett anélkül, hogy igazán felfedezték volna. Azt sem érzékelték, hogy 1926-ban készült „Fekvő akt"-jának kubista tördelése nemcsak egy fontos stíluseszmény memorizálását, hanem továbbteremtését valósította meg. Mindenre figyel, minden használható „tiszta forrás"-t számbavesz, így 1929 és 1932 között tervezett színpadképeire a Bauhaus korrekt fegyelme és tisztázottsága is hatott. Az indulás izgalmát és fontosságát ma is érzi, ennek jegyében festette 1970-ben a „Visszaemlékezés a 20-as évekre" c. képét, melynek ovális formájába ülteti egykori és megőrzött kötetlenséget. Nem feledhetjük el azt sem, hogy 1933-ban az általa komponált Írók Gazdasági Egyesülete

pavilon olyan színes plasztika-építmény, mely a sokak által később felvetett „színes város"-nak első vázlata. Ebből következik életművének sorsdöntő hiánya, az, hogy jórészt magányos maradt, törekvéseit nem kísérte igazán méltó figyelem, így nagyszabású elképzelései rendre elnapolódtak, vagy mások valósították meg később és Tőle függetlenül.

Ez az elszigetelődés bizonyos zavart is okozott. Az 1938-ban keletkezett „Borus Balaton" olyan rezignáció, olyan visszalépés a ma már megtalált konstruktív nyelvezettől, mely egy fejlett és tiszta kritikai háttér esetén soha nem következett volna be. Természetesen ez is jó kép az „Erdőszéle" vegetatív szárnyalásához hasonlóan, csak pályaívének epizódja. Az Ő szocreál stílusa jóval előbb, a 40-es évek elején kezdődött, két korszak is felelős azért a harminc esztendei kiesésért, mely Hincz Gyula munkásságában bekövetkezett. Az igazsághoz az is hozzátartozik, hogy ezt a feladatát is magas szinten teljesítette formai kompromisszummal, de minőségi megalkuvás nélkül, s 1960 körül folytatta ott, ahol a harmincas évek elején abbahagyta. Ekkor találta meg másodszor önmagát. Nagyságát, kivételes tehetségét éppen az bizonyítja, hogy egyrészt visszatalált legjobb önmagához, másrészt minden regiszterben emlékezetes művet alkotott. Ilyen képe a „Munkanélküliek" csoportja, ahol a várakozó férfiak néma dühükben az idő barbár jelei. Ülnek, állnak az utcán; frontálisan, profilban, háttal, kajla kalapban, anélkül, de mind mezítlábas, csöndjük; kiáltás. Maradandó érték lett „Olvasó munkás"-a is, ahol a fej gömbje a meghatározó elem s a rajta villanó fény a belső megvilágosodásra utal. Fény gyullad az emberben, a gondolat, az eszme, — ezt teszi láthatóvá Hincz olyan klasszikus előzmények után, melyek Daumier, Cézanne, Derkovits nevéhez fűződnek az olvasó ember tematikában, s választékosságát, erejét igazolja, hogy képes folytatni e nagy mestereket.

Komoly szerepe van munkásságában a kiemeléseknek. Hol a szemek vagy az öklök dominánsak, olykor az átírás erőteljessége. Ez utóbbira példa a „Jaj, Vietnám" 1966-ból. Kisebb méretű „Quernica"-t fest, ahol a száj pálma, az emberi szem riadtságából éjszaka és tűz villan, a dzsungel, — tenger nyílik a tenyérben és a Nap, — egyetlen színes kiáltás a kép; áhitat és mozgósítás. Egyik fő motívuma lett és maradt a madár. Szavakkal vallotta monográfusának: „Úgy képzeltem el ezt a szimbólikus madarat, hogy benne magát a létére figyelő, jelenségeket éberen észlelő emberiséget jelképezném, amely egyfajta olyan visszatükröző burában honos, ahol millió és millió figyelő szem tekint vissza reá". A Hincz-madár színeiben az összes évszakot hordozza, minden világtáj tónusait és fürkésző szemei az emberiség fő érzelemvilágát tükrözik. Környezetük violás tűz, s ahogy Leonardó két lábra ágaskodó lova, úgy a Hincz-madár is az emberi létezés ajtaján kopogtat saját magánvalójának felsőfokra hevített izzásával. Pompás áradat ring végig a „Növényember"-en is. Minden szín megérkezik meghívójára, teljesíti hűen szolgálatát a természet képes szótára. A „Találkozás" is telített leleménnyel és a „Színmotor" is jelez valami lényegeset 1970-ből, azt, hogy a komputer variációtermő intenzitását győzi erővel és helyettesíteni is tudja Hincz eszmesugalló fantáziája, mely az „Afrika" csápjaiban, duzzadt halló kürtjeiben, orrcimpás tágulásaiban egy földrész erős jelévé tud sűrűsödni. A nem csökkenő, hanem egyre növekvő értékű alkotások közül is kiemelkedik a „Keletkezés". Mi ez tulajdonképpen? Felbontott sejtmag, anyaméh-keresztmetszet vagy egy távoli galaktika távcső-rajzolata? Színes óriásmolekula finom erezetekkel, egyszerre emberi agynyomat, hullámvonal egy még fel nem fedezett bolygóról, — lázas vonalköte-

gekben, pontsűrítményekben csírázik, erőre kap az élet, mely Ady szavaival és Hincz ábrázolatával „szent okokból élni akar". Függőleges vehemencia omlik feszült párhuzamokban, – jelzi; minden percben születünk, életünk minden új rezdülése keletkezés. Heves színegyletekből osztódó, gyarapodó sejtkolóniák organizmusa utal az élet nagy kezdő titkára, – okát, célját nem tudó, de érzékelt törvénye jelenik meg e teljes és hiánytalan színpartiturában. A „Beszélgetők" sem egyszerűen csak személyek, hanem a létezés általános alanyai, a stilizált kezek, arcok nem a személy körvonalait kutatják, hanem minden ember anatómiájának közös vonásait.

A „Stresszvilág" idegállapotunk belső képe, ahol a nyugalmat, kék, sárga pontok támadják meg s az azokból kerekedő vonalkígyó elszakítja a csöndet, a harmóniát. Valós újdonságot tartalmaz 1974-es „Új Mózes"-e. Az ótestamentum törvényalkotóját idézte a reneszánsz, elsősorben Michelangeló, Hincz a Mózes-történés látomásos pillanatát ragadta meg, a már Kodolányi János által is idézett „égő csipkebokor" környezetét, a színes drámát sistergő tűzzel, parázzsal, füsttel és a láng izgalmas folyondár szerkezetével, megperzselt avarral. Mózesből is csak egy hatalmas szem látszik, küldetésjelző megszállottsága.

Rendezett rajzás óvja meg az ismétléstől bonyolult vizuális képleteit, irányítja fontos intermezzók után kimagasló mesterművekhez. Ilyen az 1975-ben festett „Csönd! Hommage a Kernstok Károly" című alkotása, melynek tragikus időszerűségét három baszk hazafi mártíromsága adta. Három dolog siettette e mű létrehozását. Első Kernstok iránt érzett tanítványi tisztelete, akinek utolsó képe a „Temetés" volt. Mesterére és finalista művére emlékezett, másrészt a baszkok brutális kivégzése ekkor történt, mely felkeltette benne a „Quernica" áramlását is, hiszen újra spanyol földön történt a dráma. Hincz ezt a megrendülését Picassóhoz, Kernstokhoz és önmagához is méltóan alakította képpé. A következő sor olvasható a pannóméretű olajfestményen: „Tisztelet a hősöknek, a kezdeményezőknek!". Hincz a baszk hazafiak önfeláldozása kapcsán nemcsak nekik állít emlékművet, hanem minden hősiesen elesett embernek, minden elbukott kezdeményezőnek is. Rejtélyes önarckép is egyúttal, miközben tiszteleg Kernstok nagysága előtt, miközben felhasználja és továbbteremti Picassó eszközeit. Három figura látható a képen; görcsös, sikoltó kezek, három friss, fölösleges halott. Külön magyar sors, hogy míg Picassó „Quernica"-ját azonnal világhír övezte, addig Hincz hozzá méltó alkotása még népünk köztudatáig sem jutott el a szerző szemérme és közömbösségünk jóvoltából.

A „Lebegő struktúrák" hálós képződmények rendszeréből összegeződik fekete lyukkal, s a „Termelés játékai"-nak színes tere igazodik üzemeink karakteréhez. Igaz, itt azt is érzékelteti, hogy az ember által létrehozott műszaki világban fogyatkozik a természet, a személy is feloldódik. Mindazonáltal nem tekinti a gépsort ellenséges közegnek, nem veszélyzónának jelöli, csupán munkajátéknak a termelést. Ha valóban az lesz, – játékkal bővült koncentráció, akkor éri el a munka az alkotás szintjét nemcsak ritka kivételként, hanem tömeges mérőszámmal. A színmezők figyelmes elosztása révén küszöböli ki a létezés zavarait az értelem „Nap és kristály" c. festményén, mely az 1967-es esztendő terméséhez tartozik.

Körkörös lendület, körbezárt vonalak, megcsavart spirál, forgástestek festői mechanikája alapozza a „Dinamikus világ"-ot és a „Capriccio"-t, s a „Találkozás" leleménye is a

formák, anyagok csatlakoztatásaiból összegeződik úgy, hogy fémgomb, fémbetét, papír is alkatrésszé gyülekezik, a kép elemévé. E komplexitás jellemzi a „Tér-idő"-t is, ahol a nyugodt ívek, kavargó gömbök, ideges spirálfonalak rendezetlennek tűnő, mégis logikus összetétele azt érzékelteti a hullámvonalak egymást kiegészítő, harmonikus feszültségében, hogy a tér, idő azonos fogalom és rendszer a valóságban éppúgy, mint a Hincz-mű komponenseiben. Esőtől, fénytől ázott nyári mező a képzelete, mely színes szellemi növényzetet terem, a tiszta értelem bő vegetációját.

Joggal vált közgondolkodásunk részéve Hincz Gyula tevékenységének azon része, mellyel az irodalom vonulatát kíséri. E lapok nem egyszerű illusztrációk, hanem rajzi tanulmányok, – hasonló szellem értékeli, értelmezi az irodalmi alkotások egész sorát, ebben rejlik országhatárainkon is túlfeszülő jelentőségük. E minőséggel és iránnyal Hincz iskolát és mértéket teremtett. Az Ő rajzai Vörösmarty, Petőfi, Anatole France, Radnóti alkotásainak tökéletes műfordításait jelentik azzal a jelleggel, hogy egyúttal a létezés és a társadalom, az emberség és a gondolkodás le nem zárt kérdéseit feszegetik. Nem interpretál, – rajzaiban Aragon, Csokonai Vitéz Mihály, Déry Tibor, Eluard, Jeszenyin, József Attila, Leszkov, Krúdy, Mikszáth, Morus Tamás, Musset, Pablo Neruda, Shaw, Swift, Tolsztoj, Solohov, Villon, Voltaire, Weöres Sándor, Móricz Zsigmond alkotótársává válik, – századok és világrészek pólusait tárja fel elementáris kincsgyűjtéssel. Ezen lapjain műveltsége, formateremtő ereje és gondolkodásának intezitása találkozik kimagasló színvonalon, mely a műfaj nemzetközi mesterévé avatta. Mindez nemcsak a világirodalom rajzi csűrbe gyűjtését jelenti, hanem lépcsőt is nemzeti közműveltségünk gyarapodásához. Ehhez járul az a „játékosság", rögtönzőerő, melyet Pogány Gábor hangoztat munkásságának erről a közegéről. Való igaz, Hincz a homó ludens pregnáns példája, elődje, kortársa költészetünkben Kosztolányi és Weöres Sándor. Az meg karaktere, hogy rajzai vázlatszerűnek tűnnek éppen rendszeres megújulásainak állandó frissesége következményeként.

Hincz Gyula Paganinihez hasonlítható virtuozitása révén minden képzőművészeti műfajt hibátlanul ural; nincsenek nehézségei. Építészeti szerkezetekkel és monumentális méretű emlékműtervekkel foglalkozott 1959 és 1962 között; építménymagas szobrokat, jeleket, hasábidomokat, autóbuszmegállókat komponált.

Mindig újított, mindig megújult, ez képessége és magatartása. Elsők között készített szögplasztikát a 30-as évek elején, s Miróval azonos időben használta képein a színes pontírást. Szinpadtervei, plakátjai is úttörő jelentőségűek. Energiákat vett át Liszinckij nemzedékétől, de új forrást adományozott Gerzson Pál, Baska József korosztályának; jelzőtűz lett és tranzitállomás.

A Műszaki Egyetem aulájába készült 16 részes színes üvegablak sem egyszerűen csak a gótika folytatása, hanem a modern technika felhasználását is jelenti. A betonpuhító gobelin is kedvelt műfaja, ahol éles színfoltjai a textil követelményeinek megfelelően mérséklődnek. Ez a hatás különösen a lila tónusokban bővelkedő „ Vadászjelenet"-ben érvényesül, ahol a trófeák és madártollak arányok között tartott kibontakozása érzékelteti a vizuális eseményt. Érdi gobelinja a „Népek barátsága" szimbóluma sűrített jeleivel. A kezek összefonódása öt földrész találkozását kezdeményezi a centrifugális erőtérben.

Ennél is nagyobb vállalkozása a Kertészeti Egyetem mozaikja. Tüzes lüktetéssel jelenik meg egymás társaként virág és ember, évszak és gondolat a nyár önfeledten színes szinpadán. Zöld tűz, zöld vulkán, zöld vér áramlik a zöld többletű színmezőn, Nap, föld, ember, növény találkozását ünnepli. Ilyen jellegű tevékenységében fontos hely illeti meg inotai mozaikját, a budapesti Park Szállóban elhelyezett ólomsgraffitóját, a kecskeméti Aranyhomok Szállóban látható freskóját és az Orvostovábbképző Intézetbe készült nagyméretű murális munkáját.

Szavakkal és szobrokkal keresett választ a plasztika hivatását illetően. Így fogalmazott: „A szobrászat az emberi lélek rezzenéseinek, jellemvonásainak kutatása és feltárása". Bár a plasztika Hincz művészetének mellékága, – teljesítménye, jó iránya ebben a közegben is figyelemre méltó. Szobrai a testiség körén belül maradnak horpasztott vagy duzzasztott formákkal, az anatómia ár-apály jelenségeit érzékeltetve. Van, amikor engedélyezi a karok gesztusát, máskor a tömeg és a tér kapcsolata érvényesül, olykor az általánosítás, melynek révén bronzban, festett gipszben jeleníti meg az emberi fej Dunaújváros és Komló két nagy ipari– és bányászvárosunk heroizmusát. Bár szemlélete merőben egyéni, mégis úgy ítélhetünk, hogy Kerényi Jenő emocionális érzékisége és Vilt Tibor elvontsága között mozog, ugyanolyan megalapozott értékrenddel. Figuráit kicsit megdönti, hogy elérje a kifejezés totalitásához szükséges mozdulatot, mely az adott, igényelt, meghívott eszmét is feltárja, nemcsak a test speciális körvonalait. Ilyen törvény alapján szerkesztette „Matyó fej"-ét és a „Niké"-ét.

Játszik az arányokkal. Ez a játék azonban komoly. Kiemeli a mellkast, kicsinyíti a fejet, s ha ezt teszi; tudjuk, Hincz a szerelemről tesz vallomást. Máskor növeli az arc méreteit, a homlok eredeti nagyságát, sokszorosítja a szemet, ilyenkor egész rakomány a fej, mert gondolat. Az arányok ilyen pontos, szabatos változtatása nem kuriózum, nem stílus, hanem az eszmekifejtés lényeges eszköze. Élni kezd a holt anyag, az antracit is a háromnézetű fejben. Itt, ennél a pontnál a maga útját járva Hincz Brancusi és Arp tartományába lép, megőrizve függetlenségét a vendégjog alapján. Igaz az a paradoxon, hogy Michelangeló a Sixtina falfestményein is szobrász, megfordítva a műfajokat; Hincz szobraiban is festő marad, hiszen e plasztikák a szivárvány színeiben ragyognak, nemkülönben kerámiái is.

Hincz Gyula inspiratív egyéniség. Ha igaz és igaz, hogy minden művében egy második és egy tizedik is mozdul, akkor az is tény, hogy a Hincz-életmű sok más festői pálya lendítője. A kapu, melyet kinyitott, – mindenki számára– kinyílt. Ő a színes világ átható és egyetemes születéséről álmodik, s a művek az álmok ébrenlétét jelentik. Egyszemélyes műhely, s ennek az iskolának Ő a professzora, segédmunkása és tanítványa, –minden feladatát felsőfokon végzi, akár motívumai között tesz rendet, akár teremt. Hincz beváltotta Rabinovszky Máriusz 1929-ben hangoztatott prófétiáját, –miszerint tehetsége révén nagyszerű jövő előtt áll. Tehetségéből azóta művek születtek, s a jövő minőséggel épült örök jelen idő. Helyesen állapították meg Róla, hogy „A vonalak olyan mestere, amilyen talán csak a japánok vagy a nagy franciák között található". Lényegre tapint Pogány Ö. Gábor véleménye is: „A merész színellentétek, a bódító fénytörések állandó nyugtalanságot keltenek, megmagyarázhatatlan feszültséget, mely szüntelen

készenlétben tartja a figyelmet. Szellemi ostromállapotot teremt, melyben mindig valami rendkívüli történik". Találó, az egész életművet frappánsan összegező megfigyelés, hiszen Hincz ténylegesen és mindig „ szellemi ostromállapotot" teremt, mindig történik képzeletében „valami rendkívüli". Ő nemcsak műveket hoz létre, hanem általuk a műfajt lendíti előre feszült, feszített, ellenőrzött, szabad dinamikával.

„Puha hegyomlás a szívben", – így köszönti Hincz Gyulát Czigány György verse. Valóban az teremtő fantáziája, – puha hegyomlás, mely az ellenőrző intellektus heves lázával hozta létre a rajzok sokaságát, közte az Anatole France illusztrációkat, melyről maga Tevan Andor jegyezte meg, hogy „egyedülálló" e sorozat, olyannyira, hogy „ilyen művészi tökéletességű könyv Magyarországon még nem jelent meg". Bármilyen közeget érintett Hincz, ilyen eredményt ért el. Ha könyvet kísért rajzokkal, azonnal európai rangelsővé vált, függetlenül attól, hogy soha senkivel nem versenyzett, csak önmagát adta természetes és soha nem csillapodó összefogottságával, s ha monumentális műveket szerkesztett, hiányok nélkül érte el a maga habitusával, saját eszközeivel a legnagyobb mexikóiak színvonalát.

Sebessége, irama lenyűgöző. Vulkánikus erővel tör fel benne a mű, a mindig új mű termő feszültséggel. Nem tűri az ismétlés botrányát; minden rezdülése a teremtés, a világ bővítése, bővítménye. Türelmetlen és szelíd, viharos gyorsasággal halad előre, csak előre, mindig előre. Indítványoz és rögzít. Valahány tusrajza, szobra, kerámiája, mozaikja, gobelinja, festménye, rézkarca színekkel, formákkal épült radar, a jövő nyomjelzője; Felfedezés. Nem hagy szétszóródni semmit, minden heverő kincset és annak lehetőségét összegyűjti, hogy művekké alakítva, holnapra tartalékolva bennük és általuk a teljességet sugározhassa.

Képzelete örökmozgó, a szellemi ébrenlét és álmodozás megújított energiáival hajtott perpetuum mobile. Ez a szűntelen felgyorsulás arcnál, szemnél, gondolatnál, gépnél, tájnál a világ körforgalmát játssza le benne. Aki felismeri e lobogó csírázás egyedi képi nyelvtanát, aki elményül az Ő eszmejelző festői alakzataiban, az megtalálja művészetének kulcsát, az igazságban és gyönyörködésben részesül. Ezt a színekben sistergő „szellemtápot" azonban csak összpontosított szemlélődéssel érhetjük el, – nem fölénnyel és kényelemmel. A gondolat teste, a termő asszociációk szerves hálózata alkot autonóm és összefüggő képi rendszert s hogy virtuóz, az nem különös; természetes. A Hincz-rajz műszer, iránytű önmagunk kevéssé ismert rétegeihez, a holnap első téglája. Szépsége mágnes; húz, de ez a gravitációs erőtér nem kényszerít, artisztikumának tömegvonzása csak szabad elhatározásunk befogadó pillanatában kezdi meg hatékony áramlását. A Hincz-mű jószándékunkat, értelmünket, szövetségünket igényli, – eszmélésünk felsőfokát. Herakleitosz ismerte fel, hogy nem léphetünk kétszer ugyanabba a folyóba. Hincz Gyula ezt a filozófiai törvényt festészetének állandó sodrásával gyarapította, mert ez a mindig más, mindig ugyanaz a folyó maga az ember. Az emberiség.

Losonci Miklós

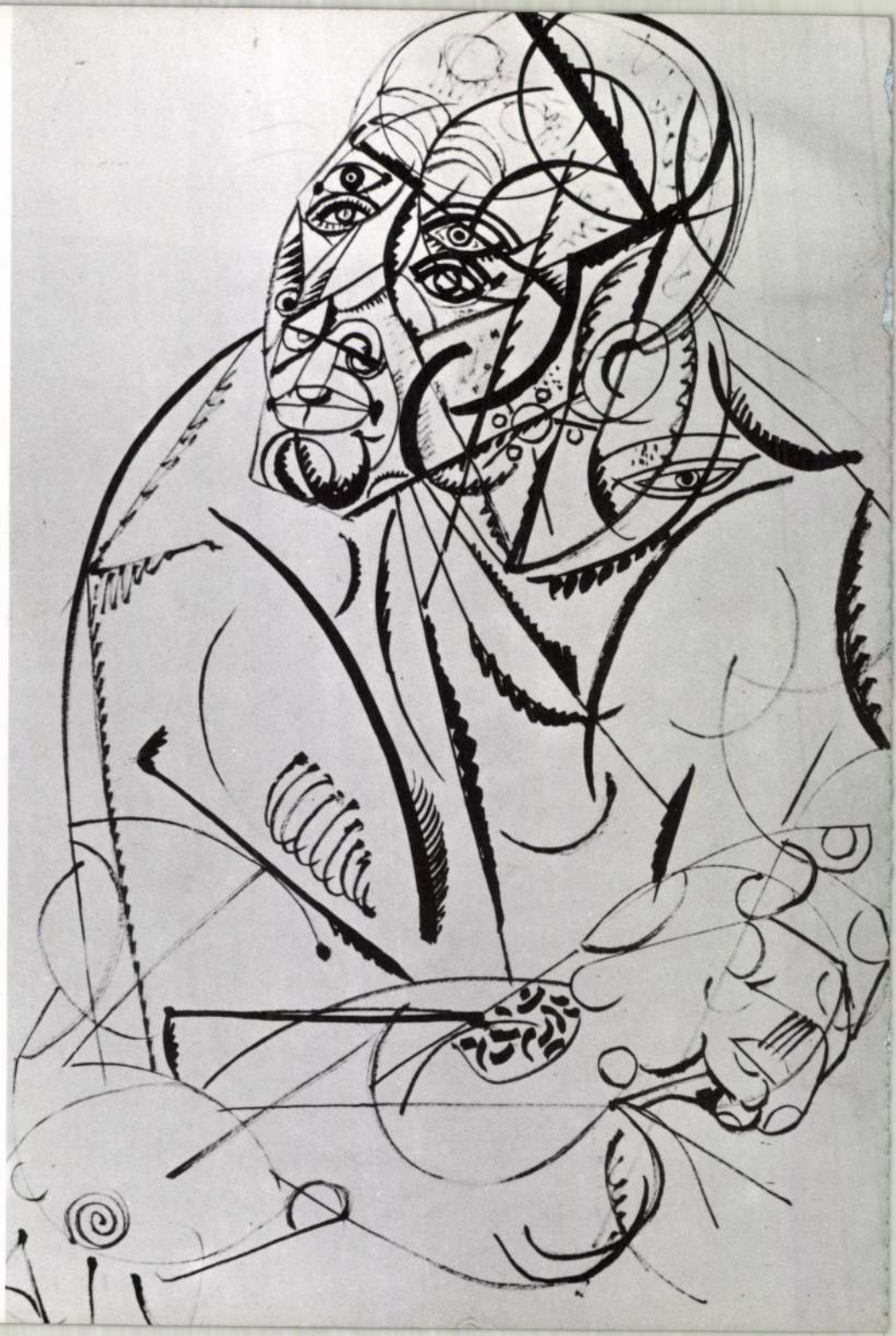

Önportré

Hincz Gyula 1904. április 17-én született Budapesten. 1922 és 1929 között végezte el a Képzőművészeti Főiskolát Rudnay Gyula és Vaszary János tanítványaként. 1926-ban tanulmányúton járt Párizsban, 1928-ban Berlinben, ahol önálló kiállítása nyílt a „Der Sturm" körben. 1929-től lett törzstagja a Képzőművészek Új Társaságának. 1930-31-ben római ösztöndíjas. A felszabadulás után 1946–49 között az Iparművészeti Főiskola tanára, 1958-tól 63-ig igazgatója. Ebben az időszakban a Képzőművészeti Főiskolán is tanít. Tanulmányúton járt Vietnámban, Kínában, Koreában, – murális alkotásai Kecskeméten, Budapesten, Érden, Miskolcon, Békéscsabán találhatók, – a képző- és iparművészet minden műfaját magas szinten műveli, – nemcsak a táblakép és grafika, hanem a könyvillusztráció, a gobelin, mozaik, színes üvegablak, freskó avatott mestere. 1952-ben és 57-ben kapott Munkácsy díjat, 1958-ban lett Kossuth Díjas. 1964-től a Magyar Népköztársaság Érdemes, 1968-tól Kiváló Művésze, 1982-ben SZOT-díjban részesült.

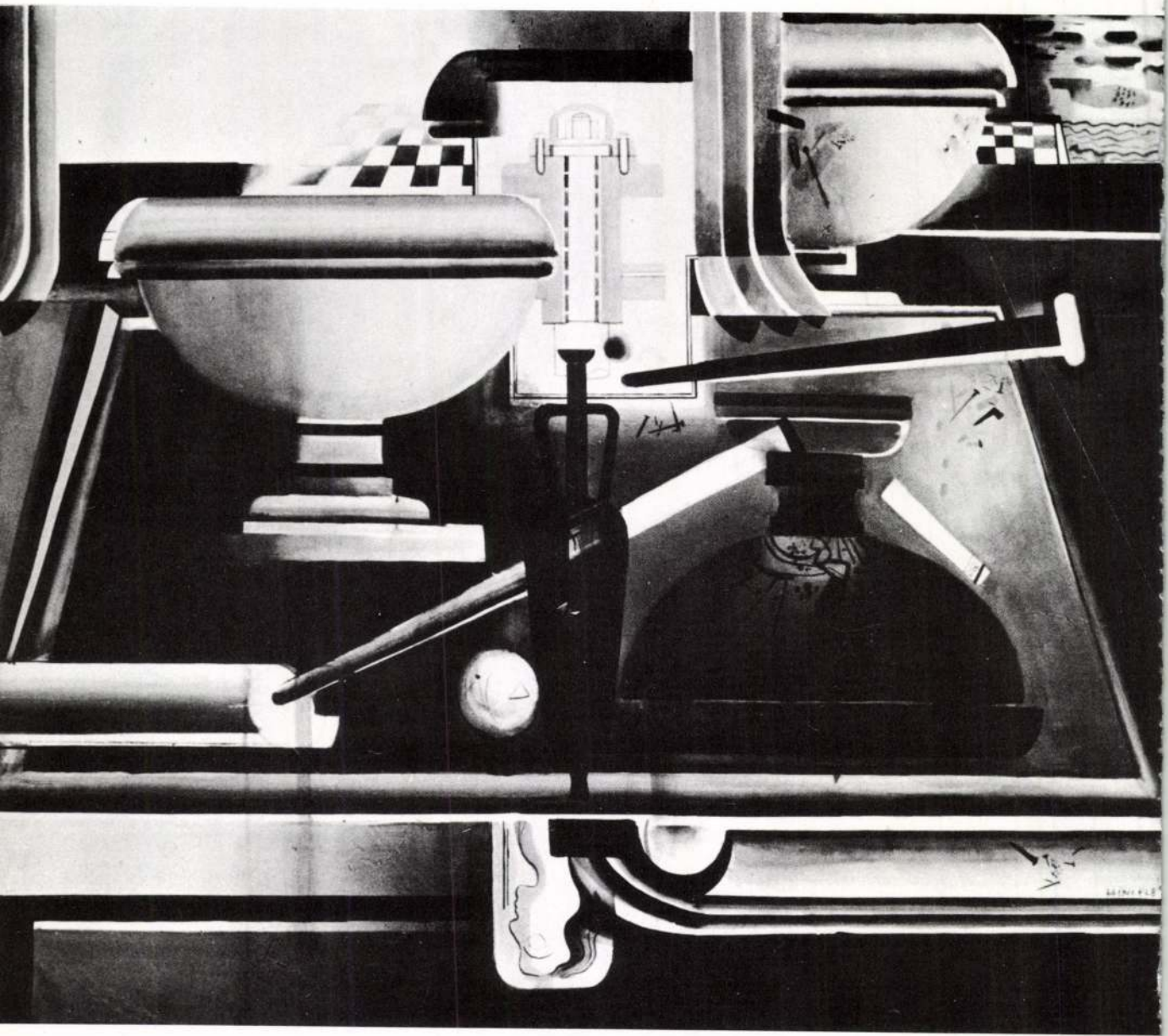

Csendélet géprajzai

Önarckép

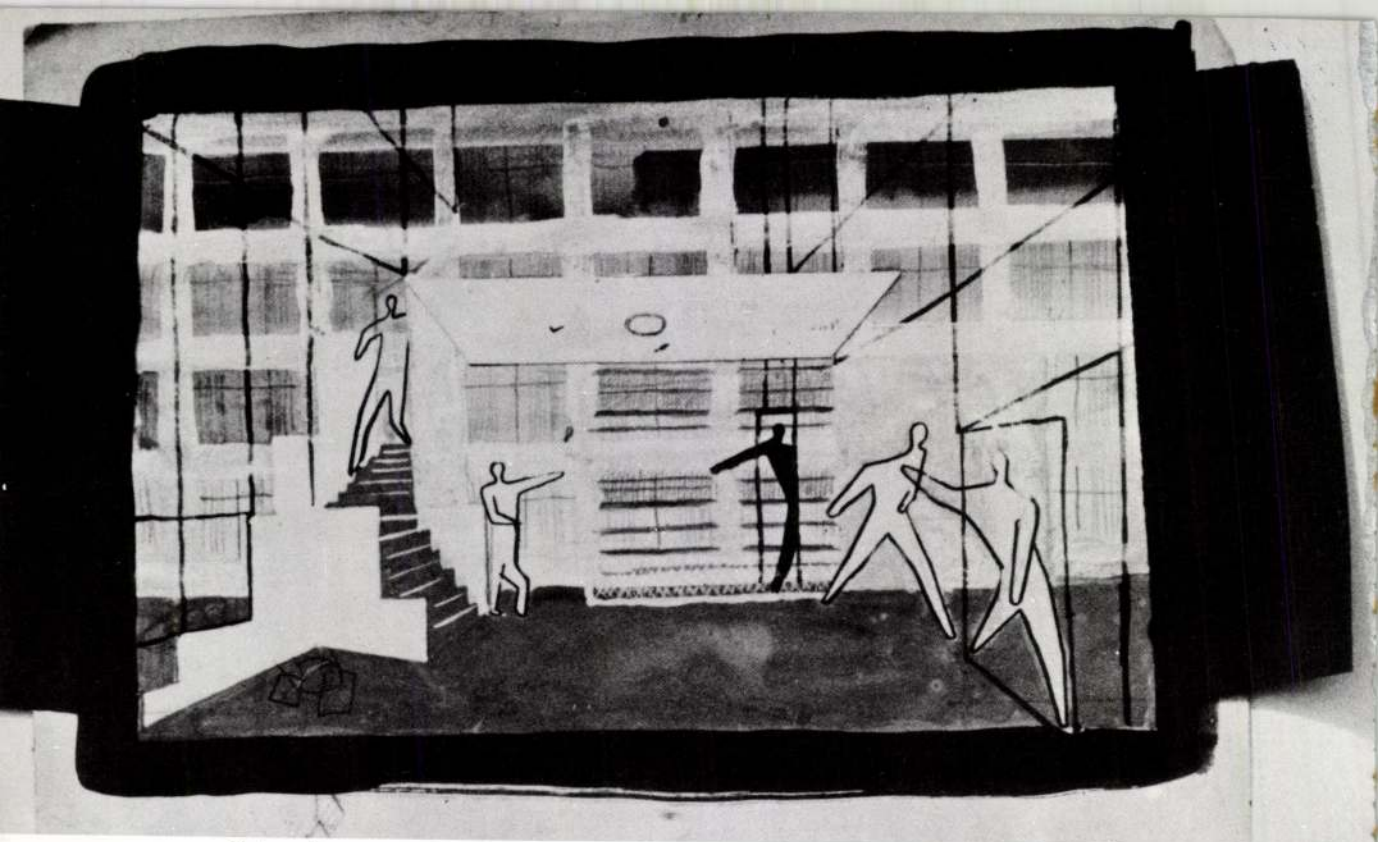

Színpadterv

Háromszög

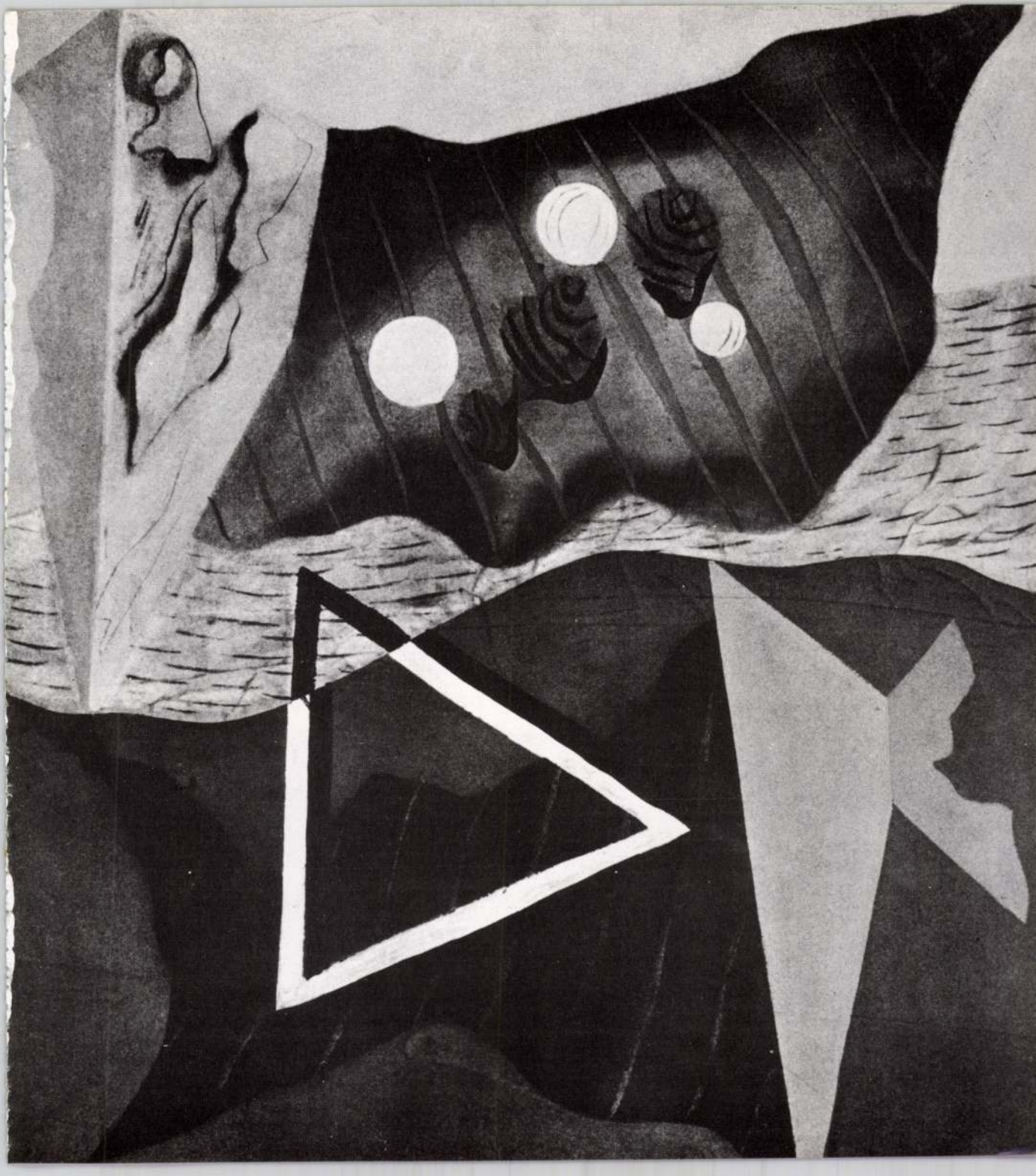

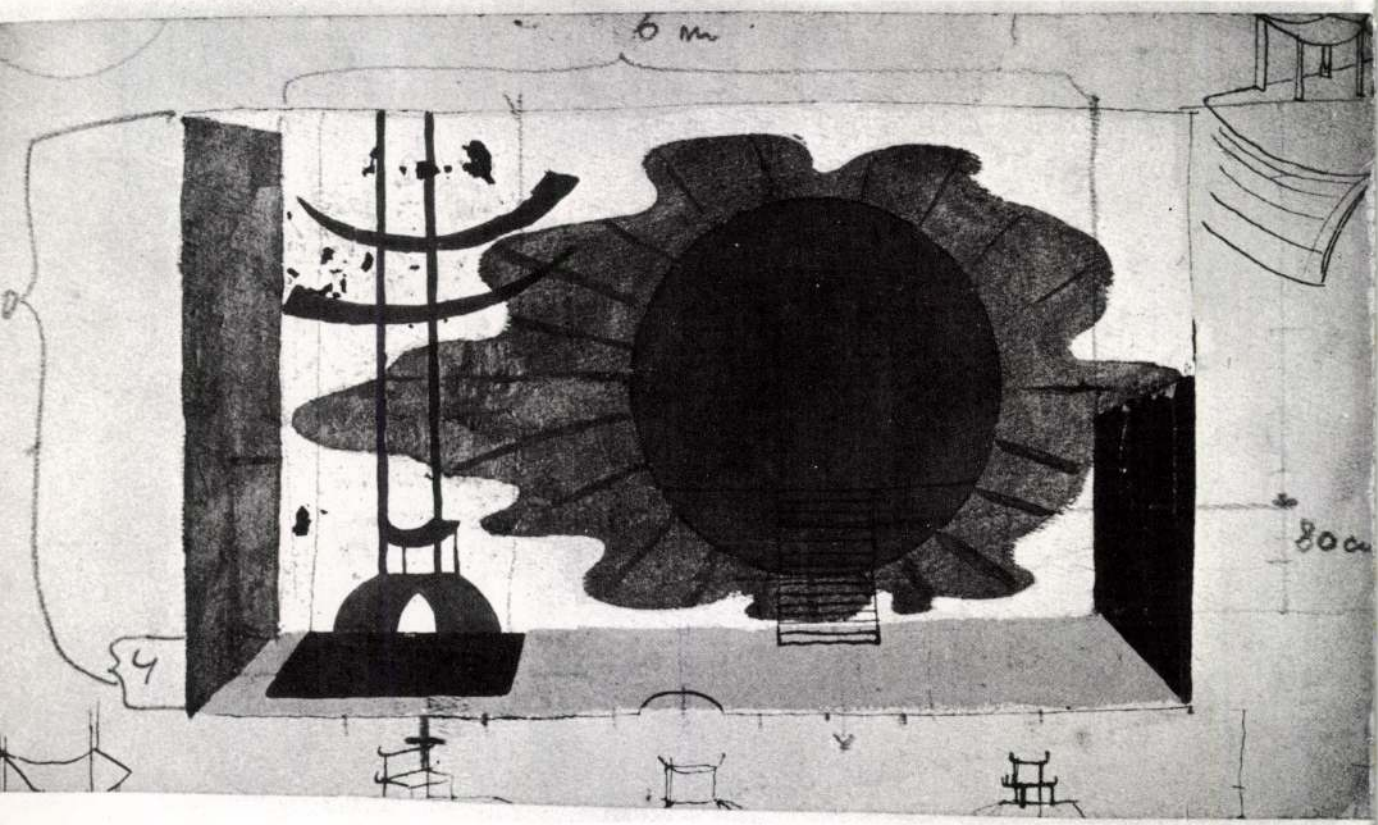

Színpadterv

Térplasztika

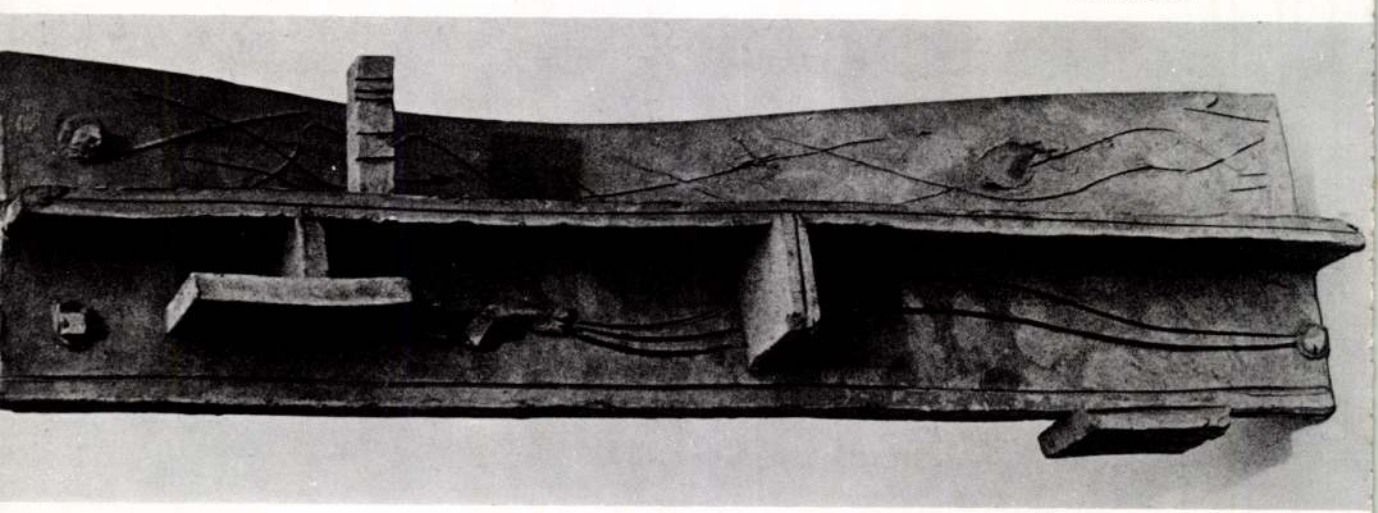

Történelem

Munkásfej

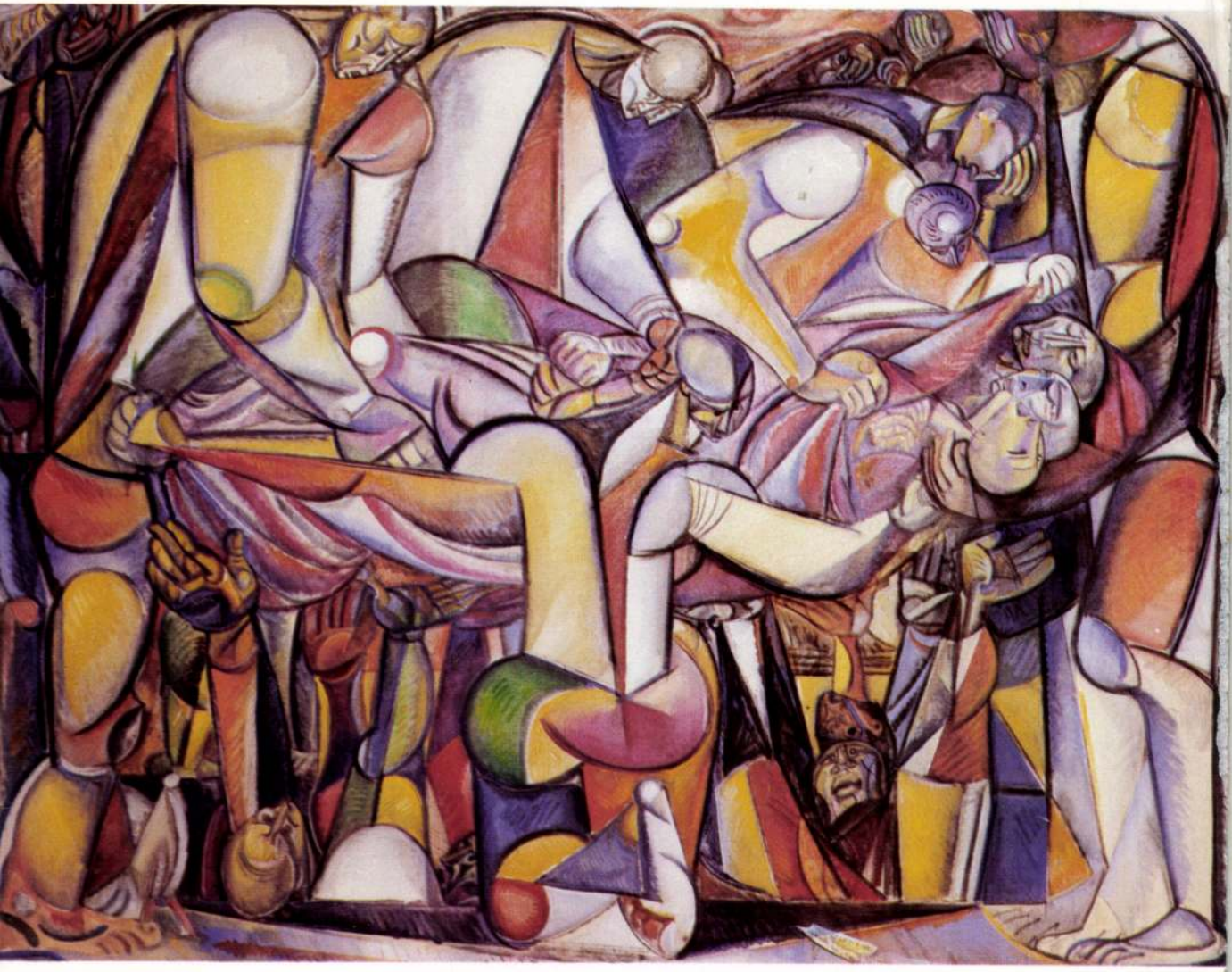

Csönd! Hommage á Kernstok Károly

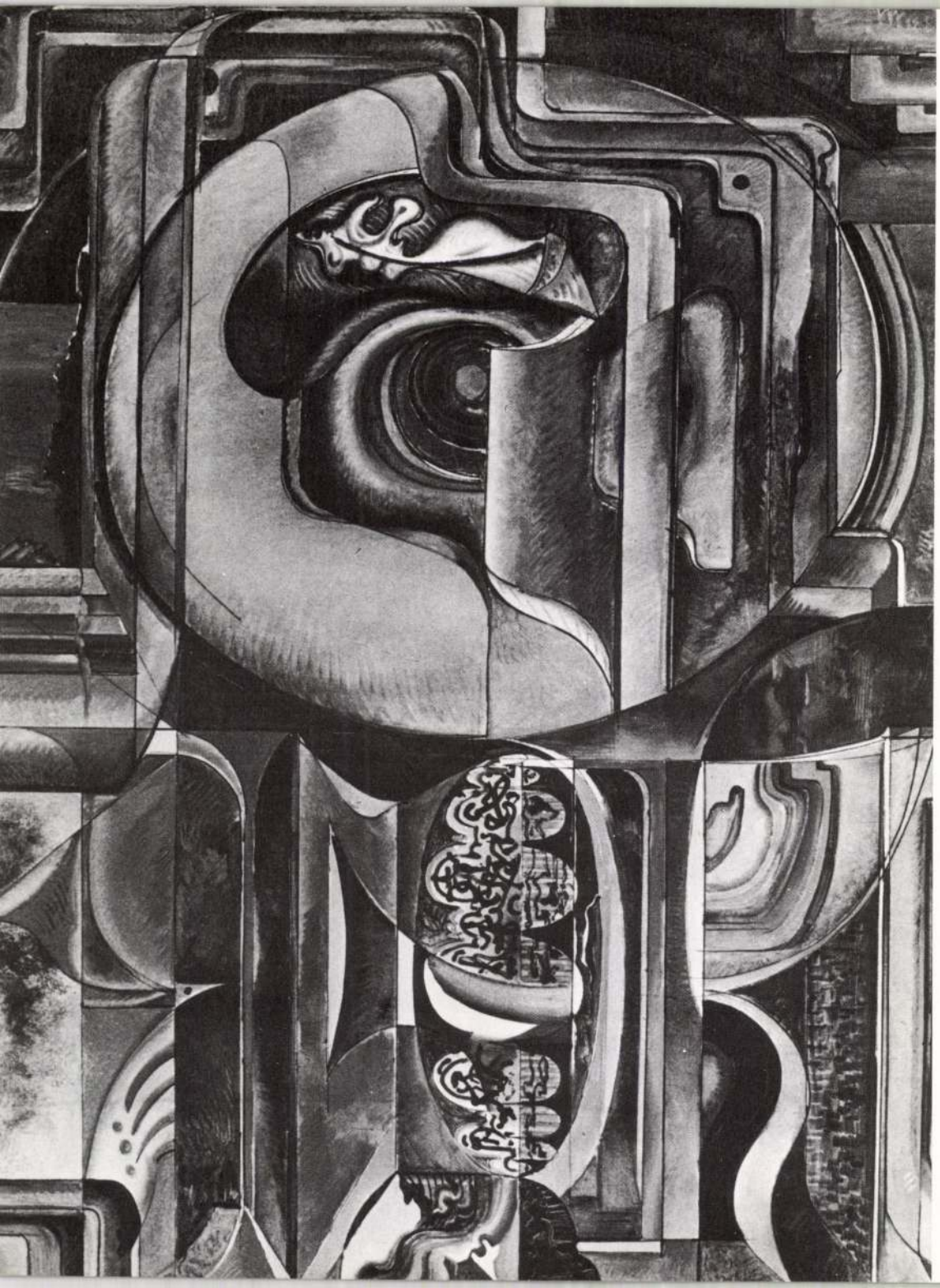

Szabadság madara

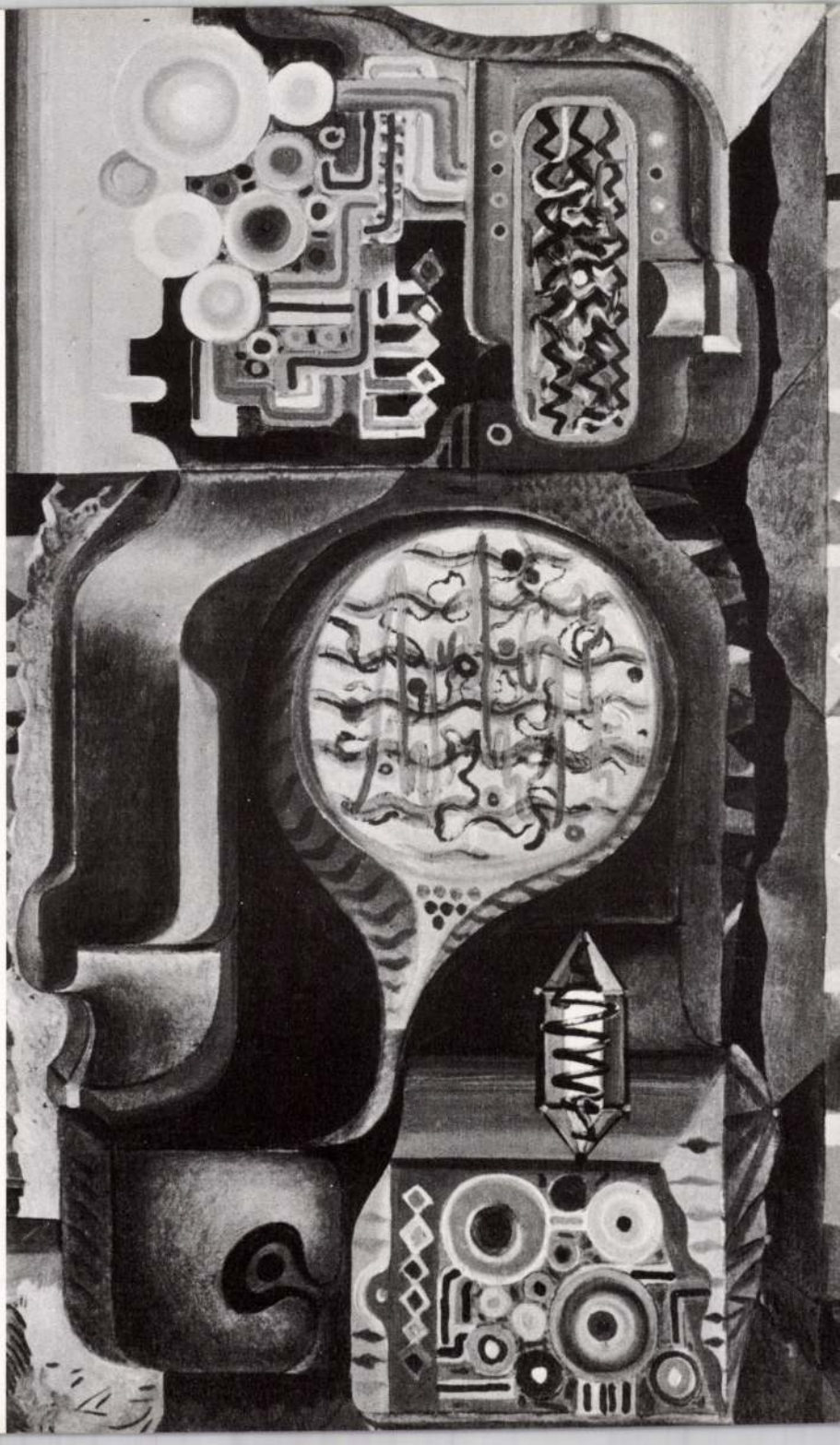

Színmotor

Motoros

Motorosok

Utca

Világanatómia

Keletkezés

Ovális

Nap és kristály

Béke

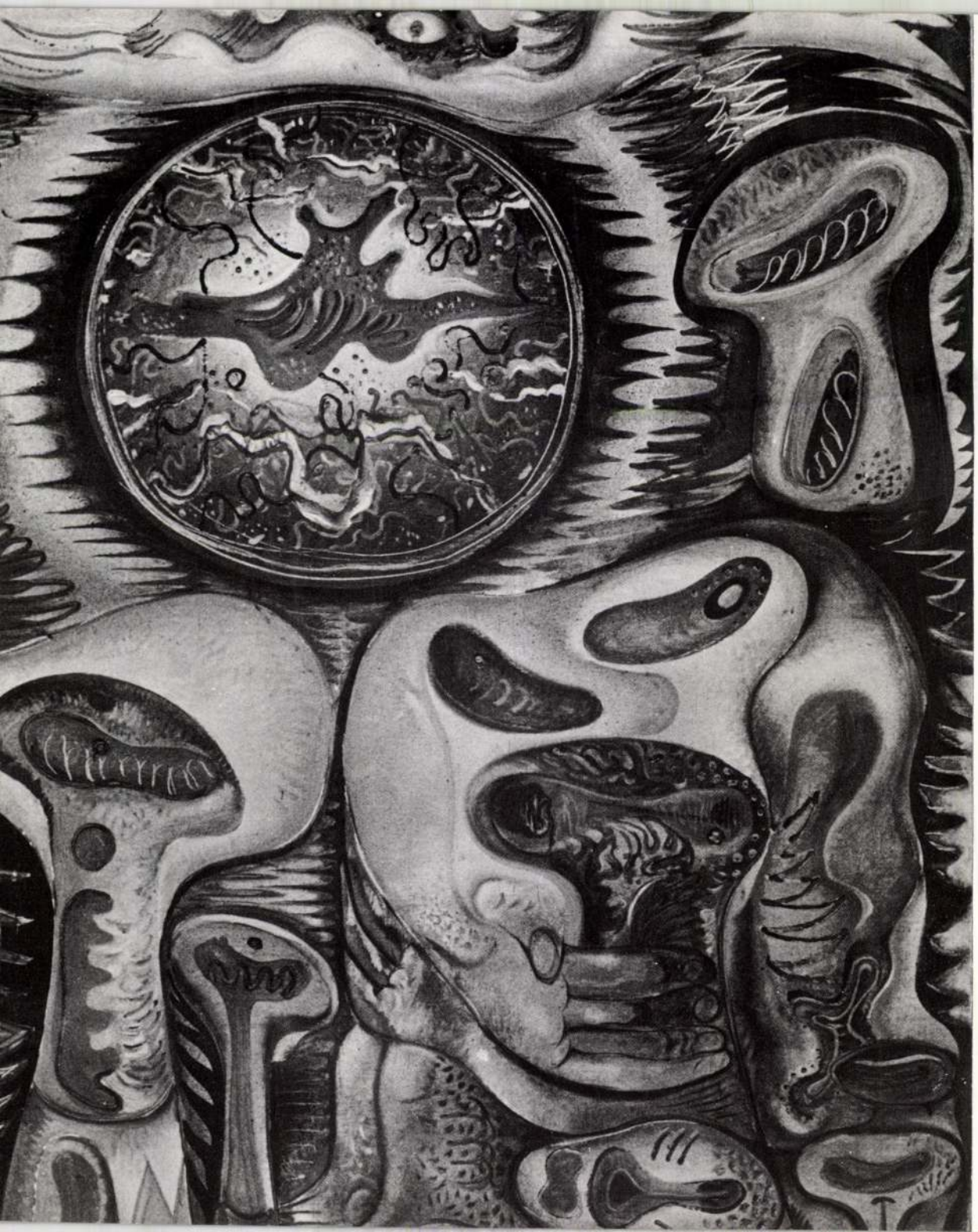

Afrika

Új Mózes

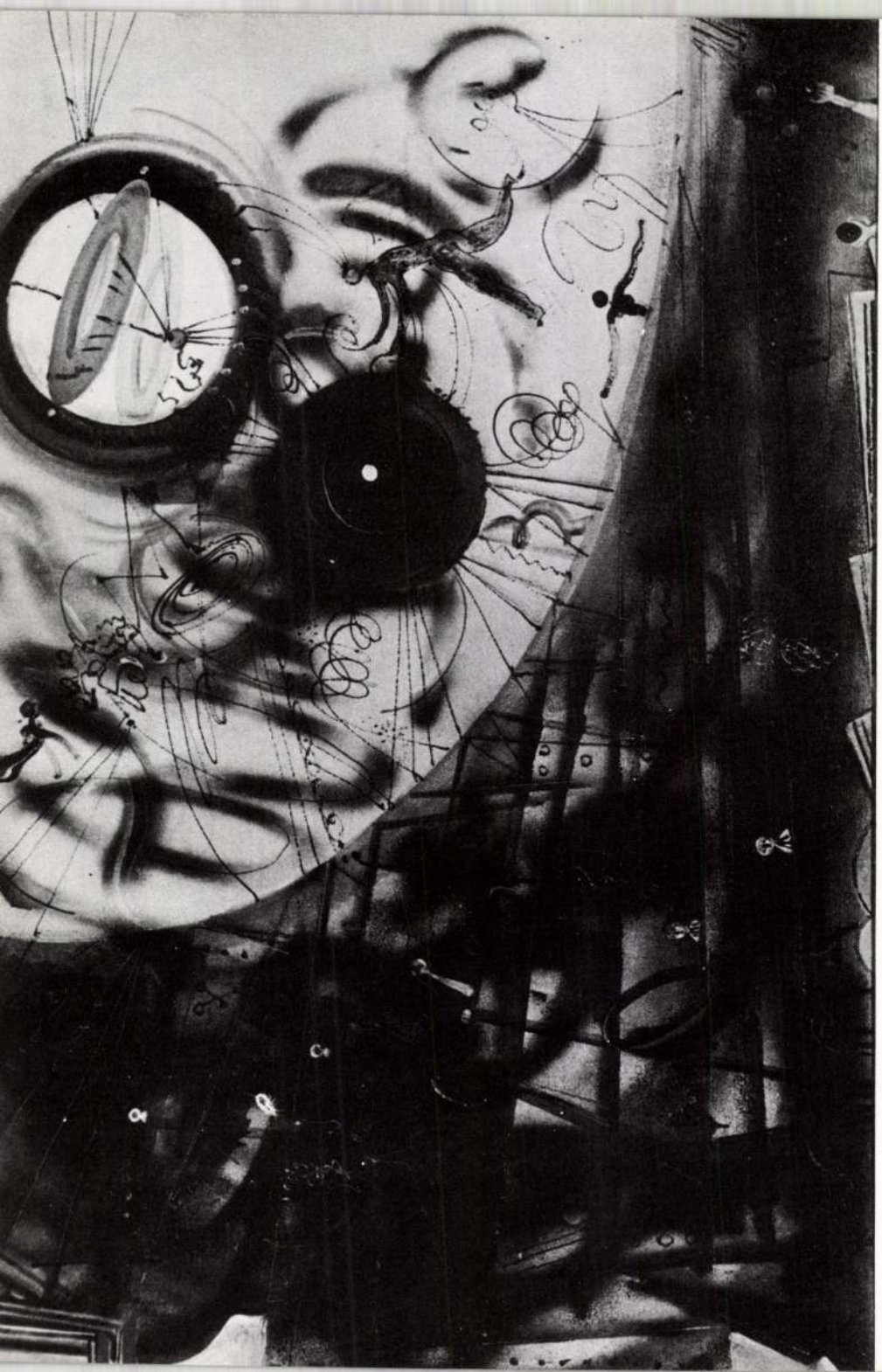

Termelés játékai

Gépszínház

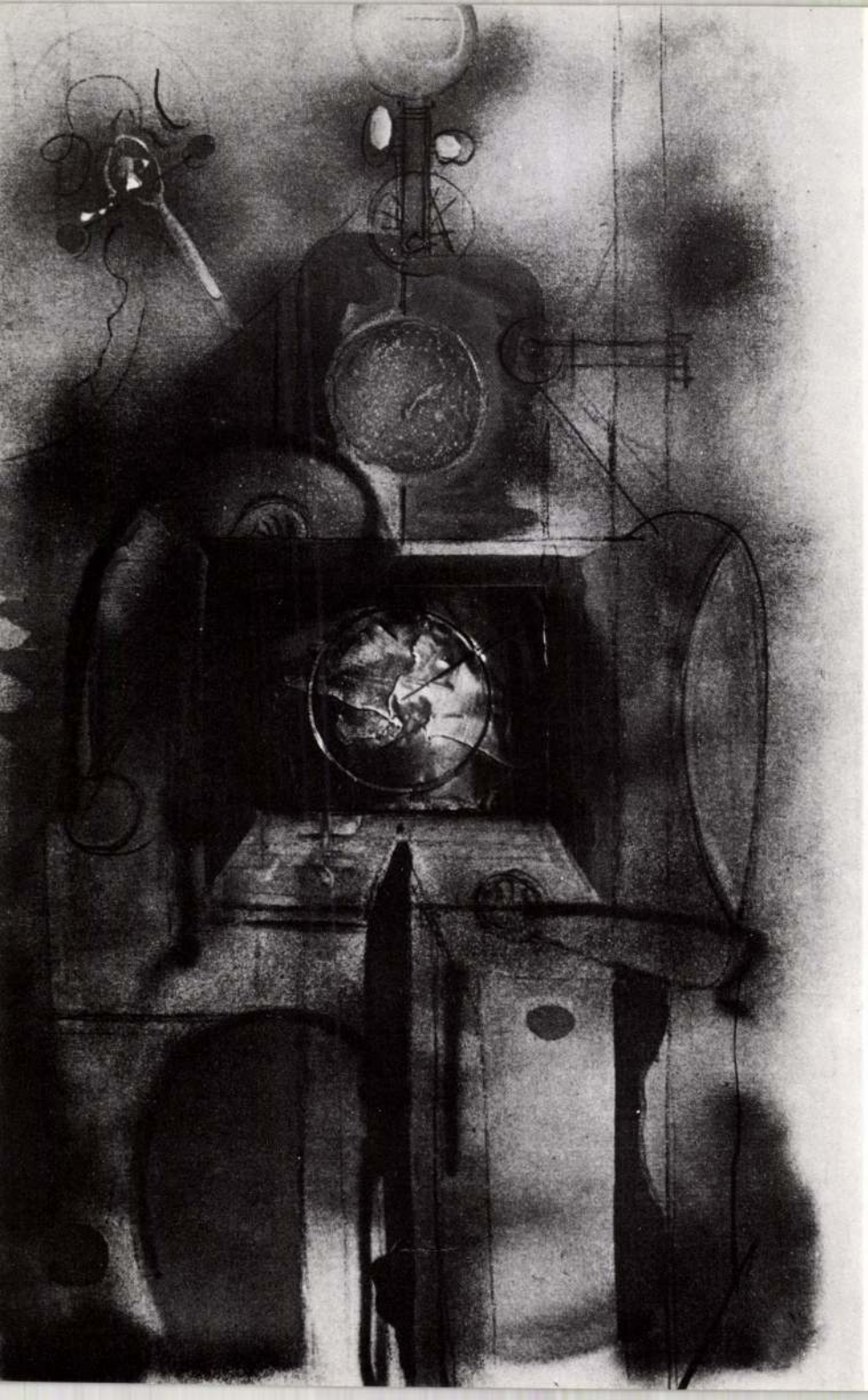

Jel

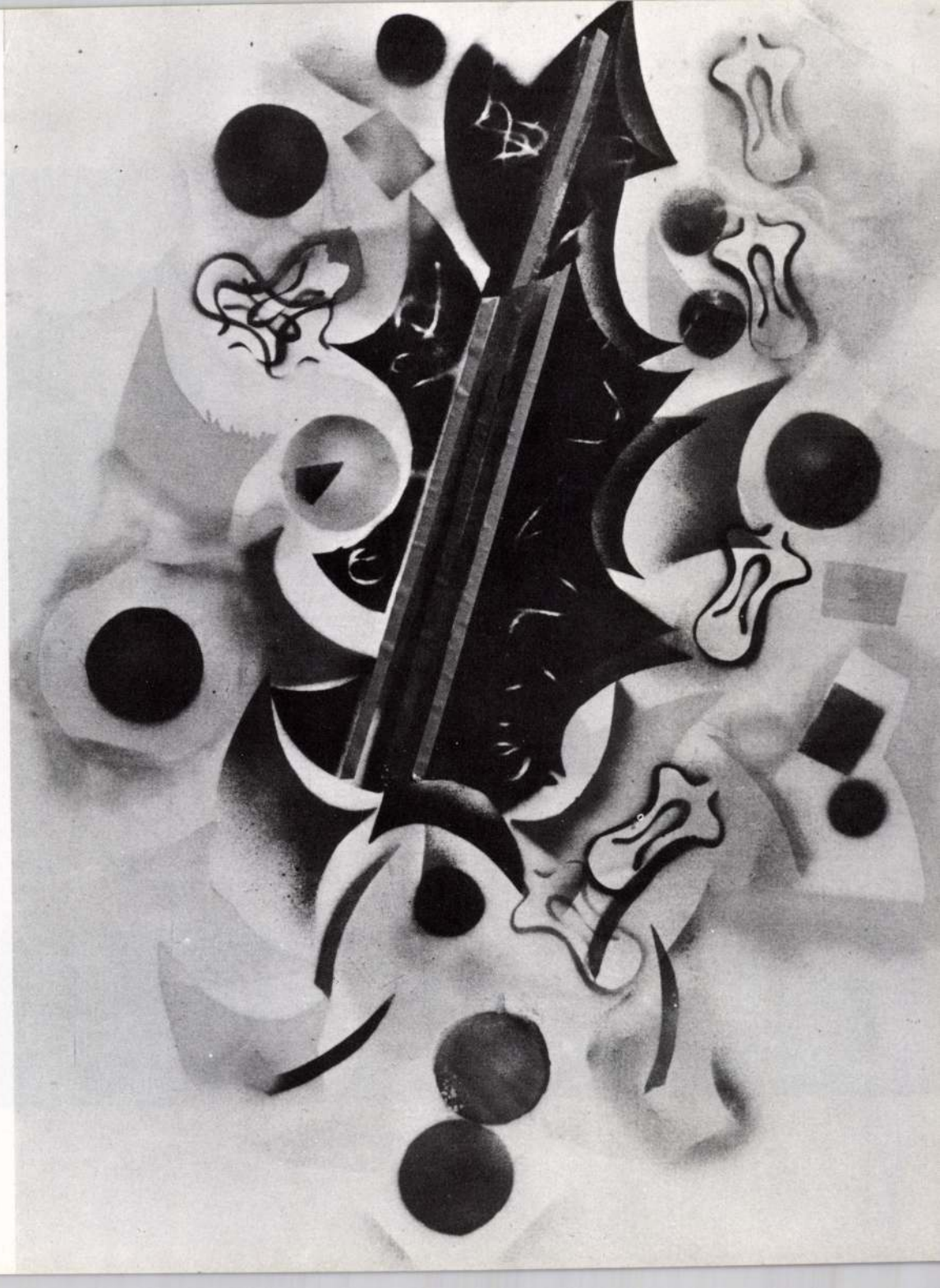

Színes játék

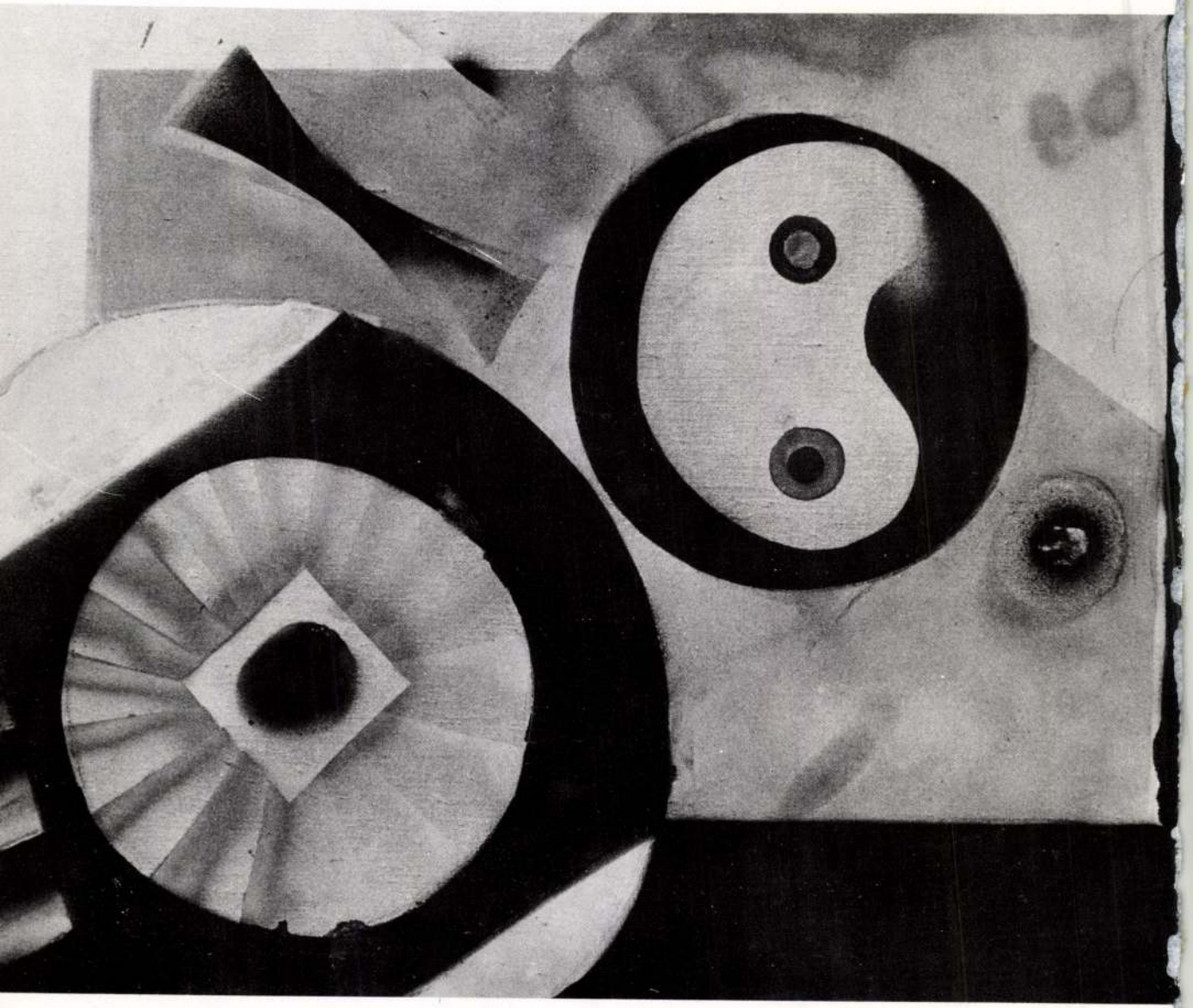

Lebegő struktúrák

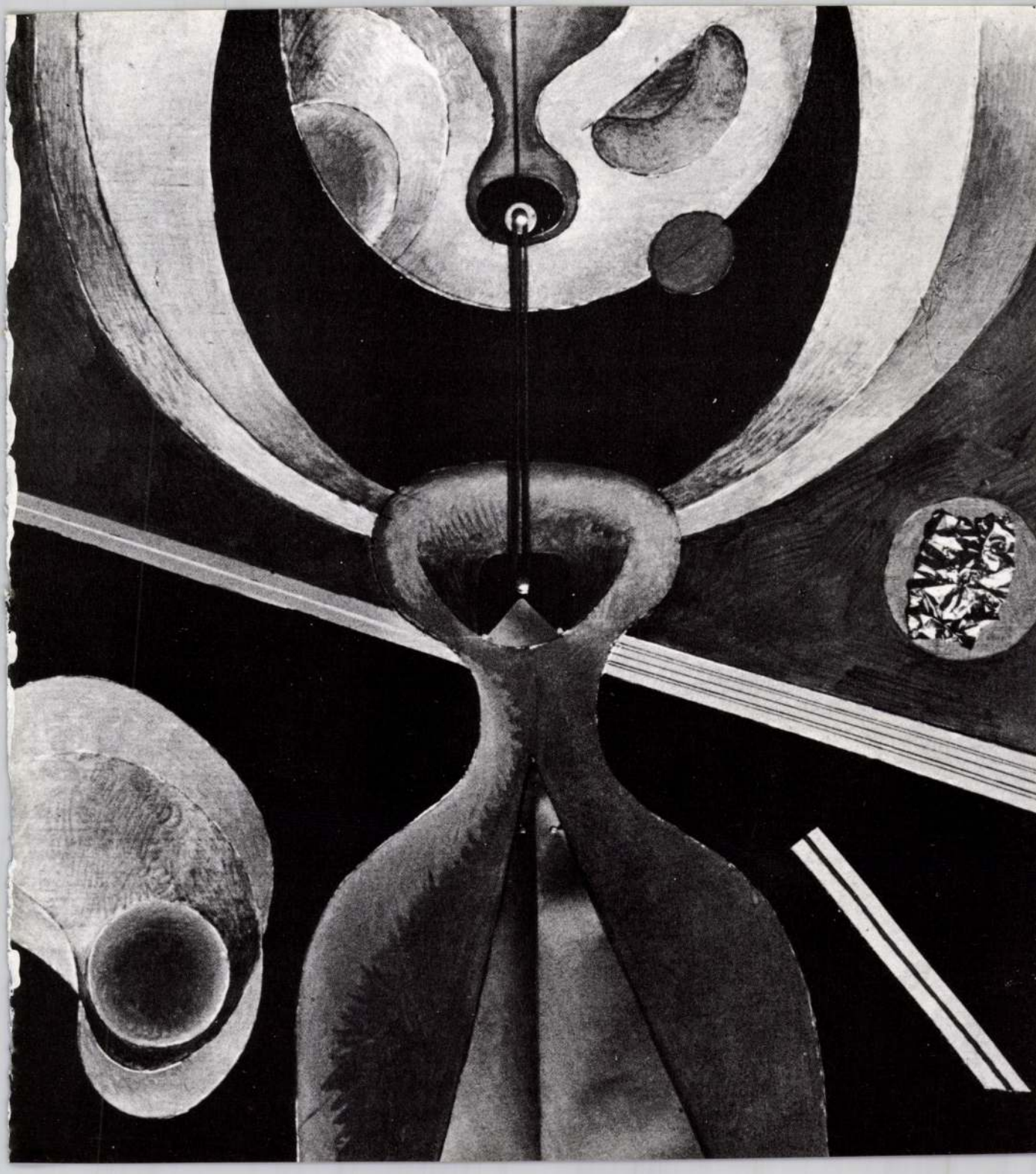

HINCZ GYULA MŰVÉSZETE – ÁLLANDÓ GYŰJTEMÉNYE VÁCOTT

Hincz Gyula a mai magyar képzőművészet egyik európai rangú mestere, – festő, grafikus, szobrász, kerámikus egy személyben. Minden műfajban tüneményes képzelőerővel közlekedik, színpadterveket is készített a 30-as évek elején, tervezett autóbuszmegállót, monumentális épület-emlékművet és Anatole France illusztrációi világhírűek.

Életműve nem ismer korlátokat. Nem fejlődésében, hanem lényében perfekt, mint Picassó, ismeri, alkalmazza, művekké lendíti a rézkarc, kollázs, gobelin, mozaik, üvegablak törvényeit. Mindez természetesen születik, olyan bő forrás a fantáziája, mely két dolgot nem ismer, – a kényelmet és a nehézséget.

Hincz Gyula 1904. április 17-én született Budapesten. Rudnay Gyula és Vaszary János tanítványaként végezte el a Képzőművészeti Főiskolát 1929-ben. Tanulmányúton járt Párizsban és Berlinben, ahol 1928-ban önálló kiállítása nyílt a „Der Sturm" helyiségében. 1929-től tagja a KUT-nak, a Képzőművészek Új Társaságának, 1930-31-ben római ösztöndíjas. Tanított a Képzőművészeti és az Iparművészeti Főiskolán, utóbbinak főigazgatója is volt 1958 és 1963 között. Járt a Szovjetunióban, Kínában, Vietnámban, Koreában, országos önálló kiállításai mellett bemutatkozott Párizsban és az 1970-es Velencei Biennálén. Murális munkái Budapesten, Érden, Kecskeméten, Miskolcon, Békéscsabán találhatók, kétszeres Munkácsy-díjas. Kossuth-díjat 1958-ban kapott, 1964-ben SZOT-díjat kapott.

Hincz a nemzetközi avantgarde, – Gabo, Archipenko, Tatlin, Kandinszkij, Rodscsenkó, Liszickij megszakadt forradalmi irányzatának egyik legtudatosabb örököse és folytatója. Kezdeményező. Ez legalább annyira jellemző rá, mint a folytatás, – képei első művek, Ő a felderítőjük, Ő az alkotójuk. Iskolateremtő Mester, –egyszemélyes műhely. Sok tanítványa Tőle és általa önállósul, – járja a maga útját: Gerzson Pál, Baska József, Mizser Pál és a többiek.

Közismert virtuozitása sok szellemi égtájat értelmez és közgondolkodásunk részévé avat, – mindig megújult, mindig újított, – ez képessége és magatartása. Művészete energiaelosztó, – kölcsönöz és sugároz, – a múlt értékrendjét és irányát adja át a jövőnek. Játszik az arányokkal. Kiemeli a mellkast, kicsinyíti a fejet, s ha ezt teszi, – akkor vallomást rajzol a szerelemről. Máskor növeli az arc méreteit, a homlok eredeti nagyságát, sokszorosítja a szemet, ilyenkor egész rakomány a fej, mert gondolat.

Képzelete a szellemi ébrenlét és álmodozás energiáival működik, – változik át szoborrá, festménnyé, rajzzá, – kinyitja előttünk a világ titkait, törvényeit, szépségeit, igazságait, – megismerhetővé teszi azt, ami ma még ismeretlen. Ez az Ő ereje, humanizmusa, távlata, fontos nyom, alap a Holnaphoz.

Losonci Miklós

ТВОРЧЕСТВО ДЮЛЫ ХИНЦА И ЕГО ПОСТОЯННАЯ КОЛЛЕКЦИЯ В ГОРОДЕ ВАЦ

Дюла Хинц, мастер европейского знания венгерского изобразительного искусства, является живописцем, скульптором, графиком в одном лице. Он действует с блестящей силой воображения в каждом жанре. В начале 30-ых годов он изготовил сценические проекты, проектировал автобусный вокзал, монументальное здание памятник, а его иллюстрации, изготовленные к работам Анатоля Франса являются всемирно известными.

Его творчество является безграничным. Оно является завершенным не в смысле его развития, а в смысле его сути. В этом понятии он похож на Пикассо, знает, употребляет и превращает в композиции законы гравюры, коллажа, гобелена, мозаики, стеклянного окна. Все это рождается натуральным образом, его фантазия является таким богатым источником, который только два дела не знает: комфорт и трудности.

Дюла Хинц родился в Будапеште 17 апреля 1904 года. Он окончил Высшую школу изобразительных искусств, как ученик Дюлы Руднаи и Яноша Васари в 1929 году. Дюла Хинц во время его научной командировки побывал в Париже и Берлине, где в 1929 году в помещении „Дер Штурм" была открыта его самостоятельная выставка. С 1929 года он является членом Нового Общества художников (КУТ), а с 1930 по 1931 гг. он был стипендиатом в Риме. Он преподавал в Высшей школе изобразительных искусств и в Высшей школе прикладного искусства, даже он был директором последнего с 1958 по 1963 гг. Он побывал в Советском Союзе, Китае, Вьетнаме, Корее. Рядом с общегосударственными самостоятельными выставками он представился в Париже и Венеции на Биеннале в 1970 году. Его крупноразмерные работы, декорирующие стены зданий находятся в разных городах страны: в Будапеште, Эрде, Кечкемете, Мишкольце и Бекешчабе. Он дважды лауреат премии Мункачи. Он был награжден премией Кошута в 1958 году, в 1964 году он стал Заслуженным художником ВНР, а в 1968 году Отличным художником ВНР. В 1982 году получил премию провсоюзов (СОТ).

Дюла Хинц является самым сознательным наследником и продолжателем прекратившегося революционного направления международного авангарда (Габо, Архипенко, Татлин, Кандынский, Рощенко, Лисицкий). Он является инициатором. Это в такой же мере характеризует его как продолжение: его картины—первые произведения. Он раскрыл их. Он творил их. Он мастер, создавший школу, где работает только один художник. Многие из его учеников становятся самостоятельными от него и через него, как Пал Гержон, Йожеф Башка, Пал Мижер и другие, которые уже ходят по своей дороге.

Его общеизвестная виртуозность интерпретирует несколько умственных сторон мира и возводит их в составную часть всеобщего размышления, она всегда обновлялась и влияла с обновляющей силой на других — эта способность и поведение мастера. Его творчество является распределяющим энергии: придает и

излучает, передает будущему порядок ценностей и направление прошлого. Он играет соразмерностями. Если он подчеркивает грудную клетку и уменьшает голову, тогда он пишет признание в любви. В другой раз он увеличивает размеры лица и оригинальные размеры лба, умножает глаза, в таких случаях голова — одно заграмождение, она поглощена мыслями.

Его воображние, работающее энергией умственного бодрствования и мечтания, превращается в скульптуру, живопись, рисунок, открывает перед нами тайны, законы, красоту, истину мира, то-есть делает познаваемым то, что в настоящее время еще является неизвестным. Это его сила, гуманизм, перспектива, важный след, основа для будующего.

Миклош Лошонци

*

DIE KUNST VON GYULA HINCZ – SEINE STÄNDIGE SAMMLUNG IN VÁC
ZUSAMMENFASSUNG

Gyula Hincz ist einer der Meister europäischen Ranges der heutigen ungarischen bildenden Kunst. Er ist Maler, Graphiker, Bildhauer, Keramiker in einer Person. In jeder Kunstart bewegt er sich mit phantastischer Vorstellungskraft. Am Anfang der 30-er Jahren ververtigte er auch Bühnenpläne, arbeitete Projekte für Bushaltestellen, monumentale Denkmalbauten aus und weltberühmt sind seine Anatole France-Illustrationen.

Sein Lebenswerk kennt keine Schranken. Nicht in seiner Entwicklung, sondern in seinem Wesen vollkommen wie Picasso, kennt und wendet er die Gesetze der Kupferradierung, der Collage, des Gobelins, des Mosaiks, der Glasmalerei an und schwingt diese zu Werken empor. Alldies entsteht natürlich, so reich ist der Born seiner Phantasie, welche zwei Dinge nicht kennt: die Bequemlichkeit und die Schwierigkeit.

Gyula Hincz ist am 17. April 1904 in Budapest geboren. Als Schüler von Gyula Rudnay und János Vaszary beendete er 1929 die Hochschule der bildenden Künste. Anlässlich seiner Studienreise nach Paris und nach Berlin wurde 1928 im Saal „Der Sturm" in Berlin seine selbstständige Ausstellung eröffnet. Seit 1929 wurde er Mitglied der KUT (Neue Gesellschaft bildender Künstler), 1930–31 erhielt er ein Stipendium für Rom. Er unterrichtete an den Hochschulen der bildenden Künste und der Kunstgewerbe, war auch Oberdirektor der letzteren zwischen 1958 und 1963. Er unternahm Reisen in die Sowjetunion, in China, Vietnam, Korea. Neben seinen selbstständigen nationalen Ausstellungen stellte er sich in Paris und 1970 an der Biennale von Venedig vor. Seine muralen Werke befinden sich in Budapest, Érd, Kecskemét, Miskolc und Békéscsaba. Zweimal hat er den Munkácsy-Preis davongetragen. 1958 erhielt er den Kossuth-Preis,

1964 wurde er Verdienter Künstler, 1968 Hervorragender Künstler der Ungarischen Volksrepublik. 1982 erwarb er den Preis des SZOT (Landesrat der Gewerkschaften).

Hincz ist einer der bewusstesten Erben und Fortsetzer der internationalen Avantgarde, – der abgebrochenen revolutionären Richtung von Gabo, Archipenko, Tatlin, Kandinszkij, Rodscsenko, Liszickij. Hincz ist ein Anreger, dies kennzeichnet ihn zumindest so stark wie die Fortsetzung, – seine Bilder sind uroriginelle Werke, er ist ihr Aufdecker, er ist ihr Schöpfer. Hincz ist ein schuleschaffender Meister, – eine einmännige Werkstatt. Viele seiner Schüler werden durch ihn selbstständig, gehen den eigenen Weg: Pál Gerzson, József Baska, Pál Mizser und andere.

Seine allgemein bekannte Virtuosität deutet viele geistige Himmelsrichtungen und weiht sie zu Teile unserer allgemeinen Denkart. Immer erneuerte er sich und schäffte immer neues – dies ist seine Fähigkeit und seine Attitüde. Die Kunst von Hincz ist energieverteilend, – er leiht und strahlt, – übergibt der Zukunft die Wertordnung und die Richtung der Vergangenheit. Hincz spielt mit den Ausmassen. Er hebt den Brustkasten hervor, verkleinert den Kopf und wenn er dies tut, zeichnet er ein Geständnis von der Liebe. Ein anderes Mal vergrössert er die Masse des Gesichtes, die ursprüngliche Grösse der Stirn, vervielfältigt das Auge; in solchen Fällen drückt der Kopf die Fülle der Gedanken aus.

Seine Phantasie funktioniert mit den Energien des geistigen Wachseins und der Träumerei, – wandelt sich um in Standbild, in Gemälde, in Zeichnung, – öffnet vor uns die Geheimnisse der Welt, ihre Gesetze, Schönheiten, Wahrheiten, – macht erkennbar was heute noch unbekannt ist. Dies ist seine Kraft, sein Humanismus, seine Perspektive, wichtige Fährte, ein Grund für den Morgen.

Miklós Losonczi

*

THE ART OF GYULA HINCZ – THE PERMANENT COLLECTION OF HIS WORKS IN VÁC

Gyula Hincz is one of the masters of European renown of contemporary Hungarian fine arts. He is not only a painter but also a graphic artist, a sculptor and a ceramist. He is active in all artistic forms with a phenomenal imaginative power. At the beginning of the 1930s he also designed stage-settings, a stopping place for buses as well as a monumental building. His illustrations to the works of Anatole France are world-famed.

His life-work is by no means limited. He did not get accomplishhed in the course of his development, he is perfect by himself like Picasso. He knows the rules of etching, collage. Gobelin tapestry weaving, mosaics, stained glass windows employing these

rules he creates works of arts through them in a dynamical manner. All these come to being with a native ease; the phantasy of the artist is such a rich source which does not know two notions: leisure and difficulty.

Gyula Hincz was born in Budapest, on 17th April, 1904. In 1929 he finished his studies at the Academy of Fine Arts as a pupil of Gyula Rudnay and János Vaszary. He made a study-tour to Paris and to Berlin where his first one-man show was arranged in the hall of „Der Sturm" in 1928. From 1929 Hincz was a member of the KUT (New Society of Artists). In the years 1930–31 he lived in Rome as a scholarship-holder. He taught at the Academy of Fine Arts and at the Academy of Applied Arts, and he functioned as director-general of the latter between 1958 and 1963. Gyula Hincz visited the Soviet Union, China, Viet-Nam and Korea. Besides his national–wide one-man shows he exhibited his works in Paris and at the Venice Biennal of the year 1970. His mural works are to be found in Budapest, Érd, Kecskemét, Miskolc, Békéscsaba. He was twice awarded the Munkácsy Price and he became a laureate of Kossuth Prize in 1958. In 1964 he became a Merited Artist and in 1968 a Honoured Artist of the Hungarian People's Republic. He won the Price of SZOT (Hungarian Trades Union Council) in 1982.

Hincz has been the most conscious inheritor and continuer of the broken off revolutionary trend of the international avantgarde, that of Gabo, Archipenko, Tatlin, Kandinszkij, Rodscsenko, Liszickij. He is an initiator. This fact is at least as charakteristic of him as its continuation, – his paintings are primary works, he is their discoverer, their creator. Hincz is a school-creating master, a whole workshop in one person. His numerous pupils became independent through him, going on their own ways: Pál Gerzson, József Baska, Pál Mizser and others.

The widely-known virtuosity of Gyula Hincz throws light upon many spiritual climes and makes them parts of our general way of thinking. He has always been renewed and at the same time he has always innovated: that belongs to his capacity and to his attitude. His art distributes energy, lending and radiating it, – he transfers the system of values and the tendencies of the past to the future. He plays with the proportions: he lays stress on the chest and reduces in size the head, and doing so he makes a confession about love. Or he enlarges the measurements of the face, the original size of the forehead and multiplies the eyes. So the head becomes the seat of a multitude of thoughts.

The phantasy of Hincz functions with the energy both of mental wakefulness and of day-dreaming; it is in this way that it assumes the shape of a sculpture, a painting, or a drawing, – it reveals us the secrets, the laws, the beautiful and veritable phenomena of world, – he makes recognizable the things still unknown. And this is his power, his humanism, his perspective, an important trace and basis for the time to come.

Miklós Losonci

Capriccio

Csillag

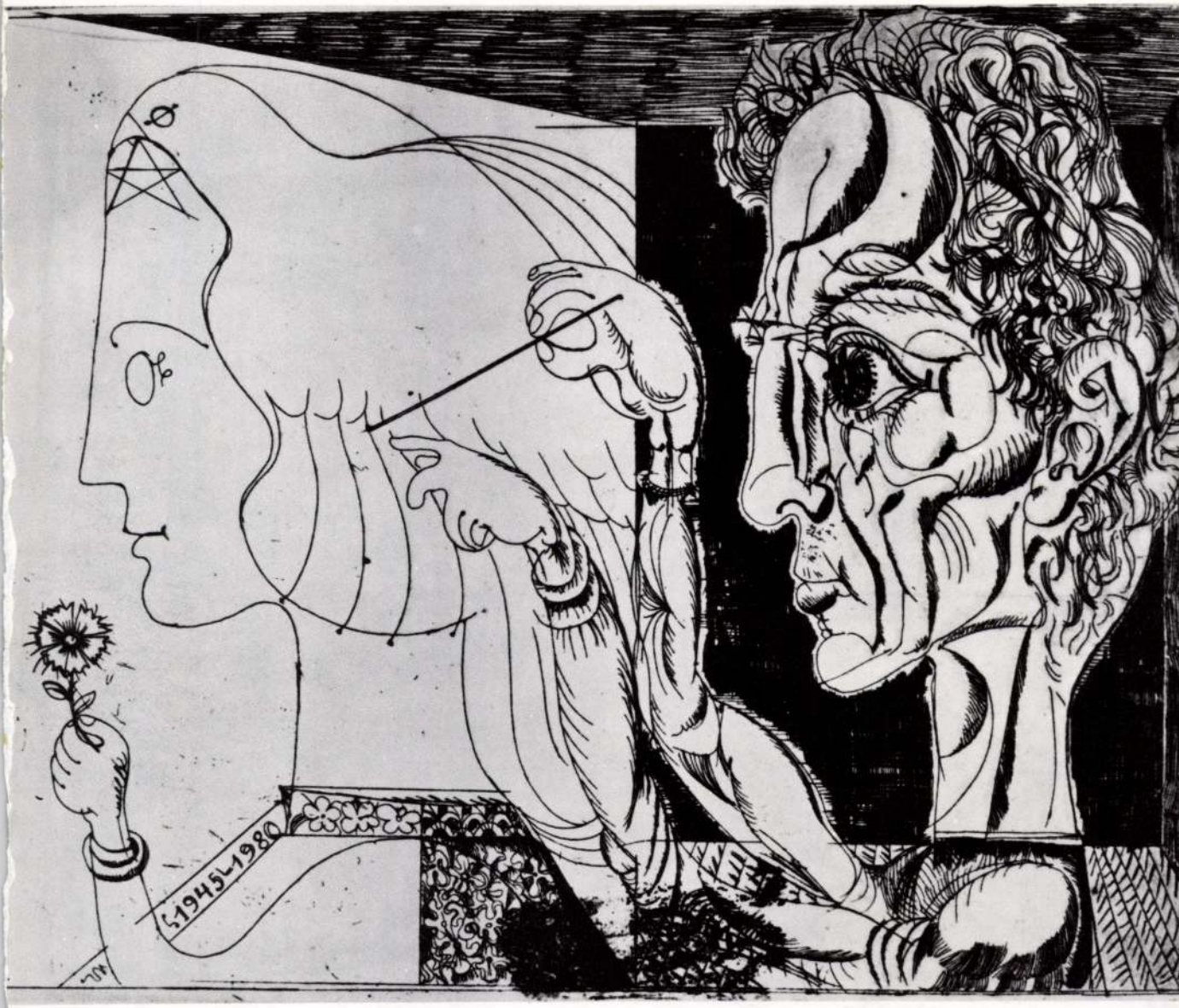

35 év

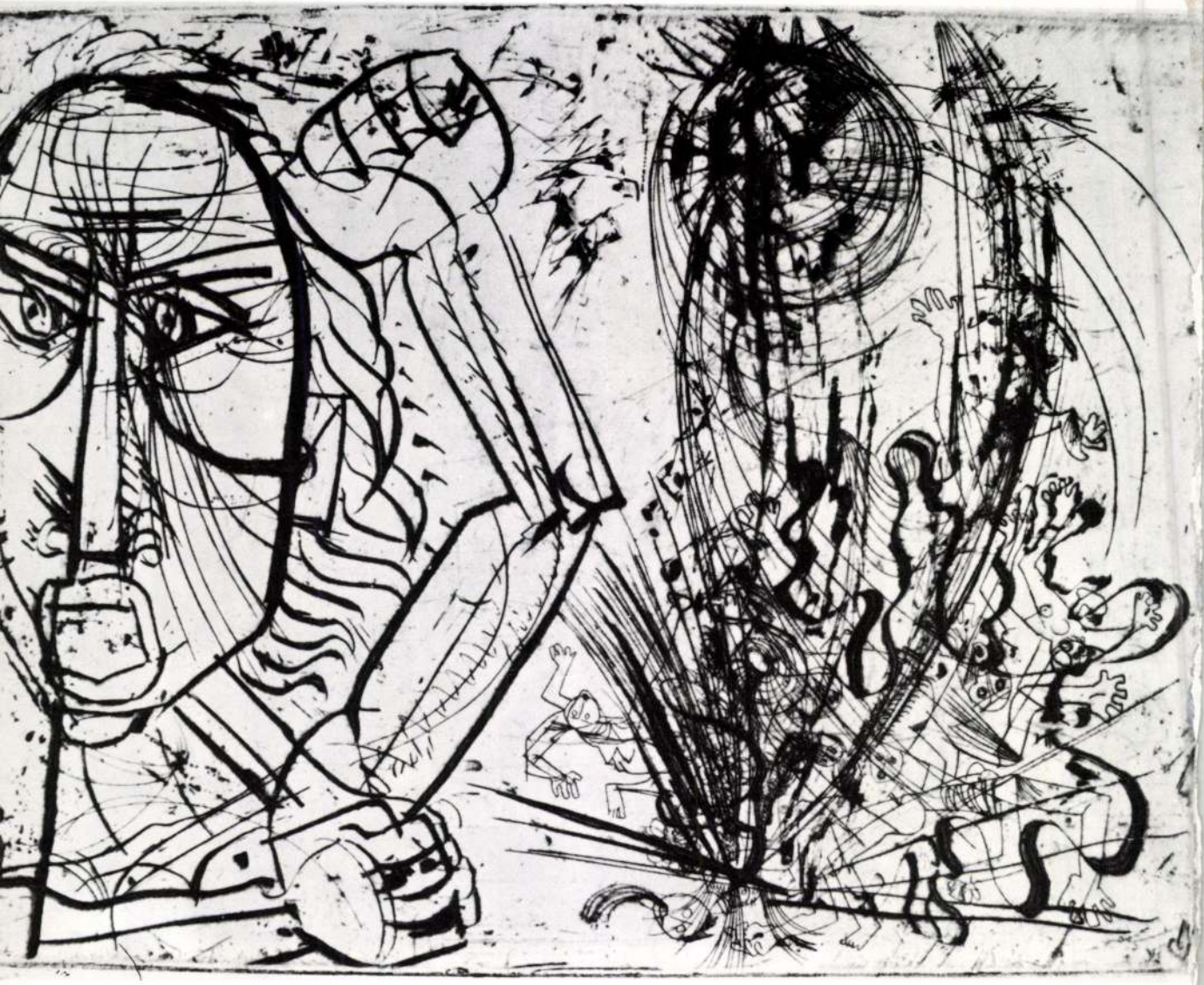

Tiltakozunk

Figurák

Kassák vers

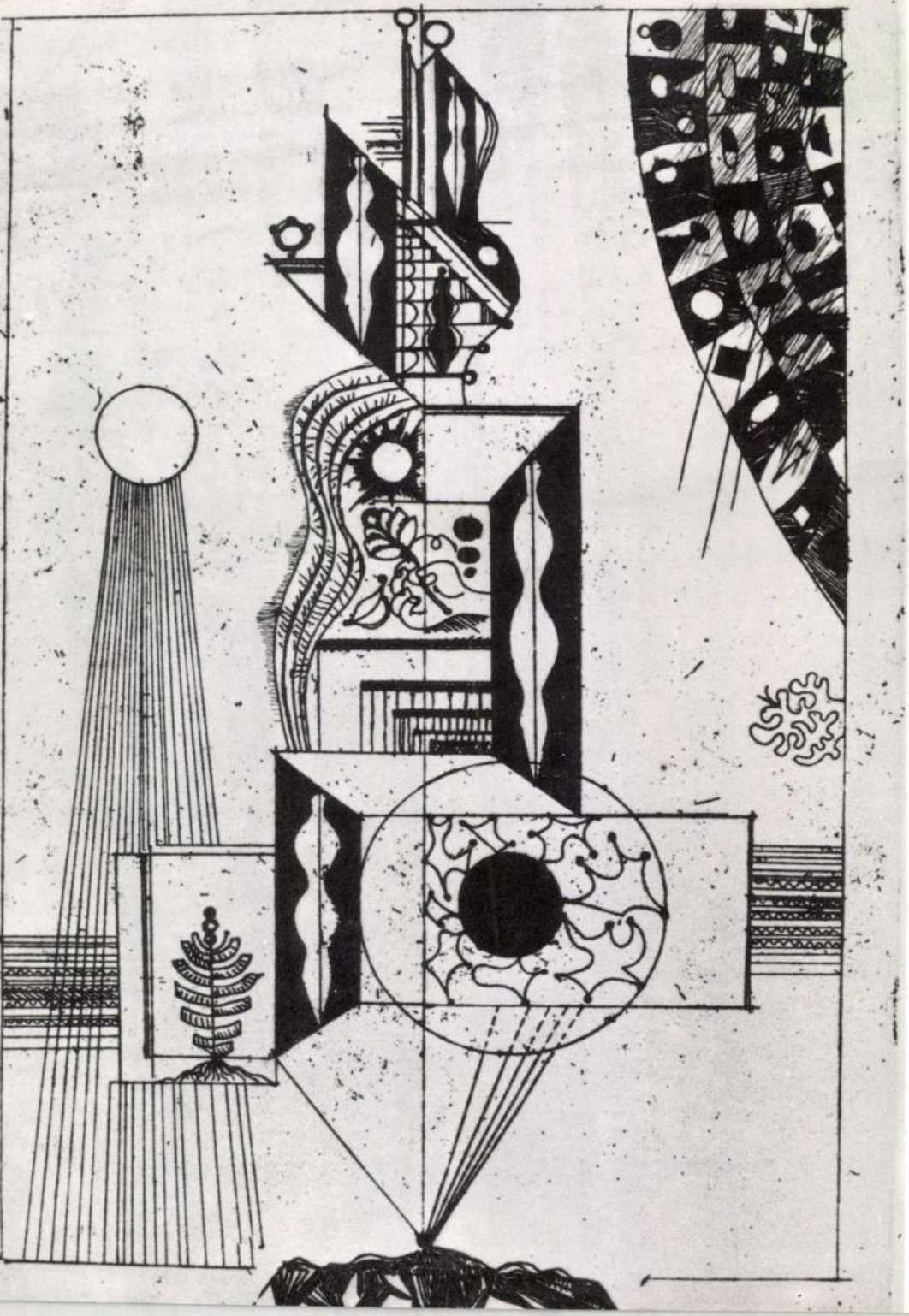

Jel II.

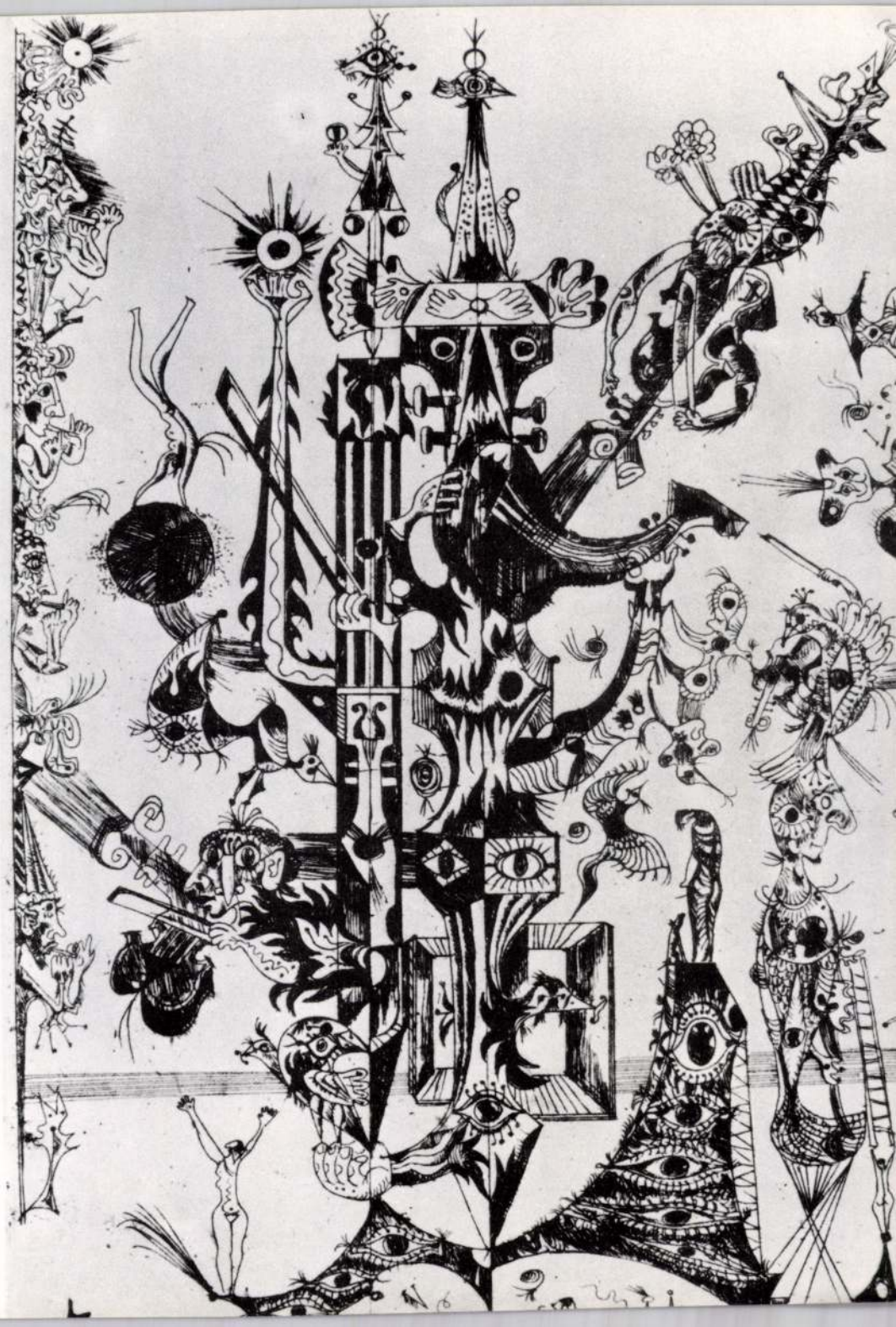

Játékok

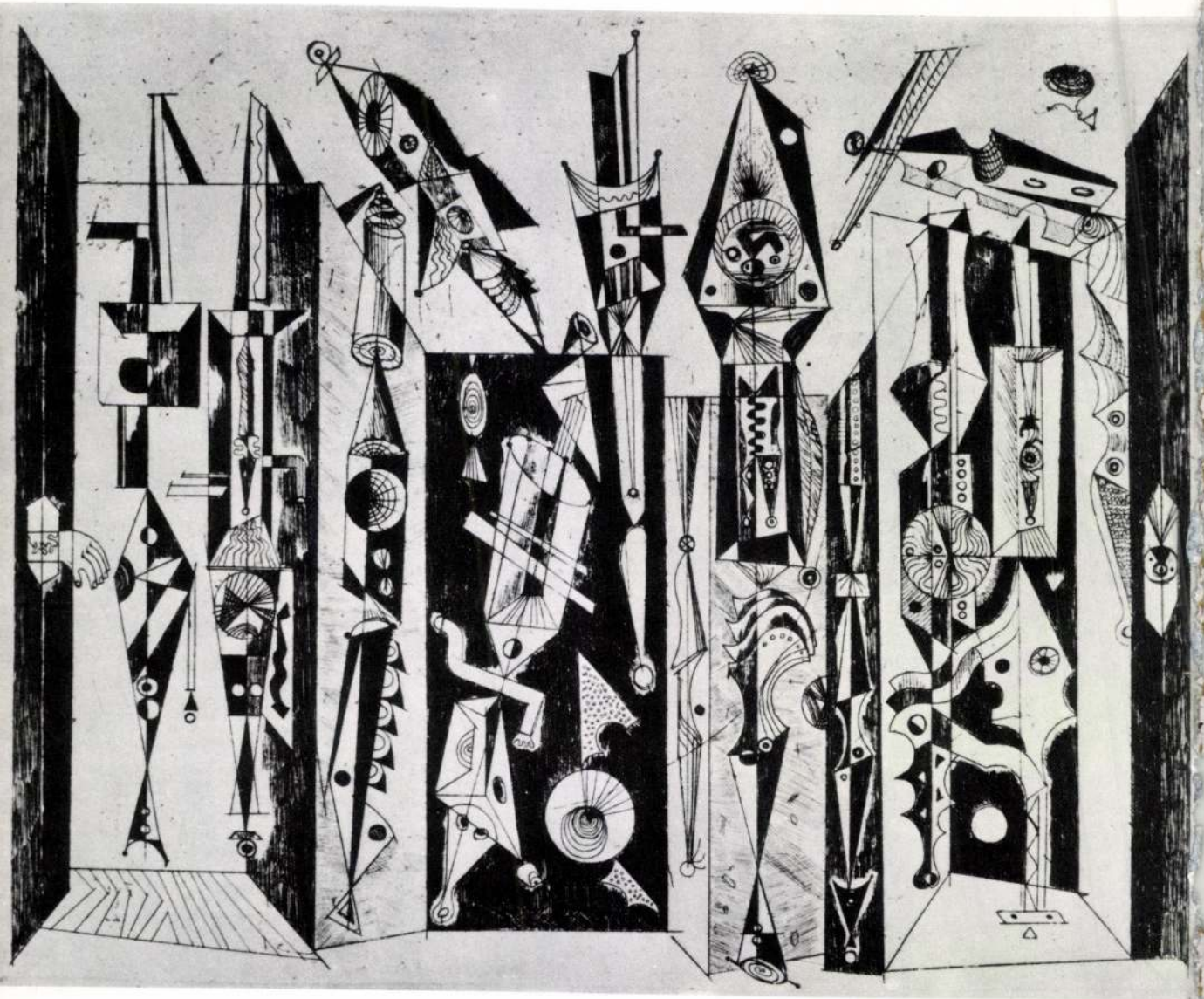

Tértánc

MŰVEK JEGYZÉKE

1. Ketten /1925/ 24x20 cm rézkarc papír
2. Dudujka /1926/ 36x47,5 cm akvarell papír
3. Csendélet /1927/ 48x33 cm ceruzarajz papír
4. Csendélet géprajzai /1927–28/ 88x108 cm tustinta farost papírra
5. Nyakékes nő /1927/ 108x117 cm tempera, pasztell farost
6. Színpadtervek /kettős, 1929-32/ 42x42 cm collage papír
7. Színpadterv /1929-32/ 18x35 cm tempera papír
8. Amőbák /1929/ 46x44 cm akvarell papír
9. Önarckép /1929/ 53x44 cm színes tempera papír
10. Háromszög /1929/ 97x88 cm vegyes technika farost, papírra
11. Jelek /1929/ 50x62,5 cm tempera, pasztell papír
12. Pasztell /1929/ 99x68 cm pasztell, farost, papír
13. Római jegyzet /1930/ 67x45 cm tempera, papír
14. Római vázrajz /1930/ 86x59 cm vegyes technika farost, papírra
15. Labdázók /1931/ 60x41 cm tempera papír
16. Kompozíció /1931/ 45x58 cm akvarell papír
17. Futók /1931/ 47x64 cm guache papír
18. I.G.E. /1933/ 28x37,5 cm tempera papír
19. Pihenő /1939-1940/ 84x59 cm szén papír
20. Erdőszéle /1940/ 25x33 cm tustinta papír
21. Repülő madár /1945/ 2 db 21x31 cm collage papír
22. Figura /1945-46/ 43x30 cm tustinta papír
23. Csendélet /1946/ 65x70 cm olaj vászon
24. Grafikák /1946/ 4 db 49x42 cm rézkarc. linó, papír
25. Figura /1946/ 25x33 cm rézkarc papír
26. Lovas /1946/ 25x33 cm rézkarc papír
27. Növés /1946/ 62x43 cm vegyes technika papír
28. Színapdterv /1947/ 22x30 cm tempera, collage, papír
29. A csillag /1950/ 24,5x28 cm rézkarc papír
30. Galambos nő /1950-58/ 38x29 cm rézkarc papír
31. Béke /1950-58/ 28,5x24,5 cm rézkarc papír
32. Ezüs madár /1957/ 40x55x19 cm patinázott gipsz
33. Törzs /1958/ 67x22x10 cm festett gipsz
34. Dunaújváros /1958/ 28x30x25 cm bronz
35. Komló /1958/ 27x28x30 cm festett gipsz
36. Matyó fej /1956/ 29x23x32 cm festett gipsz
37. Torzó /1956-57/ 77x47x29 cm fém és gipsz
38. Hancsuani festőnő /1960/ 66x32x24 cm festett gipsz
39. India /1960/ 27x27x12 cm festett gipsz
40. Kerámia fej /1960/ 30x32x30 cm kerámia
41. Kompozíció /1960/ 2 db 60x42 cm akvarell, filctoll papír

42. Jelkép /1962/ 5 db 35x13x9 cm 4 db festett gipsz egy kerámia
43. Villanykörtefej /1963/ 47x30x21 cm gipsz
44. Torzó /1963/ 52x30x28 cm kerámia
45. Dal Csokonaihoz /1965/ 38,5x24,5 cm rézkarc papír
46. Figurák I. /1965/ 39x29 cm rézkarc papír
47. Balett I. /1965/ 15x19,5 c, színes rézkarc papír
48. Anya és gyermeke /1965/ 29x24,5 cm rézkarc papír
49. Tér-idő /1965/ 100x120 cm olaj vászon
50. Tér /1965/ 60x80 cm olaj vászon
51. Balett II. /1966/ 30x18,5 cm színes rézkarc papír
52. Tengerből kiemelkedő Vénusz /1966/ 200x90 cm olaj vászon
53. Jaj, Vietnám /1966/ 120x95 cm olaj vászon
54, Beszélgetők /1967/ 110x90 cm olaj vászon
55. Önarckép /1967/ 50,5x36 cm monotypia papír
56. Emberek, vigyázzatok! /1967/ 39x29 cm rézkarc papír
57. Önarckép /1967/ 50,5x36 cm linó paplr
58. Figurák II. /1967/ 48x33 cm rézkarc papír
59. A vörös galamb /1967/ 191x113 cm olaj vászon
60. Gobelin terv /1968/ 168x129 cm olaj vászon
61. Figura nappal /1968-69/ 170x80 cm olaj, acril vászon
62. Mindig tovább /1968/ 160x120 cm olaj vászon
63. Olvasó figura /1968/ 130x110 cm olaj vászon
64. Piros Nap /1968/ 130x100 cm vegyes technika collage vászon
65. Figura gordonkával /1969/ 188x110 cm olaj vászon
66. Fájdalom /1969-70/ 69x42 cm filctoll papír
67. Önportré /1969/ 60x40 cm tustinta papír
68. Kassák vers /1969/ 60x40 cm tustinta papír
69. Színmotor /1970/ 150x90 cm olaj vászon
70. Stresszvilág /1970/ 140x120 olaj acril vászon
71. Visszaemlékezés a 20-as évekre /1970/ 70x50 cm olaj vászon
72. Afrika /1971/ 148x120 cm olaj vászon
73. Szabadság madara /1972/ 230x170 cm olaj acril vászon
74. Önarckép /1972/ 59x41,5 cm filctoll papír
75. Beszélgetők /1972/ 61x43 cm tusrajz papír
76. Keletkezés /1971/ 148x110 cm olaj acril vászon *Címlap*
77. Kollázs /1973/ 61x43 cm collage papír
78. Dinamikus világ /1973/ 158x110 cm olaj acril vászon
79. Új Mózes /1974/ 160x110 cm olaj vászon
80. Ballada /1974/ 150x120 cm olaj vászon
81. Világanatómia /1974/ 200x120 cm olaj vászon
82. Csoport /1975/ 156x100 cm olaj acril vászon
83. Utca /1975/ 176x130 cm olaj vászon
84. Központ körül leng /1975/ 69x76 cm grafika vegyes technika papír

85. Villanás /1975/ 148x111 cm collage vászon
86. Nagy figura /1975/ 160x100 cm collage vászon
87. Elhagyott világ /1975/ 67x67 cm collage vászon
88. 35 év /1975/ 29x38 cm rézkarc papír
89. Távlat /1975/ 29x38 cm rézkarc papír
90. Csönd! Hommage a Kernstok Károly /1975/ 194x250 cm olaj vászon
91. Álom /1976/ 75x75 cm collage vászon
92. Színes gömbök /1976-77/ 120x90 cm collage vászon
93. Nagyvilág /1976/ 130x200 cm olaj vászon
94. Tömeg /1977-78/ 29x38 cm rézkarc papír
95. Szerkezetek /1977/ 37x29 cm rézkarc papír
96. Tér /1978/ 110x110 cm collage vászon
97. Városkép /1979/ 110x110 cm collage vászon
98. Találkozás /1979/ 110x110 cm collage vászon
99. Niké /1979-80/ 37x23x28 cm bronz
100. Mesés /1977-78/ 29x38 cm rézkarc papír
101. Kompozíció I. /1979/ 29x38 cm rézkarc papír
102. Kompozíció II. /1979/ 29x38 cm rézkarc papír
103. Gömb kocka posztamenssel 45x20x20 cm kerámia
104. Térplasztika 112x35,5x37 cm vörösrézlemez színes porcelánfigurával körtükörlap alapon
105. Színes fej 60x40x50 cm festett gipsz
106. Fejl 10x10 terrakotta
107. Ritmus 17x23x10 cm samott
108. Zöld amorf gömb 8x7x8 cm kerámia
109. Autóbuszmegálló 53x10x15 cm terrakotta
110. Térplasztika /2 db/ 32x8x8 cm terrakotta
111. Formák 13x10x13 cm festett gipsz
112. Jel 7x7x12 cm festett gipsz
113. Piros forma 10x10x5 cm festett gipsz
114. Törzs 10x14 cm festett kerámia
115. Történelem 190x120 cm olaj vászon
116. Minden forog 122x80 cm olaj vászon
117. Stresszek I. 130x90 cm olaj vászon
118. Motoros 120x70 cm olaj vászon
119. Nemzedékek 120x90 cm vegyes technika vászon
120. Olvasó munkás 90x80 cm vegyes technika vászon
121. Két tér 100x90 cm acril olaj vászon
122. Utca 120x90 cm acril olaj vászon
123. Szputnyik 60x45 cm acril olaj vászon
124. Olaszországi emlék 70x80 cm acril vászon
125. Lebegő formák 80x100 cm acril vászon
126. Vörös figura 110x90 cm olaj vászon

127. Óriás 110x150 cm acril vászon
128. Ötszög 50x70 cm olaj vászon
129. Capriccio 110x90 cm olaj vászon
130. Kettős figura 100x80 cm vegyes technika vászon
131. Figura arany Nappal 110x70 cm vegyes technika vászon
132. Termelés játékai 120x80 cm acril vászon
133. Lebegő strukturák 70x100 cm acril vászon
134. Nap és kristály 65x121 cm acril olaj vászon
135. Szabad táj 90x60 cm vegyes technika vászon
136. Béke 39x29 cm rézkarc papír
137. Tiltakozunk 29,5x39 cm rézkarc papír
138. Figurák 38x29 cm rézkarc papír
139. Termelés 29,5x38 cm rézkarc papír
140. Világmérők 29x19,5 cm rézkarc papír
141. Csillag 38x29 cm rézkarc papír
142. Dalnokok 29x39 cm rézkarc papír
143. Játék 34x22 cm rézkarc papír
144. Játékok 28,5x20 cm rézkarc papír
145. Tárgyak a térben 29,5x38 cm rézkarc papír
146. Szép 29,5x33,5 cm rézkarc papír
147. Jel 28x18 cm rézkarc papír

*

КАТАЛОГ КАРТИН

1. Двое
2. Дудуйка
3. Натюрморт
4. Черчения натюрморта
5. Женщина с ожерельем
6. Проекты для декорации сцены
7. Проект для декорации сцены
8. Амёбы
9. Автопортрем
10. Треугольник
11. Сигналы
12. Пастель
13. Заметка из Рима
14. Этюд из Рима
15. Играющие в мяч
16. Композиция
17. Бегущие
18. И. Т. Е.
19. Отдых
20. Край леса
21. Летающая птица
22. Фигура
23. Натюрморт
24. Графики
25. Фигура
26. Всадник

27. Рост
28. Проект для декорации сцены
29. Звезда
30. Женщина с голубем
31. Мир
32. Серебрянная птица
33. Ствол
34. Дунауйварош
35. Комло
36. Голова — матё
37. Торс
38. Художница из Ханчуана
39. Индия
40. Керамическая голова
41. Композиция
42. Симбол
43. Голова — лампочка
44. Торс
45. Песня к Чоконаи
46. Фигуры I.
47. Балет I.
48. Мать и ребёнок
49. Пространство — время
50. Пространство
51. Балет II.
52. Возвышающаяся из моря Венера
53. Ай, Виетнам!
54. Разговаривающие
55. Автопортрет
56. Люди, берегитесь
57. Автопортрет
58. Фигуры П.
59. Красный голубь
60. План для гобелена
61. Фигура с Солнцем
62. Всегда дальше!
63. Читающая фигура
64. Красное Солнце
65. Фигура с виолончелью
66. Боль
67. Автопортрет
68. Стихотворение Кашака
69. Цвет — мотор
70. Мир штресса
71. Воспоминание о 20-ых горах
72. Африка
73. Птица свободы
74. Автопортрет
75. Разговаривающие
76. Происхождение
77. Коллаж
78. Динамичный мир
79. Новый Мойсей
80. Баллада
81. Анатомия мира
82. Группа
83. Улица
84. Около центра реет
85. Блеск
86. Большая фигура
87. Покинутый мир
88. 35 лет
89. Перспектива
90. Тишина. Оммаж а Кернштоk Кароль
91. Сон
92. Цветные шары
93. Свет
94. Масса
95. Композиции
96. Пространство
97. Вид города
98. Свидание
99. Никэ
100. Сказочное
101. Композиция I.
102. Композиция II.
103. Шар с кубическим постаментом
104. Пластика
105. Цветная голова
106. Голова
107. Ритм
108. Зеленый аморфный шар
109. Автобусная остановка
110. Пластика
111. Формы

112. Сигнал
113. Красная форма
114. Ствол
115. История
116. Все крутится
117. Штрессы
118. Мотоциклист
119. Поколения
120. Читающий рабочий
121. Два пространства
122. Улица
123. Спутник
124. Память об Италии
125. Парящие формы
126. Красная фигура
127. Гигант
128. Пятиугольник
129. Капричо
130. Двойная фигура
131. Фигура с золотым солнцем
132. Игры производства
133. Парящие структуры
134. Солнце и кристал
135. Свободная местность
136. Мир
137. Протестуем
138. Фигуры
139. Производство
140. Измеряющие мира
141. Звезда
142. Певци
143. Игра
144. Игры
145. Предметы в пространстве
146. Красивое
147. Сигнал

*

VERZEICHNIS DER WERKE

1. Zu zweit /1925/
2. Dudujka /1926/
3. Stilleben /1927/
4. Maschinenzeichnungen eines Stillebens /1927-28/
5. Frau mit Halsschmuck /1927/
6. Bühnenpläne /1929-32/
7. Bühnenplan /1929-32/
8. Amöben /1929/
9. Selbstbildnis /1929/
10. Dreieck /1929/
11. Zeichen /1929/
12. Pastell /1929/
13. Notizen aus Rom /1930/
14. Umrisszeichnung von Rom /1930/
15. Ballspieler /1931/
16. Komposition /1931/
17. Läufer /1931/
18. I.G.E. /1933/
19. Rast /1939-1940/
20. Waldesrand /1940/
21. Fliegender Vogel /1945/
22. Figur /1945-46/
23. Stilleben /1946/
24. Graphiken /1946/
25. Figur /1946/
26. Reiter /1946/
27. Wachstum /1946/
28. Bühnenplan /1947/
29. Der Stern /1950/
30. Frau mit Taube /1950-58/
31. Friede /1950-58/

32. Silberner Vogel /1957/
33. Rumpf /1958/
34. Dunaujváros /1958/
35. Komló /1958/
36. Matyó Kopf /1956/
37. Torso /1956-57/
38. Kunstmalerin von Hantschuan /1960/
39. Indien /1960/
40. Keramikkopf /1960/
41. Komposition /1960/
42. Sinnbild /1962/
43. Glühbirnenförmiger Kopf /1963/
44. Torso /1963/
45. Lied an Csokonai /1965/
46. Figuren I. /1965/
47. Ballett I. /1965/
48. Mutter und ihr Kind /1965/
49. Raum-Zeit /1965/
50. Raum /1965/
51. Ballett II. /1966/
52. Dem Meer entsteigende Venus /1966/
53. Ach, Vietnam /1966/
54. Plaudernde /1967/
55. Selbstbildnis /1967/
56. Menschen, Obacht! /1967/
57. Selbstbildnis, /1967/
58. Figuren II. /1967/
59. Die rote Taube /1967/
60. Gobelin-Entwurf /1968/
61. Figur mit Sonne /1968-69/
62. Immer weiter /1968/
63. Lesende Figur /1968/
64. Rote Sonne /1968/
65. Figur mit Cello /1969/
66. Schmerz /1969-70/
67. Selbstbildnis /1969/
68. Gedicht von Kassák /1969/
69. Farbenmotor /1970/
70. Welt der Stresse /1970/
71. Erinnerung an die 20-er Jahre /1970/
72. Afrika /1971/
73. Vogel der Freiheit /1972/
74. Selbstbildnis /1972/
75. Plaudernde /1972/
76. Entstehung /1971/
77. Kollage /1973/
78. Dynamische Welt /1973/
79. Neuer Moses /1974/
80. Ballade /1974/
81. Weltanatomie /1974/
82. Gruppe /1975/
83. Gasse /1975/
84. Schwingen um den Mittelpunkt herum /1975/
85. Aufleuchten /1975/
86. Grosse Figur /1975/
87. Verlassene Welt /1975/
88. 35 Jahre /1975/
89. Perspektive /1975/
90. Stille! Hommage à Károly Kernstok /1975/
91. Traum /1976/
92. Farbige Kugeln /1976-77/
93. Die grosse Welt /1976/
94. Masse /1977-78/
95. Konstruktionen /1977/
96. Raum /1978/
97. Stadtbild /1979/
98. Begegnung /1979/
99. Nike /1979-80/
100. Fabelhaft /1977-78/
101. Komposition I. /1979/
102. Komposition II. /1979/
103. Kugel, Würfel-Postament
104. Raumplastik
105. Farbiger Kopf
106. Kopf
107. Rhytmus
108. Grüne amorphe Kugel
109. Autobushaltestelle
110. Raumplastik
111. Formen
112. Zeichen
113. Rote Form
114. Rumpf
115. Geschichte

116. Alles dreht sich
117. Stresse I.
118. Motorfahrer
119. Generationen
120. Lesender Arbeiter
121. Zwei Räume
122. Gasse
123. Sputnik
124. Andenken von Italien
125. Schwebende Formen
126. Rote Figur
127. Riese
128. Fünfeck
129. Capriccio
130. Doppelfigur
131. Figur mit goldener Sonne
132. Spiele der Produktion
133. Schwebende Strukturen
134. Sonne und Kristall
135. Freie Landschaft
136. Friede
137. Wir protestieren
138. Figuren
139. Produktion
140. Weltvermesser
141. Sterne
142. Sänger
143. Spiel
144. Spielsachen
145. Gegenstände im Raum
146. Schön
147. Zeichen

*

LIST OF WORKS

1. In Two /1925/
2. Dudujka /1926/
3. Still Life /1927/
4. Constructional Design of a Still Life /1927-28/
5. Woman with Necklace /1927/
6. Sketches for the Scene /1929-32/
7. Sketch for the Scene /1929-32/
8. Amoebas /1929/
9. Self-Portrait /1929/
10. Triangle /1929/
11. Signs /1929/
12. Pastel /1929/
13. Note from Rome /1930/
14. Sketch from Rome /1930/
15. Ball-Players /1931/
16. Composition /1931/
17. Runners /1931/
18. I.G.E. /1933/
19. Rest /1939-1940/
20. Skirts of the Forest /1940/
21. Flying Bird /1945/
22. Figure /1945-46/
23. Still Life /1946/
24. Graphic Works /1946/
25. Figure /1946/
26. Horseman /1946/
27. Growth /1946/
28. Sketch for the Scene /1947/
29. The Star /1950/
30. Woman with Pigeon /1950-58/
31. Peace /1950-58/
32. Silver Bird /1957/
33. Trunk /1958/
34. Dunaujváros /1958/
35. Komló /1958/
36. Matyó Head /1956/
37. Torso /1956-57/
38. Paintress of Hanchuan /1960/
39. India /1960/

40. Head /ceramic work/ /1960/
41. Composition /1960/
42. Symbol /1962/
43. Electric Bulb-Shaped Head /1963/
44. Torso /1963/
45. Song to Csokonai /1965/
46. Figures I. /1965/
47. Ballet I. /1965/
48. Mother with Child /1965/
49. Space – Time /1965/
50. Space /1965/
51. Ballet II. /1966/
52. Venus Emerging from the Sea /1966/
53. Oh! Viet-Nam /1966/
54. Having a Talk /1967/
55. Self-Portrait /1967/
56. Men, Be Careful! /1967/
57. Self-Portrait /1967/
58. Figures II. /1967/
59. The Red Pigeon /1967/
60. Plan for a Gobelin Tapestry /1968/
61. Figure with Sun /1968-69/
62. Always Forward /1968/
63. Reading Figure /1968/
64. Red Sun /1968/
65. Figure with Violoncello /1969/
66. Pain /1969-70/
67. Self-Portrait /1969/
68. Kassák's Poem /1969/
69. Colour-Motor /1970/
70. The World of Stresses /1970/
71. Reminiscence of the 20s /1970/
72. Africa /1971/
73. The Bird of Freedom /1972/
74. Self-Portrait /1972/
75. Having a Talk /1972/
76. Rise /1971/
77. Collage /1973/
78. Dynamic World /1973/
79. New Moses /1974/
80. Ballad /1974/
81. World-Anatomy /1974/
82. Group /1975/
83. Street /1975/
84. Swinging around a Center /1975/
85. Flash /1975/
86. Big Figure /1975/
87. Deserted World /1975/
88. 35 Years /1975/
89. Perspective /1975/
90. Silence! Hommage á Károly Kernstok /1975/
91. Dream /1976/
92. Coloured Balls /1976-77/
93. The World at Large /1976/
94. Mass /1977-78/
95. Constructions /1977/
96. Space /1978/
97. Townscape /1979/
98. Encounter /1979/
99. Nike /1979-80/
100. Fabulous /1977-78/
101. Composition I. /1979/
102. Composition II. /1979/
103. Ball, with Z Cubic Socle
104. Space – Plastic Work
105. Coloured Head
106. Head
107. Rhythme
108. Green, Amorphous Ball
109. Bus-Stop
110. Space – Plastic Work
111. Forms
112. Sign
113. Red Form
114. Trunk
115. History
116. Everything Turns Round
117. Stresses
118. Motorist
119. Generations
120. Reading Worker
121. Two Spaces
122. Road
123. Sputnik
124. Reminiscence of Italy

125. Foating Forms
126. Rend Figure
127. Giant
128. Pentagon
129. Capriccio
130. Double Figure
131. Figure with Golden Sun
132. The Playings of Production
133. Floating Structures
134. Sun and Crystal
135. Open Land
136. Peace
137. We Protest
138. Figures
139. Production
140. Measurers of World
141. Star
142. Singers
143. Play
144. Toys
145. Objects in the Space
146. Beautiful
147. Sign

Hancsuani lány

A KATALÓGUS REPRODUKCIÓINAK JEGYZÉKE

1. Csendélet géprajzai (1927–28) 88x108 cm tustinta farost papírra
2. Színpadterv /1929-32/ 18x35 cm tempera papír
3. Önarckép /1929/ 53x44 cm színes tempera papír
4. Háromszög /1929/ 97x88 cm vegyes technika farost papírra
5. Béke /1950-58/ 28,5x24,5 cm rézkarc papír
6. Dunaújváros /1958/ 28x30x25 cm bronzszobor
7. India /1960/ 27x27x12 cm festett gipszszobor
8. Jaj, Vietnám /1966/ 120x95 cm olaj vászon
9. A vörös galamb /1967/ 191x112 cm olaj vászon
10. Figurák /1969/ 60x40 cm rézkarc papír
11. Önportré /1969/ 60x40 cm tustinta papír

11/a Kassák vers /1969/

12. Színmotor /1970/ 150x90 cm olaj vászon
13. Visszaemlekezés a 20-as évekre /1970/ 70x50 cm olaj vászon
14. Afrika /1971/ 148x120 cm olaj vászon
15. Szabadság madara /1972/ 230x170 cm olaj acril vászon
16. Uj Mózes /1974/ 160x110 cm olaj vászon
17. Világanatómia /1974/ 200x120 cm olaj vászon
18. Utca /1975/ 176x130 cm olaj vászon
19. 35 év /1975/ 29x38 cm rézkarc papír
20. Csönd! Hommage á Kernstok Károly /1975/ 194x250 cm olaj vászon
21. Színes játék /1976-77/ 120x90 cm collage vászon
22. Tömeg /1977-78/ 29x38 cm rézkarc papír
23. Találkozás /1979/ 110x110 cm collage vászon
24. Niké /1979-80/ 37x23x28 cm bronzszobor
25. Autobuszmegálló 53x10x15 cm terrakotta
26. Térplasztika /1962/ 2 db 32x8x8 cm terrakotta
27. Történelem190x120 cm olaj vászon
28. Stresszek I. 130x90 cm olaj vászon
29. Motoros 120x70 cm olaj vászon
30. Olvasó munkás 90x80 cm vegyes technika vászon
31. Utca 120x90 cm acril olaj vászon
32. Capriccio 110x90 cm olaj vászon
33. Figura arany Nappal 110x70 cm vegyes technika vászon
34. Termelés játékai 120x80 cm acril vászon
35. Lebegő sturkturák 70x100 cm acril vászon
36. Nap és kristály 65x121 cm acril olaj vászon
37. Tiltakozunk 29,5x39 cm rézkarc papír
38. Figurák 38x29 cm rézkarc papír
39. Játékok 28,5x20 cm rézkarc papír
40. Jel II. 28x18 cm rézkarc papír

4899

41. Ovális 1970. Vászon akril
41/a Keletkezés (1971) 148x110 cm olaj acril vászon
42. Tértánc 1976. Rézkarc
43. Csillag 1958. Rézkarc
44. Munkásfej 1955. Plasztika bronz
45. Anna 1978. bronz
46. Hancsuani lány /festőnő/ 1958 gipsz
47. Álom /1976/ vászon akril collage
48. Színes fej gipsz /1955/
49.Gépszínház /1975/ akril
50. Nagy figura /1975/ akril

FONTOSABB IRODALOM

Rabinovszky Máriusz: Kiállítások a tavaszi hónapokban /Magyar Grafika 1929/
Gerevich Tibor: Római magyar művészek /Magyar művészet 1931/
Lázár Béla: Katalóguselőszó /Ernst Múzeum, 1937/
Kassák Lajos: Kézpőművészetünk Nagybányától-napjainkig /Budapest, 1947/
Kárpáti Klára: Műteremlátogatás /Kortárs 1947-49./ 8./
Hevesy Iván: Hincz Gyula /Műterem 1958/7. szám/
Pogány Gábor: Hincz Gyula illusztrációi a Petőfi Irodalmi Múzeumban
Művészet 1967/10. szám/
Láncz Sándor: Hincz Gyula festményeiről /Művészet 1968/4. szám/
Rózsa Gyula: „Politica artistica" /Népszabadság 1971. II. 1./
Henszlmann Lilla: Hincz Gyula művészete a XXXV. Velencei Biennálén
/Művészet 1971/8. szám/
Horváth Béla: Hincz Gyula mozaikja /Művészet 1974/6. szám/
Németh Lajos: Modern magyar művészet /Corvina Kiadó, Budapest 1972/
Bauer Jenő: Hincz Gyula /Képzőművészeti Alap Kiadóvállalata Budapest, 1975/
Fejér Ernő: Álmok és realitások /Beszélgetés Hincz Gyulával 1978 nyarán/
/Művészet 1979. 3. szám/
Mezei Ottó: Pályakezdés /Művészet 1979. 3. szám/
Aradi Nóra: A kortárs művészet közegében /Művészet 1979. 3. szám/
Schenk Lea: Figuratív+nonfiguratív /Szintéziskeresés három műben/
/Művészet 1979. 3. szám/
Theisler György: A könyv művésze /Művészet 1979. 3. szám/
Végvári Lajos: A jövő nemzedékért /Művészet 1979. 3. szám/
Bereczky Loránd: Festészet, vizuális kultúra, korszerűség /Beszélgetés a hetvenöt éves
Hincz Gyulával/
/Népszabadság 1979. november 11./

Anna

Felelős kiadó Bihari József megyei múzeumigazgató
Katalógusterv Rényi Katalin
A kiállítást rendezte Rényi Katalin
Fotó: Gajzágó Jolán
A Hincz Gyűjtemény épületének tervezője: Szrogh György Állami Díjas építész
A katalógust összeállította Losonci Miklós

Széchenyi Nyomda Győr, 83. 24794

K-2292
D6H/Bp. Ernst-1938/1,

AZ ERNST-MÚZEUM KIÁLLITÁSAI

HINCZ GYULA
FESTMÉNYEI,

DOMANOVSZKY ENDRE
SZŐNYEGEI,

ERDEY DEZSŐ
SZOBRAI

1938

JANUÁR 1—16.

AZ ERNST-MÚZEUM KIADÁSA
BUDAPEST
VI., NAGYMEZŐ-UTCA 8.

1976 1981

HINCZ GYULA
FESTMÉNYEINEK ÉS RAJZAINAK,

DOMANOVSZKY ENDRE
SZŐNYEGEINEK ÉS TERVEINEK,

ERDEY DEZSŐ
SZOBRAINAK

KIÁLLITÁSA

RENDEZTE:

ERNST ENDRE

AZ ERNST-MÚZEUM KIADÁSA
BUDAPEST, 1938 JANUÁR HÓ

MTA Művészettörténeti Kutató Csoport * Budapest I * Könyvtár
2292
Revízió
1999

1937. 22220. Légrády Testvérek nyomdai műintézete, Budapest.
(Igazgató: Kertész Árpád.)

ELŐSZÓ

Eredeti művész maga külön világát tárja fel a kollektiv kiállitás, melyet *Hincz Gyula* munkáiból rendez az *Ernst Muzeum*. Az ujszerüség nem állitja könnyü feladat elé a nagyközönséget. Uj nyelvet kell megtanulni, mikor e művész munkái elé lépünk, bár a mai művészi törekvések formanyelvének rokonságát lelhetjük itt fel. A kubizmus és expresszionizmus szinte már kollektivvé átalakult hangzatai, továbbá az absztrakt felfogás formamódja kisért ez összefoglaló és eredeti festő alkotásaiban. Hincz egyike azoknak a várt tehetségeknek, kik a mai kor nyelvén mondják el a mondanivalójukat a természetről, az életről és saját fantáziás álmaikról. Természetes, hogy mint az ujabb művészet minden reprezentánsához: Hinczhez is hiányzik a távlat, mely az esztétikai itélethez biztos alapot nyujthatna, kétségtelen azonban, hogy egy kivételes erejü és tehetségü fiatal művész jelentkezése e kollekció.

Hincz Gyula született Budapesten 1904-ben. Tanulmányait a Képzőművészeti Főiskolán végezte Rudnay, majd Vaszary vezetése mellett. 1929-ben a *Tavaszi Szalon* kiállitásán a Szinyei Társaság Nemes Marcell-féle utazási ösztöndiját kapta. Ugyanakkor tagja lett a *Kut* művészi társaságnak. 1929—30-ban a szentendrei művésztelepen dolgozott. 1930—31-ben *Rómában* mint állami ösztöndijas végzett tanulmányokat. Járt Párizsban és Berlinben, utóbbi helyen kiállitást is rendezett. Gyakori résztvevője itthon a *Kut* és egyéb kiállitásoknak. A Szépművészeti és Fővárosi Muzeum vásárolt tőle képeket. 1937-ben a Szinyei Társaság Zichy Mihály grafikai dijával tüntette ki, Mécs László verseit illusztráló kőrajzait.

*

Másik kiállitónk *Domanovszky Endre*, született Budapesten 1907-ben. Gimnáziumi érettségije után 1926-ban a Képzőművészeti Főiskolán 6 évig Glatz növendéke, majd tanársegédje. 1929-ben *a Tavaszi Szalon*-ban állit ki először, az évnek októberében pedig az *Ernst Muzeum*-ban külön teremben mutatja be munkáit, melyek naiv klasszicizmusukkal sikert aratnak. 1935-ben másodszor jelentkezik egy kollektiv kiállitásával, de ekkor már változott a stilusa, egy vizionárius festőibb jelleg váltja fel a hidegebb, tárgyiasabb előbbi kifejezésmódját.

1929-ben a főváros ösztöndiját, 1931-ben a *Balló Ede* 1000 pengős dijat, a Műcsarnokban rendezett III-ik nemzeti kiállitáson a *Jellinek*-féle 600 pengős dijat kapja.

1935-ben intenziven kezd gobelin-tervekkel foglalkozni, ezek szövését feleségével együtt végzi. Ezekben olyan megoldást keres, mely a tematikus tartalom mellett a szőnyegszövés szellemével és stilusához alkalmazkodik. Nem akar piktura lenni, hanem a felhasznált anyagtól diktált hangulat, szigoruan nem körvonalazott történet, melynél fontos szerepet játszik a dekorativ cél. Szerencsésen stilizálja motivumait, korunk szelleme tükröződik bennük keresésével, bizonyos foku naivitásával, de barbárságával is — ha a régi gobelinek tulkulturált stilusával akarjuk őket összehasonlitani.

*

Szobrász kiállitónk: *Erdey Dezső*, Istvánföldén született 1902-ben. Szegeden a gimnáziumban érettségizett, a Képzőművészeti Főiskolában 1920-ban *Radnai*nak, majd *Szentgyörgyi*nek a növendéke. 1925-ben egy esztendőt tölt Párizsban állami ösztöndijjal. 1924-ben készíti *Vizhordó Fiját*, mely a Székesfőváros Rökk Szilárd diját kapja s a Stefánia-uton került felállitásra.

Narcissus cimü szobra a Műcsarnok aktkiállitásán az ifjusági dijat, *Női akt gyertyával* pedig

1928-ban a *Rothermere* dijat nyerte. Hadiemlékei *Bicskén, Baracskán, Vácott* és *Sóskuton* vannak kivitelezve, Sajószentpéteri hadiemlékpályázaton a Művészeti Tanács több munkáját dijazta.

A Kormányzó Őfőméltóságának mellszobra a párizsi világkiállitás magyar pavillonjában volt kiállitva.

Erdey Dezső plasztikája a háboru utáni generáció művészeti törekvéseinek szellemében egységesebb és tisztább kifejezésre törekszik. Tul a forradalmi keresésen, a próbálkozások kataklizmáiból kikerülve, egy higgadtabb konstruktiv vágy jelentkezik munkáiban. Nagy problémája a mai épitészettel közös platformra, összhangzásba jutni.

ELSŐ TEREM

1. DOMANOVSZKY E. Szőnyegterv I. Pasztell és vizfestmény . . . . . 70.—
2. — Szőnyegterv II. Pasztell . . . . 40.—
3. HINCZ GY. Kuporgó. Tollrajz . . . 60.—
4. DOMANOVSZKY E. Szőnyegterv III. Olaj-pasztell . . . . . 100.—
5. HINCZ GY. Pihenő akt. Ceruzarajz . 60.—
6. DOMANOVSZKY E. Szőnyegterv IV. Pasztell . . . . . 40.—
7. HINCZ GY. Tanulmány fej. Mgt.
8. — Fekvő akt. Tollrajz . . . . . 70.—
9. DOMANOVSZKY E. Fürdő. I. Pasztell 50.—
10. HINCZ GY. Alaktanulmány I. Tollrajz 50.—
11. DOMANOVSZKY E. Szőnyegterv V. Pasztell . . . . . 100.—
12. HINCZ GY. Ülő nő. Ecsetrajz. Mgt.
13. DOMANOVSZKY E. Tavasz. Pasztell . 50.—
14. HINCZ GY. Táncosnő. Ecsetrajz . . . 80.—
15. — Álló akt. Ecsetrajz . . . . . 60.—
16. — Támaszkodó. Tollrajz . . . . . 80.—
17. DOMANOVSZKY E. Barátnők. Pasztell 100.—
18. HINCZ GY. Akttanulmány II. Tollrajz. Magántulajdon.
19. DOMANOVSZKY E. Fürdő II. Pasztell 50.—
20. HINCZ GY. Estélyi ruhában. Tollrajz . 60.—
21. DOMANOVSZKY E. Vizhordók. Szőnyegterv. Pasztell . . . . . 100.—
22. HINCZ GY. Ruhás tanulmány. Ceruzarajz . . . . . 80.—
23. — Heverő. Tollrajz . . . . . 100.—
24. DOMANOVSZKY E. Forrás. Szőnyegterv. Pasztell . . . . . 80.—
25. HINCZ GY. Mozdulat. Tollrajz . . . 80.—
26. DOMANOVSZKY E. Zenélő. Pasztell . 80.—
27. HINCZ GY. Tanulmány. Tollrajz . . 80.—
28. DOMANOVSZKY E. Virágszedő. Szőnyegterv . . . . . 80.—

MÁSODIK TEREM

29. HINCZ GYULA. Kis mocsár . . . . 500.—
30. DOMANOVSZKY ENDRE. Furulyás. Gobelin . . . . . 500.—
31. HINCZ GYULA. Kastélykert . . . . 600.—
32. — Sétálók a Balaton partján . . . . 600.—
33. — Parádés naplemente . . . . . 700.—
34. — Ködös reggel . . . . . 600.—
35. — Női fej. Pasztell . . . . . 300.—
36. — Halványszinü szoba gitárral . . 700.—

115. Hincz Gyula: Kapálók.

37. DOMANOVSZKY ENDRE. Virágszedő. Gobelin . . . . . 500.—
38. HINCZ GYULA. Ülő nő sárga fényben 600.—
39. — Felszakadt égbolt Tihannyal . . . 800.—
40. — Nagy mocsár . . . . . 800.—
41. — Zöld csendélet . . . . . 400.—
42. — Csendélet hagymákkal . . . . . 300.—
43. — Anci lilában. Pasztell. Mgt.
44. — Csendélet rózsaszinü kancsóval . . 500.—

HARMADIK TEREM

45. DOMANOVSZKY ENDRE. Furulyás szőnyegterv. Pasztell . . . . . 100.—
46. HINCZ GYULA. Tájkép szekérrel. Vizf. 100.—
47. — Vásár. Vizfestmény . . . . . 100.—
48. — Lila Balaton . . . . . 120.—
49. DOMANOVSZKY ENDRE. Tánc. Szőnyegterv. Pasztell . . . . . 100.—
50. — Falu. Szőnyegtervrészlet. Pasztell . 150.—
51. — Borju. Szőnyegterv. Pasztell . . . 150.—
52. — Táncosnők. Szőnyegterv. Pasztell . 100.—
53. HINCZ GYULA. Domboldal. Vizf. . . 100.—
54. — Gulácsi hegy. Vizfestmény . . . . 100.—
55. — Csendélet. Vizfestmény . . . . . 100.—
56. DOMANOVSZKY E. Napkelte. Szőnyegterv. Pasztell . . . . . 100.—
57. HINCZ GYULA. Csendélet . . . . . 300.—
58. — Csendélet. Pasztell . . . . . 250.—

NEGYEDIK TEREM

59. HINCZ GYULA. Park . . . . . 800.—
60. — Kékes fák . . . . . 600.—
61. — Bánya vörös éggel . . . . . 600.—
62. — Rideg ormok . . . . . 600.—
63. — Országut . . . . . 800.—
64. — Fésülködő . . . . . 600.—
65. — Virágok . . . . . 500.—
66. DOMANOVSZKY ENDRE. Falu. Gob. 2500.—
67. — Halász. Szőnyegterv. Pasztell . . . 250.—
68. HINCZ GYULA. Anci vörös ruhában. Pasztell . . . . . 700.—
69. — Panoráma . . . . . 250.—

ÖTÖDIK TEREM

70. HINCZ GYULA. Sárga ház. Vizfestm. . 80.—
71. — Tanulmány. Tollrajz . . . . . 100.—
72. — Balatoni táj jegenyékkel. Vizfestm. 80.—
73. — Madarak. Vizfestmény . . . . . 80.—
74. — Két akt. Tollrajz. Magántulajdon.
75. — Balaton. Vizfestmény . . . . . 80.—
76. — Két akt. Tollrajz . . . . . 80.—
77. — Domboldal. Vizfestmény . . . 100.—
78. — Házak Balatonnal. Vizfestmény . . 100.—
79. — Tanulmányok. Tollrajz . . . . . 80.—
80. — Kastélykert. Vizfestmény . . . . 100.—
81. — Anci pihen. Tusrajz . . . . . 60.—
82. — Tanulmányfej. Tollrajz . . . . . 50.—
83. — Kompozició. Szénrajz. Magántulajd.
84. — Ülő nő. Tollrajz . . . . . 60.—
85. — Anci gondolkodik. Ecsetrajz . . . 50.—

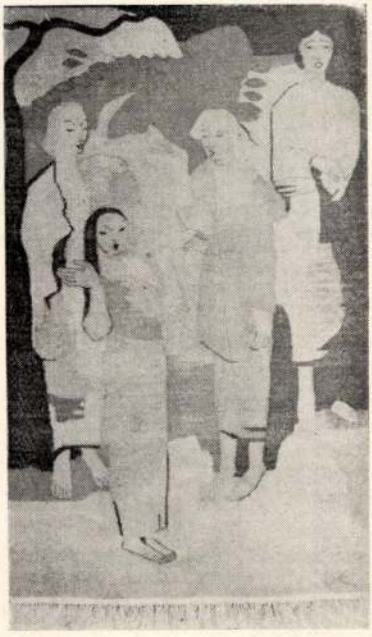

114. Domanovszky Endre:
Éneklők.

HATODIK TEREM

86. HINCZ GYULA. Balaton vihar után. Vizfestmény . . . . . 100.—
87. — Tanulmány. Tusrajz . . . . . 60.—
88. — Badacsonyi ut. Vizfestmény . . . 100.—
89—90. DOMANOVSZKY ENDRE. Madarak. Gobelin . . . . . 500.—

143. Hincz Gyula: Anci.

91. HINCZ GYULA. Virágszedő . . . . 400.—
92. — Kompozició . . . . . 1500.—
93. — Zöldszinü akttanulmány. . . . . 500.—
94. — Szentendrei utca. Pasztell . . . . 200.—
95. — Akt. Tusrajz. Magántulajdon.
96. — Napsütéses utca. Pasztell . . . . 200.—
97. — Nádas. Vizfestmény . . . . . 100.—
98. — Csendélet. Vizfestmény . . . . 60.—
99. — Tanulmánylap. Tusrajz . . . . 80.—
100. — Balaton. Vizfestmény . . . . . 100.—
101. — Férfifej. Tusrajz. Magántulajdon.
102. — Ut. Pasztell . . . . . 100.—
103. — Heverésző. Magántulajdon.

HETEDIK (NAGY) TEREM

104. HINCZ GYULA. Tihanyi orom . . . 500.—
105. — Lila árnyak a Balatonon . . . . 500.—
106. DOMANOVSZKY ENDRE. Halászok. Gobelin . . . . . 500.—
107. HINCZ GYULA. Rózsaszin reggel . . 500.—
108. — Vörös szőlődomb . . . . . 800.—
109. ERDEY DEZSŐ. Tányért tartó fiu. Ára bronzban . . . . . 400.—
110. DOMANOVSZKY ENDRE. Hajósok. Gobelin . . . . . 500.—
111. ERDEY DEZSŐ. Vizhordó fiu. Bronz . 400.—
112. HINCZ GYULA. Zöld utca. Dr. Radnay Béla ur tulajdona.
113. — Szigligeti csúcsok . . . . . 1200.—
114. DOMANOVSZKY ENDRE. Éneklők. Gobelin . . . . . 800.—
115. HINCZ GYULA. Kapálók. . . . . 1200.—
116. — Csendélet. Dr. Radnay Béla ur tul.
117. — Pihenő nők . . . . . 1000.—
118. Rózsaszinü reggel . . . . . 800.—

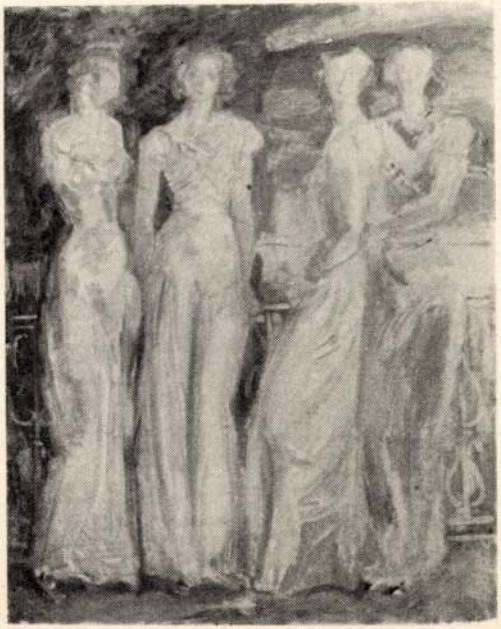

144. Hincz Gyula: Nővérek.

119. DOMANOVSZKY ENDRE. Muzsika. Gobelin . . . . . 500.—
— Forrás. Gobelin . . . . . 500.—
120. HINCZ GYULA. Madarak a Balatonon 800.—
121. — Anci virágos ruhában. Magántul.
122. — Gémeskut a Balaton mellett . . . 800.—

A HALLBAN

ERDEY DEZSŐ:
123. Horthy Miklós Őfőméltósága mellszobra. Ára bronzban . . . . . 1500.—
124. Varkocs György várkapitány.
125. Siremlék-figura.
126. Tányért tartó fiu. Bronzban . . . . 3000.—
127. Gyertyát tartó leány. Bronzban . . 5000.—
128. Vizhordó fiu. Bronzban . . . . . 4000.—
129. Nárcis. Bronzban . . . . . 4000.—
130. Dr. Réczey Imre arcmása.
131. Leányfej. Gipsz.
132. Miska. A székesfőváros tulajdona.
133. Iván.
134. Női képmás.
135. Terka. Bronzban . . . . . 1000.—
136. Néger fej. Bronzban . . . . . 800.—
137. Idősebb hölgy arcképe. Magántul.
138. Feleségem képmása.
139. Kisfiu-akt. Bronzban . . . . . 400.—
140. Nagyfiu-akt. Bronzban . . . . . 1000.—
141. Hadiemlékterv I.
142. Hadiemlékterv II.
143. HINCZ GYULA. Anci . . . . . 400.—
144. — Nővérek . . . . . 600.—
145. — Szigliget káprázatban . . . . . 800.—

KÖVETKEZŐ KIÁLLITÁSUNK:

1938 JANUÁR HÓ 23-ÁN

PÓLYA TIBOR EMLÉKKIÁLLITÁS

1082

LÉGRÁDY TESTVÉREK
NYOMDAI MŰINTÉZET
NYOMÁSA BUDAPEST,
V. KERÜLET, VILMOS
CSÁSZÁR-UT 78. SZÁM.

Budapest

Kmetty u

épit. eng. 1893. II. 9.

MTA MKCS A-II-7-a- 3341

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

TURBÓ

Hincz Gyula

1021

1969. MÁRCIUS 11.

„MOSZKVA FELŐL HÍREKET LESÜNK...“

Séta a Történeti Múzeum Tanácsköztársaság kiállításán

Csillog a Mátyás-templom tornya, autóbusz kanyarodik a térre. Néhány pillanattal később — a terembe lépve — kerek fél évszázaddal kell visszaforgatni a történelem óramutatóját...

1919. február 20. és március 20. között ezekben a házakban... Nézem a képet, figyelem a hangot. Diavetítő.

A terem ünnepélyesen fehér és piros. Fehér, tükörsima kiállítófelület, modern fekete hasábokon. Rejtett és irányított fények, vörös fríz — a forradalom jelképe. Minden hullámzik. A hengeralakú plakátok is, amelyek időnként elfordulnak. A monarchia életét bemutató — háromszögű hasábra erősített — képek a bomlást érzékeltetik. A bal oldali, rejtett képből szinte árad a századelejei fülledtség. „És Moszkva felől híreket lesünk, tűzszárnyon szárnyalókat” — Várnai Zseni szavai jutnak eszembe, a következő felvétel láttán.

Majd az előzmények lezárásaként: a dátum, március 21., a Tanácsköztársaság kikiáltása.

80 tanácstagportré. Jellegzetes, kemény arcvonások: 80-an a 80 ezerből — hirdeti a felirat. Másik felvétel: átszellemült tömeg. Az „U” alakú kiállítási helyiség első fordulójában, kiemelkedő helyen áll az egykori felvonulás nagyított fényképe: a mai Bajcsy-Zsilinszky út és a József Attila utca torkolatánál (akkor Fürdő utca) gyűlt össze a Budáról indult ünneplő sereg. Emberek mellettem, képen. Úgy érzem, szinte én is közöttük vagyok. Pest utcáin, május elsején...

A kiállítás a tematikus és időrendi sorrend újszerű egységét valósítja meg. Itt a harmadik, az összes többihez kapcsolódó, de jól elhatárolt egészen belül mutatják be a Tanácsköztársaság gazdasági szervezetének és szociálpolitikájának néhány alapvető problémáját. A 133 nap időben korlátozott lehetőségei ellenére jelentős intézkedésekre került sor. Itt sorakoznak a munkásság és a parasztság helyzetének, körülményeinek dokumentumai. Köztük Földes-Végh többszörösére kinagyított plakátja dominál: Szocialista termelésből fakad a jólét! Ahogy ezek a plakátok végigkísérték az újjászületés napjait, úgy most is kísérnek, a vitrinek, tablók között — hozzájárulva az 50 éves múlt méltó felidézéséhez.

„Nálunk sok, nagy tehetség lappang a szegény nép gyermekei között...” nyilatkozik Bartók a Színházi Életnek 1919. március 23-án. Nézem a megsárgult újságpapírt, az egykori dokumentokat. 1919. április 12-én a proletariátus első halottját — Eötvös Lorándot — Lukács György közoktatásügyi népbiztos búcsúztatja. Egy munkáshangversenyen Juhász Gyula olvassa fel forradalmi verseit, Halmos Gyula áriákat és magyar dalokat énekel, Móra Ferenc pedig Morus Tamás Utópiáját ismerteti: „Minden ország elmúlhat, de Sehol-ország halhatatlan, a boldogságra sóvárgó emberiség mindig annak partján igyekszik kikötni...”

Lenin üzenete Kun Bélához. Szinte hallani vélem a szikratávíró történelmi jeleit: Üdvözlet a Magyar Tanácsköztársaságnak! És Lenin- és Csicserin-levelek...

Most egy emelkedőre kell fellépni. A falon a Tanácsköztársaság harcai elevenednek meg. Lent a „Barcs” nevű hajó roncsa áll, amely 1919. júniusában az ellenforradalmi monitorokkal harcolt és maradványait 1 évvel ezelőtt emelték ki a Dunából. Dankó plakátja nyílként mutat — Be a Vörös Hadseregbe! — a dicsőséges küzdelem képkockái felé.

Hétféle hadizászló szimbolizálja a forradalmi háború sikerét. A patkó alakú vitrin felső üveglapja alatt lassan kavarognak a színes zászlók, a mozgó, kevert fény hatására. Néhány szó a 31-es ezred zászlója alatt: Részt vettek Kassa felszabadításában. Julier vezérkari főnök, a későbbi áruló fényképe most és itt látható először.

Majd három téma dokumentumai szorosan egymás mellett: a júniusi—júliusi újabb intervenció előkészítése, a belső ellenforradalom és a tiszai offenzíva.

Korvin Ottó búcsúlevele a következő részben, egynapos kislányához: „Te tegnap megjöttél, én valószínűleg holnap elmegyek”... Stromfeld fehér zsebkendőjében fekete tussal a kivégzések helye. Börtönemlékek. A rácsok fölvetített fénye a fehér üveglapon: mintha egy pillanatra a látogatót is megborzongatná a fehérterror...

Záróképként Hincz Gyula grafikusművész monumentális pannója az 1920—1945 közötti időszak kifejezésére törekszik művészien, stílusosan, jelképezve a felszabadulást...

★

A Tanácsköztársaság 50. évfordulóján a budai Várpalotában nyílik meg a Munkásmozgalmi Múzeum és a Központi Múzeumi Igazgatóság kiállítása. A hat pályázó közül a Művelődésügyi Minisztérium Fekete György belsőépítészt bízta meg a tervezéssel. Makettja és szavai nyomán képzeletben jártam meg a kiállítást, amelyet a látogató március 18-tól a valóságban megtekinthet.

A kiállítás megnyitásával egyidejűleg a Központi Múzeumi Igazgatóság 12 oldalas, illusztrált rejtvényfüzetet ad ki, a helyes megfejtések beküldői között sok értékes jutalom (jutalomüdülés, magnetofon, táskarádió, színház-, múzeumbérletek, műtárgymásolatok, könyvek stb.) kerül sorsolásra. A füzetek díjtalanul kaphatók a KISZ-szervezeteknél, szakszervezeti bizottságoknál, a budapesti múzeumokban és a Központi Múzeum Igazgatóság Propaganda Csoportjának irodájában (V. József Nádor tér 7.)

Cseszák Gyöngyi

A szocialista gyáregy

Eddig két gyáregységünk, a transzformátorgyár és járműépítés nyerte el a szocialista gyáregység kitüntető címet. Jelenleg két kis gyáregységünk küzd a címért, a PKC és szerszámgyártás. Eredményeiket az első félév után értékeli a bizottság, akkor dől el, ki lesz a győztes? A PKC az utóbbi négy-öt esztendőben jó eredményeket ért el, és a termelési feladatokon túl szinte valamennyi feltételnek eleget tett.

Két napot töltöttem el a PKC-ben. A kollektíva életéről, munkájáról összefoglalóan *Rosta János* gyárvezető beszélt, sok emberrel megismerkedtem, beszélgettem arról, hogy a gyáregység hogyan küzd a szocialista gyáregység címért s mit sikerült eddig megvalósítaniuk.

A gyáregység munkája két fő részre osztható. Így a prototípus kísérleti és célgépek gyártására és a többi gyáregységet kiszolgáló revolver esztergályos és automata részlegre. Ez utóbbi végzi többek között teljes egészében a transzformátorgyár forgácsoló munkáit.

A gyáregység dolgozói büszkék arra, hogy vállalatunknál nincs olyan gyártási ág, amelynek műhelyeiben ne találkoznánk egy-két olyan géppel, melyet ők készítettek. Magyarországon egyedül vállalatunk gyárt nagy teljesítményű villamos gépeket, természetes, hogy ezek gyártásához egyedi gépek szükségesek. A tervek elkészítése a műszaki fejlesztés dolga, a gyakorlati munka a PKC-é. Az elmúlt években a legkülönbözőbb célgépek és prototípusok kerültek ki kezük alól. Így például a varnistorony, a bandázsológép, a zsírtalanító berendezés, a tirisztoros vezérlő asztal, a kopásvizsgáló berendezés, a prespáncső hajlítógép, a szalagozógép, a szigetlésvizsgáló berendezés, a lemezlakkozó gép, hogy csak néhányat említsünk az utóbbi évek termékeiből. Ezek a speciális célgépek biztosítják vállalatunk termékeinek jó minőségét, a korszerűbb, magasabb műszaki színvonalon történő termelést. A nehéz fizikai munkát igénylő munkafázisokat gépesítik, céljuk az, hogy ezekkel növeljék a termelékenységet és biztosítsák a munkavédelmet. Az utóbbi években valamennyi célgépet a legújabb technológia színvonalának megfelelő villamos berendezéssel és automatikával látták el. Így növelték a gépek élettartamát és az üzembiztonságot. Az új gépekhez üzemeltetési, kezelési és karbantartási leírást is készítenek.

Néhány figyelemre méltó adat a gyáregység életéből:

1964-től általában 108—109 százalékra teljesítették éves terveiket. A gyáregységben 150-en dolgoznak és 76 százalékuk rendszeresen részt vesz a munkaversenyeken. Jó munkaszervezésüket bizonyítja az is, hogy 1967-ben 30 dolgozójukat segítségül adhatták a transzformátorgyárnak, az elmúlt év végén pedig 14 dolgozójuk sietett a középgépgyár forgácsolási és szerelési munkáinak elvégzésére. Az elmúlt év végén tervükön felül alakították át a középgépgyár részére a 80 db TC-burkolatot.

Igen jelentős az az eredmény, hogy az elmúlt évben a gyártási ágban megszűntek a munkabrigádok és a jelenlegi 13 brigád birtokosa a szocialista brigád kitüntetésnek. Nagy gondot fordítanak a rendre, a tisztaságra és a tűzbiztonság előírásait is rendszeresen betartják. Az 1968. évi tisztasági versenyben a második helyet szerezték meg. A gyáregység vezetői nagyon pozitívan értékelték azt a munkát, melyet dolgozóik végeztek a műhely padozatának cseréje alatt, hi-

KÖRKÉRDÉS:

„Bizonyítani

— Mit jelentene a gyáregység kollektívájának a szocialista cím elnyerése? — ezzel a körkérdéssel fordultunk a PKC néhány dolgozójához. A megkérdezettek többsége ezzel a mondattal kezdte: — „Na, na! Ne igyunk előre a medve bőrére!"

De azért válaszoltak:

ANKA PÉTER,
a műhelybizottság titkára:

— Amikor hat évvel ezelőtt elhatároztuk, hogy küzdeni fogunk a szocialista gyáregység címért, csak a váz volt meg, s évek alatt rakódott fel erre a vázra a hús. Sok évi munkánk gyümölcsét élvezzük most. A munkaversenyben rendszeresen részt veszünk. Az utóbbi négy esztendőben a kis gyáregységek versenyében mindig az első három között végeztünk. Az erkölcsi elismerésen túl, sokat jelentene a címmel együttjáró pénz is (talán megbocsátják, hogy kivételesen anyagias vagyok), hiszen mi, mint kis gyáregység, általában csak akkor tudunk egy kis pénzjutalmat adni az embereknek, ha valamilyen versenyt megnyerünk.

FODOR JÓZSEF,
a pártalapszervezet titkára:

— Az teljesen biztos, hogy ezt a címet nem könnyű elérni, de én úgy gondolom, megtartani még nehezebb. Ha sikerülne, sokkal többet várnának tőlünk feletteseink, s mi biztosan be is váltanánk a re-

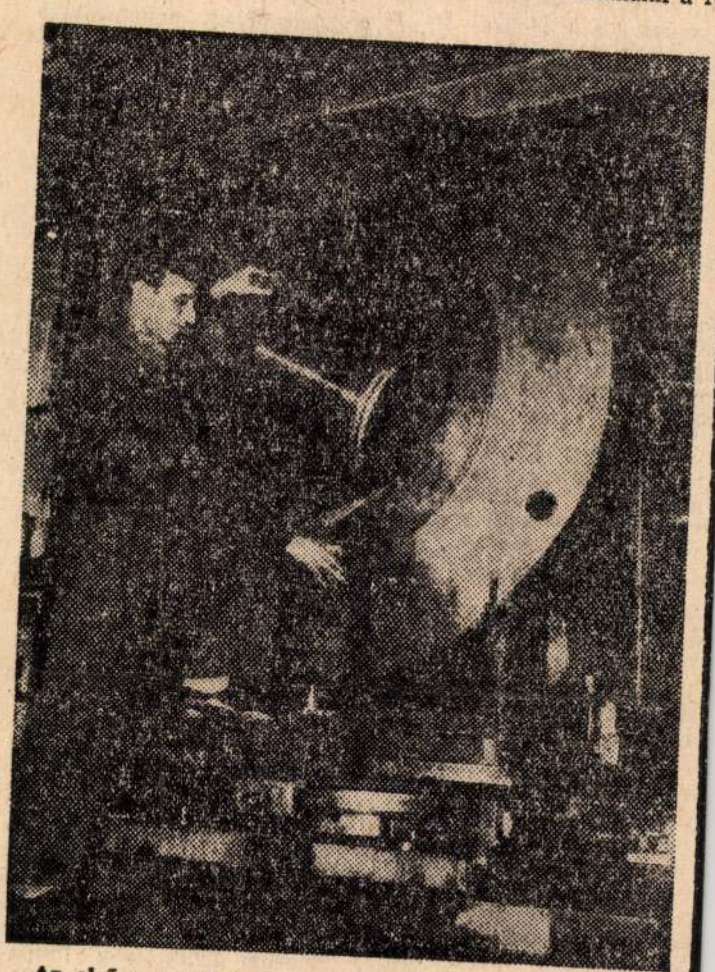

Az első negyedév végére készíti el a gyáregység — szovjet dokumentációk alapján — a bandázssapka le- és felhúzó gépet, melynek egyik alkatrészét láthatják képünkön.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

BUDAPESTER RUNDSCHAU

1977 APR 18

Gyula Hincz

1021

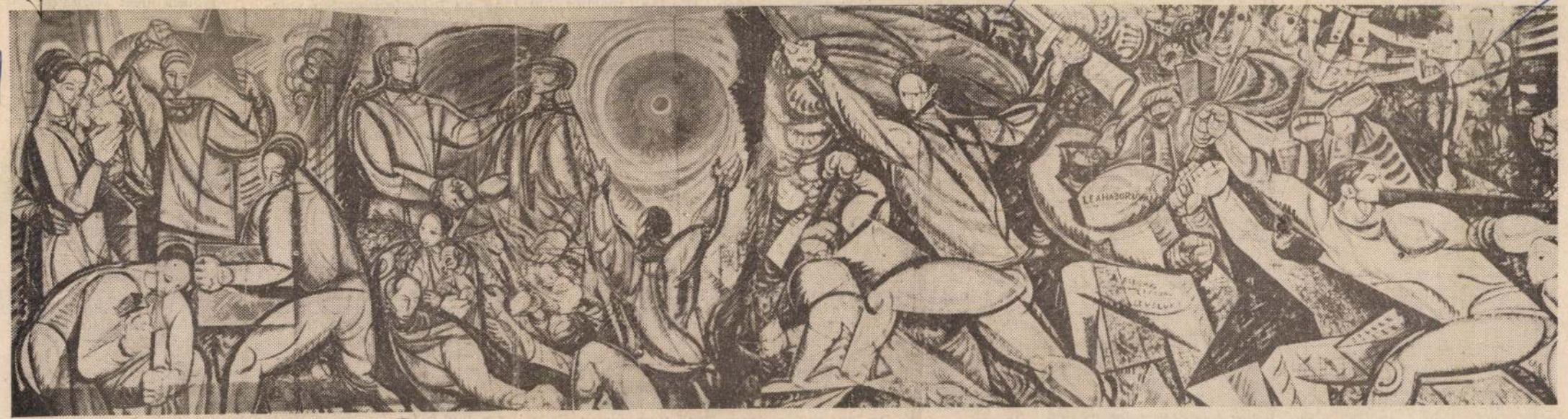

Detail aus dem Panno von Gyula Hincz auf der Ausstellung „Geschichte der Ungarischen Arbeiterbewegung 1919—1975". (Siehe Beitrag S. 4.) Der Künstler stellt mit elementarer Kraft den Weg vom Sturz der Ungarischen Räterepublik bis zum Aufbau des Sozialismus dar. Die Ausmaße des 1969 entstandenen Werkes: 12x2,20 m

Vertrieb ausländischer Zeitschriften
Höchstädtplatz 3
A-1200 Wien
MORAWA U. CO.
Wollzeile 11
A-1011 WIEN

Schweden:
ALMQVIST ET WIKSELL
Subscription Agency
26, Gamla Brogatan
S-101 20 STOCKHOLM 1
Wennergren-Williams AB
Nordenflychtsvägen 70
D 104 25
STOCKHOLM 20

Schweiz:
AZED AG
Dornacher Straße 60—62
CH-4000 Basel
PINKUS ET CO.
Froschaugasse 7
CH-8001 ZÜRICH 1

Bulgarien, Deutsche Demokratische Republik, Polen, Rumänien und Tschechoslowakei:
Bestellungsannahme bei allen Postämtern

Atomreaktor der Welt errichtet wurde. Der Großvater, ein weltgereister Bauersmann, verdiente eine Zeitlang sein Brot in den USA, in einer Eisenfabrik bei Indiana South Band. Der Vater, in Amerika geboren, war gelernter Maurer; die Mutter, ein Bauernmädchen, betätigte sich später in Budapest als Hausmeisterin. An den Baustellen erlernte der Junge das Maurerhandwerk vom gestrengen Vater — viel später sollten ihm diese Kenntnisse noch zugute kommen

Wie wird jemand Atomexperte?

Meine Kindheitserinnerungen sagen darüber nichts aus. Mit vier Jahren verkaufte ich Fladen auf dem Markt. In der Grundschule lernte ich kaum etwas, viel lieber trieb ich mich in den Gärtnereien am Stadtrand

Sándor Élő

und merkte sie mir auch. Unser Klassenlehrer unterrichtete Mathematik und Physik. Ein strammer Mann — er brachte es schließlich fertig daß ich doch arbeiten mußte. Mit der Stoppuhr in der Hand ließ er uns die Rechenbeispiele lösen — eine Aufgabe je Minute, da reichte das Gadächtnis schon nicht mehr aus. Wir waren aber auch wirklich gut und konnten jedes Exempel aus dem Stegreif lösen. Von den 29 Jungen meiner Klasse wurden 26 an die Uni zugelassen — auch ich, auf Anhieb.

reuen. Fortan machte ich meine Sommerpraktiken immer am großen Reaktor. Das war schon etwas anderes: Und als auch an der Uni die interessanten Lehrfächer kamen, avancierte ich allmählich auf die Jahrgangsspitze.

Was war Ihre Diplomarbeit?

Hier siegte ausnahmsweise die Universität gegen KFKI. Im Institut empfahl man mir, zu einem Multikanal-Analysator ein Eintragungs- und Auslesesystem zu konstruieren. Statt dessen hatten mein Kollege und ich eine digitale Prüfmaschine als Diplomarbeit anzufertigen. Wir machten sie — zum Teil aus einem Schreibtisch und den Trümmern einer englischen Buchungsmaschine, Jahrgang 1928 sowie aus logischen Karten. Das war unsere Prüfungsarbeit und unser Prü-

so die Betonierung. I
für die Bauarbeiten
wortlich. Erst jetzt fre
mich, daß Vater mi
der Baustelle nicht
lassen hat. Drei Jahr
durch wurde betoni
war nicht gerade leich
die Vorbereitung au
Lehrtätigkeit war
schwieriger. An der Uni war nicht jeder froh über den Reaktor, manche hätten lieber neue Zeichentische gesehen. Aber da mischte ich mich gewiß nicht ein. Ich meine, wenn man schon etwas hat, dann sollte man keine Worte mehr darüber verlieren; dann lautet die Frage eben: wozu kann man es brauchen?

Und kann man es brauchen?

Ja, urteilen Sie selbst... Wir arbeiten seit sechs Jahren und haben ständige Besucher nicht nur von den

Energiefrage aufs engste verbunden. Natürlich ist das Kraftwerk keine rein wissenschaftliche Frage, sondern auch eine wirtschaftliche. Hier kommt die Realität zum Tragen. Da nun Ungarn nicht viel Öl, Kohle oder Wasser für Energiezwecke besitzt, bleibt eben die nukleare Energie — nicht als Wunsch des Fachmanns, sondern als Diktat der Realität. Gefährlich? Ja, gäbe es in sämtlichen Industriezweigen so strenge Spielregeln, dann hätten wir keine Umweltschutzprobleme. Freilich,

1969 APR 4

NÉPHADSEREG
1969. ÁPR. 4.

1021

Hincz Gyula

A Tanácsköztársasági emlékkiállítás záróképe, Hincz Gyula monumentális festménye

Harcban született boldogság

Beszélgetés HINCZ GYULÁVAL

A nagyság mindig megőriz valami gyermekit. De még ennek az igazságnak az ismeretében is lenyűgöz Hincz Gyula Kossuth díjas művészünk szerénysége, közvetlensége.

Együtt nézzük a tanácsköztársasági emlékkiállítást, amelynek nézői közül bizonyára kevesen gondolnak arra, hogy ez az őszhajú, hajlott hátú művész festette a kiállítás rendkívül dinamikus, hatalmas záróképét, amelynek ezt a címet is adhatnánk: Harcban született szabadság.

Beszélgetésünknek csupán egyetlen témája van, a felszabadulás élményét sugárzó új mű, a kiállítás záróképe, amely egyben új fejezetet nyit Hincz Gyula művészetében.

— Végtelenül boldog vagyok, hogy ebben a képben megfogalmazhattam az elmúlt ötven év legjelentősebb sorsfordulóit. A közönség általában grafikusként tart számon, és most nyílt először alkalmam arra, hogy monumentális alkotással rukkoljak ki. Egyébként régóta vallom, hogy az ábrázoló művészetek közül a monumentális festmények azok, amelyek kifejezésbeli gazdagságukkal a legteljesebben képesek megjeleníteni valamely korszak emberi viszonylatait, nézeteit, elképzeléseit. Elsőnek talán a mexikói festők — Rivera, Orozcó, Siqeiros — ismerték fel a monumentális festészet agitatív jelentőségét és ők fel is használták ezt a nép forradalmi hangulatának ébrentartására.

— Ezek szerint a „mexikói renaissance" mesterei voltak új művének ihletői?

— Igen, elsősorban az ő dinamikus, forradalmi ihletésű falfestményei adták az inspirációt, de mind tartalmi, mind formai szempontból sokat merítettem a Magyar Tanácsköztársaság plakátművészetéből. Berény Róbert, Uitz Béla és Pór Bertalan 19-es plakátjaikon a proletárhaza védelmének gondolatát például formai eszközökkel is igen korszerűen fejezték ki.

„Az elmúlt ötven év legjelentősebb sorsfordulóit akartam ábrázolni"

Az építőmunkát szimbolizáló jelenet

Beszélgetés közben gyakran feltekintünk a hatalmas, tíz méter hosszú festményre, amelynek zászlót és fegyvert tartó központi figurája Delacroix a Szabadság vezeti a népet című festményének fő alakjára emlékeztet.

— Gondolati azonosság feltétlenül van a két mű között, — mondja Hincz Gyula —, hisz Delacroixnak ez a műve közismerten a forradalom allegóriája. Az ő jelképes nőalakja mint egy megtestesült látomás, puskával és zászlóval a kezében vezeti a forradalmárokat a barrikádokon át. Nos, az én főalakom a magyar függetlenségi harcot jelképezi — az ellenállási mozgalmat, partizánjaink harcát, s a Budai Önkéntes Ezred hősi küzdelmét, — egyszóval mindazt, ami hozzájárult 1945-ben népünk felszabadulásához, a harcban született szabadságunkhoz. Úgy érzem, ezzel a kompozícióval lehetett legjobban kifejezni a győzedelmes népet.

A monumentális festmény utolsó jelenete, már a felszabadulás utáni éveket, az építést szimbolizálja megragadó művészi eszközökkel. Hosszan időzünk még a rendkívül mozgalmas és nagyhatású festmény előtt. Búcsúzáskor tervei felől kérdezem a művészt.

— Jelenleg az a kérdés foglalkoztat, hogyan lehetne a legkorszerűbb művészi eszközökkel kifejezni az utóbbi 25 év küzdelmeit, és szívesen készítenék a hazát oltalmazó hadseregünk védelmi készségét ábrázoló monumentális festményt is.

KACSÓ LAJOS

HETI MŰSORÁBÓL

TV

A bunda

Gerhart Hauptmann, a nagy német író komédiája a Kossuth rádió hétfői, tv-szünnapi bemutatója. Hőse egy mosónő, aki csak úgy tud segíteni magán és családján, ha „szerez", azaz: lop. Hauptmann azonban látható rokonszenvvel kíséri hősét, hiszen az ő bűnei eltörpülnek környezete s a világ vétkei mellett. A Rádiószínház mostani bemutatója újszerű felfogásban viszi mikrofon elé az örökbecsű darabot.

Filmek a tv-ben

Anita Ekberg, a világszerte népszerű, szép színésznő játssza a **Zárt tárgyalás** című svéd film főszerepét — egy nőt, aki óriási vagyont örököl titokzatos módon eltűnt férje után s így nem csoda, ha ő kerül gyanúba. (Hétfő, 20.30) — **Az arany kalandja** címmel új olasz filmsorozat indul szerdán a tv-ben. A négyrészes sorozat annak a 20 milliárd dollár értékű aranykincsnek az útját kíséri végig, amelyet az Egyesült Államok Kentucky államában, a Knox-erődben őriznek.

Csütörtökön, 20.20-kor: **A hosszútávfutó magányossága.** A híres angol filmet játszották már a mozikban, az író, Alan Sillitos és a világhírű, Oscar-díjas rendező, Tony Richardson a filmkedvelő közönség jó ismerőse. — Pénteken 20.20-kor: **Lady Lobster vőlegénye.** Fantasztikus, szinte hihetetlen történetű nyugatnémet film. — Vasárnap 20.20-kor az angol **„A kis Bobby".** A címszereplő egy járni sem tudó kisbaba, aki azonban beszélni tud és komoly családi bonyodalmakat okozó tőzsdei tanácsok adásával is foglalkozik.

Új magyar tv-komédia

Címe: **Körözés egy csütörtök körül;** a televízió szombat esti főműsora. Kamondy László groteszk, tragikomikus, sőt bohózati elemeket is tartalmazó különös darabja egy furcsa gyilkossági — sőt: feleséggyilkossági — ügy körül bonyolódik.

Két mozgalom

A „száz virág"-tól a „kulturális forradalom"-ig. P. Szabó József, a rádió külpolitikai munkatársa **„Kína 13 év útvesztőjében"** című dokumentumműsorában Kínának azt az időszakát mutatja be, amely az 1956-os VIII. és a múlt év végén bejelentett IX. pártkongresszus között eltelt. Ennek az időszaknak két főeseménye: a „virágozzék minden virág" mozgalom, majd a Mao eszméinek csalhatatlanságát és egyedül üdvözítő voltát hirdető „kulturális forradalom". Mi okozta a két mozgalom közötti időszak tragikus fordulatát? Többek között erre a kérdésre is választ ad a Kossuth rádióban szerdán 17.52-kor elhangzó műsor.

Forradalmak

A rejtvénypályázat ötödik fordulójának kérdéseit Sztankay István színész, a Nemzeti Színház tagja, a Magyar Televízió népszerű sorozatának, a Borsnak címszereplője teszi fel.

A hatvanas évek elején feltűnt ifjú színésznemzedék egyéni tehetségű, sokszínű képviselője. Az Égrenyíló ablak című filmben lépett először a felvevőgép elé. Ekkor még növendék volt, hiszen a Színház és Filmművészeti Főiskolán csak 1961-ben kapta meg diplomáját.

Pályáját Miskolcon kezdte s 1963-ban szerződtette a Nemzeti Színház.

A kritika és a közönség 1962-ben figyelt fel rá Rényi Tamás filmjében. A Legenda a vonaton cigány fiataljának szerepében drámai képességeiről tett tanúságot. Játszott a Hattyúdal-ban, a Hazai pályában és a Bolondos vakációban, valamint a Katonai Stúdió Katonabecsület című rövid filmjében.

Bors figuráját úgy állította elénk, hogy Fülöp János a történet írója azt mondta: „Ha külsejében nem is emlékeztet a valódi Bors Mátéra, ideálisabb megszemélyesítőt keresve sem lehetett volna találni erre a szerepre."

1

Kiről mintázta Fülöp János író Bors Máté alakját s az élő alak kinek volt a különleges futára

4

Ki volt a kalandfilm-sorozatban a petárdákkal játszó bohóc és hogy hívták a társát?

KEDVES REJTVÉNY MEGFEJTŐK!

Először is hadd mondjam el, hogy örülök, mert a **Bors negyedik részében** szinte mindenki felismert, s csaknem mindenki tudta, hogy **Marika, a telefonos-kisasszony** voltam. Elsorolom hát a további megfejtéseket is.

2. **Szegedi Erika volt a színésznő, s a film címe: Déltől hajnalig.**

3. **Őrsi Ferenc a forgatókönyvíró, Bessenyei Ferenc a komisszár.**

4. **Uitz Béla.**

5. **Szirtes Ádámot a Néphadsereg Művészegyüttesének új műsorában Csihajda szerepében mutattuk.**

Üdvözlettel:

Péva Ibolya

Hétfordulós rejtvénypályázatunk megfejtéseit — levelezőlapon kérjük beküldeni a szerkesztőség címére (Bp., V., Bajcsy-Zsilinszky út 78. „Néphadsereg" szerkesztőség). Kérjük ráírni: FORRADALMAK KORA. A levelezőlapra ragasszuk rá a jobb felső sarokban közölt rejtvényszelvényt. Beküldési határidő: április 12.

A helyes megfejtők ként 1 ZSEBRÁDIÓT tíz rejtvényfejtő a „N gyedévi előfizetését ny pályázat végén pedig nyesebb megfejtők kö ző fődíjakat sorsoljuk

I. díj: 5000 FORINT AUTÓNYERE BETÉTKÖNY
II. díj: CAMPING T
III. díj: FILMFELVE
IV. díj: SOKOL TÁS
V. díj: FÉNYKÉPEZ

A 4. forduló nyerte április 5-i számunkba

Hidas Antal költeményéből idézünk, folytatólagosan a vízsz. 1., függ. 16. és vízsz. 40. sz. alatti sorokban.

KERESZTREJTVÉNY

VÍZSZINTES: 13. Várpalotával összeépült község. 14. Ö. Z. Á. 15. Névutó. 16. Savanyú gyümölcs. 17. Orosz hadvezér, táborszernagy, Napóleon legyőzője (1745—1813). 18. Leu betűi, keverve. 19. Valamit előidéző. 20. A, Á, A, Á, Á! 21. Ruha- és cipődísz, névelővel. 22. Méhlakás. 23. Becsukódik. 26. T. P. T. 27. Pest megyei község. 28. Azonos mássalhangzók. 30. Könnyed járáskelés. 33. Folyó Nyugat-Szibériában. 35. Kicsinyítő képző. 36. Innivaló, névelővel. 39. O. L. A. 42. E helyre. 43. Női ruhaanyag. 45. Háromnegyed kiló! 46. Elismerés. kitüntetés jár érte. 48. Alulra. 49. Tizenkét hónapja. 50. Van ilyen kalap is. 51. J. E. K. 52. Vissza: a hét vezér egyike. 53. H. M. A. 54. Egymást követő betűk a szoros abc-ben. 56. Sósav mássalhangzói. 58. E. A. I. 59. Folyadék. 60. Iskolában ülnek benne. 62. Takarmány. 63. Évszak. 64. Talán. 65. Elhint. 68. Magyar—szovjet határállomás.

FÜGGŐLEGES: 1. Tojás — németül. 2. Leszármazott. 3. Omladékos. 4. Fordított víz. 5. Csomagoló. 6. Csomóz. 7. Majd később. 8. Ráfordítja a kulcsot. 9. Ajánlott. 10. Tova. 11. Goethe drámája, Gounod operája. 12. Menükártya. 24. Angol diákváros. 25. A közlekedés „ügyfele". 27. Növény. 29. T. A. 31. Magához tér. 32. A földkéreg legfelső, laza rétege. 34. Megyénk. 35. Világtáj. 37. Ragadozó vízi emlős. 38. Ingerületvezető elem a szervezetünkben. 40. Csoportosan előadott dal. 41. Egy-egy korszak átmenetileg uralkodó közízlése. 44. Van ilyen töltény is. 47. Kedvelt kártyajáték. 55. Hamis, németül. 57. Öltöget. 58. Kuruc brigadéros. 59. Az egyik gyermek. 61. Dús betűi, keverve. 64. Halfajta. 66. Z. G. 67. Téli csapadék. 69. H. É.

A rejtvényben az o és ó, illetve az ö és ő betű között nem teszünk különbséget.

Beküldendő folytatólagosan vízszintes 1., függőleges 16. é vízszintes 40. számú sor meg fejtése.

A beküldési határidő: áp 16. Csak levelezőlapon!

A helyes megfejtést bekü dők között könyvvásárlás utalványokat sorsolunk ki.

12. számunk keresztrejtvé nyének helyes megfejtése: „M gondom, áll az én hazám má / Védőbben minden magasság nál." (Illyés Gyula)

A „Néphadsereg" 1969. 1 számában közölt keresztrej vény helyes megfejtéséé könyvvásárlási utalványt nye tek: Fehér Sándorné, Igná Béla tiszt, Kovács Ferer honvéd, Kovács Pál, Lékai Jó zsef, Németh János tizede Szepesi Gábor tizedes, Salé ros Béla növendék tiz., ö Sirkó Gyuláné, Tóth Attil honvéd.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

1977 ÁPR 27

PESTI MŰSOR

Hincz Gyula

Női bútorok Fejér megyében.

A magyarországi munkásmozgalom története című kiállításon látható:

Hincz Gyula: A győzedelmes második — részlet
(Kiss György Pál felvétele)

PM 63

Külföldi U
és egyéb értékes nye
Hogy
Ha részt
ÉVEZREDEK KÉ
című rejtvényp
Figyelje a Pesti Műso
többet tudhat

Hincz Gyula

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

KÉPES ÚJSÁG
Budapest

1970 FEB 14

1021

szombattól

NYILATKOZAT • ÚJDONSÁG • HOZZÁSZÓLÁS • ESEMÉNY • KRÓNIKA

szombatig

JUBILEUMI

Február 14-én nyitják meg Budapesten a Szépművészeti Múzeumban a 25 éves a szabad Magyarország című reprezentatív képzőművészeti kiállítást. Felvételünkön: a kiállítás egyik monumentális alkotása, Hincz Gyula grafikája látható. (Fotó: Bohanek Miklós)

Kimentünk a Nógrád megyei Csesztvére, telet látni. No, nem azért, mintha Pestet elkerülte volna – amikor e sorokat rovom, éppen táncot jár a hó a Körúton –, de hát odakint mégiscsak más az: fehérebb a hó, tiszább a levegő, szebb a vidék, meghittebb a hangulat... Tavaszias időben indultunk el. Amerre mentünk, sütött a nap, s a behavazott tájon vakítóan szikráztak a

FEBRUÁRI FÉNYEK

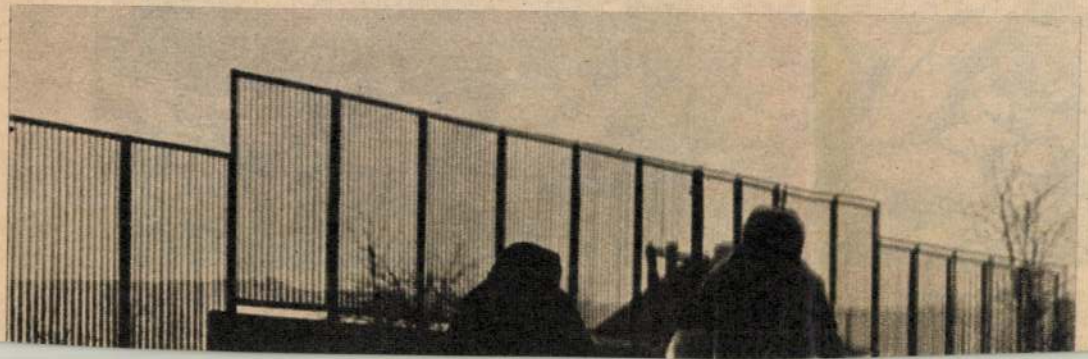

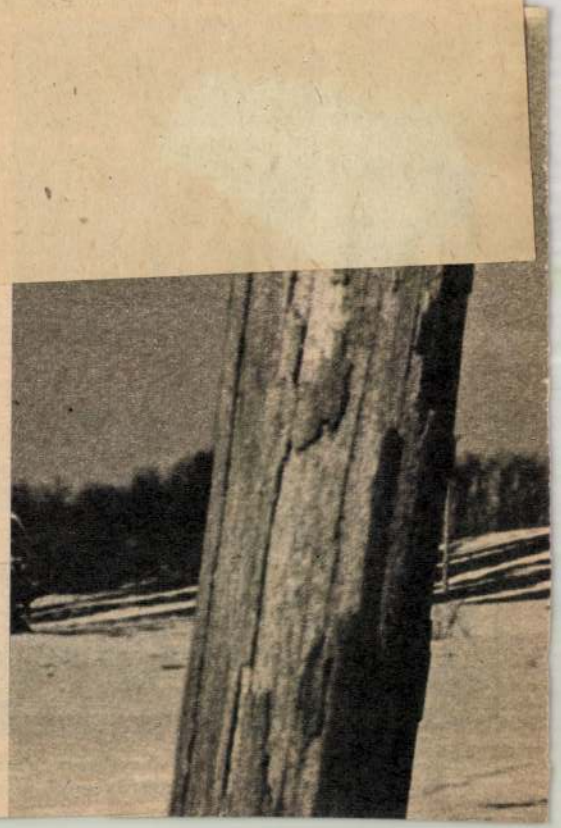

Hincz Gyula, festő

(szi 3

Es[illegible] Hirlap, Bp. 1977. márc. 21

Hincz Gyula, festő

HINCZ GYULA MONUMENTÁLIS PANNÓJA

Végül a zárókép, Hincz Gyula monumentális pannója a Győzelmes második, mintegy három évtized történelmét sűríti. Azét a három évtizedét, amely az első Magyar Tanácsköztársaság leverésétől a győzelmes másodikig vezet.

Fazekas

Fazekas: „... igaz ügyért, igaz eszközökkel harcoltam"

ESTI HIRLAP, Bp. 1977.márc. 29.

3

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Hincz Gyula

NÉPSZAVA

Kossuth-díjas festő- és grafikus művész

1980 AUG 20

1021

Hincz Gyula: Szocializmus

van szó, aki k
hogy sokak élm
gye a saját mag

Ez egy embe
mindig sikerül,
nek viszont s
gyobb az esély
ennyien szólalt
televízió tegnap
mutatott *Tüze*
öleljetek című
tumfilmjében. Amint *Gor-*
jancz Ignác, a Jászberényi
Hűtőgépgyár vezérigazga-
tója elmondta, akárhová
megy az országban, szinte
minden gyárban talál Cse-
pelről indult vezetőket.
Ernszt Antal, a CSM párt-
bizottságának első titkára
megoldotta: 1945 óta csak-
nem hatezer vezetőt adott
ez a gyáróriás az ország-
nak. Talán furcsa hallani,
de *még tsz-elnök is van*
közöttük.

Puritán eszközökkel
dolgozott *Kardos István*
szerkesztő, *Farkas Kál-*
mán operatőr és *Szücs*
István rendező: rendsze-
rint a nyilatkozó személyt
láttuk, a háttérben pedig
az irodát, vagy valamelyik
csepeli műhelyt, ahogy a
dokumentumfilmekben
szokás. Mégis líraivá vált
a hangulat, mert azzá tet-
ték a megkérdezettek
őszinte vallomásai. „*Ne*
felejtsd el, hogy innen in-

meggyőződésük erejében a
csepeliek ma is példát ad-
nak. *Dr. Ábrahám Kál-*
mán építésügyi és város-
fejlesztési miniszter nosz-
talgia nélkül mondta: Cse-
pel rekonstrukciója során
lebontják gyermekkora
kopott munkásházait,
hogy újat és korszerűt
építhessenek a helyükbe.

Tizenhét Csepelről in-
dult közéleti ember bizo-
nyította tegnap este: nem
felejtették el a munkások
elbocsátó szép üzenetét. A
hangjuk árnyalata igazol-
ta: tudják, érzik ma is,
mire kötelezi őket az út-
ra indító munkásközösség.

Ezért nem volt „csak"
csepeli ez a dokumentum-
film. Még akkor sem, ha
valóban a gyáróriás volt
a színtere. Több ezer ma-
gyar gyárban forgathat-
nának még hasonlót, meg-
idézve a történelmet.

— magyar —

SZ
MŰ

S

Hűvösv
ri Színp
három k
Városma
Színpad:
rom kis
Főv. Na
nyáron c
du. fél 4

CS

Budav
(Hilton-s
nus u
rögtönzés
templom
orgonaes
Nagycirk
ron cirk

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Hincz Gyula,

FUTÓSZALAG

Kossuth-díjas festő-grafikusművész

1982 FEB 16

1021

Február 23-án ünnepeljük a Szovjetunió Vörös Hadseregének napját. Megemlékezésül közöljük Hincz Gyula A győzelmes második c. művének egy részletét

1945. február 13.:

Felszabadul

Kétsoros szalagcímmel jelent meg 1945. február 15-én, csütörtökön a Szabadság. A cím: Sztalin napiparancsa Budapest teljes felszabadításáról.

„A szovjet tudósító iroda jelenti: Kedden este, moszkvai idő szerint, röviddel 9 óra előtt, Sztalin tábornagy, hadsereg-főparancsnok a következő napiparancsot intézte Malinovszki tábornagyhoz, a 2. ukrajnai arcvonal parancsnokához és vezérkari főnökéhez, Zaharov vezérezredeshez, valamint Tolbuchin tábornagyhoz, a 3. ukrajnai arcvonal parancsnokához és vezérkari főnökéhez, Ivanov altábornagyhoz:

A 2. ukrajnai arcvonal csapatai a 3. ukrajnai arcvonal csapatainak közreműködésével a nagyváros nehéz terepviszonyai közepette lefolyt másfél hónapi ostromzár és kemény harc után február 13-án teljesen szétzúzták a bekerített ellenséges helyőrséget, és ily módon teljesen elfoglalták Magyarország fővárosát, a németek stra-

Beomlott házak, letarc tetők, kilyuggatott oromf lak, összelőtt lakások, k égett üzletek és pincék.

S mi lett volna még, h az orosz hadsereg neh ostromágyúit is harcba v ti, s a lakosságra való t kintet nélkül veszi ostro alá a fővárost. Az oro hadvezetőség azonban még a parlamenterek gy lázatos legyilkolása után — tőle telhetőleg kímél fővárosunkat.

Így történt, hogy főkép azok a házak rongálódt meg, amelyeknek közel ben német barikádok ütegállások voltak va ahová német katonák fés kelték be magukat. Ann szisztematikusabban ron boltak viszont aném banditák.

Válogatás nélkül bon bázták és lőtték a vár már orosz kézen levő r szeit, felrobbantották gy rainkat, s összezúzták vízvezeték-hálózatot."

Egy felhívás a lap feb ruár 15-i számából:

„Forraljuk fel a vizet. polgármester felhívja

Hincz Gyula, grafikusművész.

Hincz Gyula: Gobelin, 1967, Agrártudományi Egyetem, Debrecen (Magyar Helikon Fotóarchívuma)

Művészet, 1979.
május. 18-19 old.

zés szerencsésebb. Az anya alakját ugyanazok a dinamikus formaszervező törvények alakítják itt, mint a gordonkás nőét, mint a madarakét, mint a napét s mint a negatív formákét. Ide is bekerülnek azonban abszolút szervetlen módon, a kompozíció széleinek „lezárásaként" kétdimenziós rombuszelemek, bosszantóan megzavarva a kompozíció redőződő-gyűrődő elementáris dinamizmusát s egyúttal „idézve" a debreceni gobelin széleinek egymás alá sorakoztatott rombuszreceptjeit. Ez a figurativitás érzéki közegében maradó, néhány formára épülő, bensőségesebb gobelinkompozíció azonban így is egységesebb hatású a debreceni monumentális gobelinnél.

Egységes hatásúak Hincz Gyulának azok a nonfiguratív festményei is, amelyek az önálló képépítő elemek viszonylatában egy-egy problémát, problémasort munkálnak ki. A *Születni nehezebb* hatalmas burokformái a kevés helyet elfoglaló negatív formaközegben a rész-egész egymásba fonódását, egymásból keletkezését olyan dinamizmussal bontják ki, amely már-már a képmező határait feszegeti. *A stressz világa* című képen a rész-egész viszonylat a kisebb pozitív formáknak nagyobb negatív formakörnyezetben való funkcionálásaként valósul meg. A negatív formaközeg szabadon kígyózó szalagmotívum-variációi az ívesen zárt pozitív formák belsejében maguk is íves struktúrába szerveződnek, azaz e belsővé vált külső viszonylatok átrendeződést is jeleznek. A *Szerencsétlenség* bonyolultabb komplexumában az egymást deformáló formák alakulásában a hatás-ellenhatás „mozgó" viszonylatai nyilvánulnak meg.

Hincz Gyula tehát virtuóz módon kísérletezik mind a nonfiguratív struktúraépítkezések lehetőségeivel, mind pedig a figuratív, ábrázoló funkciójú formák komponálásával. Külön-külön művilágokká pola-

7 *Hincz Gyula: Capriccio, olaj, vászon, 40×30 cm, 1968 k. (Corvina Fotóarchívuma)*
8 *Hincz Gyula: Afrika I., rézkarc, 23×20 cm, 1965 k.*
9 *Hincz Gyula: Grafikai rendszerek, kollázs, 38×28 cm, 1958–63 (fotók Fejér)*

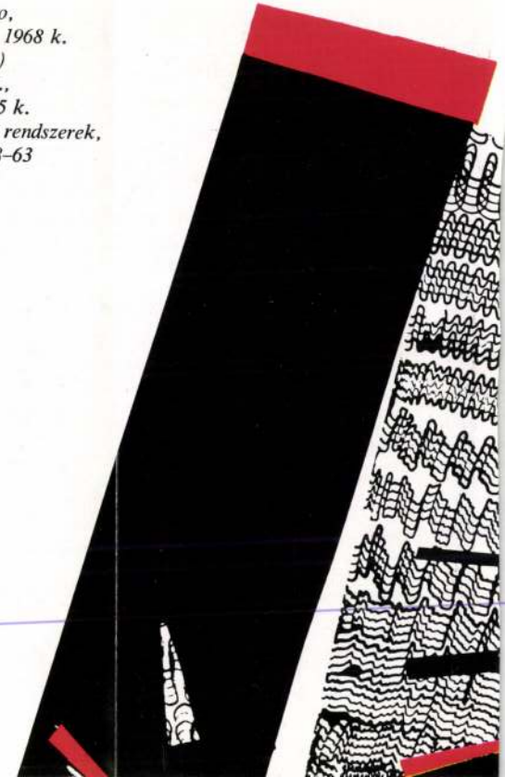

Hincz Gyula: Gobelin. Debrecen, Agrárfőiskola — Tapisserie. Debrecen, École Supérieure d'Agriculture
Гобелен. Дебрецен, Высшая сельскохозяственная школа

lentkezik a kék és a citromsárga, mely zöldessárgába vált át, majd lassan rózsaszínbe. A formák áthatják egymást, benyomulnak egymás közé, a valóságos tér és az illusztratív tér átfedi egymást, hogy valamiféle új harmónia kialakítására törekedjék.

A képeken a színek és formák gazdag nyelve a „minden mindennel összefügg" dialektikus törvényét fejezi ki. A kétféle, kettévált téri rend átfedéséből, egymáshoz közelítéséből a harmónia iránti vágy, a harmónia — vagy az egyensúly — utáni törekvés olvasható ki. Bár a színek nyugtalansága, a faktúra mozgalmassága nem erre utal, inkább a küzdelem nehézségeire, melyet ezért folytatni kell — s a művész intenciója sem ez, a művek „függetlenedtek" a szándéktól, a magábazárkózás lehetetlenségéről, s a rejtett vágyakról szólnak: ezt fejezik ki a „semleges", nagyon festőien előadott csendéletek.

Láncz Sándor

KÉT GOBELIN ÉS EGY ÓLOMKOMPOZÍCIÓ. HINCZ GYULA MUNKÁI

Jelentős állomást jelez Hincz Gyula művészi pályáján az a három, állami megbízásra, nagyjából egy időben készült nagyméretű műalkotás, amelyek közül kettő nemrégen került végleges helyére, egy pedig a kivitelezés, a nemes anyagba formálás, a szövés állapotában van. Két faliszőnyeg, az egyik a Fészek Klub számára készül, a másik a debreceni Agrárfőiskola tanácstermébe került, míg a harmadik, ólomkompozíció, Miskolcon, ugyancsak felsőoktatási intézményben nyert végleges helyet.

Felmerül a kérdés, hogy a három mű között van-e valamilyen rokonság, túl azon, hogy az alkotó személye, szemlélete, stílusa összekapcsolja, és rokonná teszi őket. Van-e valamilyen egységes elgondolás, program, amibe esetleg mindhárom beleilleszthető, annak ellenére, hogy az ország három különböző városában került felállításra.

Ezt az összefűző erőt, egységes gondolatot a művek mondanivalója felől közelíthetjük meg. Az egységes művészi világképet közvetíteni kívánó tartalomban, a szerves, összefüggő rendszerré formált tematikában, az ikonográfiai programban kereshetjük. A megbízó és a művész együttműködése nyomán kialakított elképzelésben, amely a három mű végleges formáját meghatározza. Két kompozíció felsőoktatási intézményben, Debrecenben, ill. Miskolcon nyert elhelyezést, elsősorban dekoratív faldíszítő funkcióval. Hincz Gyula megoldásai azonban túllépnek dekoratív funkciójukon, többek annál, hogy egy nagyméretű falfelületen képzőművészeti eszközökkel, színekkel, vonalakkal valamilyen díszítő feladatot szolgáljanak. De nem járta a művész a másik végletet jelentő utat sem; amikor az alapjában dekoratív szándékú művek illusztrálni kívánják pl. egy intézmény életét valamilyen zsánerjelenet segítségével.

Hincz Gyula úgy oldotta meg feladatát, hogy a kész mű egyszerre tesz eleget dekoratív rendeltetésének, és túl ezen szimbolikus tartalmakat is hordoz. Az egyes megoldások jelképek sorozatából állnak; jelképes alakok, eszközök, vagy éppen jelek segítségével idézik azt az egész kis kozmoszt, egy majdnem teljes világot, amit pl. egy ilyen intézmény képvisel, számtalan szakágazatával.

A debreceni mezőgazdasági akadémia gobelinje a mezőgazdaság és a mezőgazdaságból kinőtt tudományok, elsősorban a kémia, biológia világából formál egy külön kis zárt egységet, úgy, hogy a szimbolikus alakok sorából egységes kompozíció álljon össze. A nagyméretű faliszőnyeg bal oldalát a természet uralja, szimbolikus ásványi, növényi formáival, indaszerű kusza vonalaival. Nincs határozottan jelzett, háromdimenziós tér, nincs távlat, mélység, ezt már a gobelin műfaj-törvényei sem engednék meg — egymásba hatoló síkokból, formákból alakul ki a helyszín, ahol már nem lepődünk meg, ha feltűnni látjuk a napot, a holdat, sőt a föld jellegzetes alakját is. Az egész együtt, ez a világ, emberszabású, valahogy úgy, ahogy az antik kultúra embere képzelte, aki még a saját képére formált világegyetem közepében helyezte el magát. A kompozíció másik felét a szimbolikus Ember foglalja el. Az ember, ahogy a természet egyenrangú társaként megjelenik, részt vesz a környező világ alakításában, munkája segítségével kiemelkedik a természetből, azt a maga szolgálatába kényszeríti. A földet művelő, dolgozó embert szimbolikus nőalakok jelképezik; hatalmas termetű, izmos nők, a természet leányai, a munka istenasszonyai. Az egyik, kezében báránnyal a maga mellé társat, és segítőt szelídítő, állatot tenyésztő ember alakját jelképezi, a másik, kezében lombikkal a tudományt felnevelő, és segítségül maga mellé állító ember eszméjét hirdeti. A kompozíció formai tengelye a kép kétharmad részében álló, feje felett kalapot tartó nőalak. Alakja annyira szimbolikus, már már emblémaszerű, hogy központi elhelyezése mintegy utal az egész témára is, magába sűríti, és a szemlélő számára első pillanatra közvetíti a mű sűrített tartalmát. Végül az utolsó figura, — a leglíraibb részlet — a kompozíció lezárásaként megjelenő anya gyermekével csoport, Hincz Gyula kedvelt motívuma.

Ezzel a gobelinnel rokon a másik nagyméretű alkotás, amely a

Fészek Klub számára készül; és nemcsak azért, mert azonos műfajú, hanem a szimbolikus megjelenítés, a tematika hasonló felfogása is rokonná avatja. Ehhez a műhöz több vázlat készült. Az egyik első, még sokalakos változaton ugyanúgy a határozatlan dimenziójú térben elhelyezett alakok képezik a kompozíció magját, mint a debreceni falkárpiton. A háttér egymásba fonódó síkjaiból traverzek formái bontakoznak ki, s a napkorong nem a földi környezet realitását emeli, pusztán csak a háttér többi elemével egyenrangú motívumként tűnik fel. A figurákat itt két nagyobb csoportba osztotta a művész. Az egyik oldalon hegedülő alakok állnak — utalva a műtárgyat befogadó művészklubra — a másikon a közönség ül, a földre telepedve; ugyancsak izmos nők és férfiak, gyermekekkel. A művészet, az ember és a környező világ, a természet szerves egységbe látásának, felfogásának gondolata itt is nyomon követhető, mint a művész kezét vezető fő elképzelés. A munka során azonban a sokalakos terv leegyszerűsödött, egy ülő, csellózó alakra, és szemben vele az ismert anya gyermekével motívumra. A környezet, a háttér megoldása ebben az esetben is a meghatározhatatlan, a nem konkrét téri asszociációkat keltő síkok és vonalak összefonódásából áll.

Mindezekhez hozzá kell tenni, hogy ezeken a faliszőnyegeken igen hangsúlyos szerephez jut a másik dekoratív elem — a vonal mellett — a szín is. Nem a klasszikus gobelinek tompa, diszkrét harmóniái ezek, hanem Hincz Gyula fantáziája nyomán elszabadult vad, élénk színek, harsogó zöldek, sárgák, vörösek hangsúlyozzák a vonalakat, és emelik ki a formákat.

A harmadik alkotáson erről, nevezetesen a szín dekoratív erejéről le kellett mondania a művésznek. Ólomkompozíció ez, tiszta, határozott vonalakból felépítve. A hiányzó színért kárpótol bennünket, hogy itt igazán érvényesült Hincz Gyula grafikus vénája, a vonalak erejét hirdető művészete. Ez az ami a különbséget jelenti az előző két művel szemben, míg ami összekapcsolja, az a megjelenítés hogyanja, a már említett szimbolikus felfogásmód.

A műszaki tudományok világát kívánja elénk tárni a művész, ezért megidézi a fizika, a matematika, a csillagászat, a mértan egyes ábráit, jeleit, és magát az embert, amint személytelenül, a nézőnek hátat fordítva ül ábrái előtt, körzővel és vonalzóval méri a világot, indul a megismerésére. Jelképek, művészi jelképek ezek az ábrák, annak ellenére, hogy némelyikre ráismerhetünk, mint a közismert atommodell rajzára, vagy valamelyik mértani szerkesztésre, egy csigasor ábrájára. Művészi jelképek ezek azért is, mert a művész átalakítja őket, szabadon formálja, számára csak a szimbólum-teremtő erő a fontos, az, hogy felkeltse a nézőben az asszociációk sorát. Szabadon helyezi őket egymás mellé, úgy, ahogy egy tudományos könyv lapjain sohasem fordulhatnának elő. Egy szakember számára a kompozíció érthetetlen rendetlenség benyomását kelthetné, valójában mégsem kelti, mert senki sem közeledik úgy hozzá, mint tudományos ábrákhoz. Ha pedig mint műalkotást szemléljük, akkor már eleve nem is kereshetjük benne a tudományos összefüggéseket dokumentáló jelek rendjét, helyette magának a tudománynak az összetettségét, bonyolultságát, a tudomány és az ember kapcsolatát érzékeljük, áttételesen, a művészet eszközeivel, a tudomány jeleiből alkotott művészi szimbólumok segítségével. Ugyanakkor az egész kompozíció megfelel díszítő funkciójának is.

Végül még egyszer hangsúlyozni kívánjuk, hogy a három mű együtt, egymást kiegészítve, feltételezve egységes program megvalósulásának benyomását kelti. Ezt biztosítja a művész egyéniségén, stílusán túl a művek dekoratív célzatú szimbolikus megjelenítése, és az ezt lehetővé tevő állami megbízás jellege, amely a három különböző intézmény igényéhez kapcsolódva lehetővé tette a művész számára a hasonló alapokról kiinduló elgondolás keresztülvitelét.

Tölgyesi János

RADNAI PANNIRÓL

1918-ban, 14 éves korában már az Iparrajziskola növendéke. Apja a MÁV mérnöke, a háború alatt fontos beosztásban. Mivel polgári származása nem okozott felvételi akadályt, tehetsége révén — 1919-ben bekerült a *Proletár Képzőművészek Tanműhelyébe*. Ott Uitz Béla, Medgyessy Ferenc, Nemes Lampérth József vezetése mellett dolgozott olyan társak között, mint Ék Sándor, Vén Emil, az idősebbek közül Ferenczy Noémi, aki ugyancsak gyakran megfordult a budai Duna-parton fekvő Andrássy palotában, ahol az iskola működött.

A proletárdiktatúra után különböző szabadiskolákban folytatta tanulmányait, így többek közt Bornemisza Géza Akácfa utcai műtermében. Majd pedig Czigány Dezső és Fényes Adolf mellett, — többek közt — Podolini Volkmann Lehel utcai iskolájában Szőnyi Istvánnal, Derkovits Gyulával, Borbereki Kovács Zoltánnal, Dési Huber Istvánnal, Börzsönyi Kollarits Ferenccel, Korniss Dezsővel, a Franciaországba szakadt Vásárhelyi Viktorral stb., és társaságukban kiállításon is szerepelt.

1921-ben fölvették a Képzőművészeti Főiskolára, ahol egy évig Glatz Oszkár mellett, később másfél évig Rudnay Gyulánál tanult, majd átment Jaschik Álmos Bakách téri iparművészeti szabadiskolájába. Itt grafikát és betűvetést tanult, számos kiváló fiatal iparművész társaságában.

A körülmények hatására a létfenntartás érdekében sok mindent megpróbált, így textiltervezést, selyemfestést, divatrajzolást, miközben a reklám-grafikát is művelte. Volt olyan időszak (1929), amikor egyszerre 5—6 textilgyárnak is dolgozott: átvehető és már kivitelezett nyomott mintatervei külföldet is bejárták. A döntő lépésre azonban, hogy kizárólag grafikai hajlamainak éljen, nem tudta magát elszánni, részben családi kötelezettségei miatt sem.

Változás lényegében csak 1950 körül következett be, amikor a Fészek Klubban működő kollektív műterembe rendszeresen bejárt s ahol modell után aktokat és portrékat rajzolt. Az Ernst Múzeum 1952-es portrékiállításán ő is részt vett. Itt dolgozott mindaddig, amíg a Képzőművészeti Alap kollektív műterme meg nem nyitotta kapuit.

A Fészek Klub inspiráló légkörében művészi ösztönei gyorsan regenerálódtak, tehetsége levegőhöz jutott s voltaképpen ettől

Radnai Panni: Füst Milán
Milán Füst — Милан Фюшт

Benedek Marcell — Marcell Benedek
Марцелл Бенедек

Bartók Béla — Béla Bartók
Бела Барток

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068. 337-748. 340-726

Hincz Gyula, Kossuth-díjas festő-grafikus önarcképe

TÁRSADALMI SZEMLE
1984 MÁJ

1021

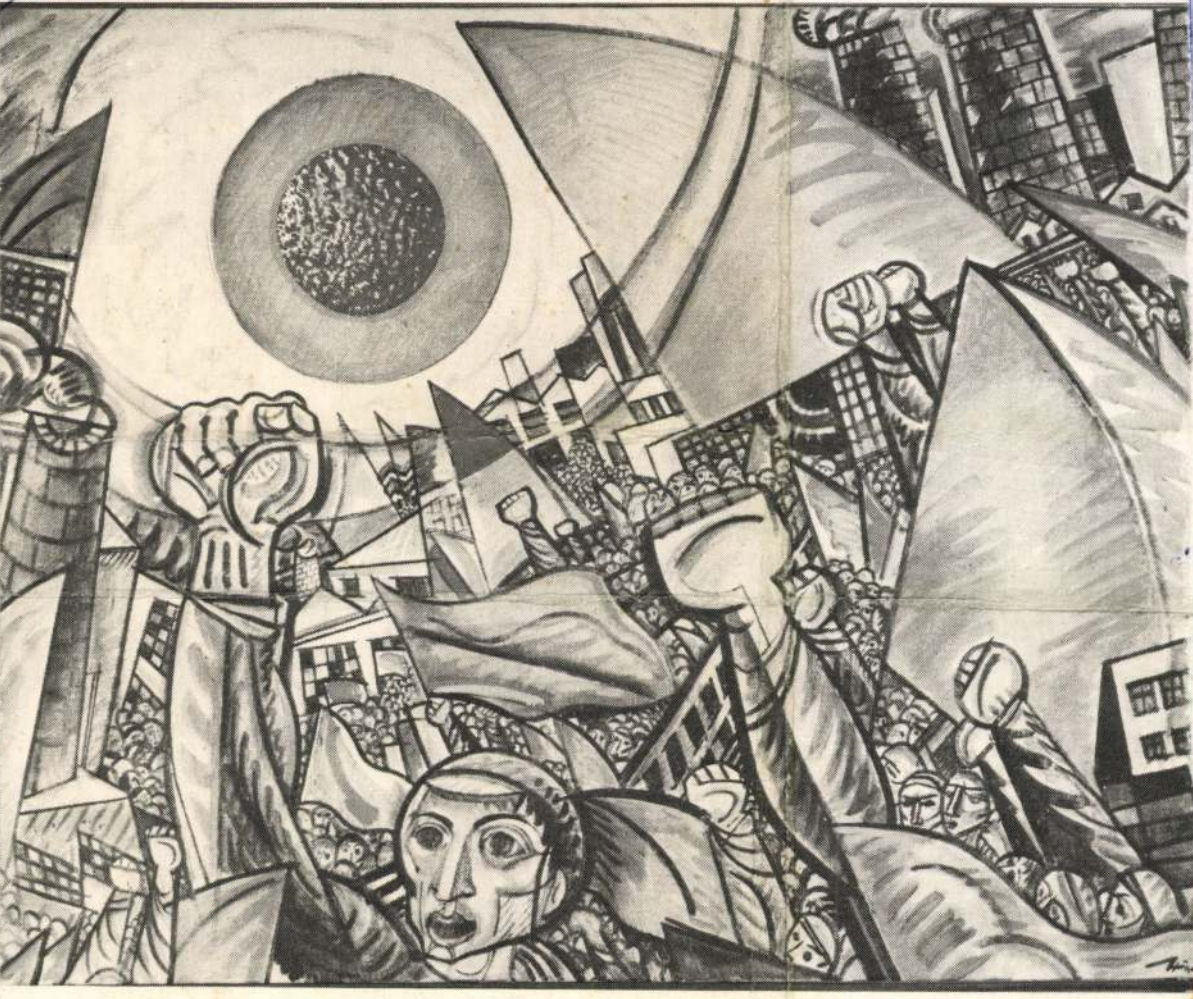

Hincz Gyula: Vörös Nap

TÁRSADALMI SZEMLE

VILÁG PROLETÁRJAI, EGYESÜLJETEK!

A MAGYAR SZOCIALISTA MUNKÁSPÁRT
ELMÉLETI ÉS POLITIKAI FOLYÓIRATA

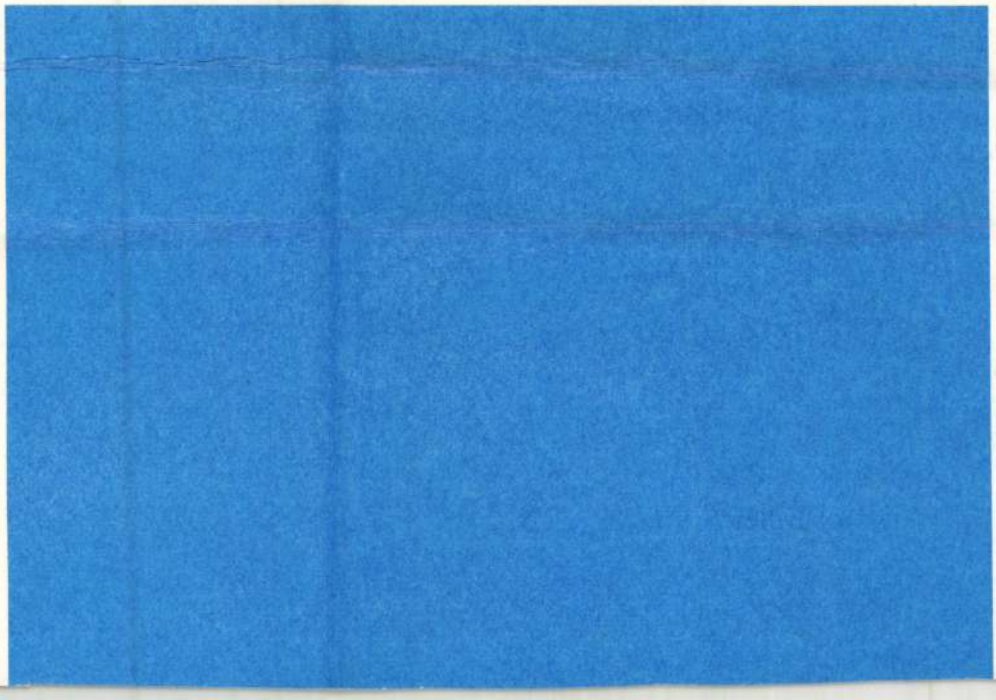

Hincz Gyula

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

festő-grafikusművész

NÉPÚJSÁG
Szekszárd

1980 NOV 23

1021

schimmele technikai szenza- csalódást; biztosak lehetünk ta

Csönd

Hincz Gyula festménye a Vigadó Galériában rendezett, életművét bemutató kiállításról.

acnak, jobban figyelembe veszi a piaci értékítéletet. A vállalati igazgatók nagyobb hatáskört és főleg beleszólást kapnak a munkásfelvételbe, illetve a gyár termelésének alakításába. A gazdasági tervezés ugyan továbbra is a tervhivatal dolga, a helyi hatóságok azonban a jövőben felelősek lesznek a másodlagos beruházásokért. Magukat a vállalatokat különböző intézkedésekkel ösztönzik ezentúl. Fontos cél, hogy a vállalatok többsége saját maga teremtse elő a pénzt a beruházásaihoz. A kormánynak és a helyi tanácsi szerveknek ezentúl nem lesz beleszólásuk a kisebb jelentőségű gazdasági döntésekbe.

Az új ötéves terv előtérbe helyezi a munka termelékenységének problémáját. A statisztikai adatok szerint a termelékenység — a kereskal nő és 1985-ig eléri a 10—10,5 millió tonnát. A cukorfeldolgozó üzemeket ugyancsak bővítik. A tervidőszak végére 1,2—1,5 millió tonnás feldolgozó kapacitása lesz az országnak. Tovább növelik a cukornád termőterületét: eléri a 2,2 millió hektárt. A dohánytermelésnek is el kell érnie 1985-re az 55 ezer tonnát. Ez utóbbit illetően most erőteljes kutatómunka folyik a kékpenész leküzdésére, illetőleg ellenálló fajták honosítására, hiszen idén ez a betegség tizedelte meg a dohányültetvényeket.

(sa)

MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1974. MÁR =

TÁRSADALMI SZEMLE

Hincz Gyula

1021

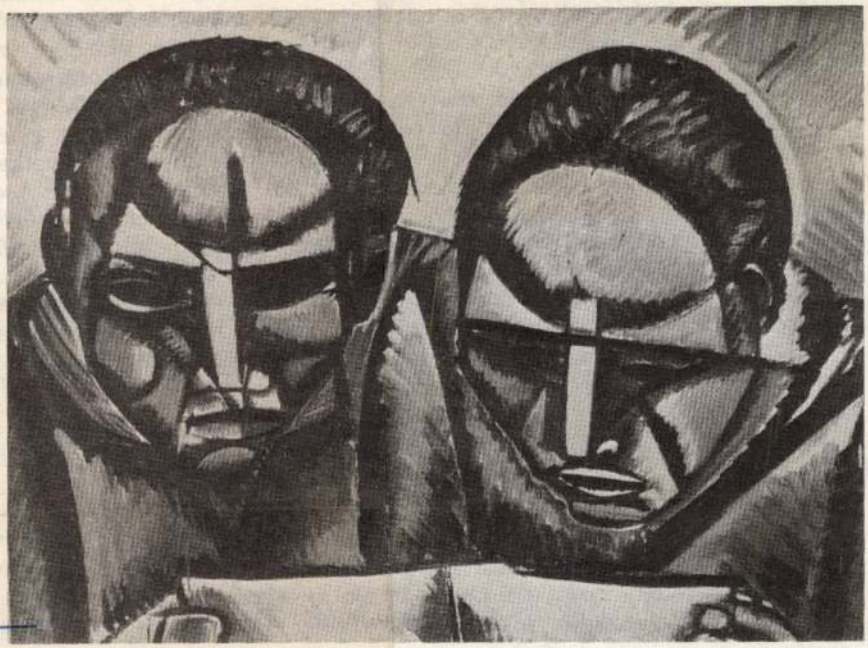

Hincz Gyula:
Munkások

Hozzá kell tenni, hogy ezek az utak
társadalmi problémaként jelentkező kérdé
útvonalai egy olyan társadalmi csoporth
zését — legalábbis a szocializmus „itt
kevésbé végeztük el, mint amilyen sürgő
az ide kapcsolódó kérdések jó részét a
nek természetesen megvoltak és megva
gyakorlati munkában és intézkedésekben;
talnál is, ahol pedig köztudottan nem csu
elméleti kérdések kidolgozatlansága, hanem egyeb, mindenekelott anyagi-gazdasági szempontok is bőségesen felmerülnek. Az, hogy az elemző elméleti munka viszonylagosan lemaradt a gyakorlati megoldások sürgető igényei mögött, különösen nagy szerepet játszik abban, hogy eltérően értelmeztük és értelmezzük sokszor az egyes döntéseket a gyakorlati végrehajtás folyamatában.

Mindez elkerülhetetlenné teszi, hogy legalább vázlatosan áttekintsük: miért merül fel a családpolitika iránti igény napjainkban szinte mindenütt, hogy mennyire és hogyan függ ez össze a család mai fejlődésének általános tendenciáival és az intézmények fejlődésével. Ez az igény az egyes országokban természetszerűleg eltérő módon vetődik fel, és még inkább eltérőek a családpolitika gyakorlati megvalósítására irányuló konkrét törekvések. Ebben ugyanis nyilvánvalóan nagy szerepet játszik az egyes államok társadalmi-politikai rendszere, fejlettségük foka, hagyományaik különbségei stb.

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Hincz Gyula, Kossuth-díjas festő- és grafikusművész

KISALFÖLD

1980 NOV 1

1021

Hincz Gyula életművét bemutató kiállítás nyílt a Vigadó Galériában. Képeink a kiállításon készültek: Csönd (felső kép), Olvasó figura.

HÁZAK MUZSIKÁJA

Verőfényben sütkérező házak, vakító fehérben, hangulatos árkádokkal, őszi virágokkal az ablakokban, telthangzású, őszi muzsikát idézőn emlékeztetnek a múltbeli világ gazdag, szépségre áldozni tudó polgáraira. Dicsérik a műemlékvédőket, városatyákat — akik közt furcsa fricskájaként a nyelvvel szemben az életnek fiatal, tenniakaró emberektől javakorabeliekig több korosztály képviseleti magát — hiszen valamennyien szívükön viselik a rövidke emberi életek tanúinak, szolgáinak az öreg házaknak sorsát.

Sopronban járunk, a múltjára, jelenére, hűségére büszke műemlékvárosban. Bekukkanthatunk a régi polgári otthonokba, amelyekben az intarziás, tükörfényes, hullámzó felületű barokk szekrények, székek, komódok, a baldachinos ágyak még leltári cédulával is ízlésről, jómódról, nyugalomról vallanak. Ugyanezt tükrözik a soproni belváros öreg házai, a hullámzó háztetők, a játékos, egymást lassú ritmusban váltó kémények méltóságteljes gléái.

„Ha beszélni tudnánk" — mondjuk terebélyes fákra, sok időt megélt tárgyakra, szerszámokra, málló vakolatú falakra. Pedig tudnak, üzennek ők is, sőt fiatalabb társaik is: külsőjükkel, kopottságukkal vagy éppen csillogásukkal...

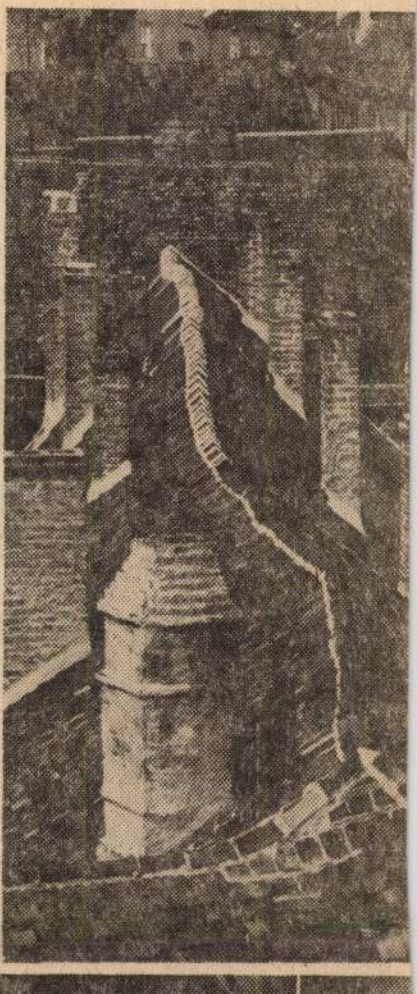

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

HAJDU-BIHARMEGYEI
NÉPUJSÁG

1967 JAN 22

1021

ÚJ MŰVÉSZI ALKOTÁSOK AZ AGRÁRTUDOMÁNYI FŐISKOLÁN

A napokban helyezték el az Agrártudományi Főiskola tanácstermének falán Hincz Gyula iparművész 15,5 négyzetméteres hatalmas, színes gobelinjét (Gyóri Ferenc felvétele)

Az utóbbi években jelentősen fejlődött és bővült a Debreceni Agrártudományi Főiskola. Most új képzőművészeti alkotások elhelyezésével is szebbé tették az intézményt. Két és fél millió forint összegben kerültek szobrok, domborművek a főiskolára. Jelentős részük már végleges helyén van, de a program csak az idén fejeződik be.

Eddig elhelyezték már Kiss István szobrászművész bronzból készített lófigurás kompozícióját a hatemeletes kollégium előtti parkban. Ugyancsak szép a nemrégiben elhunyt Megyeri Barna szobrászművész „Bika női akttal" című alkotása. Ezenkívül Vígh Tamás szobrászművész Magvetője is végleges helyén van. A mészkőből készült fali domborművet az aulában helyezték el. Az aulában látható Gárányi József keramikus művész 65 négyzetméteres kerámia frize és Nyirő Gyula szobrászművész piszkei vörös márványból formált alkotása, amely a főiskola emblémáját örökíti meg. A „Furulyázó fiú" című szobrot Lessenyei Márta szobrászművész készítette.

A napokban készült el Hincz Gyula iparművész terve alapján az a 15,5 négyzetméteres gobelin, amelyet az új tanügyi épület tanácstermének falára helyeztek. Most készül és még az idén elhelyezésre kerül Eigel István festőművész nyolcvan négyzetméteres kerámia fali képe, amelyet a főiskola előadótermének falán láthatunk majd.

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ
3. oldal — 1967. január 22.

kötelessége gondoskodni arról, hogy megfelelő elhelyezést kapjon.

latának kommunistái.

Sütő Gyula

szakadt és az óhazába
togató hazánkfia" m
Budapest, pontosabbar

Y)

ISTVÁN

vességi pótlék, bombapénz, s
nás effélék bizonyára hozzá-
árulnak majd ahhoz, hogy
)wight, miután hazatér Ázsiá-
ól, megnyithatja üzletét és
eleségül veheti Bettyt...

Dwight két héttel azután, hogy a frontra került, a másolik felszállás alkalmával életét vesztette. A gépet lelőtték, a legénységéből senki sem maradt életben. Dwight után nem maradt más, mint egy levéltárca, amelyben Betty fényképét hordta, s 150 dollár zsold, amelyet már nem tudtak kifizetni neki. Mivel Dwightnak semmiféle hozzátartozóját nem lelték, a pénzt bekebelezték a hadsereg pénzügyi szolgálata javára. Betty jelentkezett ugyan a pénzért, mint az elesett katona menyasszonya, de egy nyomtatott cédulán elutasították. Azt írták: nem volt Dwight eljegyzett menyasszonya, tehát nem tekinthető hozzátartozónak. A cédula nyomtatásban készült, s ebből arra lehetett következtetni, hogy nem ez volt az egyetlen hasonló eset...

Ettől kezdve Betty inni kezdett. Nagyon fájt neki a fiú halála, de talán még ennél is jobban, hogy úgy érezte, a parancsnokság megsértette, amikor nem tekintette őt az elesett katona hozzátartozójának, csak idegennek...

Betty részegségében újra és újra elmesélte tragédiáját. A repülőtisztek röhögtek. Talán akadt olyan is közöttük, akit meggondolkoztatott Dwight és Betty sorsa, de az is szégyellte volna igazi érzelmeit megmutatni. Maga Rowers se nem nevetett, se nem érzett együtt a lánnyal. Valahogyan úgy vélekedett, hogy aki egyszer katonának megy, annak számolnia kell az ilyesmivel. Minden businessnek megvannak a maga kockázatai. Aki tőzsdézik, nincs bebiztosítva az ellen, hogy kitör a krach. A hűtőszekrényszerelő vállalat tulajdonosát tönkreteheti egy hűvös nyár. Akinek divatáruháza van, könnyen ráfizethet, ha rosszul vásárolta össze a tavaszi kollekciót, nem számolt előre a divat változásaival. Aki katona, azért kapja a dollárt, otthagyhatja a fogát. Ha nem így lenne, fizetnének 800 dollárt egy kezdő repülőtisztnek?

Francis jól érezte magát az iskolán, s így gyorsan repült el a két év, amíg elérkezett az avatás ünnepe. Kiváló eredménnyel végzett. A lobogó alatt avatták amerikai légierő hadnagyává. Az ünnepi beszédet Joy ezredes tartotta:

— Az elnök megbízott, hogy átadjam nektek személyes jókívánságait! Sok sikert kíván valamennyiőtöknek. Azt hiszem, az iskolán eltöltött idő nem volt hiábavaló. Sok jó pilótára van szükségünk, mert az oroszok meg akarják támadni a mi Amerikánkat. Tudjátok, hogy Amerika szabad ország. Meg akarjuk őrizni a magánkezdeményezés szabadságát, a sajtó-, a szólás- és vallásszabadságot. Amint tudjátok, a vörösöknél ezekből semmi nincs. Éppen ezért az amerikai katona, az amerikai repülőtiszt szent hivatása, hogy ezeket a rabságban szenvedő népeket is felszabadítsa, s elvigye hozzájuk a mi rendszerünk ősi vívmányait... Ne felejtsétek el külügyminiszterünk, Mr. John Foster Dulles szavait: „Amerika számára a legnagyobb veszélyt a béke jelenti..." Mi, katonák büszkék vagyunk rá, hogy ezekben a sorsdöntő időkben egy katona, Eisenhower tábornok az állam elnöke. Az amerikai nép bölcsessége mutatkozott meg abban, hogy meglátva, háborús idők nagy katonákat kívánnak az állam fontos posztjain is, őt választotta elnökünkké.

(Folytatása következik)

A Nagy Sándor telep felé közlekedő buszok nem bizonyulnak elegendőnek, túlzsúfoltak, s emiatt sokan lemaradnak. Igen sok kisgyermekes anya is gyalog kénytelen munkahelyére menni, és gyermekét ölben cipelni, bérlettel a kezében. Nem is beszélve a sok értékes munkaóra elvesztéséről. Ha egy mód van rá, az AKÖV állítson be még egy buszt, hogy ez az áldatlan állapot megszűnjön. Egyébként a gépkocsivezetők véleménye szerint a Pósa utcán a végállomáson egy kis ügyességgel a csuklós busz is meg tudna fordulni, csupán egy-két kocsi salak kellene a megálló mögé (a Torockó utca elejére). Vagy másik megoldásnak azt ajánlanánk, hogy az a busz, amelyik a Bartók Béla úton a Szotyori utcáig közlekedik, a Szotyori utcán át lemenne a Pósa utcai megállóig, és onnan vissza ugyanezen az útvonalon. Ez lehetővé tenné csuklós buszok közlekedtetését, és enyhítené a túlzsúfoltságot.

Lisztes István
Nagy Sándor telepi

NAPLÓ
4. oldal — 1967. január 22.

Népszabadság

1984. április 17., kedd

Hincz Gyula nyolcvanéves

Nemcsak a száz négyzetméteres üvegablakok és a félarasznyi illusztrációremekek mesterét köszöntjük Hincz Gyula születésnapján; a ma nyolcvanesztendős művész csaknem hat évtizedes pályáját végig kápráztató végletekkel lehet jellemezni. Rudnay Gyula akadémiai növendéke, Párizsba megy, majd a berlini modern művészet egyik központjában, a Der Sturm galériájában állít ki 1928-ban, a következő évben újra növendék — Vaszary Jánosé — Budapesten, s modern művekből rendezi első tárlatát a Tamás Galériában. 1930-ban már római ösztöndíjas, de nem válik római iskolássá sem a harmincas évtizedben, sikeres kiállító és a magyar progresszió ígérete a felszabadulás előtt is, utána is.

Az életrajzfordulatok szemlélet- és stílusváltásokat is jelentenek, felsorolásuk, elemzésük megtölt majd egy megírandó vastag Hincz-monográfiát. Bizonyos azonban, hogy bármihez nyúl is, bravúrosan, fölényesen és illetékesen teszi ez a mindig nyugtalan, kereső, türelmetlen alkotó. S ezek a jellemzői nem az ifjúság múlt idejében, nemcsak fiatal férfikorára érvényesek: Hincz Gyula munkássága csupa meglepetés, váratlan fordulat, csupa megújulás azokban a hatvanas, hetvenes éveiben is, amely évtizedek más pályarajzokban a meghiggadás, a betakarítás állapotaként méltányoltatnak. Nehéz volna túlértékelni egy ilyen nyugtalanítóan változó életmű hatását, különösen egy olyan közegben, amilyen csaknem ötven esztendőn át a változásra óvatos, értékbástyák közül kimozdulni nem kívánó magyar képzőművészet volt. Hincz mindig újat akart, s mindig meggyőződéses szenvedéllyel akarta az újat. Finom, költői csendéletek világából vonult fel az ötvenes évek elejének közéleti porondjára, de az elsők között lépett túl is a táblaképformán, az évtized utolsó harmadában, amikor világossá vált, hogy nagy ívű gondolatokat és érzelmeket csak nagy formátumú művek fogalmazhatnak meg méltó módon.

Sok kitűnő alkotására és sokszor kockázatot vállaló példájára most csupán utalva is meg kell állnunk ennél a korszakánál; az ötvenes-hatvanas esztendők fordulójánál, a hatvanas évtizedben. Nem kell megvárnunk a kor még megírandó művészettörténetét ahhoz, hogy bizonyosak legyünk benne: Hincz Gyula példája, a gesztusai és a művei egyaránt felszabadító erővel hatottak a sematizmus merevségéből oldódó magyar képzőművészetre, a kort és karaktert kereső és megtaláló akkori művészgenerációkra. Hogyne hatottak volna egy olyan virtuóznak a művészeti tettei, aki nemcsak a huszadik század valamennyi felfogását úgyszólván a magáéként alkalmazhatta, hanem egyszerre volt festő, grafikus, szobrász, gobelinművész és mozaikista is. Méghozzá: fölényes festő, mester grafikus, professzionista szobrász (ezt az értékét talán még ma is csak kevéssé ismerik), s bátor muralista.

Martinászok (gobelin), 1959—1960.

Szövött kompozíciói is murális művek; azt az eszmét, szépséget és környezeti funkciót egyesítő műformát kereste meg újra, más felfogásban, amelyet Ferenczy Noémi oly egyedül művelt nemcsak a magyar, hanem egy kicsit az egyetemes művészetben is, s amely tapintatosan segített át nagy pátoszú művészszándékokat egy álpátoszos periódus utáni, szükségszerűen apadó korszakon. Méteres szövött falképei, sgraffitói és mozaikjai mellett azonban ekkor készítette példateremtő grafikáit is Hincz Gyula. Legalább a harmadik nagy grafikus korszaka volt ez már, nem is az utolsó, de a legemlékezetesebb. De monumentális rajzolatú, tiszta szimbolikájú rézkarcai mellett ekkor alkotta azokat a gyerekkönyv-illusztrációkat is, amelyeknek szíve, színe, grafikai kultúrája gyerekkorosztályoknak vált szellemi alapélményévé, s a népszerűségből ítélve, az újrakiadásokból ítélve az marad még jó ideig.

Azóta természetesen újabb korszakok és újabb műfaji teljesítmények következtek; Hincz Gyula eddigi periódusaihoz méltón volt aktív a nyolcadik évtizedében is. Tisztelettel köszönti volt tanítványainak serege és sokféle művészetének sokféle híve a két főiskola volt professzorát, a Kossuth-díjas kiváló művészt.

*

Az Elnöki Tanács *Hincz Gyula* Kossuth-díjas festőművésznek, a Magyar Népköztársaság kiváló művészének, kiemelkedő művészi munkássága elismeréseként, 80. születésnapja alkalmából a *Magyar Népköztársaság babérkoszorúval ékesített Zászlórendjét* adományozta. A kitüntetést hétfőn a Parlamentben *Trautmann Rezső*, az Elnöki Tanács helyettes elnöke adta át.

JOGI TANÁCSADÓ

Jár-e a nyugdíjasnak munkaszüneti napra díjazás?

Órabéres dolgozóként, nem fizikai munkakörben dolgozik Moldován András budapesti nyugdíjas, aki szóvá tette, hogy a vállalatánál a nyugdíjasoknak nem fizetnek díjazást a munkaszüneti napokra. Azt kérdezi, jár-e ezekre a napokra is az átlagkeresetük, ugyanúgy, mint azoknak, akik nem nyugdíjasként végzik ugyanazt a munkát.

Kérdésére a Legfelsőbb Bíróság munkaügyi kollégiumának 74. számú állásfoglalása adja meg a választ. E szerint a munkaviszonyban álló nyugdíjas jogosult mindazokra a járandóságokra, amelyek azonos feltételek mellett a nem nyugdíjas dolgozókat megilletik. A munkaviszonyban álló nyugdíjas foglalkoztatása csak a nyugdíjának folyósítása körében válthat ki korlátozásokat, de nem érinti a munkaviszony alapján őt megillető járandóságokat; így különösen a munkabérét, a szabadság tartamára járó díjazását, a munkaszüneti nap miatt kiesett munkaidőre járó átlagkeresetét stb. E járandóságok ugyanúgy megilletik, mint az azonos feltételek mellett foglalkoztatott nem nyugdíjas dolgozókat.

A fenti állásfoglalás egyértelműen kimondja, hogy a nyugdíjas a fizetett ünnepre ugyanúgy jogosult díjazásra, mint a nem nyugdíjas. Ezek szerint a dolgozónak a munkaszüneti napokon nem kell munkát végeznie, és az emiatt kiesett munkaidőre átlagkeresete megilleti. (Az átlagkereset annyi órára jár, amennyivel a rendes heti, illetőleg havi munkaidő a munkaszüneti nap következtében megrövidül.) Nem jár munkabér akkor, ha a munkaszüneti nap a dolgozó heti pihenőnapjával vagy szabadnapjával esik egybe. Ilyenkor ugyanis a munkaidő nem rövidül meg, a dolgozót tehát nem éri keresetveszteség, amit pótolni kellene. A havidíjas dolgozó munkabére a munkaszüneti nap díjazását magában foglalja.

Ha a munkaszüneti nap a dolgozó heti pihenőnapjára esik, és munkára berendelik, a heti pihenőnapon végzett munka ellenértékére vonatkozó szabály szerinti díjazás vagy szabadidő illeti meg. Vagyis ha a dolgozó nem kap másik szabadnapot, ki kell fizetni részére a végzett munkáért járó díjazást és annak százszázalékos pótlékát. Ha a munkaszüneti nap a dolgozó munkanapjára esik, és munkára berendelik, meg kell kapnia az átlagkeresetét és ezen felül az aznapi munkáért járó díjazást is, kivéve, ha a túlmunkáért ellenértékre nem jogosult.

Hány évi szolgálati idő kell az öregségi nyugdíjhoz?

Szakács Tiborné gyulai olvasónk azt hallotta, a nyugdíjhoz már 20 évi munkaviszonyt kell igazolni. Ő most lesz 55 éves, szeretne nyugdíjba menni, de csak 17 éve van. Kérheti-e a nyugdíját, vagy tovább kell dolgoznia?

Valóban van egy olyan rendelkezés, hogy az öregségi nyugdíjhoz 20 évi szolgálati idő szükséges. Ez azonban csak azokat érinti, akik a nyugdíjkorhatárt (ami férfiaknál 60, nőknél 55 év) 1990. december 31-e után töltik be. Aki az öregségi nyugdíjra jogosító életkort a fenti időpont előtt eléri, nyugdíjra tízévi szolgálati idő után is jogosult. Olvasónk tehát nyugodtan kérheti a nyugdíját, azt most még 17 évi szolgálati időre is megkapja.

Mikor lehet új nyugdíjat megállapítani?

Férje ügyében kér tanácsot Sánta Mihályné nyírbátori olvasónk. Férje hét év óta nyugdíjas, de azóta is dolgozik. Kérdése: van-e mód arra, hogy az utóbbi hét év alatt elért keresete alapján új nyugdíjat állapítsanak meg részére?

Új nyugdíj megállapítását az öregségi nyugdíjas akkor kérheti, ha nyugdíjasként legalább 36 hónapot dolgozott. Az alapot ugyanis az új nyugdíj megállapításánál a nyugdíjazás utáni szolgálati idő alatt elért utolsó 36 havi kereset képezi. (Ez a szabály akkor is, ha a munkában töltött idő ennél több.) E 36 havi kereset számításánál a szolgálati időnek arra a tartamára kapott keresetet is figyelembe veszik, amely alatt a nyugdíjat korlátozás nélkül folyósították.

Szolgálati időként a korábbi nyugdíjazáskor már elismert éveket és a nyugdíjasként szerzett szolgálati időnek azt a tartamát veszik figyelembe, amely alatt a nyugdíj folyósítását korlátozták. A szolgálati időnek azt a tartamát, amely alatt a nyugdíjas úgy vállal munkát, hogy mellette a nyugdíjat is felveszi, nem lehet beszámítani.

A nyugdíj összege tehát ilyenkor is attól függ, mennyi volt a dolgozó keresete az átlagszámítási időszakban, s mennyi az elismert (vagy elismerhető) szolgálati idő. S ha figyelembe vesszük, hogy a régi nyugdíj időközben sokat emelkedett, például az évenkénti rendszeres emelések miatt, esetleg egyéb intézkedések folytán is, úgy nyilvánvaló, hogy a nyugdíj újbóli megállapítását akkor érdemes kérni, ha a kereset a korábbi nyugdíj megállapításánál alapul vett átlagkeresetnél lényegesen nagyobb, s esetleg a szolgálati idő is több. Az új nyugdíj ugyanis csak ez esetben lehet magasabb a korábban megállapított nyugdíjnál.

Néhány sorban válaszolunk

A mezőgazdasági termelőszövetkezeti [illegible] ból, úgy a foglalót kétszeresen kell visszaadnia. *(Hegyi Sándor budapes-*

1978. III. 28. televízió 1. műsor, 21.45 /Áné/
Művészeti Magazin.

Hintz Gyula Kossuth-díjas, Kiváló Művész

- Az Orvostudományi Egyetem külső megjelenése, méretei, léptéke világosan tükröződik az épület belsejében is. Nagyszerüen és könnyen áttekinthető belső terek jellemzik ezt az épületet. Nagy falfelületek, és ezek a falfelületek csaugy, mint a multban is adják a lehetőséget a képzőmüvészeti alkotások elhelyezésére. Igy például az aulában a belépővel szemben jelenleg megjelenő eléggé jellegtelen üveg felület egy képzőmüvészeti alkotást igényel, amelynek a mérete nem is éppen kicsi, hiszen 7 m x 21 m-ről van szó.
Hintz Gyula Kossuth-dijas, Kiváló Müvész többfordulós pályázaton nyerte el ennek a képzőmüvészeti alkotásnak az elkészitési lehetőségét.
Itt jelenleg üvegfelület van, miből képzeli el az Ön alkotását?

- Természetesen szines üveg, amelynek egyik feltétele az, hogy ólmozott, klasszikus megoldásu legyen technikailag.

- Az első gondolatok, hiszen nem az első ilyen jellegü alkotásáról van szó a Müegyetemen, a Kertészeti Egyetemen már alkotott hasonlót, hogyan indult, honnan indult?

- Természetesen az ott szerzett tapasztalatokat próbáltam ujra átélni, és alkalmazni és továbbfejleszteni ebben a feladatban. Ez egy háromfordulós pályázat volt, az első fordulónál az alapvető gondolatom az volt, hogy valahogy az épület magasságával versenyre kelő gondolatot fejezzek ki avval, hogy például ha szabad megemlitenem, a nullából indulva fölfele törekszem a végtelenség felé, ahol az esztétikai gondolatok egymásra épülnek a végtelenségig.

- Ez volt tehát az első forduló. Meglehetősen nagy formákkal próbálta megoldani, próbálta osztani ezt az egyébként eléggé egyhangu teret.

- Igen, hát az üvegablaknak van egy olyan sajátossága, hogy a külső fény áttör rajta és beszinezi az egész területet, amelyben ő uralkodni akar. Hogy azt mondom, uralkodni akar, ennek az a célja, és az egész pályázat többi részének is az a célja, hogy a belépő lenyügöződjék attól a müvészi gondolattól, amit neki prezentálni akarunk.

- A második fordulóban mégis valamivel aprólékosabb megoldásokra törekedett. Miért?

- Na igen. Az emberben mindig egy nyugtalanság van, abban az értelemben, hogy vajon érthető-e az amit mondok, itt nem a közérthetőség primitiv formáját értem, hanem azt, hogy megfogalmazni, jelképben, modern formák között azt a valóságot, amely bennünket müvészeket, embereket közösséget, összeköt a modern tudomány, technika jelenkori fejlettségével.

Hogy ez hogy sikerült más kérdés, de mindenesetre az emberi alakzat, ami itt látható, ez a feje, ez a válla, törzse, ebben jelenik meg, Semmelweisre gondolván az anyaság, a születés, az emberi születés gondolatának a jelvénye. Persze ha egészen ki tudnám nagyitani akkor érthető lenne, hisz itt a kezemmel fogom a szememet, kitágitom, mert ez már nagyitó lencséken keresztül érzékelhető jelenség.

- Még egy gondolat. A gótikában ezek a felületek, ezek az ablakok általában függőlegesen jelentkeznek, és a magasba vonják az ember tekintetét. Itt viszont vizszintes kompozicióról van szó.

- Roppant érdekes a megjegyzés, ahogy emlitettem az első vázlattervnél a 0 ponttól való felfele törekvés optikai szenzációját akartam kifejezni, de itt a vizszintesen elfekvő, két parcellát ad. Természetes, és itt meg kell mutatnom, a horizontális rendszert mindenütt áttöri egy vertikális rendszer. Tehát két rendszernek a találkozásáról van itt szó. Ez önmagában véve egy bonyolult kettős rendszert ad optikailag is, tehát az izgalom meglehetősen sürü az ember számára.
Ennél a pályatervnél, amelyet elfogadtak, amelyik majd kivitelezésre kerül, arra jutottam rá, hogy a végtelenség érzetét az élet folytonos folyamatának érzetét nem ebben a vertikális irányban, hanem horizontális irányban fejezzem ki, a centrális elhelyezést, amely egy központos két emblémát foglal magába a végtelenségig terjed jobbra és balra is, alul is és fölül is.
Alul egy látszólag merev rendszerben, fölül a hullám vonalnak a komponálásával. A merőlegesek pedig itt geometrikus formában törik keresztül és fogják össze a két horizontális parcellát.

- Az emberben önkéntelenül fölmerül a gondolat, hogy ameddig az első megoldási módtól eljut a véglegesig legalább háromszor, de azt hiszem még többször kellett megujulnia. Hogyan lehet egy művésznek ennyiszer ujat hoznia?

- Meg kell vallanom őszintén, hogy a feladat maga egy rendkivüli nagy emberi és müvészi felelősséget is támaszt az emberben. A korral szemben is, és ha szabad azt mondanom magával a megrendelővel szemben is. De a megrendelő alatt itt most nem személyt értek, hanem a kor tudományos jelenlétét, ami a jelen pillanatban arra inspiráltatott engem, hogy a mikrobiológia világát vegyem alapjául a mondanivalóm esztétikai kifejezésének.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

Hincz Gyula

1975 FEB 18
Pestmegyei Hirlap

102

Hincz Gyula gobelinje

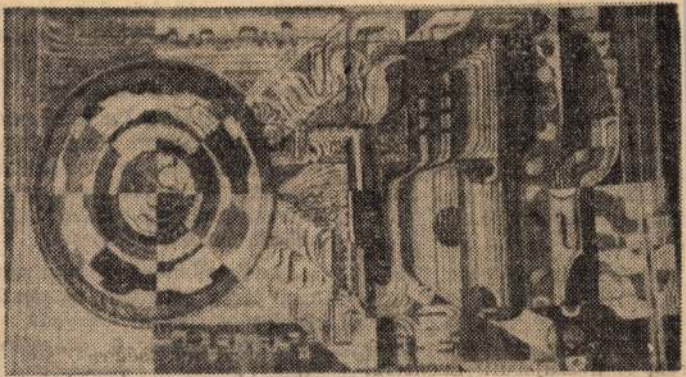

Megérkezett az *érdi művelődési központba* az a nyolc négyzetméteres színes gobelin, amelyet *Hincz Gyula* festőművész tervei alapján készítettek a művelődési központ részére. Ünnepélyes átadására *március 22-én* kerül sor. Ebből az alkalomból *kiállítást is rendeznek a művész mintegy húsz festményéből*, amelyet a művelődési központ új kiállítótermében mutatnak be.

Monoron, a já
zottság székházár
mében tartották
kommunistáinak
kezletét. A több
párttagot 175 ki
selte a tanácskozá
részt vett *Jámbo*
MSZMP Pest megyei Bizott-
ságának titkára is.

Pokornyi Róbertnek, az üllői általános iskola igazgatójának, a küldöttértekezlet elnökének megnyitója után *Guba Pál*, az MSZMP monori Járási Bizottságának első titkára az írásos jelentéshez szóbeli kiegészítést fűzött.

A jelenlegi 26 ipari üzem közül 12 az utóbbi években települt a járásba és ezzel a helyben dolgozók létszáma 2800-ról 8 ezerre emelkedett, de a termelőszövetkezetek összvagyona 463 millióról 672 millióra emelkedett.

Annak ellenére, hogy a monori járás továbbra is *mezőgazdasági jellegű maradt*, a 102 ezer lakos 8 százaléka dolgozik csak a mezőgazdaságban, keresetük az eltelt négy év alatt évi 18 ezer 126 forintról 29 ezer 860 forintra emelkedett.

— *A termelőszövetkezeteknek a járásban az idén először sem alap- sem mérleghiánya nincsen.*

1021 APR

THOMA LÁSZLÓ

Beszélgetés Hincz Gyulával

Hincz Gyulát Bulcsú utcai műtermében kerestük fel. A beszélgetést magnetofonon rögzítettük, s lényeges változtatás nélkül adjuk közre.

Első kérdésem a művészet, szorosabban véve a képzőművészet feladatára vonatkozik. Szeretnénk e beszélgetés folyamán éppen arra a kérdésre választ kapni, amely a sokféle művészeti jelenségben valahol talán mégis közös és ez a társadalom által a művészetre rótt feladat.

A kérdés meglehetősen komplex, s hogy irányítani tudjam a gondolataimat, ott kell kezdenem: mi a *művész feladata* a társadalomban? Én úgy érzem, hogy szocialista építésünknek olyan szakaszába kerültünk, amelyben a művész felelőssége növekedőben van; forradalmi álláspontra kell, hogy helyezkedjék éppúgy, mint huszonöt évvel ezelőtt, csak természetesen más történelmi mozgások között. Határozottan kirajzolni a kultúrában is a fejlődés következő lépését, ez nem egyszerű dolog. Én úgy érzem, hogy a politikai hatalom kérdése már eldöntött probléma. A kultúrának az a kérdése is, hogy a kultúra a tömegeké legyen – társadalmilag szintén eldöntött kérdés. Csakúgy, mint az, hogy a művész a társadalomban a haladás ügyét szolgálja a maga művészi öntudatával és a maga természetes teljesítő képességével. Azonban a feladat nemcsak az, hogy a békés építést tükrözzük a munkánkban, bármilyen komplex legyen ez, azt az utat is előre kell törni, amely ha már nem is ismeretlen az emberek előtt, de kell, hogy össze tudja kapcsolni őket azokkal az erőfeszítésekkel, amelyeket a modern tudomány, a modern technika a modern életformáért tesz. Ennek az életformának a bázisa a mi szocialista világnézetünk. Itt van a művész konkrét társadalmi feladata, hogy mindezt az „új képet" megfogalmazza, be tudja építeni az emberek érzelmi és tudati világába.

Eszerint tehát a képzőművészet egy modern életforma, vagy mondjuk talán úgy, hogy egy életvitel, tehát egy magatartás manifesztálódása. Ez elvezet bennünket ahhoz a gondolathoz, hogy mindennek valami jelképét, szimbólumát kell adni, hiszen az előretörés imperatívusza csak így realizálódhat – nemde?

Művészeti életünkben sokan jelképét igyekeznek ennek adni és adják is. De a magam nehézsége, amivel birkózom, ott van, hogy szerintem nemcsak jelképrendszert kell valahogy kidolgozni, és azt, mint az új lehetőségeknek az eszmei koncepcióját tudatosítani a tömegek között, hogy el tudják „olvasni" és ne csak érzékelni a művészi munkát, tehát ne csak öntudatlanul gyönyörködjenek, hanem hogy annak a határozott célirányát is tudatosan fel tudják ismerni. Az én nehézségem éppen az, hogy addig még ment is valahogy a dolog, amíg a tudományról alkotott művészi képzeteim – mondjuk így – egy kissé szimbolikus szférákban tudtak mozogni. Ezen át kell törni, hogy ne legyen tévedés a jelek és a jelképek jelentése között. Azt mondják, hogy az az óriási forradalom a művészetben, hogy a természetet közvetlenül érzékelő és látó embernek, tehát aki átvette vagy áttükrözte vagy lefotografálta a természetet, annak az embernek a korszaka már elmúlt... Azonban a természet, a világ és azok a dolgok, amelyek közvetlenül mellettünk vagy legtávolabb vannak, vagy egyáltalán amiket még el sem értünk – örök szellemi és érzelmi birkózást adnak az embernek továbbra is. Én azzal küzdök: szeretném megtalálni azt a lehetőséget magamnak, hogy a tudomány által elért jelképrendszert, amely egyértelmű kell hogy legyen, mert másképp nem tudományos, valahogy átültessem a művészetbe. Ez valami olyan, mint an-

nak idején a reneszánsz, amikor az emberek a társadalmi folyamatok egész sorát, a világot, illetve a földgömböt kezdték megismerni – s meg kellett ismerkedniük a tudományos perspektívával is. A művésznek is. A tudományos perspektívát egyetlenegy reneszánsz művész sem tagadta – az emberi tudományt, az optikát, ami az érzékelés sel kapcsolatos tudomány volt, mindenkinek szigorúan be kellett építenie világába mindaddig, amíg a reneszánsz át nem váltott egy másfajta korra.

Ugyanezt a mozgást érzem ma is egy korszerűbb fokon megtalálni. Egy új perspektíva lehetőségét. Egy olyan új perspektíváét, amely az érzékeléseinkké is vált, de amelyet még művészileg nem tudunk pontosan megragadni. Megtalálni a perspektíva új törvényszerűségeit, amelyek az ember – a bonyolultabb ember – látásmódjához tartoznak. Gyorsabban járunk, szélesebben ismerjük meg a világot. Az egyenes vonalakról kisült, hogy bizony azok másképpen néznek ki a valóságban, tehát ez is egy új rendszer. Ugyanígy az ember az önmagát vizsgáló tudománya egész sorának törvényszerűségeiben rejlő – hogy is mondjam – eligazító formákat szeretné valahogy beépíteni műveibe. A technika eredményeit, amelyek mint kifejezési eszközök eddig is, tudattalanul adottak voltak, a történelmi folyamatnak meglehetősen szélesedve és tudatosodva szeretné a művész felhasználni.

A modern tudomány, a modern technika, az optika, a modern transzformáló technika sok új felismerést, mintegy új „optikai világképet" adott az ember számára. A nehézség az, hogy a modern optikának és az optikával kapcsolatos technikai eredményeknek tömeges tudatosítása, még jóformán el sem kezdődött. Ebből adódik, hogy optikai törvényekkel való ekvilibrizmus rendkívül megkapja az embereket – engem is. Nem tagadom. Nem akarok itt világneveket említeni, akik szinte mérnöki tudománnyal foglalkoznak, bár a közönségnek olyan óriási értékeket tártak föl, amelyeket igazán csak dicsérni lehet. De amellett rámutatnak azokra az óriási mulasztásokra is, amelyeket nekünk feltétlenül pótolnunk kell! Az optika, sőt egyáltalán a technika modern eredményeinek objektív föltárása hiányzik a tömegek előtt. Ha szabad azt mondanom egy egyszerű hasonlattal, meg vagyok győződve arról, hogyha a mi színes rakétatechnikánk még jobban fejlődik, akkor augusztus 20-án a tűzijáték látványa a maga jól megszervezett rendszerében még káprázatosabb lesz, és ezen gyönyörködni fogunk, és szimbólummá is válik. Igenám, de – és itt jön az a kérdés, amit mondani szeretnék – ezek a technikai trouvaille-ok, amelyek óriási értékeket jelentenek, mint ahogy minden esetben a történelem folyamán óriási értéket jelentettek a művész számára, csak eszközök, esztétikai elemek. S a művész feladata az, hogy ezeket az esztétikai elemeket, amelyeket a modern technikai tudomány, mint értéket, ilyen optikailag mérhető értéket ad, felhasználja, hogy még mélyebben nyúljon bele az emberek érzelmi világába és még jobban behatoljon az emberek tudatába. Azért, hogy az emberépítés elérje a nagy célját – az emberiség számára ez a fontos.

Mindez – ha jól értelmezem –, bizonyos reneszánsz harmóniát is jelent a művész világképében. És ezen az úton el kell jutnunk ahhoz a gondolathoz is, amely végsősoron a század képzőművészetének a legnagyobb gondolata: a térszemlélet reneszánsz egységének a megteremtése. Hogy világos legyen, amit mondani szeretnék, úgy is kifejezhetném, hogy amit a polgári individualizmus térszemlélete az embertől elvett, azt éppen a ma művészi feladata visszaadni. Hiszen ez az a szemlélet, amely megszüntette az emberi települések egységét, éppen az egyéni hatalom, az egyéni gazdagság képzőművészeti kifejezésével, a zsúfolt, hivalkodó, minden más hatást elmosni akaró házépítéssel, városépítés helyett létrehozta a paloták sorát, ahol minden épült külön élt, s mellette létrehozta a bérkaszárnyák szürke tömegét. Mindez a múlté kell, hogy legyen. A reneszánsz harmóniának itt a continuum teret kell jelentenie, egységes ornamentális művészetet az intim interrieur-től a tájat átfogó exterrieur-ig. Ezt akarta a Bauhaus, s a saját eszközeivel ezt akarja Vasarely is vagy akár Nicolas Schöffer is. És éppen Vasarely kapcsán derült ki, hogy sokan egészen mást látnak a művészetében, apologetái csakúgy, mint kritikusai. Olyat keresnek benne, ami nincs, „témát", vagy másolást. Pedig ez ornamentális művészet, csak az ornamentikát nem szabad

valami alacsonyabb rendű vagy egyszerűen „alkalmazott" művészetként kezelni – hanem úgy, mint ami a maga módján társadalmi létünk kifejezője. Ön hogyan látja a kérdést? Járható ez az út?

Nézze, a helyzet az, hogy én nem szoktam azt mondani a művészetben, hogy járhatatlan út. Ez nagy hiba lenne, mert kizárna az emberiség gondolatában jelentkező egész sor jelenséget. Ahhoz azonban, hogy Vasarely világát az ember jobban megismerje, mélyebben kellene foglalkozni vele. Nekem az a benyomásom, ahogy ez nem kizárólagos világa a jövő emberének, úgy más sem kizárólagos világa. A tömegkommunikációs eszközökkel ilyen nagy esztétikai harmónia megteremtése, vagy ennek monumentális felfokozása rendkívül tiszteletreméltó. Mégis azt kell mondanom, hogy a jövő nemcsak óriási termelés, nemcsak fantasztikus, végigzongorázható – valamiféle rendszer, hanem az alapjai az egyes emberek. Millió és millió egyes ember, millió és millió teremtővággyal. Ezt a teremtővágyat nem lehet kiirtani az emberekből. És nem is akarja Vasarely sem, hanem azt akarja, hogy fejlettebb legyen, és azt hiszem, hogy mindnyájan azt akarjuk. Azt hiszem, hogy emellett a lehetőség mellett az egyes elemek alkotóvágyának és érzelmi világának más típusú elemei is meg fognak születni, mint ahogy annak nyomait látjuk is.

Rövid ideig láthattam a Vasarely kiállítását, de az volt az impresszióm, hogy ez a szenzációs trouvaille azért mégis egy kicsit klasszikus – hogy úgy mondjam –: perspektíváiban klasszikus. Végsősoron a síkgeometriára támaszkodik (és ezt maguk a jelenségek mutatják), még akkor is, ha térbeli testekről van szó, valamint azokra az optikai tévedésekre támaszkodik, amelyek a modern optikában már ismeretesek. Az, hogy ebből egy művészi szerszámot ilyen nemesen tudott kidolgozni, óriási érdem. Mégis azt hiszem, hogy fejleszthető, mert én már nem vagyok kizárólagos híve a klasszikus geometriának. Egy kicsit közelebb vagyok, bár inkább laikusan, az Einstein- és a Bolyai–Lobacsevszkij-féle elképzelésekhez. És ezek miatt azt hiszem, hogy ez folytatható. Tovább fejleszthető. Mindenesetre nem fetisizálom.

Hadd kérdezzem meg, hogyan látja a Mester a modern művész és közönsége viszonyát? A közönség ízlése gyakorta eklektikus, tehát a legkülönfélébb sznob befogadás csakúgy előfordul benne, mint az értékektől való merev elzárkózás. Élő problémának látja-e ezt, vagy mi lehet a megoldás?

Nehéz kérdés. Azt hiszem, a művészet – ha szabad megint nagyon durván mondanom – kettős dolog. Kettős olyan értelemben, hogy a művész vágyai legtöbbször azonosak az emberiség vágyaival, de más síkon pillantja meg a jövő tennivalóit és sokszor olyan meghökkentő téziseket állít a közvélemény elé, melyekkel szemben az értetlenül áll. Később, mikor a kettő közt levő tudatos finomodás létrejön, akkor nyílik rá lehetőség, hogy a két törekvés azonosságát felismerjék. A művészi munka másik oldala lényegében az, hogy a művész sem a felhők, hanem az emberek közt él valahol, és éppúgy eszik, alszik, olvas, és tájékozódik a közvetlen világában, mint bárki más. Ez racionalistábbá teszi a szárnyaló képzeletet, amely meghökkentő dolgokat képes produkálni. Érthető ez?

Tehát, én attól nem félek, hogy a közönségről azt mondják: nem érti a modern művészetet, mert nem is kell, hogy pillanatnyilag megértse, úgyis megmagyarázzák, esetleg jól vagy rosszul. A tény az, hogy megszereti, és érzi azt, hogy ez neki való dolog. A színek és formák érzelemkeltő ereje mindenkiben megragad, és azt mondja, hogy ez kell nekem. A racionálisan szép formáltságú bútor, a racionálisan formált tér, amelyben ő valóban el tud igazodni, amelyben otthona is van, tehát az ülepén ülhet a családjával; – másrészt pedig rohanhat a világban, mint a szuperszonikus repülőgépek. A megismerés tágassága rendkívüli, ahogy az előbb mondtam, az embernek otthona is van, az ember ember is. Bizonyos értelemben a világot tartja a kezében, és azzal is gazdálkodni akar. Tehát ezek nagyon bonyolult problémák. Ebből adódik, hogy a jelen művészeti fejlődést egy kicsit – hogy is említette? – eklektikusnak lát-

c/1

juk. Kétségtelenül van modern eklekticizmus, ahogyan olyan is van, amely egy kicsit a históriából adódik. Egy egyszerű hasonlattal érzékeltetném ezt a fajta eklekticizmust: nem lehet új városokat pofon-egyszerűen, egyetlen ütemre felépíteni. Az élet folyamat, aminek megvan a mindennapi gyürkőzése, éppúgy, mint az éves gyürkőzése és az évtizedes gyürkőzése. Nem rombolhatjuk le városainkat azért, hogy új városokat csináljunk! Okosan meg kell szervezni, ahogy szervezik is, annak a lehetőségét, hogy ne csak egy városközpont legyen, hanem több, és azok modernek legyenek, modern technikával építettek, modernebb térismeretek alapján. Ez nem természeti, hanem emberi törvény. A régi városok – a reneszánsz városok is – az előző városépítkezési rendszerben lassan épültek, a különbség annyi, hogy ma gyorsan építenek. Ma egy városkép egy évtized alatt felismerhetetlenné válhat, mert az élet, a technika rohamosan fejlődik, és az emberek gyorsabban tudnak gazdálkodni az idejükkel. Ennek megvan a maga dialektikája; én nem félek, hogy az emberek ezt nem értik meg. Legfeljebb a művésznek kellemetlen, mert neki is meg kell élni, és bizony elkeseredik, ha őt nem értik meg. Visszatérve azonban, azt kell mondanom, hogy a művész nem olyan ember – én legalábbis nem azok közé tartozom –, aki ha valamit megérez, (mint az előbb is mondtam a geometriával vagy a térábrázolás kérdéseivel kapcsolatban), azt hajszálpontosan tudja, hogy az olyan, mint modellje, ami hite is. Egy kicsit engednie kell abból a gondolatból, hogy a művész az álmait tudományosan leírható módon pontosan rögzíteni tudja.

A Mester művészete élénken reagál minden, a jelenlegi történelmünket érintő eseményre. Műveiben ezért van gyakran protestálás, vagy igenlő pátosz. Hadd kérdezzem meg, hogy ez az erős politikai érdeklődés miből táplálkozik?

Fiatal koromban a művészettel és a gondolatokkal szemben túlságosan szubjektíven viselkedtem. A képeim legnagyobb része ilyen szubjektív fogalmazvány. Később ráébredtem arra, hogy a művész nem zárhatja be magát egy szubjektív épületbe és nem kényszeríthetjük erre az embereket, hogy ezt megértsék. Tehát ezt a szubjektivitást föl kellett oldanom. Az volt a legnagyobb gyürkőzésem, hogy megtanuljam ezt festeni és megtanuljak objektíven gondolkozni a világról. Ez elvezetett a *Béke-sorozat*ig, ezeket az értelmi és érzelmi életem kicsiszolásáért csináltam. Azonban ez nem elég, művészetet építeni csak úgy lehet, ha az ember – mint mondtam – nem zárkózik be egy szubjektív álomvilágba, hanem az álom előtt vagy mögött meg kell hogy keresse azokat az objektív tényezőket, tendenciákat, amelyek továbbfejlődésének, a további programjának a tudatosabb kiinduló pontjai lehetnek.

S hogyan realizálódik ez egy adott témában? Hogyan látja bekapcsolódni mindezt a világ életébe?

Az embernek nemcsak belső szeme van, hanem van olyan szeme is, amivel a külvilágot látja. A társadalmat, annak fejlődését, hallja a rádiót, amely beszámol a borzalmakról és az emberi jóságról is. Ma még – sajnos – a borzalmakról hallunk többet. És önkéntelenül is adott az alkalom, hogy az ember tiltakozzék a borzalmak ellen. Senki nem kért engem arra, hogy csináljam a vietnami háborúellenes rézkarcomat, de annyi szenvedést láttunk itt 25 évvel ezelőtt. S mivel ez még ma is van, úgy érzem, az embertelenség ellen tiltakoznom kell. Nálam másképp egy kép nem is készül, csak ha megvan az együtt érző vagy tiltakozó érzés valamiről, ami történik. Persze hazudnék, ha azt mondanám, hogy nem játszom. Mert éppen a játék az egyik legszebb ajándéka az emberiségnek. Ajándék! – hogy játszani tud és hogy szeret játszani. Egy művész is játszhat azokkal az optikai és érzelmi gondolatokkal, amelyek nemesek és az embert nemesen szórakoztatják. A művész játékai azonban nem a művésznek, tehát nemcsak önmagának készülnek, hanem az emberiségnek, hogy gyönyörködjenek azokban. Ez végsősoron az ő lelkivilágukban is megvan, csak éppen a művészet fejezi ki. Szabadjon még valamit mondani: az embernek nagy öröm az, ha ráébred arra, hogy a művészet egyes kérdéseivel nemcsak a művésznek szabad játszani. Az az érzésem,

hogy a kultúra nagy magaslatára akkor fogunk elérni, ha minden egyes ember ily nemesen tud játszani, és művésszé tud válni. Ezzel nem azt akartam mondani, hogy művésztársadalom fog kialakulni, csupán azt, hogy az emberek optimális érzelmei kifejlődnek és társulnak a művészhez. Az embernek öröm az, hogy van művészet a világon, van hangszerismerő, aki az emberi hangszeren szépen tud játszani.

Mi a véleménye a kritikusokról, a művészettörténészekről, s hogyan látja saját helyét, s azt a helyet, amit ők kijelölnek az Ön számára?

Az önvallomás erről egy művésztől nagyon nehéz. Azonban valamit mégis feltétlenül szeretnék elmondani: rendkívül tisztelem a művészettörténészek, a kritikusok elrendező gondolatait, amik – hogy úgy mondjam – sorbaállítják a művészeket. Besorolni igyekeznek, egy átfogóbb, mondjuk – durván – szemléleti sorba, vagy iskolasorba, és ez természetes is. De őszintén megvallom, én képtelen vagyok magamat valamelyikbe is besorolni. Azért, mert már gyermekkoromban ismertem a kubizmust, kubista törekvéseim még nem gyerekkoromban, hanem később, eszmélőbb koromban jelentkeztek. Valamikor futuristának is elneveztek, minden dolgomra azt mondták, hogy futurista, hát legyen! – Rengeteg iskola van a világon. Párisban a múlt évben megkérdezték tőlem, hogy mi az az aktivizmus, amit én csinálok? Akkor azt mondtam, hogy én ezt az aktivizmust nem ismerem, nem tudok nevet adni neki, én csak a célomat tudom elmondani. Arra törekszem mindig, hogy megértsem a világot, – az impresszióimat az életből veszem. Az élethez a művészettörténet és a művészet csoportjainak a harca is hozzátartozik, valamint az elméleti kérdéseknek a harca is, ezek természetesen érintenek engem, de azt, hogy ebben hova állítsam be magam, nem tudom megmondani.

Viták folynak Kassákról, különösen irodalmi vonatkozásban. Én úgy gondolom, hogy Kassákot nem lehet értékelni képzőművészete nélkül, csakúgy, mint ahogy a hatása nélkül sem. Kassák ilyen értelemben történelmi jelenség. Ez a probléma – nézetem szerint – az egész magyar avantgarde létét és történelmi szerepét érinti. Ebben tisztán látnunk, önmagunkkal szemben kötelesség. Adott helyen és adott időben ennek a kérdésnek történelmi szerepe van. Kassák fellépésének ideje egy imperialista háborúval esik egybe, s az ő tiltakozása az elsők között volt. S művészete megnyitott egy csomó csatornát, amellyel a maga módján, szintén a század elejének dzsentroid-kispolgári kultúrája elleni küzdelemnek lehetett katalizátora. Történelmi tévedései ellenére – gondolok itt a művészet társadalmi szerepéről vallott nézeteire például – nem bagatellizálható jelenség; így vagy úgy mindig jelentősebb, mint a divat, s morális példája, amit mint történelmi jelenség manifesztált – tiszteletreméltó. – Mi a véleménye a kérdésről?

Magyar avantgarde, persze, hogy létezett, ez művészettörténeti tény. Hogy ennek nagy hatása van, én ezt érthetőnek tartom. Gondoljunk vissza arra, hogy honnan indultunk el. Történelmileg egy bizonyos értelemben mitizált magból. Én nem a művészetet értő néhány művészről beszélek, akik nagyon sokat tudtak, hanem az emberekről. Olyan emberekről, akiknek a művészet életharcairól, belső mozgásairól, a művészet belső mozgástörvényeiről nyilván sejtelmük sem volt. Vagy tudták élvezni, vagy nem. Kassáknak és Kassák körének itt van a maga történelmi érdeme, és a ma retrospektivizmusa nézetem szerint, rendkívül gyümölcsöző lesz, sőt máris gyümölcsöző.
Úgy gondolom, hogy elsősorban nem Kassák irodalmáról van szó, hanem a képzőművészeti formaadó törekvésekről. Ebből a szempontból vizsgálva a kérdést, az az érzésem, hogy ő magában hordta a komplex-embernek, a komplex alkotóembernek az összes pozitív tulajdonságait. Végsősoron a proletariátus harcáért meginduló költészete, az új modern művészet jelrendszerébe való bekapcsolódás, az ő aktív alkotói érzékenysége, a technikai világgal szemben való rendkívül érzékeny megérzése, mindez együttesen Kassák. Én nem tudom az ő líráját külön választani képzőmű-

vészeti és formaadó tevékenységétől. Csak egy egész kis példát mondok: elévülhetetlen érdemei vannak pl. a nagy kérdések mellett, egy olyan kis kérdésben is, mint a könyvművészet. A tisztaságra, az olvashatóságra való törekvés! A képzőművészeti arányrendszerek iránt való kimüveltségnek ő itt is egy olyan gesztusát adta, ami az igazán nagy kérdések mellett is óriási! Ma, amikor a technika és a tudomány világa a művész alkotómunkájába bevonul, és amikor a társművészetekkel való szinte kötelező kötődés világához érkeztünk el, ez az alkotó típus mintegy példakép.

Azt hiszem, hogy jó nyomon járunk. De most térjünk az Ön művészetét közelebbről érintő kérdésekre. Hadd kérdezzem meg, hogy kit tart nagy elődnek, talán nem is csak művészettörténeti értelemben, inkább szövetség, példakép jelentésben?

Kérem szépen, meg kell emlékeznem egy igen jó barátomról, aki nekem nagyon kedves lesz mindig, okossága, céltudatossága, emberi nagysága és művészi következetessége miatt, ami belőlem hiányzik, mert én szeretek állandóan mindennel foglalkozni. Dési Huberről beszélek, őt tartom a szocialista művészet praeklasszikusának. Monumentális és embertömegeket mozgató művészetet jelentett ez. Nagyon nagy hálával gondolok Kernstok végtelen jóságára. És hát sok olyan barát volt, akiktől tudtam tanulni, akikre ma is szívesen gondolok. Mégis a mester talán maga az élet volt. Hol göröngyöt, hol nem göröngyöt rakott elém. De visszatérve, Derkovits Gyula mellett és még többek mellett, Dési Hubert tartom annak, aki tanácsot tudott adni, és tudott utat mutatni. Persze más alkatú voltam, mint ő, más alkatú ember is vagyok.
Nagyon szeretem Picassót, nagyon szeretem Riverát, Siqueiros-t. Egyébként ma ez már kulturáltság kérdése is, ha az embertől azt kérdezik, hogy ismeri-e Klee-t vagy Pigmont.

És a tanítványok?

Név szerint nem említenék senkit, mert most még nem akarok kizáró dolgokat mondani. A tanítványaimban és a mai fiatalságban olyan szenvedélyességet látok, amely csak jót hoz művészeti életünk számára. Egy problémát tudnék mégis felvetni, s ez az, hogy azt hiszem, a világban való tájékozódás, a történelemben és a művészeti ágakban való eligazodás – nem elég, és talán jó lenne, ha többet foglalkoznának a saját tapasztalataikkal. Anyagi kérdés is ez persze, és nagyon jó lenne, ha a regionális környezet, de maga az állam is, az ún. művészeti kísérleteket jobban támogatná. Itt van az ideje (mert megerősödtünk, és a világot is látjuk), hogy azok az értékek, amelyek sajátosan itt termelődtek ki, hogy úgy mondjam – fároszai legyenek a világnak. Bátrabb ellátottság, támogatás, hogy a művészeti kísérleteket itt is végre tudják hajtani. Legyen nyílt törekvés arra, hogy sajátos felismeréseiket következetesen kicsiszolják. Ma már kezdik az emberek egymást megismerni, s a kérdés az: mit találtál ki, mit hoztál felszínre az embereknek? Megismerve a világot, most aztán nézzük meg, hogy hogyan alakítsuk, és bár társadalmunk gazdasági, politikai, kulturális irányvonalaiban már megalapozott, de a művészet kérdéseiben – azt hiszem –, még kell egy-két kísérlet. Lehet, hogy tévedek, mert nem látogatom rendszeresen a kiállításokat.

Végül hadd kérdezzem meg álláspontját a realizmusról. Az idők folyamán e kérdésről alkotott fogalmaink változásokon mentek át. Hogyan látja ezt?

Az az érzésem, hogy tapogatózásaink és megismeréseink a társadalmi mozgás keretében történnek. Vizsgálataink mindig erről az oldalról bírálták a művészi emóciót vagy szándékot. De a történelem építése rengeteg új problémát vet fel, s ezek történelmileg újszerű megoldása az új ismeretek beépítésével csak fokozatokban lehetséges, és úgy érzem, hogy ez egyre szélesedni fog. No már most olyan képeket – teszem föl, amelyek a mai technika és optika törvényszerűségei által elért eredményeket mutatják, képezik, amelyek már eleve nem lehetnek közhelyszerűen figuratívek, absztrakt művészetnek mondják. Ez tévedés!

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor utca 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Hincz Gyula

MAGYAR NEMZET

1969 MÁR. 91

Orfeo szerelme

1021

Györe Imre kötete

„Annak pártján állok,
ki elindult az úton,
mert aki el nem indul,
nem ér el sehová sem."

Úgy hiszem, nem ok nélküli ez a mottó, ez a négy sor, sem itt, sem *Györe* Imre könyvében, mert használható akkor is, amikor a költőről akarunk valamit mondani, s használhatja a költő is, amikor el akar valamit mondani Orfeóról.

Négy zömök sor, szenvedélymentes, nyugodt kijelentés, úgy állít egyet, hogy megtagad mást, és így nem is valami különleges buzgalmat hirdet, hanem szükségszerű odarendeltetést, ahol nincs választás, nincs latolgatás, csupán a döntés nyugalma érzik.

A könyv borítólapján található ismertetés szerint az *Orfeo szerelme* népi játék. Ez így még akkor sem igaz, ha a meghatározás a szerzőtől származik. A kifejezés módja félreismerhetetlenül tartalmaz népi elemeket, dél-amerikai, azték, mexikói, indián mesék, motívumok távoli fénye sugárzik olyan tisztasággal, mintha mindez saját népköltészetünk rég tudott kincse volna. De ennyi, ily módon, nem elég ahhoz, hogy egyszerűen népi játéknak nevezzük az Orfeót, végső soron több annál, hogy annak nevezhetnénk.

Megítélésem szerint az Orfeusz-legenda gondolati lényegének kifejezéséről van itt szó korunkban, nem csupán magának a történetnek átformálásáról, hanem új értelmezéséről is. Különben nehéz lenne megérteni Györe törekvéseit, hiszen könyvében Che Guevara alakja azonosítható Orfeóval, de vajon eszünkbe juthat-e, hogy az Orfeusz-legenda Che Guevara sorsának történetével rokon?

Az összefüggés gondolatilag mégis vitathatatlan. A szerelem tisztasága, ereje jog szerint hasonlítható más emberérzések tisztaságához, erejéhez, sőt társadalmi gondolkodásunk szerint más szenvedélyeket, más elszántságot, más életet formáló érzést fölébe helyezünk a szerelemnek. (Freud szerint talán másképpen van, ő a szerelem helyettesítésének véli a közösség szolgálatát. De Györe gondolkodásmódja így is, úgy is helyénvalónak tűnik.) Orfeusz szerelmeséért száll pokolra. Guevara a forradalomért, s ami e fogalomban bent foglaltatik, a reményért. Nos, az *Orfeo szerelmében* mégis csak utalások történnek Guevarára, a neve szóba sem jön, sőt maga a történet is átformálódik, habár a keret — az iskola, tanya leromboltatása — kétségkívül a valóság közelségét sejtteti. És így magyarázható az indián népmesék, utalások, szimbólumok jelenléte, az eszközöket a tartalom kényszerítette ki (hiszen Guevara Dél-Amerikában halt meg), még akkor is, ha Orfeo végső soron senkinek a személyével nem azonosítható. Kétségtelen, hogy az énekesnek, aki dalával várost emelt a pusztaságban, a Reményért kell pokolra szállnia, s ezt ilyen értelemben a Che Guevarához hasonlók tették és teszik.

De pontosan Györe alapgondolata révén (szerelem—forradalom), nem vált az Orfeo kulcstörténetté, hanem valóban a legendás szerelem legendás története maradt, megnövelve egy olyan gondolattal, amely eddig hiányzott.

Orfeo szavai:

„Neked adtam lelkemet,
nem a halál kapja meg.
Áldottá tett a csókom,
fiat szülsz majd,
aki folytat,
újjá énekli a várost,
új falat emel körébe,
s énekelni megtanítja
azt, aki énekem feledte."

És azok az emberek, akiket összetereltek, hogy leromboljáka Orfeo utolsó tanyáját, a Hajnalcsillag-tanyát, a történetet végighallgatva, végigélve változtatnak életükön, Orfeo útjára lépnek. És ennek az útnak a vége „közel van a Naphoz".

Györe Imre az *Orfeo szerelmében* felhasználja, sűríti, összegezi mindazt, amiről előzőleg verseskötetteiben már számot adott. Szép ez a könyv. A gondolatok tömör, súlyos anyagát, a kifejezés biztonsága és érettsége belülről formálja kristályossá, áttetszővé, mintha valami fém belső tűztől izzana.

Hincz Gyula illusztrációi szellemi hűségről tanúskodnak, ő is, akár Györe Imre, indián motívumokkal teremti meg azt a légkört, amelyben Orfeo különös dalai oly tisztán, közelien hangzanak. *(Magvető)*

k. a.

Az Olv

Tulajdonk
népért mozg
Jó egy eszte
tődött fel a
fogni az or
lönbözőbb f
tő, a könyve
szerűsítő tev
szehangolni
gos az a felt
ezzel is az erők meghatványozódása következik be. Vagyis az *Olvasó népért* mozgalom feladatai: keretet adni a *társadalmi összefogásnak.*

A mozgalom megindulásakor már elhangzott a figyelmeztetés, hogy nem kampányra, hanem *évtizedekre szóló nagyon tudatos és nagyon szervezett társadalmi összefogásra* van szükség, azonban az, *hogy a társadalmi összefogás társadalmi méretekben bontakozna ki, még alig érezhető.* Aggodalmam egyik oka éppen ez: *ha a könyvtáros kölcsönöz, a könyvterjesztő könyvet terjeszt, ez még nem mozgalom.*

Modern társadalmakban a könyvkultúra terjesztésének kettős alapja van: *a könyvtár és a könyvesbolt.*

Ami a könyvtárügyet illeti: az Írószövetség tanácskozásán a magyar könyvtárügy egy lelkes és szakavatott munkása arról beszélt, hogy *a mi könyvtári rendszerünk ma nem versenyképes.* Mert kétes dicsőség, hogy Budapesten a városi-kerületi könyvtárak legtöbbje túlzsúfolt, le sem lehet bennük ülni. A magyar könyvtárak átlagkötetszáma, nyitvatartási ideje a szocialista országok között a legalacsonyabb. Elmondta: az új iskolákat úgy építik meg, hogy azokban nincs helye a könyvtárnak, az általános iskolák rendtartásában a könyvtár a *gazdasági ügyek* között van. A könyvtári könyvbeszerzésre fordított összeg néhány év óta fokozatosan csökken, például a falusi könyvtárak könyvbeszerzésre 1964-ben 24 milliót, 1967-ben 18 milliót, 1968-ban már csak 16 millió forintot kaptak.

A könyvterjesztés vonatkozásában saját tapasztalataim vannak, vagyis aggodalmaim. Ma már elegendő adatunk van ahhoz, hogy kimondjam: az érvényben levő közgazdasági szabályozók az állami ártámogatás ellenére is elégtelenek ahhoz, hogy ez a tevékenység ne csak „művelődéspolitikailag fontos", hanem közgazda-

további gondolatokkal is ki
egészítve a cikkben foglalta
kat. Nincs módunkban a leve
leket nagyobb terjedelembe
közölni, néhány részlettel do
kumentáljuk az olvasók véle
ményét.

Magyar Józsefné (Esztergom
Bajcsy-Zsilinszky u. 55.) me
leg hangú, patrióta érzelmek
kel telített levelében a több
között a következőket írja
„Nagyon igaz az is, hogy a Badacsony elhordott, kibányászott bazaltkövei az országúton szétteregetve valóságos szégyen. Hiszen a hegyek koszorús szépsége inkább gyönyörködteti az embereket, de idegenforgalmi szempontból is roppant csodálatos látvány. Amikor azokat a faóriásokat is kivágták, annyira sajnáltuk, szinte úgy éreztük, hogy nemzeti halottaink vannak a Balatonnál . . ."

Sz. Gy. budapesti olvasónk levelének egy részlete: „A Kölcsönbe kapott ország című cikkhez csak gratulálni tudok, mint ahogy *az e tárgyban sorozatosan írt cikkeknek mindig nagyon örültem. Sajnos, a sajtó dicsérendő erőfeszítéseinek eredménye eddig sehol sem tapasztalható.* Tegyem hozzá a leírtakhoz, hogy az egész országban ugyanez a helyzet?! Mondjam el, hogy tavaly nyáron, baráti látogatáson Tarcalon is azt láttam, hogy ott ugyanúgy bontják a hegyet — a történelmi borvidéken —, mint ahogy Badacsonyban sem hagyták még teljesen abba, és Budapesten szinte új, erős lendületet vett ez a tevékenység? Tarcalon a barátom jó néhány, biliárdasztal simaságú felületet mutatott, ahonnan teljesen elhordtak egy szép dombot, amelyen azelőtt híres szőlő-

Lakók és h

„Lakó a liftbe zárva" című cikkünk nagy visszhangot keltett, azóta is tömegével kapjuk a leveleket és a különböző javaslatokat a fontos kérdés megoldására. A vélemények persze

Hincz Gyula
SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ALFÖLD
Debrecen

valamikor elolvastam egy könyvet, nagy élmény volt. Ha felét megértettem, az jó. De amit megéreztem benne, az elbűvölt. A könyvnek a címe: *Materializmus és empiriokriticizmus.* Nagy vitatéma van benne, melynek lényege a matematikáról szóló nézetek bírálata. Ezt egyetlenegyszer olvastam, de úgy érzem, hogy az elvont tudományokról és a művészetekről való téveszmékkel szemben megmutatja a realizmusnak az útját. S megmutatta a tudomány történeti dialektikáján belül a tudományos realizmus alapjait. Az én elképzelésem a realizmusról hasonlít ehhez. A másik nagyon nagy hatású írás Engelsnek *A természet dialektikája.* Hogyan alakul ki a társadalmi tudat, és hogyan alakul ki ezen a síkon az, amit művészetnek nevezünk? Az optikának azok a törvényei, amelyeket már említettem, az emberhez viszonyítva (de valószínűleg másképp is, nem vagyok tudós), objektív törvények. Ha mi erre az álláspontra helyezkedünk (kell is, hogy helyezkedjünk), hogy ami látható, emberileg érzékelhető, de akár nem érzékelhető – az létező: akkor azokat a formákat, amelyeket akár klaszszikus módon tudunk közölni: a realizmusnak közvetlen, szerves részeiként fogadjuk el. Ezek a realista alkotásnak elemei. Az embernek a látóképessége, észlelő képessége kiművelődik a történelem folyamán és tudatosodik. Nyilvánvalóan más ez, mint mondjuk egy halé . . . Nekünk eszközeink vannak, amikkel megsokszorozzuk az érzékszerveink képességét.

Csak közbevetőleg jegyzem meg, hogy a tudomány fogalmi gondolkodásának hatása talán nem minden esetben közvetlen a művészetre. A művészettörténet néha furcsa helyzeteket teremt. Csak egy példát említenék: Apollinaire-ék számára a relativizmus – manifesztumaik tanúsága szerint – egészen mást jelent, mint mondjuk, az jelentett Einsteinnek. A fogalmi gondolkodás, a nagy tudományos felfedezések a művészek képzeletébe nem mindig épülnek be sérülés, egyszerűsítés nélkül. Ez nyilvánvalóan nehezen értékelhető helyzetet teremt.

Az lehet, sőt egész biztos, hogy a tudomány fogalmakban gondolkodik, viszont a művész számára a kép valamely dolog, jelenség, komplexus, világ fogalma. És itt van a nehézségünk. A szimbolikus ábrázolásnak is ez a nehézsége. Amíg én „képben" beszélek, és tudom, hogy mi az, azt esetleg nem tudom pontosan elmondani. Nekem nagyon jól esne, ha lenne (ám a fő baj az, hogy nincsen), olyan közvetlen, szerves kapcsolatom a tudomány egyes művelőivel, hogy az általuk adott jelrendszerrel közlekedni tudjak, mintegy közvetlenül tudjam felhívni azt, bele tudjak látni ezekbe a problémákba, és azokat ábrázoló módon vissza tudjam tükrözni. De ehhez már egy gárda kell. Tudományos gárdára föltétlenül szüksége lenne a művésznek ezen a területen. Más területen nem, mert kimegyek az utcára, és látom az embereket, ahogy viselkednek, ahogy közlekednek, ahogy érzelmileg viszonyulnak egyes problémákhoz, de itt ebben a kérdésben nem lehet az utcára kimenni. Meg kellene szervezni és alapítani egy olyan intézményt, ahol a formaalakítás széles skálájába bele tudna kapcsolódni az alkotó ifjúság, ki tudná építeni a gondolatait. A tudomány területén ma már rengeteg ilyen kapcsolat van. A művész ma már képtelen egy kisebb vagy nagyobb terület speciális problémáival foglalkozni, mert nem ér rá, de nem tud hozzájutni, mert nincs meg a szervezeti lehetőség. Ki kellene építeni a művészek kapcsolatait a tudományos világgal. Erre lehetőséget kell teremteni.

PÁKOZDY FERENC

Infarktus

73

határon innen határon túl
harang kondul estharang kondul
lefekszenek az emberek
itt ott dal csöndes ima csonka
egy sóhaj mindennapi munka
a mindennapi kenyeret

szúnyókálnak elszenderülnek
csakhamar álomba merülnek
olyan is van ki álmodik
a kisebbség e vagy a többség
éjszaka nincs osztálykülönbség
csak testvériség hajnalig

csak szabadság csak egyenlőség
de reggel újra felelősség
küzdelem a létért a harc
az anyaggal és társaikkal
embere válogatja hízlal
aszal a siker a kudarc

egy macskaugrás debrecentől
ipolyság most is ott lecengöl
egy röghözkötött lusta szív
ott van a húgom eltemetve
ott nyugszik se farkas se medve
hallom a hangját egyre hív

88

nem halok meg egészen
ez volt az én váradalmam
üdvösségem forradalmam
osztályrészem

örököltem magammal
hoztam ebbe kapaszkodtam
rugaszkodtam ragaszkodtam
éjjel nappal

mint szüntelen szülemlő
dallam ringatott e vakhit
láttam jézust láttam gandhit
amint felnő

szlovákok magyarok csehek közt
egy magas jegenyével szemközt
fekszik egyedül hallgatag
olyan zajtalan olyan békés
ez a kis egymásmellettélés
hogy a nyár is csak bólogat

három éve hogy elkapartuk
szerettei meg én s a varjúk
főleg pedig a gyászmise
azóta sem vetődtem arra
úgy gondolok rá mint avarra
talán nem is volt sohase

óh mintha mi se történt volna
azóta senki nem gyászolna
itt debrecenben süt a nap
odaát is folyik a munka
győzelmünkre diadalunkra
munkanap van nem vitanap

muszáj takarni építkezni
felöltözködni levetközni
kezdeni bízni küzdeni
indulhattok munkábaállók
csehek magyarok és szlovákok
testvéreim testvérei

bennem horáciuszt is
amint hátrahagy és felvisz
láttam itt benn novembert is
márciust is

de odakint is láttam
múlni minden múlandókat
s nyílni minden nyílandókat
fagyban lázban

nem halok meg egészen
ropta néha sarjú csontom
non omnis mariar mondom
útrakészen

MDK.

Hinz Gyula

A Kiscelli-Muzeumban lévő müveiről

Népszabadság 1965 juli.4.lap -

Hintz Gyula – grafikus

Szerepel a Csók Galéria tanárskőztársaság. kiáhításán

(b.): Forradalomról – forradalomra

Kelet hagyarország 1969 III. 9

MDK

Hincz Gyula

Szentes Lajos cikke

Müvészet 1968 febr.p.22_24.

MDK

Hincz Gyula, grafikus

Nagyméretű gobelinje egyik
régi értéke a találatnak.

Rózsa Gyula: XI. Magyar képzőművészeti kiállítás
9.

Népszabadság, Bp. 1968. ápr.

M.D.K.

Hincz Gyula

Haraszti Miklós: "Guevara-Orfeo" cimmel ir Györe Imre: "Orfeo szerelme" c. Guevara emlékére készült költeményéről, amelyhez a művész készitett illusztrációkat: "expressiv grafikái a költemény indiai elemeitől és a mexikói forradalmi képzőművészet eredményeitől ihletődtek," -irja cikkében.

Élet és Irodalom, Bp. 1969. május 17.
XIII. évf. 2o. sz. 6. lap

Hincz Gyula, festő

L: Terenczej Noémi

Vadas József: Fakó gobelin 12.

Élet és Irodalom Bp. 1985. nov 22. XXIX/47.

Hincz Gyula fm

gobelinjei

emlékére

FERENCZY NOEMI

MŰVÉSZET 1985/10/21

Kincz Gyula
festő.

Grafikai munkásságának monumentális, szimbolikus figurái, valamint táblakép-festészetének eredményei egyaránt jelentkeznek nagy gobelinjeiben.

Henszlmann Lilla: Kincz Gyula művészete.....
Művészet, 1971. augusztus - 41.oldal

Hincz Gyula

A Történeti Múzeum termeiben a művész „nagyméretü, többségében absztrakt képei"-t állitották ki. Megemliti a kritika néhány művét: "Az acélon keresztül is átrepül a madár" c. müvén "a képletes figura és az elvont elemek közötti összhang tisztázatlan" -mondja a kritika. a "Stresszek IV." és a "Figurák" c. müveket emliti még Szabó György: "Valamit mondani"c. beszámolójában. Az anyag egyébként, -mint irja a XXXV. velencei Biennalén volt, ahol a magyar alkotások közül tiz darabot megvásároltak.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. febr. 6.
XV. évf. 6. sz. 12. lap

Hincz Gyula

Gobelinje van a Debreceni Agrástudományi Egyetemen

Sz. Küsti Katalin: Debreceni zobsok és emlék táblák

Hajdu Bihari Napló 1971 I. 14

Kincs Gyula
festő

Kincs Gyula „Tudomány" című
gobelinje a debreceni Agrártudo-
mányi Egyetem tanácstermében
kapott helyet.

Sz.Kürti Katalin: Monumentális képzőművészeti alkotások.
Művészet, 1974. április - 4.oldal.

Hincz Gyula festő M.D.K.

2. megbizták nagyméretü gbelin tervezésével Domanovszky Enreével együtt , a Keleti Pályaudvar reprezatativ váróterme részére

Vajna Éva: Modern gobelin kiállitás készül a mücsarnokban
Beszélgetés Domanovszky Endrével uj gobelinjéről

Magyar Nemzet 1961. november 24. 4.l.

MDK

Hincz Gyula, festő

[HINCZ]

Új művek c. kiállítás, Műcsarnok.

Megemlítve: Lenin c. műve

Rózsa Gyula: Stabil mobil 7.

Népszabadság, Bp. 1971. március 11.

Ilmer Gyula
grafikus

P. D.K.

— Család" című gobelin művének
"Sexve is szerepel.

P. Brestyánszky Ilona: Modern gobleinbemutató a Műcsarnokban
Művészet, 1963. április

Hincz Gyula, festő

-pannóját a debreceni Agrártudományi Egyetem számára az Ipari Művészeti Vállalat gobelinszövő-műhelyében készítették.

Gobelin-szövők
Magyar Ifjúság, 1968. IX. 6. 21. l.

Hincz Gyula, festő

– 18 négyzetméteres pannót terveznek
a debreceni Agrártudományi Egyetem
dísztermébe.

Gobelin-szövők
Magyar Ifjúság, 1968. IX. 6. 21. l.

Hincz Gyula

Madarak, golyók

220 × 200 cm

Vadászati Világkiállítás 1971

Műcsarnok

Hincz Gyula
festő

M.D.K.

Gobelinterveiről.

Kontha Sándor: Macris Lizi gobelinjéről. — 16 lap

Művészet, 1960. dec. — 16 l.

Hincz Gyula

néhány lappal jelentkezik, amellett egy nagyméretű gobelin-nel is szerepel.

Németh Lajos: The 1968 Exhibition.

The New Hung. Quarterly, Bpest, 1968. 31 p.
194-97 l 1968

Hincz Gyula

1948-ban a Művészek Szabad Szakszervezete kiállitást rendezett "A közösségi művészet felé" cimmel. Erről számol be Vadas József, s felsorolja a kiállitáson akkor szereplő művészeket: Kerényi Jenő, Domanovszky Endre, Somogyi József, Makrisz Agamemnon, Barcsay Jenő, Bermáth Aurél, Varga Imre, Kondor Béla, Hincz Gyula, Vilt Tibor, Kiss István, Segesdi György. Ezután megkérdezi -valamennyi művész munkáját megemlitve, hogy elég volt-e csak annyit mondani Hincz Gyula üvegablakáról és mozaikjáról, hogy "a modern formanyelv láthatóan szövetségese lett a szocialista tartalomnak?"

Élet és Irodalom, Bp. 1975. febr. 15.
XIX. évf. 7. sz. 13. lap.

M.D.K.

Kincz Gyula, festő

nevét említi a könyv "Szépművészet" c. fejezetének szerzője /Németh Lajos/, Konecsni György és Kádár Györggyel közösen, mint a mai korszerű építészethez méltó modern mozaik dekorációk tervezőjét.

Homgrie 66. Bp.1966. Szerk.: Gárdos, Miklós

Ed.: Pannónia, 200. old.

1763

Hincz Gyula, Kossuth-díjas festő- és grafikusművész

Csoháry Kálmán a magyar grafika legújabb évtizedeinek egyik meghatározó alakja volt. Sűrű, szigorú, szerkesztett érzelmesség felkületének szolidaritásából eredt, karaktere Kondor Béla és Hincz Gyula intellektualizmusát ellenpontozta grafikánkban.

Losonci Miklós: az alkotás maradandó értékei.

Pest Megyei Hírlap, 1982. júl. 20.

Hincz Gyula, Kossuth-díjas festő-grafikusművész
A Vigadó Galéria most olyan műveket állított ki, amelyek jelles művészek, mint például Domanovszky Endre, Hincz Gyula, Szurcsik János tanei alapján az Iparművészeti Vállalat szövőműhelyében készültek.

TV- Híradó 2.

1981. VII. 23. Televízió 2. műsor, 21,25

Hincz Gyula festő

A Tészek Klubban lévő gobelinjéért

Nívó díjat kapott

MTI Könyomatos 1969 IV.12

Hincz Gyula

a Fészek klubban elhelyezett gobelinjéért megkapta a Művelődésügyi Minisztérium nívódíját.

Képző- és iparművészeti nívódíjak

Magyar Hírlap, 1969. április 13. 8. l.

Hincz Gyula

Magyarországon a gobelin-művészet a múlt század végén, a századforduló idején honosult meg. A művész nemzedéke is kialakította a magyar gobelin-művészet sajátos profilját.

Kísérletek, gobelinek, kerámiák.

1942. XI. 24. 21.20 ka. | 11.

HINCZ Gyula

PRAKFALVI Endre: A budapesti földalatti gyorsvasút tervei és épitése.= Pavilon 6(1991) 69.p.

A Népstadion állomáson a felszin alatt a sínpárokat elválasztó pillérekre 18 db mozaikkép felrakását is tervbe vették kilenc művéstől akik között szerepelt Domanovszky,Hincz, Fónyi, Kádár

lásnak sokféle technikája van. De csak egyről beszélt részletesebben, a szakértelmiségiként való elhelyezkedésről.

— Hadd mondjak más technikákat is. A régi elit tagjai úgy is átmenthetik magukat, ha lojálisak — immár az új főnökhöz, új pártvezetéshez, új pártideológiához. A tegnap még kommunisták most harcos antikommunisták, kitalálnak maguknak ellenzéki múltat, s hűségesebbek a választott autoritáshoz, mint bárki más. S ez a technika különösen kedvez a középszernek, amely korábban nem azért nem került följebb, mert nem volt hajlandó belépni a pártba, hanem azért, mert nem volt nagyon okos. Most eljött az ő ideje, fúrja a főnökét, hogy párttag volt, hogy marxista volt, hogy rossz társaságba járt, s igyekszik elfoglalni helyét. S nemcsak a hivatali életben tapasztalható ez. Vasárnap elmentem egy istentiszteletre, és néztem a közönséget. Többen voltak, mint az elmúlt évtizedek során. De nem hiszem, hogy azért, mert vallási reneszánszot élünk meg. Nyilván azt gondolják most sokan, hogy előnyös számukra eljárni a templomba és a munkahelyen elmondani, hogy vasárnap istentiszteleten voltak.

— *Úgy látom, hogy akárhonnan indul, mindig a rendi szerveződés újraéledéséhez jut vissza.*

— Igen, mert azt szeretném érzékeltetni, hogy az új típusú lojalitásokkal ismét politikai tőkén alapuló, alapvetően rendi szerveződés alakul ki, amelyre a polgári szemlélettől oly idegen intolerancia a jellemző. S ami a legfurcsább, az intolerancia moralizálással jár együtt. Ha valakivel nem értenek egyet, azt mindjárt tisztességtelen embernek gondolják.

— *Elfogadom, hogy a politikai tőkének nem tagja annak az ezres vagy nem tudom hány ezres rétegnek, amelyik igazán gazdagnak számít.*

— Erre csak azt mondhatom, hogy én nem tudom. Nincsenek adataim ebben a pillanatban. Jövő év őszén lesz egy felmérésünk, annak alapján már megbízható ismereteink lesznek. Ennek hiányában csak a benyomásaimra támaszkodhatok. Abban igaza van, hogy a nyolcvanas évek elején néhány korábban induló vállalkozó már nagytőkés. Abban is egyetértünk, hogy a mu üzleteket alapítók a legkülönfélébb irányokból jönnek. Mérnökök és más értelmiségiek, akik valamiképpen kiszorultak állásaikból, errefelé keresik a kitörési lehetőséget. Nem kis számban vannak közöttük volt káderek, illetve kádergyerekek — végül is ez a legkézenfekvőbb átmentési technika. Elsőként Hankiss Elemér vette észre és írt annak idején róla, hogy a volt vállalati nómenklatúra, az igazgatótól a főkönyvelőig, milyen ügyesen varázsolja magát tulajdonossá a kft.-ken keresztül. Ezért is él ma annyira az a sztereotip kép, különösen azok körében, akik alulról látják, hogy valójában nem változott semmi, aki fent volt, az fent maradt, csupán régen vállalatvezető volt, most pedig tulajdonos. Hogy ennek a meggyőződésnek mi a valóságalapja, ahhoz pontos felmérésre, adatokra lenne szükség. Én mindenképpen változatosabbnak gondolom az új vállalkozói réteg rekrutálódását. Például sokan a korábban második gazdaságban végzett, keresetkiegészítő tevékenységüket üzik ma fő tevékenységként, tehát teljes időben szobát festenek vagy televíziót javítanak. Mármost a polgárosodásban elkerülhetetlen egy gazdag vállalkozói osztály kialakulása, enélkül artikulált modern társadalom nem lé

megbízhat ben
ember, meger
Mercedese leg

— A pél
tízsfogyasztás
csit csalásízű
ésszerű befek
hogy milyen
tekezők szán
mesteremre,
protestáns e
szelleme cím
kapitalizmus
abban jelölte
lalkozói osz
visszatartotta
mozás érdeké
gatón nem l
akik sokat ke
nal elköltött
került ki a st
S egy magyar
nos Csabát,
egyetem poli
ő érdekes té
kapitalista, i
elakadásának
túlfogyasztás
évszázados pe
magyar polgá
forma iránt é
nehezen alak
gárság.

— *Ez kön*
lenne szabad
a magyar polg
gen eredetű v
követelte meg
lét, merthogy
magyarságot.
azt hihette, ho
lesebbé, ha a
molja. De a d
tötte túl magát
A hatvanas-h
hiányos társad
gánélet nyújto
ciót, a magán
ugyancsak a j
tott. Kérdés az

Hincz Gyula fr 1971

Kölcsönözhetőségi

→ Kondor Béla

MŰVÉSZET 1985/1/60

Hincz Gyula

A moszkvai olimpiai faluban a diszkóterem száz négyzetméteres térplasztikájának elkészítése után több pályázaton vett részt. Két tucat egyéni kiállítással a háta mögött most *Hincz Gyula* életműve Vigadó Galéria-beli bemutatásának megrendezésére készül; és már készen vannak az új Sugár-áruház plakátjai is.

Ács György

Magyar Hirlap 1980/9/20/6

Hincz Gyula, Kossuth-díjas festő-grafikus-szobrászművész

Korniss Dezső pályája egyszerre indult Hincz Gyula és Barcsay Jenő festői nyitányával, különös megosztás jegyében, mely akkor nem tűnt tudatosnak, ma már annál nyilvánvalóbb: figyelték és saját művészetükre alkalmazták az avantgarde törekvéseket. Hincz az új képi elv differenciálódásának változatait ismerkette meg a rajzi bravúr szabad asszociával, Barcsay az integrált fegyelem jegyében jutott el Hincz eszményeinek ellenpontjáig.

Lyonczi Miklós: Korniss Dezső világa.
Fejér Megyei Hírlap, 1983. dec. 1.

Hincz Gyula

Győr Orfeo Szerelmének (Zrínyi) grafikusa.
A könyv a stuttgarti ICTA pályázaton (1969. szept.) diplomát kapott.

Magyar Grafika, 1969. 6. sz. 15. l.

MDK

Hincz Gyula, grafikus

1

Beszélgetés a művémel: zenéről, kiállításairól s általában a tárlatok, – nem-zetközi tárlatok jelentőségéről, műveihez való sajátosan szubjektív viszonyáról, végül szemlélete kérdéseiről, pl. tér-szemléletéről, korszemléletéről.

Harangozó Márta: Látják is a képet 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1971. jan. 5.

MDK

Hincz Gyula, grafikus

2

A művész önkarikatúrája!

Repr.

Harangozó Márta: Látják is a képet 2.

ESTI HIRLAP, Br. 1971. jan. 5.

MDK

Hincz Gyula, festő

A XXXV. Velencei Biennálé után a budavári palota termeiben mutatkozott be Hincz Gyula több mint 40 nagyméretű festszénnyel, több grafikával, sherámiával. felsorolt művek: Stressek I., II., III., Jelvillanó jelnyek, Információk egy életrajzhoz, Szingép modell ...

Harangozó Márta: Velence után Budavár 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1971. febr. 3.

MDK

Hincz Gyula, festő

Több műve látható a kiscelli
úti műemlékben.

Rónai Gyula: Felfedezések 10.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1965. júl. 4.

Hincz Gyula festő

Kiállítása nyílt a budai Várban lévő Történeti Múzeumban (Somogyi József közösen) a 35. Velencei Biennálén szerepelt műveiből

Tükör 1971 II. 9

MDK

Hincz Gyula, festő

Németh Lajos kompozíciót ismertetve értékeli művészetét a cikk.

Mikós Pál: A modern magyar képzőművészet 20-25. o.

VII/3.

KRITIKA, BP. 1969. március

08

Hincz Gyula festő

Repr: Béke

1966. feb. 6. Népművelés

Hincz Gyula.

Hármas képet festett a Tanácsköztársaság és a Horthy-rendszer szimbolumaként, az Auschwitzi Múzeum állandó Magyar Kiállítása.

Emlétve.

Népművelés, 1965. 5. n. 41. old.

MDK.

Hinz Gyula

SSzereplése az auschwitzi kiállitáson

Népmüvelés 1965 május ,lap -

MDK

Hincz Gyula, grafikus

Szerepel a Bpi Tört.-i Múzeumban megnyílt kiállításon.

—: Kiállítások Budapesten

3.

Népszabadság, Bp. 1970. febr. 13.

Illyés Gyula

a haladó magyar művészet méltó képviselője.

Németh Lajos: „Hungarian Art 1945–1969". The New Hungarian Quarterly, Budapest, 1970. 37 sz. 197 l.

1021

1977. szeptember 15. Kossuth 18,3o VGné

Esti Magazin

- Látassunk elegy ma délután megnyilt tárlatra, a budapesti Csontváry Terembe. Hinz Gyula kiállitásán tárlatvezetőnk Lengyel Anna társaságában maga a müvész.

- Ez a sok-sok jó kép, jó szobrok, kisplasztikák, ezek tulajdon képpen az Ön egész életmüvét példázzák?

- Vannak olyan utalások is, amelyek azt mutatják, hogy ez az ut, ami 5o évet tesz ki, ez nem volt valami nyilegyenes,

- De természetes is, nem?

- Hanem megvoltak a maga történelmét feljegyző motivumai és mozzanatai. Én valahogy nem voltam egy zárt izmusfestő soha. Mindig az élet csapásai vagy öröm i, ahogy érintettek, személyesen vagy környezetemet vagy magát a társadalmat. A mindig meginditót ezért csinálok ma is, a békéről, amelyet a madarak ábrázolnak és szabadságról képeket, meg a vörös Napról,

Hinz Gyula, grafikusmüvész

- Ezek a képek szinte lángolnak, izzanak, majd meg gyullad itt a terem, olyan szinkavalgáld.

- A szemlélet itt az, ami a rendezésre is, és a képeknek a válogatását illeti, hogy azt akartam, hogy ne külön táblóképek élvezője legyen a néző, hanem egy egységes folyamatnak, amely vagy lenyügöz, vagy nem nyügöz le, vagy meghat vagy nem hat meg. Hogymondjam, korszerü dokumentáció, az itteni lehetőségek és körvonalak között. Még egy gondolat volt, hogy megkérjem itt a kiállitóhelyiség bizottságát, az volt a vágyam, hogy egy nyilt, utcán megjelenő, utcáról mindenki számár érzékelhető, aki itt forog, jár, látvány legyen. És ennek megvan bennem a történelmi hagyomány, hiszen én annak idején srác korombán, mikor Párizsban kint voltam nagyon rövid ideig, egy mükereskedő, akivel szerződésem volt, kérem szépen a karosszékek szélére sürün vásznak, képek voltak akasztva, csodálatosan érdekes képpen. Ott fedeztem fel és ott volt Brancusi, Brancusinak ott volt kiállitva a csodálatos galambja, az az orsóformáju csoda. Világcsoda. Le kellett ülnöm előtte, olyan szép volt. Szóval egy mindenkinek látványos, mindenki előtt letapintható és nem muzeumi tárgy.

- És azt akarta egy kicsit áthozni ide a Vörösmarty térre a Csontváry terembe?

- Igen, ide áthozni, és boldog vagyok, hogy azt sikerült megoldani.

- De nagyon szép a kiállitás. Ön volt az Iparmüvészeti Főiskola igazgatója.

- Nem olyan. Szóval négy évig, szinbólikusan öt évig, mert egy évig beteg voltam, de tanára voltam olyan, a Képzőmüvészeti Főiskolának is.

- Idén már, és már jó pár esztendeje nem kezd uj tanévet, nem tanit a főiskolán. Nem hiányzik?

- Nagyon, nézze, akkor nagyon beteg voltam. Ugyhogy az az egy pausa, most megint az az érzésem, hogy valahogy akcióba kénelépni, de hogy hogy, azt még nem tudom.

- Ezek szerint az egészségi állapota is rendben van?

- Gyorsan lekopogom, igen.

HUNGART
international fine art shipping
ANNO 1993

Dátum: .....

Idő: .....

H-2030 Érd, Szajkó u. 5., Telefon: +36 23 369 030, Fax: +36 23 368 913
logistic@hungart.hu, www.hungart.net

Hincz Gyula

Tánc, tempera, pasztell

Mezei Ottó: Pályakezdés.
MŰVÉSZET, 1979. március /3. szám/ 10. oldal

Hincz Gyula: Tánc, tempera, pasztell, 90 × 100 cm (fotó Somfai)

A Hevesi Szemle X. évfolyamának első számát tartja kezében az olvasó. Kilencszer négy megjelenés múltán, az idei négy megjelenéssel együtt, negyvenszer hatvannégy oldalon jelent meg Heves megye közművelődési folyóirata. Azaz: 2560 oldalnyi terjedelemben nyújtott lehetőséget költőknek, novellistáknak, drámaíróknak, tanulmányszerzőknek, recenzenseknek, kritikusoknak, esszéíróknak, fotóművészeknek, képzőművészeknek, hogy egy megyéhez kötődő, de országos terjesztésben megjelenő folyóirat munkatársai lehessenek.

És még egy, megközelítő számadat — több mint ezerkétszáz szerző publikált, illetőleg publikál a különböző műfajok keretein belül az eltelt, illetőleg eltelő tíz évfolyamnyi idő alatt. Igaz, közülük számosan többször is, rendszeresen megjelentek a Hevesi Szemle hasábjain, de minden szám, minden esztendő, az új meg új szerzők lelkes, kis számú, de serény seregét sorakoztatta fel megismertetni őket és megismerni munkásságukat.

Távol álljon tőlünk, hogy e statisztikai adatokból bármiféle minőségi következtetést vonjunk le. Egyetlen mű lehet örök érvényű, s ezer közlés sem hagy esetleg maga után maradandót; száznyi alkotót vélhet önmagával együtt annak a szerkesztőség is, míg valójában, amit a szerző publikál, az a közlés szintjét eléri, de az alkotás rangjától, e titulus kiérdemlésétől meglehetősen messze állhat. Mégis, ha szabad a nagy számok törvényére hivatkoznunk, minden bizonnyal nagyobb a valószínűsége — ebben egyébként biztosak is vagyunk, mindenfajta nagyzolást kikerülendőn is —, hogy értékes, maradandó, de mindenképpen odafigyelésre méltó alkotások sora jelent meg a már említett, több mint két és fél ezer oldalon.

Valójában azonban a tizedik évfolyam első számának bevezetőjeként nem is arról akarunk szólni, hogy mennyien és milyen minőségben publikáltak, bár nyilvánvalóan ezek a tények aligha közömbösek a megítélést illetően, ha nem éppen a meghatározóak. Mégis arról szeretnék most szót ejteni, hogy ez a kis színfolt, amit úgy hívnak, hogy Hevesi Szemle, ez a kis, sajátos jegyű szín a magyar sajtótermékek palettáján, jelesen példázza a szocialista haza közgondolkodásának, szellemi életének demokratizmusát. Nem óhajtjuk most felsorolni, hogy hol és hány helyen jelenik meg a megyékben, tájegységenkint is irodalmi, szociológiai folyóirat, hány város ad helyet a „szemlék" szerkesztőségeinek, s arról sem akarunk most írni, hogy ezek így vagy úgy, de formálták, avagy formálják sajátos arculatukat. Ám az a tény, hogy ennyiféle és fajta orgánuma van a szellemi életnek vidéken is, egymagában igazolja a fővárosra mutogató vidékies panaszkodások tarthatatlanságát. Nem arról van szó, hogy bármely vidéken megjelenő folyóirat — így akár a Hevesi Szemle is — szerkesztésében nem lehet a szó rossz értelmében provinciális, még csak arról sem, hogy esetleg erőltetetten „fővárost" — utánzó. Adódhat ez a szerkesztői munka jellegéből vagy éppen hogy jellegtelenségéből, adódhat fellengzősségéből, esetleg a kulturális, politikai helyi irányító szervek hibáiból is.

Ám — paradox megfogalmazás ez — lehetőség van erre is, meg arra is a jó folyóiratra is, meg a szellemi sekély vizeken evező előállítására is. Lehetőség van, mert v a n. Még akkor is van, amikor az ország gazdasági helyzete közismert, amikor e közismert gazdasági körülményekre hivatkozva oly sokan szeretnék éppenséggel a kultúra, a közművelődés, a szellemi élet terén megspórolni a másutt talán feleslegesen elköltöttet. Mondván: a kultúrának, a kulturális életnek nincs k ö z v e t l e n haszna. Egy gazdasági „háborúban" hallgassanak a múzsák. Szóljanak majd, ha lesz rájuk pénz. Előbb a kenyér, aztán a könyv.

És örvendetes, hogy a korántsem kevés számú és legkevésbé sem mindig c s a k középszintű vezetők szájából elhangzó vélemény — ha egyáltalán lehet ezt véleményként aposztrofálni — süket fülekre talál a felelős politikusokban, minden szintjén a társadalomnak. Szigorú takarékosság a kultúrában i s, de nem a kultúrával! Megnézni minden kiadott fillért a közművelődésben i s, de nem a közművelődésben!

Folyik a vita: áru-e a kultúra. Nem óhajtunk e helyütt a vitába bocsátkozni. Ám egy tény: a kultúrának is van ára. Csakhogy ebben az árban nem a használati érték fejeződik ki, hanem a szellem, a gondolkodás, az alkotni vágyás és tudás, a jobbító szándék kutatása, eszmei értéke. Amely persze éppen ezért követeli meg, hogy az érték kerüljön a folyóiratok hasábjaira, s ne a bóvli, mert egy közművelődési folyóiratnak is feladata a hatékonyságot szolgálnia. A szellem hatékonyságát.

Ezt próbáltuk tenni — ha váltakozó sikerrel is — az elmúlt kilenc évfolyam alatt, s ezt az utat igyekszünk járni a tizedikre fordulón.

És reméljük, módunk lesz rá, hogy utána is.

1071

IRODALOM MŰVÉSZET

Portrék Hincz Gyula műhelyéből

A Hatvani Galéria évente rendezett országos kiállításai, amelyek a város felszabadulásának évfordulójához kapcsolódnak, visszatérően arra is alkalmat nyújtanak, hogy a képzőművészet különböző kérdéseiről vitát, tudományos előadássorozatot szervezzenek. Így történt ez legutóbb 1981 novemberében, amikor a III. országos portrébiennálé — Arcok és sorsok — megnyitásának előestéjén, a Hevesi Szemle olvasóankétja keretében, több jeles műtörténész, folyóiratunk rendszeres szerzője tartott diaképes előadást a portréműfaj tárgyköréből. Dr. Pogány Ö. Gábor egy Velazquez-festményt elemzett, dr. Végvári Lajos Rembrandt önarcképeiről beszélt, dr. Losonczi Miklós pedig Hincz Gyula autoportréival kapcsolatos gondolatait fejtette ki. Szélesebb körű érdeklődésre számító előadásaikat most lapunk olvasói is megismerhetik.

Az emberi arcmás a maga egyedi anatómiájával hordozza birtokosának a karakterét is, ezért az igazi festő jellemzésre képes felhasználni a fej-

magasság, nyakhossz méreteit, a szem izzását, a szempillák, szemöldök, homlok, száj, fül általános és egyedi formáit. Számára ezek a portré kifejezésének fő eszközei, annál is inkább, mivel az arckép eleve individuális jegyeket tartalmaz. Kétségtelen azonban az is, hogy a görög portré inkább tipizál, a római egyénít, s Rembrandt sorozata önvallomás a pálya különböző állomásairól, életkor- és sorsjelző. A portré lehet egészalakos és fejkép — az arcot szemben, en face és profilban ábrázoló. A portré sajátos formája az önarckép, mely Rabinovszky Máriusz szerint „önvallomás művészi formában". Az első önarcképek Masaccio és Jan Van Eyck nevéhez fűződnek és a Dürertől Picassóig terjedő nagy sorozat minden egysége műalkotás a festő saját szintjén, egyedi jellemét, sorsát, lelkiállapotát jelezve. Botticelli öntudata, Raffaello rejtőző szemérme, Greco elmélkedő mélysége, Rubens pazar nyugalma, Goya groteszk fintora, Cézanne méltóságteljes magabiztossága, Ferenczy Károly hamvas nyíltsága és Rippl-Rónai József pipát és piros sapkát kölcsönző leleménye jelzi a lelkület és szellemiség összefüggő és sorsban egymástól el is térő vonulatát.

Kicsoda Hincz Gyula, mit rejtett, mit fejezett ki portréinak és önarcképeinek sokaságában — most ezt kérdezzük. Ő szavakkal határozta meg a képmás feladatát, amikor megjegyezte, hogy az nem más, mint „Az emberi lélek rezzenéseinek, jellemvonásainak kutatása és feltárása". Kelemen Kristóf róla készült szobra a haj „lángjaiban" Hincz szüntelen belső égését, kutató szenvedélyét érzékelteti, képzeletének feltartóztathatatlan áradását.

A fürkészően éles nyitottság Hincz lényegi magatartása. Teilhard de Chardin azt hangoztatja, hogy a legfontosabb „a Jelenség, de a teljes Jelenség". Hincz képmásai a lét teljességét ragadják meg az emberi anató-

miában. Julian Huxley pesszimista. Úgy véli, hogy a „kollektív agyfejlődést illetően még csak a hüllők szintjén tartunk" önmagunk lehetőségeihez képest. Teilhard de Chardin ezzel szemben már arra utal, hogy „nemcsak tudatra ébredtünk, hanem a tudat tudatára". Ez a két ellentmondó, mégis összetartozó vélemény a maga dialektikus egységében valósul meg Hincz portréiban. Egyrészt ő a tudatára ébredő emberi tudatot festi a parázsként égő szemek frisseségében, az évszakok minden színárnyalatát magára öltő emberi arc vegetatív virágzásában, az egyéni és társadalmi közgondolkodásunkkal elérhető legmagasabb létfokot, másrészt azt is érzékelteti a háttérben meredő mancsos ujjakkal, sötét árnyéktónusokkal, hogy a közös tudat messze alatta van a kiváló egyedek felismeréseinek — az emberiség általános tudata nem osztatlanul egységes. Egyik önarcképén nyolc szem található, mintegy jelezve, hogy ugyanabban az emberben egyszerre több ember él, lendül, ahogy a tibetiek mondják: „a lélek gyülekezet". Különösen a nagy személyiségé az, azért Hincz Lenin-portréja magában összegezi az osztályt, az emberiség évszázadokon át hömpölygő forradalmi menetét — egyetlen hatalmas Lenin-alakzatban végtelen számú ember nyüzsög.

Tudatvilágának remegése, zilált gyűrődése, heves vulkanizmusa, szökőárja a rajz, egy végét nem érő osztódás. Embergomolyai olykor tisztázatlanok — hermafrodita alakjai tragikusan monumentálisak, olykor egy figurában álmodik nőt, férfit. Máskor ennek ellentéteként, egyetlen vonal lendületével ábrázolja problémátlanul tisztázott alakba feleségét, „Anci"-t. Választékossága abban is megnyilvánul, hogy másokra a tiszteletet hagyományozza, önmagának a gúnyt tartalékolja, igaz, azt is a tudatosság ellenpontozásával, így a hangsúlyozott orrcimpák a felszegett fej büszkeségével ötvöződnek.

Női figurái tájívként feszülnek egy sajátos festői tömegvonzáson belül, ahol a formák a színek mágneses mezőiben alkotnak szerves és visszavonhatatlan egységet a képi törvénnyé szerkesztett diagramok sokaságával. Rezgőkörök, transzverzális hullámok hálózzák be felületeit, sötét tónusokkal szigeteli, fékezi a harsány színek vad lobogását, ez Hincz areája, ökológiai térsége, ahol megszületik sistergő figyelmű „Mózes"-a. Máskor műszaki segédvonal és a lézersugár vibráló mozgása válik alkotóelemmé, melynek egyik első rajzi műfordítója Hincz. Hosszú út vezetett idáig.

1927-ben festett „Figurá"-ja és a „Kép 1929"-ből nem testhez illesztett szemet vázol fel a függőleges síkban — ezzel személyesíti a személytelen teret. 1926-os „Önarckép"-e kékre hangszerelt rézkarc, tekintetének szilajsága bejelenti jelenlétét képzőművészetünkben. Az 1929-es önportré akkori vizsgálódásainak megfelelően „robotgépes" arculattal néz magabiztosan a világba. Ekkor festi a „Figurá"-t is, zöld szája arról tanúskodik, hogy megértette Matisse jelentőségét.

Maradandó érték a kék overallba öltözött „Olvasó munkás"-a is, ahol a fej gömbje a meghatározó elem, s a rajta villanó fény a belső megvilágosodásra utal. Fény gyullad az emberben — a gondolat, az eszme — ezt teszi láthatóvá Hincz olyan klasszikus előzmények után, melyek Daumier, Cézanne, Derkovits nevéhez fűződnek. Az áhítat Daumier „Olvasó"-jában, Cézanne apjáról készült portréján és Derkovits „Három nemzedék"-ében egyaránt fő tényező, de a megvilágosodás elementáris pillanatát Hincz ragadta meg hiánytalanul, azt a pillanatot, amikor az ember, a munkás öntudatra ébred.

Komoly szerepe van munkásságában a kiemeléseknek. Hol a szem, kéz vagy az öklök a dominánsak. A „Történelem" olyan tablója, ahol a főalak anya és gyermeke, bennük torlódik látható aprózással a tömeg. Az „Utca" is emberekkel teleírt felület, csak ezúttal nem egységesíti főszereplő. Megrázó portréja a „Jaj, Vietnam", 1966-ból. Hincznek kettősen fáj e földre és népére hulló bombazápor, hiszen nemcsak humánus gondolattól áthatva szolidáris, hanem Vietnam baráti ismerőjeként, hiszen 1959-ben személyesen járt ott. Kisebb méretű „Guernica"-t fest, ahol a száj pálma, az emberi szemből éjszaka és tűz villan, riadalomból a dzsungel, tenger nyílik a tenyérben és a nap — egyetlen színes kiáltás a kép — mozgósító együttérzés. A „Növényember" színujjongása az évszakok teljes színskáláját tartalmazza, felfelé nőnek a sárgák és a kékek hajszálvékony gejzírként. Mint egy kinyitott nagy könyv, olyan ez az összetett alakzat — a természet képes szótára.

A kubizmus elő-előtör megoldásaiban, így figurái a maguk színes lendületében feszülnek és saját arcképe is bennefelejtődik a csövek kémiai labirintusában, ahol a kábelek rendszere szinte Antonioni vörös sivatagot bevezető filmképeivel alliterál. A „Ballada" esetében a kontúr fogalmaz — a nagyított szemek, a rejtett madártöredék, az önállósuló talpak idézik egy fantasztikus mesevilág negatív személyét, egy gyönyörű színekbe öltözött szörny anatómiáját.

Hincz portréi fényt és árnyat is hordoznak magukban. A „Beszélgetők" sem egyszerű személyek, hanem a létezés általános alanyai — a stilizált kezek, arcok nem egy személy körvonalait kutatják, hanem minden ember magánvalóját közelítik.

Dantei víziója 1971-ben szakadt fel benne — az „Egy életen át". Barna ömleny a felület, szorongó arcok hordoznak néma és hangos kiáltást. S a szemek is magukra maradnak halálos sokszorozódásukban. A formák kétségbeesett szorzatai egyesülnek, ez valóban tragikus mű jajgató kezekkel, az ujjak élő sikolyként merednek önmagukban, környezetük; barna vér. A bepiszkolódott idő tébolyult apokalipszisét tárja elénk a következő szavak kíséretében: „Kitépett, véres szemgolyók — korunk valóságához tartoznak sajnos — figyelmeztetőül szántam, hogy soha többé ne legyen háború".

Sikeres átírás „Mózes"-e is, aki az ótestamentum nagy egyénisége volt. A törvényalkotót idézte a reneszánsz, elsősorban Michelangelo remek-

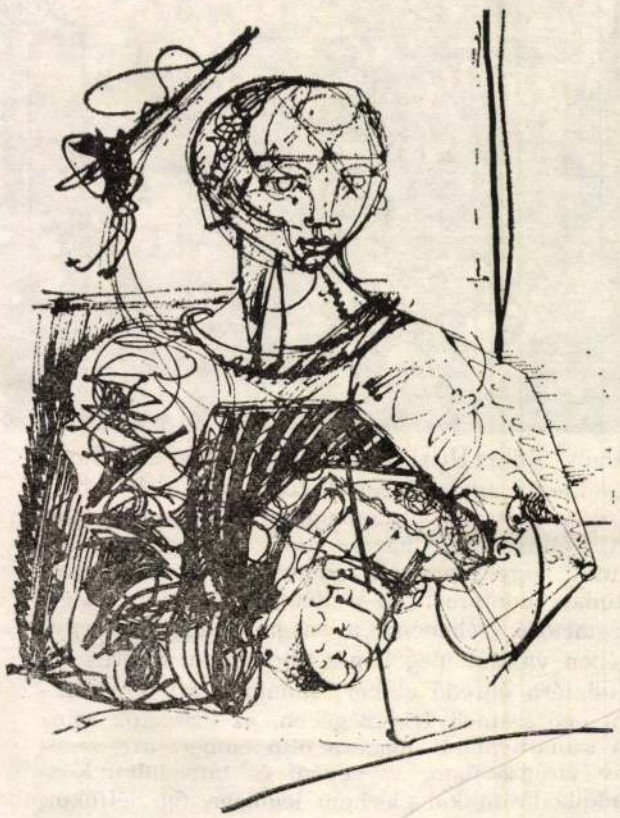

műve: Hincz a Mózes-történés látomásos pillanatát idézi, a megvilágosodás színes drámáját — sistergő tűzzel, parázzsal, füsttel és a tűz izgalmas folyondárszerkezetével, megperzselt avarral. Mózesből itt csak hatalmas szeme látszik, az világít — küldetésjelző nagy látomása.

Belső önarcképének is lehet nevezni, legbensőbb ars poeticájának a „Felelet (Hommage à Liszickij)" c. képét. Ez a mű feleletet keres önnön tépelődéseire, hogy mire ment tulajdonképpen tusakodásaival. Felelet önmagának, felelet választott eszményének, E. Liszickij szellemének. Liszickij jelentősége, hogy az absztrakt felületen megteremtette a táncos, indázó arabeszkeket, melyek tudati tartalmakat jelölnek. Bauer Jenő úgy vélte, helyesen, hogy Hincz indulásában komoly szerepe volt korunk nyelvújítóinak, így Uitz mellett Liszickijnek is. Hincz méltó volt mesteréhez. Nem ismételte, nem utánozta — a róla szóló kép főhajtás emléke előtt — világának továbbteremtése.

Szoborportréi is egyéniek. Figuráit kicsit megdönti, hogy elérje a kifejezés totalitásához szükséges mozdulatot. Játszik az arányokkal. Kiemeli a melleket, kisebbíti a fejet — ilyenkor a szerelmet analizálja. Máskor növeli az arcot, ilyenkor az maga a gondolat. Az arányok ilyen változtatása nem kuriózum, nem stílus, hanem az eszmekifejezés lényeges eszköze. Hincz mindig a mű szükséglete szerint komponál.

A Hincz-képmás a világ, a személyes létezés szintézise. Csönd és kiáltás, az anatómia kiemelése és módosítása, hogy a világ gondolati áramlásainak teljességét feltárhassa. Nem a káoszt, hanem a rendet a sokrétűségben. Az arc olykor tündérnek, angyalnak, máskor bálványnak mozdul — összefoglalja a múlt mélységeit és a holnap rezdülését. Kassák Lajos Hincz eruptív erejét emeli ki és Pogány Ö. Gábor szintén képzeletének teremtő áradását tartja kimagaslónak, mely vizuális örökösöket szervez képeiből, nemcsak állandósult értéket. Pogány Ö. Gábor Hincz-definíciója mindétig érvényes marad. Idézem: „Ez a víziós erő több mint a valóság, több mint ábrázolás, ez a kifejezésnek olyan foka, melyet már csak az ösztönök tudnak követni, s csak a lelkek érzékenysége tud méltányolni. Hincz Gyula különös stílusa, mely a konstrukciós találékonyságnak és az elemzőképességnek sajátos találkozásából fejlődött. A merész színellentétek, a bódító fénytörések állandó nyugtalanságot keltenek, megmagyarázhatatlan feszültséget, mely szüntelen készenlétben tartja a figyelmet. Szellemi ostromállapotot teremt, melyben mindig valami rendkívüli történik." Mit lehet mindehhez hozzátenni? Csak annyit, hogy sebessége, irama lenyűgöző; vulkanikus erővel tör fel benne a mű, belső robbanásokkal. Nem tűri az ismétlés botrányát; minden rezdülése, minden új arcvonása, minden portréja önarckép, a teremtés bővítése. Türelmetlen és szelíd, viharosan dolgozik, villámsebességgel halad előre. Állandóan ezer rajz és kép nyüzsög benne. Egyikből-másikból grafika, festmény vagy szobor lesz. Indítványoz és rögzít. Minden műve színekkel épült radar, a jövő nyomjelzője; felfedezés. Mindent magába gyűjt, hogy a teljességet sugározhassa. Képzelete örökmozgó, álmodozással, ellenőrzött intellektussal hajtott perpetuum mobile. Ez a szüntelen felgyorsulás arcnál, szemnél, gondolatnál, gépnél, tájnál — a világ körforgalmát játssza le benne. Aki felismeri e lobogó csírázás egyedi képi nyelvtanát, aki elmélyül az ő eszmejelző festői anatómiájában, az megtalálja művészetének kulcsát, az igazságban és gyönyörködésben részesül. Ezt a színekben sistergő „szellemtápot" azonban csak összpontosított szemlélődéssel érhetjük el, nem fölénnyel és kényelemmel. A gondolat teste, a termő asszociációk szerves hálózata alkot autonóm és összefüggő képi rendszert, s hogy virtuóz, az nem különös; természetes. A Hincz-rajz műszer, iránytű önmagunk kevéssé ismert rétegeihez, a holnap első téglája. Szépsége mágnes; húz, de ez a gravitációs erőtér nem kényszerít, artisztikumának tömegvonzása csak szabad elhatározásunk befogadó pillanatában kezdi meg sugárzását — a Hincz-mű jószándékunkat, értelmünket, szövetségünket igényli — eszmélésünk felső fokát. Hérakleitosz ismerte fel, hogy nem léphetünk kétszer ugyanabba a folyóba, s Hincz Gyula ezt a filozófiai törvényt festészetének megállíthatatlan áramlásával gyarapította. Ez a mindig más, mindig ugyanaz a folyó maga az ember. Az emberiség.

Losonczi Miklós

Pályázati felhívás

A Hevesi Szemle pályázatot hirdet ex librisek, kisgrafikai művek elkészítésére önállóan alkotó művészek, valamint képző- és iparművészeti szakkörök tagjai számára.

A pályázat célja, hogy kifejezze az olvasó és a könyv kapcsolatát, valamint a hevesi táj egy-egy jellegzetes vonását. Önállóan dolgozó művészek és szakköri tagok három, bármilyen technikával készült munkával vehetnek részt a pályázaton. A pályázat nem jeligés. A pályaműveken fel kell tüntetni az alkotó nevét, címét, a kör nevét, amelyben tevékenységét kifejti. A pályaműveket a Hevesi Szemle szerkesztőségébe kell beküldeni, 1982. november 7-ig.

I. díj	**3000 forint**
II. díj	**2000 forint**
III. díj	**1000 forint**

A pályázat eredményhirdetése: 1982. december 31. A díjazott munkák első közlésére a Hevesi Szemle fenntartja a jogot.

Cím: HEVESI SZEMLE SZERKESZTŐSÉGE, EGER, Pf.: 23.

Arcok és sorsok

Harmadik országos portrébiennálé a Hatvani Galériában

Nagy feladat a portré. S nem mai divatos művészi magatartásformát igénylő vállalkozás, hiszen a portrét festő, formáló képzőművészek munkája során óhatatlanul tekintetbe kell venni embertársát. S a hagyományok terhei is súlyosak. Nem is a hajdanvolt, nagy szakmai elődök fenségesen emberi munkáinak kisebbségi érzéseket szülő példái az igazi terhek. A mai, könnyű kezű képzőművészek gond nélkül elsajátítják a hajdan gonddal készült remekművek külsőséges formáit. Az igazi teher az autonóm művész számára a másik ember sorsa, törődni, foglalkozni egy másik egzisztencia helyzetével, hogy valamirevaló portré születhessék. S mindezt akkor, amikor a mai modern képzőművésznek fontosabb dolgai is akadnak. Hiszen az egyre nagyobb területeket befolyásoló művészetszemléleti értékrend által törvényesített helyzete szerint: a modern képzőművész formát teremtő ember. Formai alapkutatásokkal kell tehát inkább foglalkoznia, hogy a dolgát jól végezze. Ez a kor parancsa, ez a fontosabb. Aki képzőművész maga is gondolkodik, így látja korunk lehetőségeit és feladatait, nem vállalkozhat emberábrázolásra, mert produktuma valójában ember nélküli, formai tett lenne.

A nagy feladat, a portré sorsa azoknak a képzőművészeknek az osztályrésze, akik még innen vagy már túl vannak az önmagáért való forma teremtésének kevélységén. Akik azonban szintén mint minden, valaha volt, s valaha lesz képzőművész, ugyancsak formákkal foglalkozó emberek. Csak az ő formáik nem önmagukban, önmagukért valók, hanem mindig valaminek a formái: egy másik ember megértett egyediségének vagy tipikusságának a formái, vagy netán éppen az alkotó saját érzéseinek a formái. S aki, ha ez a formaképzete rátalál a valóságra, a valóságot tiszteli, nem saját leleményét, mert tudja, hogy csak akkor igaz és érvényes, ha vele és általa nem letakarja, fölényeskedő lendülettel, önhitűen átlépi vagy bátortalanul megkerüli, hanem ha feltárja a valóságot. Vagy ha ez a formaképzet legalábbis olyan közegébe hatol a valóságnak, hogy tőle igazolást kap, amitől feszültsége lesz.

A portré feszültségét mindig a modell kizárólagos egyedisége adja, a típusábrázolás is az egyediségek tiszteletén alapszik, hiszen rokon vonásaik felismerése szolgáltatja az alkotó számára a típust. A modell, az ábrázolt személy kizárólagos egyedisége megítélésében, élesen kettéválnak a vélemények.A különböző szemléletek iránti elfogultságokból keletkező előítéletek határozzák meg ezeknek a véleményeknek a lényegét. Miszerint egyik részről az emberi történelmi folyamatba ágyazottság, a volt és lesz figyelembevétele a kizárólagos egyediség.

A formai tényezőknek eszerint nincs külön fejlődésük, csak annyiban, amennyiben új valóságot közvetítenek. A másik részről a naturalista még nem lát, a formai alapkutatásokkal foglalkozó már nem lát problémát a portré esetében. Kizárólagos egyediségen a modell naturálisan élethű leképezését értik, leltárszerű letapogatását, a fényképezőgép itt és most pillanatát. A naturalisták azért, mert nincsenek kialakított fogalmi-formai eszköztáruk, mert csupán a sémákat észlelik eszköz gyanánt. A formai alapkutatók pedig, mert túlléptek a másik ember ábrázolásának, egzisztenciája kifejezésének a gondján. Formai ötletek, rend-

szerek, rendszerelméletek világában élnek. Formai tényeiket, a vegytiszta esztétikumot, felfokozott installálással tárják a közönség elé.

Emberileg érthető is, hogy ilyen nagy feneket kerítenek dolgaikhoz, hiszen azonosultak bemutatott formáikkal. Ők maguk tárgyai műveiknek. Tisztességes és elfogadható a lírikus magatartás a képzőművészetben is. „Csak én bírok versemnek hőse lenni." De ez az én a képzőművészetben a formai tökéllyel azonosult vegytiszta esztétikummá. Keresi, s ezért neutrálissá válik az életigazságérzetével magára maradt társadalom számára.

A nagy feladat, a portré, nemcsak a képzőművészet magánügye. A társadalom óhajtja, hogy legyen. A maga minősége tudatosításaként, mert ábrázolhatónak, vagyis létezőnek ítéli önmagát. Mert karakterének rejtett és nyilvánvaló vonásaira egyaránt kíváncsi. Látni akarja önmagát. A helyzetéből és a körülményeiből keletkezett vonásain túl, úgy is, ahogyan maga tudja vagy képzeli.

A hatvani portrébiennálé szervezői minden bizonnyal felismerték, hogy az az ember az állam polgára, embermodell, amelynek fogyasztói igényét kielégíteni a szakszerű esztétikumot teremtő képzőművészet célozza, nem azonos azzal a társadalmilag is létező emberrel, akinek történelmi helyzetét tudva, szükségszerűen fel kell ismernie a maga tudattermelő szerepét. A művészet állami és társadalmi funkciója között különbségekre is gondolhattak. Olyasmire, hogy a polgári állam a maga véglegessége tudatában szakszerűen szervezett munkamegosztásával a vizuális élményszolgáltatás specialistáinak tekinti a képzőművészetet. S ebben a szerepkörében nyugaton is, és az utóbbi időben nálunk is, tagadhatatlanul otthonosan érzi magát a képzőművész szakma jó része. Nem alaptalanul nálunk sem. Hisz az ország lakosságának jó része maga is csupán állampolgárnak tekinti önmagát. A társadalmi haladás hívei viszont nem a maga specifikumaival foglalkozó szakmának tekintik a képzőművészetet, fontosnak és szükségszerűnek vélik szerepét társadalmunk fejlődésében.

Minden bizonnyal ilyképpen gondolkodtak a hatvaniak, amikor Arcok és sorsok címmel, országos portrébiennálék megrendezésére vállalkoztak, hogy ezzel a lehetőséggel is biztassák képzőművészeinket társadalmi valóságunk bátrabb érzékeltetésére. Hogy a kampányszerű szemléletváltozásokkal szemben oly védtelen képzőművészek közül megmutatkozási lehetőséget adjanak azoknak, akik ragaszkodnak a képzőművészet eredendő társadalmi funkciójához. Társadalmi önismeretünk igazolásaként a kor formáival mutassák meg a mai ember arcát, hogy a kép valóságával is lássuk a világot, amelyben élünk.

S hogy valóban szükséges volt a portrébiennálék megrendezése, azt a biennálék emelkedő színvonala is bizonyítja. Bátrabb hangvételűek, mélyebbre hatolnak valóságukba a művek a most harmadszor megrendezett kiállításon, mint az előző kettőn. Szűnik a lelkek bénasága. Azt persze nem állíthatom, hogy ez a kiállítás volt az elmúlt év legjelentősebb hazai képzőművészeti eseménye. De mégis történés volt, ha csak moccanás is, s ez a moccanás sugalmazza a felismerést, nincsen képzőművészetünk patthelyzetben. Nem egyetlen mű cselekedteti velünk ezt az elismerést, hanem a kiállítás egésze.

A színélmény első, közlésre kívánkozó élményem erről a kiállításról. Giczy János Az otthoniak című festményének színrealizmusa, mert érvényt, valóságos létezést teremt e festményen a benne élő józan derűnek. Olyan emberi magatartást realizált, valósított meg e művében, amelynek egyre nagyobb szűkében vagyunk. A meleg barnák és az igaz fehérek, amelyek sohasem vakítóan tiszták, szürkéktől esettek bár, de mégis igazak, mint az otthoniak gesztusa, tekintete. Olyan érzésvilág létezéséről adnak hírt, amelynek hiányában szegényebb lenne a világ, s nekünk, magyaroknak, kevesebb jogunk lenne hozzá.

Szurcsik János középkorú nőt ábrázoló portréján a reálisan láttatott női arcban megmutatja azt a fegyelmet, az asszonyi helytállásnak azt a nemességét, amely tisztességes fizetség és jutalom az életért. E portré szellemi világításában érzékelhetők azok a mindennapi gondok, s jellemet bárdoló szituációk, amikkel megküzdött ez az igazul ábrázolt, s lelki habitusában is megmutatott női alak. Nem, nem a maga különleges személyisége érvényesítéséért történtek azok a harcok, hanem a most zajló és az eljövendő életek méltóságáért. Mindezt mint mai valóságot látja és láttatja Szurcsik János. Nem a magna materek, a nagy anyák mintájára készült ez a portré, de ha nézzük, azokra is emlékezünk.

A hatvanas években, de még a hetvenes években is, a minden irányú szakmai felkészültség bizonyításaként, szokása volt — akkor még így kívánta az illem — az absztrakt művészeknek kiállításaikon úgynevezett realista felfogásban készített munkákat is bemutatniuk. Ezek a rendszerint közeli barátról vagy családtagról készített portrék a modell személyiségének megmutatása helyett csupán a ráismerhetőség felületes jeleit tartalmazták. Vitathatatlanul bizonysággal szóltak a művek arról, hogy készítőiknek formai érdeklődése más irányú, számukra nem az ember maga a művészi tartalmak hordozója, ők legalábbis máshol keresik. A portréműfaj fejlődését, komolyodását tehát nem tőlük kell számonkérnünk. De az elmúlt század végén divatossá vált pszichológiai ábrázolást célzó mélyrehatolás sem vezeti a portréműfajt az eredményesebb útra, hanem csupán az ember testi-lelki létezésére irányuló formaszemlélet, amely maga is a társadalmi mozgásokból keletkezik, amellyel az alkotó maga is megszenvedi, örüli, újjongja az életet, de mert formákkal foglalkozó, mert formákat látó ember, formákba rögzíti észrevételeit és tanulságait.

S ezek a minden eleven valóságból leszűrt tanulságok formateremtőek lehetnek, s ha minden új, emberi értéknek megszületik a formai konklúziója is, stílus keletkezhet. Amiről tudjuk, hogy nem akkor lesz, ha valaki kitalálja, hanem ha az emberiség tisztán és világosan látja új céljait, s azok megvalósítására tör — létrejön.

Kovács Gyula

A szomorú kis infáns

Hatvanéves korában, halála előtt egy esztendővel festette meg Diego Rodriguez de Silva y Velázquez (1599—1660) az aprócska királyfi, Felipe Prospero portréját. A Habsburg-ház spanyol ága IV. Fülöp (uralkodott 1621—1665 között), e legkisebb gyermekébe vetette utolsó reményét; rá várt V. Károly, II. Fülöp egykor hatalmas birodalmának a trónja. A keresztségben nevét is ennek megfelelően választották, a zord dédapa méltó utódjának szánták, ezért lett Felipe; bizonyára nem a kétbalkezes nagyapára, III. Fülöpre emlékeztetően, s bár az apa hosszú és viszonylag zavartalan uralma némileg derűlátóvá tette a felséges család csüggetegebb képviselőit, az ország dinasztiahű klerikusai az égieknél mégis inkább az ecclesia militans hű katonájának, II. Fülöp üdvözült lelkének a közbenjárását kérték a törékeny fiúcska megsegítésére. Kettős keresztnevének második tagja, a Prospero, a szavakba táplálható misztikus hiedelmek sugallatát jelzi, magyarul talán a Bódognak felel meg, s aki viseli ezt az epithetont, amellől a szerencse sem maradhat el. A vajákos szerzetesek rövid távon se bizonyultak jó prófétáknak, ám ha másfél századnyit előre látnak, gyanúval tölthette volna el őket a még fel se cseperedett trónörökös druszájának a sorsa, a Gazul néven spanyol drámákat hamisító, szenvtelen romantikus Merimée boldogtalansága, az, hogy a vérző szív fájdalmát a fennhéjázó érzéketlenség nem enyhítheti. Nem kell csodálkozni a dupla névválasztáson sem; a remény szuggesztióját elterjedt szokások fedezték, hiszen az indoeurópai nyelvekben gyakori a kettős formula; Johann Sebastian, János Farkas, Wolfgang Amadeus, Lev Nyikolajevics, Vlagyimir Iljics, Giovanni Antonio, Giuseppe Francesco, Frank Lloyd, Charles Leonard, George Bernard, Jean-Luc stb. Újabban a finnugor nyelvterületen is terjed az efféle nevezet.

Felipe Prospero világrajövetelét szorongó várakozás előzte meg, a korosodó király trónörökösre vágyott. Ifjú korában, Isabelle de Bourbonnal való házasságából már született egy fia, a nevezetes Balthasar Carlos, akit „a harmadik udvarmester", Velázquez festményeiről jól ismer az emberiség. A műbarátok különösen az a nagyméretű remekművet szokták emlegetni, amelyik az ötéves főherceget ágaskodó pónin ülve ábrázolja, s amely a reprezentatív udvari piktúra egyik legjellegzetesebb megnyilatkozása. A marsallnak felöltöztetett gyermek hadvezéri méltósággal helyezkedik el a törpe lovon, mely a spanyol lovasiskola legnehezebben idomítható gyakorlatának, a capriolénak a pozíciójában tartja hátán őfenségét. A festő az anyagszerű részletek érzékeltetésébe félreérthetetlenül tetten érhető élvezettel merül bele, az aranyszálakkal kivarrt bársony, a tábornoki szalag lebegő selyme, a drága lószerszámok nemesfém vereteinek káprázatos villogása — mind megannyi csábító alkalom a mesterségbeli biztonság bizonyítására. Ez már a Breda átadásának a korszaka, amikor Velázquez — művészi, szakmai képességeinek teljében — felsorakozott az európai művelődéstörténet legnagyobbjai mellé.

Balthasar Carlosról hatesztendős korában azután készült egy kép vadászkosztümben, tizenkét évesen pedig az ünnepélyes fogadásokon kötelező, fekete bársonyruhában. S a többi néma csend. A trón büszke városmányosa rövidesen meghalt, mint a bőséges gyermekáldásról híres Habsburg család annyi gyenge egészségű sarja. Az anya is özvegyen hagyta a királyt. Az öregedő IV. Fülöpön — Velázquez ecsetjének tanúsága szerint — szembetűnő nyomokat hagyott a gyász, szeretteinek elvesztése. Az a portrésorozat, mely Velázquez második itáliai utazása után, az ötvenes években örökítette meg az uralkodót, egy szomorú szemű, komor férfiút mutat, aki hiába növesztett égnek álló, hegyes bajuszt — mint majd századok múltán Salvador Dali —, két évtizeddel korábbi arcképeinek békés magabiztosságára már semmi sem utal.

A bús képű király hosszú özvegység után másodszor is megnősült, feleségül vette unokahúgát, Marianna de Austria-t, az osztrák Habsburg III. Ferdinánd magyar és cseh király, német-római császár leányát. A leány anyja Mária infánsnő volt, IV. Fülöp nővére, így az új házasság révén sógora lett az apósa. Freudista kutató — esetleg — egy fiatalkori, öntudatlan testvérszerelem későbbi visszatérésével magyarázhatják e frigy létrejöttének indítékait. A negyvennégy éves férj második felesége öt esztendővel volt fiatalabb, mint királyi urának és nagybátyjának ifjan elhunyt fia, Balthasar Carlos, az első házasságból származott trónörökös. Mariannának azért kellett tizenötévesen egybekelnie bácsikájával, hogy a kettészakadt Habsburg-ház érdekei újból közösek legyenek, s

nem utolsósorban azért is, hogy a kétágú uralkodó család számára posszibilis férfiutódot szüljön. Az első menetben ez még nem sikerült, mindössze leánygyermekkel áldotta meg a sors. Margarita infánsnő így is a rokonság, az udvar kedvence lett, a szülők is örültek teljesítményüknek, a Bécsben székelő sógor-apósból előlépett nagyapa meg mind türelmetlenebbül várta, hogy képeket kapjon szépen fejlődő, bájos unokájáról. Ezt az igényt az egyre nagyobb tekintélynek örvendő udvari festőművész, Velázquez, ragyogó művekkel elégítette ki. A sorozat több remeke — az infánsnő három-, hat- és tízéves korából — a Kunsthistorisches Museum kincseinek legvonzóbbjai között foglal helyet. A mester utolsó festménye — mely a madridi Pradóban látható — ugyancsak Margaritát jeleníti meg. A tanítványoktól való másolatok, változatok figyelemre méltó minőségét végül ugyancsak Velázquez festői fantáziájának visszfénye szavatolja, miként azt a Louvre-ban található mellkép vagy a mi Szépművészeti Múzeumunk egész alakos portréja is példázza.

Margarita után hét esztendővel született meg végre a várva várt trónörökös, Felipe Prospero. A jó hír későn érkezett az osztrák fővárosba, III. Ferdinánd már a megdicsőültek örök álmát aludta a kapucinusok kriptájában. Az infáns kétéves volt, amikor Velázquez megfestette a kisöreget; az Ausztriába küldött kép — úgy látszik — az új osztrák császárt, I. Lipótot nemigen érdekelte, mert a portrét több mint egy évszázadra a grazi várba száműzték. Holott Lipót utóbb éppen Felipe Prospero nővérét, Margaritát vette nőül; az ő összeesketésüket se akadályozta meg az, hogy egyik nagyanyjuk közös volt. A dinasztia világhatalmi törekvéseinek útjába nem állhattak amolyan csekélységek, mint amilyenek a közeli rokonok házasságából származó gyermekek fejlődése során tapasztalható élettani rendellenességek.

Velázquez festményén Felipe Prospero vérszegény, csenevész kisfiú. Mondhatnák a karakterológusok, hogy ilyenkor, a gyermekkor kezdetén, az egyéniségnek, a lelki, testi jellegzetességnek még nincsenek kifejezhető motívumai. A művészi pályája csúcsán álló Velázquez mégis, mintha éppen ebben a munkájában összegezte volna mindazt, ami hivatása teljesítésére képesítette, s amit az életről, koráról, önmagáról, környezetéről tudott. A kép szerkezete, a modell beállítása, a tárgyak, kellékek kiválasztása nagyjából olyan, amilyent már a műfaj korábbi példányain is kialakított. Az interieurben ábrázolt kétéves Balthasar Carloshoz, a hároméves Margaritához, az idősebb hölgyek: Maria Teresához (a Napkirály feleségéhez), Donna Mariannához hasonlítva, a figura térbeli elhelyezése levegősebb; a belső arányok kiszámításakor a festő a jelképes általánosítás lehetőségeivel is számolt. A fiúcska — alkati törékenysége, életkori sajátságai ellenére — nem vész el a szoba díszletei között, személye — méret szerint is — kellő hangsúllyal jelenik meg, anélkül, hogy lényének meghatározottságaitól eltérő dimenziókat foglalna el a másfél négyzetméteres lenvászonból. A kompozíciót — talán mondani sem kell — Velázquez lenyűgöző koloritja, tévedhetetlen ecsetjárása hitelesíti, s ez a meggyőző hatás már a tartalom igazságára vonatkozik.

Mivel ezen — az arcokkal és sorsokkal foglalkozó képzőművészeti alkotásokat taglaló — ülésen szó esik Rembrandtról is, illő elnézést kérni az e tárgyban illetékes Végvári Lajostól, amiért hogy ezúttal sincs mód említés nélkül hagyni Goethe megállapítását a rajnai mester arcképeiről, melyeket a Parnasszosz német fejedelme sorsportréknak minősített. Velázquez Felipe Prosperója is sorsportré a definíció legegyetemesebb értelmében. A méla kis infáns képviseletében együttérző vallomást teszen az udvari emberek, az előírások bilincsébe vert előkelőségek kiszolgáltatottságáról, s ezen keresztül a maga aranykalitkába zárt rabságának a légköréről. A spanyol uralkodó székhelyének minden lakója a zsarnok etikett áldozata volt, még ha a legmagasabb kitüntetéseket viselte is, az aranygyapjas rend lovagja éppen úgy, mint a pólyából alig kikerült herceg, a mesebeli királylány, a kiváltságos törpe, a koszorús költő, a festőművészet zseniális klasszikusa.

Tudvalevő, hogy az Escorialt, a spanyol monarchák — Madrid középpontjától ötven kilométerre fekvő — palotáját II. Fülöp, Szent Lőrincre utalóan, rostély alaprajzúvá terveztette. A vértanú szerpapot Valeriánus császár uralkodása idején vasroston sütötték halálra, aminek az emlékére a királyi szálláshely azután négyzetes udvarok, derékszögben találkozó folyosók rideg hálózatává vált. Jogosan mondják rá, hogy inkább kolostor, mintsem fejedelmi rezidencia. Alapítójának szívtelen, könyörtelen, dogmatikus egyénisége kőbe rakva, gránitba faragva, átörökítette a maga merev elveit az utókorra. Csökött testében — kétségtelen — csillapíthatatlan energiák feszültek, s valóban szüksége volt a legfeszesebb puritán fegyelemre ahhoz, hogy alig egy emberöltő alatt tönkre tudja tenni a világtörténelem legkiterjedtebb, leggazdagabb birodalmát, melynek területe fölött sohase ment le a nap.

A birodalom romjain továbbra is csődbejuttatójának a szelleme uralkodott. A királyi ház újabb és újabb nemzedékei őrizték, folytatták a makacs erőszak árnyékában kodifikált életforma szertartásait. Naponta háromszor, ünnepeken ötször kellett átöltözniük, pompásnál pompásabb öltönyökbe, mindig az alkalomhoz illően. A nehéz kelmék, pazar ékszerek súlya alatt nyögő királyi gyermekek fagyott arccal, kedélytelenül, fáradt önmegadással nézték a nagyrabecsült festőt, amint szerszámai között matat, foszforeszkáló látomást varázsol kellemetlen életterükből, melyben egyébként „hideg és nedves levegő kering". Két esztendővel a Felipe Prospero képe előtt befejezett Udvarhölgyek című festményén találkozhatni Velázquez önarcmásával, amelyből kiderül, hogy a mester se lehetett sokkal vidámabb, mint az Escorial többi foglya. Mise, kihallgatás, munka, lelki gyakorlat, liturgikus étkezés és a folytonos öltözködés közben alig jutott idő irodalomra, színházra, muzsikára, s ha igen, akkor is a szabályozott hajlongások, udvariaskodó viselkedési normák forgatókönyve szerint.

A satnya kis Felipe Prospero ennek a lehetetlen

életvitelnek a megszemélyesítője, a megkövült, idejétmúlt, az eredetileg is embertelen királyi karantén áldozata, aki sohase hagyhatja el gyógyultan kényszerű tartózkodási helyét. Mindössze négy évet élt itt. Halálával magva szakadt a Habsburgok spanyol családfájának.

Az infáns körül stílusos gyermekbútorok hidalják át a látszattani árnyeltolódásból következő valószínűtlenségeket; a bordó drapéria, a kalpagot tartó bársonypárna, a hátul nyitott ajtó, a süppedékesre festett keleti szőnyeg a maga rőten egymásra tükröződő változatos színértékeivel olyan hatást kelt, mintha ártatlan élénkítőszerek enyhe bódulatával zsongítanák el a vizuális éberséget. A modellhez szabott és kárpitozott karosszékben ott szemlélődik a kínai palotapincsi, Felipe Prospero kutyába áttett festői parafrázisa. Mindkettőjük merengő tekintete a festőre irányul, aki a képállvány előtt a befejezéshez közeledve, újfent mérlegre teszi — ki tudja, hányadszor, de most halvány balsejtelmektől vezettetve — szolgálatának érdemét. Nincs semmi megbánnivalója. A születés, a rang előjogaival láncra vert urak között végül is csak ő érezhette magát viszonylag szabadnak, úgy festett, hogy kedve teljék abban, amit csinál. A történelem lapjaira hivatalból feljegyzett semmirekellő főrendek neve alig mond valamit is a múló századoknak, s ha idővel egyikmásik mégis felszínre kerül a süllyesztőből, Velázquez ecsetje az a varázspálca, mely a gyenge színjátékok bábuit is tanulságos tulajdonságokkal ruházza fel.

Pogány Ö. Gábor

Rembrandt önarcképei

Az önarckép újkeletű műfaj a képzőművészetben. Indokát az újkorban bontakozó individualizmus, a személyiség szuverenitását és tiszteletét hirdető nézet elterjedése adja. Ez a törekvés a XVII. században élt nagy holland festő, Rembrandt művészetében tetőződik. Ő volt először képes arra, hogy a szubjektum által kialakított világképet, vagyis egy kozmikus, morális és szociális érdekű rendszert fejezzen ki akkor, midőn saját arcvonásait kutatja.

Hosszú utat tett meg a művészet addig, míg elérkezett a rembrandti önarckép-univerzumhoz. Hiszen a műalkotás évezredeken át valamely hatalom, egy adott társadalom vagy éppenséggel egy teológiai vagy politikai dogmát szolgált. A műalkotás szerzője alázattal alárendelte magát ennek az elvárásnak és elrejtette személyiségét.

Mégis úgy tűnik, hogy a művek alkotói a legkorábbi idők óta törekedtek arra, hogy létezésük emléke fennmaradjon. Ilyen ősi emlékként értékelhetjük az i. e. kb. 20 000 körül keletkezett, Lascaux-ban előkerült barlangfestmény-részletet, amely egy emberi kéz kontúrjait őrzi meg naturalisztikus valósághűséggel. Ugyancsak az alkotó jelének tekinthetjük a különböző kőfaragó jeleket, amelyeknek különösen a gótika idejében rendkívül bonyolult rendszere alakult ki. Egyes művészettörténészek szerint már a későromán kortól kezdve találhatunk önarcképeket.

A román korban a bronzszobrászat technikájának fejlődése lendületet adott a természetutánzó ábrázolásnak: a portrészerű ábrázolás igényét a lovagi líra személyiségtisztelete is elősegítette. Ezzel magyarázható a személyiség sajátosságainak megragadására való törekvés, először a síremlékszobrászatban, majd a gótika virágzásától kezdve, más témakörben is.

A technikai és esztétikai feltételek tehát rendelkezésre álltak ahhoz, hogy egy-egy nagy mű készítője a saját arcvonásait is megörökítse. A társadalmi konvenció azonban ezt nem tette lehetővé: még a XIV. században is a művészt csak artifexnek, vagyis kézművesnek tartották. A művészethez való társadalmi hozzáállásnak kellett megváltoznia ahhoz, hogy a műtárgy létrehozóját olyan személyiségnek tekintsék, aki a dolgok összefüggésének és értelmezésének új lehetőségeit fedezte fel, vagyis szellemi értelemben véve egy új világot alkotott. Sorsdöntő tehát a régi grafikákon olvasható „inventavit et fecit", vagyis „kigondolta és kivitelezte" felirat, amely a művészi szuverenitás jelmondatának tekinthető. Ez, a művész új státusát kifejező szöveg egyben a művész újfajta, kivételezett társadalmi státusát is kifejezi. Vagyis a művész megismétli a világot teremtő isten munkáját: ő is új világot teremt a maga képére és hasonlatosságára.

Ismereteim szerint IV. Károly cseh király protoreneszánsz jellegű kultúrájában figyelhető meg először a művészek olyan megbecsülése, hogy alkotásukat az önarcképpel koronázhatják meg. Peter Parler önarcképe a prágai Szt. Vitus székesegyházban az első művészönarcképek közé számít. Felülmúlja ezt Ghiberti önarcképe a firenzei Battisterio általa készített második kapuján. Gunyoros-intellektuális és joviálisan bölcs arckifejezése remekül érzékelteti a reneszánsz művész öntudatát, azt a mentalitást, amely a művészetet természetátalakító erőnek tartja. Ghiberti önarcképe azonban még meglehetősen magányos jelenség a XV. században. A művészek inkább csak belopják arcvonásaikat egy-egy kompozícióba.

Bizonyosan önarckép az a részlet Michelangelónak a Sixtus kápolnabeli Utolsó ítélet freskóján, ahol a gátlástalan bértollnok és riporter, Aretino tartja a művész lenyúzott bőrét a kezében.

Bár Tiziano s néhány kortársa festett önarcképeket, az önarckép műfajában az északi művészek a leginkább otthonosak. Analitikus részletezés és a belső világ nyomainak keresése az arcon: ez határozza meg Dürertől kezdve, az Alpoktól északra tevékenykedő művészek felfogását. Azt mondhatjuk, ők az önarckép igazi művelői: hiszen az önarckép megvalósítása során egyéni és társadalmi konfliktusaikat, a személyiség különböző meghatározói közötti belső ellentmondást, a sors és a

célkitűzés közötti tragikus szakadékot is ki tudták fejezni.

Nem lehet megrendülés nélkül vizsgálni Dürer önarcképi ihletésű műveit. Az első, 13 éves korban készült rajztól kezdve, az önmagát tudatosan alakító műveken keresztül — melyekben hasonulni akar korának itáliai módra humanizált emberképéhez, a szellem esztétikai formában megjelenő nemességéhez — a súlyosan beteg ember önarcképrajzáig, melyekben az élniakarás és a kérlelhetetlen sors szintézisének vizsgálatával a halálba való belenyugvás tragédiájához jut el.

Dürer önarcképi ihletésű művészetét teljesítette be Rembrandt. Rembrandt közel 70 önarcképet festett és karcolt. Ilyen pompás sorselemzés és önkifejtés a művészettörténetben egyedül áll. Az első önarcképekben már jelen van az önmagát felfedezni akaró kíváncsiság, amely egy sajátos elidegenítési hajlammal párosul. Rembrandt, miközben buzgón tanulmányozta a tükörben arcvonásait — hogy megértse, a tudott belső állapotból mennyi és milyen minőségben tükröződik a felületen —, ezekhez a tanulmányokhoz még segítségül hívta a kosztüm elidegenítő és objektiváló eszközeit. Nem azért öltözött fel páncélba vagy keleti öltözetbe, hogy kiélje esetleges pózolóhajlamát, hanem azért, hogy a külső körülmények változatosságában megkeresse azt, ami állandó, lényegi egy emberben. Így érkezett el ahhoz a felismeréshez, hogy az emberlét megragadhatatlan és megállíthatatlan folyamat, egy olyan szüntelen alakulás, amelynek nemcsak az idő múlása a meghatározója, hanem az ember belső világának komplementer jellege. Vagyis felfedezte, hogy a tudatos és tudattalan, az úgynevezett jó és az úgynevezett rossz egyszerre, egymást kiegészítve és egymástól elválaszthatatlanul vannak jelen az emberben. Embernek, művésznek lenni nemcsak azt jelenti, hogy az én szüntelenül kifejti magát az időben, hanem jelent egy feszültséget is, amelyben a személyiség adottságai, tapasztalatai, társadalmi lehetőségei, mint antagonisztikus ellentétpárok, sőt multilaterális koordináták egyszerre jelen vannak és hatnak. Az az igazi ember, akinek van bátorsága és hite ahhoz, hogy felkutassa lényének sokoldalú ellentmondásait, s ezeket a látszólag össze nem illő szélsőségeket, ellentmondásokat egyszerre, minősítés nélkül vállalja: merje végigélni a bennünk munkálkodó rosszat, hogy eljusson ahhoz, ami bennünk nemes és felsőbbrendű. Rembrandt érdeme tehát az, hogy az olasz humanizmus öndédelgető, önámító pózolása után a folyton alakuló, dialektikus emberéletet fejezte ki.

Végvári Lajos

Képversek az 1920-as évek iroda

(Apollinaire: A megsebzett galamb és a szökőkút; Kassák: 18. vers)

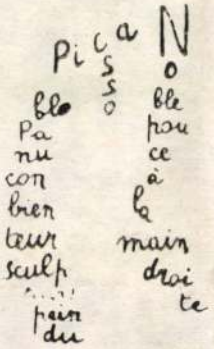

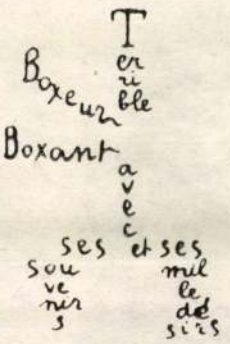

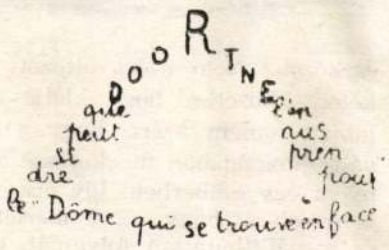

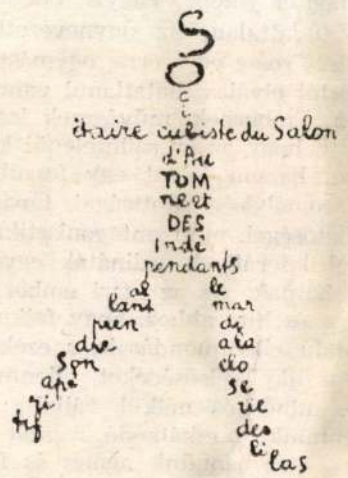

A modern világirodalom nálunk legismertebb képverse Apollinaire: A megsebzett galamb és a szökőkút c. műve. Radnóti ezt a költő kötetnyi képverséből, mint a legérdekesebbnek ítélt alkotást választotta ki.

Ezenkívül még a Szív, Korona és Tükör, A kis autó (Rónay Gy.), s az Esik olvashatóak magyarul (ez utóbbi Illyés Gy. fordításában). A Kalligrammák c. kötetben szereplő további képversek magyarul azóta sem jelentek meg. Hasonlóan mostoha sorsúak a magyar műfordítás-irodalomban T. Tzara és Marinetti művei.

Már az ókori görögök írtak képverset és az irodalomtörténet során is több ízben fölbukkan. Apollinaire az, aki a XX. századi irodalom számára fölfedezi. A képvers lényege a látvány és az írás, a grafika és a líra szétválaszthatatlan egységében rejlik. Együttes megjelenésük esztétikai többlethez juttatja a verset. A nyelvre a képversben megszokott, közlő funkcióján túl — megjelenítő, ábrázoló feladat is hárul.

Ismét helyreáll az ősi viszony: az ábrázolt valóság és az írásjel közötti közvetlen kapcsolat. Az írás eredetét tekintve ugyanis, a képi ábrázo-

Hincz Gyula, grafikusművész

Szántó Tibor 1954-ben került a Móra Kiadóhoz, itt gyerekkönyvet kellett csinálni. Előtte két alapkönyv volt: az egyik a „Nyársforgató Jakab mesei" Hincz rajzaival, a másik „Heltai Esopus-fabuláinak" metszetes kiadása. Ezek a 40-es évek végén jelentek meg. Szántó Tibor ilyen szellemben próbált gyerekkönyveket tervezni. A „Bóbita" c. könyvet is, Hincz Gyula rajzaival, Tevan Andor typográfiájával jelent meg. (említve)

Németh S. Katalin: Beszélgetés Szántó Tiborral. Kortárs, 1979. 9. 1421-28 old.-ig.

Hincz Gyula, grafikusművész

A Magyar Nemzeti Galériában a napokban nyílt nagyszabású tárlat állandó anyag, evekig várja látogatóit. — A másik sorozat 19[illegible]-től napjainkig mutatja festészetünk fejlődésének ívét, Barcsay Jenő, Hincz Gyula és többek művével. — Láthatók Kurucz D. István gubásai a szerző legjobb képe-rögtön az életmű elejéről (említve).

Losonci Miklós: Az újkori magyar képzőművészet. Pest Megyei Hírlap, 1979. júl. 17.

Hincz Gyula, grafikusművész

az alanti ámnel indított kiállítássorozatot a Magyar Nemzeti Galéria, elsőként a két világháború közötti sokszorosító grafika rézkarcanyagának bemutatásával. — az analitikus kubizmus egyéni átírása jelenthezik Nemes Lampérth aktjain /említve/ és a fiatal Hincz Gyula kompozícióin. /említve/.

Sarkantyú Mihály: A magyar grafika múltja.

Népszava, 1979. jún. 1.

Hincz Gyula grafikusmüvész. Népszava, 1949. jún. 30.

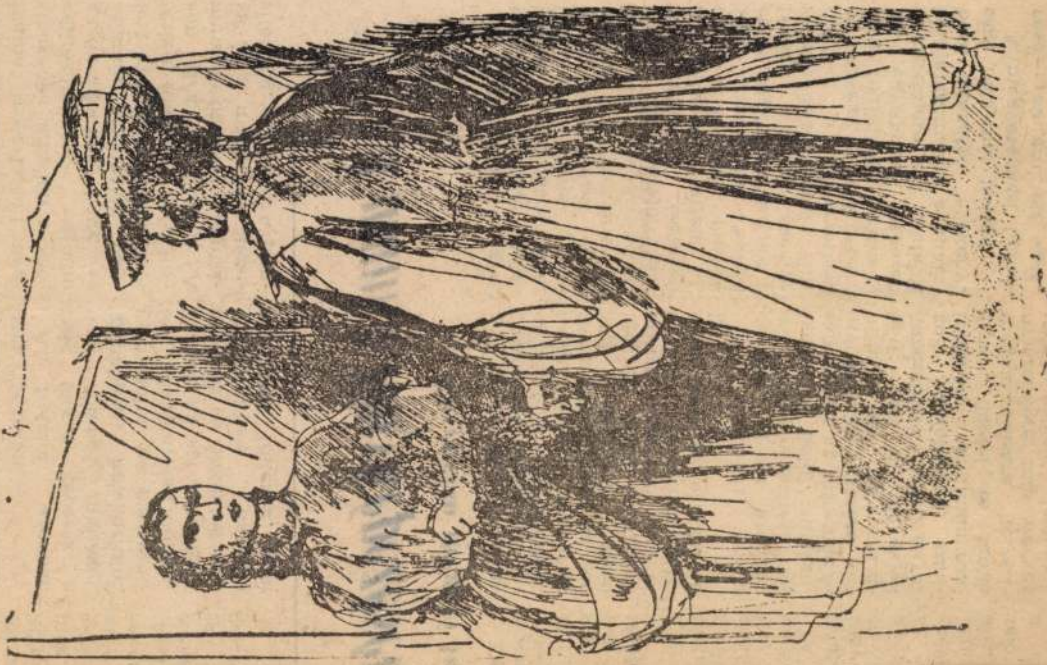

csökkent, s bár ez a folyamat most lassult, mégsincsenek annyian a szövetkezetekben, állami gazdaságokban, hogy az állandó tennivalók mellett ezekre a nélkülözhetetlen feladatokra is jusson elég munkáskéz. A munkaerőhelyzet alakulása és a magasfokú gépesítettség, valamint a munkaidő 50,4 százalékát teszik ki, a *döntésvégrehajtás* és az *ellenőrzés* folyamata pedig az idő 36,2 százalékát veszi igénybe. Ebből a megyei irányítóapparátus működésének alapvetően egészséges arányai olvashatók ki.

csok tudat sok országban viselik a „*Made in Hungary*" feliratot.

A fiatalok azonban csak akkor képesek a nagy tömegű zöldséget, gyümölcsöt betakarítani, csomagolni, ha szervezetten, folyamatosan dolgozhatnak, ha azt a hat órát, amelyet az önkéntes építőtáborokban naponta munkával töltenek, nem

gyere
tozna
külön
meg:
aktivi
mint
rekek
tassák
eszkö
ják f
veszél

A munka fényképezését

Veszprém megyei ta

A Veszprém megyei tanácsnál nemrég értékelték az apparátusban lezajlott kéthetes munkanap-fényképezés eredményét. A felmérés 14 szakosztály adminisztrátorára, ügyintézőjére, osztályvezetőjére, összesen 236 dolgozóra terjedt ki, célja *a hivatali munka jobb szervezése*. Sokan eleve kizártnak tartják a tanácsi munka szervezettségének mérését. Indokaik: a szervezettség milyensége, mértéke nem igen foglalható számokba, egymással nehezen összevethető sok mutatót kell alkalmazni, a különböző ágazatok tevékenysége más-más jellegű.

A megyetanácsi felmérolt mozzanatok a munka-

A vizsgálati anyag elemzői szerint azonban a döntéselőkészítési folyamaton belül túlságosan magas az információszerzésre és -cserére fordítható idő (56,1 százalék); ami az ügyekkel kapcsolatos írásbeli anyagok, jogszabályok, szakirodalom tanulmányozására, ügyfél és tanúk meghallgatására, helyszíni szemlére, más szervek

Ezé
örömi
vezet
tériur
szerin
negye
telepí
Az
már
tásted
amely
gadás
hoz
képzé
A
adata
tás a
fordít
ge 13
az id
szét
lezáró
kaszá
sek
a vi

Hincz Gyula

1904. Budapest–1987. Budapest

1922–1929 között Budapesten tanult a Képzőművészeti Főiskolán Rudnay Gyula és a modern szemléletével rá különösen ható Vaszary János növendékeként. Először Párizsba ment – 1926-ban –, s ott megismerte a szürrealizmust. Ennek hatása egy-egy korai rajzán felbukkan, de stílusát ekkor alapvetően a magyar aktivisták művei, a késői kuboexpresszionizmus határozta meg. Ez különösen rézkarcain szembetűnő.

Nyitottság, vitalitás, expresszív erő jellemezte, s mint ilyen – Scheiber Hugó barátjaként – bekerült a Der Sturm körébe. 1928-ban utazott Berlinbe, majd 1929-ben kiállított a Der Sturm-galériában. Anyagi lehetőségek híján hosszabb németországi tartózkodásra nem kerülhetett sor. Dekorativitás felé hajló műveit a kísérletezés, a különböző irányzatok ötvözése jellemezte. 1928-ban Bécsben szerepelt az UME hagenbundi kiállításán, majd Budapesten, 1929-ben a KUT és a Tamás Galéria kiállításain. Az utóbbin Mattis-Teutsch Jánossal és Mészáros Lászlóval közösen.

1930-ban részt vett a KUT és az UME tárlatain. 1930-tól római ösztöndíjat kapott és művészete a neoklasszicizmus felé fordult. 1946–1949-ig az Iparművészeti Főiskola tanára, 1958–1963-ban igazgatója volt; 1949–1969 között a Képzőművészeti Főiskolán tanított. 1960-ban először szerepelt a Velencei Biennálén, s attól kezdve számos hazai és külföldi kiállításon – Berlinben 1965-ben a magyar grafika és kisplasztika bemutatóján és 1979-ben a Forradalom és realizmus című kiállításon.

(B. É.)

1922–1929 studierte er an der Budapester Hochschule für Bildende Kunst. Seine Meister waren Gyula Rudnay und János Vaszary dessen moderne Kunstauffassung auf ihn eine besonders grosse Wirkung ausübte. 1926 reiste er nach Paris, wo er den Sürrealismus kennenlernte. Die Wirkung dieses Erlebnissen tauchte in einigen frühen Zeichnungen auf, aber sein Stil war hauptsächlich von der Formenwelt des ungarischen Aktivismus und vom späten Kuboexpressionismus geprägt. Am deutlichsten ist dies auf seinen Radierungen zu beobachten.

Offenheit, Vitalität und Expressivität charakterisierten ihn, so gelangte er – als Freund von Scheiber – in den Kreis „Des Sturmes". 1928 reiste er nach Berlin, wo seine Werke 1929 in der Galerie „Der Sturm" ausgestellt wurden. Wegen beschrenkten materiellen Möglichkeiten konnte er nicht für eine längere Zeit in Berlin bleiben. Die zu Dekorativität neigenden Werke dieser Periode zeugen von Lust zum Experimentieren, was durch die Verschmelzung verschiedener Stilelemente zum Ausdruck kommt.

1928 wurden seine Werke in Wien, in der Ausstellung der UME (Vereinigung Neuer Künstler) im Hagenbund, 1929 in Budapest, in der Ausstellung der Gruppe KUT (Neue Gesellschaft Bildender Künstler) und in der Galerie Tamás gezeigt. In der letzteren erschienen seine Werke zusammen mit denen von Máttis-Teutsch und Mészáros. 1930 nahm er an den Ausstellungen der KUT und der UME teil. 1930 erhielt er ein Stipendium der Ungarischen Akademie in Rom. In Folge der Erlebnisse in Italien wandte er sich dem Neoklassizismus zu. 1946–1949 unterrichtete er an der Hochschule für Angewandte Kunst, 1958–1963 war er ihr Direktor. 1949–1969 war er Professor der Hochschule für Bildende Kunst in Budapest. Ab 1960, als seine Werke im ungarischen Pavillon der Biennale in Venedig ausgestellt wurden, nahm er an zahlreichen Ausstellungen im In- und Ausland teil. 1965 und 1979 war er Teilnehmer der Berliner Ausstellungen: „Ungarische Graphik und Kleinplastik"; sowie „Revolution und Realismus".

43. NŐ VÁZÁKKAL, 1927
Frau mit Vasen

IRODALOM:
Láncz Sándor: *Hincz Gyula (grafikai album).* Bp., 1972.
Bauer Jenő: *Hincz Gyula.* Bp., 1975.
Mezei Ottó: *Pályakezdés.* Művészet Évkönyv, '79. Bp., 1980. 16–19.

Hincz Gyula:
VISSZAEMLÉKEZÉSEK BERLINRE

Scheiber Hugó írt Waldennak, hogy fogadjon engem, akkor Walden értesített, hogy jöjjek ki; így mentem ki egy jó pár képpel, amik ilyen papirosra festett temperák és tusképek voltak, konstruktivista dolgok, erősen stilizált formák – erősen hatott rám Malevicsnek a szemlélete is. Nem tudtunk beszélni, mert németül nem nagyon tudtam. Bemegyek, a padló teleszórva képekkel, mit tudom én, hány kép... Nézem, te jó Isten, a földön fekszenek, zsebre lehet vágni. Összevissza mindenféle, gyönyörűek voltak. Üzent a Moholynak, hogy jöjjön, mert itt egy magyar. Ő megrendezte a kiállítást nagyon szépen. Volt egy olyan fogadónap is, amikor a szalonrészt megnyitották, táncoltak.

Ott ismerkedtem meg Mohollyal, akinek a címét megadták már itt Pesten, hogy keressem fel Moholy-Nagyot. Föl is kerestem aztán, mert meghívott. Azt mondja, mit akarok itt az expresszionistáknál, már rég vége van, mit akarok én tőle? Megmutatta az akkori dolgait. Ő már akkor nem volt a Bauhausnál, hanem Berlinbe jött és szerencsétlenségemre, valamilyen ügy miatt visszahívták őt.

Walden meghívott, minden este, de nem vette meg a dolgokat, azt mondta, hogy én adjak neki 50 márkát. Mondom neki, nincs 50 márkám. A Berliner Illustrierte Zeitungnál próbáltam rajzokat elhelyezni, mert az volt egy magyar, fölírták nekem, hogy keressem meg. Éppen nem volt ott, letettem a rajzomat, majd hogyha megjelenik, akkor kapok pénzt. Panzióban laktam. Ott kellett hagyni, mert nem tudtam kifizetni. És a Humboldt egyetem aulájában jó meleg volt, merthogy tél volt odakint. Ott találkoztam magyarokkal. Mit keresel itt? Hát mondom, mit keresek, ők aztán majd próbálnak segíteni – mondták. Mondom: Nincs egy büdös vasam se. Kiutasítással fenyeget a konzul, a magyar konzul. És akkor kizsuppoltak. Engedélyezett – azt hiszem – egy hetet vagy menynyit, és beutalt a Friedrichstrassén valahol egy Österreich–Ungarische Unterkunftheim nevezetű szálláshelyre. Ide csak éjszaka lehetett bemenni, ahol a magyar, szlovák, szóval az osztrák–magyar volt monarchia tagjai, akik ki akartak vándorolni, vagy munkátkerestek, kaptak ilyen engedéllyel szállást. Csak korlátozva! Ennek az volt a „nagyszerű" része, hogy majdnem minden éjszaka bejött a rendőrség. Aki tudott, elbújt a szekrény alá, vagy mit tudom én, hová, nehogy elvigyék. Szóval egy ilyen biztos hely volt!

Nahát azt mondták: Menj el a Chevrához! Magyarországon numerus clausus volt, a tovább tanulni akaró orvos, mérnök stb. kimenekült az akkori Németországba. A weimari Németország befogadta őket és ott tanultak. Aki nem tudott elhelyezkedni, az ott volt, amíg ki nem dobták. A Chevra egy zsidó központ volt, vallási központ. Mondom, gyerekek, hát én ezt nem tehetem meg, azt nektek adják, hogy tudjatok tanulni, és azt nem vehetem igénybe. Így kaptam aztán egy vasúti jegyet és hazajöttem. A barátom kijelentette nekem: Úgy kell neked, legalább rajta vagy a feketelistán. Ez volt a berlini Sturm.

(Hincz visszaemlékezései. 1984–85. Hangszalagról MNG Adattár

41. PIETÀ, 1925
Pietà

42. TÁJKÉP NAPPAL, 1926
Landschaft mit Sonne

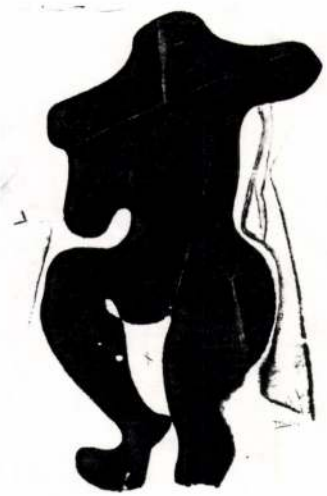

46. FEKETE FIGURA, 1929
Schwarze Figur

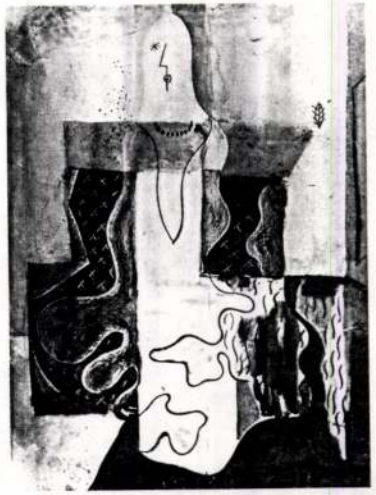

45. NŐALAK ZÖLD HÁTTÉR ELŐTT, 1928 k.
Frauenfigur vor grünem Hintergrund

44. CSENDÉLET, 1928
Stilleben

HINCZ Gyula

Magyar grafika Külföldön

Hincz Gyula

41. PIETÀ, 1925
Pietà
rézkarc, 290 x 352 mm
MNG Ltsz.: 1927–1854
K.: 1986, Kassel

42. TÁJKÉP NAPPAL, 1926
Landschaft mit Sonne
rézkarc, 294 x 355 mm
MNG Ltsz.: 1927–1855

43. NŐ VÁZÁKKAL, 1927
Frau mit Vasen
hidegtű, 235 x 175 mm
MNG Ltsz.: 1933–2258
K.: 1979, MNG – A magyar grafika múltja I.

44. CSENDÉLET, 1928
Stilleben
tus, 730 x 603 mm
J.j.k.: Hincz 928
MNG

45. NŐALAK ZÖLD HÁTTÉR ELŐTT, 1928 k.
Frauenfigur vor grünem Hintergrund
tempera, 900 x 685 mm
J.n.
MNG

46. FEKETE FIGURA, 1929
Schwarze Figur
kréta, 1100 x 685 mm
J.j.l.: Hincz 29
MNG

HINCZ Gyula tanulmánya, Dési Huber István megjegyzéseivel. Sajtó alá. rend. és bev. Timár Árpád. = Ars Hungarica, 13, 1985, 2. 233 - 235. G

E áthurózo ill dörö e

Nicill. cime alá, ott hal u

ALMÁSI TIBOR

A PATKÓ IMRE GYŰJTEMÉNY

Magyar Tudományos Akadémia
Művészettörténeti Kutató Intézet
Könyvtár
Budapest
26 757

XÁNTUS JÁNOS MÚZEUM
GYŐR, 2000

HINCZ GYULA
1904 - 1986

Festő, grafikus, Kossuth- és Munkácsy-díjas, Kiváló- és Érdemes Művész, a magyar képzőművészet egyik nyughatatlan, kísérletező szellemű alkotója. 1922 és 1929 között a Képzőművészeti Főiskolán Rudnay Gyula és Vaszary János tanítványa volt. Járt párizsi, berlini, római, koreai, vietnámi és kínai tanulmányutakon. A két világháború között tagja volt az UME (1928) és KÚT (1929) csoportoknak. Első gyűjteményes kiállítása Berlinben volt 1928-ban. 1958-tól az Iparművészeti Főiskola igazgatója, 1949 és 1963 között a Képzőművészeti Főiskola tanára volt. 1960-ban és 1970-ben művei jelen voltak a Velencei Biennálén, de szerepeltek külföldi (Helsinki - 1965, Belgrád - 1967, Párizs - 1968, London - 1969, Oszló - 1969, Bologna - 1969) és hazai csoportos és egyéni kiállításokon is. Készített murális alkotásokat, könyvillusztrációkat, gobelineket, szobrokat is.

VITORLÁS
vászon, olaj, 30,5x51 cm.
j.j.k.: Hincz
Ltsz.: K. 85.54.1.

BIVALYPÁSZTOR
papír, akvarell, 260x290 mm.
j.k.l.: Bivalypásztor...mellett
j.l.: Hincz Gy.
Ltsz.: K. 85.200.1.

KÉZIGRÁNÁTOS
papír, tus 211x126 mm.
j.n.
Ltsz.: K. 85.372.1.

NŐI FEJ, 1959
papír, rézkarc, 264x168 mm.
j.n.
Ltsz.: K. 85.379.1.

"Ma, amikor kultúránk egy új szintjére, egy rendkívül érdekes, formailag és tartalmilag nagyon gazdag világhoz érkeztünk el, újra azt kell mondanom: ez nem elég. Keresni kell a további út lehetőségeit. Ezt a gondolatot helyezem szembe a szellemi elsorvadás gondolatával, és vallom azokkal, akik ma is avantgarde-ok tudnak lenni új viszonyok, új lehetőségek között, új társadalmi helyzetben"-

Hincz Gyula

IRODALOM

Szentes Lajos: Hincz Gyula grafikái. Művészet. 1968. IX. évf., 2. sz., 22-25.o.

Bauer Jenő: Hincz Gyula. Képzőművészeti Alap Kiadóvállalata. Budapest, 1975.

Hincz Gyula jubileumi kiállítása. Budapest - 1984. Katalógus Aradi Nóra előszavával.

Hincz Gyula állandó gyűjteménye. Vác. Katalógus Losonci Miklós tanulmányával.

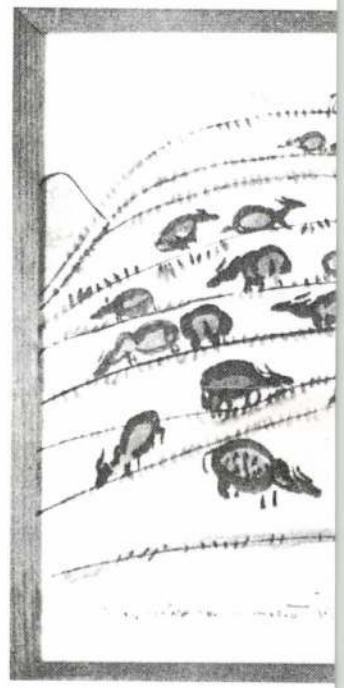

Biva

Hincz Gyula, grafikusművész

Hincz Gyula: Illusztráció a Gulliverhez, toll, tus, 50×36 cm, (fotók Fejér)

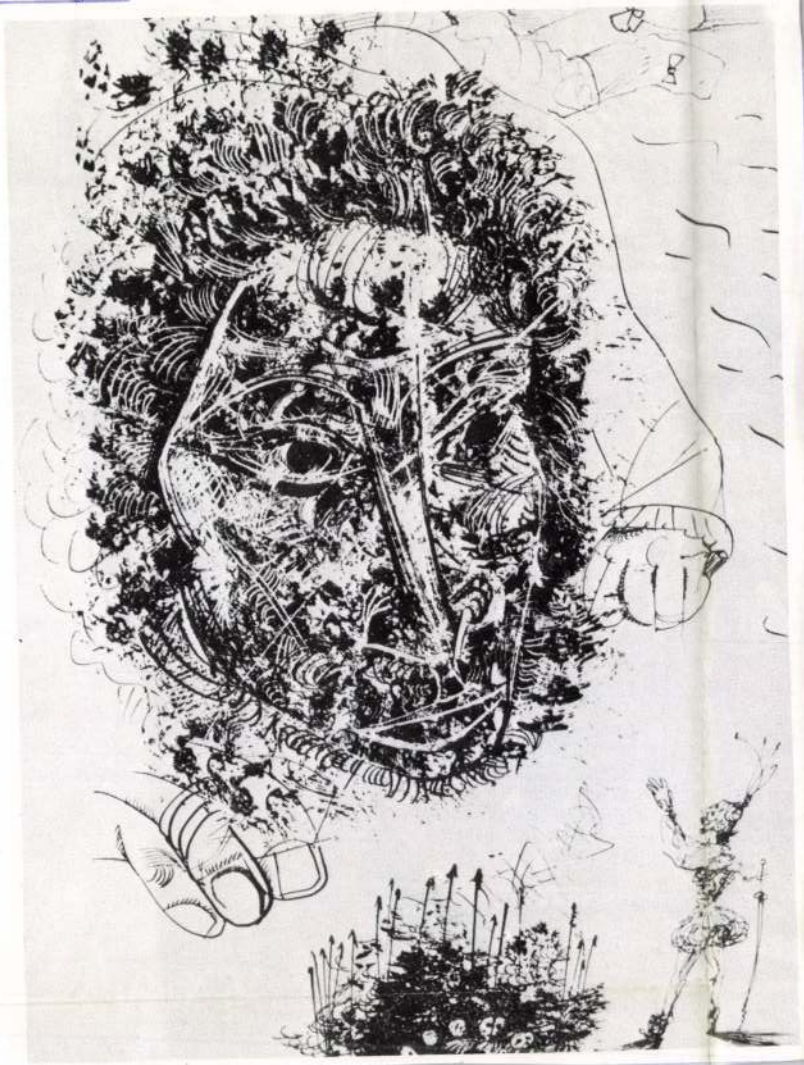

Művészet, 1979. május. 26. old.

HINCZ Gyla

Hincz Gyula : [Magyar Munkásmozgalmi Muzeum, 1984 május 4.-junius 4. / [a katalógust összeáll. és a kiáll. rend SO-KY Sós László, Kemény Éva] ; [bev. Aradi Nóra] . - Bp. ; Vigadó Galéria, 1984. - (Vigadó Galéria katalógusa ; 41.)

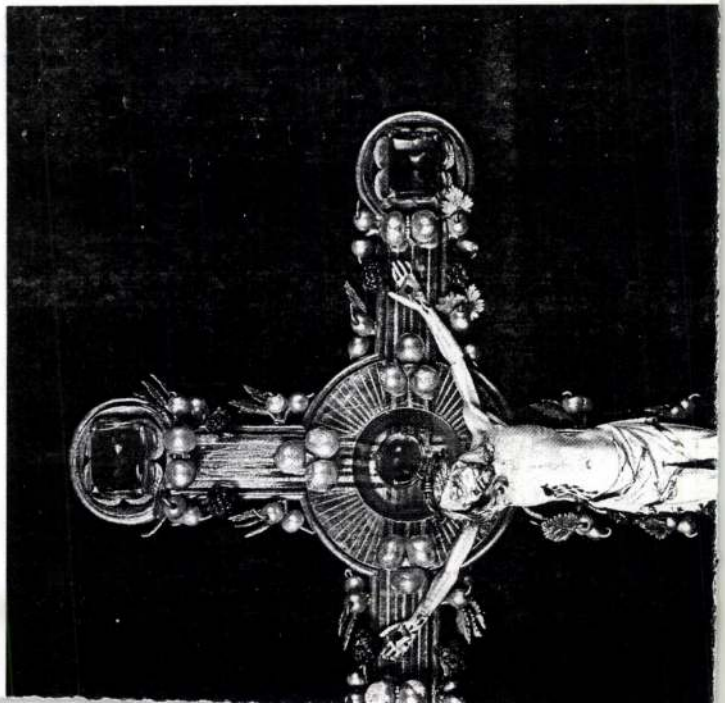

HINCZ Gyula

kiáll. XXII.Ker. Uttörő-ifjusági és Müvelődési Központ, 1985 julius-augusztus

ism. LOSONCI Miklós: Hincz Gyula tusrajzai, grafikái Swift Gulliveréhez. = Müvészet, 26, 1985, 10. 64.,ill.

Művészet, 1979. márc. 16. old.

Hincz Gyula, grafikusművész:

"Capriccio", olaj, vászon, 40x30 cm, 1961. k.

ötvenes évek közepétől, a nyíltan vállalt elkötelezettség megnyilvánulásaiban, a közösségi művészet jelképrendszerben kivetülő egyéni hangján tűnik fel. S ez stilárisan sem magánügy, és nem is csak Picassóhoz köthető. Egyazon időben ugyanez jellemezte a svájci *Hans Erni* rajzait, rajzos plakátjait vagy a francia *Boris Taslitzky* rajzait; kiállították őket Budapesten is. És igen valószínű, hogy Hincz Gyula 1958-as távol-keleti útjának oly termékeny hatását az is meghatározta, amit számára a rajz jelent. Feltehető, hogy a távol-keleti művészet sajátos tömörsége is közrejátszott Hincznél egy különösen sűrített tartalmú, viszonylagos korszak indításában, amely stilárisan korántsem volt egynemű. Megtalálható benne a klasszikusan komponált, szinte tónusos rajz (például Erni *Család* című rajzával rokon az 1960-ban alkotott *Íme hát megleltem hazámat*); jó néhány hazai művészre hatottak a hatvanas évek elején készült munkái, a békegalambos jelképek változatainak százai, s a fej-galamb motívum az űrkutatásra vagy a fenyegetettségre utaló jelekkel kombináltan nemzetközileg ismertté lett, mert önálló rajz, illusztráció, plakát variációiban terjedt. A hetvenes évek néhány jellemző rajza pedig egy Klee-féle képzettársítást folytat mai léptékben, és ugyanúgy tételtől-formulától mentesen, mint ahogyan az Kleenél ismert. Arra gondolok, ahogyan egy-egy motívum az adott alkotáson belül variálódik. Maga a motívum mindig jelentést hordozó a kollektív tudat értelmében, és síkbeli változatain múlik a mű egészének jelentése.

Hincz Gyula rajzain a lendületes egyetlen-vonal leginkább szobrászrajzokkal rokon (például *Zadkine*-nál van megfelelője, de ismét nem „hatott rá"-ként említem a nevet), ami feltehetően nem független attól, hogy Hincz – annyi festő pálya- és kortársához hasonlóan – néha szobrot is alkot. De ismételten hangsúlyozandó, hogy nála nincs stiláris patent. Néha satíroz tollával vagy filctollával, néha ízekre szedi és újraépíti a formát vagy ritmikusan ismétli az alapmotívumot,

Hincz Gyula, grafikus művész

Hincz Gyula: Fej, vegyes technika, 40×30 cm, 1968 k. (Corvina Fotóarchívuma)

Művészet, 1979. márc. 26. old.

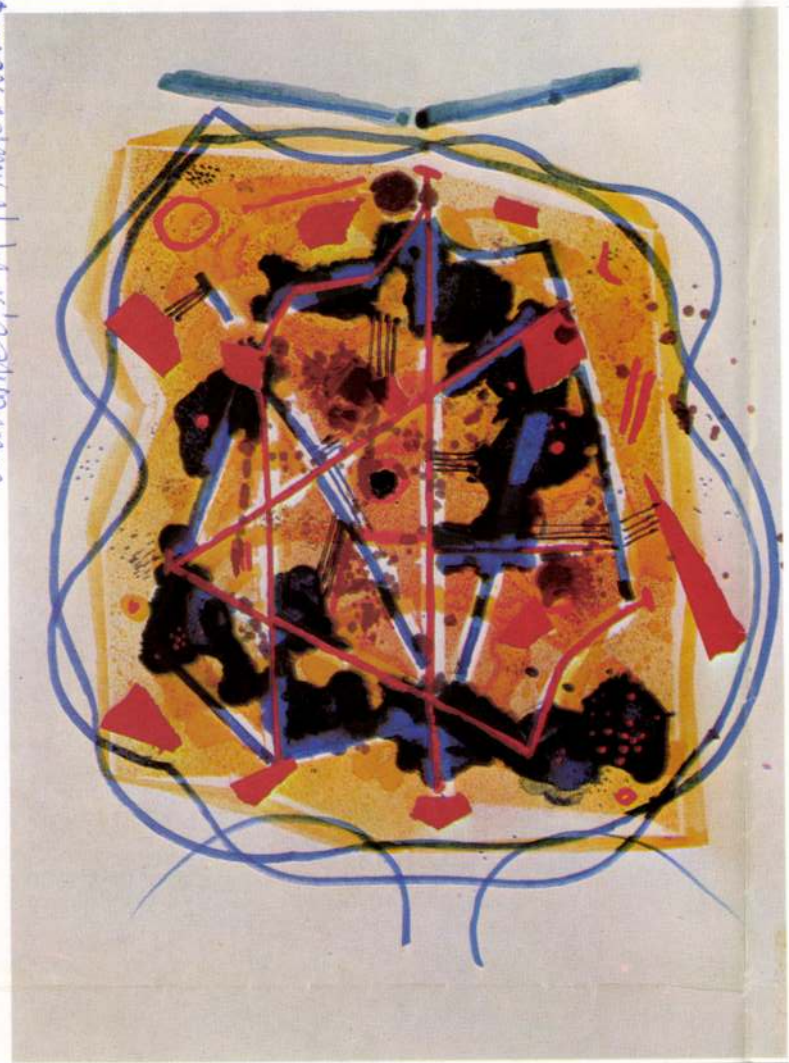

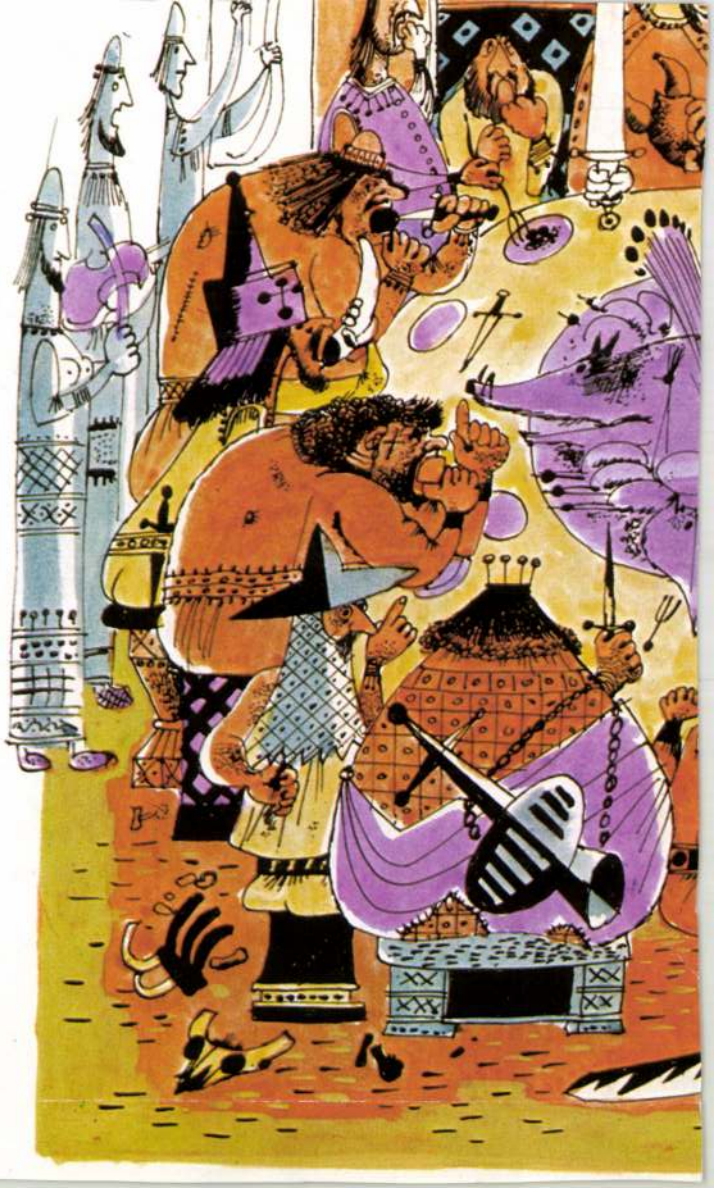

6 *Hincz Gyula: Collage, tus, tempera, ragasztás, 30×50 cm, 1947–48 (Corvina Fotóarchívuma)*

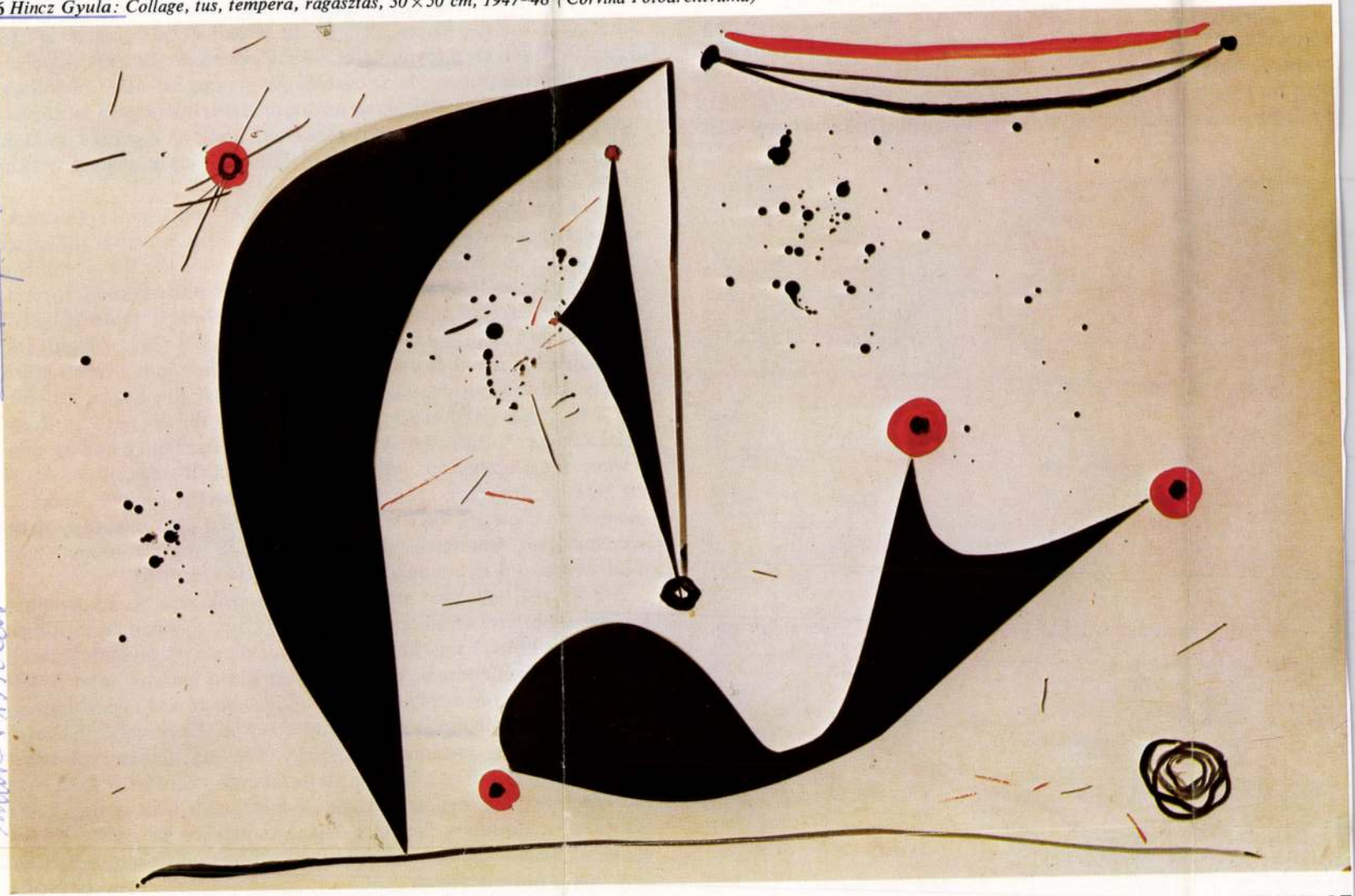

egyetemi az értékelésnek ezzel az unalomig variált provinciális mércéjével, Hincz Gyula művészetének nemzetközi vonatkozásaiban továbbra is azt keresem, ami korjelenség.

Ez mindenekelőtt abban mutatkozik meg, ahogyan a nagy nyilvánosság igényére felel. Matisse, Léger, Picasso templomot is festett, díszített, hogy tartósan látható legyen alkotásuk. Hincz Gyulának nem kis kápolnák forgalomból kieső szűk tere jut, hanem egyetemi épületek, művelődési központok nyilvánossága. Az ötvenes évek

vezet komponenseit írja át dekoratív színegyüttesbe, mint a Semmelweis Orvostudományi Egyetem új épületébe készülő üvegfalában. A tárgyias hűség ismét a hatvanas-hetvenes évek nemzetközi törekvéseinek a sajátja, főként 1970 körül terjedt el, sőt divattá is lett. Hincz is követi ezt a fővonulatot, amely egyébként illeszkedik pályájának előzményeihez, de üvegablakaiban annyira alárendelődnek a színre épített kompozíciónak az átlagnéző számára nem is közvetlenül jelentést hordozó tárgyi részletek, hogy az együttes sajátos, a korra jellemző, de minden ízében Hincz Gyula kézjegyét magán viselő dekorációvá válik.

Olyan művész, akinek annyi „korszaka" van, mint Hincznek, szükségképpen nyitottan reagál nemcsak a világ, hanem a művészet változásaira is. Hincz Gyula – pályakezdésétől kezdve – valóban sokat abszorbeált abból, ami az egyetemes művészetben történt, különösebb csatlakozási szándék nélkül, kíváncsi nyitottságából adódóan. Az, ahol – az egyéni kézjegy ismérvén túl – a leginkább eredetinek bizonyult és a leginkább szintetizálni tudta a belső-külső indítékokból fakadó mondandókat, az rajzainak folyamata, különösen a hatvanas évek elején, továbbá néhány faliszőnyege és üvegablaka. Vagyis olyan alkotások, ahol konkrét feladatnak kellett megfelelnie, megfogalmazott igényre, kérdésre kellett válaszolnia. Az őt ért hatások, legyenek azok a magyar művészeten belüliek, mint az ötvenes évek elején, vagy a környezetesztétika által inspirált újabb színdinamikai kutatások, bizonytalanabbul, ingatagabban élnek a táblaképein. S ez – a pálya egészét tekintve – érthető.

A sok belső változást átélt művész sok szakaszra bontható munkássága többnyire arra készteti a kritikust, hogy jobban odafigyeljen az esetleges külső hatásokra. Ez áll Hincz Gyula pályájának legtöbb eddigi megközelítésére is, csakhogy nála külső hatáson nem feltétlenül különféle művészi hatások értendők, hanem az a nyugtalanság, melyet a világ állandó változása éleszt benne. Ez nemcsak háborúellenes sorozatot, martinászokat vagy 1968-as vietnami plakátot jelent, hanem Hincz esetében magát az állandó változást, a folytonos mozgásra reagáló nyugtalanságot. S mert nála nem a művészeti ráhatások a döntőek, hanem a világé, amelyben él, ezért lehetett egész pályája során többé-kevésbé szinkronban művészettörténetileg igen fontos áramlatokkal.

ARADI NÓRA

Hincz Gyula: Mozaik, 1973, Kertészeti Egyetem, Budapest (fotó Jaksity L.)

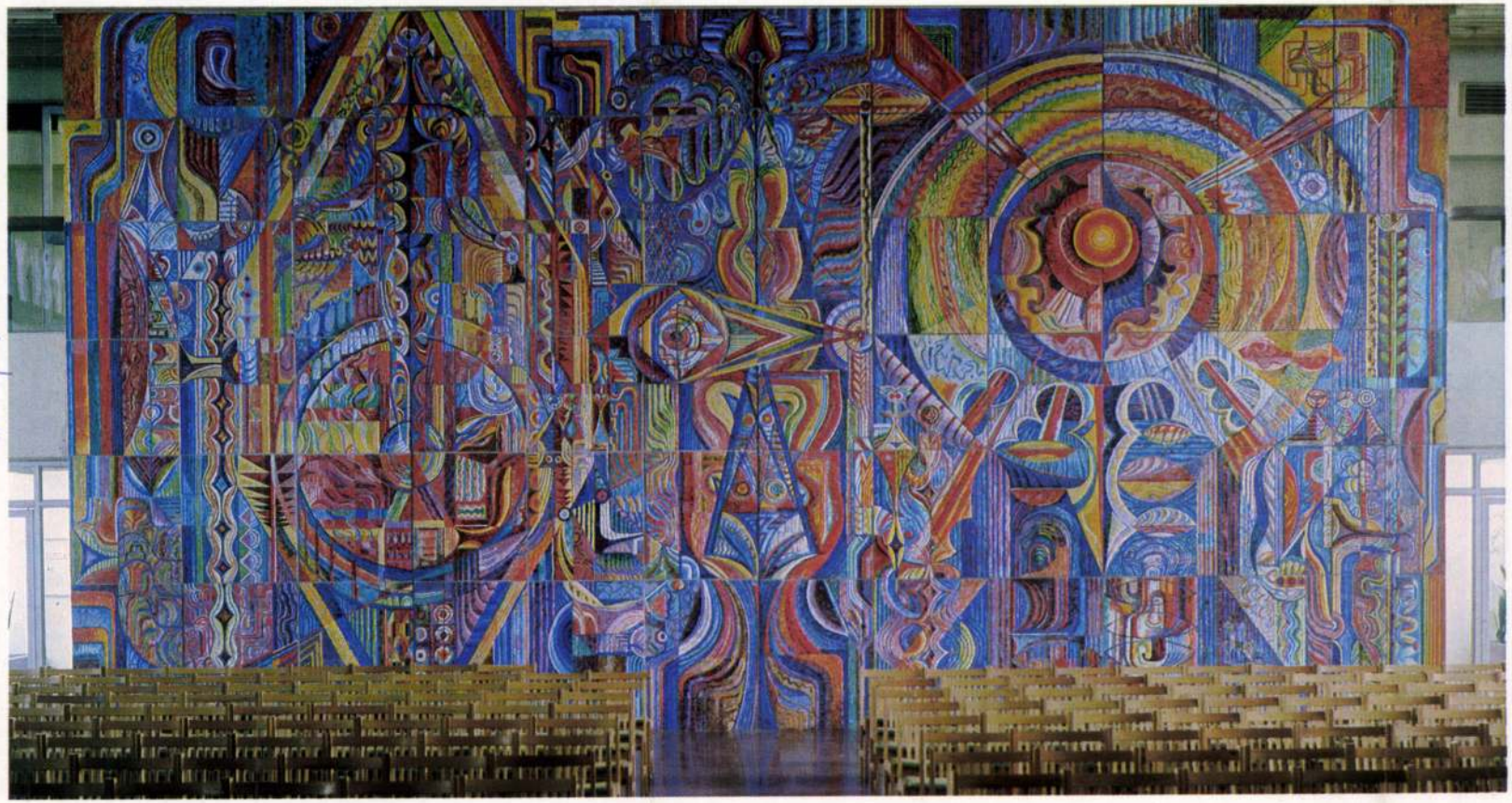

Művészet, 1979. márc. 21. old.

Hincz Gyula: Az érdi művelődési ház textilképterve, 1973 (foto Koffan)

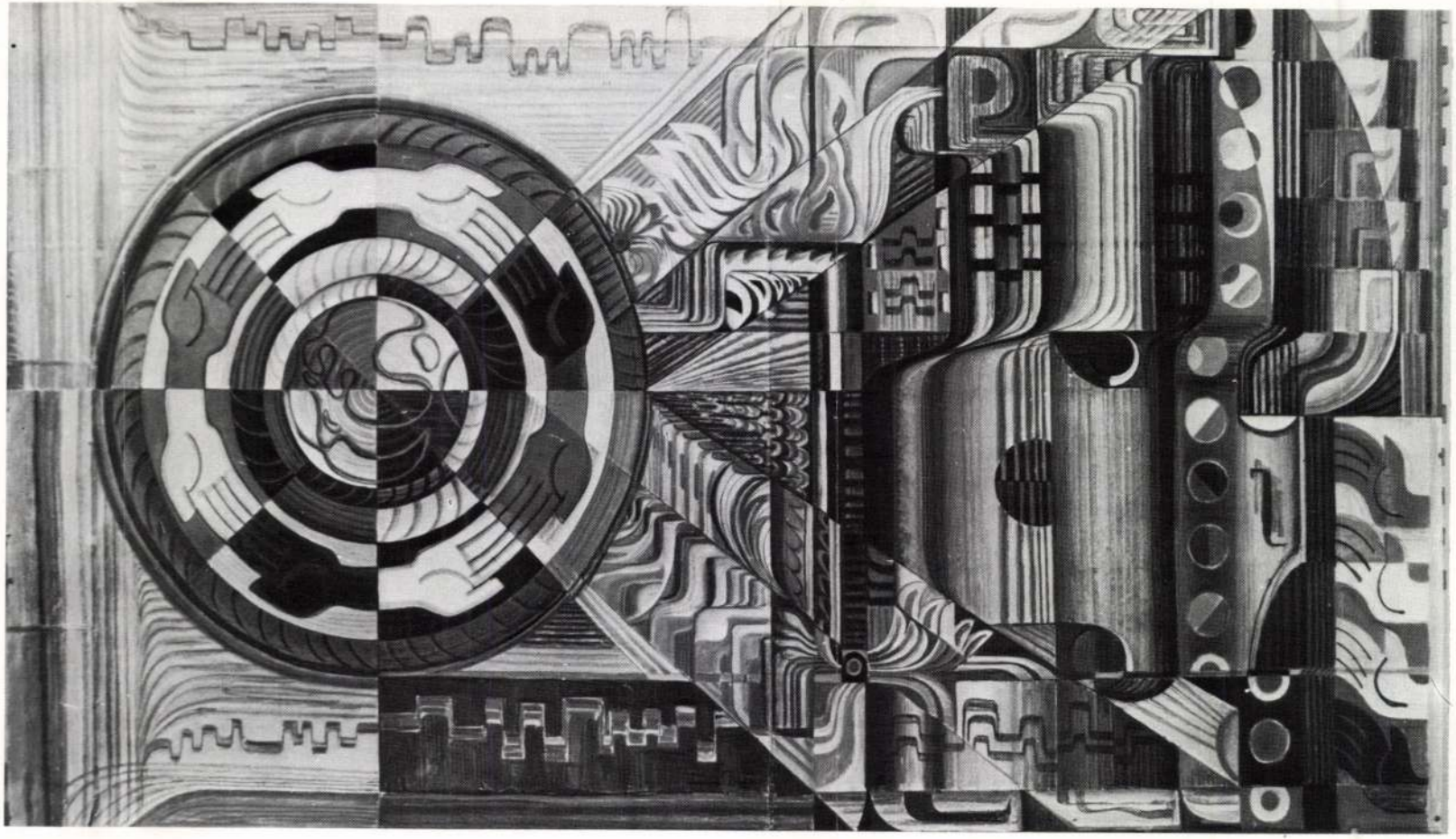

Hincz Gyula: Villanykörteportré, festett gipsz, 50×30×18 cm, 1962

Hincz Gyula: Torzó, festett gipsz, 45×15×10 cm, 1958 k. (fotók Somfai)

az orvostudomány és a kutatás érzékeltetése – ha nem is kívánható közvetlen ábrázolása – ezekben a pályaművekben nem kielégítő. Ezért egy előadás keretében közölték velünk azt a kívánságot, hogy a modern orvostudományból merítsük a tartalmi specifikumot. Ez tőlem nem állt távol. Hiszen az első fordulóban, aminek a szerkezeti megoldása más volt, ennek az elemei már benne voltak. Valószínűleg a szerkezeti átváltás okozta, hogy az egészet meg kellett változtatni.

Újra két tervet adtam be. Elvem: túl vagyunk azon, hogy az épület építészeti rendszerét az ember továbbfejlessze, illetve lezárja, helyesebben: alkalmazkodjék hozzá. Ellent akartam mondani, és ellent is mondtam az építészeti zártságnak, a vertikalitásnak és a horizontálisoknak, az ott uralkodó arányrendszereknek. Ellentmondok pedig azzal, hogy keresztülhúzom őket, és azt mondom: egy végtelen szalag a világ, nem pedig egy zárt keret. Röviden: nekem nem az építészeti elképzelés a fontos, hanem mindig az optikai megjelenítésnek az a formája, amely egy bizonyos meghatározott tartalmat hordoz. Még akkor is ez a lényeg, ha történetesen zárt térről van szó. Tehát az én elképzelésem bizonyos értelemben szétfeszítette az épület zárt, helyesebben: megadott rendszerét. Az első változatban két egy-egy ponton érintkező háromszögből és egy hornyolt, lapszerűen kiterült négyszögből – bizonyos értelemben sorozatszerűen fölvonultatva – föltűnik egypár, a mikrobiológia világából merített, természetesen átalakított forma, amelyek mind a két osztott felületen függőleges rendszerben helyezkednek el, egy centrális súlyponttal. Ezek megint az emberi érzékelés egyik szervét, a szemet, valamint az embert ábrázolják, aki alkotó módon hatol be a tudományos kísérletek világába.

A harmadik forduló második változata – amelyre a megbízást megkaptam – annyiban nagyon érdekes, hogy közben rájöttem: a horizontálisan kettéosztott 7×21 méteres felületet – ha át is tűzöm vertikálisokkal – mégjobban hangsúlyozom egy másik vízszintes rendszerrel. Tehát ráduplázok az alsó rétegében két párhuzamos horizontális rendszerrel, a felső platformján pedig a horizontálist követő, de ugyanakkor ellentmondó hullámvonallal, ami megint centrálisan két képbe fogódzik össze, amelyeken ismét az érzékelés szerve jelentkezik a sejt elemeivel együtt. Ebben a tervben az az érdekes, hogy erre a horizontálisan meglátott formarendszerre egy mikrobiológiai ábra, egy izom fölnagyított hosszmetszete ösztönzött, amely tökéletesen megfelelt arra, hogy az inspiratív gondolatot hosszirány-

tam a bukás és az emelkedés lehetőségeit. Az élet által fölvetett problémák sokszor jobban érdekeltek, mint az, hogy a négyzet elég négyzet-e. Inkább emberi szeretet és vágy, ami kortársaimhoz fűz. Ebben a periódusban csak a családi életem volt megnyugtató. A feleségem ösztönzése és kitartása mellettem – adott öntudatot.

A fölszabadulás a képzőművészet sorsfordulója is. Az új helyzet új problémákat is hozott. Úgy tűnik, eddig megvalósíthatatlan vágyak, álmok megvalósulhatnak.

– A vágyak nagyon érdekesek. Itt vissza kell szaladnom egy korábbi élményemre. A 30-as évek elején Dési Huber révén megismertem azokat a művészeti, kifejezési és gondolati lehetőségeket, amiket Siqueiros és Rivera képviseltek. A felszabadulás után, úgy éreztem, azt a szálat kell kibontani, amely elvezethet az ehhez a nagy történelmi átváltozáshoz méltó képekhez. Dési Huberrel az elképzelésünk az volt, hogy ha majd eljön az új korszak, szabadon fejezhetjük ki gondolatainkat hatalmas freskókban. Elsősorban nem formai kérdésekkel akartam bíbelődni, nem a különböző lelkiállapotok visszatükröződését akartam premier planba állítani. Voltak ilyen jellegű próbálkozásaim is, de ezek még soha nem voltak kiállítva. Ez az út vitt azután arra, hogy a realizmus, a nagyrealizmus problémáival foglalkozzam. Ennek irodalmában azonban olyan jelenségek ütköztek elém, amelyeket már nem tudtam elfogadni. A látványszerűség követelményeire gondolok, amiket az emberi fantázia és az alkotói készség szétforgácsol. Inkább a nagy fogalmi kérdések a döntőek, semmint a vizuálisan érzékletes megjelenés. Úgy és azt akartam festeni, ami ezt a történelmet valójában jellemzi. Itt keresendő az új szimbólumok teremtésének problémája is, tudniillik a régi szimbólumok már nem tudták teljesen betölteni szerepüket. A realizmus mindig érdekelt, igy ma is. Amikor Újpesten, a Teleki téren vagy a főváros perifériáin járkáltam, sok mindent tapasztaltam. Riverát említettem: hát mire eszméltetett rá? Ugyanerre a problémára, de más viszonyok között. Egy olyan vitázó művészetre, ami itt nem tudott megszületni. Én azt hiszem, a vezetés kisszerűsége miatt, talán... Erre nem tudok pontosabb választ. Azt akartam, hogy közvetlenül tudjak szólni mint művész és mint ember. Mondjuk úgy, politikus művészetet akartam. Hogy ez milyen nagy problémát okozott számomra! – hiszen előzőleg majdnem absztrakt képeket festettem. Most, ahogy visszatekintek, megdöbbenve veszem észre, akkori figuráim – bár vázlatosak – jobban hasonlítanak egy vorticista, mint egy realista (akkor realistának tartott) kompozíció

Hincz Gyula: Dinamika cirkusz, olaj, 1928

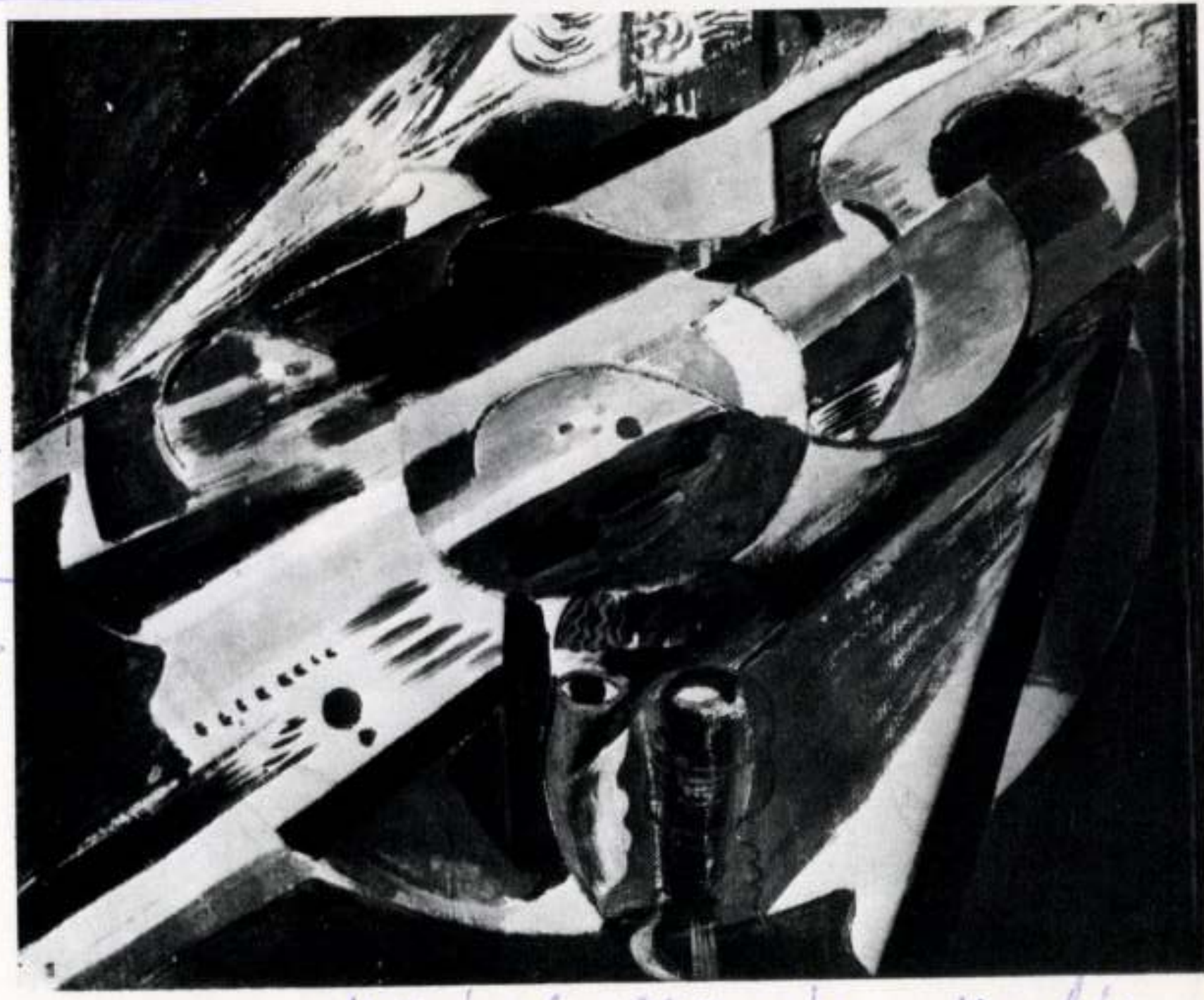

Hincz Gyula
galileusmüvész

12 HINCZ, Művészet, 1979. márc. 12. old.

HINCZ 11

Hincz Gyula, grafikusművész.

Művészet, 1974, május, 12. old.

Hincz Gyula: Tánc, tempera, pasztell, 90 × 100 cm (fotó Somfai)

höz tartozott Tamkó Sirató Károly is, aki – mint látni fogjuk – Hincz pályakezdése szempontjából emlékezetes évben, 1928-ban publikálta (Sirató Károly néven) e néhány éves időszak minden bizonnyal egyik legkülönlegesebb nyelvezetű verseskötetét, a *Papírembert*, amelynek borítójához Molnár Farkas készített két, nem kevésbé különleges hatású s a modern technika (ironikus?) apológiája jegyében álló fotómontázst. Hincz néhány ekkori munkájának, így a fentinek és Berlinben nemrég kiállított *Gyár* című tusfestményének élményhátterét közelebbről megismerendő, érdemes belelapozni a szürrealista hatást mutató verseskötetbe: „gyufazseni örökre startol / árva malomvánkos zörög a feje alatt / mozgóposta az élete / mellcsontja egy ventillátor / amit a messzeség óhajtása forgat / zengő prostatával lohol a szerelem sárga tejútján / ...gyufa-zseni elindul / földalatti repülőgépen / légköri villanyvasúton / zuhog mellén a ventillátor / ajaj húzza a szélmadzag."

Mit hozhatott magával Párizsból a szellemi izgalmakra szomjas művésznövendék? Emlékezete szerint, kiadványként Breton *Szürrealista manifesztum*át, sőt amint egyik purista-szürrealista kombinációja *(Fej)* mutatja, a szürrealista képfogalmazás módszerét, praktice. Bor Pál közvetítésével felkereste a szobrász Csákyt, aki ezekben az években faragta Léonce Rosenberg számára a tízes évek lehiggadt magyar–osztrák szecesszió jából – s nem a kubizmusból, amint legújabb monográfusa, Donald Karshan (1973) állítja – táp-

Hincz Gyula: Varázsló II., színes rézkarc,
24×36 cm, 1963 k. (Corvina Fotóarchívuma)

Hincz Gyula grafikusművész

Művészet, 1979. márc. 31. old.

Auguste Herbin: Absztrakt kompozíció, olaj, vászon, 92×73 cm, 1932

zítik ebben az állapotában, majd telehintik antropomorf utalásokkal, közbeiktatva itt-ott egy arcrészletet, megnyitva egy szemet, kialakítva egy kezet, egy állkapcsot, egy ismert dolgot, ami – hiszik ők – a ráismerés apró öröme révén segíteni fogja a nézőt a festészet megértésében."

A polemikus megnyilatkozások ellenére is a két csoportot nem annyira elvi, mint inkább személyi ellentétek választották el egymástól. Seuphornak a művészeti életből való kiesésével elhárultak az egyesülés útjában álló akadályok, s kevéssel Van Doesburg halála előtt, 1931 februárjában megszületett az *Abstraction-Création*. A részvétel egyedüli kritériuma a nonfiguratívitás volt. Ennek értelmezésében azonban, akárcsak a csoport nevében is, bizonyos kettősség nyilvánult meg, amit kiadványuk a következőképpen magyarázott: „Absztrakció, mert egyes művészek a természeti formák fokozott absztrahálásával jutottak el a nonfiguratívitás eszméjéhez. Kreáció, mert mások közvetlenül érték el a nonfiguratívitást egy tisztán geo-

A borítón Hincz Gyula: Mózes az égő csipkebokorban, vegyes technika, 31×35 cm, 1975 k. (fotó Somfai)

Hincz Gyula grafikusművész

Művészet 1979. márc. hó

Művészet – A Magyar Képző- és Iparművészek Szövetségének Lapja – Főszerkesztő: Rideg Gábor – Szerkesztőség: 1121 Budapest, Agancs út 26–28. – Telefon: 166-048 – Kiadja a Lapkiadó Vállalat, Budapest VII., Lenin krt. 9–11. Levélcím: 1906 Pf 223. – Telefon: 222–408 – Felelős kiadó: Siklósi Norbert – 79.2551/2–3 Zrínyi Nyomda, Budapest – Felelős vezető: Bolgár Imre vezérigazgató – Terjeszti a Magyar Posta – Előfizethető bármely postahivatalnál, a kézbesítőknél, a Posta hírlapüzleteiben és a Posta Központi Hírlap Irodánál (1900 Budapest, V., József nádor tér 1.) közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a KHI 215–96162 pénzforgalmi jelzőszámra – Lapunk példányonkénti eladási ára: 20,– Ft – Előfizetési ára fél évre 120,– Ft – Külföldön terjeszti a „Kultúra" Könyv és Hírlap Külkereskedelmi Vállalat, H–1389 Budapest, Postafiók 149. – INDEX 25602 – Kéziratokat, rajzokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza! – **HU ISSN 0580–3608**

nye, a kispolgári nevelés és a mindennapi élet látható ellentmondásai között helyét keresve, az ösztönös útkeresés után, 1922-ben a Budapesti Képzőművészeti Akadémia hallgatója lett, ahol éppen akkor folyt a „Lyka-féle reform". Az eleven főiskolai emlékek kisimítják az arcát, a szeme vidámabban mosolyog.

– Újra át kell érezni egész kezdő mivoltomat és belépésemet a tulajdonképpeni életbe. Az a korszak rendkívül izgalmas volt, dacára az ellenforradalmi nyomásnak. Ez az az időszak, amely átalakította az Akadémiát. Lykának sikerült megszerveznie az oktatás új menetét a felkért tanárok, köztük Rudnay és Vaszary segítségével. A Réti- és Lyka-féle reform erőteljesen támaszkodott Réti nagybányai szemléletére és az utónagybányai iskolára. A felvételi vizsgán megbuktam, de ez nem ért nagyon tragikusan. Eljártam Lenhossék Mihály anatómai előadásaira, és bonctani gyakorlatokon is részt vettem. Később – karácsony táján – bekerültem az Akadémiára, Rudnayhoz, egy rajztanárom közvetett protekciójával. Rudnay finom lelkülete és történelemszemlélete – melyből kétségtelenül sok és mély művészi gondolat, érzés fakadt – nem tudott engem vonzani. Akkoriban már sokat jártam – ha jól emlékszem – a Váci utcai, Haris közi modern kiállításokra. A gimnáziumban már megismertem Csontváry nevét, és szerettem Galimberti Sándort. Érthető, hogy Rudnayval előbb-utóbb össze kellett ütköznöm, mert megtagadtam oktatásának szemléleti alapjait. Másod- vagy kora harmadéves koromban

Szalonban, egy sor hasonló képemmel együtt, melyeket az Új Művészek Egyesülete a Hagenbundban, Bécsben is bemutatott.

Tudatosan figyeltem az emberiség különböző problémáit. Természetes, hogy a környezet, a történelem változásai új és újabb kérdőjeleket támasztottak, de mind a mai napig ugyanaz a kezdeti reform a célom. A művészet, nézetem szerint, nemcsak gyönyörködtetés, hanem óriási agitációs munka is az emberiség jövőjének helyes irányba tereléséért. Ma éppen úgy „rombolok", hogy újat építhessek, mint fiatal koromban, amikor robbanásszerűen kialakult bennem: a múlt hamis romantikájának föltétlenül véget kell vetni, és egy olyan művészeti, szemléleti formát kell kialakítani, mely az ember fejlődését, továbblépését, jobbulását szolgálja. Az, hogy bennem a négyzet vagy a hasáb vagy a kör mint olyan megszületett, mintegy tagadás volt. Olyan tagadás, mely egy új platform keresése is. Az akkor alakuló forradalmi művészetnek nagy hatása volt rám, és azt megemésztve, próbáltam törekedni az új platform felé. Ma, amikor kultúránknak egy új szintjére, egy rendkívül érdekes, formailag és tartalmilag nagyon gazdag világhoz érkeztünk el, újra azt kell mondanom: ez nem elég. Keresni kell a további út lehetőségeit. Ezt a gondolatot helyezem szembe a szellemi elsorvadás gondolatával, és vallom azokkal, akik ma is avantgarde-ok tudnak lenni új viszonyok, új lehetőségek között, új társadalmi helyzetben.

Máris Párizsban járunk, a tanulmányúton. Egy éve jelent meg

Hincz Gyula: a Kék Madár, festett gipsz, 26×13×7 cm, 1957

Hincz Gyula: Kitekintő, festett gipsz, 70×30×30 cm, 1958 (fotók Somfai)

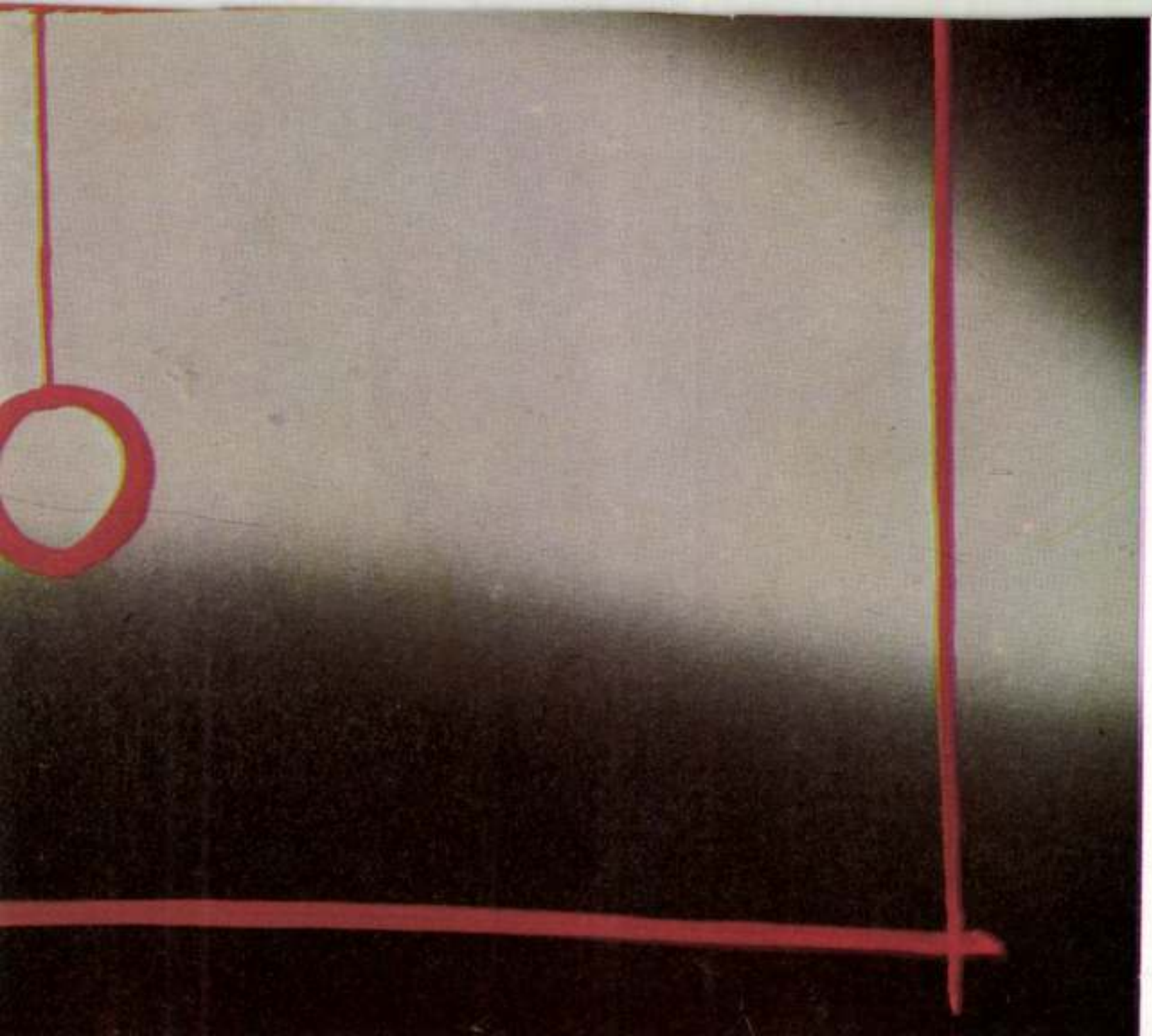

0 x 190 cm, 4-es
E., alatta védjegy.
Ágnes, Szentgyör-
al. Helye Újdelhi
ség.

4 x 400 cm, 5-ös
+ védjegy. Szőtte
a, Timár Katalin.
Nyugat-Dunántúli
g.

ok, 1973. 173 x
es. J.j.l. Szily.
szky Erzsébet.
Szekszárd.

):

978. 130 x 195
b.f. HL CM
t
on.

0 x 600 cm, 4-es
4. Szőtte Hidvégi

Tibor Kórház.

zsef:

4 cm x 464 cm,
IJ SZE, szőtte
lye Kiskunhalas.

sef:

ációit készítették:

/-XII., XIV., XVIII.,
XXX.-XXXI., XXXIII.,
y: XIII., XV.
XXIV., XXXVIII.
in Gyula: XXVI.

18., 19., 23.-25., 29.,
tván: 3., 5., 8., 10.,
ánosné: 4., 12., 13.,
32. id.
ics Ferenc: 2.
Susits László: 17.
nyi Gyuláné: 35.

Pálosi Judit: A magyar
gobelinszövés hűen e'rc. 1960-1981
Tevan 1994

Névmutató

Adnet, Jacques 17
Attalai Gábor 28, 37
Bán István 7, 21, 46, 47
Belmonte, Leo 4, 82, 83, 85
Boucher, Francois 76
Braque, Georges 76
Calder, Alexander 76
Coypel, Charles-Antoine 12
Cságoly Klára 27
Czakó Margit 78
Domanovszky Endre 6, 7, 19, 48, 57-60, 78, 82-86
Erdélyi Eta 27, 28
Estève, Maurice 24
Ferenczy Noémi 6,7,25,76,82,83,85,86
Fett Jolán 44, 45, 47, 82, 84, 85
Főth Ernő 60, 63-65
Fürtös Ilona 44, 78, 82, 84, 85
Gadányi Jenő 7
Goubely 12
Goya, Francisco 10
Hajdu László 68, 78
Hajnal Gabriella 12, 19, 37-39, 77
Hartung, Hans 76
Hauser Beáta 77
Hidvégi Valéria 70
Hincz Gyula 7, 57, 58, 61, 66, 82, 84-86
Honty Márta 66, 67, 69, 78
Kádár György 7, 20, 21
Kecskés Ágnes 20, 39, 82, 84, 85
Kórodi György 6
Körösfői Kriesch Aladár 5, 82-83, 85
Korzim Erika 19-20, 39, 43, 46
Kun Sándorné (Luca) 78
Lakatos Artúr 6, 82, 83, 85
Le Brun, Charles 76
Maillol, Aristid 5
Máriási Iván 75
Matégot, Mathieu 27
Matisse, Henri 76
Mizser Pál 18, 69, 70
Nagy Judit 41-42, 77, 82, 84-85
Nagy Sándor 5
Németh József 70
Oláh Tamás 19
Oudry, Jean-Baptiste 76
Pápai Lívia 77
Pécsi László 18-19, 42, 45, 82, 84-85
Pekáry István 6, 82-83, 85
Péreli Zsuzsa 39-40, 77, 82, 84-85
Picasso 76
Pintér Éva 40, 42
Plesznivy Károly 6, 45-46
Polgár Rózsa 77
Prepelicza Katalin 26,42,78,82,84-85
Redő Ferenc 63-66
Rippl-Rónai József 12, 82-83, 85
Schubert Ernő 6
Solti Gizella 25-26, 77-78, 82, 84-85
Szántó Piroska 70, 75
Széchenyi Lenke 11, 26, 77, 82, 84-85
Szily Géza 68-69
Szkok Iván 68-69
Szőke Erzsébet 41, 43
Szurcsik János 59-60, 62-63, 78
Szurcsikné Sárkány Anna 78
Tassy Klára 65-67
Tury Mária 22-24
Ungár nővérek 78
Vörös Rozália 63, 65, 68, 78

Művészet

Acsay Judit rovatvezető-helyettes
Kartai Zsuzsa munkatárs
Lóska Lajos rovatvezető-helyettes
Menyhárt László rovatvezető
Nagy Zoltán főmunkatárs
Rideg Gábor főszerkesztő
Sebestyén Ilona olvasószerkesztő
Sinkovits Péter rovatvezető
Somfai István képszerkesztő-fotóriporter
Székely Ágnes tervező tördelőszerkesztő

Számunk szerzői

Dvorszky Hedvig művészettörténész, Corvina Kiadó

Szücs György esztéta, ELTE Művelődéstörténeti tanszék

Kratochwill Mimi művészettörténész, Műcsarnok

Theisler György művészettörténész

Pataki Gábor művészettörténész, MTA Művészettörténeti Kutatócsoport

Illés Jenő újságíró, Film Színház Muzsika

Pátzay Mária festőművész

Golovics Lajos művészettörténész, Pest Megyei Tanács

P. Szabó Ernő újságíró, Magyar Ifjúság

Paunz Imre műgyűjtő

Ury Ibolya művészettörténész, Műcsarnok

Losonci Miklós művészeti író

HINCZ GYULA
Művészet 1985/10/64. old.

Napló

Hincz Gyula tusrajzai, grafikái Swift Gulliveréhez
XXII. kerületi Úttörő-ifjúsági és Művelődési Központ, 1985. július–augusztus

Jonathan Swift Gullivere révén immár a XVII. századi angol felvilágosodás klaszszikus írója, aki az általa „emberhegynek" nevezett óriás alakjában, Gulliverben folytatja Shakespeare Prosperójának felismerését; a hatalommal visszaélni nem lehet, ezért csak szükséges esetekben illő gyakorolni. *Hincz Gyula* illusztrációnak magas európai értékrendje, folytatható és folytatandó példája abban is érzékelhető, hogy a Hincz-rajz Swift világának értelmezése, adaptálása korunkra. A grafikus is jó óriást láttat Gulliverben Swift interpretációja szerint, sőt a magyar népmesék óriásait, Petőfi *János Vitéz*ének javuló óriásközösségét is számba veszi komplex Gulliver-sorozatában. A teljes óriás-Gulliver-látóhatár összegezésével pergeti tovább az óhajt az angol irodalom XX. századi magyar képzőművészeti szövetségeseként, hogy a hatalom jó szolgálatot tegyen az emberért, ne önfényében tündököljön. Hincz Gyula Gullivere szelíd, arcán mosoly ragyog és biztatás, térdelve figyeli az emberek nyüzsgő sokaságát, nélkülöz minden önhittséget. Igaz, ezt találta a swifti forrásban, de a grafikus ezt a lényegi mozzanatot fokozza a saját egyetemes humanizmusának világhorizontjával, hiszen művészete valóban interkontinentális, rajzai időznek is, továbblépnek is a hétköznapi országos valóságnál. Mindezt lelkiismeretessége, kimagasló rajztudása révén gyakorolja. A Helikon 1968-ban adta ki Hincz Gyula illusztrációival Swift Gulliverét, a megbízást 1965-ben vette kézhez a szerző. Abból indult ki, hogy Swift műve felnőtteknek készült politikai vitairat, telítve számtalan társadalomfilozófiai megállapítással, javítási szándékkal. Rajzi ötleteinek sziporkázó leleményeivel, a gejzírszerűen feltörő vonal lobogásával, elágazásaival ezt a központi lényeget emelte ki a regényből Hincz Gyula, hogy a föld térsége ne legyen Liliput, számolja fel törpeségét az ember alkotó lehetőségei révén.

Ebben a keretben feltámad Hincz játékossága is, továbbá jellemző képzeletének áradására, hogy 1965–66-ban hamarjában közel 200 rajzot, grafikát készített a swifti világból, ebből válogattak a Gulliver-könyv új magyar kiadásához 1967-ben. Az író fantáziarajzását győzi Hincz erővel, s rejtett kulturáltsággal ragaszkodva az angol regény alapösvényéhez, elhinti a maga élményeit, felismeréseit, ifjúságának feltámadásra kész forrásait a swifti atmoszférában. Pazar mozdulatokkal jelennek meg például a lovak Swift–Hincz együttes koreográfiája szerint – humánus érzelmeket, gondolatokat hordozva ágaskodásukban. Több változatban felismerhető a művész önarcképe is; töredékesen: szellemi kíváncsisága, szelíd iróniája. Tény, hogy a rajzok szellemi-vizuális erőnléte kifogástalan, ezért Hincz Gulliver-sorozata nem illusztratív, hanem minősítő művek sokasága; feldolgozás, mintegy rendezése a swifti kulisszának. Számtalan intellektuális változat fedezhető fel a gomolyba sűrűsödött figurákban, a kristályos térben; humor, anglomán jelleg, szűrt erotika, totemisztikus bálványminták; kicsit a rajz története ez az illusztrációsorozat Altamirától napjainkig Hincz mesteri összefoglalásában, játék és értelem tisztázott találkozása a swifti nyomvonalon.

Losonci Miklós

Hincz Gyula: Gulliver-illusztráció, papír, tus, 25x20 cm, 1965

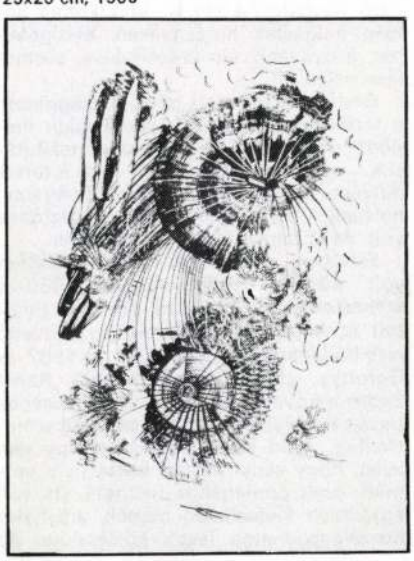

Hincz Gyula: Gulliveril-lusztráció, papír, tus, 21x15, cm, 1965 (fotók Somfai I.)

adott grafikusnak, szobrásznak, ha tehát egy gyűjtőcsoport lekötné magát egyetlen emberhez vagy irányzathoz, annak működése – véleményünk szerint – társadalmilag és a magyar művészet szempontjából inkább káros volna, mint hasznos. Ennyit az idézetben szereplő „nyitottságról".

Úgy érezzük, mindkét fél számára szerencsés volt az a néhány hónappal ezelőtt kötött megállapodás, melyet a Művészet főszerkesztője és az UTAK vezetője kötött arról hogy a Művészet Kisgaléria kiállításait a továbbiakban közösen szervezik. Az UTAK tagságának így módja van festőművészekkel megismerkedni, a Művészet Kisgaléria pedig új rétegeket nyerhet állandó látogatóul. Nem lebecsülendő az sem, hogy a kiállítások megnyitása egybeesik az UTAK havi összejövetelével. Ezek a kiállítások egy hónapig tartanak nyitva, és széles közönséget vonzanak.

Röviden beszámolunk a nyár, nyárutó eseményeiről: júliusban egyedül *Fekete Tamás* szobrászművészt mutattuk be. Majdnem teljes képet adtunk a művész utóbbi huszonöt évének munkásságáról. A szokásos egynapos kamarakiállításon bemutattuk tusrajzait, kisplasztikáit, érmeit, köztéri szobrainak fotóit. A művészről és a művésszel *Kernács Gabriella* művészettörténész beszélt. Fekete Tamás nem ismeretlen az UTAK tagsága előtt. Néhány éve – amikor még más keretek között dolgoztunk – már kértünk és kaptunk a művésztől kisplasztikát. Most érmet és kisplasztikát is választhattunk tőle.

Augusztusban a Művészet Kisgalériában *Nyergesi István* naiv festő kiállítását nyitotta meg *Bánszky Pál* művészettörténész, a Bács-Kiskun megyei Múzeumok igazgatója, a Naiv Művészek Múzeumának gazdája. Az egynapos kamarakiállításokon *Hornyák László* grafikusművész munkái kerültek a falakra, illetve *Németh Ágnes* érmei a kiállítóasztalokra.

Meglepő volt az a sokszínűség, amely Hornyák László munkáit jellemezte. Fekete és színes rézkarc fametszet, litográfia bizonyította, hogy a fiatal művész a Derkovits-ösztöndíj időszaka után is töretlenül fejlődik.

Megismerkedtünk Németh Ágnessel. A főiskolán *Sváby Lajos* tanítványaként nemrégiben végzett művész mint festő szerzett diplomát, de már a főiskolai évek végén a formázás felé fordult. Különleges új technikával készített érmei nagy reményekre jogosítanak. Hisszük, hogy ismét jelentős tehetség indulásának voltunk részesei.

Szeptemberben a Kisgalériában a szolnoki művész, *Bokros László* volt a vendég. (Róla egyébként a Művészet IX. havi számában jelent meg írás, és kiállítása még a hónap utolsó péntekjéig megtekinthető.) Grafikáit *Rideg Gábor* megnyitója hozta közelebb a közönséghez.

Az egynapos kamarakiállítások két művésze *Korányi Gábor* grafikus és *Varga Éva,* Miskolcon élő szobrász volt.

Korányi fekete-fehér és színes rézkarcokat mutatott be. Különösen legújabb művei keltettek érdeklődést. Varga portréérmei, mesesorozatai és egyéb témájú bronzérmei most először kerültek az UTAK tagsága elé. Szívesen választottunk közülük.

Az UTAK tagsága – Mándy Iván közben klasszikussá vált mondása szerint – érzi, hogy „kell egy csapat". Ez a csapat állt össze az évek folyamán. Magja a három gyűjtőcsoport tagsága. Köréjük szerveződik érdeklődő barátaik köre. A külső kört a változó, egy-egy alkalomra meghívót szerzett, művészetet kedvelők rétege alkotja. Vigyázunk, hogy sohase legyünk túl sokan, hogy az intim, klubszerű hangulat megmaradhasson.

A tagság segít a rendezésben, minden munkában, önként. Az Új Tükör Klubok vezetősége teljes támogatást ad. A Jókai Klub vezetője segít abban, hogy a képzőművészeti érdeklődés kielégítése mellett komplexebb legyen az élmény. Részt vállalt az előzetes, kiegészítő műsor létrehozásában.

Túl szép a kép? Lehet. De igaz.

Paunz Imre

Gedő Ilka festőművész kiállítása
Szentendre, Művésztelepi Galéria
1985. VI. 28.–VII. 28.

Megrendülten álltunk valamennyien *Gedő Ilka* szentendrei kiállításának megnyitóján. Jelentőségének különös súlyt adott az a szomorú tény, hogy két nappal előtte volt a művész temetése. A tárlat tehát visszavonhatatlanul emlékkiállítássá változott, mint néhány évvel ezelőtt *Ország Lilié*. A hasonlóság egyébként megtalálható életpályájukban is. Mindketten sokáig dolgoztak magányosan, elszigetelten, a nyilvánosság érdeklődése, elismerése nélkül.

Gedő Ilka művészi pályája szaggatott, a történelem viharainak sodrásában vergődő művészsors. A többszöri nekifutások – mindennek ellenére – nem ártottak művészi fejlődésének, munkásságában nincsenek holtpontok. Fejlődése ösztönös volt, és ez segítette át a buktatókon.

Életében mindössze három kiállítása volt. Közülük legnagyobb az 1980-as székesfehérvári, megrázó élményt nyújtott azoknak, akik láthatták. Ezt követte első budapesti bemutatkozása, az 1982-es Dorottya utcai tárlata, melyről Bálint Endre a következőket írta: „ Nincsenek bevált trükkjei, minden képén mind tematikailag, mind színérzékelésben úgy van jelen, hogy senki mással össze nem vethető, csak önmagához mérhető, ha van egyáltalán kiemelkedő mérték, amelyhez hozzáigazodhatna festői közlendője. Az egész munkájában van látásának differenciáltsága."

A mostani szentendrei kiállítása mindenképpen olyan művész munkáit mutatja be, aki nem függ semmitől és senkitől önmaga belső erején és tehetségén kívül. Festői látásmódja teszi művészetét olyan egyedivé, mely mindenkitől megkülönbözteti.

Festményei és rajzai egyformán figurális felfogásúak, de mögöttük és bennük erős tartalmi és érzelmi feszültségek érezhetők. Arcképek, önarcképek, csendéletek különös megfogalmazásban jelennek meg képein. Portréin absztrahálva, groteszk vonásokkal ábrázolja környezetét és önmagát. Hajladozó virágai, rózsakertjei lelkének érzékeny rezdülései. Finom líraiságuk azonban vívódásokat, konfliktusokat rejt. Kusza, szabálytalan vonalak, firkák zavarják meg a rózsakertek békés csendjét, kavarják fel a lélek nyugalmát.

Gedő Ilka művészetét különös módon nem festészeti irányzatok vagy egyes mesterek stílusai befolyásolták. Képei szellemi áramlatok intuitív hatására jöttek létre, mondhatni belső, lelki folyamatok megnyilvánulásai. Ebben legfőbb szerepe alkatának, magas intellektuális képzettségének, tájékozottságának volt. Szakmai képzése is inkább ösztönösen alakult, és vitte előre a maga útján. Ez a szentendrei tárlat életművének keresztmetszetét adta. A korai, negyvenes években készült temetőrajzai, a düledező régi kőkereszteken átfonódó növények indái már érzékeltetik festészetének későbbi kibontakozását. A csaknem húsz évig tartó megszakítás után a hatvanas években következtek portréi, önarcképei, majd az utóbbi években egyre absztraktabbá váló virágoskertjei és egyéb képei. Furcsa, ellentmondásos témák foglalkoztatták, az élet szépségéből és árnyoldalaiból fakadó jelenségek. Többször megfestette a virágoskertek lírai szépségét. A *Sárga hátterű rózsakert* sok apró virága közül kiemelkedő egyetlen csodálatos kék rózsaszál a szépség diadala. A *Háromszögek felvonulása:* vidám hajók pompás színekkel ábrázolt játéka. Ugyanakkor egyik legdrámaibb képe az 1981-es *Emberrablás,* mely groteszk élet-halál küzdelmet sejtet. Ebben az időben készültek giacomettis figurái, és mindinkább előtérbe kerültek zaklatott, szabálytalan vonalakkal átszőtt képei.

A kuszaságok, szabálytalanságok ellenére belső törvényszerűség uralkodik munkáin, felfokozott érzelmeket tükröznek, és egy olyan művészről tanúskodnak, aki magába zárta ugyan titkait, de művein keresztül valamennyiünknek kitárulkozik.

Ury Ibolya

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Hincz Gyula, Kossuth-díjas

NÉPSZABADSÁG

festő- és grafikusművész

1981 MÁJ 1

1021

MUNKA ÉS ÜNNEP

Az ünnep mindig emlékezés. Emlékezés a régebbi időkre, a közeli múltra, vagy akár a tegnapi jelenre. Az ünnep mindig jövőbe tekintés is, a holnap kutatása. Sajátos lehetősége és szerencsés adottsága a művészetnek, hogy ezt a számvetést egyetlen statikus műtárgyban rögzítve is megteheti. Ezek a képek a múltról, a jelenről és a jövőről szólnak. Még akkor is, amikor felszabadulás utáni életünk egy-egy konkrét időszakához vagy eseményéhez kötődnek. A faliszőnyegre álmodott martinász, az „élet hídjának" építését ábrázoló vászon, a bronzba öntött felvonulók együttese és a munkásparaszt szövetséget jelképező freskórészlet a dolgozó ember múltjáról, jelenéről és jövőjéről beszél.

Hincz Gyula: Martinászok.

Nagy Lajos kiadatlan

1978-ban került a Petőfi Irodalmi Múzeumba — Ortutay Gyula hagyatékából — Nagy Lajos fennmaradt kéziratos hagyatéka. Itt sok, eddig ismeretlen vagy kötetben kiadatlan elbeszélést és más írást találtunk. Közülük közlünk kettőt, amelyek — a bibliográfiai források adatai szerint — még nem jelentek meg sehol.

Az első elbeszélés — a Halál című — kis formátumú, ceruzaírású papírlapokon maradt fenn; ezt az 1920-as évek közepén írhatta Nagy Lajos. Benne drámai monológsze-

rűséggel e
mes kapcs
A má
Benne is a
kiegyenlíte
másolatba
hangzott e
dig ezt ner

HALÁL

Éppen a körúton mentem át, amikor megállt a sarkon, a körút és Andrássy út sarkán. Állt, villamosra várt. De meglátott engem, s lemaradt az induló kocsiról. Feléje sétáltam lassan, pár lépésnyire tőle megálltam, s néztem kissé rá, kissé a feje fölött. Ő kiáltott, a nevemet kiáltotta hívón. Hozzá mentem. Mosolygott, kezet fogtunk, szép volt, ragyogott. A ruhája rajta királynői dísz, ékszereinek csillanására megdöbbent a szív. Már újra várakozón nézett a közeli villamos felé.

— Még velem maradsz egy kicsit — mondtam neki keményen.

Maradt, valami jelentéktelent szemesse előttünk a sötétségbe torkollt úgy tetszett, hogy most egy gyönyörű és végtelen úton ballagunk, cé nélkül, nem tudjuk, meddig, semeddig, mindvégig, örökké. De szólt a nő, és sebet ejtett lelkemen:

— Meddig megyünk?

— Végig, örökké!

Kacagott. Csak az első értelmé fogta föl a szavaimnak, s kacagás azt mondta: nem igaz, tréfálsz, osto ba vagy.

Mentünk. Néhány szem megakad rajtunk. A nő érzéki járással lejtet én kissé mámoros voltam. Szívtuk tiszta és hideg levegőt, kora márciu volt, tegnapelőtt még esett a hó, m

HINCZ G yula

Láncz Sándor, Bp. 1972. Corvina /album/
4 l. 11 k. 42 cm.

Hincz Gyula, Kossuth-díjas festő – Grafikusművész

„Martinászok"
faliszőnyeg,
340 x 220 cm.

Művészet, Budapest, 1981. márc. 11 old.

1982. I. 20. 20.50 Tv. 2. Müsor

1021

Hincz Gyula Kossuth-díjas festő- és grafikusművész

Tv-híradó 2. kiadás

- A Budapesti Orvostudományi Egyetem Nagyvárad téri épületének aulájában elkészült az ország legnagyobb ólomüveg ablaka. A hétszer huszonegy méteres, csaknem 150 négyzetméteres szines ablak, Hincz Gyula Kossut- és Munkácsy-díjas kiváló müvész alkotása. Két egyetemi tanárral állunk itt a hatalmas müvészi alkotás előtt dr. Gáti Tiborral és dr. Csaba Györggyel, és azért látnak ilyen messziről kedves nézőink, hogy az arányokat jobban érzékeljék. Önök beleszólhattak abba, hogy ide milyen alkotás kerüljön?

- Igen. Szabályos pályázat volt, ahol az egyetem képviselő is részt vett a birálatban, ez én voltam. És az első menetben nem sikerült megfelelő munkát találni tulságosan figurális alkotások, pályázatok születtek. A második menetre viszont fölajánlottuk, hogy rendelkezésre álló különböző ábrákkal, képekkel, könyvekkel, amik a mi szakmánkra vonatkoznak. Ezt Hincz Gyula igénybe is vette, ő egyedül. És ennek eredményeként született meg az az alkotás. Lehet látni például vesét, ez több helyen is szerepel. Szemeket lehet látni benne. Ez is több helyen szerepel. Ezen kivül sejten belüli strukturákat, melyeket csak különben elektronmikroszkóppal látható, itt kivetitve és természetesen a müvész fantáziája által kissé megmásitva, de fölismerhetőleg.

- Bennem az egész képe egy gótikus katedrálisnak a képét idézi fel. És ez tulajdonképpen rendben is van, hiszen modern változatban ez itt a tudomány temploma. Praktikus haszna is van ennek a müalkotásnak. A vizsgára készülő hallgatók itt egy utólagos ismétlést végezhetnek el.

- Ezt természetesen nem kell komolyan venni, viccnek szánta a professzorur.

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Hincz Gyula, Kossuth-díjas festő-grafikus-iparművész, kiváló-művész

1984 APR 17

DOLGOZÓK LAPJA

1021

Hincz Gyula jubileuma

Hincz Gyula portréja

Nyolc évtizeddel ezelőtt, 1904. április 17-én született képző- és iparművészetünk inspirátor mestere, nemzedékek nevelője, nemzetközi rangú alkotója, Hincz Gyula Kossuth-, SZOT- és kétszeres Munkácsy-díjas festőművész, a Magyar Népköztársaság Kiváló Művésze.

1929-ben végezte el a képzőművészeti főiskolát Rudnay Gyula és Vaszary János tanítványaként, 1928-ban nyílt az első önálló kiállítása Berlinben, a „Der Sturm"-ban. Azóta művészetét megismerte nemcsak az ország, hanem a világ, több önálló tárlata nyílt Budapesten, a vidéki városokban és Párizsban, 1970-ben a Velencei Biennálén. Hosszú évekig tanított a Képzőművészeti Főiskolán, 1958-tól 63-ig a Magyar Iparművészeti Főiskola főigazgatója volt. Mértékteremtő murális munkái Budapesten, Kecskeméten, Érden, Miskolcon, Békéscsabán láthatók.

Hincz Gyula festménye

Hincz Gyula teremtő géniusz, a mai európai vizuális köznyelv egyik nagy megújítója, s csak Picassóhoz hasonlítható sokoldalúsága: a képző- és iparművészet minden ágát nemzetközi színvonalon műveli. Hat évtized munkássága nemcsak a táblaképek avatott mesterének láttatja, aki szüntelen megújulásaival, képzeletének vulkánszerű kitöréseivel, izzó lobogásával, építette mértékadó életművét, hanem szobrásznak, keramikusnak, gobelinek, mozaikok, üvegablakok, építészeti tervek, színpadi díszletek készítőjének. Minden műfajt kimagasló szinten mível. Életművének fontos részét képezik Shakespeare, Anatole France, Petőfi és Vörösmarty műveihez készített értő-elemző illusztrációi.

Hincz Gyula elkötelezett művész, képi vallomásai a békét igénylik harcos energiával, több grafikája érinti korunk ezen egyetemes eszméjét. Chilét és Vietnamot elemző képein kiáltó humánummal ítélte el az erőszakot, a brutalítást. Önzetlen emberségének bizonysága, hogy Vác városának ajándékozta festői, szobrászi, grafikusi életművét — közel ezer műalkotást. Állandó gyűjteménye 1983. április 4-én nyílt meg Vácott.

Octavió Paz írta, hogy a költemény, akár nyitott, akár zárt, azt kívánja, hogy eltűnjön az, aki írta, és megszülessen az a költő, aki olvassa. E szentenciát Hincz mesterre és a képzőművészeti értékeire alkalmazva bízvást mondhatjuk: festészete, szobrászata nyitott, és ezrek, tízezrek után milliók várják a befogadást: alkotótársai, növekvő közönsége. Vác az általa adományozott gyűjteménnyel megkezdte a nagy kultúrális vendéglátást, melynek meghívottja az ország népe és a nagyvilág.

L. M.

1984. április 17., kedd

Az országban egyre több az olyan kórház, amelyek gyermekosztályain játszó- és tanulószoba áll a kis betegek rendelkezésére. Ezekben az intézményekben adottak a feltételek ahhoz is, hogy a szülők naponta, kulturált körülmények között látogassák gyermeküket. Ma már túlhaladott az az álláspont, hogy a gyerekosztályon tilos a látogatás, ellenkezőleg. A gyógyulást sietteti a szülői házzal a kapcsolat, a szeretett arcok naponkénti felbukkanása.

A tatabányai kórházban sajnos ez még nem így van. Az ok nem az ott dolgozók elzárkózásában, hanem a körülményekben keresendő.

A kis ápoltak — még azok is —, akiknek az egészségi állapota ezt nem indokolja — napjaik java részét kénytelenek ágyban tölteni. A gyermekkörzeti rendelőkben nagy a zsúfoltság. A bölcsődékben pénz és szakember hiányában évről évre gondot okoz a meszelés, a csöpögő vízcsap, a meghibásodott játék megjavítása.

Vállaljuk...

A Tatabánya városi Tanács Integrált Gyermekegészségügyi Egysége (kicsit körülményes, hivatalos elnevezés, a későbbiekben részletezzük, mit is takar) már eddig is sokat tett azért, hogy a megyeszékhelyen javuljon a beteg gyerekek ellátása, de ismerik korlátaikat is. Önmagukban képtelenek továbblépni. Hazánk felszabadulásának közelgő 40. évfordulója tiszteletére munkamozgalmat kezdeményeztek „Korszerűbb, kulturáltabb gyermekegészségügyi ellátásért" elnevezéssel.

Hogy kik is a tulajdonképpeni kezdeményezők, s miben várnak, és kiktől segítséget, azt *dr. Békefi Dezsőtől*, a Komárom megyei Tanács Egyesített Kórház és Rendelőintézet gyermekosztálya főorvosától tudtam meg.

— A kórház gyermekosztálya, a gyermekkörzeti rendelők, az ifjúságegészségügyi szolgálat alkotja az integrált gyermekegészségügyi egységet. S mi, az ezekben az intézményekben dolgozók határoztunk úgy, hogy elindítjuk az említett mozgalmat. Bár kezdeményezésünk tatabányai, mégis szeretnénk megyeszerte elérni, hogy meggyorsuljon a gyermekegészségügy korszerűsítése. S mindezzel párhuzamosan kulturáltabbá kívánjuk tenni a gyermekek ellátását a kórházakban, rendelőkben, bölcsődékben, egészségügyi gyermekotthonokban és a csecsemőotthonban. S akikre számítunk az egészségügyben vagy más területen dolgozó brigádok, szervezetek vagy egyének. Egyszóval mindazok, akik a fenti célért bármit tudnak és akarnak tenni. A szocialista brigádok vállalják, hogy az 1980-ban önkéntes túlmunkavállalással megindított konzultációs rendeléseket (gyermekkardiológia, vesegondozás, újszülött-, koraszülött-gondozás) tovább bővítik, rendszeres gondozást szerveznek a cukorbeteg és az allergiás eredetű tüdőbetegségben szenvedő gyerekek számára. Továbbfejlesztik, illetve megteremtik a megyében az intenzív gyermekellátás szakmai feltételeit. Súlyosan beteg gyermek más intézetbe történő szállítása esetén gyermekszakorvosi kíséretet biztosítanak
tőszolgála
ve.

Szépen
lés, precí
Mégis úg
vont, bár
emberekb
dék, kon
kellenek.
lyon hár
gád vezet
rolták a g
is a mego

Segítséget kérünk

— A gyermekkörzeti rendelők zsúfoltak, korszerűtlenek. Annak ellenére ridegek, hogy az ott dolgozó kollégák mindent megtesznek azért, hogy otthonosak legyenek. Az egészségügy nem rendelkezik kellő anyagi erővel. Alig néhány játékkal lehet elterelni a gyerekek figyelmét a várakozás hosszú perceiben. Miért ne vállalhatná a Hazafias Népfront, társadalmi vagy ifjúsági szervezet, úttörőcsapat, hogy összegyűjti a gyerekek feleslegessé vált, megunt játékait? Számtalan hasonló akciót kezdeményeztek már az említett szervek, sikerrel. Lehet, hogy nevetségesen hangzik, de gondot jelent a rendelők rendszeres kifestése is. Talán lenne olyan szocialista brigád, amelyik erre vállalkozna — mondta *Barát Istvánné* gyermekkörzeti asszisztens.

A beszélgetésből kiderült, hogy van előrelépés. A városi tanács és a kórház erőfeszítése nyomán az idén januárban megnyílt a megyeszékhelyen egy korszerű, kétmunkahelyes gyerekrendelő a Bánhidai lakótelepen. További három (a Gál István lakótelepen, Sárberekben és Kertvárosban) építése folyamatban van. Csak hát késik az átadás, többször módosították a határidőket. A kivitelezők belá-
tására apellálnak az
ségügyi dolgozók, ké
nek el a rendelők, s
egy-egy területen csö
zsúfoltság.

Szóba került a gy
osztály nehéz helyz
Hogy némi fogalm
gyen a körülményekr
gigvezettek a foly
kórtermeken. A város
tejgyűjtő-állomás az
sorban régen kinőtte
s ugyanez mondható
többi helyiségről is. A
mek-szakambulanciák
helyisége és maga a
szinte képtelen foga
megye minden pontjá
érkezőket. A 252 ágy
nuális pavilon átadás
kórház régi, központi
tében jelentős terület
dul fel. A gyermek
„örökli" ezek egy ré
nagyarányú átalakítá
vezési munkái meg
tek. Segítséget a reko
ciós folyamatban rés
szocialista brigádoktó
nak. Amennyiben át
kórház gondját, bizo
tervezettnél gyorsabb
minőségileg is kifo
nul végzik el a ráju
munkát. Ha ez megt
a gyermekosztály s
lag megfelelő körül
közé kerül. Lesz itt
és tanulószoba az os
és pedagógus foglal
sára is mód nyílik.

29

Hincz Gyula

Martinászok

Aradi Nóra: A magyar müvészet története 1945 után.
Tanulmány.
MÜVÉSZET, 1981. március - 11.lap.

forgatói szamara is. S amit írt, alkotott, az minden[illegible]

Sv

1021

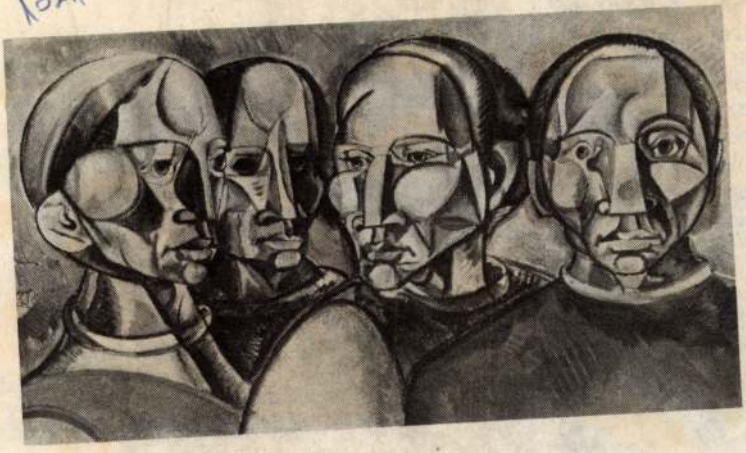

Hincz Gyula:
Arcok (1927)

HINCZ GYULA

MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068. 337-748. 340-726

TÁRSADALMI SZEMLE

1981 - 9

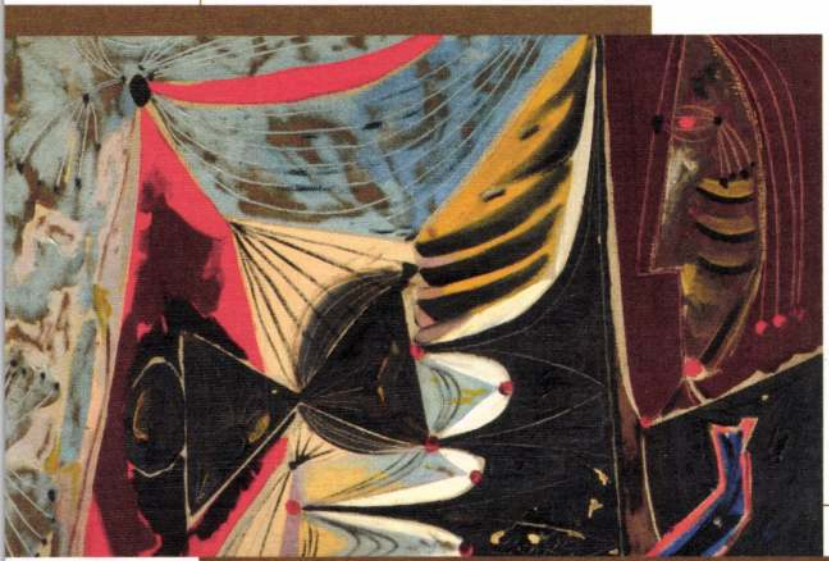

Hincz Gyula

20'21GALÉRIA

A 20'21 GALÉRIA

szeretettel meghívja Önt

Hincz Gyula

36 képét bemutató kiállításra.

Megnyitó: 2009. február 18. 19.00 órakor
1052 Budapest, Petőfi Sándor u. 8.

A kiállítást megnyitja:

GYÉMÁNT LÁSZLÓ

festőművész, Hincz Gyula egykori tanítványa
A megnyitó házigazdája: **Winkler Nóra**

A kiállítás 2009. március 18-ig tekinthető meg hétköznap 11 és 19 óra között, szombaton 10 és 13 óra között.

GALLERY 20'21

cordially invites you to the exhibition of

Gyula Hincz

featuring his 36 paintings.

Opening: 18 February, 2009 at 7 pm
1052 Budapest, Petőfi Sándor u. 8.

The exhibition will be opened by

LÁSZLÓ GYÉMÁNT

painter, former disciple of Gyula Hincz
Hostess of the opening: **Nóra Winkler**

The exhibition is open until 18 March, 2009
on weekdays from 11 am to 7 pm and on Saturday from 10 am to 1 pm.

HINCZ GYULA

Tárlat. Szombattól látogatható a Haas Galériában (Budapest V., Falk Miksa u. 13.) Hincz Gyula emlékkiállítása, amely november 19-ig tart nyitva.

N.Szab. 2005. 10. 10.
17.o.

1021

- 15 -

1984.V.4. 18.30. Kossuth

Esti Magazin

80 éves Hitz Gyula festőművész, akinek kiállitása ma nyilt meg a Magyar Munkásmozgalmi Muzeumban. Szatmári Ilona készitett interjut az idős alkotóval.

- Hogy rohan, hogy száguld az idő, ahogyan Hitz Gyula Kossuth díjas festőművésszel itt a Munkásmozgalmi Muzeum aulájában a 80. születésnapja tiszteletére rendezett kiállitást együtt megnéztük. Több hires festményében rajzában, grafikájában és kisplasztikájában gyönyörködhettünk, gondolkodhattunk el a világ sorsáról, a világ dolgairól, bizony megállápithatjuk, hogy Hitz mester pályája immár közeledik a hatodik évtizedéhez és folyamatos alkotómunka volt végig.

- Hogyon kedves sorozatom a Dózsa sorozat és aztán az amit a békével kapcsolatban a magam elgondolásai szerint készitettem, valamint azokat amelyeket az ujságok számára csináltam a felszabadulás után.

- Hitz mester 80 esztendős most. Milyen üzenete, milyen tanácsai vannak a fiatal magyar képzőművészek részére? Mert biztos vannak, gondolkodott ezen már Hitz mester.

- Van valami mondanivalóm , nevezetesen az, hogy le kell leplezni egy művésznek azt, ami a világpolitikában, az emberellenes tevékenységeket képviseli.

- Min dolgozik most a mester?

- Fölfut bennem több, mint 60 évnek a küzdelme és ezeknek a tanulságait szeretném most levonni. Hogy hogy azt még nem tudom, de meg kell tenni.

KOMPOZÍCIÓ (CSENDÉLET) – 1946, olaj, vászon, 105x130,5 cm

HAAS GALÉRIA

A galéria saját honlapján, **www.haasgaleria.hu** címen,
a KUT-sorozat eddigi kiállításai és többi tárlataival együtt mindkét
galéria kínálata látható:

MODERN MŰVÉSZETI GALÉRIA
(1055 Budapest, Falk Miksa u. 6. Telefon: 332-3253, 06-20-983-7246)
GALÉRIA ÉS KIÁLLÍTÓTEREM
(1055 Budapest, Falk Miksa u. 13. Telefon: 302-5337, 06-20-983-7246)
e-mail: haasgaleria@mail.tvnet.hu

NYAKÉKES NŐ (TÁNC) – 1927, tempera, papír, farostlemez, 118x117 cm

Merítés a KUT-ból IX.

HINCZ GYULA

(1904–1986)

festőművész emlékkiállítása

A **Merítés a KUT-ból** sorozat újabb állomásaként **Hincz Gyula** emlékkiállítását rendezi meg a Haas Galéria. A KUT (Képzőművészek Új Társasága) a két háború közötti modern törekvéseket magába foglaló reprezentatív művészegyesület volt, tagjai között a jól ismert nevek mellett (Márffy, Egry stb.) számos olyan értékes alkotót is találhatunk, akiknek életműve részben vagy egészben a mai napig felfedezésre vár. Hincz Gyula az előbbiekhez tartozik, akit mind a szakma, mind a nagyközönség elsősorban versillusztrációiról, illetve a hatvanas években festett dekoratív absztrakt képeiről ismer. Hincz Gyula pályája reprezentatív értékűnek tekinthető a húszas évek végén, a harmincas években felnövő progresszív művészgeneráció szempontjából. Vaszary növendéke a főiskolán, a párizsi tanulmányút, a KUT és UME tagság, a szentendrei tartózkodás, majd 1945 után közvetlenül Kassák Lajos körében eltöltött békásmegyeri évek jelölik ki a legfontosabb állomásait pályájának, és közelítik művészetét olyan, a sorozatban eddig szerepelt művészekkel, mint Bene Géza vagy Gadányi Jenő. A tárlat igazi különlegességet ígér, mivel a magángyűjtők képei mellett a váci Tragor Ignác Múzeumban őrzött művészi hagyatékból számos alkotás most első ízben kerül bemutatásra. A meglepetéssel szolgáló kvalitásos anyag nemcsak a művészpályájáról alkotott elképzelést, de a két háború közötti korszakról, illetve az 1945 utáni, elsősorban az Európai Iskolával jellemzett időszakról alkotott általános képet is módosíthatja.

Kopócsy Anna

A kiállítás
a Budapesti Őszi Fesztivál és a Magyar Festészet Napja
alkalmából kerül megrendezésre

A HAAS GALÉRIA

tisztelettel meghívja Önt és barátait

Merítés a KUT-ból IX.

HINCZ GYULA

(1904–1986)

festőművész emlékkiállításának megnyitójára

2005. október 14-én, pénteken, 17 és 20 óra között

Megnyitja:

BERECZKY LORÁND

a Magyar Nemzeti Galéria főigazgatója

A kiállítás megtekinthető:

2005. október 15-től november 19-ig
hétköznapokon 10–18 óra, szombaton 10–13 óra között

a HAAS GALÉRIÁBAN,

1055 Budapest, Falk Miksa u. 13. magasföldszint 2.
Telefon: 302-5337, 332-3253, 06-20-983-7246

A kiállítás anyaga az interneten is megtekinthető:
www.haasgaleria.hu

Raiffeisen BANK Köszönetet mondunk a Raiffeisen Bank Rt. támogatásáért

HILLTOP A Galéria kiállításait a Hilltop Neszmély Rt. támogatja Best Cellar boraival

Hincz Gyula, grafikusművész

Művészet, 1979. márc., 21. old.

Hincz Gyula: Technika és tudomány, üvegmozaik, 350×1000 cm, 1970, Budapesti Műszaki Egyetem, V/2 épület (fotó Tahin)

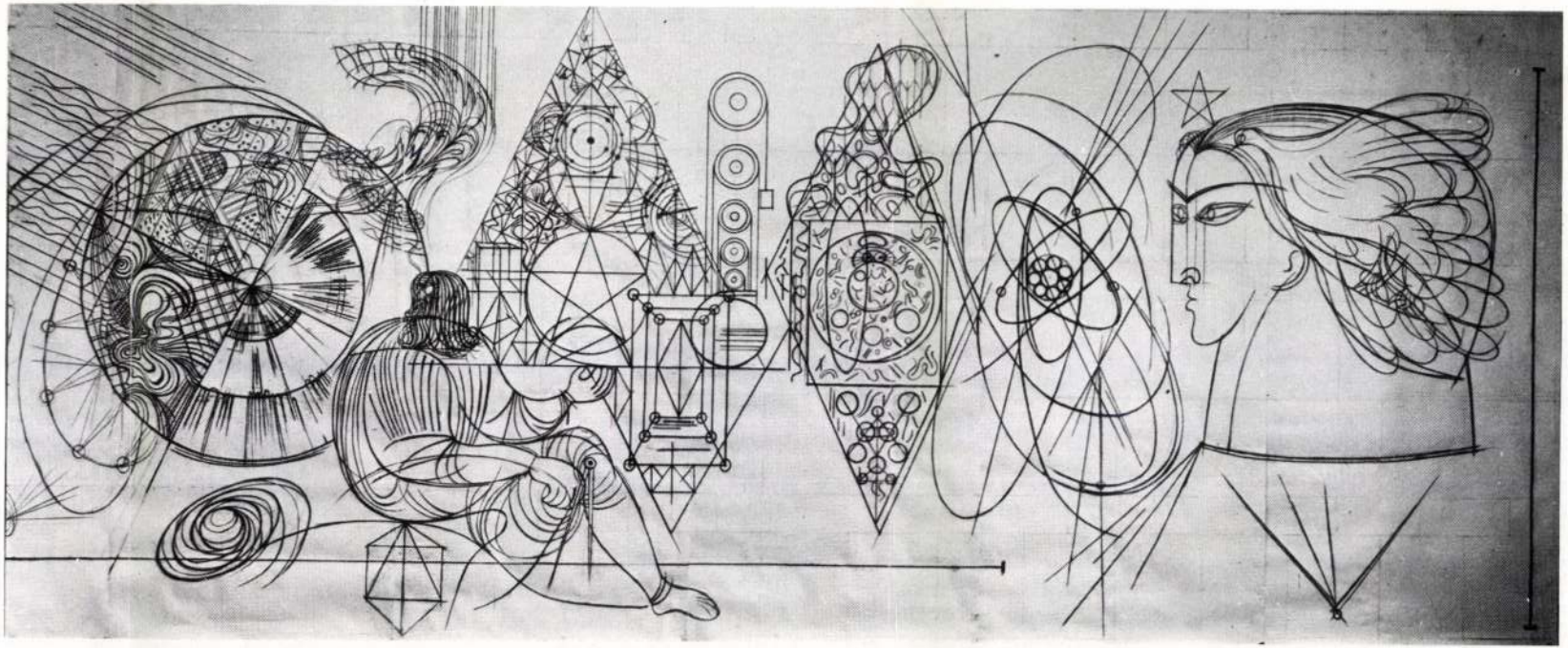

Hincz Gyula: A miskolci Nehézipari Műszaki Egyetem ezüstfóliás vésetének kartonja, részlet (fotó Zilahy)

Az üvegablak 3,5×10 m-es lüktető koloritvarázs: kékek és narancssárgák komplementer izzása, kékek és vörösök hideg-meleg feszültsége. A vegyes technikával – ólmozással és ragasztással – készült 16 osztatú ablakon a kényszermerevséget hullámok interferenciájából szövődő dinamikus kompozíció oldja fel. Horváth Béla

Az üvegablak dinamikus szerkezeti struktúrájával szemben a mozaik kompozíciója statikus igényű. A hatalmas felületen a vibráló koloritú negatív formák burjánzása azonban feleszi a hármas szimmetriára épülő, szilárdító kompozíciót. A statikus függőleges tagolódás szervező kibomlását egy hatalmas napmotívum melletti

Beszélgetés az 1957-es írói nyilatkozat körülményeiről

„A kollektív amnézia fátyla”

Ismeretes, hogy 1955-ben, 1956-ban milyen elkeseredett harcot folytattak a Rákosi Mátyás vezette hatalommal az ellenzéki írók, s hogy mekkora szerepet játszottak az októberi forradalom szellemi előkészítésében. Nemrég jelent meg az Írók lázadása című dokumentumkötet, amely négy, korábban nem publikált jegyzőkönyvet tett közzé az írószövetség 1956 júniusa és szeptembere között megtartott viharos üléseiről. A Literatúra című folyóirat 1989/1—2. száma pedig tartalmazta az 1955 októbere és 1956 decembere közötti időszak legfontosabb irodalompolitikai határozatait, cikkeit, megnyilatkozásait. Igen érdekes, hogy a forradalom napjaiban bizonyos mértékig háttérbe szoruló írószövetség mennyire fontos lett ismét a forradalom leverése után: a munkástanácsok mellett az ellenállás utolsó intézményes lehetősége maradt. Az írószövetség 1956. december 28-án tartott taggyűlése hitet tett az októberi forradalom mellett, s elfogadott egy nyilatkozatot, amely Gond és hitvallás címmel került nyilvánosságra, és világszerte nagy visszhangot keltett. E nyilatkozatnak nem kis szerepe volt abban, hogy az ENSZ napirenden tartotta a magyarkérdést.

A hatalom válasza erre az volt, hogy a Belügyminisztérium 1957. január 18-án „ideiglenesen felfüggesztette” az írószövetség működését. A magyar író- és újságíró-társadalmat példátlan retorzió sújtotta: több hullámban tartóztatták le és ítélték börtönbüntetésre (sőt némely esetben halálra) az írókat. Csupán néhány név, a teljesség igénye nélkül: Déry Tibor, Eörsi István, Fekete Gyula, Gáli József, Háy Gyula, Lakatos István, Molnár Zoltán, Tardos Tibor, Zelk Zoltán. Sokan csak úgy kerülték el a megtorlást, hogy idejében emigráltak. (A halálos ítéletek végrehajtását feltehetően nemzetközi tiltakozás akadályozta meg.) Ilyen előzmények után megdöbbentőnek, vagy legalábbis különösnek tűnik, hogy mintegy háromnegyed évvel később, 1957 szeptemberében a magyarügy ENSZ-ben való tárgyalása ellen emelt szót nyilvánosan az írók színe-java. — *Hogyan történ[illegible]* — Kérdezem Stan[illegible]

Írók lázadása című kötet szerkesztőjét. — *Mit lehet tudni a nyilatkozat keletkezésének körülményeiről? Hogyan vették rá az írókat, hogy aláírják?*

— Legendák keringenek erről az írók és irodalomtörténészek között. Sajnos e legendákat nem tudom sem megerősíteni, sem cáfolni — annyira kevés az írásos bizonyíték, vagy ha fennmaradt is, egyelőre hozzáférhetetlen. A történésznek természetesen nem feladata az erkölcsi ítélkezés. Az viszont igen, hogy megértse és megértesse a motívumokat és a valóságos lehetőségeket. Mindenekelőtt föl kell idéznünk a korszak ijesztő atmoszféráját. A retorzió légkörében az írók (is) kilátástalan helyzetbe kerültek. Sok ember letartóztattak, megindultak az íróperek előkészületei. A szabadlábon maradók megpróbáltak valamit tenni lefogott társaik érdekében. Annyit bizonyosan lehet tudni, hogy — már akik tehették — a pártközpontban tárgyaltak vezető funkcionáriusokkal, menteni a menthetőt. Érintkezésbe léptek a Nemzetközi PEN Klubbal. Külföldön neves írók szolidaritási akciókat igyekeztek szervezni, talán nem is sikertelenül.

— *Úgy tudom, hogy egy héttel később, minthogy a magyarügy levételét szorgalmazó nyilatkozat az Élet és Irodalomban megjelent, 1957. szeptember 20-án 18 magyar író levelet írt Kállai Gyula miniszternek, s ebben letartóztatott társaik számára kértek jóindulatú elbírálást. Nemcsak az időbeli közelség figyelemre méltó, hanem az is, hogy a levél aláírói között több olyan nevet is találunk — Illyés Gyuláét, Németh Lászlóét vagy Örkény Istvánét —, akik a korábbi Népszabadság-, illetve Élet és Irodalom-beli nyilatkozatokat is aláírták.*

— Ezt nem tudom megerősíteni. Igaz viszont az, hogy szinte valamennyi népi író aláírta a Népszabadság-, illetve az Élet és Irodalom-beli nyilatkozatot. Ez az érem egyik oldala. A másik pedig az, hogy mindannyian féltek. Végül is letartóztathatták volna őket is, vagy legalább egy részüket. Kádárék tökéletesen tisztában voltak az írók szorongatottságával. S bizony — nem mondhatok mást — visszaneth László 1957 tavaszán megkapta a Kossuth-díjat, Tamási Áront pedig nem csukták börtönbe, holott mindenki erre számított.

— *Hiszen Tamási volt a Gond és hitvallás című ismert nyilatkozat megfogalmazója.*

Áronról esett szó, hadd említsem meg, hogy az írószövetség helyébe kreált úgynevezett Irodalmi Tanács 1957. szeptember 25-i ülésén — az arról készült jegyzőkönyv szerint — Bölöni György már elérkezettnek látta az időt, hogy a tanács írom alá... S nyilván nem akármilyen döntés elé került az, akit egészen közeli barátjával zsaroltak meg. Nem kívánom csökkenteni az írók felelősségét, de az igazsághoz az is hozzátartozik, hogy a szellemi élet egyéb kiválóságai is — a

VILÁG PROLETÁRJAI, EGYESÜLJETEK!

Ára 60 fillér

NÉPSZABADSÁG

1957. szeptember 5, csütörtök A MAGYAR SZOCIALISTA MUNKÁSPART KÖZPONTI LAPJA II. évfolyam, 209. szám

MAX REIMANN
nyilatkozata a Népszabadságnak

Németország Kommunista Pártja első titkára a nyugatnémet belpolitikai helyzetről és a közelgő választások esélyeiről

Max Reimann elvtárs, Németország Kommunista Pártja Központi Bizottságának első titkára válaszolt a Népszabadság berlini tudósítójának a nyugatnémet belpolitikai helyzetre vonatkozó alábbi kérdéseire:

Nemrégiben volt egy éve, hogy a kommunista pártot betiltották. Hogyan alakult Nyugat-Németországban ez alatt az esztendő alatt a politikai helyzet?

— A kommunista párt betiltásával az Adenauer-kormány a német militarizmus uralmának hajtóerejévé, azt az ellenállást, amelyet a munkásosztály és a nyugatnémet haladó polgárok tanúsítottak az újrafelfegyverzéssel, az atomhaborús közeledéssel és a dolgozók fokozódó kizsákmányolásával szemben.

Pártunk betiltásával fokozott mértékben folyamatban kezdődött meg Nyugat-Németországban.

A mostani választási harc politikai előkészítése során pártunk a következő alapvető tényekből indult ki: Nyugat-Németország lakosságának többsége nem akar háborút. Ez a többség nem akarja, hogy Nyugat-Németország atomfegyverek hordozójává váljék. Nem akarja, hogy Nyugat-Németország a NATO-n keresztül az Egyesült Államok gyarmatosítási politikájának eszközévé váljék. Nem akarja, hogy Nyugat-Németország a NATO-n keresztül az Egyesült Államok gyarmatosítási politikájának eszközévé váljék. Nem akarja, hogy Nyugat-Németország a NATO-n keresztül az Egyesült Államok gyarmatosítási politikájának eszközévé váljék.

Nincs politika ellentétek nélkül

Megjegyzésre méltó, hogy ezeket a vezetőnk nyilatkozatait közvetlenül a második világháború után, 1945-ben a fasizmus és a háború szenvedéseiből felszabadult német nép vezető politikusainak — nemegyszer ugyanazoknak az embereknek, akik ma ismét a hatalom élén állnak — nyilatkozatai is tükrözték, mint ahogy ma is minden más politikai erő — függetlenül attól, hogy egyáltalán szóba jöhet-e számára a kormányzásban való részvétel — kénytelen a nyugatnémet politika alapvető ellentmondásaival szembenézni.

Meg kell azonban állapítani, hogy a dolgozók nagy része szembefordult azzal a politikával, amely a háborús veszélyt növelte, és egyre inkább követelte a békés egymás mellett élés politikáját. Ez a politika a nyugatnémet gazdaságban is egyre nagyobb nehézségeket okozott. Ezek a nehézségek a munkanélküliség növekedésében, a reálbérek csökkenésében, a szociális juttatások lefaragásában, a lakásínség növekedésében, a mezőgazdasági válságban és a nagyarányú adóemelésekben nyilvánultak meg.

Ezek a tények azt mutatják, hogy a nyugatnémet politika ellentmondásai egyre élesebbek és jobban mennek feltárásukra. Ezért a kormánypártok a választások előtt mindent elkövettek, hogy a nyugatnémet közvéleményt megtévesszék, és a valóságos helyzetről elterelő manővereket hajtsanak végre. Ezek közé tartozik az is, hogy

HINCZ Gyula

M. Hilap
1991. okt. 22

HINCZ Gyula

Ujhaj 1965/5.

HINCZ GYULA

„Budapesten születtem 1904. április 17-én" – vallja magáról Hincz. „Művészi tanulmányaimat a Képzőművészeti Főiskolán végeztem. Tanárom Vaszary János volt. 1926 és 1929 között rövid ideig Párizsban, Berlinben és Rómában tartózkodtam ösztöndíjasként. 1929-ben az Új Képzőművészeti Társaság felvett tagjai közé. A fasizmus, a második világháború iszonyata arra ösztönzött, hogy aktívabb irányba fejlesszem művészi munkámat. Felszabadulásunk óta a Képzőművészeti Főiskolán tanítok és részt veszek az otthon és külföldön rendezett kiállításokon. 1949-ben a Magyar Népköztársaság Kossuth-díjjal tüntetett ki, idén pedig az „Érdemes Művész" címével jutalmazott. Az utóbbi húsz év lehetővé tette munkásságom kibontakozását s azt is, hogy a szocialista tábor csaknem minden országát megismerjem."

Ez a kurta életrajz nem magyarázhatja meg Hincz Gyula rendkívül gazdag tevékenységét, amely a freskófestésre, a szőnyeghímzésre, a kerámiára vagy a szobrászatra egyaránt kiterjed. Ezenkívül – metszetekkel vagy rajzokkal – Hincz illusztrálta Petőfi, Vörösmarty, Madách, József Attila, Móricz Zsigmond, Illés Béla és mások műveit.

(Megjelent a Démocratie Nouvelle-ben.)

Szeretem az életet, az alkotómunkát, a békét, mely gyümölcsöző és termékeny; – az embereket, akik azt létrehozzák. Mi egyéb feladatom lenne hát, mint részt venni e nemes küzdelemben – egyszerűen – ahogy tudom – ecsettel, vésővel.
64. Sz. 21. Budapest.

HINCZ GYULA

Hincz Gyula nyilatkozatát és a lapunkban közölt rajzokat a DEMOCRATIE NOUVELLE című francia folyóirat 1964 októberi számából, illetve Louis Aragon verseinek magyar kiadásából vettük át.

Nem angyal száll a nehéz úton át
babérral, virág-koszorúval,
de a győztes májusi ifjúság
viaskodik a dögggel, háborúval.
Ez a kézfogás a mi kézfogásunk.
Ez az élet a mi ifjúságunk!

Klincz Gyuláknak

Fuhász Ferenc.

Budapest, 1965 Április 7.

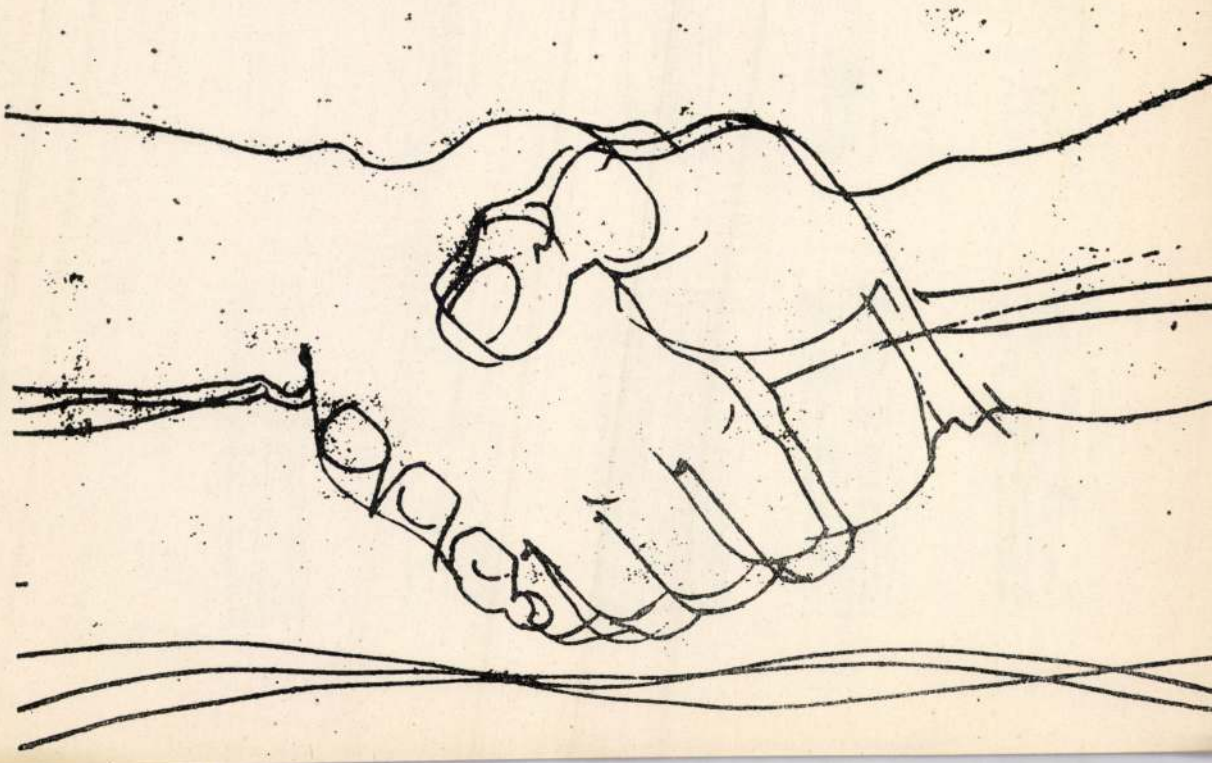

FAMETSZETEK ÉS EXLIBRIS TERVEK

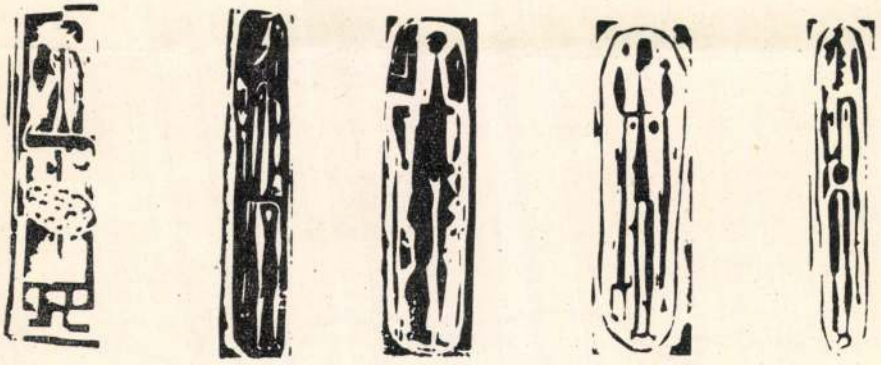
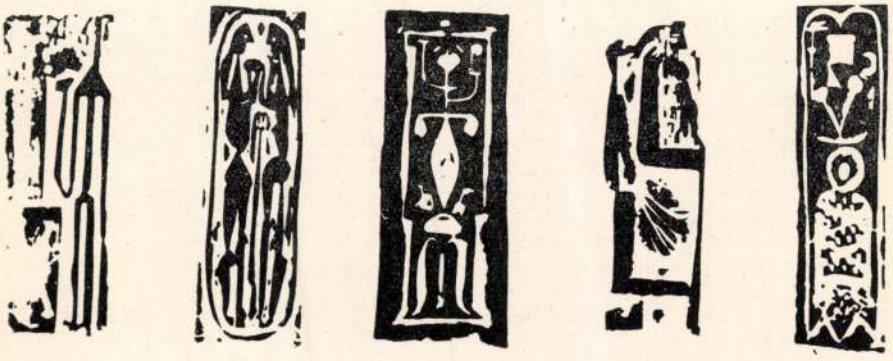

Hincz Gyula

BUDAPEST – PÁRIZS – BERLIN – RÓMA

Hincz Gyula pályájának korai időszaka
1922–1930

Magyar Nemzeti Galéria C épület
III. emeleti kamaraterem

2004. március 23 – május 23.

Hincz Gyula (1904–1986) több évtizeden átívelő, változatos művészi pályájának első periódusában készült grafikai munkáit: rézkarcokat, akvarelleket és papírra festett temperaképeket mutatunk be a művész születésének századik évfordulója alkalmából rendezett kamarakiállításunkon. A fiatal művésznövendék pályakezdését Rudnay Gyula és Olgyai Viktor, majd a szabadabb szellemben oktató, a legmodernebb művészeti irányzatokat közvetítő Vaszary János határozta meg. Hincz 1923–1926 között készült rézkarcai még Rembrandt és a német expresszionisták bűvöletében készültek. 1926-os tanulmányútja során a Velencei Biennálén ismerte meg az orosz avantgárdisták és az olasz futuristák törekvéseit, a francia fővárosban Picasso és Brâncusi művészetét, valamint az akkor kiállító szürrealistákat. Itthon Kádár Béla és Scheiber Hugó buzdították további munkára, utóbbi ajánlotta Herwarth Walden figyelmébe, festményeit 1929-ben Moholy-Nagy László rendezésében a berlini Sturm Galériában mutatták be. 1930-ban megkapta a római ösztöndíjat, ebben az időszakban az etruszkok és a kelet-ázsiai művészet alkotásai hatottak rá leginkább. Tárlatunk gerincét azok a korai rézkarcok alkotják, melyek még az 1920–1930-as években a művészt támogató, tanulmányútjait finanszírozó gyűjtő és műkereskedő, Rados Ernő ajándékaként kerültek a Szépművészeti Múzeum, majd később a Magyar Nemzeti Galéria grafikai gyűjteményébe. Ezt az anyagot egészítik ki a Magyar Képzőművészeti Egyetem archívumában fellelhető sokszorosított lapok, a főiskolai esztendők emlékei. Az 1920-as évek második felének több irányból érkező, különböző „izmusok" által inspirált, a szakmai- és a nagyközönség számára kevéssé ismert időszakát a váci Hincz-gyűjteményből, illetve a művész hagyatékából kölcsönzött alkotások idézik fel.

Zsákovics Ferenc

Illusztrációk: Önarckép virággal, 1925; Ugró ló, 1926 (Magyar Nemzeti Galéria)

BE 2 HINCZ GYULA

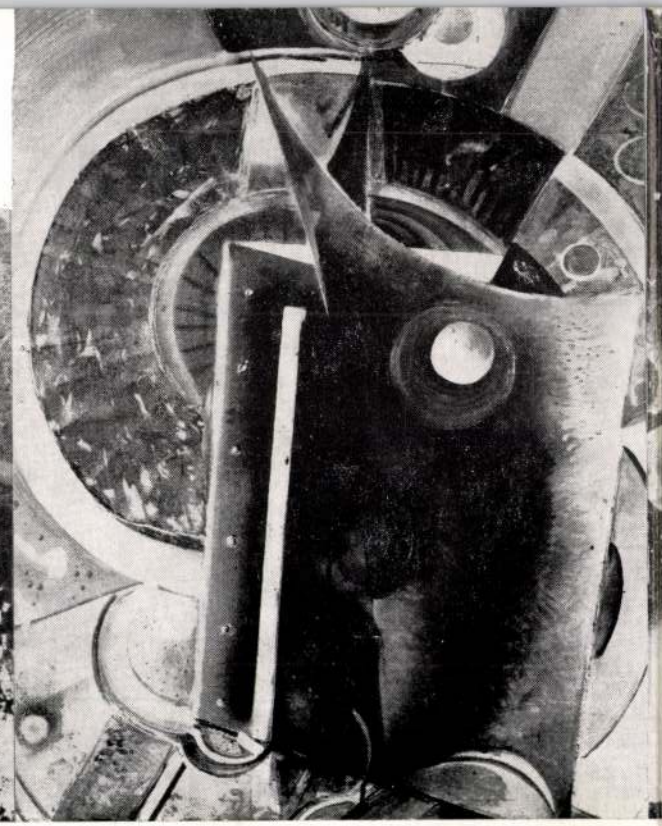

KÉPZŐMŰVÉSZETI VILÁGHÉT

Hincz Gy.

Vallomás Hincz Gyula művészetéről.

Hincz Gyula nemcsak festő, hanem egyetemes képzőművész; újító szellemiség, aki szobrokkal, kerámiával, képekkel, rajzok termő áradatával szervezi, szerkeszti a jövőt. Művek lendületes csztagával egyre újabb tért nyer, száz és száz kaput nyit előre, — a holnap magvetője. Nyughatatlan, de nem türelmetlen, szabatos, de nem zárt, — művészetének határa a létezés határtalansága.

Sistergő képzelete szinte forr, de az nemcsak álom, nemcsak látomás, hanem a teljes emberi humánum új fejezete, — eszme is, gondolkodás is, vizuális filozófia, képpel, képi mondatszerkesztéssel fogalmazott világszemlélet, — jelenhez kötött szilárd érzelem, az új század elemeit sejtő, serkentő belső növekedés. A valóság végtelenségének rögzítése és felderítése, — ebben rejlik Hincz Gyula művészetének összetettsége.

Sodró iram áramlásában kerül Hincz alkotásainak szemlélője, s ebben az alakító sugárzásban nézőből társakká válunk a színek vulkánikus kitöréseiben, mely belső forrásának állandó hullámzása. A nyüzsgő formák árnyalatainak tüzes fészkei magukkal ragadnak minket, — otthont és gyorsulást jelentenek számunkra, saját emberi kibontakozásunkhoz jelentenek támpontot és indító energiát. Miközben Hincz Gyula művészetének szövetséges erejével szállni kezdünk, ez egyúttal hazaérkezést jelent mozgó gondolkodásunk termő szigetére. E csillogó szikrázás, mely éltető robbanásokkal telített felületeiről árad felénk, olyan detonációs megszólítás, mely nem engedélyezi többé számunkra a kényelmet. Virtuózitása mindig mélység, — az idő és a tér kiterjedését sűríti. Ábrázol és értelmez, összegezi a tegnap csodáit, nyitja a holnap távlatát, nem siet, nem áll; halad. Végérvényesen és visszavonhatatlanul. Önmagában is, minket is alkotásra serkentve, megajándékozva örömmel, feszültséggel. Ebben a szellemi viharzásban tárul fel Hincz Gyula művészetének korunkból sarjadt, de századunkat hordozó és századunkat elhagyó időtlen korszerűsége.

LOSONCI MIKLÓS

ÉLETRAJZI ADATOK

1904. április 17-én született Budapesten.
1922 és 1929 közt végzi el a Képzőművészeti Főiskolát, Rudnay Gyula és Vaszary János tanítványaként.
1928-tól az UME,
1929-től a KUT kiállításain vesz részt, mely utóbbinak tagja lett.
1926-ban tanulmányúton van Párizsban, majd
1928-ban Berlinben.
1930-31-ben kilenc hónapot ösztöndíjasként Rómában tölt.
1947-48-ban Koreában, Kinában és Vietnamban tesz tanulmányútat.
1946-tól 1949-ig a Budapesti Iparművészeti Főiskola tanára, majd
1958-tól 1963-ig igazgatója.
1949-től 1964-ig a Képzőművészeti Főiskola tanára.

KITÜNTETÉSEK

1958. Kossuth-díj
1964. Érdemes művész
1968. Kiváló művész

KIÁLLÍTÁSOK

1928. Berlin „Sturm"
1929. Budapest, Tamás Galéria
1938. Budapest, Ernst Múzeum
1943. Budapest, Tamás Galéria
1964. Budapest, Dürer terem
1968. Budapest, Petőfi Múzeum
1968. Párizs, Galerie de Saxe
1969. Hajduszoboszló, Kultúrház
1970. Velence, XXXV. Biennale
1971. Budapest, Királyi Palota, stb.

A KÉPCSARNOK MEGHÍVJA ÖNT HINCZ GYULA FESTŐ KOSSUTH-DÍJAS, KIVÁLÓ MŰVÉSZ „SZEMELVÉNYEK A TEGNAPOKBÓL" CÍMŰ KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÁSÁRA 1977. SZEPTEMBER 15-ÉN, CSÜTÖRTÖKÖN DÉLUTÁN 5 ÓRÁRA. A KIÁLLÍTÁST MEGNYITJA: LOSONCI MIKLÓS MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ. MEGTEKINTHETŐ 1977. SZEPTEMBER 15—29. HÉTKÖZNAP 9,30-18 ÓRÁIG, SZOMBATON 9-14 ÓRÁIG. CSONTVÁRY TEREM, BUDAPEST, V. VÖRÖSMARTY TÉR. 1.

Felelős kiadó: Köteles István 77 313 — Képcsarnok V. nyomda

A PEST MEGYEI MÚZEUMOK IGAZGATÓSÁGA
ÉS A TRAGOR IGNÁC MÚZEUM

tisztelettel meghívja

2006. október 22-én, 17 órára

A HINCZ GYULA GYŰJTEMÉNY
IDŐSZAKI KIÁLLÍTÓ TERMÉBE

"ADJUK TUDTÁRA A VILÁGNAK!"

Az 1956-os forradalom eseményei és a megtorlás Pest megyében

című kiállításának megnyitójára

A kiállítást megnyitja:
DR. BÖŐR LÁSZLÓ
nyugalmazott levéltárigazgató

A vendégeket köszönti:
GULYÁS JÓZSEF
országgyűlési képviselő

A kiállítás megtekinthető 2007. január 21-ig,
keddtől vasárnapig 10 és 16 óra között.
2600 Vác, Káptalan utca 16.
Tel.: 06 27 500-750, www.muzeum.vac.hu.

Fenntartó:
Pest Megye Önkormányzata

Támogatók:
PMÖ "56-os" Emlékbizottsága,
Pest Megyei Közművelődési Intézet, Vác TV Kht,
Balassi Bálint Kulturális Intézet, Nemzeti Évfordulók Titkársága

Hincz

Rajzaiban virtuóz tudása mellett ott él a müvész önkinzó alázatossága, az a tétova, bizakodó kétely, ami nélkül nincs haladás.

Dési Huber István: Müvészeti irások
Kossuth Könyvk edó 1975 113.o.

Hincz

Amit eddig csinált,nagyobbrészt töredék;adalék vala mihez,ami még születőben.De a világ,mely ezekben a töredékekben él,gazdag,szines és uj.Jellemzi a mértéktartó adagolás,utolérhetetlen :a festői szinálsá-a machée.Képeit a valeurök,tónusok,szinek,pompázó,sokféle csillogása,s valami kielemezhetetlen tündéri báj teszi megejtőkké.

Dési Huber István:Művészeti irások
Kossuth Könyvk adó 1975 113.o.

Hincz

Tanál ő az egyetlen az uj magyar festők nemzedékében, akit kisért a természet-stilus kettős csábitása. Müvészetén belső ellentmondása innen származik: a kképelemeket egyszer sik diszitményeként fogja fel, máskor elvont, ésszerü elrendezédük izgatja, hogy hirtelen barokkos szer-- telenséggel tolja el határaikat, csak belső sugallatára hallgatva.

Déri Huber István: Müvészeti irások
Kossuth Könyvk adó 1975 112.o.

Hincz

Ha Barcsay egy huron játszik folyton változó dallamot, Hincz egész orchesztert szólaltat meg, hogy elmondhassa valamikép belső hangjait.

Dési Huber István: Művészeti írások
Kossuth Könyvk adó 1975 112.o.

.

Hincz Gyula

festészetében mély összetüzésbe keveredtek a tisz.
ta festői értelemmel. Az uj magyar festészet
Benjáminja ez a fiatal festő.Képességei,mannális
készsége,kifejezőeszközeinek szinte kimerithetet-
len bősége zavarba ejtő.Leggagyobb hibája saját
gazdagdága.Annyi minden él benne,a viziók,élmé-
nyek,festői képzetek olyan tömege roljanja meg
,hogy alig tudja rendbeszedni őket.

Dési Huber István:Müvészeti irások
Kossuth Könyvkiadó 1975 112.o.

HINCZ GYULA

Új művészet

2002/jan

11.o.

.../matavonline;jsessionid=tudakozo.matav.hu-813

HINCZ Gyula

91 3. 34, 62, 70

9. 5

10. 18

Új Művészet

HINCZ Gyula

22-23,153,158, 174, 186

Oltványi 1991

etébe tartozó gépek és berendezések
rülő hibák veszélyességüktől függő
egyéb karbantartás ill. javitás
endeléséért és a munkák elvégzésének

szerzéséért és cseréjéért a meghatá-

áért

es ellenőrzéséért
züntetéséért
delmi megbizottnak történő jelentéséért

jaik v. mások testi épsége veszélyben

Hincz Gyula

Gácsi Mihály a Főiskolán
Hincz osztályán is tanult.

Rideg Gábor: Fatanulmány a XX. század végéről.
Művészet, 1980. augusztus – 26. lap.

Hincz Gyula, festő

A VIGADÓ GALÉRIA kiállítást rendez Hincz Gyula festőművész képeiből. A galéria vezetősége kéri azokat, akiknek tulajdonában az 1928—30-as években készült Hincz-festmény van, s azt hajlandók a kiállítás időtartamára kölcsönadni, szíveskedjenek jelentkezni írásban vagy telefonon: Vigadó Galéria, Bp. V., Vigadó tér 2., irányítószám: 1371, Pf. 472, telefon: 176—222, 409-es mellékáll.

-: Hú

21

Népszabadság, Bp. 1980 aug. 10.

Hincz Gyula, festő
grafikus

L. Kalay Lajos

P. hűcs J. Kalay keserű optimizmusa 13.

Nipszabad áj Bp. 1980 aug 31

Hincz Gyula, festő

L. Szőnyi István

—: Hit

21.

Nepszabadság, Bp. 1980 júl 13

Hincz Gyula (1904-

„Tájkép" vízfestmény 30x45 cm

s. l. j.: Hincz 41.

kiállítási ár: 6000 ft

BÁV 54.Képaukció Bp.1981.május

Hincz Gyula (Bp. 1904-

„Nő népviseletben" o. v. 115 x 83 cm
S. f. j.: Hincz. Utiáltási ár: 5000 ft.

BÁV 57.Képaukció Bp.1982.május

Hincz Gyula, Pesth

L: Martyn F.

– Galéria a Vigadóban 8.
Esti Hirlap, Bp. 1980 márc. 17.

Hincz Gyula festő

HINCZ GYULA festőművész alkotásaiból rendezett kiállítás nyílt meg az oroszlányi városi művelődési központban. A tárlaton a mester 40 grafikáját láthatják az érdeklődők.

–: Hír

8

Népszabadság, Bp. 1980 dec. 12.

Hincz Gyula (Bp. 1904-

„Kompozíció" o.v. 30x40 cm

d. l. j.: Hincz kiáltási ár: 5000 ft.

„Sárkényenegetés" o.v. 30x51 cm d. l. j. és l. b. Hincz.

kiáltási ár: 6000 ft.

BÁV 55.Képaukció Budapest,1981.szeptember

Hincz Gyula, festő

– Hincz-képek kölcsönben 2.

Esti Hirlap, Bp. 1980 aug. 9.

tér 2. Irányítószám: 1371. Pf. 472, telefon: 176—222/409.

Hincz Gyula festő

L: Mikus Rándol

- Művészek az üzemekben

Népszabadság Bp. 1981 jan. 20. 7.

Hincz Gyula, Pestő

L: Martyn Ferenc

6.

–: Mesterségünk krónikája

Népszabadság, Bp. 1980 ápr. 1.

Hincz Gyula, festő

L: Mátis K.

Goór J: Művintelegi ...

75-89.

Forrás, Kecskemét, 1980. már.

XII/3

Kincs Gyula

Méltatás

Rideg Gábor: Egy grafikus generáció.
Művészet, 1980. szeptember - 2 lap.

Hincz Gyula

Az 1975-ös jubileumi kiállítá-
son vett részt a művész gobelin-
jeivel. A kiállításon festmények és
szobrok szerepeltek még.

Tandy Éliz: Textilművészeink motivumválasztása...
Művészet, 1980. május - 25. lap.

Hincz Gyula, festő

Vasárnapi muzsika a Pesti Vigadóban, du. fél 4 órai kezdettel: Kocsis Zoltán zongoraművész koncertje, Hincz Gyula festőművész kiállítása, tárlatvezető dr. Losonczi Miklós művészettörténész. (A programra 30 forintos belépőjegy a Vigadó galéria pénztárában kapható.)

– A hétvégi kult. prog. 9

Népszabadság Bp. 1980 okt. 31.

Hincz Gyula: Varázsló II., színes rézkarc, 24×36 cm, 1963 k. (Corvina Fotóarchívuma)

Hincz Gyula

Varázsló II. szines rézkarc,1963.

----A kritika tükrében.
Művészet,1979.március /3.szám/
30.oldal

HINCZ Gyula

MAGYAR NEMZET

2000. szeptember 19., kedd

■ DEVICH

Ecce homo – Krisztus-ábrázolások a XIX–XX. századi magyar képzőművészetben címmel nyílik kiállítás szeptember 22-én délután hat órakor Rómában, a Római Magyar Akadémián (a híres Palazzo Falconieriben, a Via Giulia 1. szám alatt) a szent év tiszteletére a magyar millenniumi ünnepségsorozat keretében – jelentette be tegnapi tájékoztatóján *Rubovszky Rita*, a kiállítást a kulturális tárca megbízásából szervező Hungarofest Kht. ügyvezető igazgatója. A kiállítás megnyitója egyben fontos diplomáciai esemény is lesz, hiszen részt vesz rajta *Mádl Ferenc* köztársasági elnök és *Orbán Viktor* miniszterelnök is. A tárlatot, amelyen a Magyar Nemzeti Galéria anyagából, *Szatmári Gizella* művészettörténész válogatásában, harminc alkotást mutatnak be, *Paul Poupard* bíboros, a Kultúra Pápai Tanácsának elnöke és *Rockenbauer Zoltán* magyar kulturális miniszter nyitja meg.

A kiállított alkotások között *Kondor Bélának* hét munkája is szerepel, de „elutazott" Rómába *Fadrusz János* Krisztus a keresztfán című bronzszobra, *Bálint Endre* Nagy keresztje, *Berki Viola* Éjszakája, *Heintz Henrik* Madonnája, *Hincz Gyula* Angyali üdvözlete, *Kerényi Jenő* Golgotája, *Madarassy Walter* Szárnyas oltárja, *Vass Viktor* Fájdalomja, *Rippl-Rónai József* Krisztus születése és halála című falikárpitja, *Molnár C. Pál* Mária Jézussal című olajfestménye is, valamint *Munkácsy Mihály* vázlatai, tanulmányai a Golgota című képéhez.

HINCZ Gyula

Wagner Ulrich: Hincz Gyula

Tonkantjai. = MH 2004. apriliis 30. 39.

kiáll.: MNG.

129. Pécsi Szemle. Várostörténeti folyóirat. 3.
Ferenc. Szerkesztette: Huszár Zoltán, Nagy
Kiadó. Pécs, 2000. 104 p.

130. Pécsi Szemle. Várostörténeti folyóirat. 3. évi
Szerkesztette: Huszár Zoltán, Nagy Imre Gá
Pécs, 2000. 112 p.

131. Pécsi Szemle. Várostörténeti folyóirat. 3. évi
Szerkesztette: Huszár Zoltán, Nagy Imre Gá
Pécs, 2000. 120 p.

132. Pest-Pilis-Solt vármegye közgyűlési iratainá
1740. Készítette: Borosy András és Szabó
Horváth M. Ferenc. a térképet rajzolta: Palo
32. Sorozatszerkesztő: Egey Tibor. (Kiadja a
1 térkép melléklet.

133. Pest-Solt megye 1860. évi település-statis
Szabó Attila. Szerkesztette: Horváth M. Fe
Horváth M. Ferenc fordította. Pest megye
Budapest, 2000. 370 {1} p.

134. Pest város topográfiai mutatója. 3. Ferencv
Hidvégi Violetta. Budapest Főváros Levé
Topográfiai mutatók, 4. Főszerkesztő: Á. Vá
Budapest, 2000. 287 p. ill. fotók.

135. Pestovis János: A földtulajdonlás története
Szerkesztette: Dobrossy István. (Kiadja a) B
2000. 353 p.

HINCZ GYULA KIÁLLÍTÁSA

Hincz Gyula Kossuth-díjas kiváló művész alkotásaiból nyílt kiállítás szerdán a Vigadó Galériában. A tárlat első ízben nyújt átfogó képet a mester sokszínű, gazdag munkásságából. Csaknem százhetven kiállított műve több mint fél évszázados művészpályát fog át.

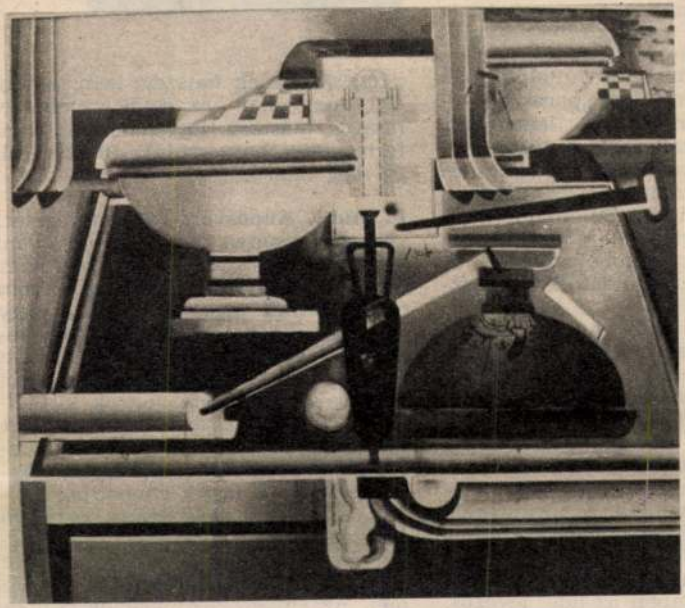

éknek, tájnak a szépsé-
ldemre." — Higgye el,
nnyiunkban — bennem
sztalgia az üde, levegős,

nek, melyik az a sebészeti osztály a megyében, ahol plasztikai műtétekkel foglalkoznak. — Egyvalamire azonban fel kell hívnom a figyelmét. Az emberi arc, még ha csúnya

Hincz Gyula: Kirakat, olaj, vászon, 100×68 cm, 1974 k. (fotó Fejér)

Abstraction-Créatio

1978 nyarán Münster után Párizs mutatta be az Abstraction-Création kiállítást, amelyet a Westfälisches Landesmuseum für Kunst und Kulturgeschichte és a Musée d'Art Moderne de la Ville de Paris közösen rendezett. Az anyag ismertetése előtt szükségesnek látszik szólni néhány szót magáról a mozgalomról, keletkezésének körülményeiről, célkitűzéseiről. Megkönnyíti a dolgot, hogy az érdeklődő biztos eligazításra lel a kiállítás rendezőjének, a kérdés specialistájának, Gladys C. Fabre-nak katalógusbeli tanulmányában. Az Abstraction-Création csoport tevékenységének egyébként, ha eltekintünk a lexikoncímszavaktól és a művészettörténeti kézikönyvek megfelelő bekezdéseitől, alig van irodalma.

Németországot és Berlint felváltva, Párizs 1928 után néhány évre

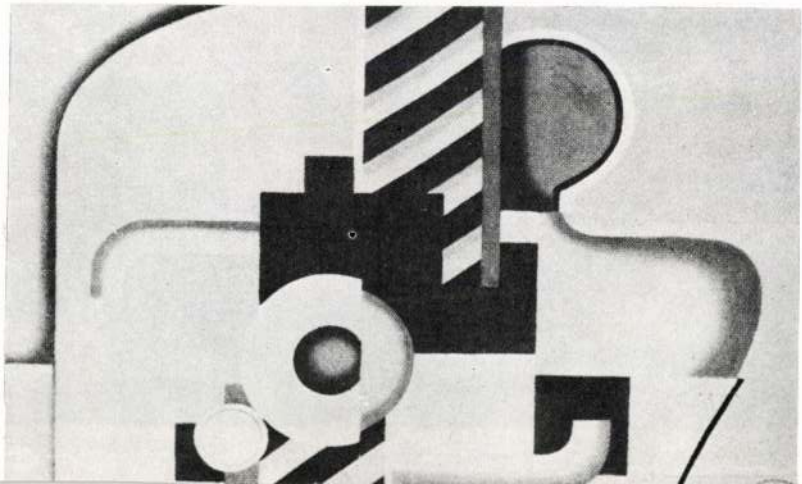

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Hincz Gyula,

PEST MEGYEI HÍRLAP
1979 NOV 1 1
grafikusművész

1021

Fény és árnyék

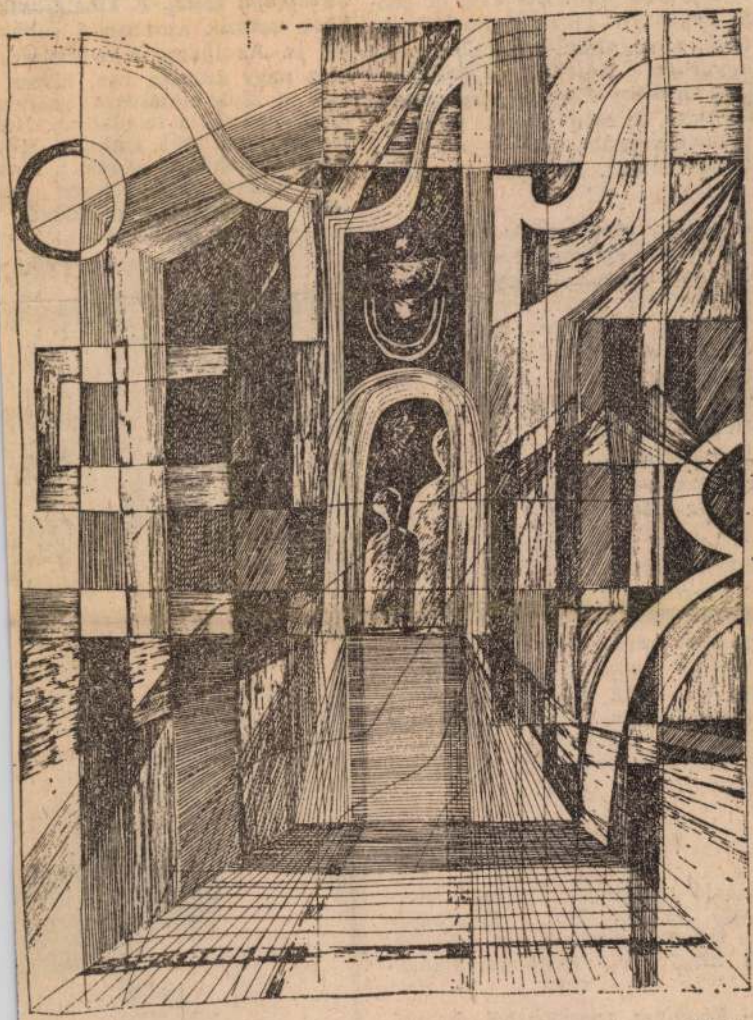

Hincz Gyula grafikája

városban, hiszen 85—90 kját kellett összehan önállóan dolgoztak. A gépe, szállodája, vendé sító helyisége volt. Hét tam segédként. Ezután jöttem, s megfordultam bőrgyárban. Később *várott Kovács Ferenc* dolgoztam, de csődbe ju Az önállósággal 1939— bálkoztam meg. Budap Ceglédre.

A szikár, pirospozsgás emberből ömlik a szó. Hetvenhat éves, ma is dolgozik. Szavaiból egy hosszú, munkával teli életút bontakozik ki. A háború, a háború utáni nehéz évek, amikor a ceglédi iparosok is bekapcsolódtak az újjáépítésbe, maradék anyagokból gyerek- és felnőttcipőt készítettek.

— Égen-földön nincsen tímár a környéken — folytatja az öreg Gál. — Pedig szükség lenne a kezünkre.

— Lesz-e munkámnak folytatója? Nehéz kérdés. A fiam elektroműszerész szakmát tanult, de most nálam dolgozik. *Átvenné az ipart, de eddig még nem kapta meg az engedélyt.* Jómagam, gondolhatja, megfáradtam. Ám, amíg nincsen követője a mesterségemnek, addig dolgozom. Hiszen mire való volna a műhely, a gépek, amelyeket egy élet munkájával hoztam össze?

Van amire ösztönöznek

Kihaló mesterekről, ritkuló szakmákról beszélgettem a közelmúltban *Urbán Lászlóval*, a KIOSZ Pest megyei bizottságának titkárával.

— Bizonyos szempontból érthető, természetes folyamat egyes szakmák ritkulása, eltűnése — mondta. — [illegible] megfigyeljük, mi min-

zunk arra, hogy a tanulóévek a mesterségüket űzzék.

VIRÁG FEREN

ÉRDEKES RITKASÁGKÉNT

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Hincz Gyula,

NÓGRÁD

grafikusművész

1979 NOV 7

1021

Hincz Gyula rajza

örös magyarok — kazah fö

Egy zászló alatt

Nyugat-Kazahsztánban, a rmanov járásban van az kulszkij szovhoz. A szov- z egyik majorjában áll enermann Lajos emlék- ive. Itt, kazah földön har- t a polgárháború éveiben magyar internacionalista itt esett el a fehérgárdis- elleni harcban. Április 5 napjaiban az emlék vet minden évben sztyep- tulipánok díszítik. Az ba vasútállomástól nem ssze található a Vörös gyarok kitérő állomás, lyet a forradalom védel- ért hősi halált halt ma- r huszárok tiszteletére eztek el így.

Kazahsztánban féltő gond- ápolják ezeknek az ese- nyeknek az emlékét. 1969. rciusában alakult meg ma-Atában, szovjet Ka- sztán fővárosában a Szov- —Magyar Baráti Társaság yi szervezete. Az alapítók közvéleményhez fordulva gal írták, „hogy Ka- sztán és Magyarország ói között a baratság a szervezte a védelmet és gép- puskatűzzel verte vissza az ellenséges rohamot.

1918. május 30-ról 31-ére virradó éjjel ellenforradalmár lázadók egy csoportja megostromolta az észak-kazáhsztáni Petropavlovszk város központját. A zendülőket fehérgárdista egységek támogatták. A magyar géppuskás szakasz a konzervgyár körzetében visszaverte az ellenség támadását, ahol a vörösök törzse volt. A városközpontban, vállvetve harcoltak a támadók ellen az oroszok, kazahok, magyarok és németek. A fehérgárdisták vadállati módon legyilkolták a fogságba esett kommunistákat, közöttük 22 magyar internacionalistát is. Hőstettükre emlékeztet a Petropavlovszk városközpontjában álló emlékmű.

Beszéltünk már egy másik emlékműről, melyet Wienermann Lajosnak állítottak Petropavlovszktól több száz kilométerre, a kazah sztyepp- részt vettek az Emba állomás térségében folyó harcokban, ám a fehérek erősítést kaptak és bekerítették a vörös egységeket. Június végén a fehérkozák bandák kegyetlenül agyonlőttek több mint 300 hadifoglyot, közöttük sok magyart. Amikor e területen végleg győzött a szovjethatalom, az 56-os számú Embához vezető vasúti kitérőt „Vörös Magyarok" kitérőjének nevezték el. E nevet viseli mind a mai napig.

Kazahsztán északi részén Petropavlovszkban 1920 februárjában nemzetközi lovasezredet alakítottak, melynek parancsnoka Szabó Ferenc, magyar kommunista lett. 1920 áprilisában Vernij városban, a jelenlegi Alma-Atában magyarokból, németekből és jugoszlávokból nemzetközi különítmény alakult. Ugyanilyen különítményt állítottak fel 1920 ja-

Hincz Gyula

Mihályfi Ernő hagyatékában szerepel alkotása, mely Szécsényben a Kubinyi Ferenc Muzeumban került kiállitásra.

Magyar Hirlap 1981/7/4/ 6

Hincz Gyula, festő

l: Olsai Kiss Zoltán

– : Végső búcsú olsai Kiss Zoltántól 7

Népszabadság, Bp. 1981. jan. 10.

Hincz Gyula

A művész alkotása is szerepelt a Vigadó Galériában a Hommage a Bartók c. tárlaton.

Magyar Hirlap 1981/3/7/6

Wagner:Grafikai mappák Bartókról

Hincz Gyula

Életmű-kiállítást láthattunk a Vigadó Galériában. Az anyagot maga a művész válogatta, s a rendezők termenként igyekeztek a művek születésének sorrendjét követni. A tárlat az 1925–1980 között készült alkotásokat mutatta be, s ha tekintetbe vesszük, hogy a hetvenhat esztendős Hincz Gyulának ez volt az első átfogó jellegű, retrospektív kiállítása, az esemény jelentőségét is értékeltük.

Művei bizonysága szerint Hincz azon alkotóegyéniségek közé tartozik, akik nem „higgadtak le". Nem véletlen, hogy e tárlata idején – csakúgy, mint e folyóirat hasábjain 1979 márciusában, a neki szentelt monografikus számban –, oly gyakran elevenítették fel korábbi, 1928-as, 1938-as vagy 1968-as kiállításainak kritikáit, elemzéseit. Egyénisége ugyanis korával, tapasztalatával és művészi kifejezésmódjával ellentétben változatlan maradt; s fél évszázados alkotó múlttal háta mögött ugyanaz a mozgékony, ötletekkel és közlésvággyal pattanásig feszülő karakter, aki mondanivalóját a keze ügyébe kerülő anyagok, eszközök szinte bármelyikével ki tudja fejezni. Így lett tárlatának egyik jellemzője a sokműfajúság. Táblaképek, rajzok, sokszorosított grafikák mellett kerámiákat, szobrokat, színpad-, üveg- és textilterveket és megvalósult alkotásokat, az előtérben pedig könyvillusztrációkat is láthattunk. Műfajgazdagságával szinte egyenrangú stílusgazdagsága. Erről ő maga így írt a közelmúltban egyik levelében: „Úgy érzem, most visszaemlékezve, hogy tulajdonképpen elvben és gyakorlatban is a világ- és a magyar avantgarde-törekvések útján akartam járni, nagy szintézisbe fogva a részjelenségeket, oly indítékkal, hogy egy új tudati és környezeti világot teremtsünk magunknak."

H. É.

Vigadó Galéria,
1980. X–XI.

Hincz Gyula

Kiállítási panoráma.
H.É.: Hincz Gyula.
Művészet, 1981.január - 61.oldal.

studies and later his years of art study in Paris, his impressions of arts. After reviewing the most important points of his career he also lets us know his ars poetica: "Enormous power is in the hands of the sculptor if he is able to show people the beauty of life and can teach them—by his own means—how to enjoy life".

The second article, the study of Sándor Kontha tries to find Medgyessy's place in the history of arts. The author admits that his achievements are not independent from those of his Hungarian and foreign contemporaries and predecessors. But he finds the essence of Medgyessy's art in the fact that "in his works the conciseness and idol-like character of the Sumerian, Egyptian and archaic Greek sculpture and the harmony, serenity, delight of life and humanistic totality of the classical Greek art are revived."

The study of Péter Kovács deals with the tipical Hungarian characteristics of Medgyessy. He points at the fact that the artist lived in an age when not only extremist nationalism but also the true care of the nation's interests did put the national character in the limelight. This intellectual background allowed the artist to find a good balance of universal and national and so he created that very special equilibrium that makes his works outstanding.

1021

Hincz Gyula állandó gyűjteménye

Rangos esemény volt Vác művészeti életében Hincz Gyula festőművész állandó gyűjteményének megnyitása. Az alkotó életművének tetemes részét a váci városi tanácsnak adományozta. A festményeknek, grafikáknak, szobroknak a Lőwy Sándor u. 16. számú, felújított és korszerű kiállítóteremmé alakított épület ad otthont, amely *Szrogh György* Ybl-díjas építész munkáját dicséri.

A kiállítás Hincz Gyula bő fél évszázadot felölelő művészi pályáját mutatja be. Az alkotások sorát a *Világanatómia* című kép indítja, amelyen a valóság biológiai, társadalmi és kozmikus szféráit jelző motívumokat halmozott a művész. Egymáshoz való viszonyuk, kapcsolataik azonban a valóságtól eltérőek. Hincz az elemek újraértelmezésével azok új összefüggésrendszerét teremti meg. Ez a törekvés általában jellemzi művészi attitűdjét. Hiszen pályakezdésétől, a század elejétől napjainkig a történelmi-társadalmi események és a művészeti irányzatok változásának fokozott intenzitása az alkotót a valóság elemeinek újraértelmezésére, az életet szervező új értékrendszer megkeresésére késztette. Ennek jegyében alakította ki festményein és grafikáin az új problémáknak, jelenségeknek megfelelő jelképrendszert.

1

2

Művészi hitvallásának megfogalmazásaként értelmezhető az *Új Mózes* című munka. Az ótestamentum törvényhozójának alakja szimbolikusan jelöli az alkotónak azt a programját, miszerint a maga korában tudatosan kíván hozzájárulni a világ elemeinek új összefüggésrendszer szerinti szemléletéhez, az értékek újraértelmezése által új törvényszerűségek felismeréséhez. Küldetésének megszállottságára utal a képen a szem motívumának kihangsúlyozása, mely egyúttal látomásos jelleget ad a műnek. Így Hincz egy olyan művészi hivatás elkötelezettjeként alkot, mely tevékenységének lényegét a közösség kiteljesedését segítő értékek felismerésében és felmutatásában látja.

A *Világanatómia* című képet az egész elemeire bontása-bomlása jellemzi. Megjelennek azonban a szétesett, illetve tudatosan szétválasztott elemek kapcsolódásának, egységgé szerveződésének lehetőségei is: a *Tér-idő*, a *Csendélet* és az *Utca* című alkotásokon. Általában megfigyelhető Hincz Gyula művein, hogy a részek kapcsolódásának, egymáshoz való viszonyának törvényszerűségeit olyan mértani formákkal jelöli, amelyek az élővilág vagy a kozmosz elemeit is rendezik. Így kompozícióin gyakran szerepel a kör, ellipszis, háromszög, spirálvonal, szi-

1 A Hincz-gyűjtemény váci épületének homlokzata
2 Kiállítási részlet a Hincz-gyűjteményben

nuszgörbe vagy a rombusz, akár mint önálló motívum, akár mint a kép más elemeit szervező forma. Ugyanígy ellemzi alkotásait a mozgás érzékeltetése, illetve elemzése. Ebben az esetben nem csupán a mechanikai mozgások jelzése található meg a műveken, hanem a fizikai, kémiai, biológiai vagy társadalmi mozgások szintézise is. Különösen azokon a műveken jelentkezik ez, amelyeken a mikroszkopikus szemlélet vagy – éppen ellenkezőleg –, a kozmikus összefüggésekben való gondolkodás nyomai fedezhetők fel.

A *Stresszek*, a *Stresszvilág* és a *Keletkezés* című képek elemei felbontott sejtmagot színes óriásmolekulát vagy emberi agylenyomatot idéznek. Ezek a mikroszkópi metszetekre emlékeztető motívumok az érzékszerveinkkel nem tapintható valóságra utalnak, annak törvényszerűségeit és az emberi szubjektum kapcsolatát elemzik. A kozmikus viszonyrendszer mozgásait sejtetik a *Minden forog*, a *Mindig tovább* és a *Két tér* című művek. A mikro- és makrokozmosz távolságait átfogni törekvő festmények zsúfolt motívumait a mű világán belül egységgé szervezik az élővilágra vagy a világegyetemre is jellemző mértani formák, mozgásokra utaló alakzatok vagy egy-egy motívum kiemelése.

Általában elmondható, hogy a lendületes vonal, a vonalháló, a rajzosság sajátos szervező szerepet tölt be az alkotásokon. A biológiai vagy kozmikus szféra motívumaiból épült képek jellemzője a tér analitikus értelmezése vagy elemeire bontása. Általában szembe állítja egymással Hincz a végtelent és a mérhető valóságot, a részt és az egészet a tér viszonyában. Ez megnyilvánul absztrakt színkompozícióiban vagy a konkrét valóság elemeit felvonultató műveken is.

Az alkotások akkor is emberközpontúságról tanúskodnak, ha motívumvilágúk fizikai, kémiai jelenségekkel kapcsolatos filozófiai problémák felvetését, megválaszolását sejteti. Hiszen ezeket a jelenségeket, kérdéseket mindig az ember szempontjából mérlegeli Hincz. Művészetének emberközpontúsága konkrétabban megnyilatkozik azokon a munkákon, amelyeken valamilyen emberre utaló motívum vagy az emberi alak is megjelenik. Nonfiguratív alkotásai mellett műveinek tetemes részét jelentik a figuratívok. Ezek pályájának különböző korszakaiban egyaránt megtalálhatók, de más-más összefüggésrendszerben, más-más jelrendszerrel körülvéve.

Hincz csendéletei olyan elemekből épülnek fel, amelyek emberi léptékű világra, az emberi kéz nyomaira utalnak. 1929-ből származó képén a szőlőindás oszlop, a könyv, a szipka, a kristálypohár, a gyümölcsöstál – mint csendéleti elemek – motívumait úgy komponálta festménnyé, hogy az fokozott mozgalmasságot tükröz. A megjelenő használati tárgyak, építészeti elemek sokasága, a térben való elhelyezésük, egyszerre több nézőpontból való láttatásuk által megteremtett dinamizmus azonban harmóniával párosul. Ennek forrása egyrészt az egyes tárgyakhoz kapcsolódó életérzés, másrészt a motívumok ritmikus ismétlődése.

Más típusú csendéletek az ember tudományos tevékenységére utaló, csupán a kutatás eszközeit megjelenítő képek, mint a *Csendélet* géprajzai, vagy a *Modern világ – régi világ* címűek. A gépszerkezeteket, valamint a fizikai és kémiai mérések eszközeit csendéleti elemekként bemutató alkotások fekete-fehér színekből épülnek fel más tematikájú művek fokozott színességével szemben. Ez az ábrázolásmód felveti egyrészt a technikai haladás embernemesítő lehetőségeit, de ugyanakkor elembertelenítő hatását is. Ennek témának a folytatása figyelhető meg azokon a későbbi műveken, ahol a kutatás eszközei (lombikcső) együtt jelennek meg az élővilágra utaló motívumokkal *(Stresszvilág, Stresszek)*.

Az 1969-ből származó *Arckép* férfifején anatómiai pontossággal ábrázolt agy látható. Megjelenik a képen a körzőt tartó emberi kéz is, valamint a figyelő szem motívuma. Ezek az emberi értelem tudományt irányító szerepét jelzik. A tudomány eszközeit és az élővilágra utaló motívumokat együtt szerepeltető művek színvilága ismét gazdag, élénk. Az emberi alakkal szoros kapcsolatban jeleníti meg

3

3 Hincz Gyula: Nap (Sole), akril, vászon, 133x103 cm, 1968–69

4

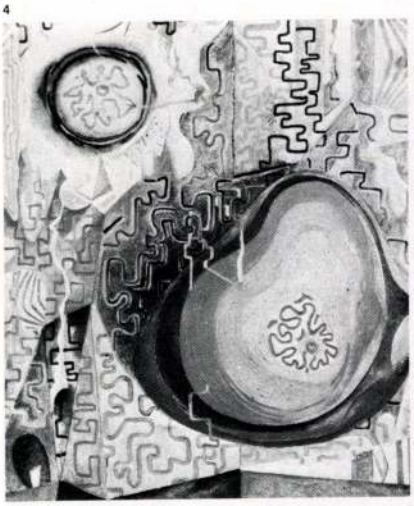

5

6

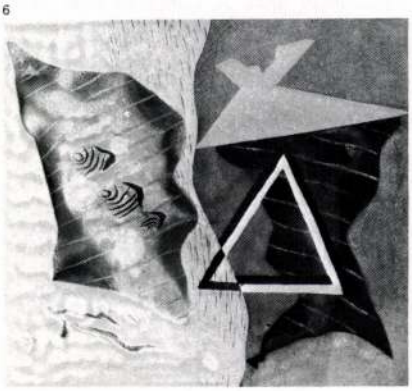

7

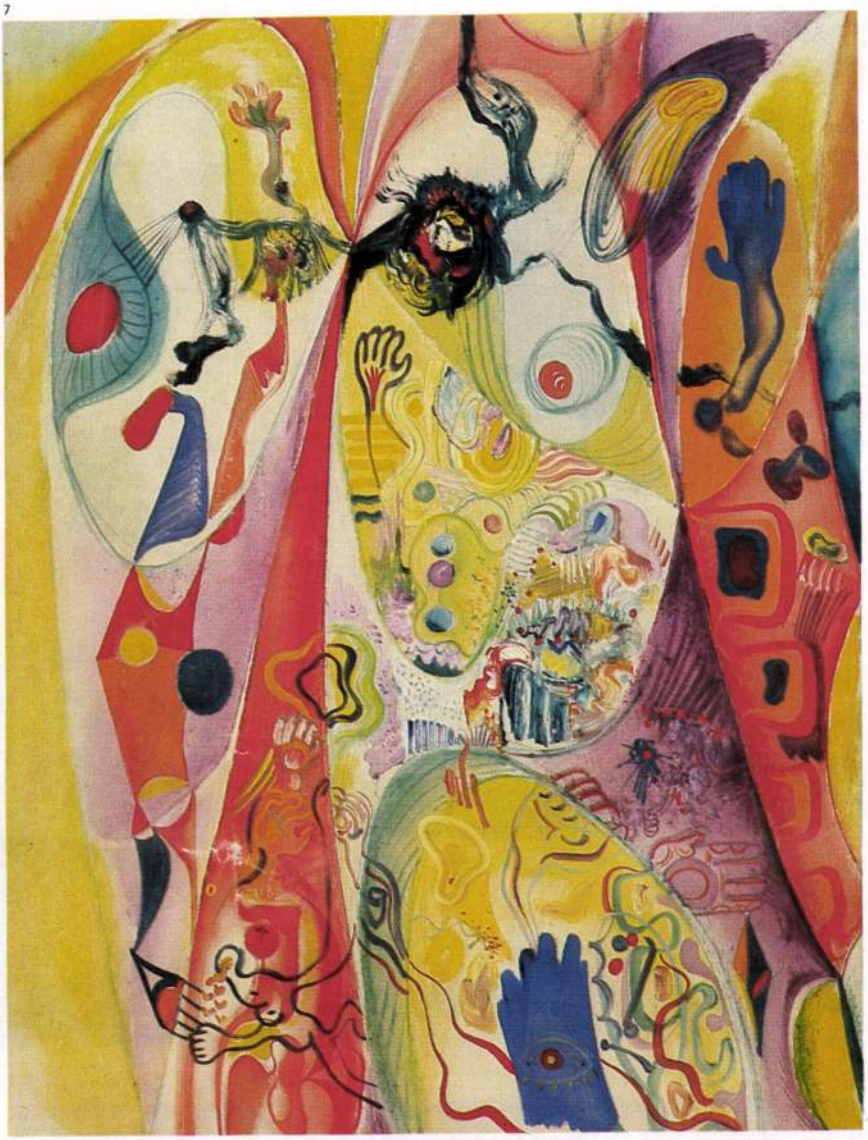

Hincz Gyula az égitesteket, növényeket, a madár motívumát, máskor vagy az emberi érzékszerveket, a szemet vagy a kezet kapcsolja kozmikus, illetve mikrobiológiai elemekhez.

Hincz művészi világképében központi helyet foglal el a természettel mitikus közelségben álló ember. De nemcsak mint biológiai lényt, mint a kozmosz részét jeleníti meg, hanem társadalmi küldetése, érzelemvilága, lelkének belső régiói is foglalkoztatják. Az értelmes, sorsát irányítani tudó és akaró ember a Nap vagy a madár szimbolikus motívumával együtt jelenik meg a leggyakrabban. A Nap a világosság, az értelem jelképe. Az *Arcképen* az anatómiai pontossággal megjelenített agyú ember szíve helyén látható az égitest. Itt az emberi szem motívuma mint a világot figyelő, egyfajta módon érzékelő érzékszerv is megjelenik.

Ugyancsak megtalálható mindkét motívum a *Nap és kristály* című alkotáson is, ahol a napkorong kristályhálózatok rendszerébe foglalva jelenik meg. A kép alsó szélén két figyelő szem nézi a folyamatot: két természeti elem találkozását, egymásra hatását, egymás általi alakulását. E művek sorába tartozik még a *Piros Nap*, a *Figura Nappal* és a *Figura arany Nappal*.

A madár szimbolikus alakja rokon

4 Hincz Gyula: Stressvilág, akril, vászon, 141x120 cm, 1970
5 Hincz Gyula: Mindig forog, akril, vászon, 122x80 cm, 1975
6 Hincz Gyula: Háromszög, pasztell, dekli, 87x97 cm, 1927–29
7 Hincz Gyula: Mindig tovább, aktil, vászon, 160x120 cm, 1968

8

9

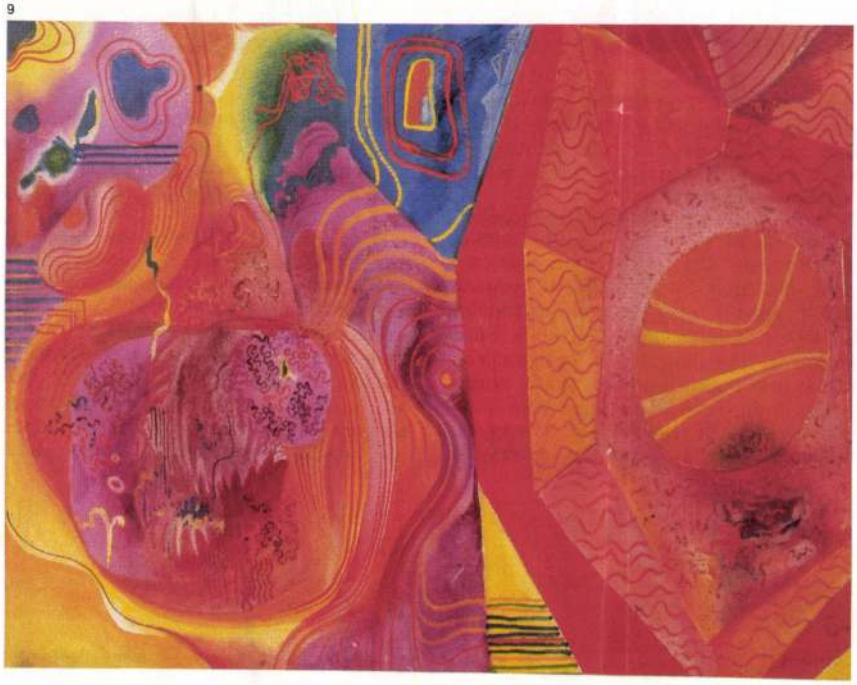

jelentésű a Napéval, de elsősorban a tudatos ember szabadságvágyának kiteljesedését jelzi. *A vörös galamb* című kép még a 60-as évek békegalamb szimbólumához kapcsolódik. Ennél tágabb, általánosabb jelentést kap *A szabadság madara* vagy a *Madarak I–II.* című alkotásokon.

Hincz Gyula emberértelmezésében fontos helyet foglal el az embernek embertársai közötti küldetéséről vallott felfogása. Ennek képi kifejezőiként jelenik meg az anya, az emberpár, a földművelő ember és a zenélő figura motívuma. Ez utóbbit a gordonkával jeleníti meg a művész: *Figura gordonkával, Gordonkás*

8 Hincz Gyula: Csönd, hommage à Kernstock, akril, vászon, 195x250 cm, 1975
9 Hincz Gyula: Keletkezés, akril, vászon, 121x151 cm, 1970
10 Hincz Gyula: Figura nappal, akril, vászon, 170x80 cm, 1969 (fotók Somfai)

Bemutatjuk

harmónia. Az emberi kapcsolatok szükségességét jelzik általában a *Beszélgetők* című képek, melyeken az arc, a mimika hangsúlyos megjelenítésével a beszélgetés fizikai jellemzői mellett annak lelki vetületére is utal az alkotó.

Az ember küldetésének általános elemzése nyilatkozik meg Hincz legtöbb figurális munkáján. Vannak azonban olyan művei, amelyeken nem szakad el a konkrét élmény ihlető hatásától. *Jaj Vietnam!* című művét konkrét történelmi élmény ihlette. A festmény egyetlen, a tiltakozás minden jelét magán viselő arcot jelenít meg.

Hincz Gyula váci gyűjteményében a festmények mellett a grafikák és kisplasztikák még inkább tükrözik az ihlető élményt. Grafikáinak többsége irodalmi illusztráció, amely a szöveg hinczi értelmezését vagy az író, illetve költő alakjának a festő számára jelentett értékét jelzi. Ugyanakkor megtalálni a grafikákon is a festményeknél már megismert motívumokat: zenélő ember, figurák egymáshoz való viszonya a térben és érzelmileg. Sajátos csoportját jelentik Hincz Gyula műveinek azok az 1945-ben készült rajzok, melyek vázlatszerűen, néhány vonallal örökítenek meg egy-egy jellegzetes „szegényember"-típust az akkori társadalomból, vagy piaci jeleneteket mutatnak be. Ugyanezzel az egyszerű eljárással készítette a művész gettósorozatát is. 1947–48-as ázsiai tanulmányútjáról rizspapírra készült vízfestmények, krétarajzok láthatók a kiállításon. Ezek vietnami, kínai, koreai tájakat, portrékat ábrázolnak. Jellegzetességük az egzotikus táj hangulatának visszaadása, de a típusokban a mögöttük húzódó társadalmi valóságra is utal a művész.

Hincz néhány szobra is megtekinthető Vácott. Bronzportréi hozzátartozókról, ismerősökről készültek. A gipszfejek típusokat, jellemeket ábrázolnak *(Hancsuani festőnő, Matyó fej). Ezüst madár* című kisplasztikája a festmények madármotívumához kapcsolódik. Égetett kerámia-kísérletek, absztrakt plasztikai tanulmányok is helyet kaptak a gyűjteményben.

Hincz Gyula századunk magyar művészetének lehetőségeit, induló, kiteljesedő vagy félbeszakadó útjait példázza műveivel. Az avantgarde irányzatok legtöbbjének nyoma megtalálható alkotásain. Emberi-művészi lelkületével érzékenyen reagált az őt körülvevő változásokra. Ezt nem csupán az irányzatok sokféleségének nyoma, hanem a műfaji gazdagság és a mondanivaló sokrétűsége is jelzi.

Bakonyvári M. Ágnes

10

Faszobrászok a burgdorfi

1983 áprilisában a Magyar Képzőművészek Szövetségének titkárságán járva véletlenül tudtam meg, hogy a Szövetség fotódokumentumokat gyűjt fával dolgozó szobrászok munkáiból egy külföldön rendezendő szimpozion számára. Hogy pontosan hol és mikor rendezik, arról nem voltak pontos adataim, de mivel évek óta elsősorban fával dolgozom, és több munkám áll az ország különböző városaiban, én is beadtam elkészült szobraimról egy gyűjteményt. Júniusban megtudtam, hogy ezeket a képeket Svájcba továbbították. A szervezést nem a Szövetség, hanem az UNESCO magyar képviselete végezte.

Rövidesen megérkezett a Burgdorfban megnyíló szimpozion meghívólevele. Tájékoztattak arról, hogy munkáim közül a *Hajók* (két nagyméretű, Csongrádon és Fonyódon felállított köztéri munkám) tetszettek legjobban, és örülnének, ha művésztelepükön ilyen jellegű munkát készítenék el. Pontos tájékoztatást adtak a szimpozionon biztosított feltételekről, magáról a városról és a művésztelep történetéről.

Így tudtam meg, hogy Burgdorf Berntől 20 kilométerre fekvő kisváros, ahol két művész ötletéből, a helyi természeti adottságait kihasználva, közadakozásból jött létre 1980-ban a művésztelep. 1981-ben Baselban *Kalapács* címmel nagy feltűnést keltő kiállítást rendeztek Felix Handschin Galériájában, ahol Burgdorfban élő művészek munkáit mutatták be nagy sikerrel. Az előző évi szimpozion és ez a kiállítás arra hivta fel a figyelmet, hogy Burgdorfban élénk művészeti élet van kibontakozóban. *Bernhard Luginbühl* és *Jean Tinguely*, a két világhírű svájci szobrászművész is támogatta az elhatározást: a Burgdorfban háromévenként rendezendő nemzetközi művésztelep megvalósulását. Eldöntötték, hogy 1983-ban fával dolgozó művészeket hívnak meg. A résztvevő művészek jobbára művészeti folyóiratokból értesülhettek a szimpozionról. Dokumentumokat küldtek be korábbi munkáikról és terveket elképzeléseikről. Ezek alapján tizenhárom művészt hívtak meg.

A szervező bizottság a meghívottaknak kitűnő munkafeltételeket biztosított. A munkához rendelkezésünkre bocsátott megfelelő mennyiségű és minőségű fa-anyagot és munkaeszközt. Szállodai elhelyezést és heti 500 svájci frank ösztöndíjat kaptunk. Meghívtak két kezdőnek számító svájci szobrászművészt, ők voltak a résztvevők asszisztensei. Az előkészítés során a szervezők alaposan átgondolták milyen előadásokkal, helyi látnivalókkal, akciók szervezésével kelthetnek érdeklődést a telep működése iránt. Az összeállított programot már a művésztelep megnyitása előtt kifüggesztették a város több pontján, a plakátokat szétküldték meghívóként több országba.

A résztvevők korábbi munkáiból, terveiből, fotódokumentumokból kiállítást nyitottak a város legexponáltabb galériájában, Margit Haldemann Galériájában és ez a kiállítás a művésztelep időtartama alatt nyitva állt.

1 Al Meier (Svájc): Faszelet, fenyőfa, ∅ 248 cm, 1983

Első benyomásaim a művésztelepről meglepőek és egy kissé ijesztőek voltak: amikor először kimentem az ijászmezőre, (a város belterületén folyókkal, hegyekkel és épületekkel határolt, ligetes térségre), ahol a többiek már két hete dolgoztak, azt láttam, hogy az egymástól szellemben és technikában igen különböző munkák már rövid idő alatt is félkész állapotba kerültek. Ez a gyors tempó meglepett. Néhány óra elteltével azonban másképp éreztem, amikor felfedeztem, hogy ez a munkatempó az előkészítés szervezettségének köszönhető. Már az ismerkedés óráiban megjelent egy ember, aki a művésztelep egész ideje alatt kizárólag azzal foglalkozott, hogy a résztvevők munkájához szükséges anyagokat és gépeket biztosítsa. Vele indultunk el a *város* egyik *fűrésztelepére, hogy a nekem szükséges anyagot kiválasszuk*. Itt fafajtánként rendezve óriási anyagválasztékot találtam, köztük több olyan fajta fát is, amilyennel még nem találkoztam. Egy ilyen, számomra ismeretlen fa különösen felkeltette érdeklődésemet. Ezt a melegbarna színű, csomómentes, egyes szálú fát meglepően széles, 50–60 centiméteres pallókra vágott darabokban tárolták. Amikor pedig a fűrésztelep vezetője azt is elmondta, hogy ez az irokko nevű afrikai ritkaság rugalmas és hajlítható, úgy döntöttem, kiválóan alkalmas lesz itthonról hozott tervem megvalósításához. Nagyon örültem, hogy olyan anyaggal dolgozhatom, amilyennel korábban még nem találkoztam, és amelyiknek a tulajdonságaival a munka során ismerkedhetem meg igazán.

A következő nap délelőttjén a többiekkel együtt mentem a művésztelepre, kiválasztottam és előkészítettem a területet. Néhány óra múltán megérkezett a pontosan méretre vágott anyag, a megfelelő elektromos kéziszerszámok, és dolgozni kezdhettem.

Kész tervvel indultam a szimpozionra. Ott azonban megváltoztattam korábbi elképzelésemet. A kedvező munkakörülmények, a megmunkált faanyag tulajdonságai módosították tervemet. Eredetileg több ponton földhöz rögzített elemek-

HINCZ GYULA

Wechselwirkungen – Ungarische Avantgarde in der Weimarer Republik

Szöveg: 39, 60, 62, 395.

Kép: 39, 397.

Hincz Gyula, Kossuth-díjas festő- és grafikusművész

A Mező Imre-úti temetőbe kísérték utolsó útjára Olcsay Kiss Zoltán, Kossuth-díjas szobrászművészt. Ravatalánál Hincz Gyula kiváló művész vett végső búcsút a 86 éves korában elhúnyt alkotótól.

Esti Magazin.

1981. I. 9. Kossuth 18.30

Hincz Gyula

Szalay Lajost befolyásolta Hincz Gyula és Szabó Vladimir munkássága. A zrijet Hincz Gyulától tanulta Szalay Lajos.

Rideg Gábor: Egy grafikus generáció.
Művészet, 1980. szeptember - 2 lap.

Hincz Gyula

Eltemették Hincz Gyulát

A Mező Imre úti temetőben pályatársai, barátai és tisztelői pénteken kísérték utolsó útjára *Hincz Gyula* Kossuth- és Munkácsy-díjas festőművészt. A ravatalnál a Magyar Szocialista Munkáspárt, a Művelődési Minisztérium, az Országos Béketanács, a Művészeti Alap, valamint a barátok nevében *Kiss István* Kossuth-díjas szobrászművész, a Képző- és Iparművészek Szövetségének elnöke búcsúzott a 82 éves korában elhunyt művésztől, akit a temető művészparcellájában helyeztek örök nyugalomra. (MTI)

Népszabadság, 1986. 11. 10

Hincz Gyula

Magyar Nemzet 1986.1.27 3

Meghalt Hincz Gyula

Hincz Gyula Kossuth- és Munkácsy-díjas festő, grafikus, kiváló művész január 26-án, vasárnap, életének 82. évében elhunyt. Temetéséről később intézkednek.

*

Megdöbbentett halálának híre. Váratlanul jött a telefon vasárnap délután, váratlanul, bár, akik ismertük és tiszteltük, tudtuk, hogy beteg, hiszen utolsó kiállításának megnyitóján már nem tudott ott lenni. Mégis reménykedtünk, hogy a gondos orvosi kezelés meghosszabbítja még jelenlétét közöttünk. Nemrég súlyos veszteség érte, elvesztette feleségét, Ancikát, életének társát, s fájdalmától, mint életében már annyiszor, most is a munkába menekült. Ha az utóbbi időben már nem is festett, de fiatalos lendülettel szervezte műveinek utóéletét, és még utolsó találkozónk alkalmával is tele volt tervekkel, megvalósítandó álmokkal. Közös munkára is készültünk. Szerette volna elmondani, magnóra rögzíteni a részvevő tanúvallomását egy művészi korszakról, tanúvallomást a kortársakról, a két világháború közötti művészeti és politikai küzdelmekről. Mert Hincz Gyula számára a művészet is politika volt. Egyik interjúban ars poeticáját a következőképp fogalmazta meg: *„A művészet, nézetem szerint, nemcsak gyönyörködtetés, hanem óriási agitációs munka is az emberiség jövőjének helyes irányba terelésért."*

Életének 82. évében is avantgarde művész maradt, a szó nemes értelmében; a kor művészi kifejezésének megújításáért küzdött, ahogy ő mondta: *„Ma éppen úgy «rombolok», hogy újat építsek, mint fiatal koromban, amikor robbanásszerűen kialakult bennem: a múlt hamis romantikájának feltétlenül véget kell vetni, és egy olyan művészeti szemléleti formát kell kialakítani, mely az ember fejlődését, továbblépését, jobbulását szolgálja."*

Egész életében ez a jobbító szándékú alkotói nyugtalanság hajtotta. A Lyka—Réti által frissen megreformált Képzőművészeti Akadémián kezdte meg művészeti tanulmányait, de lázadó művésznövendék lévén, első mesterére, Rudnayra (és ezzel együtt a főiskolára) másodéves korában „rácsapta az ajtót", hogy aztán kis szünet után Benkhardt közbenjárására Vaszary mesternél folytassa és fejezze be akadémiai tanulmányait. Rudnay művészet- és történelemszemlélete nem vonzotta a fiatal Hincz Gyulát, olyannyira, hogy ez az ellentét kenyértöréssé élesedett közöttük, hiszen akkor már a modernekkel, a művészi kifejezést megújítókkal érzett rokonságot, velük kereste a kapcsolatot. Helyének, művészi hivatásának megtalálásában nagyban segítette 1926-os első párizsi tanulmányútja, de még ez előtt, a velencei nemzetközi kiállításon tanúja lehetett két pavilonban az orosz-szovjet baloldali avantgarde és az olasz futuristák művészi párharcának. Itt ismerte meg Severinit, Boccionit és társait, illetve Rodcsenkó és Liszickij művészetét. Ezután belemerült a húszas évek Párizsának izgalmas képzőművészeti világába, amelyben új szemléletek, utak, törekvések tárultak fel előtte. Élete végéig a szürrealizmusból, az orosz avantgardisták tanulságából és az úgynevezett francia iskolából tevődött össze az, ami alapvetően jellemezte képzőművészeti gondolkodását. A művészi újítást, a kifejező eszközök megújulását azonban mindenkor csupán eszköznek tekintette, egy olyan művészi szolgálat beteljesítése érdekében, amelyről egy korábban idézett nyilatkozatában beszélt.

Hincz Gyula a képzőművészet valamennyi ágában jelentőset alkotott, méltatói szerint a monumentális műfajokban tudta leginkább kiteljesíteni művészi szándékait, de sokan a magyar könyvművészet, illusztráció megújítójaként emlegették. Egy hajdani iskolatársa, a grafikus Szalay Lajos szerint fiatalabb pályatársai már a főiskolán megcsodálták kivételes rajzkészségét, ahogy Szalay fogalmazott: Hincz Gyula a szépség törvényei szerint tudott rajzolni, az üres szépségnél, a gyönyörködtetésnél azonban élete végéig többre becsülte a meggyőződést, a művészet agitatív erejét. Nem lenne teljes róla e szaggatott visszaemlékezés, ha nem említeném meg Hincz Gyulát, mint művész-pedagógust, hiszen mint a Képzőművészeti Főiskola tanára és mint az Iparművészeti Főiskola igazgatója művésznemzedékek nevelője volt, és kedves tanítványaival élete végéig bensőséges kapcsolatban tudott maradni. Ha ezeket a fiatalabb alkotókat a pálya, a feladat más vonzásai csábították is el a hinczi útról, benne mindig mesterüket és nagyformátumú alkotói példaképüket tisztelték.

Az utóbbi években váci gyűjteményének megteremtése, fejlesztése kötötte le energiáit. Ma már tudjuk, hogy ebből a gyűjteményből emlékmúzeum lett, ám olyan tervek foglalkoztatták, hogyan lehetne a képek együttesét élő művészeti centrummá formálni, hogy a váci épület mindenkori otthont adjon a fiatalabb pályatársak alkotásainak, és a gyerekek, az ifjúság vizuális szemléletének alakításából is kivegye a részét. Hincz Gyula hosszú pályáján számos művészeti díjban, állami elismerésben részesült, Kossuth-díjas művész volt, s 80. születésnapján a Magyar Népköztársaság babérkoszorúval ékesített Zászlórendjével tüntették ki. Életműve alaposabb feldolgozásával azonban adósai maradtunk a mesternek, bár munkásságáról jelent meg kismonográfia és monográfikus összeállítás, de egy alapos, a pálya minden részletét tisztázó nagymonográfia kegyeleti adósságunk maradt.

Rideg Gábor

lentőségű, hogy feltárására talán egyetlen intézet nem is elegendő.

James Joyce-ról van szó, aki műveivel s főként az *Ulysses* című regényével — az általános kritika szerint is — a XX. század egyik leghatalmasabb és legnagyobb hatású alkotását hozta létre. Hatása szinte példa nélkül áll a század első felének irodalmában — talán csak Proust és Kafka jelentőségével mérhető —, de a mai kor irodalmára is kisugárzik. Éppen ezért nagy jelentőségű a zürichi alapítvány, amely az Augustinergasse 28. szám alatt található.

legnevesebb Joyce-kutatója, Fritz *Senn* irodalomtörténész. Kezdeményezésére jött létre az alapítvány, amelynek alapanyagát az ő gazdag gyűjteménye képezi.

A gyűjtemény állandóan gyarapodik, a világ minden tájáról érkeznek fordítások, tanulmányok, levelek, fényképek és hangfelvételek Joyce munkásságáról. Az alapítványnak azonban csak egyik célja a relikviák gyűjtése. Legalább ilyen fontos célt szolgál a rendszeres eszmecserék tartása, évente legalább egyszer, amelyeken a legnevesebb Joyce-kutatók vesznek részt a világ minden tájáról.

A titok neve: Stradivari

Nemrég egy újabb Stradivari-hegedűt árvereztek el a londoni Sotheby's aukcióján. A tulajdonos markát 286 ezer font ütötte, ez eleddig a második legnagyobb összeg, amelyet hangszerért fizettek. A 262 éves hegedűt egy amerikai alapítvány vásárolta meg, és használatra egy fiatal, tehetséges hegedűművésznek kölcsönözte ki.

Hasonló esetekről elég gyakran olvashatunk, ritkán árulják azonban el a régi vagy az új tulajdonos nevét. Titokban marad, hiszen nagy értékű hangszerről van szó, ugyanúgy, miként máig sem sikerült megfejteni — a legmodernebb eszközök segítségével sem — e csodálatos hangzású hegedű készítésének módját. Olvashatunk ugyan olyan híradásokat, melyek szerint rájöttek a titok nyitjára, megpróbálták utánozni is. Valójában jávorfából készült a hátlap, lucfenyőből a tető, s fűzfából a kávák és a tőke, s még a színt is kikeverték: aranysárga lakkra világosvörös színt kentek, hogy ezáltal barnán világító árnyalatot kapjanak. Mégsem tudták tökéletesen előállítani az eredetit. A titok neve változatlanul: Stradivari.

Magát az alkotót is homály fedi. Csak azt tudjuk, hogy 1644-ben vagy 48-ban született az észak-olaszországi Cremonában, s ott is halt meg 1737-ben. Tudjuk, hogy munkássága kezdetén a másik nagy mester, Nicola Amati tanítványa volt, de hamarosan fölszabadult hatása alól, és a kísérletezés évei után, csak 75 éves korában érte el az úgynevezett „arany periódusát". Az általa készítettek közül 550 hegedű maradt fenn, és ezek katalogizálva vannak. Legtöbbjük intézmények tulajdonát képezi, esetleg gazdag műgyűjtők vitrinjében vagy páncélszekrényében őrzik hét lakat alatt. Csak a legkiválóbb előadóművészek tulajdonában van Stradivari, de már az is nagy kitüntetésnek és rangnak számít, ha — mint az említett esetben — kölcsönhegedűvel ajándékoznak meg egy művészt. Olyasmi ez, miként a londoni *The Times* megjegyezte, mintha Nobel-díjjal jutalmaznának egy írót készülő regényéért.

NDK–szovjet filmkapcsolatok

A szocialista Németországban ugyanúgy, mint a világ legtöbb államában — a tévé és színház konkurrenciája ellenére — ismét megújhodását éli a mozi. Az elmúlt esztendőben több mint 70 millió látogatója volt a játékfilmeknek, ami az előző évihez képest ötmilliós emelkedés. A Progress filmforgalmazó nemrég tartotta meg évi konferenciáját, vezetői Berlinben értekezletet tartottak, amelyen két figyelemre méltó témát beszéltek meg. Az egyik a koprodukciós együttműködés további fejlesztése volt, s ezen belül is ama tervnek a kidolgozása, miként lehetne a szocialista országok kimagasló személyiségeit még élethűbben és tevékenységük bemutatásával ábrázolni.

1986. január 27., hétfő, Népszabadság

Elhunyt Hincz Gyula

Hincz Gyula Kossuth- és Munkácsy-díjas festő, grafikus, kiváló művész január 26-án, vasárnap, életének 82. évében elhunyt. Temetéséről később intézkednek.

* * *

Az e századi magyar művészet fenegyerekeként fogunk emlékezni a kilencedik évtizedében elhunyt, kitüntetésekkel — a Magyar Népköztársaság Zászlórendjével, a Magyar Népköztársaság babérkoszorúval ékesített Zászlórendjével — és közéleti méltóságokkal megbecsült Hincz Gyulára. A „pátriárka korú", a „mester" szavak éppoly kevéssé fejeznék ki lényegét és hatását most, a gyász pillanataiban is, mint a „festő" vagy „grafikus" címke: ördöngös képességű festő volt, fölényes tudású mestergrafikus, de anyagát pompásan uraló textilképtervező is, mozaikista, üvegablakfestő, keramikus és szobrász is. Továbbá tanár, közéleti férfiú, főiskola-vezető és művészetszervező.

A század, amelynek húszas éveiben csodagyerekként indult a pályáján, csábítóan és zavarbaejtően sokféle etikai és esztétikai utat kínált művészneveltjeinek általában, s veszedelmesen sok alternatívát konkrétan Magyarországon, ahol az utóbbi hatvan esztendőben különösen gyakran tette próbára a művészet és a történelem az alkotni akarók morálját és ízlésbiztonságát. Hincz Gyula, aki jó mesterek, Rudnay Gyula és Vaszary János növendéke volt a főiskolán, nem tudott és nem is akart tudomást nem venni a kihívásokról. Heves expresszionistaként indult itthon és a forrongó, a még Hitler előtti, tisztulást remélő Németországban, miután már előtte, ugyancsak a húszas években elmerészkedett az akkor idehaza oly rossz szemmel nézett, majdhogynem tiltott Párizsba kiállítani, s még ennek a baljósigéretes húszas évtizednek a végén elment Rómába is a hivatalos művészet titkos, alig titkolt kiszemeltjeinek ösztöndíjas útján. Tehette: hogy a felkaroló ösztöndíjas évek ellenére sem a felszabadulás előtti művészetméltatásnak nem volt lehetősége, sem a mai, távlatból bíráló történetírásnak nincsen oka őt a „római iskola" reprezentánsai, sőt megpörkölődöttjei között sem számon tartani, annak éppen szigorú normákat nem álló tálentuma, izgatottan termékeny mohósága volt a biztosítéka.

Ami újhoz hozzányúlt, mesteri magabiztossággal nyúlt hozzá. Ez azt is jelentette, hogy formálta, átalakította, kiforgatta. S ha három és fél évtizedes távlatból kritikai tűnődéssel szemléljük azt a megrendítő változást, amelynek során a negyvenes évtized legvégén, az ötvenes évek legelején elkötelezett, de történelmi okokból intim műfajokban elmélyedő mestereink vállaltak egy műformával, közéletiséggel egyszerre és hirtelen sokkoló művészetpolitikai fordulatot, Hincz Gyulát megint csak nem lehet semmiféle vesztes vagy győztes seregben látnunk. Egy volt ez művészpályájának megelőző s azt követő fordulatai között, amelyet a tőle elvárt teljes lelkesedéssel és teljes mesteri beleérzéssel próbált ki, hogy aztán — még a helytelenítő, összeráncolt tekintetek keresztüzében — átformálja a maga művészhite és féket nem ismerő alkotókedve szerint. Az ötvenes évek festészeti termésének kevesebb kortársak által vitatott és szeretett, az utókor által skatulyába nem sorolt produktuma volt a Hincz Gyuláénál.

Ami nem vitatható, csak feldolgozandó és megbecsülendő: Hincz Gyula felszabadító példája a hatvanas évek megújuló magyar piktúrájában. Szakmai fölénye mellett ekkorra már erkölcsi és közéleti pozíciói is segítették abban, hogy szinte minden műfajban és műformában újat, könnyedet, invenciózusat és termékenyítőt teremtsen. Nem az intézményesített elismerések, hanem ez az öregember korban is kamaszosan bátor és kamaszosan friss professzionalizmusa volt az oka annak, hogy Hincz Gyuláról vitatkozni lehetett, de tudomást nem venni róla mindig képtelenség lett volna. Így állunk majd a sírjánál: a Hincz-jelenséget nem lehet eltemetni.

MILLIÁRD FORINT BERUHÁZÁSOKRA

sztító épül öt nagyvárosban

reket, egyebek között Pécs és Mohács térségében, Miskolcon, Komlón, Győr-Sopron megyében és Ózd környékén.

A népgazdasági terv az idén 14 és fél milliárd forintot irányoz elő vízgazdálkodási beruházásokra. Ebből hárommilliárd forint lesz a központi, 4,1 milliárd a tanácsi, 6,3 milliárd értékű pedig a vállalati, illetve társulati fejlesztés.

A víztakarékossági céloknak megfelelően a népgazdaság termelőágazataiban tovább csökken majd az ivóvíz és a friss víz felhasználása.

A szennyvízelvezetésben és -tisztításban főleg a kiemelt területeken, nyolc városban, a Balaton térségében és több üdülőhelyen várható javulás. Az idén folytatják a balatoni szennyvízelvezető és -tisztító művek építését és a tóba vezető vízfolyások rendezését. Tovább épül a balatonfüredi szennyvízelvezető csatorna, és bővítik a keszthelyi szennyvíztisztító telepet. Szerte az országban 25—28 szennyvíztisztító telep építését folytatják, és újabb 15—20 telep építéséhez kezdenek hozzá. Elkészül Boglárlelle és környékének csatornahálózata, szennyvíztisztítója, valamint a Balatonszárszó, Zamárdi és Siófok közötti szennyvízelvezető. A kiemelt vízminőség-védelmi területeken 240 millió forintot költenek a szennyvíztisztító művek építésének előkészítésére, és megkezdik Győr, Pécs, Miskolc, Komárom, Esztergom tisztítótelepeinek építését. Az év végére a lakosság 47 százaléka él majd csatornázott településen. Ahol a szennyvizek tisztítását véglegesen megoldani nem tudják, olyan módszerek alkalmazását támogatják, amelyek a környezetet nem károsítják. Sürgető feladat azonban a szennyvíziszapok elhelyezésének végleges megoldása.

A mezőgazdasági termelést segítő meliorációhoz kapcsolódva folytatódik az öntözőművek rekonstrukciója. Magasítják, erősítik az árvízvédelmi töltéseket, és az év végéig az ország árvízvédelmi töltéseinek 64 százaléka lesz megfelelő magasságú. A tervek szerint befejezik a gátak erősítését a Kettős-Körös bal partján és a Fekete-Körös egyes szakaszain. Elkészülnek a felső-szabolcsi és a szárazéri belvízrendszerek rendezésével és a Dráva szabályozásával. A tervezett ütem szerint folytatódik a Duna, a Maros és a Zagyva gátjainak erősítése, a Berettyó—Sebes-Körös belvízrendszerének fejlesztése és a Séd veszprémi szakaszának szabályozása. Folytatódik a balatoni víztisztasági programhoz kapcsolódó kisbalatoni tárolórendszer építése és a Sió rendezése.

a komáromi malomépület

iós kár — Ketten könnyebben megsérültek

1021

Hinz Gyula Kossuth-díjas festőművész grafikusművész

1980. október 8. Kossuth 18,3o Vgné

Esti Magazin

- Hinz Gyula kiállitása ma nyilt meg a Vigadó Galériában. A képek helyett inkább a müvészt mutatja be Szatmári Ilona.

- Vörös, sárga, kék, remek szinekkel összeállitott üvegab lakszárny mellé telepedve, hangulatos önvallomást kérünk itt a Vigadó Galériájában Hinz Gyula Kossuth-dijas , Kiváló Müvésztől! Kiállitása alkalmából. Az üvegablak egyik legutóbbi alkotása. De a legrégebbi , most kiállitott mun kája egy grafika, és 1925-ben készült. Tehát ötvenöt éve. De talán először erről az üvegablakról!

- Nagyon szeretem ezt az üvegablakot. Különösen azért, mert a Müszaki Egyetem üvegablakával szemben, egy ujabb , előre lépést látok benne.

- A Müszaki Egyetem diszes üvegablakát is Hinz Gyula készitette.

- Igen, én csináltam. Ahogy rádöbbentem a hatásra, egy modern miszticizmus felé hajlik.

- Itt pedig, a Semmelweis Orvostudományi Egyetem Aulájába kerülő üvegmozaikomnál, az inditékom azvolt, hogy lehető ség szerint, nagy formákon keresztül engedjem be a fényt, minél kevesebb misztikus hatással, inkább a szinek modern összecsengésére, arra akartam megcsinálni. És csináltam is. A gyártási folyamat tart még, és jövő évben, 1981-ben fejeződik be. Az üvegablak magassága két méter, hosszusága pedig 21. Tehát egy óriási nagy felület.

- Csak egy részletet látunk belőle, és hát a legelső művek egyike, az 1925-ben készült grafika, cime Ketten. Egy férfit és egy nőt ábrázol.

- Egynagyszerü felfedezés volt számomra most, ahogy megtaláltuk,

- Hol találták meg?

- Jaj, egy eldugott és elhagyatott dossziék között, csak ugy odahányva, mert sajnos az én természetem nagyon rossz, nagyon rendetlen ember vagyok, a megőrzésben csak, csak a megőrzésben vagyok rendetlen.

- Több, mint fél évszázad munkáiból látunk itt grafikákat, festményeket, gobleineket, itt előttünk ez a friss üvegablak, ez az uj üvegablakrészlet,és hát kisplasztikákat is.

- Minden kis darabka ,amit létrehoztam, az nagyon a szivemhez nőtt. Ugye az épitészettől, a kisplasztikáig, plasztikákig, a monumentális müvektől a grafikáig való vpnzódás om, az egy gyerekkori vágyálomnak a teljesülése, hiszen gyerekkoromban, hálistennek az anyámnak és hálistennek a feleségemnek, akinek kényszerü szenvedője az egész mü létrehozásának, inspriációt adtak ahhoz, hogy a képzőművészetet ne egy szük alkotókeretben értelmezzem, hanem a magam tág világában.

- Hinz Gyula arspoétikájára vagyunk kivánesiak!

- Nézze, erre nagyon nehéz felelni, hiszen annyi arspoétikát hall az ember manapság, és én szinte restellem elmondani a maggamét, talán nem is olyan nagyon érdekes.

- Hát 76 éves korban ezt már meglehet csinálni, azt hiszem nyugodtan!

- Mindenkor azt volt a vágyam, ami Goyanak egy mondatára támaszkodik, ami ugy szól, hogy "mindig meghaladni azt, amit már megcsináltunk". És annak örülök, hogy a megmaradt egy-két régi munka, ami látható, szivem szerint bátran betehető a mai alkotások közé. A felszabadulás óta, a társadalom alapvető eszméje és gyakorlata azt a nagy inspirációt adta nekem, hogy minél jobban kötődjek társadalmi feladatok megoldásához. És én megvallom őszintén, ezt tartom a müvészetem lényegének. Vállalom és nyiltan ki is mondom a képeimben, legalábbis a képességeim értéke szerint.

1978. XII. 5. 21.lo D. Tb.
Müvészeti Magazin.

- Mai müsorunk fontos témája a kisgalériák helyzete. Az utóbbi években a sajtóban vita folyt erről. Magyarországon hagyománya van ennek a 20-as, 30-as években megvoltak azok a galériák, amelyeknek sajátos profilja, karaktere volt. Hintz Gyula festőművésszel idézzük fel ezeket az emlékeket, hogyan néztek ki ezek a galériák.
- Én azokat a galériákat látogattam, ahol a progresszív művészet érvényre jutott, nem kevés kockázattal, az volt a tapasztalatom így visszaemlékezés alapján, hogy a galéria tulajdonosoknak megvolt a maguk határozott izlésvilága, tapogatódzásai, és megvolt a kockázata is ahhoz, hogy fiatalt, vagy több fiatalt, vagy egész fiatal társaságot fölkérjen arra, hogy a galériájában szerepelhessen. Ugy, hogy a magyar progresszív művészet hagyományainak egy nagyon szép és történelmileg is, hát roppant érdekes világa volt az a korszak, amit itt megjelöltünk.
- Ön melyik galériával került kapcsolatba.
- Több galériával kerültem kapcsolatba nevezetesen azért, mert az ujnak, vagyis az uj magyar művészet egyesületének, majd később a képzőművészek uj társaságának lettem a tagja, még 27-28-29-es években, ugy, hogy azokon a kiállitásokon, amelyek az ő ,szervezésük alatt volt a Nemzeti Szalonban, vagy akár az Ernszt muzeumba, ugy ezeket mindenütt szerepelhettem, másrészt pedig egy másik módszer az volt, hogy a fiatalság felé kinyujtották az érdeklődésüket, igy a Tamás is, aki személyesen fölkért arra, hogy 29-ben, hogy nála az ő kiállitó helysigében csináljak egy kis kollektiv kiállitást, ami bizonyos értelemben megismétlése volt a berlini kiállitásomnak. Igy kerültem össze Mészáros Lacikával, és Matisztai Jánossal.
- Felkeresték a főiskolát is ezek az emberek, nem?
- Felkeresték a főiskolát, és a fiatalság között kiválogatták maguknak azokat a föltételezhető jövőben a számukra hasznos művészeket, akiket pártfogásukba vettek. Igy kerültem én Radoshoz, aki amelyik átadván az én tanulmányai dolgaimat kerülhettem ki

Párizsba és megismerhettem a francia modern művészetet.
- Ezek a galériák itt voltak a városközpontban.
- Valóban a város központban voltak, két galéria volt mint amire amit én meglátogattam, de amit állandóan látogattam a Tamás, azután a Kovács szalon, természetesen a Nemzeti Szalon, az Ernst muzeum, ezek voltak legfőképpen, valamint a Haris-köz környékén volt egy kis kiállitó helyiség, egy nagyon rövid ideig, amely kifejezetten a legmodernebb magyar művészettel foglalkozott.
- Kiket láthatott itt a közönség?
- Kérem ez óriási dolgokat láthatott. Az Ernst muzeumba láthatta például a ragyogó Csontváry kiállitást az összes termekbe, a Balbektől kezdve a legragyogóbb művekig. Ugyancsak Csontváry kiállitás volt például a Fränk szalonba egy kisebb anyag, kisebb anyag, ami föltétlen Gulácsy kiállitás a Nemzeti Szalonban. Kérem Kornstocknak az óriási gyűjteményes kiállitása, Csók Istvánnak a kiállitása, azután kérem Ripl Rónainak az utolsó nagy kiállitása, ami bámulatos gyönyörüséget okozott számomra, valamint Vaszary kiállitása, de megemlithetném a többi kiállitó helyiségekbe például a FRänklnél is, de hát másutt is Szőnyi Bernard Aurél Czóbelnek a nevét, az akkor, és hát a mai idők által is tisztelt nagymestereknek a müködését. Kiemelkedő élményemhez tartozik például a Tamás galériánál Derkovitsnak a nagy bemutatkozása, ami döbbenetes erejó volt, először az Ernst muzeumban volt, és ez egy olyan kiállitás volt, amiben már a teljes érett Derkovits jelentkezett, csodálatos művekkel.

Hincz Gyula

— **Eltemették Hincz Gyula** Kossuth- és Munkácsy-díjas, festő- és grafikusművészt. A Mező Imre úti temetőben felállított ravatalánál a pályatársak, a barátok nevében Kiss István, Kossuth-díjas szobrászművész, a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetségének elnöke mondott búcsúbeszédet.

Nyíregyháza 1986. II. 10.

Hincz Gyula, festő

– Horai tükör

Új Tükör

43.

XXIII/5

HINCZ GYULA

Élete nyolcvankettedik évében járt; pályájára megnyugvással tekinthetett vissza. Munkácsy- és Kossuth-díjas volt, Érdemes és Kiváló Művész; a Képzőművészeti Főiskola tanára és az Iparművészeti Főiskola igazgatója; életművét részben közgyűjtemények őrzik, köztük a Hincz Gyula-gyűjtemény, Vácott, amely a névadóéval rokon szellemű, más művészek tárlatainak is otthont ad. Kétszer szerepeltek művei a velencei biennálén – 1970-ben olyan korai munkák, amelyek azt bizonyították, hogy a huszonéves Hincz Gyula a képzőművészet nemzetközi újításainak úttörői között volt –, de nem csupán hivatalos elismerésekben nem szűkölködött: a gyerekek soksok nemzedéke az ő Weöres-illusztrációin keresztül élte bele magát Bóbita képi világába, és rajtuk keresztül a modern művészet látáskultúrájába.

Sokoldalú, technikákkal, felfogásmódokkal kísérletező kedvű, de önmagához mindig hű maradó művész és szeretteihez hűséges ember volt. Mikor már nem volt kiről gondoskodnia, ő is elment közülünk. Emlékét tisztelettel őrizzük.

SZÉKELY ANDRÁS

n is köpönyeget. Pedig mint égi kételkedő akkor is kélkedem, amikor a kételkeőben kételkedek. Most vizont én kezdek kételkedni mai kételkedőkben, pedig zek egykor nem kételkedek.

E bölcselkedés elismerése s annak méltatása után, ogy ő, az amatőr autós épségben hozta vissza a kompkált Citroent a kacskarinós, csúszós útról, míg én, a rofi tíz métert sem tudtam futni hibátlanul az egyszeű Ladával, úgy láttam, batom kezd megbékélni. mikor pedig hozzátettem, ogy szerencsére az udvaon hancurozó cicák épségen maradtak, teljesen megocsátott. Időnként azért ég rátekintett a garázsajra és a Lada orrára.

SURÁNYI ENDRE

Hincz Gyula, festő

HINCZ GYULÁRÓL – JELEN IDŐBEN

Balajthy Élet

ew 12.

4. XXX/14

A Lehel piac: kofák, káromkodó cigányasszonyok, véres kötényű hentesek. A nyirkos bádogon csirkeláb, máj, szív és velő, a földön káposztatorzsa és salátalevél között macska kapirgál.

Ide jár mindennap borostásan, ballonkabátja alatt pizsamában. Megáll a lacikonyhánál, négy kockacukrot kér a kávéjába, tejszínt önt bele; savanyú, de megissza. A zöldségeskofa végignéz rajta, és jó szívvel még néhány fej hagymát dob a zacskóba, vigye csak! Zaklatott környék ez. Villamos csikorog naphosszat az ablaka alatt, éjjel meg, panaszolja, nehezen alszik el a jelzőlámpák világosságában.

De aztán elmondja, hogy itt, ebben a Bulcsú utcai házban dolgozott Vedres Márk és Bokros-Birman Dezső is. Bokros-Birmant — jól emlékszik még — a ház előtt gázolta el a villamos, amikor éppen a Sziget cukrászdába indult Kassák Lajoshoz. A Visegrádi utcában pedig egyszer Schönberger Armandot látta: a kocsiúton ödöngött, hogy elüssék, és meghalhasson végre.

Vedres Márk egykori műtermében el jó husz éve. Most már inkább csak a konyhában dolgozik, ott melegedő. Kő, vas, szurok és hamu között él itt, mintha egy vulkán torkában ülne. A lábosokban kék-piros viaszolvadék, a sütőben festék és ecset, a fúrót meg a fogókat a hűtőszekrényben találja meg. Mindent felhasznál és feldolgoz. Viaszt önt, agyagot gyúr és üveget formáz; faágat, girbegurba drótot keresgel, szögeket. Semmilyen anyag nem meltatlan, de mindegyik nehézkes neki. Összegyűrt újságpapírra keni a gipszet: hamar, hamar! Valami mozgékonyabb anyag kellene, valami szinte testetlen, hogy ne torlódjon közéje és a világ közé! Zsörtölődve biztatja önmagát. A megismerés vágya ösztökéli örökké, a munkában és a szerelemben egyaránt. Számára e kettő ugyanaz, a megismerés más-más ingere csupán; lám csak, de sokszor is oltották ki egymást! Szonda, kutató szem a világban, mindennek a mélyére hatol, mindent tud is tehát. Találomra felüti valahol a könyvet — nem olvasom el, dünnyögi, minek? Rajzolni kezd. A halotthoz lehajló alaknak nincs feje, a lónak az egyik lába hiányzik, de mégis sietős, tiszta vonalai sohasem hibáznak.

Ha elfogy a gipsz, a vászon vagy a léc, már nehezére esik utánajárni. De mert dolgozni kell, hát írni kezd. Óraszám görnyed kék füzete fölött a cigarettahamuval teli asztalon. Szép, fegyelmezett sorait takarékosan írja, ki egészen a papír széléig, tisztán, egyetlen javítás nélkül. Állatokról és emberekről ír, a kisszerűről is érdekkel és indulattal. Hömpölygés, zuhanás sasrepülés van ezekben az írásokban — a mesékben, ahogy ő hívja őket. Magányát, szenvedéseit iktatja megszemélyesítve a papírra. Az írás csak abbamarad, de nem fejeződik be, esténként, ha már nem tudja fogni a golyóstollbetétet. Hónapról hónapra írja tovább ugyanazt a mesét.

Barátainak fel-felolvas belőlük, ilyenkor utána senki nem szól. De máskor, ha étel vagy gyüszűnyi bor mellett üldögél (ennyit ihat), s körülötte néhányan, akiket szeret, elvezettel társalog. Párizsi, római kalandjairól mesél, spanyolországi élményeiről, de járt ő Kínában, Vietnamban is. Festőket, szobrászokat említ, akikről rajta kívül senki nem tud. Hálátlanság, csóválja a fejét. De bármiről beszéljen, bölcsessége, megnyilatkozásának kelleme sajátos, szinte művészi élménnyé teszi az együttlétet vele. Valóban így van.

Ez a madárcsontú, meleg kezű, okos öregember, akivel ő maga mindig elégedetlen volt, de aki, lám, milyen nyomot hagyott mégis a világban, ez az ő egyik legnagyobb alkotása.

Balajthy Katalin

orrom negyedeik ki utoljára meg,
s hajótestem fakón rothadó teteméből
halak úsznak ki ott, ahol támadt a lék.

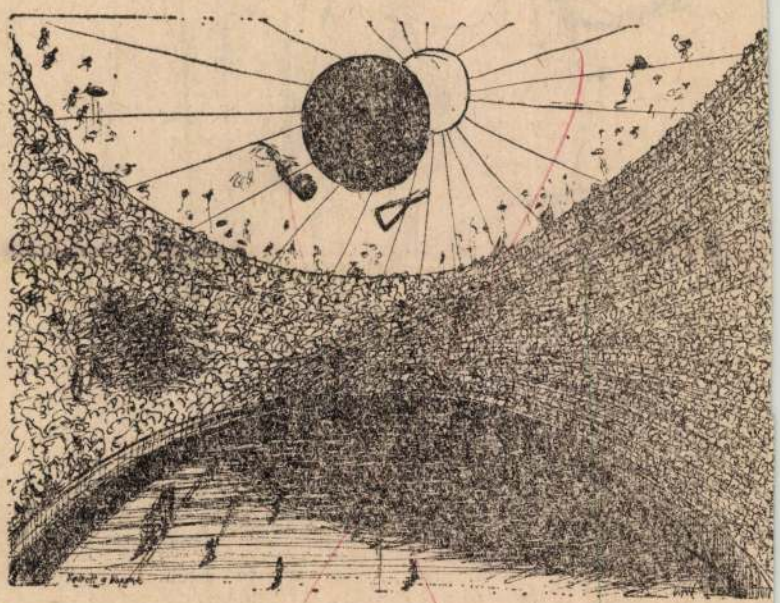

Vitéz Ottó: Felkelt a napunk

Az oroszlán benni

■ *Jávor Ottó: Oroszlán a fürdőszobában (Magvető, 483 old.)*

Az oroszlán mozgékony állat. Megtalálható a konyhában, a szobában, de főleg a fürdőszobában; ott érzi magát igazán jól.

Tehát a fürdőszobában. De hogy kerül az oroszlán éppen a fürdőszobába? Jávor Ottó képzelete telepíti oda, s talányos titokként ott tanyáztatja az idők végezetéig. Az oroszlán most is ott van, aki nem hiszi, ne járjon utána. Mégis, ha valaki kíváncsiskodva megjelenik kisbicskával, s rajtaütésszerűen benyit a fürdőszobába, legfelebb csepegő csapokat és mosásra felhalmozott szennyeskupacokat láthat. Ám ha Moharek bácsival, Luca mamával és Mártonkával egy szeszélyes szilveszteri estén útra kél, semmi kétsége nem lehet afelől, hogy hajnaltájt ott gubbaszt az oroszlán a mosógép és a fürdőkád között. Mert az oroszlán félelmünk, egyszersmind bátorságunk jelképe.

Nincs zsákbamacska: Jávor Ottó gyorsan tudatja, mire számíthat az olvasó, ha kézbe veszi a novella- és elbeszéléskötetet, amely címadó elbeszélése révén alaphangot üt meg, alkotói gondolkodásmódot ajánl. A mintegy harminc esztendő termésének kínálata a szerző korábban megjelent más elbeszéléskötetei is fellelhető. Akik szeretik és ismerik Jávor Ottó elbeszélőművészetét, a szerencsés kézzel válogatott művek közt tallózva érdekes felfedezéseket tehetnek. Realista novella, parabola, irracionális, kilátástalan lélhelyzetek, „félperces" tűnődések, prózaversre emlékeztető lírai jegyzetek váltakoznak a kötet gazdag műfaji „kosarában". Szembeszökő, hogy Jávor Ottó milyen játékos könnyedséggel váltogatja a műfajokat; nem írói kényszerpályán születnek a valóságot megkerülő paraboláli, az ész határainak átlépését sem a körülmények kényszerítik ki. Történelmi példázattal teszi érvényessé a műfaji többszólamúság jogosultságát: Vajk és István igazságait is csak az idő igazolta.

Jávor játékosságára jellem hogy egynéhány favorizált gond latkört több változatban is m szólaltat. A legjellemzőbb példa Különös kiképzés című paraboli tikus történet. E műben a látsz tevékenység groteszk rajzát k juk. Harmincnégy különleges képzésben részesült pilóta hos évekig vár a nagy pillanatra, h egyszer csak megépül a hangá megjelenik benne a „Csore", va is a csodarepülő. Többszöri fön leváltással, keserves lassúság megépül ugyan a hangár, d Csodarepülő nem gördül be ka ján. A „Csore" az immár harmi két főre apadó, őszülő halánt pilóták vágyaiban létezik csak különlegesen kiképzett, repülés szárnyalásra termett férfiak a kiképzésekkel, egyenruhacserék töltik el termékeny éveiket. Emma nagyság, énekeljen ci elbeszélés, immár realista hang tellel, egy iskolai közösség ker között gondolkodik a működésk telenség mechanizmusán, „mé hűtött szomorúsággal" ecsetelve tanulságot: az igazi cselekvés m indít valamit, a pótcselekvés le zet. Másképpen: a végtelen kél repülő galambokat sokan nem l ják, mert alant jár a tekintetük

Mi a végtelen? Kérdezi elmél va egy diák A matematikatar elhallgatása című elbeszélésben. csengő megszólal, vége az órán A matematikatanár fellélegz Nem kell felelnie a kérdésre. M nem. De a haladék nem örök szól. A tanár valahn nagy tudá volt. Értelmét, ambícióját m semmisítette az igénytelenség, követelmények nélkül zajló é egyhangúsága és közönye. S eg szercsak valaki a tanterem köz pén halkan megkérdezi: mi a vé telen? Már nincs rá érvényes v lasz, csak kisebbrendűségi érzé ből eredő tétova magyarázkodá Sorsdráma ez, az értelmes munk tól megfosztott intellektuelek tr gédiája.

A Rossz káderek című — kisre

Hincz Gyula

Elhunyt Hincz Gyula

Hincz Gyula, Kossuth- és Munkácsy-díjas festő, grafikus, kiváló művész január 26-án, vasárnap életének 82. évében elhunyt. Temetéséről később intézkednek.

*

Hincz Gyula 1922—29 között Rudnay Gyula és Vaszary János növendéke volt a Képzőművészeti Főiskolán. Műveit számos gyűjteményes kiállításon mutatták be idehaza és külföldön is. 1958—63 között az Iparművészeti Főiskola igazgatója volt. Munkásságát több magas kitüntetéssel, köztük a Magyar Népköztársaság Zászlórendjével és a Magyar Népköztársaság babérkoszorújával ékesített Zászlórendjével ismerték el. (MTI)

Magyar Hírlap

1986. I. 27

Hincz Gyula

Elhunyt Hincz Gyula festőművész

Hincz Gyula Kossuth- és Munkácsy-díjas festő, grafikus, kiváló művész, január 26-án, vasárnap, életének 82. évében elhunyt. Temetéséről később intézkednek.

Hincz Gyula 1922—29 között Rudnay Gyula és Vaszary János növendéke volt a Képzőművészeti Főiskolán. Műveit számos gyűjteményes kiállításon mutatták be idehaza és külföldön is. 1958—63 között az Iparművészeti Főiskola igazgatója volt. Munkásságát több magas kitüntetéssel, köztük a Magyar Népköztársaság Zászlórendjével és a Népköztársaság babérkoszorúval ékesített Zászlórendjével ismerték el.

Kevés olyan alkotót ismerünk jelenkori művészetünkben, akinek munkássága annyira szerteágazó, a valóságot olyan sokféleképpen megszólaltatni tudó lett volna, mint amilyen a Hincz Gyuláé volt. Félszázados pályája során úgyszólván minden műfajt és technikát kipróbált: a táblaképfestészet és a grafika mellett foglalkozott mozaikkal, üvegablakkal, gobelinnel, ipari formatervezéssel, sőt színpadi dekorációval, szobrászattal és kerámiával is.

Művészi formanyelvében mégsem találhattuk nyomát a megállapodottságnak és az uniformizáltságnak, mert a kifejezőeszközök értékét tartalomhordozó képességük szerint ítélve meg, mindig abból a stílusirányból merített, amelyikre éppen mondanivalójához szükség volt. Nem véletlenül emlegette folyton, hogy az „elmélyült költői realizmus" híve; művei a játékosság, könnyedség, a biztos vonalkultúra, a fegyelmezettség és az ötletszerűnek ható kiérleltség mellett valami sajátos, csak reá jellemző poézissel voltak telítettek.

Alkotómunkáján túl mint nevelő is jelentékeny előmozdítója volt a képzőművészeti haladásnak, hisz csaknem húszesztendős tanárkodását is hasonló dinamizmus jellemezte, mint jellemezte a legutóbbi időkig művészetét. Egyik megreformálója volt az iparművészeti oktatásnak, kezdeményezője — és első nagydíjasa — a miskolci grafikai biennáléknak.

Utoljára 1983-ban, Vácott láthattunk nagyobb kollekciót műveiből, amikor is megnyílt — részben személyes ajándékai alapján — itteni állandó múzeuma. Egész életműve súlyával vallott itt életszeretetéről, szépségigényéről, hitéről az emberben és a rációban, optimizmusáról a közösség sorsát illetően. Fájdalmas, hogy tiszta és humánus művészi koncepciója már nem nyerhet újabb kiteljesedést, ide, a váci múzeumba kell elzarándokolnunk ezután, ha találkozni kívánunk a Mesterrel.

T. A.

ban, a *szennyvíztisztításban* ennek ellenére figyelemreméltóak az eredmények. Ma a lakosság 84 százaléka részesül vezetékes vízellátásban, egy millióval többen, mint a hatodik ötéves terv elején.

Öt év alatt 14 604 vízhiányos eset volt, 34 százalék-

szakban dolgozó nők bére a kötőiparban még mindig elmarad az egy műszakban, órabérben dolgozó férfiaké mögött és ez a különbség ahelyett, hogy csökkenne, tovább növekedik.

A kétnapos vitában 66-an kértek szót, de az idő rö-

SZÖV), *Szollár József* (tapolcai Városgazdasági Üzem), *Iván Mihályné* (Dunaújvárosi Vízmű), *Varga Sándorné* szb-titkár (Hajdú Megyei Textilfeldolgozó), *Sárosi Endre* szb-titkár (Nyíregyházi IKV), *Szever Józsefné* szb-titkár (PEVDI)

(fotók Fejér)

Művészet, 1979. márc.

Álmok és realitások

Beszélgetés Hincz Gyulával 1978 nyarán

A Bulcsú utcai, felújítást szenvedő bérház földszintjén a csengetésre harsány „jövök már" jelzi, itthon van Hincz Gyula. Barátságosan tessékel le a lépcsőn, a csupasz villanykörte világította kis ösvényen, felhalmozott plasztikák, vásznak, képek között. Az évek nyomát békésen tűrő műteremben óriási, falnak fordított vásznak őrzik titkukat. A felső keskeny galérián száradni vágyó esernyő alól kőakt néz rám. Mellette kerettől megfosztott festett vászon a vaskorlátra akasztva, mint kimosott lepedő. Nyekergő fonott karosszék kínálja magát a festékkel, ecsettel púpozott asztal mellett, de nem sokáig ül benne gazdája, siet, hogy kávét főzzön. Visszatérve cigarettára gyújt, mélyeket szív. Beszélgetni kezdünk. A gyermekkor, a kezdet, az emlékek... Hangján érzem, hogy izgatott.

– Egy kistisztviselő gyereke voltam – mondja Hincz Gyula. – A kispolgárság nézetei, szigorú erkölcsi magatartása, az engedelmesség problémája végigkergették ezt az osztályt a történelmen. Abban a környezetben, ahol a gyermekkorom eltelt, sok olyan elemet fedeztem fel, ami elfordított ennek a rétegnek a nézeteitől, s fokról fokra ellentétes szemléletűvé tett. Föltűnt nekem – a 8–10 éves gyereknek –, hogy az emberek között óriási különbségek vannak. Az, hogy én rajzolgattam, nem valami fölismert esztétikai törekvés volt, hanem csak arra jöttem rá, ez a készség alkalmas arra, hogy az ember beszéljen általa.

Egyházi nevelés, meghunyászkodás, alázatosság, kardlapozó csendőrök, tüntetések a gyárkapu előtt: a kiszolgáltatottság látása és élménye, a kispolgári nevelés és a mindennapi élet látható ellentmondásai között helyét keresve, az ösztönös útkeresés után, 1922-ben a Budapesti Képzőművészeti Akadémia hallgatója lett, ahol éppen akkor folyt a „Lyka-féle reform". Az eleven főiskolai emlékek kisimítják az arcát, a szeme vidámabban mosolyog.

– Újra át kell érezni egész kezdő mivoltomat és belépésemet a tulajdonképpeni életbe. Az a korszak rendkívül izgalmas volt, dacára az ellenforradalmi nyomásnak. Ez az az időszak, amely átalakította az Akadémiát. Lykának sikerült megszerveznie az oktatás új menetét a felkért tanárok, köztük Rudnay és Vaszary segítségével. A Réti- és Lyka-féle reform erőteljesen támaszkodott Réti nagybányai szemléletére és az utónagybányai iskolára. A felvételi vizsgán megbuktam, de ez nem ért nagyon tragikusan. Eljártam Lenhossék Mihály anatómai előadásaira, és bonctani gyakorlatokon is részt vettem. Később – karácsony táján – bekerültem az Akadémiára, Rudnayhoz, egy rajztanárom közvetett protekciójával. Rudnay finom lelkülete és történelemszemlélete – melyből kétségtelenül sok és mély művészi gondolat, érzés fakadt – nem tudott engem vonzani. Akkoriban már sokat jártam – ha jól emlékszem – a Váci utcai, Haris közi modern kiállításokra. A gimnáziumban már megismertem Csontváry nevét, és szerettem Galimberti Sándort. Érthető, hogy Rudnayval előbb-utóbb össze kellett ütköznöm, mert megtagadtam oktatásának szemléleti alapjait. Másod- vagy kora harmadéves koromban otthagytam az osztályát. Egy kiállítás alkalmával barátságot kötöttem Kádár Bélával, aki buzdított a további munkára. Schönberger Armandnak és Kádárnak köszönhetem egyébként, hogy szüleim – akik furcsán nézték működésemet – beleegyeztek, hogy ebben a kétes mezőnyben dolgozzak, fejlődjek emberré. A bukás után – amikor Rudnay osztályát otthagytam – Benkhardnak köszönhetem, hogy ki tudtam vergődni egzisztenciális gondjaim közül. Így jutottam Vaszaryhoz, aki nagyon szépen fogadott. Ő a korszerű francia művészet világát hozta közel hozzánk az oktatásban.

A Rudnayval való szóváltás végén nemcsak mesterére, de az Akadémiára is rácsapja az ajtót, kimarad. Hevessége ma is bántja. Vaszary frissesége, kultúrája, expresszív formanyelve, „demokratikus" színvilága, liberális oktatása viszont alkalmas közeget teremtett ahhoz, hogy amikor visszakerült, továbbtanuljon az Akadémián.

– Akkoriban csak a modern, haladó művészetet tekintettem művészetnek. A Műcsarnok világa, a társulatok világa idegen volt számomra. Az Akadémián volt egy kis sziget az azonos eszméket valló fiatalok számára

A baj egész fejlődésemben az – aminek még nem tudnám igazi okát megmondani –, hogy végül is mindig magányos maradtam. Én magam vívtam meg a harcomat a négyzet fogalmával, a köbtestek fogalmával, az expresszív testek kifejezési lehetőségeivel – a magam primitív és durva módján. Így alakult ki annak idején ismert képem, az *Üvegtestű nő*, melyet 1928-ban állítottak ki a Nemzeti Szalonban, egy sor hasonló képemmel együtt, melyeket az Új Művészek Egyesülete a Hagenbundban, Bécsben is bemutatott.

Tudatosan figyeltem az emberiség különböző problémáit. Természetes, hogy a környezet, a történelem változásai új és újabb kérdőjeleket támasztottak, de mind a mai napig ugyanaz a kezdeti reform a célom. A művészet, nézetem szerint, nemcsak gyönyörködtetés, hanem óriási agitációs munka is az emberiség jövőjének helyes irányba tereléséért. Ma éppen úgy „rombolok", hogy újat építhessek, mint fiatal koromban, amikor robbanásszerűen kialakult bennem: a múlt hamis romantikájának föltétlenül véget kell vetni, és egy olyan művészeti, szemléleti formát kell kialakítani, mely az ember fejlődését, továbblépését, jobbulását szolgálja. Az, hogy bennem a négyzet vagy a hasáb vagy a kör mint olyan megszületett, mintegy tagadás volt. Olyan tagadás, mely egy új platform keresése is. Az akkor alakuló forradalmi művészetnek nagy hatása volt rám, és azt megemésztve, próbáltam törekedni az új platform felé. Ma, amikor kultúránknak egy új szintjére, egy rendkívül érdekes, formailag és tartalmilag nagyon gazdag világhoz érkeztünk el, újra azt kell mondanom: ez nem elég. Keresni kell a további út lehetőségeit. Ezt a gondolatot helyezem szembe a szellemi elsorvadás gondolatával, és vallom azokkal, akik ma is avantgarde-ok tudnak lenni új viszonyok, új lehetőségek között, új társadalmi helyzetben.

Máris Párizsban járunk, a tanulmányúton. Egy éve jelent meg

PÁLYÁZATI ANYAG
A FŐMUNKATÁRSI STÁTUSZ ELNYERÉSÉHEZ
(HABILITÁCIÓ)

Hornyik Sándor, PhD.
tudományos munkatárs
a lexikon-gyűjtemény vezetője
MTA Művészettörténeti Kutatóintézet

a Revue surréaliste-ben Breton manifesztuma, és ez Picasso rövid szürrealista időszaka...

– Párizsi – ha jól emlékszem, 1926-os – utamat Rados Jenő műkereskedő készítette elő. Divat volt akkortájt a műkereskedők körében, hogy a tehetségesnek vagy erre alkalmasnak vélt fiatalt – az üzleti életbe bekapcsolva – segítették: legyen „valaki". Csak jellemzésül említem, hogy még ez előtt láttam Radosnál egy illegálisan hozzá került Uitz-mappát, a *Luddita*kat. Párizs számomra maga volt a szenzáció, hiszen először találkoztam ezzel a világvárossal és *tête à tête* magával a francia avantgarde-művészettel. Előzőleg Velencében voltam, az akkor megnyílt Velencei Nemzetközi Kiállítást is láttam, amelynek két szenzációs pavilonjában szinte éles harcban álltak egymással az orosz avantgardisták és az olasz futuristák. Itt ismertem meg Severinit és társait, illetve Rodcsenkót és Liszickijt. Párizsban nagy hatással volt rám Leon Rosenberg privát múzeuma. A modern galéria optikai és érzelmi fogalma ott alakult ki bennem. Gyönyörű Léger-, valamint Braque-, Picasso- és Marie Laurencin-képeket láttam ott. Picasso megdöbbentett. Legnagyobb hatással azonban Brâncuşi volt rám a Bois-ban levő Tavaszi Szalonban, és Csáky József, akit személyesen is fölkerestem. A Quartier Latin egy kis utcácskájának sarkán ráakadtam egy kereskedésre, melynek kirakatában Picabia *Esernyős nő*je és – azt hiszem – a *Vigyázzatok a festészetre* című képe volt kitéve. Az üzletben – érdeklődésemre – a tulajdonos megajándékozott egypár művészeti füzettel és a szürrealista kiáltvánnyal, Breton könyvével, amely erősen hatott művészi elképzeléseimre, nézeteimre. A szürrealizmusból, az orosz avantgardistákból és az úgynevezett francia iskolából tevődött össze az, amivel szerettem élni, amivel tulajdonképpen találkoztam ott, és ami nagyrészt ma is alapvetően jellemzi képzőművészeti gondolkodásomat.

Az utcán a kanyarban állandóan villamosok sírnak, mintha Budapest összes villamosa itt forgolódna. Az utcazajról a nagyvárosi gondokra terelődik a szó, és Berlinre, ahol rövid ideig élt. Berlin akkor nagy lendülettel épült, új üveg-acél konstrukciójú épületei jelezték a század irányát. 1928-ban járt ott rövid tanulmányúton.

– Scheiber Hugó ajánlására Herwarth Walden fogadott. Magammal vittem a képeimet is. Nagyobbrészt papírra festett absztrakt dolgok voltak, amelyekből azonban mindig kiütközött a figurativitás vágya is. Szociológiai érdeklődésű grafikákat is készítettem. Ami a modern világhoz kötött, az éppen az orosz hatás volt. Kassák *Új Művészet* című könyve és Liszickij írásai alapozó módon befolyásolták nézeteimet. Berlinben Herwarth Walden áthívta Moholy-Nagyot, aki megcsinálta a kiállítást a képeimből. Moholy-Nagy szeretettel foglalkozott a dolgaimmal, és szerette volna, hogy nála alkalmazást nyerjek. Láttam nála a plexiből és alumíniumból készült konstrukcióit. Sajnos visszahívták Berlinből Dessauba, és én már nem tudtam vele többet találkozni. Egyedül, nincstelenül maradtam egy Unterkunftheimben, ahol nincstelen kivándorlók húzták meg magukat. Hazajőve vettem észre a végtelen nyomort, sötétséget, a technikai civilizáció hiányát, az emberi elmaradottság, szegénység mérhetetlenségét. Ez lesújtott. Elkezdtem dolgozni. A következő évben kértem Vaszaryt, vegyen föl ismét a növendékei közé. Újra növendékül fogadott, és nála próbáltam magamhoz térni.

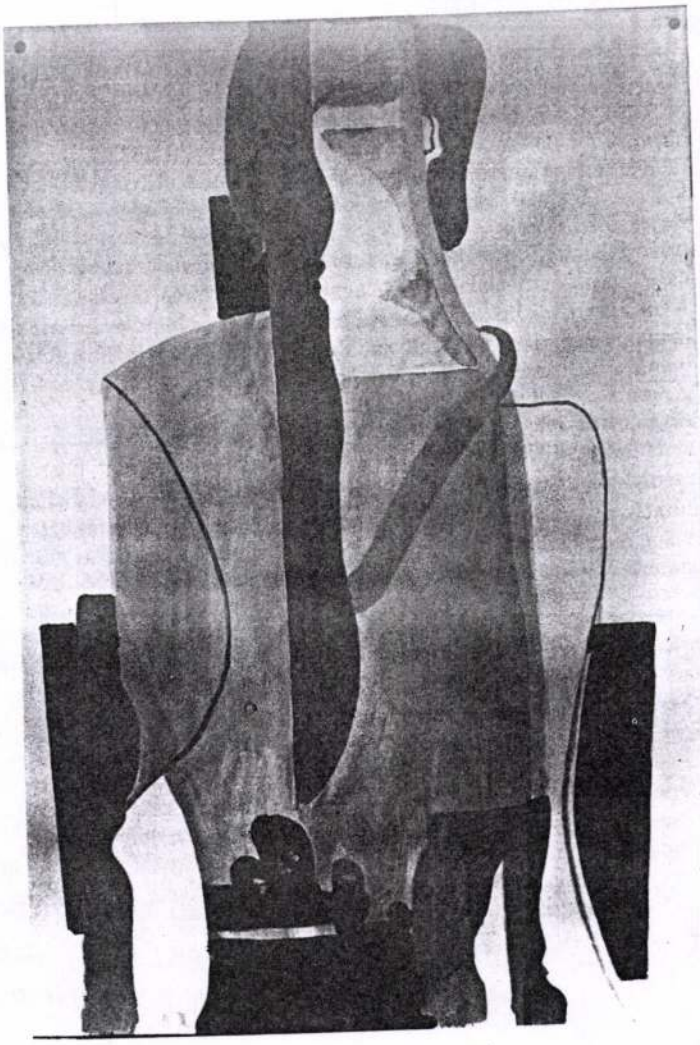

Hincz Gyula: Figura, olaj, vászon, 1927 (fotók Mizser)

Hincz Gyula: Üvegtestű nő, olaj, vászon, 1927

Megkérdezem, milyen kapcsolatban volt az Új Művészek Egyesületével (UME) és a Képzőművészek Új Társaságával (KÚT), melyek kiállításain szerepelt is, az előbbién 1928-tól, az utóbbién 1929-től.

– A főiskolán a fiatalság egy része, különösen Vaszary és Csók növendékei külön világban éltek. Ez volt az UME, melynek Vaszary alapítója és elnöke volt. Én akkor már a KÚT-nál kiállítottam. Nagyon helytelenítettem azt, hogy a hazai modern művészetben – ahelyett, hogy egyetlen testület tömörítené vitatkozó, érvekkel harcoló képviselőit – ilyen szakadás van. Ez ügyben felkerestem Vaszaryt, aki megintett: ne avatkozzak bele művészetpolitikai kérdésekbe. A baloldal művészetpolitikai kérdésekben sajátosan megosztott volt.

Első önálló bemutatkozása 1929-ben a Tamás Galériában volt. Az eddigi külföldi utak tanulságai, de az itthoni esztendők is elegendő feldolgozásra váró anyagot szolgáltattak.

– Nyomorúságos viszonyok között éltem, műtermem nem volt.

András Edit: Kulturális átöltözés

Az elmélet allegóriái. Műértő, 6. évf. 2003/10. 7.
(Független hivatkozás: 7)

Idézi:

Bordács Andrea – Kollár József: A korszak gigantikus, elektromos szemén át nézni a világot. Techné vagy techno? Műértő, 2004/2. 10.

Aknai Katalin: Zárszó a technorealizmus eszmecseréhez. Műértő, 7. évf., 2004/4. 9.

Petrányi Zsolt: Technoreál. (Katalógus) Dunaújvárosi Kortárs Művészeti Intézet, Dunaújváros, 2004. o. n.

Rieder Gábor: Sokszínűség a Barcsay Teremben. MKE, festők diplomakiállítása. Új Művészet, 16. évf., 2005/9, 10.

Rieder Gábor: Milleniumi realizmus. A kortárs magyar realista festészet természetrajza. In: Muladi Brigitta (szerk.): A festmény ideje – az újraértelmezett hagyomány. Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2007. p. 19.

Rieder Gábor: A külváros dokumentaristája – Szabó Ábel, Artmagazin, 4. évf., 2009/5. 51.

Rieder Gábor: Természetfölötti szuperrealizmus. Artmagazin, 5. évf., 2010/3. 71.

(Szőke Annamáriával) *Kreativitási gyakorlatok, FAFEJ, INDIGO. Erdély Miklós művészetpedagógiai tevékenysége 1975-1986.* [Creativity Exercises, FAFEJ, INDIGO. The Art and Pedagogy of Miklós Erdély] MTA MKI – Gondolat – 2B – EMA, Budapest, 2008. (532 oldal, ill.)
(Független hivatkozás: 4)

Idézi:

Pléh Csaba: Ex libris. Élet és Irodalom, 52. évfolyam, 20. szám, 2008. május 16.

Schuller Gabriella: Krecso, Fafej, Indigo.
http://tranzit.blog.hu/2008/05/01/krecso_fafej_indigo

Götz Eszter: Hirtelen fellépő reménykedés.
http://kultura.hu/main.php?folderID=1&ctag=articlelist&iid=1&articleID=269062

Szegedi-Maszák Mihály: Szó és kép. Erdély Miklós szellemi öröksége egy irodalmár szemszögéből. http://epiteszforum.hu/node/10466

Avantgárd tudomány? A modern természettudományos világkép recepciója Gyarmathy Tihamér, Csiky Tibor és Erdély Miklós munkásságában. [Avant-

Így állt össze az anyagom, ami a franciaországi benyomásaimtól és a szovjet-orosz művészet alapkérdéseitől, alapformáitól inspirálódott, mégis magam kalapáltam ki. Ebben az időben verődött össze a későbbi Kassák-kör, ahol én már „öreg" modernista voltam. Vaszary már akkor élesen látta azt a politikai fordulatot, amit én nem láttam, csak éreztem: egy neokonzervatív szemléletnek a kialakulását, amelyben sajnálatos módon rendkívül tehetséges emberek vettek részt és vállaltak vezető szerepet. Aztán bekövetkezett a drámai törés: többen, a KÚT-ot otthagyván, egy „magasabb színvonalú" társaságot alakítottak maguknak. Ez volt a Gresham-kör. A mi tragédiánk, a haladó művészek tragédiája az indulás, helyesebben az abban a korban való indulás kettőssége, az UME, a KÚT bomlása volt, később pedig az, hogy az akkori új vezető művészgeneráció elszakadt a haladó művészet radikálisabb hangnemétől. Engem érdekeltek a színpadi tervezésnek, a könyv megformálásának, az építészettel való együttműködésnek a problémái. Erősen próbált befolyásolni Aba Novák, de hát az a hangnem, amivel én a „Ferenc József-díj" pályázaton próbálkoztam, véglegesen bukásra volt ítélve. Véleményem szerint a nagy forradalmi avantgarde-művészet, a francia művészet, a Bauhaus a művészeti világnézet és a kifejezés módszerei dolgában nem tudtak valóságosan, illetve eléggé összeforrni ahhoz, hogy akik felőlük jöttek, hatékony ellenfelei lehessenek a jobboldal művészetpolitikájának.

1930-ban megpályáz egy párizsi ösztöndíjat, de helyette római ösztöndíjat kap. Rómában pedig három év helyett kilenc hónapig tartózkodik.

– A kultúrpolitikában éppen napirendi kérdéssé vált, hogy a modernistákat ne Párizsba küldjék, ahol tovább „mérgezik" magukat, hanem Rómába. Olaszországban nagyon sokat tanultam a keletázsiai művészettől, a régi etruszk művészettől. A neoklasszicizmust nem nagyon értettem. Nekem mindig az volt az érzésem, hogy az egész neoklasszicizmus tulajdonképpen a legvégletesebb, az embertől legtávolabb lévő absztrakcionizmus. Ennek ellenére igyekeztem olyan műveket alkotni, amelyekkel talán túlhaladok absztrakt nézeteimen. A baj ott történt, hogy Rómában – naiv módon – egy előadást tartottam a szociális igazságteremtés korszerű gondolatáról. Határozatot hoztak, megdicsérték képességeimet, de kértek, hogy menjek szépen haza.

A lakásban, a műteremben a mester fényes, színes kerámiái, festett plasztikái ősi kultúrákat idéznek.

– A primitív népek kultúrája az igazi, őszinte, teljes emberi megnyilvánulásnak a legszebb és legtündöklőbb eredményeit produkálta. Korának a teljes emberét tükrözi, aki a mágikus erők hatása alatt álló közösségben egyként volt alkotóművész és befogadó. Azt hiszem, ahol még valami kis csökevénye él az ősi kultúrának, ott ez igen eleven tapasztalat.

Lelkesülten beszél a primitív kultúrák őserejéről, hiteléről, szuggesztivitásáról, mígnem elkanyarodunk az ösztönös és a tudatos szerepéig.

– A tudattalan világa, nézetem szerint, egy rendkívül érdekes belső szuggesztió következményeképpen jön létre. Nem valami légből kapott dolog, hanem igen erősen tapad a környezeti világhoz, mely tudattalanul földolgozódik az emberben álomképekké, célképekké, amiket ha nem is tud pontosan meghatározni, de az irányukat érzi... Sokszor, mikor fölébredek vagy álmodozom, címet is adok álmaimnak, hogy el ne felejtsem a pontos irányukat. Az érzésvilág tartalmai mindig arra ösztönöznek, hogy megismerjem a világot, a róla alkotott képet pedig közöljem. A racionális tevékenység szerepe ebben az, hogy mérlegelem ösztönös gondolataim súlyát, helyét a művészi gondolat és a kifejezés formái között.

Életem folyamán érzékeltem a hovatartozás elméleti és gyakorlati problémáit, és döntöttem felőlük. Természetesen kialakult gondolkodásomban egy tudatos front művészetem célirányа felé. Amit nem szeretek, amihez érzelmileg nem kötődöm, azt nem is tudom megcsinálni. Amikor dolgozom, indulat is van bennem. Az indulat fogal-

Hincz Gyula: Emberpár, festett gipsz, 60×20×10 cm, 1956

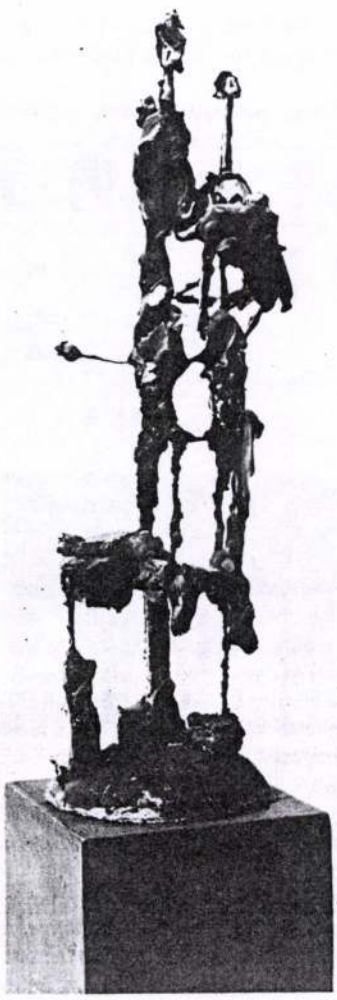

Hincz Gyula: Térplasztika, terrakotta, 35×10×10 cm, 1962

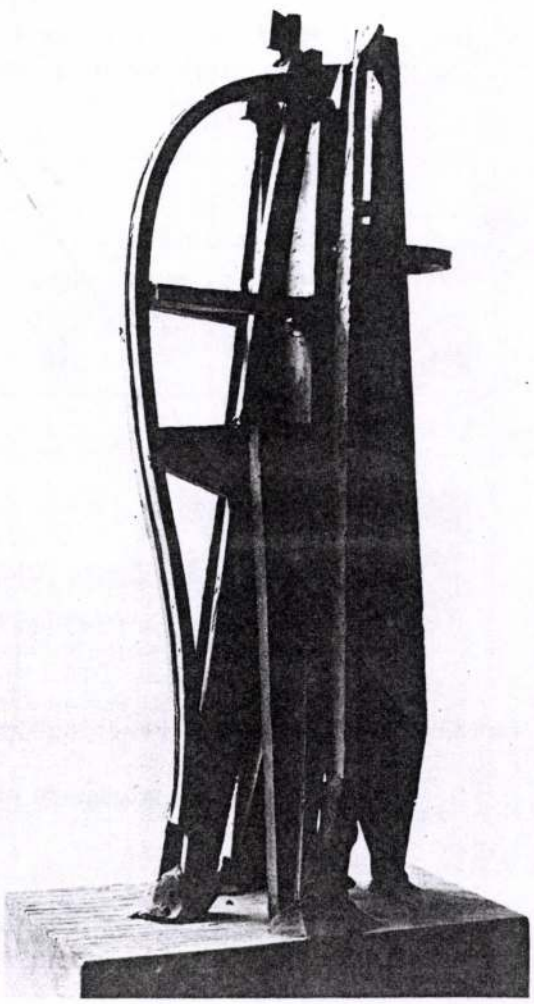

Ábrahámhegy - VIKTÓRIA- HÁZ ::: Vendégfogadás: egész évben

VIKTÓRIA-HÁZ - Szállás Balatoni Apartmanok

Pacsi József

8256-Ábrahámhegy Sólyom köz 14

Tel./Fax: 06-87/471-760
Mobil: 06-30/650-4797

E-mail: | Térkép: | Honlap:

14	✗	✗	3.000 Ft	✗	600m	250m	600m	600m	✗	✓

Családi házunk Ábrahámhegy csendes részén található.

A tetőtérben 2 apartman található: apartmanonként 2 szoba (2+2 vagy 2+2+1 fő), zuhanyzó, WC, konyha. Igény szerint a földszinten további 1 szoba (2+2 fő), fürdőszobával valamint egy nagy közös társalgó TV-vel és étkezővel.

Minden kedves vendégünket meghívunk egy grill vagy gulyáspartira.

Házunknál saját termelésű és palackozású borainkat kínáljuk.

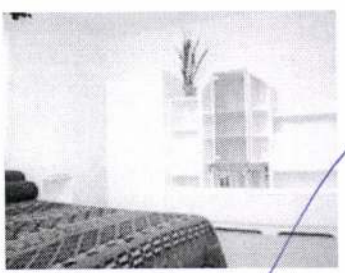

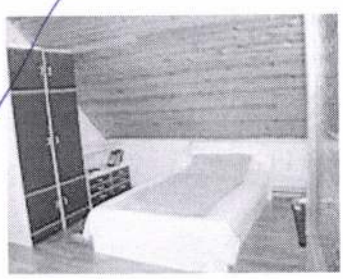

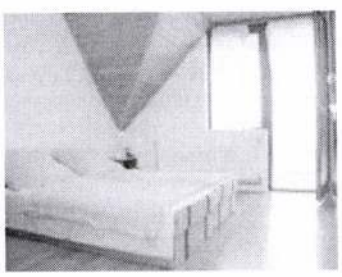

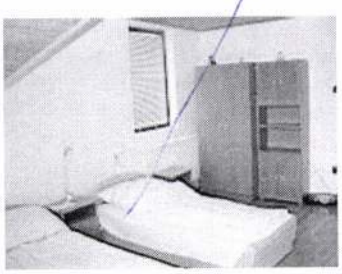

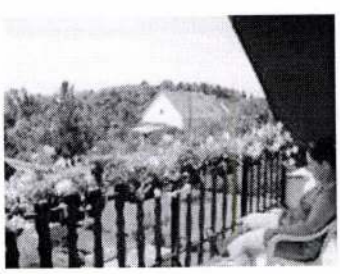

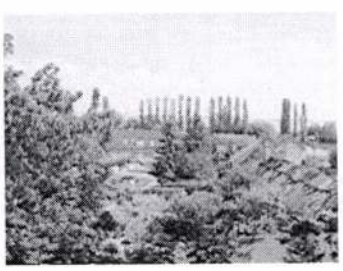

| Jelmagyarázat a piktogramokhoz | Hirdetési információk | www.abrahamhegy.hu - 2007 |

ma persze meglehetősen tág. Maga az a tény, hogy létrehozok valamit, az éppen egy indulati magatartásnak az eredménye. Az alkotás nemcsak a ráció problémája, hanem indulati kérdés is, az élet jelenségeivel való szembenállás vagy azonosulás indulatával függ össze. Ennyiben minden mű árulkodik indulatokról, még az a mű is, amiről a szerzője azt állítja, hogy objektív, mindenkitől független dolog.

Valaki hosszan csenget. Elnézést kérve magamra hagy. Jólesik felállni és szétnézni a műteremben. Egy állványon a Budapesti Orvostudományi Egyetem üvegablaktervének nem is tudom, hányadik vázlata. Színek és vonalak.

– Szeretem a színeket. Meghatározott összefüggések között élve szimbolikus tartalmat hordozhatnak. Egy meghatározott színtömeg vagy szín iránti különleges szerelem vagy imádat vagy az élet különleges fölfedezése valamilyen színkoncepcióban föltárul. A színszimbolika azonban nem egyetemes dolog. Példa rá a gyász többféle színe. Kétségtelen a színek érzelmi, biológiai, pszichikai hatása. A környezeti világ, az ipari, társadalmi lehetőségek mind közrejátszanak abban, hogyan alakul ki egy sajátos színvilág, amire azt mondjuk, szimbolizál valamit. A vörös kör a fölkelő napot juttatja eszünkbe, amint az élet egyszerre kitárulkozik. A festészet furcsa egy terület. Ott sohasem arról beszélünk, hogy például piros az a szín, hanem mindig a viszonylatokról van szó. A piros az agresszív, az életerő. Igen ám, de a festészetben előfordul, hogy a piros annyira szürke lesz egy kék mellett, hogy a pirosnak ott szerény jelentősége van. Nem beszélek most arról, hogy a festészetbe bevonult a fénnyel való gazdálkodás. A fénnyel pedig sok mindent meg lehet ölni. A lumineszcens festékekkel például olyan kéket tudok létrehozni, ami egy nem ilyen típusú piros mellett világítani fog, és a piros halott lesz. A technika mindig valami ajtót nyit az új lehetőségek birodalmába.

Úgy gondolom, a vonal mint kifejezési forma egyszerre fogalmazási probléma és eszköz. A vonal és a grafika összefüggésében meg kell mondanom: abban az értelemben, ahogy a grafikát általában értik, nem vagyok grafikus. A vonal kultúrája annyiban és azért érdekes számomra, mert elárulja a művész színízlését és színvilágát. Ez ugyan furcsa, de így él bennem. A vonalról nem tudok másképpen gondolkodni. Ezért mondom, hogy nem érzem magam grafikai alapállású művésznek. A vonal mindenütt ott van, minden képzőművészeti cselekvésnél, úgyhogy ezt sohasem szoktam különválasztani. A vonalba szerelmes vagyok, mert egy végtelen kiterjedésű kifejezési forma, de nálam nincsen parancsolóbb szerepe, mint a színnek, a foltnak.

A Semmelweis Orvostudományi Egyetem részére készítendő üvegablakra kiírt pályázatnak több fordulója volt. Hincz Gyula mindegyikre több tervet küldött be. A mester rátér keletkezésük körülményeire.

– Bizonyos értelemben a szerkezeti megoldások váltakozásával együtt alakult ki egy háromfázisos pályázat. Első alkalommal teljesen szabad, tartalmi és formai megkötés nélküli munkával indultam. Mindenki azt a gondolatot vetette fel figuratív vagy nonfiguratív formában, ami neki jólesett. A szerkezeti vázat azonban a második fordulóra megváltoztatták, s no, ez persze egészen más formai gondolatot ébresztett az emberben. Az első fordulóban nem volt semmi olyan probléma, ami tartalmi kérdéseket érintett volna. Én egy vertikális rendszert alakítottam ki ritmikusan visszatérő tömegformákkal, amelyek azonban hullámmozgásszerűen felfelé törekvő formák voltak. Ezekbe beleépítettem az akkori ismereteim alapján egy olyan tartalmi rendszert, amely utal az orvostudományt érdeklő valamilyen biológiai formákra. Itt is az volt a cél, hogy az élet ritmikus mozgását ábrázoljam. Ennek a tervnek volt egy párja – mert mindig két tervet adtam be –, ahol a centrális kompozíciót egy óriási nagy kör szabta meg. A problémafölvetés csak érintette a biológiai formák egyes megnyilvánulásait. A fő téma az volt, hogy a kialakított függőleges rendszert megszakítom olyképpen, hogy más és más térérzetet keltsen. Például a geometrikus rendszert ellenpontozom egy olyan for-

Hincz Gyula: Villanykörteportré, festett gipsz, 50×30×18 cm, 1962

Hincz Gyula: Torzó, festett gipsz, 45×15×10 cm, 1958 k. (fotók Somfai)

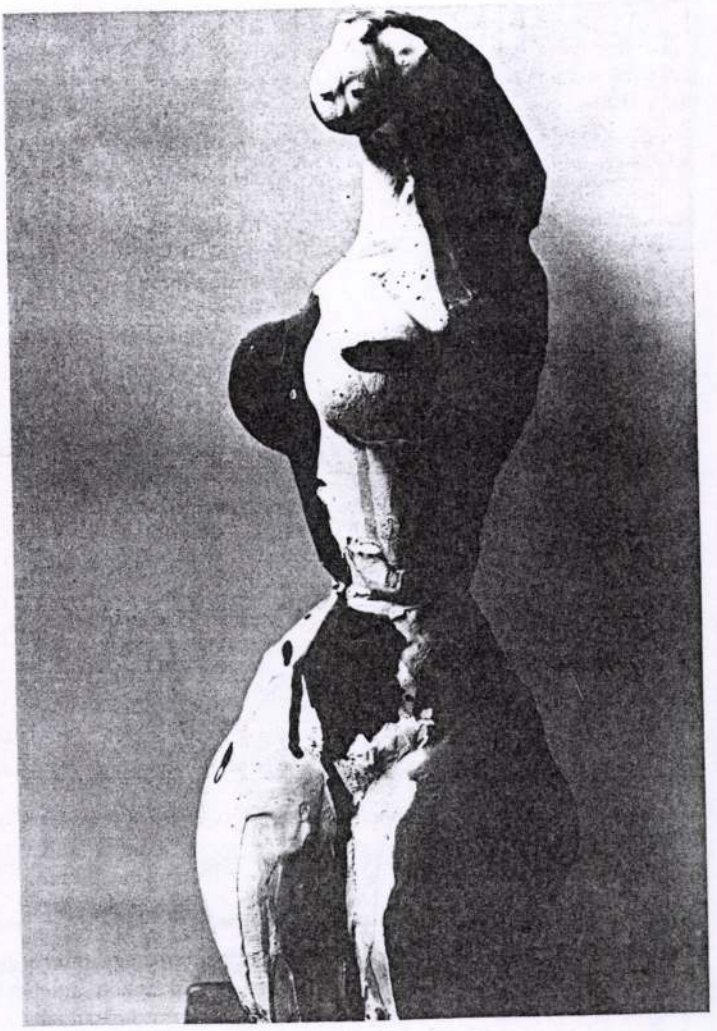

Mindennemű felhasználás a jogtulajdonosok engedélyéhez kötött
© Erdély György <gyo.erdely[]gmail.com> és Erdély Dániel <edan[]spidron.hu>

Erdély Miklós oldalak | Artpool | kereső

mával, amely síkja mögé vagy elé képez egy másik látóteret, egy másik látótérképzetet. Ezáltal úgy tűnik, hogy egyszerre több térrétegben folyik az optikai esemény.

A második fordulóban Semmelweis gondolatvilágát, foglalkozását, az orvostudomány speciális gondolatkörét, az ember születésének és emberré válásának a folyamatát akartam felidézni. Mindezt egy óriási nagy körívbe foglalva, amelynek a szélén egy figura Semmelweisre emlékeztetett. Fölötte pedig az emberi érzékelésnek általam mindig szeretett jelképe, a szem, amelyet egy optikai lencse hosszabbít meg, és az sugárzik át az egész területen. Ez volt a második fordulóra beküldött terv első változata, a másik pedig egy teljesen független és látszólag teljesen indokolatlan ornamentális rendszer, benne pedig újra az ember születésének és az embernek az emblémája szerepelt. A második fordulóban bekapcsolódott még egy másik téma is. Ugyanis lehetőség szerint egy lépéssel tovább akartam menni a modern üvegablak elképzelése felé. A klasszikus és a régi üvegablakok mind kisformátumú elemekből készültek, mozaikszerűen összetettek. Persze, mert technológiailag a dolog akkor csak úgy volt keresztülvihető, és olyan típusú üvegeket használtak, amelyek egyfajta templomi hangulatot adtak minden üvegablaknak, s a legtöbbjét templomba is szánták. Itt azonban mást akartam kifejezni.

A mai szerkezeti megoldások, valamint az üveggyártás modern, fejlett formája megengedik, hogy óriási, a fényt maximálisan áteresztő felületeket készítsen az ember, amivel modern, a mai ember igényének megfelelő hatást lehet elérni. Tehát nem zárom le optikailag egy képpel az üvegablakot, hanem egyszerűen beeresztem a fényt, azt változtatom különböző színekkel. Természetes emberi kívánság úgy gazdálkodni a fénnyel, hogy az ember minél többet kapjon belőle.

A harmadik forduló úgy alakult, hogy a bíráló bizottság elégedetlen volt a pályamunkák tartalmi vonatkozásaival. Úgy gondolták, az orvostudomány és a kutatás érzékeltetése – ha nem is kívánható közvetlen ábrázolása – ezekben a pályaművekben nem kielégítő. Ezért egy előadás keretében közölték velünk azt a kívánságot, hogy a modern orvostudományból merítsük a tartalmi specifikumot. Ez tőlem nem állt távol. Hiszen az első fordulóban, aminek a szerkezeti megoldása más volt, ennek az elemei már benne voltak. Valószínűleg a szerkezeti átváltás okozta, hogy az egészet meg kellett változtatni.

Újra két tervet adtam be. Elvem: túl vagyunk azon, hogy az épület építészeti rendszerét az ember továbbfejlessze, illetve lezárja, helyesebben: alkalmazkodjék hozzá. Ellent akartam mondani, és ellent is mondtam az építészeti zártságnak, a vertikalitásnak és a horizontálisoknak, az ott uralkodó arányrendszereknek. Ellentmondok pedig azzal, hogy keresztülhúzom őket, és azt mondom: egy végtelen szalag a világ, nem pedig egy zárt keret. Röviden: nekem nem az építészeti elképzelés a fontos, hanem mindig az optikai megjelenítésnek az a formája, amely egy bizonyos meghatározott tartalmat hordoz. Még akkor is ez a lényeg, ha történetesen zárt térről van szó. Tehát az én elképzelésem bizonyos értelemben szétfeszítette az épület zárt, helyesebben: megadott rendszerét. Az első változatban két egy-egy ponton érintkező háromszögből és egy hornyolt, lapszerűen kiterült négyszögből – bizonyos értelemben sorozatszerűen fölvonultatva – föltűnik egypár, a mikrobiológia világából merített, természetesen átalakított forma, amelyek mind a két osztott felületen függőleges rendszerben helyezkednek el, egy centrális súlyponttal. Ezek megint az emberi érzékelés egyik szervét, a szemet, valamint az embert ábrázolják, aki alkotó módon hatol be a tudományos kísérletek világába.

A harmadik forduló második változata – amelyre a megbízást megkaptam – annyiban nagyon érdekes, hogy közben rájöttem: a horizontálisan kettéosztott 7×21 méteres felületet – ha át is tűzöm vertikálisokkal – mégjobban hangsúlyozom egy másik vízszintes rendszerrel. Tehát ráduplázok az alsó rétegében két párhuzamos horizontális rendszerrel, a felső platformján pedig a horizontálist követő, de ugyanakkor ellentmondó hullámvonallal, ami megint centrálisan két képbe fogódzik össze, amelyeken ismét az érzékelés szerve jelentkezik a sejt elemeivel együtt. Ebben a tervben az az érdekes, hogy erre a horizontálisan meglátott formarendszerre egy mikrobiológiai ábra, egy izom fölnagyított hosszmetszete ösztönzött, amely tökéletesen megfelelt arra, hogy az inspiratív gondolatot hosszirányban átalakítva visszaadjam. A nézőnek erről valószínűleg sejtelme sincs, tulajdonképpen csak párhuzamosok között horizontálisan, ritmikusan visszatérő formákat lát. Egy orvosbiológus, egy kutató azonban az elvont formáról is vissza tud következtetni az inspiráció forrására, egy ilyen és ilyen izom hosszanti metszetének elektronmikroszkopikus felvételére.

Egy másik érdekes kérdés, vajon hogyan tudok olyan formákat alkotni, amelyek megkönnyítik az ipari előállítást. A Budapesti Műszaki Egyetem üvegmozaikján azt vizsgáltam, arra törekedtem, hogy azonos formák ritmikusan visszatérő rendszeréből egy nagyon változatos dolgot csináljak. A kivitelezés egyszerűsítése ellenére is az ipari technológia roppant gazdag lehetőségeivel élhetek. Ugyanazon színű, de más-más típusú üvegek fényáteresztő és fényvillantó sajátosságai mások és mások, ezért igen változatos technikát tudok közvetlenül kézbe venni.

Amikor az elfogadott tervet a kivitelezés megkönnyítésére 1:1 arányban kidolgoztam, megdöbbenve vettem észre, hogy optikai rendszere erősen rokonul akár a mexikói, akár a közel-keleti szőnyegművészet formavilágával. Olyan volt, mint egy perzsaszőnyeg vagy a kínai folyondárfestészet egy jellegzetes darabja. Itt említem meg: új vágyam egy, a modern technika vívmányait kihasználó „fényfal" kivitelezése.

Általánosságokról beszélünk, majd lassan visszatérünk a két világháború közötti időszakra.

– A római ösztöndíjam kudarca után semmim sem volt. A műgyűjtők – mint akkor még absztraktot – csendesen kiugrattak. Összekerültem Dési Huber Istvánnal, aki gondolataival próbált talpon tartani. Akkor nagyon erősen kezdtem foglalkozni természetstúdiumokkal, eközben belehajszolódtam egy tragikus hangba. Lent voltam Erdélyben. Az utolsó háborús években föllángolt bennem a menekülés vágya valami új világ felé. Azt hiszem, alkati bajom, hogy én egzaltáltabb vagyok művészi problémáimban, az élet problémáiban. Láttam a bukás és az emelkedés lehetőségeit. Az élet által fölvetett problémák sokszor jobban érdekeltek, mint az, hogy a négyzet elég négyzet-e. Inkább emberi szeretet és vágy, ami kortársaimhoz fűz. Ebben a periódusban csak a családi életem volt megnyugtató. A feleségem ösztönzése és kitartása mellettem – adott öntudatot.

A fölszabadulás a képzőművészet sorsfordulója is. Az új helyzet új problémákat is hozott. Úgy tűnik, eddig megvalósíthatatlan vágyak, álmok megvalósulhatnak.

– A vágyak nagyon érdekesek. Itt vissza kell szaladnom egy korábbi élményemre. A 30-as évek elején Dési Huber révén megismertem azokat a művészeti, kifejezési és gondolati lehetőségeket, amiket Siqueiros és Rivera képviseltek. A felszabadulás után, úgy éreztem, azt a szálat kell kibontani, amely elvezethet az ehhez a nagy történelmi átváltozáshoz méltó képekhez. Dési Huberrel az elképzelésünk az volt, hogy ha majd eljön az új korszak, szabadon fejezhetjük ki gondolatainkat hatalmas freskókban. Elsősorban nem formai kérdésekkel akartam bíbelődni, nem a különböző lelkiállapotok visszatükröződését akartam premier planba állítani. Voltak ilyen jellegű próbálkozásaim is, de ezek még soha nem voltak kiállítva. Ez az út vitt azután arra, hogy a realizmus, a nagyrealizmus problémáival foglalkozzam. Ennek irodalmában azonban olyan jelenségek ütköztek elém, amelyeket már nem tudtam elfogadni. A látványszerűség követelményeire gondolok, amiket az emberi fantázia és az alkotói készség szétforgácsol. Inkább a nagy fogalmi kérdések a döntőek, semmint a vizuálisan érzékletes megjelenés. Úgy és azt akartam festeni, ami ezt a történelmet valójában jellemzi. Itt keresendő az új szimbólumok teremtésének problémája is, tudniillik a régi szimbólumok már nem tudták teljesen betölteni szerepüket. A realizmus mindig érdekelt, igy ma is. Amikor Újpesten, a Teleki téren vagy a főváros perifériáin járkáltam, sok mindent tapasztaltam. Riverát említettem: hát mire eszméltetett rá? Ugyanerre a problémára, de más viszonyok között. Egy olyan vitázó művészetre, ami itt nem tudott megszületni. Én azt hiszem, a vezetés kisszerűsége miatt, talán... Erre nem tudok pontosabb választ. Azt akartam, hogy közvetlenül tudjak szólni mint művész és mint ember. Mondjuk úgy, politikus művészetet akartam. Hogy ez milyen nagy problémát okozott számomra! – hiszen előzőleg majdnem absztrakt képeket festettem. Most, ahogy visszatekintek, megdöbbenve veszem észre, akkori figuráim – bár vázlatosak – jobban hasonlítanak egy vorticista, mint egy realista (akkor realistának tartott) kompozíció

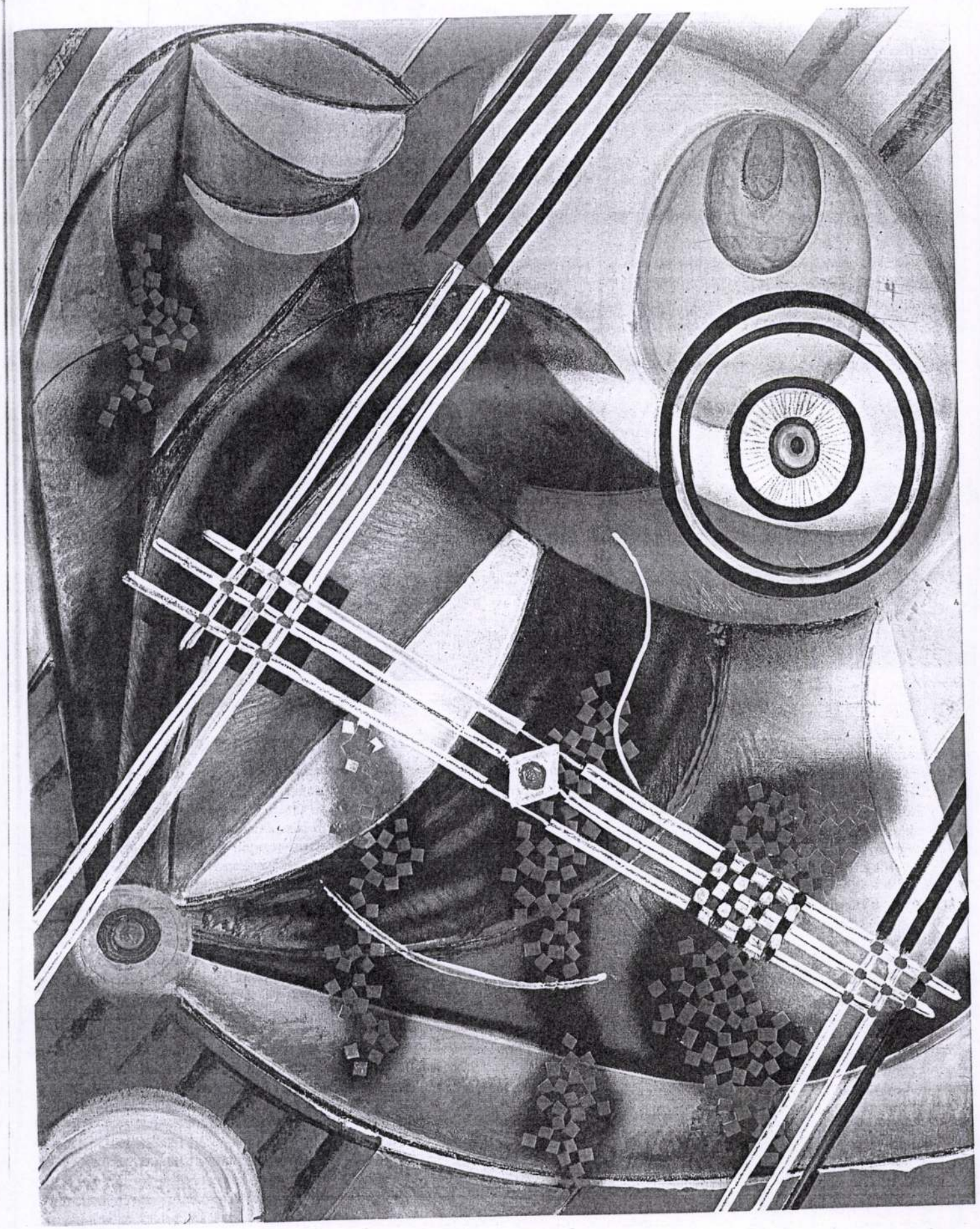

Hincz Gyula: Kettős tér,
akril, ragasztás, 140 × 115 cm, 1967
(fotó Somfai)

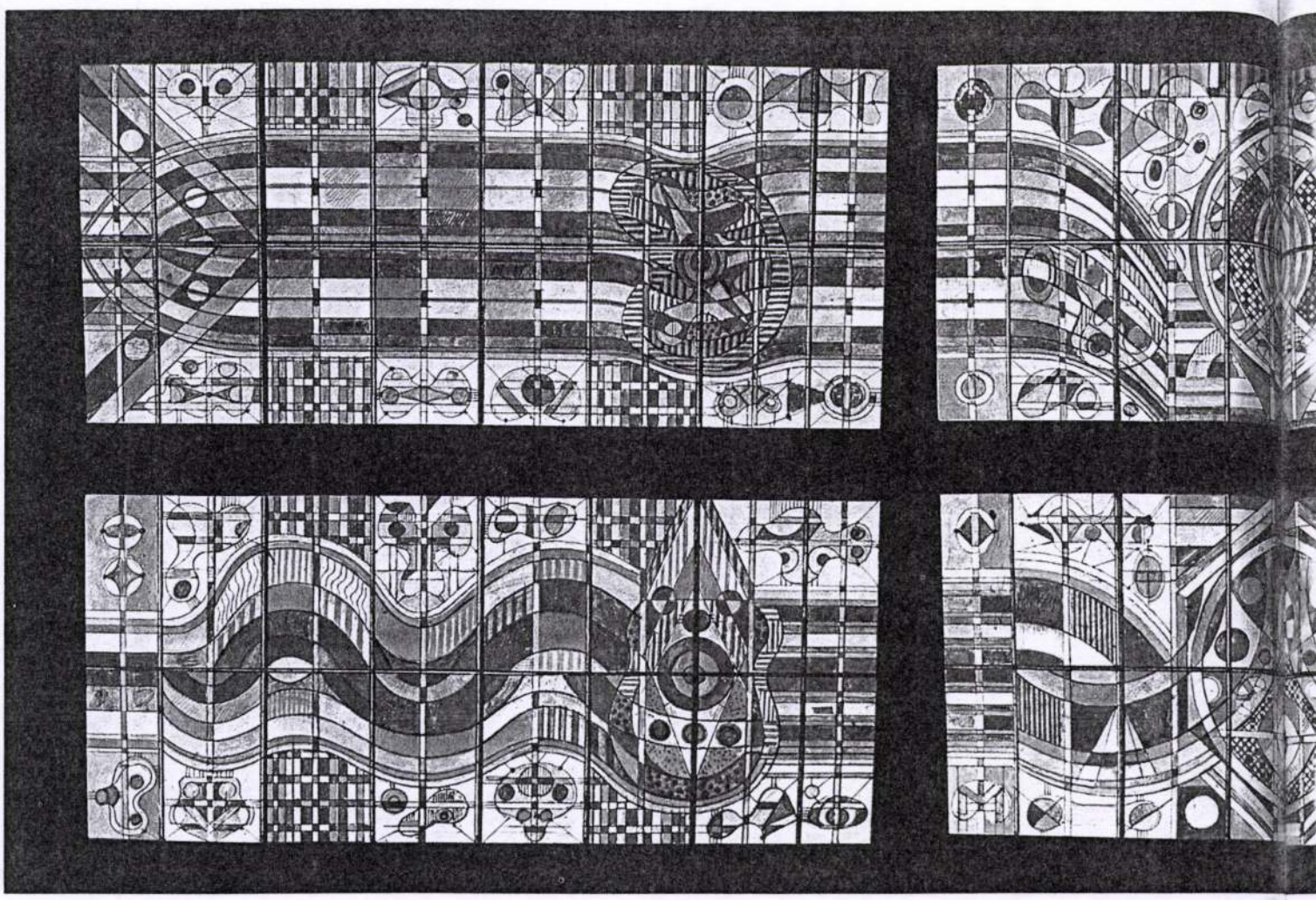

Hincz Gyula: A Semmelweis Orvostudományi Egyetem elfogadott üvegablak terve, papír, filctoll, 1977 (fotó Fejér)

figuráihoz. Ilyen folytonos belső meghasonlássá, harccá vált bennem az, ami akkor történt.

– *Mi mellett agitál az ön művészete?*

– Mindig fejlettebb ember kimunkálásáért, az ember teljesebbé, emberségesebbé válásáért. A propagandának nem hétköznapi formáját értem ezen, hanem átfogó vonalát. Bennem azonban mindig van egy kicsi ördög. Mindig elgondolkodom azon, ami az abszolútum felé irányítja a figyelmet. Én azt hiszem, az ember örökké küzdeni fog, bármilyen magas szintre emelkedjék is, mert másképpen nincs érlelődés, csak tehetetlen erjedés, belenyugvás. A művészettől kétségtelenül föloldást is kap az ember, hiszen a művek nem azért születnek, hogy ne adjanak föloldást. Ma óriási tömegeknek kell esztétikai élményt, eligazítást adni. Fel kell ruházni tereinket, és ez csak úgy oldható meg, ha a művészetnek olyan formáival és problémáival foglalkozunk, amelyek nem a táblakép problémái, hanem a „térplasztikáé". Ezen azonban nagyon sokat értek: a térképzés, a városképzés, az esztétikai kiműveltség kérdését, nagyon sokfélét. Ki mondta volna nyolcvan évvel ezelőtt, hogy egy tárgy, ami eddig az ipari tevékenység területéhez tartozott – ha piedesztálra helyezem: művészeti megnyilvánulási forma? Tegnapelőtt mi volt ez? – Botrány! Ma pedig az ipar fejlődésével az emberiség óriási perspektívákat tud átfogni, és a szépségnek, az esztétikumnak olyan tulajdonságait is magáévá tudja tenni, amelyek előtt régebben elment.

1946-ban az Iparművészet Iskolának, majd 1949-től a Képzőművészeti Főiskolának lett tanára. Amikor erről kérdezem, meg vagyok győződve róla, bőven fog beszélni, a válasz azonban rövid.

– Én és társaim úgy gondoltuk, hogy fel kell deríteni a világban végbement művészeti folyamatokat, azok tanulságait levonva továbbmenni, talpraállni saját erőnkből. A Képzőművészeti Főiskolára való átkerülésem oka szervezeti. Áttettek az alapfokú rajz és festés oktatásának területére és csak később a továbbfejlesztés osztályaira.

A felszabadulás utáni lelkes időszak nagy lehetőségekkel, majd problémákkal, vívódásokkal, harcokkal és meghasonlással járt együtt, ami ma is kavargó emléke. Kérdezném tovább, de kérdés nélkül is folytatja.

– 1956 után szabadabb közegben éltek a következő generációk és mi is, a világ is fokozatosan megnyílt előttünk. A külső-belső hatások megemésztésének, az új útkeresésnek rendkívül bonyolult hálózatában vagyunk. Maradt a sóvárságunk, hogy szerettünk volna olyan műveket alkotni, amelyek egy nagy történelmi folyamat, nagy szintézis megnyilvánulási formái lettek volna. Nem történt meg. A vágy tovább él a fiatalokban.

1958-ban Kaesz Gyula után kerül az Iparművészeti Főiskola igazgatói székébe. Úgy vélem, életében ez jelentős állomás, lehetőség az évtizedes vágyak megvalósítására. Kezeit összekulcsolva rövid ideig hallgat, csak a fonott szék recseg. Amikor megszólal, lassabban beszél, mint eddig, hangja csalódott.

– Sajnos azt kell mondanom, nem jól sikerült. Az volt az elképzelésem, hogy azokat a törekvéseket, amelyekre a vágyaim ösztönöztek, fokozatosan valahogy megvalósítjuk. Sajnos ez akkor még nem sikerülhetett. Ennek megvoltak a maga közéleti akadályai, hiszen a modern művészet, a kortárs művészet problémái csak villanásszerűen vetődtek föl. Nem is voltunk talán felkészülve egy olyan oktatási rendszerre, amely a vizuális kultúrát minden területen egyformán magas szinten művelte volna, mindenre egyformán kiterjesztette volna, amely által az egyetemi forma helyett egyetemes művészeti oktatás valósult volna meg. Az én mániám meg ez volt. Az én elképzelésem természetesen összeütközésbe került más szintű és elképzelésű törekvésekkel. Ellentétbe kerültem a Képzőművészeti Főiskola vezérkarával, amely az ilyen kérdések fölvetésében jogot formál az elsőbbségre. Akkor még az ipari formatervezésnek, a tárgyformálásnak a problémája színvonalban sokkal elmaradottabb, másodlagos terméke volt az emberi teljesítménynek a szabad képzőművészethez képest. Mi mindenkire kötelezővé akartuk tenni, hogy

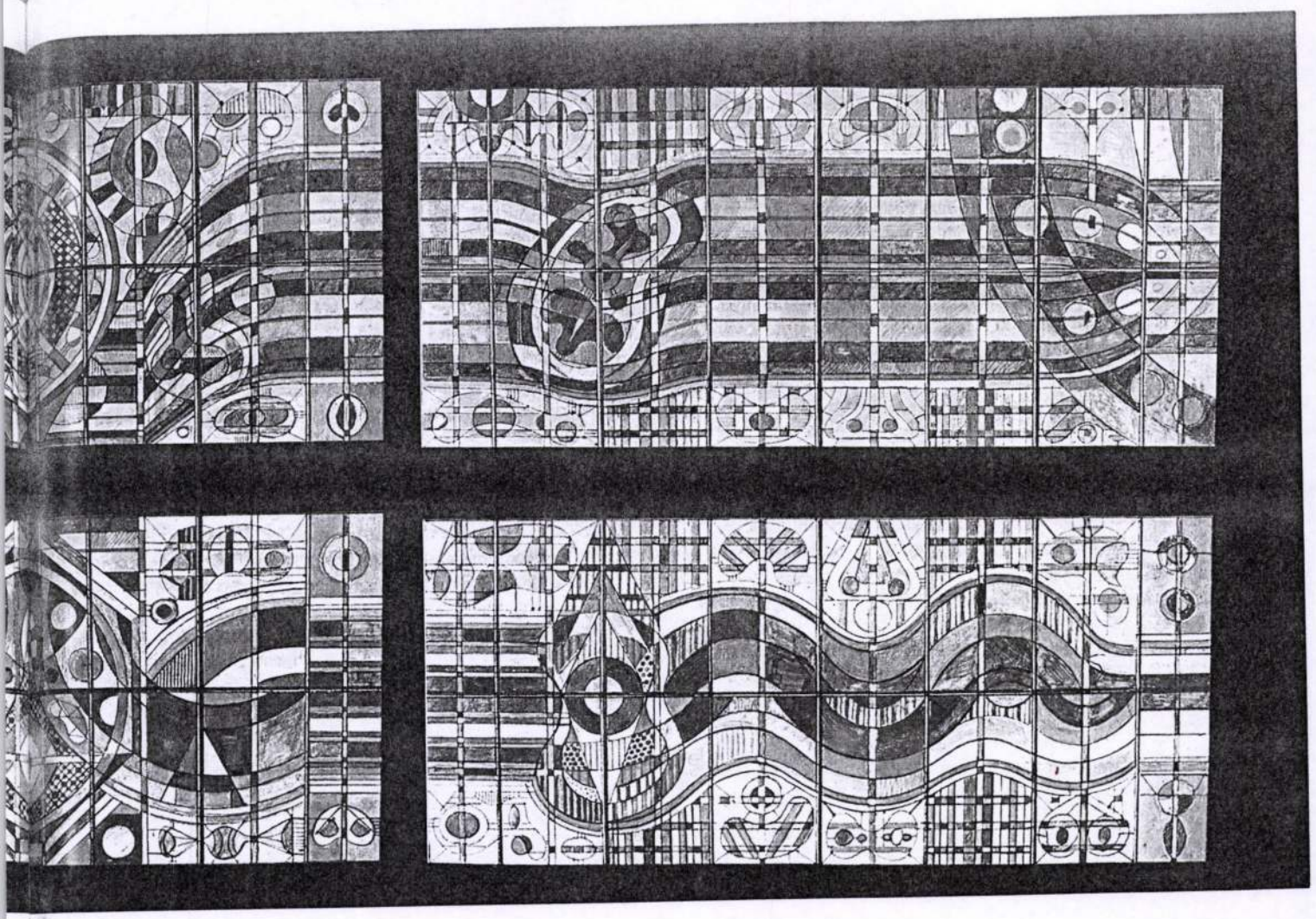

az ipari élet és a formatervezés alapvető törvényeinek ismeretében jártasságot szerezzen, mivel bizonyos értelemben ezek irányítják egész vizuális életünket. Aztán mindenki verekedhet a magas művészetért, ahogy akar. A formatervezés, a szabad formaalkotás problématikája mellett fölvettük volna programunkba a játék problémáját is, mert a művészetnek ez olyan elmaradhatatlan része, amely nélkül nincs igazán fölszabadult emberi élet. Ezt talán csak Mihályfi értette meg. De hát ezekből a gondolatokból nem lett semmi. Én magam beteg lettem, és 1963-ban kértem a nyugdíjaztatásomat. Ez éppen abban az időszakban történt, amikor a kibontakozás igazán kezdetét vette, de akkor sajnos már nélkülem. S ma az a helyzet, hogy árván nézem a fejlődés bonyolult kérdéseit, és már nincsen potenciális erőm, hogy beleszóljak.

– Művészképzési koncepciójában volt-e nyoma a Bauhausnak?

– Volt, de azt is hozzá kell tennem, hogy annál tágabb aspektussal, hiszen a Bauhaus évei óta az építészeti tevékenység sokkal bonyolultabbá vált. A formaalkotás bonyolultabb törvényszerűségeinek a megismerése is aktuálissá vált, úgyhogy a Bauhaus csak mint egy alap, egy oktatási forma érdekelt – legalábbis engem.

– Az Iparművészeti Főiskolán végzett tevékenysége segítette-e a saját alkotómunkáját?

– Ha a kortól támogatást és lehetőségeket kapok, akkor rajtam áll, hogy jól vagy rosszul gazdálkodom-e velük. De miután kiszakadtam ebből a környezetből, a kérdés semmit sem jelent. Ma már nincsenek adva számomra azok a technológiai, technikai feltételek, melyek egy bizonyos meghatározottabb körben az Iparművészeti Főiskolán az igazgatásom alatt megvoltak. Ott lehetőség volt arra, hogy „műhelyben" gondolkodjam. Az invenciók azután már csak álmokban éltek tovább. 1963 után a munkám grafikára, festésre és esetleg gobelinmegbízatásokra szorítkozott. Nagyon bíztam abban, hogy mint művész a képességeimnek, céljaimnak és elképzeléseimnek megfelelő lehetőségeket kapok. Mindjobban érzem azonban, hogy csak a magam erejére hagyatkozhatom. Ha az ember nem rendelkezhet egy nagy géppark, műhely felett, akkor elszakad a valós problémáktól, és megint álmokba szalad bele. Álmok! – mert sokszor tudom azt, hogy ebből úgysem lesz semmi. Például... Na, hát nem mondok példát se... Igaz, megformálhattam a Műegyetem üvegfalát, a Kertészeti Egyetem mozaikját, s az Orvostudományi Egyetem pályázatára is megbízást kaptam.

Hallgattunk. Jó lenne, ha mégis mondana példát. 1977 őszén a Csontváry Teremben bemutatott képeire gondolok. Kérdésem a levegőben lóg, és úgy látszik, rám van írva.

– Az én aspektusom a festészetben sem a szorosan vett festészet. A Csontváry Teremben is hangsúlyoztam – egypár ember előtt –, hogy ezek nem tradicionális értelemben vett festmények, amelyekben annak tudatában élném ki magam, hogy majd fölakasztják őket a falra vagy egy múzeumban, hanem vágyálmok arról, hogy szeretnék olyan színes tárgyakat alkotni, amelyek mozgásukkal esztétikumot termelnek. De nem csinálhatom meg őket, mert ehhez nincs semmilyen technikai fölszereltségem. Az a kiállítás tehát csak egy álomnak a lefestett képe volt... Mesélni kell. A mese olyasmi, amiről nem tudok lemondani. Ki is találok meséket, meséket a technikáról. Soha egy gépet nem festettem le, de a géppel folyó tevékenység, alkotás izgat, bolygat. Állandóan „rézkarcolom" a gépeket.

– Fél évszázad tapasztalatát hogyan tudná összegezni?

– Ez a kérdés elgondolkoztató. Tulajdonképpen egy nagy összefoglalásra lenne szükség. El kell érkeznem ahhoz, hogy a dolgok szintézisét megcsináljam. Egyelőre nem értem el idáig, csak addig, hogy gondolatilag egy végigérlelt utat a magam formája szerint, a magam tehetetlenségi helyzetével együtt tulajdonképpen befejezzek. Most már nem tudok rombolni, hogy aztán újra építkezzem. Nagyon szerteágazó típusúak a festményeim, és nem is igazán festmények.

Egy biztos: nem tudok lemondani a művészetről, mely számomra életadó erő, kifejezésmód, gyakorlat, ámulat, öröm. FEJÉR ERNŐ

Pályakezdés

A húszas évek második fele a hazai művészet kellőképpen mindmáig fel nem tárt időszaka. Egy-egy kiemelkedő vagy kevésbé jelentős művész életútjának ekkori szakaszát ismerjük ugyan, de e hat-nyolc év hol nekilendülő, hol megtorpanó mozgásáról hiányos képünk van. A nem hivatalos művészet egyik vezéralakja kétségkívül Kassák volt, de mellette és körülötte – ha a kiállításokat és visszhangjukat vagy egy-egy művész visszaemlékezését figyelemmel követjük – számos, szellemi kovász szerepét betöltő egyéniség bukkan fel, olyanok is természetesen, akik a hivatalos vagy a hallgatólagosan elfogadott művészettel szoros kapcsolatban álltak, akár művészként, pedagógusként, akár szervezőként vagy gyűjtőként. Ugyanakkor a hivatalos szervek konok harcot folytattak hol nyíltan, hol diplomatikus eszközökkel, hogy a forradalmi vagy annak tűnő törekvéseket letörjék, s a fiatal tehetségek útját szelídebb mederbe tereljék. Elég a főiskolai hallgatók húszas évek eleji, botrányt, visszatetszést kiváltó évvégi kiállításaira, néhány nagy port felvert csoportkiállításra (*Új progresszívek*, Tamás Galéria, 1930) utalnunk, s különösképpen arra a két, nagyjából egybeeső megnyilatkozásra, amely a hivatalos kultúrpolitika erőszakos cselekményének minősíthető: Vaszary és Csók eltávolítására a főiskoláról s a hazai új építészek és Kassákék által létrehozott 1932-es iparcsarnoki kiállítás betiltására.

Mindezek futólagos ismeretében Hincz Gyula pályakezdése nem csupán személyes, hanem társadalmi jelenségként is értékelhető, különös tekintettel arra, hogy mint főiskolai hallgató – miután az „absztrakt" munkáin felháborodó Rudnay kegyeit elveszítette – Vaszary egyik legtehetségesebb növendékének számított, akit a sajtó is így tartott nyilván, személy szerint nemcsak Fóthy, Rabinovszky vagy Mihályfi, hanem – bizonyos fenntartással – Kassák, sőt a jeles művészettörténész, Péter András is. Az 1930-as római ösztöndíj és Gerevich Tibor megszólalása az 1931-es Magyar Művészet hasábjain hivatalos helyről érkezett elismerése a fenti ténynek.

Ez az időszak, a húszas évek második fele érthetően a *Sturm und Drang* időszakot jelentette Hincz munkásságában. Különleges érzékenységgel és intuícióval fedezte fel maga számára a tízes évek forradalmi hagyományait, Galimberti Sándor festészetét (tehetetlen szemlélője volt az értékes oeuvre szégyenletes megsemmisítésének a főiskolán) s tusfestményeiből következtethetően Nemes Lampérth robusztus erejű munkáit. Baráti, ismeretségi köre – beleszámítva Va-

Hincz Gyula: Modern világ – régi világ, lavírozott tus, 1928

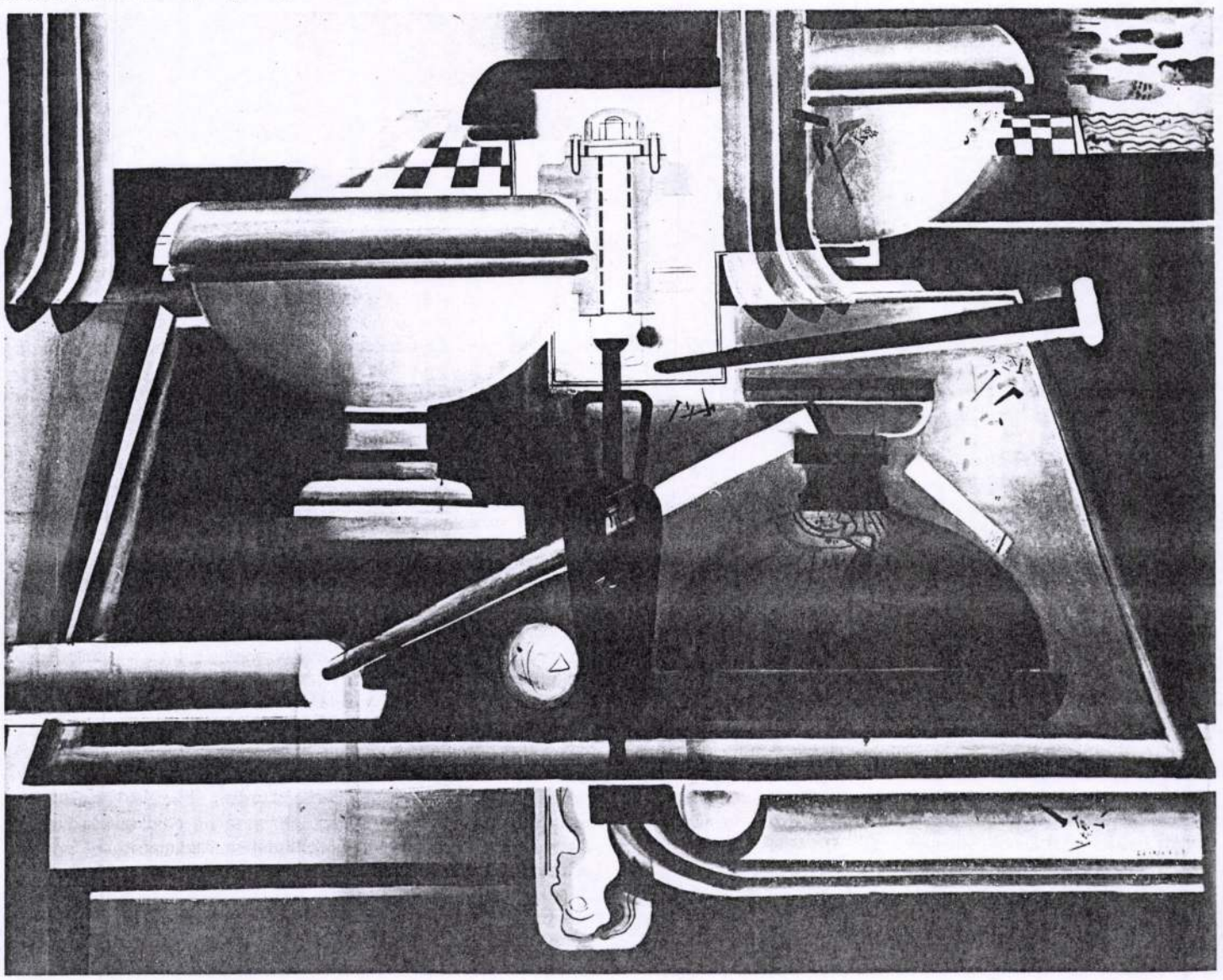

szaryt és Lykát –, művészek, teoretikusok (Bor Pál, Kádár Béla, Scheiber Hugó, Schönberger Armand stb.) s a művészettől távol álló foglalkozásúak (Szathmári Sándor mérnök) a korabeli művészeti, szellemi áramlatokhoz vezették közelebb az újra szomjas fiatalembert. Ennek az újnak az ígéretét ezekben az években tudvalevően nem az expresszionista lendületű, sodró erejű festményekben megnyilatkozó „világlátás" képviselte, s nem ezt képviselték művészbarátai, így Kádár Béla munkái sem, akivel a korabeli kritika – joggal – vetette egybe. E körben, amelyben Hincz Gyula a kezdeti próbálkozások után mozgott, higgadtabb hangvételű, racionálisabb alapállású szerkezetes stílus volt kialakulóban – vagy már ki is alakult –, amely nem volt híján a tetszetős dekorativitásnak.

Ezt a szerkezetes s a térbeli formák helyett síkokkal építkező, olykor a dekorativitás mellékösvényeire kalandozó stílust és szemléletet közvetítette, teóriává jegecesítve, Ozenfant–Jeanneret *La peinture moderne*-je, a purizmus bibliája, s ilyesfajta stílust szűrtek ki a korabeli fiatalok – azok, akikhez kivételesen eljutott – Malevics *Die gegenstandlose Welt*-jéből. Mindkét kötet didaktikus fejezeteit átszövi a modern technika apológiája, ami ebben az időben, ironikus hangvétellel keveredve, számos avantgarde művészünk munkáiban kimutatható. Kassák, Molnár Farkas, Bortnyik Németországban, illetve a német nyelvterületen, ahonnan a húszas évek közepén, többéves kinnlét után hazatelepedtek, nyakig megmerültek ebben az apologetikában, míg a fiatal Hincz 1926-os olasz- és franciaországi útja során mindössze futólag érintkezhetett vele.

Hazatérte után lelkesedését olvasmányai s néhány barát táplálhatta, elsősorban Szathmári Sándor, aki egyik ekkori tusfestményéhez *(Modern világ – régi világ)* géprajzokkal is ellátta. A baráti körhöz tartozott Tamkó Sirató Károly is, aki – mint látni fogjuk – Hincz pályakezdése szempontjából emlékezetes évben, 1928-ban publikálta (Sirató Károly néven) e néhány éves időszak minden bizonnyal egyik legkülönlegesebb nyelvezetű verseskötetét, a *Papírember*t, amelynek borítójához Molnár Farkas készített két, nem kevésbé különleges hatású s a modern technika (ironikus?) apológiája jegyében álló fotómontázst. Hincz néhány ekkori munkájának, így a fentinek és Berlinben nemrég kiállított *Gyár* című tusfestményének élményhátterét közelebbről megismerendő, érdemes belelapozni a szürrealista hatást mutató verseskötetbe: „gyufazseni örökre startol / árva malomvánkos zörög a feje alatt / mozgóposta az élete / mellcsontja egy ventillátor / amit a messzeség óhajtása forgat / zengő prostatával lohol a szerelem sárga tejútján / ...gyufa-zseni elindul / földalatti repülőgépen / légköri villanyvasúton / zuhog mellén a ventillátor / ajaj húzza a szélmadzag."

Mit hozhatott magával Párizsból a szellemi izgalmakra szomjas művésznövendék? Emlékezete szerint, kiadványként Breton *Szürrealista manifesztum*át, sőt amint egyik purista-szürrealista kombinációja *(Fej)* mutatja, a szürrealista képfogalmazás módszerét, praktice. Bor Pál közvetítésével felkereste a szobrász Csákyt, aki ezekben az években faragta Léonce Rosenberg számára a tízes évek lehiggadt magyar–osztrák szecessziójából – s nem a kubizmusból, amint legújabb monográfusa, Donald Karshan (1973) állítja – táplálkozó, enyhén klasszicizáló márványszobrait, amelyek nem maradtak hatás nélkül a titokban klasszicizáló eszményeket melengető fiatal művészre. S hogy Itálián átutaztában, Párizs előtt, *ekkor* s nem később találkozott Severini festészetével, arra képeinek visszatérő dekoratív motívumai alapján következtethetünk.

Hincz Gyula: Fekete szobor, tus, 1928 (fotó Mizser)

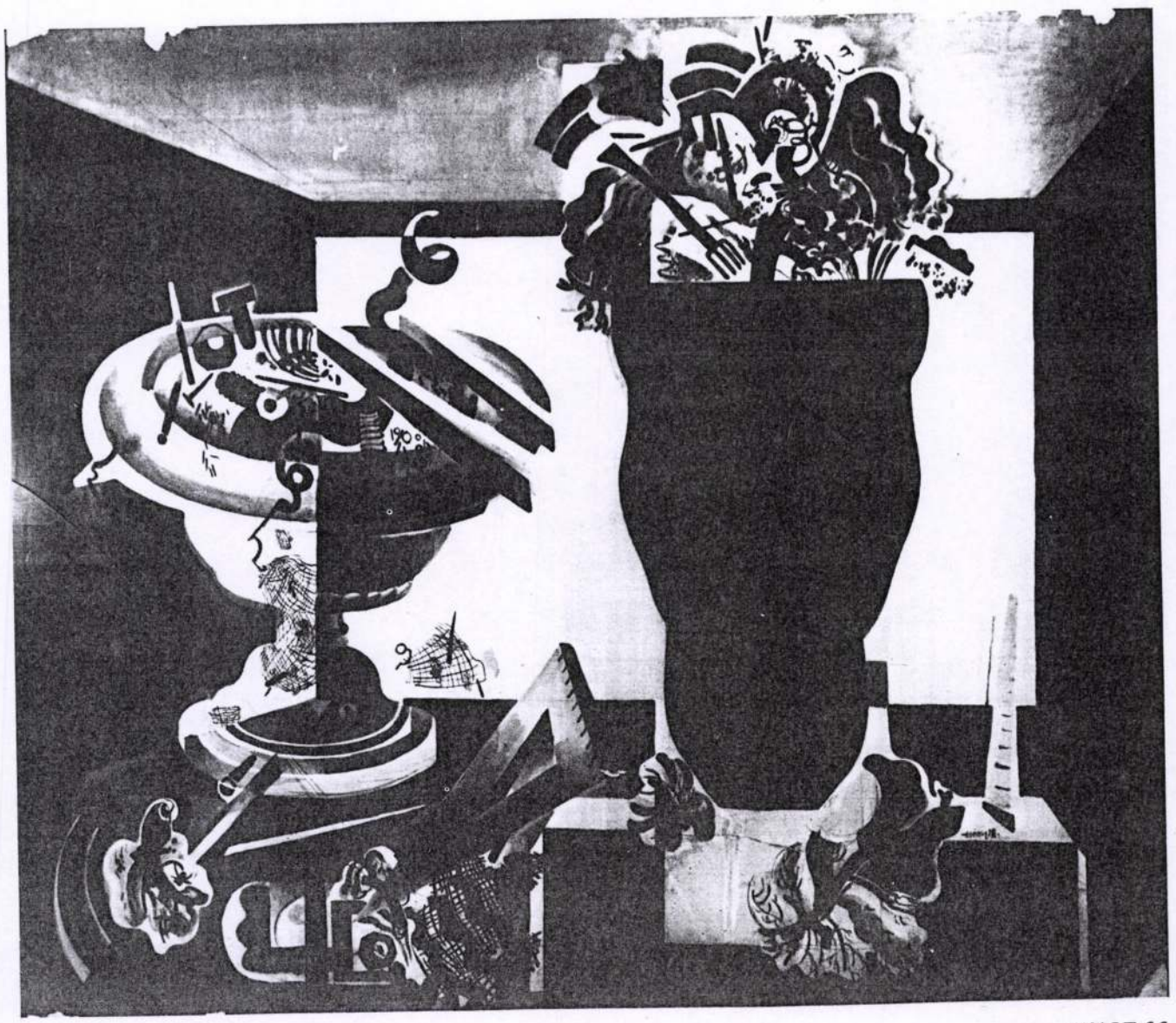

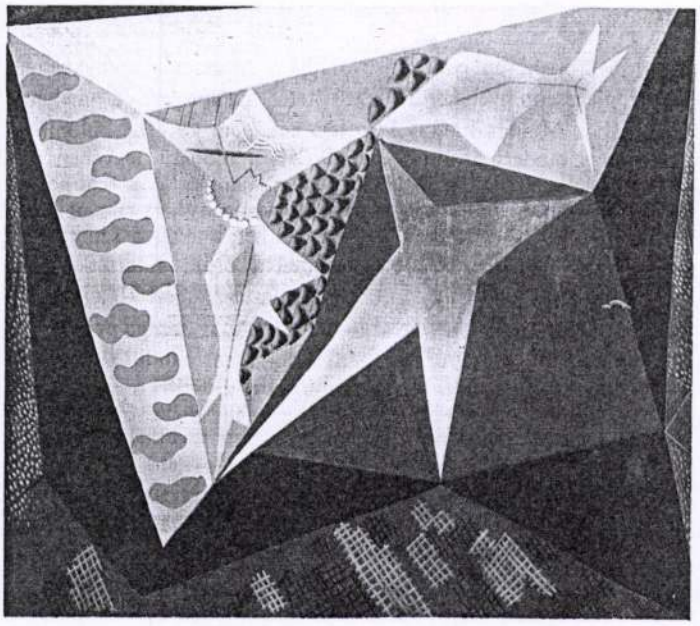

Hincz Gyula: Tánc, tempera, pasztell, 90 × 100 cm (fotó Somfai)

Hazai és külföldi szereplései, elsősorban az a kettő, amely alapvető fontosságú: az 1928 februári (budapesti) UME-kiállítás a Nemzeti Szalonban és az 1929 májusi Tamás Galéria-beli (Mattis-Teutschcsal és Mészáros Lászlóval közösen), sajnos csak részben rekonstruálható. Az elsőn, legalábbis részben, azzal az anyaggal szerepelt, amely előzőleg az UME bécsi, a Künstlerbund Hagenben rendezett kiállításán bemutatásra került. Fotók alapján azonban megállapítható, hogy expresszionista lendületű, a térmélység érzékeltetése helyett a motívumokat síkba kényszerítő kubista-futurista jellegű képekkel *(Dinamika cirkusz, Tájkép hajóval)* s a fentebb jellemzett purista, enyhén szürrealista pasztell- és temperaképekkel egyaránt képviseltette magát.

E kiállítás kritikusai közül Kassák fogalmaz a legtisztábban és legkeményebben a Nyugatban: „...rusztikusan és hangosan fiatalabb, talán, egykorú társánál (ti. Medveczky Jenőnél). Vérbő, akaratos élet s nem annyira festő vagy még nem annyira festő, mint inkább általános értelemben vett alakító, szerkesztő egyéniség. Ösztönösen szemben áll a felületes életjelenségekkel, harcol ellenük és munkáin át megérezhető, hogy ez a fiatalember elmozdíthatatlan gyökereket akar ereszteni a körülötte lévő világba. Kiállított munkái még nem érettek, festőjük nyakig benne van a különböző művészi áramlatokban, színei még túl hangosak, nyersek az erejükben, formaszerkesztése inkább az elméleti meggondolások, mint a belső életkényszerűség eredménye. S ahogyan egyes képei újabb és újabb próbálkozások újabb és újabb utakon át egy cél felé, ugyanígy egyetlen képén belül is meglátszanak még a bizonytalan tapogatózások ... a futurisztikus és kubisztikus elemek fölhasználása a purista cél elérése érdekében. Hincznek még nincs meg a tudatosított világlátása s még nincs meg technikai ereje érzéseinek adekvát kifejezéséhez. Vörös és feketebarna színeiben s még kiegyensúlyozatlan formaelrendezésében szinte az egész ember itt gyötrődik a néző előtt. Színeiben és formáiban fönntartás nélkül érezni az erőt, ami magasra törő és maradék nélkül ki akarja fejezni magát... Mégis ezek a kezdetlegességek egy, Medveczkynél merészebb és messzebbre készülő ember elindulását mutatják. De figyelnie kell magát szigorú önkritikával, ma már túl vagyunk az avantgardizmuson, aki hozni akar valamit, annak nem meglepően érdekeset, hanem erőben és tisztaságban jelentőset kell hoznia."

Hincz Gyula: Dinamika cirkusz, olaj, 1928

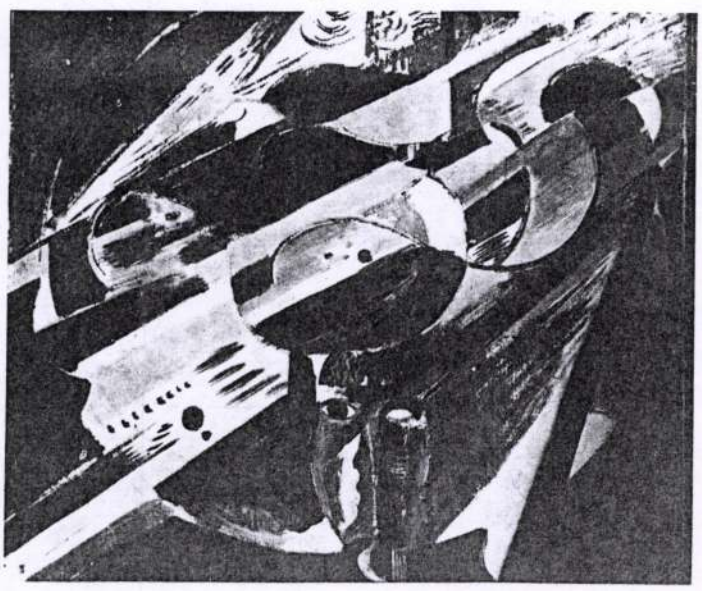

Szerepelt Hincz – többek között – az 1929 és 1930 januári KÚT-kiállításon két-két csendélettel, s szerepelt az 1930 áprilisi (második) UME-kiállításon *Algolagnia* című olajfestményével, amely kihívó címével egyetemben a közönség előtti utolsó „forradalmi" szereplése volt. Sokkalta lényegesebbnek tarthatjuk az 1929 májusi, Tamás Galéria-beli kiállítását. Ezzel állt feltehetően összefüggésben a berlini Sturm galériában való bemutatkozása, amelyre Scheiber Hugó, illetve Moholy-Nagy László közvetítésével került sort. A Tamás Galéria-beli kiállítás katalógusa sajnos nem került elő (a Sturm-beli helyettesítette volna?), de a kritikákból s a művész tulajdonában levő 1928-as és 1929-es lavírozott tus-, tempera- és pasztellképek alapján arra következtethetünk, hogy ekkor már kizárólag a jelzett, letisztultabb festői-dekoratív stílusban dolgozott.

„Csendéleteit – írja a Nemzeti Újság kritikusa – a geometriai formák s az élénk primer színek összehangolásával komponálja. Máskor vonalak, síkok és idomok ellentétes ritmusait vezeti egymás ellen, mint a zenész a kontrapunktikus dallamot... Vannak egészen japános hatású, rendkívül finom tusrajzai." A Pesti Hírlap kritikusa Hincz Gyula kiemelkedő kvalitásainak elismerése ellenére dühödt hangot üt meg, de legalább következtetni enged a kiállított munkák sajátos jellegére: „Hincz Gyula... túl van a földi értelmen és a hatodik érzék világában kóborol piktúrájával, de nála legalább nincs modorosság (ti. mint Mattis-Teutschnál), hanem minden túlzáson át is a legbecsületesebb meggyőződés, a leggyötrelmesebb önkeresés érződik. És nagy, szinte vakító tehetség. Két nagy tusrajza *(Csendélet, Anyagszerűség)* a maga hihetetlen technikai finomságaival még azt is bámulatba ejti, aki egyébként nem tudná követni a festő elgondolását, amelyet mindaddig megérteni vél az ember, amíg a katalógusban meg nem nézi, mit ábrázol a kép. Egyik képarchitektúrás rajza például ezt a titkot őrzi a katalógus szerint: *(Malevics) kombináció*. A művész elárulta, hogy a rejtélyes Malevics, a »szuprematizmus« atyja (jaj! megint egy új »izmus«!), aki a kör és négyzet kombinálásában látja a festészet lényegét, alapját, célját, csúcspontját. Voilà! Szerencsére Malevics csak két képszerkesztmény erejéig hatott e tehetséges Hinczre, aki temperafestményein a »felbontott formák« ürügyével, a természet és élet összevissza szabdalt és dobált motívumait rakja össze, kaleidoszkópos önkéntelenséggel, képpé. Ez sem baj, ő egészen bizonyosan leszokik idővel az elméletekről és igen jó festővé válik."

Hincz Gyula ekkori időszakát, legalábbis a nyilvánosság előtt játszódót, a Szinyei Merse Társaság védnökségével megrendezett 1930-as „tavaszi szalonon" (Nemzeti Szalon, 1930 május), bemutatott két festményével zárhatjuk. Az egyikkel, a *Portré*val (közölve: Magyar Művészet, 1930. 228. o.) nyomban a kiállítás bezárásakor elnyerte a Jánoshalmi Nemes Marcel „külföldi utazási ösztöndíját", ami a római ösztöndíjat vonta maga után. (A képet Fruchter Lajos vásárolta meg.) Alig egy évvel később Gerevich Tibor hangzatos szavakkal állapítja meg: „Már a természethez, a büntetlenül meg nem tagadható valósághoz megtérő első római tanulmányain (ti. Hincz Gyuláéin) felvillan egészséges ösztöne és erős formáló ereje, mintha hályog hullott volna le szeméről. Jó orvos az Örök Város. S nagy kár lett volna Hincz Gyuláért, ha magára nem talál." Péter András így jellemzi a vitathatatlan kvalitású, a női modellt bontatlan egészként tolmácsoló s az itt közölt művekkel legalább futólag érzékeltethető pályakezdő évek záróakkordját: „Hincz Gyula *Arcképe* külsőleg a konstruktivizmus törekvéseivel tart rokonságot, de lényegében igen hatásos és teljesen egyéni formaabsztrakció és gazdag színfantázia eredménye."

MEZEI OTTÓ

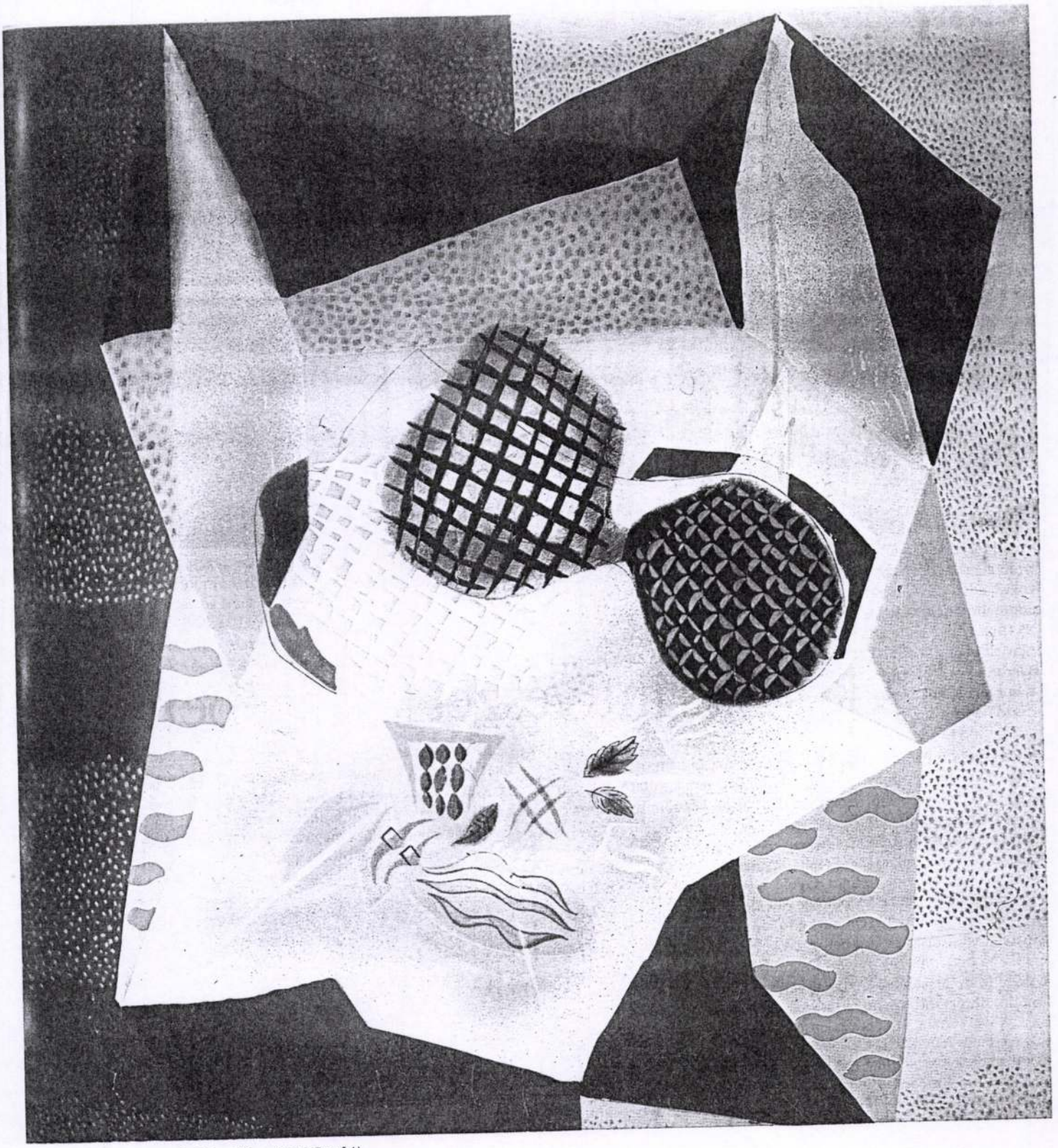

Hincz Gyula: Fej, pasztell, 110 × 100 cm (fotó Somfai)

1 *Fernand Léger: Les Disques, 1918*
2 *Albert Gleizes: Meditációs kompozíció, 1932–33*
3 *Paul Klee: Kristálysűrűsödés, 1921*
4 *Hans Erni: Illusztráció, 1957*
5 *Pablo Picasso: Modell után dolgozó szobrász, 1971 (fotó Zilahy)*

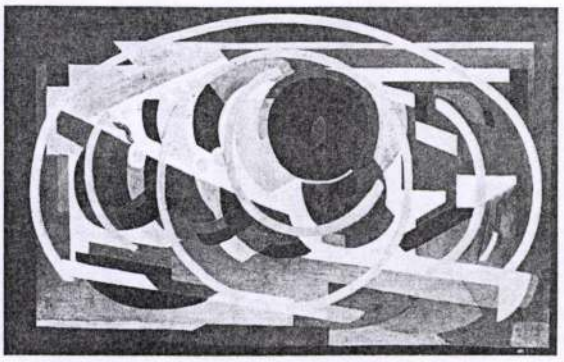

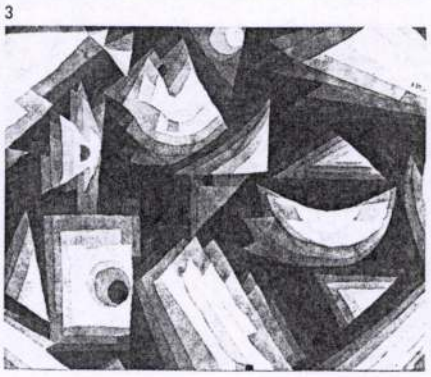

A kortárs művészet közegében

Hincz Gyula művészete közel áll hozzám; azt hiszem, ismerem, értem is pályáját, de sohasem voltam munkásságának kutatója, habár több alkotása is érvemül szolgált a szocialista képzőművészet egyetemes összehasonlító vizsgálata során. Talán nem is helyénvaló az alábbi szubjektív közelítés, de hogy mégis vállalkoztam egy – művészettörténész-munkámban nem művelt – gondolatsor közlésére, annak az az oka, hogy Hincz Gyula művészetének bennem lecsapódó impressziói évtizedek óta annyira egyneműek, egybehangzóak, hogy az semmiképpen sem tartható esetlegesnek. Indokolhatja a pályakép változásának és a befogadó változásának a paralelitása, de leginkább talán mégis a művész valamiféle következetes következetlensége (s ez nem játék a szavakkal), amely a pályakép egymásba fonódó, szaggatott szakaszait végső soron roppant logikussá teszi. Ez a következetes következetlenség jellemzi e művészet viszonyát az egyetemes művészethez is. A Hincz Gyulával foglalkozók mindig okkal utaltak sokoldalú fogékonyságára, továbblépésre kész rugalmasságára; fölösleges itt és most ismételgetni (főként alaposabb kutatás híján) félszázados munkálkodása minden lehetséges analógiáját, az egyetemes művészettel való érintkezési pontjait, rákérdezve ezek tudatos-ösztönös voltára stb. Inkább a pálya második felének néhány sajátosságát érintem, amelyek nem mondanak ellent a pályakezdet és a kibontakozás évtizedeinek, csak éppen mások, mert más lett a korszak és más a képi közlés lehetősége.

Hincz Gyula művészként és – ettől el nem választhatóan – társadalmi emberként mindig élénken figyelt a világra, és mindig roppant gyorsan reagált akár a nemzetközi helyzet, akár a közvetlenebb környezet, az intimebb szféra, akár a szorosabban értelmezett szakma változásaira. Tulajdonképpen nem is „reagált" minderre, hanem maga is részese, alanya volt e változásoknak. Könnyű lenne kimutatni Hincz Gyula művészetében formai-stiláris fogódzókat, nagy nevek által fémjelzett törekvések jelenlétét, de ezt félrevezetőnek tartanám, mert Hincz nem fogódzókat keresett, hanem rokon törekvésekre talált. Bármely korszakához illeszthetők lennének nagy nevű, nemzetközi hírű művészekre való utalások, de Hincz esetében inkább a paralelitás a fontos, amely rokonítani tudta nem csillapodó képzeletét és tenni akarását a század meghatározó mestereinek magatartásával. (Persze hogy ki, hol, mikor, miért minősül a legnagyobbak közül valónak, az nem fejthető ki itt és most; jól tudjuk, a nemzetközi piac rangsorolása magasra emelt olyanokat, akiknél lényegesen többet érőek akadnak ötödrangú művészeink között is.)

Hincz Gyula festő és grafikus (pontosabb lenne úgy fogalmazni: rajzművész). Az ötvenes évek közepe óta magától értetődően alkotott mozaikot, faliszőnyeget, üvegablakot, szobrot, ami összhangban áll a század derekának korjelenségével, sokaknak (például *Domanovszky*nak, *Léger*-nek) ifjúkori vágya ugyanez volt, és ez a törekvés a második világháborús kataklizma után újraéledő világban keresett érvet, jogot ahhoz, hogy a világ dolgaihoz hozzászóljon. De noha Hincz Gyula számára a nyersanyagtechnika mindig viszonylag közömbös volt, abban az értelemben, ahogyan alárendelődött a lényegi, néha nagyon is elementáris-ösztönös módon, néha töprengve-átgondoltan érlelt mondanivalónak, végigjátszva a technikák variálhatóságának futamait, ő voltaképpen „hagyományos" úton maradt, mint legtöbb kortársa. Az ő textiljei nem tértextilek vagy textilplasztikák, hanem gobelintechnikájú faliszőnyegek; üvegablakai nem üvegfantáziák, nem falat pótló vagy teret megsokszorosító üvegkonstrukciók, hanem a hagyományos értelmezés szerinti ábrázoló-dekoratív üvegablakok. S ez jellemző a többféle anyag, technika iránt fogékony külföldi pályatársak művészetére is, azokra, akik vele egyidőben, esetleg egy-két évtizeddel korábban kezdtek el alkotni. Más kérdés, amiről még szó lesz, hogyan változott Hincznél a komponálás módja (összhangban a rokon szemléletű külföldi művészettel), milyen szerepet kapott benne egyfajta montázseljárás, mégpedig mindig összhangban a rajzzal, ahonnan kiindulva talán a leginkább megközelíthetők a lényegi analógiák Hincz Gyula és az egyetemes művészet néhány fontos produkciója között.

A legkézenfekvőbbnek látszó párhuzam, hogy a rajz szerepe Hincz Gyula művészetében rokon azzal, amit például *Matisse*-nál, *Picasso*-nál tölt be. És valóban érdemes végiggondolni a rajz sajátos szervező szerepét e mesterek munkásságában. Az École de Paris e két, annyira különböző, egyaránt hosszú pályát megélt alkotójára jellemző, hogy

a rajz mindvégig megtartotta oeuvre-jükben klasszikus, sőt klasszicizáló jellegét. Ez különösen Picassónál elgondolkoztató, akinél annyiféle egymást tagadó, sőt egymást kizáró korszakán végigvonult a rajz szemléleti-metodikai egysége: a rajz nála mindig a lényegi mondandók summázását vállalta, és szinte töretlen őrzője volt a köznyelvi értelemben vett szépségnek. Matisse festészetéből talán természetesebben következne a rajznak ez a funkciója, de nála inkább az a figyelemre méltó, ahogyan a rajz sűríteni tudta az 1910 körül kulmináló oeuvre minden közlési vágyát, akkor is, amikor dekoratív kartonjain, üvegablaktervein a rajzból már csak a színsíkok határát jelző kontúr maradt.

Nem kapcsolódásról-hatásról van persze szó, amikor összevetjük e két fontos mester munkásságának belső összefüggéseivel a rajz szerepének kontinuitását Hincz Gyula művészetében. Sok festő oeuvre-jében hasonlóképpen fontos a rajzművészet. De valóban kevés olyan festő van, aki mozgékony-figyelő emberként semmitől sem zárkózik el, amit a valóság kérdez tőle, és sokoldalú műfaji érdeklődését, sőt a sokféle műfaj realizálásának lehetőségét mindvégig kíséri a minden lépésével konfrontálható rajz, elválaszthatatlanul attól, amit akár szőnyegben, akár üvegben megold.

Szomorúan szerény a Hincz Gyuláról eddig megjelent irodalom, és az egyetlen kis önálló kötet némileg félrevezető abban, ahogyan a művészt ért külföldi hatásokat emlegeti. Szinte alig akad jelentős művész *Moholy-Nagy*tól *Gleizes*-ig, aki szóba ne jönne mint Hinczre ható mester. A Németországot, Olaszországot, Franciaországot már a húszas években megismerő fiatal művész persze nyilván nem vonta ki magát a kínálkozó hatások alól, de az ilyen vonatkozásban legtöbbet emlegetett külföldi mestereknél meghatározóbbnak látok egy *Klee*-indíttatású asszociációs érzéket, amely azonban Hincz Gyulánál szerintem inkább egy *Farkas István*-i, majd *kornissi* áttétellel van jelen (lehet, hogy fordított a kölcsönhatás). Erről tanúskodik több rajza a negyvenes évek végéig, de minden külföldi ihletésnél meghatározóbb Hincz esetében is *Szalay Lajos* tanulsága, az újabb magyar rajzművészet történetének ez a sokfelé elágazó csomópontja. A picassói klasszikus ívelés viszont – hinczi értelmezésben – főként az ötvenes évek közepétől, a nyíltan vállalt elkötelezettség megnyilvánulásaiban, a közösségi művészet jelképrendszerben kivetülő egyéni hangján tűnik fel. S ez stilárisan sem magánügy, és nem is csak Picassóhoz köthető. Egyazon időben ugyanez jellemezte a svájci *Hans Erni* rajzait, rajzos plakátjait vagy a francia *Boris Taslitzky* rajzait; kiállították őket Budapesten is. És igen valószínű, hogy Hincz Gyula 1958-as távol-keleti útjának oly termékeny hatását az is meghatározta, amit számára a rajz jelent. Feltehető, hogy a távol-keleti művészet sajátos tömörsége is közrejátszott Hincznél egy különösen sűrített tartalmú, viszonylagos korszak indításában, amely stilárisan korántsem volt egynemű. Megtalálható benne a klasszikusan komponált, szinte tónusos rajz (például Erni *Család* című rajzával rokon az 1960-ban alkotott *Íme hát megleltem hazámat*); jó néhány hazai művészre hatottak a hatvanas évek elején készült munkái, a békegalambos jelképek változatainak százai, s a fej-galamb motívum az űrkutatásra vagy a fenyegetettségre utaló jelekkel kombináltan nemzetközileg ismertté lett, mert önálló rajz, illusztráció, plakát variációiban terjedt. A hetvenes évek néhány jellemző rajza pedig egy Klee-féle képzettársítást folytat mai léptékben, és ugyanúgy tételtől-formulától mentesen, mint ahogyan az Kleenél ismert. Arra gondolok, ahogyan egy-egy motívum az adott alkotáson belül variálódik. Maga a motívum mindig jelentést hordozó a kollektív tudat értelmében, és síkbeli változatain múlik a mű egészének jelentése.

Hincz Gyula rajzain a lendületes egyetlen-vonal leginkább szobrászrajzokkal rokon (például *Zadkine*-nál van megfelelője, de ismét nem „hatott rá"-ként említem a nevet), ami feltehetően nem független attól, hogy Hincz – annyi festő pálya- és kortársához hasonlóan – néha szobrot is alkot. De ismételten hangsúlyozandó, hogy nála nincs stiláris patent. Néha satíroz tollával vagy filctollával, néha ízekre szedi és újraépíti a formát vagy ritmikusan ismétli az alapmotívumot, játszik a variánsokkal – csupa olyan természetes művészi gesztus ez, amelynek megfelelői sok más alkotónál megtalálhatók nálunk vagy másutt. A kritikus persze maga is szétszedheti, elemeire bonthatja a rajzokat, hogy analógiákat-kapcsolatokat bizonyítson, de az a gyakori tévedés fenyegetné, mintha korjelenséget, magatartásbeli össze-

6 *Hincz Gyula: Collage, tus, tempera, ragasztás, 30×50 cm, 1947–48 (Corvina Fotóarchívuma)*

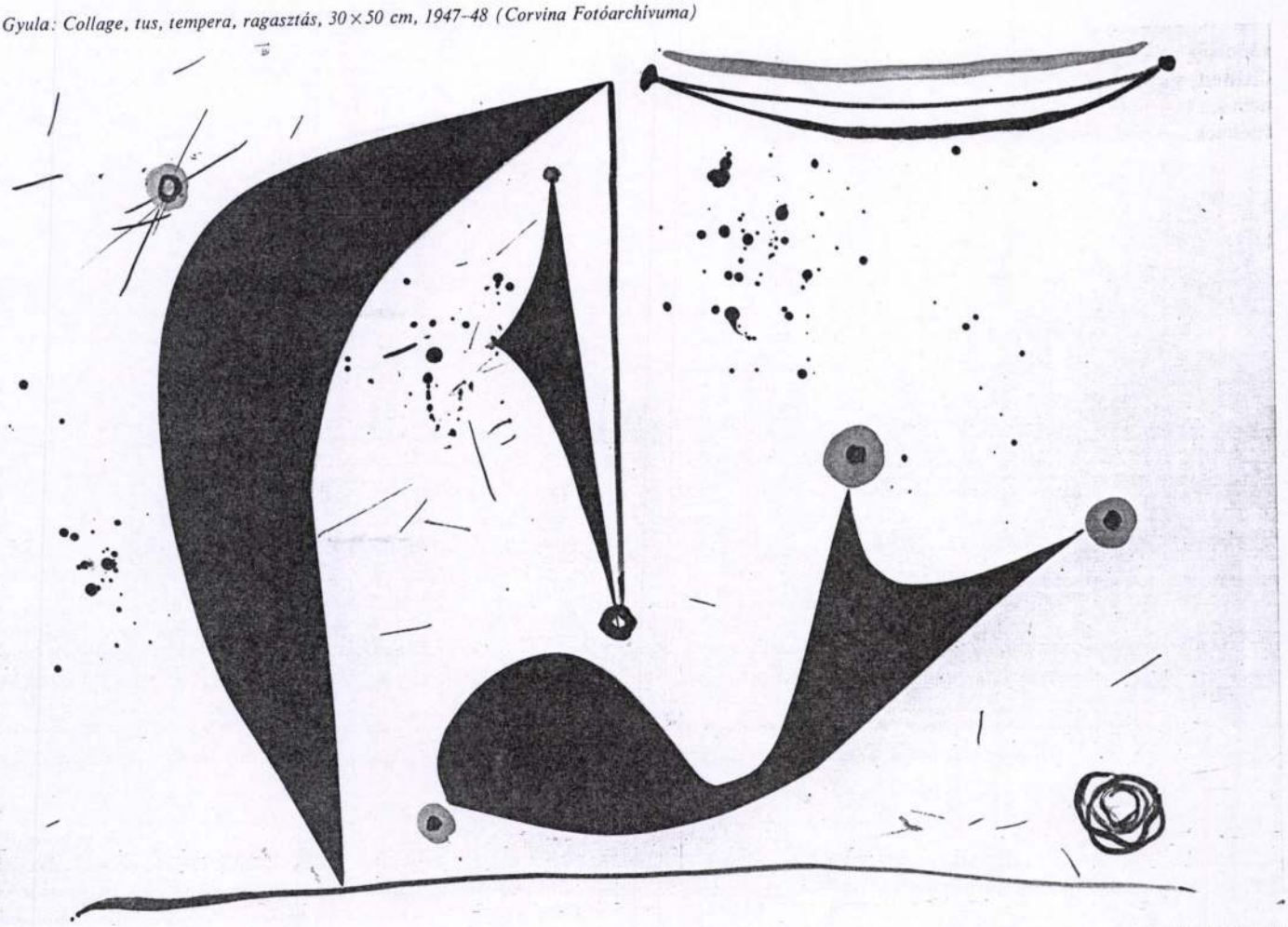

tevőt csakis valamiféle „külső" hatás magyarázhatna, mégpedig olyan hatás, amely a leginkább frekventált külföldi művészeti központokból kiindulva érhetne magyar mestert. És mert nem tudok egyetérteni az értékelésnek ezzel az unalomig variált provinciális mércéjével, Hincz Gyula művészetének nemzetközi vonatkozásaiban továbbra is azt keresem, ami korjelenség.

Ez mindenekelőtt abban mutatkozik meg, ahogyan a nagy nyilvánosság igényére felel. Matisse, Léger, Picasso templomot is festett, díszített, hogy tartósan látható legyen alkotásuk. Hincz Gyulának nem kis kápolnák forgalomból kieső szűk tere jut, hanem egyetemi épületek, művelődési központok nyilvánossága. Az ötvenes évek

közepén kezdte foglalkoztatni a faliszőnyeg, amikor nálunk még csak „hivatásos gobelinesek" készítettek szövött képet. Akkor még csak hírből, véletlenül kézbe vett reprodukciókból ismertük *Lurçat* kezdeményezését, vagy a nyomában fellépő divatszerű hullámot, az École de Paris *Dufy*től, *Léger*-től, *Chagall*tól *Mathieu*-ig vagy *Gigliol*iig támogatott törekvését, hogy szövött anyagban, üvegben, mozaikban realizálják a megfestett képet. Hincz Gyula ráérzett e tendenciák lényegére, közönségbázisára, de nem követte eljárásukat. Nála sohasem a kép vagy a rajz kerül leszövésre, mozaik- vagy üvegablakáttételre, hanem – a hazai élő hagyományok szerint – minden alkotását az adott hely, funkció, anyag alapján tervezi meg. S a „hagyományos" aprómunka egy rá jellemző gyűjtőmunkával párosul, amelynek nyomán alkotásról alkotásra fokozódik a téma, a motívum tisztelete. Az 1959-ben tervezett *Martinászok* faliszőnyeg akkor merésznek ható, színre-vonalra épített pátosza másképpen konkrét, mint a még korábbi *Május elseje* táncoló lányainak csoportja, de azonos a ritmus, a lendület és a kolorizmus igénye. És mintegy elindítója annak a rajzi hevületnek, amely jó néhány éven át jellemezte sok-sok apró szakaszra tagolódó munkásságának egyik legegységesebb periódusát. A Fészek Klubban levő 1967–68-as faliszőnyeg pedig minden rajzi tapasztalatot magában foglal, ami a toll és a színes filctoll nyomán felhalmozódhatott; színnel-vonallal olyan felületet teremt, amelynek összhatása, ha nem is követi az újabb tapisserie-biennálék változó programját, de az újonnan fellendült szőnyegművészet közvetlen francia-belga hagyományához kötődik. És itt már, a hely és a fal adta lehetőségekkel élve, a korábbi, egységes képként tervezett kompozíció helyét elfoglalja a montázsszerkezet, a kép-, illetve falfelület bontása, megsokszorosítása, ami már nem annyira a lurçat-i képalkotáshoz, annak dekoratív egységéhez kapcsolódik, hanem inkább a hatvanas évek közepétől terjedő törekvéshez, olyan útkereséshez, amelyet a többet közlés szándéka táplál.

Hincz Gyula, aki néha pillanatnyi ötletek nyomán „vált stílust", roppant fegyelemmel járja végig egy adott, elvárt téma útját, akár gépelemeket tanulmányoz, dolgoz fel művészileg és absztrahál, mint a Budapesti Műszaki Egyetem üvegablakán, akár az élő emberi szervezet komponenseit írja át dekoratív színegyüttesbe, mint a Semmelweis Orvostudományi Egyetem új épületébe készülő üvegfalában. A tárgyias hűség ismét a hatvanas-hetvenes évek nemzetközi törekvéseinek a sajátja, főként 1970 körül terjedt el, sőt divattá is lett. Hincz is követi ezt a fővonulatot, amely egyébként illeszkedik pályájának előzményeihez, de üvegablakaiban annyira alárendelődnek a színre épített kompozíciónak az átlagnéző számára nem is közvetlenül jelentést hordozó tárgyi részletek, hogy az együttes sajátos, a korra jellemző, de minden ízében Hincz Gyula kézjegyét magán viselő dekorációvá válik.

Olyan művész, akinek annyi „korszaka" van, mint Hincznek, szükségképpen nyitottan reagál nemcsak a világ, hanem a művészet változásaira is. Hincz Gyula – pályakezdésétől kezdve – valóban sokat abszorbeált abból, ami az egyetemes művészetben történt, különösebb csatlakozási szándék nélkül, kíváncsi nyitottságából adódóan. Az, ahol – az egyéni kézjegy ismérvén túl – a leginkább eredetinek bizonyult és a leginkább szintetizálni tudta a belső-külső indítékokból fakadó mondandókat, az rajzainak folyamata, különösen a hatvanas évek elején, továbbá néhány faliszőnyege és üvegablaka. Vagyis olyan alkotások, ahol konkrét feladatnak kellett megfelelnie, megfogalmazott igényre, kérdésre kellett válaszolnia. Az őt ért hatások, legyenek azok a magyar művészeten belüliek, mint az ötvenes évek elején, vagy a környezetesztétika által inspirált újabb színdinamikai kutatások, bizonytalanabbul, ingatagabban élnek a táblaképein. S ez – a pálya egészét tekintve – érthető.

A sok belső változást átélt művész sok szakaszra bontható munkássága többnyire arra készteti a kritikust, hogy jobban odafigyeljen az esetleges külső hatásokra. Ez áll Hincz Gyula pályájának legtöbb eddigi megközelítésére is, csakhogy nála külső hatáson nem feltétlenül különféle művészi hatások értendők, hanem az a nyugtalanság, melyet a világ állandó változása éleszt benne. Ez nemcsak háborúellenes sorozatot, martinászokat vagy 1968-as vietnami plakátot jelent, hanem Hincz esetében magát az állandó változást, a folytonos mozgásra reagáló nyugtalanságot. S mert nála nem a művészeti ráhatások a döntőek, hanem a világé, amelyben él, ezért lehetett egész pályája során többé-kevésbé szinkronban művészettörténetileg igen fontos áramlatokkal.

ARADI NÓRA

7 Hincz Gyula: Capriccio,
olaj, vászon, 40×30 cm, 1968 k.
(Corvina Fotóarchívuma)
8 *Hincz Gyula: Afrika I.,*
rézkarc, 23×20 cm, 1965 k.
9 *Hincz Gyula: Grafikai rendszerek,*
kollázs, 38×28 cm, 1958–63
(fotók Fejér)

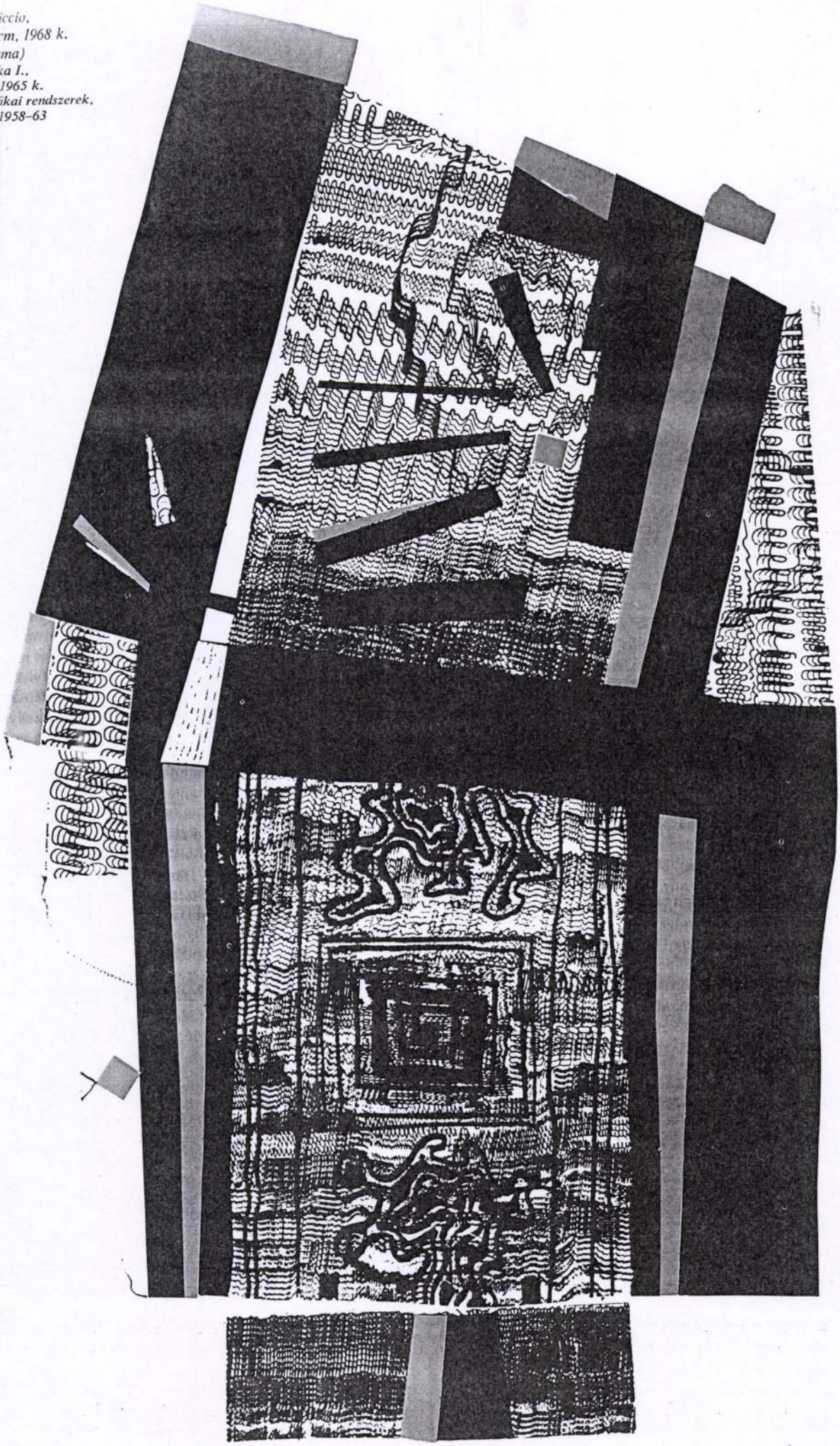

Figuratív + nonfiguratív

Szintéziskeresés három műben

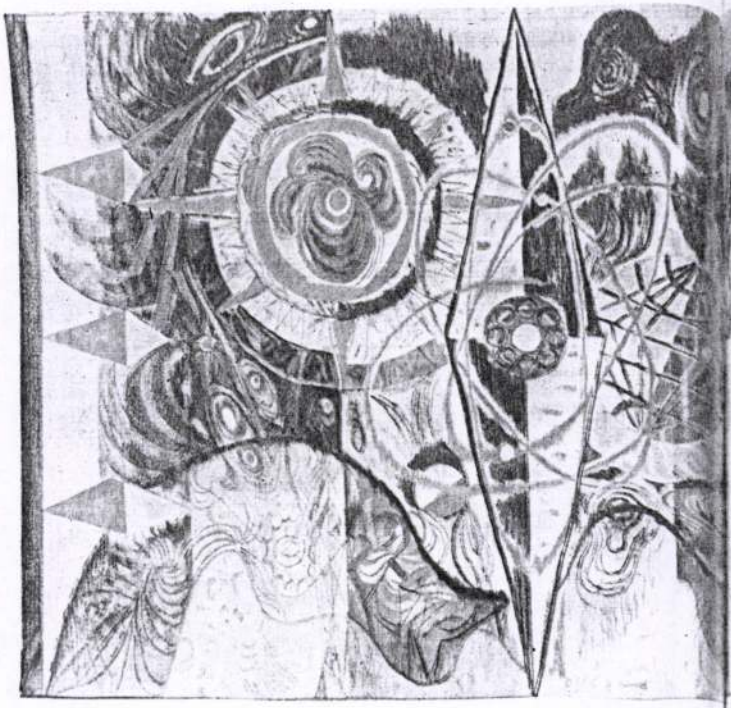

„A világegyetem a rendszerek rendszerének rendszere, s ha úgy tetszik, holtodig folytasd tovább." Ez a Newton által előrevetített problémakör századunk egzisztenciális rejtvénye lett. Fantasztikus apparátussal és intenzitással folyik a „kimeríthetetlen anyag" kutatása „egyre mélyebben" s „egyre magasabban" a mikro-, makro- s megavilág tartományaiban. E kutatások tudatba épülő eredményei által pedig szüntelenül mélyül és szélesül az érzékszerveink közvetítésével kialakuló tudomásunk az univerzumról.

A látókörünk ilyeténképp történő tágulása által felvetett problémák vizuális megválaszolására kevesen mernek vállalkozni. A vizuális kódolás könnyebb lenne, ha mikro-, makro- s megaszintek mechanikusan épülnének egymásból egymásra, különbségeik lényege azonban nem mennyiségi, hanem minőségi eredetű. Más-más törvények funkcionálnak e „világok" mindegyikében, bár léteznek olyan közös törvények, amelyek az anyag legkülönbözőbb szintjein egyaránt érvényesek. A gigantikus fizikai rendszernek felfogott világegyetem szerkezetének magyarázatára törekvő kozmológiai világmodellek éppen azon alapulnak, hogy a folyamatok sokféleségét egyetemes törvényeknek engedelmeskedő egyazon anyag hozza létre. E világmodellhipotézisek típussorai (relativisztikus, hiperbolikus, expandáló, oszcilláló stb. világmodellek) annak ellenére, hogy összhangban vannak a már ismert alapvető fizikai törvényszerűségekkel, ellentmondanak egymásnak. Az ebben megnyilvánuló egyik leglényegesebb probléma az, hogy kiindulásukban más-más feltételekre épülve próbálnak reális kapcsolatot teremteni a mikro- és a makrokozmosz törvényei és folyamatai között. A vizuális világmodellépítés igénye is szembetalálkozik ezzel a problémával. De nemcsak ezzel a problémával. A mikro- és makrokozmosz olyan vizuális-tudati átkódolására lenne szükség, amely egyúttal az emberre vonatkoztatott; olyan igényű vizuális program kimunkálására, amilyenről a hazai költészetben például Juhász Ferenc szól: „...világegyetem époszgömb-katedrálisban megtalálni a lét jelentését, a mindenség irányát, megkeresni a lét szerkezetét, megérteni burkolatát és titkos belsejét... az együttet és a részleteket, megtalálni az ember helyét... válaszolni a lét kérdéseire..."[1] Juhász Ferenc következetesen építi „költészet-katedrálisát". Hasonló szabású vizuális program megvalósítására a képzőművészetben is szükség lenne. Az a fajta emberre vonatkoztatottság azonban, amelyet Juhász Ferenc a mikro- s makrovilágot rendszerként elgondoló műveiben megvalósított, a festészet vizuális közegében rendkívül bonyolult problémát vet fel.

Hincz Gyula szintéziskereső törekvéseiben a hasonló elképzelésű program, úgy vélem, a figurativitás és a nonfigurativitás egybekomponálásának, összeolvasztásának kísérletein alapszik. Virtuóz ötleteket leleményesen megvalósító táblaképei egy részében is megkísé-

Hincz Gyula: Gobelintervek a Fészek Klubba, karton (fotók Zilahy)

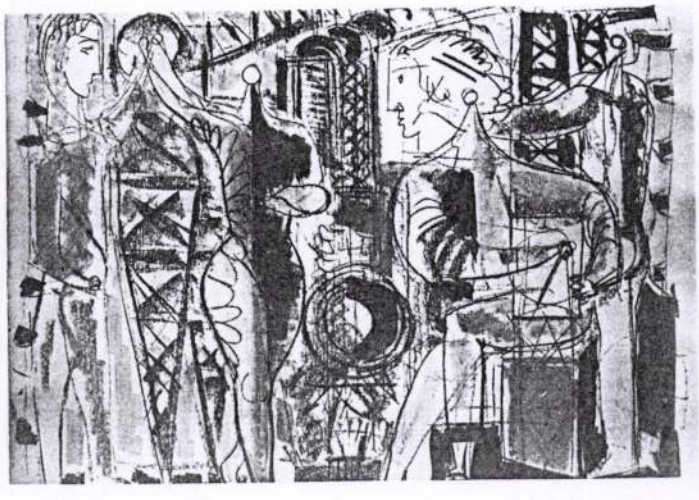

Hincz Gyula: Gobelin, 1967, Agrártudományi Egyetem, Debrecen (Magyar Helikon Fotóarchívuma)

relte ezt, monumentális műveiben azonban még szembeszökőbb ez a törekvés. Ezért célszerűnek látszik három különböző műfaj monumentális alkotását – egy gobelint, egy üvegablakot és egy mozaikot – ebből a szempontból elemezni.

A három kiválasztott mű közül a debreceni Agrártudományi Egyetem 1967-es gobelinjén mutatkozik meg a legsarkítottabban a világmodell-konstruálásnak az emberi szférában kifejezett igénye. A gobelin bal felén a művész mindazt mellékelni akarja, amit a mikrovilágtól a metagalaxisig tudni illik (atommodell, Földünk Holdjával, csillag bolygórendszerrel, csillag magányosan, galaxisok, gázörvénylések). A jobb oldali mezőbe pedig mindazt bele akarja sűríteni, ami egyrészt a rendeltetési helynek szóló agrártematikához kívántatik (növénytermelést, állattenyésztést, ipart szimbolizáló attribútumos emberi alakok: nő kalásszal, nő báránnyal, férfi kémcsővel), másrészt ami az etikai elvárásoknak idillikusan megfelel (a bárányos nő és a kémcsöves férfi emberpárként áll egymás mellett, az ölében gyermekét tartó, ülő anya alakja körül madarak repdesnek). E különnemű képi formák sokasága pedig nonfiguratív közegben sorakozik egymás mellé, egyszerű additív mellérendelésként. A figuratív képépítő formák és a nonfiguratív képépítő elemek egymást sokkoló sokaságát sem kompozíciós hangsúlyok, sem meghatározó színviszonylatok nem koordinálják, nem nyújtanak fogódzópontokat. Érdekes, hogy a formák a „horror vacui" zsúfoltságában torlódnak, mégis szétesik a kompozíció. Mégpedig középen szakad szét. Az attribútumaik révén szimbolikus jelentést hordozó emberi figurák jobb oldali tartománya felé billen meg a képegész. Egyrészt ez az érzéki-konkrét szféra is nagyobb tömegű a függőleges felület egészében, mint a bal oldali modellviszonylatok, s a kompozíció erőtlen szimmetriája ezt nem képes egyensúlyozni, másrészt pedig színgazdagságával is túlkiabálja a másik oldalt. Mintha két világ akarna itt összecementálódni, de valahogy mégsem sikeredik belőlük szerves egész, pedig a mikro- s makrovilágot jelenítő formaviszonylatok részben még az érzéki-konkrét szférán belül maradnak itt. Ugyanis a galaxisok s a csillag-bolygórendszer viszonylatok a kozmikus jelenségszféra alkotói, tehát természeti-tárgyi motívumra utaló leképezések. S már itt rá lehet mutatni egy érdekes ellentmondásra, mivel a makroszféra galaxisai tulajdonképpen természetelvű ábrázolások, a figuratív szféra attribútumos emberalakjai viszont szándékoltan szimbólumok. De ezek a motívumok nemcsak egymástól térnek el az absztrahálás különböző léptékeivel, hanem még a negatív formaviszonylatoktól is, ahol nonfiguratív geometriai meghatározottság uralkodik.

Érdemes még kitérnünk a rombusz formával is hangsúlyozott atommodell szerepére, amelyet a figuratív szféra másik oldalán egy

Hincz Gyula: Gobelin, 1968, Fészek Klub (Magyar Helikon Fotóarchívuma)

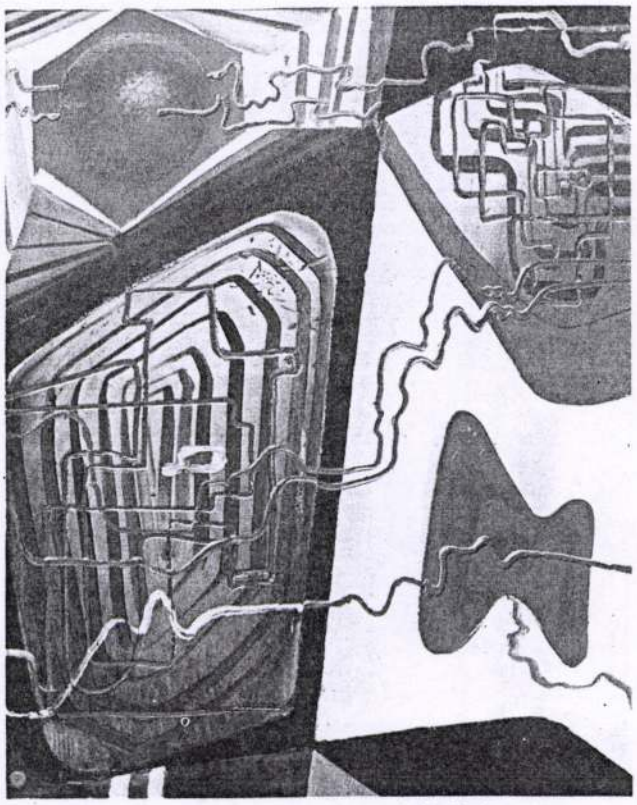

Hincz Gyula: Stresszek I., akril, 110×90 cm, 1969 (fotó Somfai)

szintén rombusz formába foglalt „elektromosságszimbólum" egyensúlyoz szerkezetileg. (Érdemes megemlíteni: ez az atommodell-ábrázolás, mely Rutherford atommodelljén alapul, már elavult.) A bolygómodellek struktúrájának mintájára, a klasszikus mechanika törvényei alapján szerkesztett atommodell helyett az atom szerkezetének szabatos leírását a kvantummechanika adja meg, s erről szemléletes modell nem készíthető. Mivel az atomfizikai mozgásformára nem érvényesek a fizikának azok a törvényei, amelyeket a makroszkopikus testek tanulmányozása alapján állapítottak meg, ezért bolygórendszerszerű vizuális modellezése problematikus. Művészeti szempontból azonban a probléma gyökere inkább az, hogy mennyire emelhetők be egy öntörvényű képvilágba – változtatás nélkül – adott tudományok adott fejlettségi fokot tükröző részeredményeinek illusztratív modelljei. Fennáll ugyanis a veszélye annak – ami ennél a gobelinnél szemmel látható –, hogy oktatási formulákként sorakoznak egymás mellé, egymást zavarva a különböző képépítő formák s elemek: társadalmi töltésű szimbolikus jelentésre igényt tartó figuratív formák, az atom szerkezetének modellezett leképezése, a megavilágot ábrázoló formák s absztrakt képi háttérelemek.

A debreceni gobelin kompozíciójában a térbeli viszonylatok tisztázatlansága is szembeszökő. Nem arról van szó, hogy a tér mikro-, makro- s megatartományaiból kiválasztott különböző térkoordinátájú formák kerültek itt egymás mellé, hiszen dinamikus koordinálással szilárd kompozíciós struktúra épülhet fel nemcsak eltérő térkoordinátájú, hanem eltérő időkoordinátájú formákból is. A térbeli viszonylatok tisztázatlansága itt abból ered, hogy az egymástól „elvágott tartományok" belső szerveződése is ellentmondásos térbeliség, mivel a kétdimenziós síkra feszülő ábrázolás szervetlenül vegyül háromdimenziós, illuzionisztikus ábrázolással. Különösen az emberi figuráknál zavaró ez, bár a mikro- s makrokozmosz objektumainál is keveredik ez a kétféle térképlet. A formaépítés más-más törvényei szerint szervezi a művész az emberpár körvonalakkal hangsúlyozott tömegeit, a kalászos női alak zavarosan „mozaikolt" monumentális felkiáltójelét s a gyermekét térdén tartó anya alakját. A kétdimenziós síkon egyensúlyozó, azt nagyjából tiszteletben tartó formavilágból teljesen kiszakad az anya-gyermek páros háromdimenziós megjelenítése. Mintha egy rajzstúdium modell-pódium viszonylatából lenne beemelve ez a robusztus téri viszonylatokat hordozó formapáros, indokolatlanul lebegve a síkra kifeszülő absztrakt képi elemek körítésében.

A Fészek Klub gobelinjén a formaépítkezéshez hangolt térépítkezés szerencsésebb. Az anya alakját ugyanazok a dinamikus formaszervező törvények alakítják itt, mint a gordonkás nőét, mint a madarakét, mint a napét s mint a negatív formákét. Ide is bekerülnek azonban abszolút szervetlen módon, a kompozíció széleinek „lezárásaként" kétdimenziós rombuszelemek, bosszantóan megzavarva a kompozíció redőződő-gyűrődő elementáris dinamizmusát s egyúttal „idézve" a debreceni gobelin széleinek egymás alá sorakoztatott rombuszreceptjeit. Ez a figurativitás érzéki közegében maradó, néhány formára épülő, bensőségesebb gobelinkompozíció azonban így is egységesebb hatású a debreceni monumentális gobelinnél.

Egységes hatásúak Hincz Gyulának azok a nonfiguratív festményei is, amelyek az önálló képépítő elemek viszonylatában egy-egy problémát, problémasort munkálnak ki. A *Születni nehezebb* hatalmas burokformái a kevés helyet elfoglaló negatív formaközegben a rész-egész egymásba fonódását, egymásból keletkezését olyan dinamizmussal bontják ki, amely már-már a képmező határait feszegeti. *A stressz világa* című képen a rész-egész viszonylat a kisebb pozitív formáknak nagyobb negatív formakörnyezetben való funkcionálásaként valósul meg. A negatív formaközeg szabadon kígyózó szalagmotívum-variációi az ívesen zárt pozitív formák belsejében maguk is íves struktúrába szerveződnek, azaz e belsővé vált külső viszonylatok átrendeződést is jeleznek. A *Szerencsétlenség* bonyolultabb komplexumában az egymást deformáló formák alakulásában a hatás-ellenhatás „mozgó" viszonylatai nyilvánulnak meg.

Hincz Gyula tehát virtuóz módon kísérletezik mind a nonfiguratív struktúraépítkezések lehetőségeivel, mind pedig a figuratív, ábrázoló funkciójú formák komponálásával. Külön-külön művilágokká polarizálva egységes hatásúak e kísérletezések, hiszen más-más valóság-

Pablo Picasso: Béke, olaj, vászon, 470×1020 cm, 1952, Béketemplom, Vallauris

Mizser Pál: Pannó, 200×500 cm, 1969, MSZMP-székház, Vác (fotó Tahin)

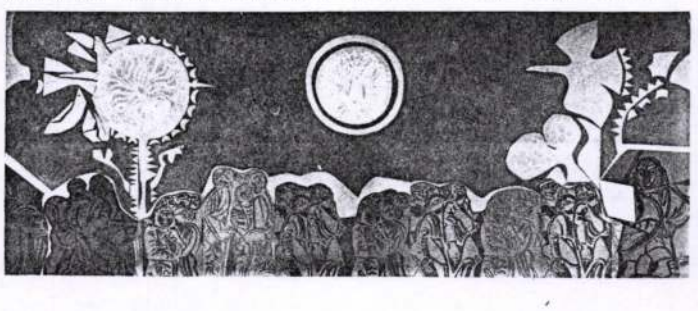

Blaski János: Üvegablak, részlet, 1965, Honvédelmi Minisztérium, Budapest

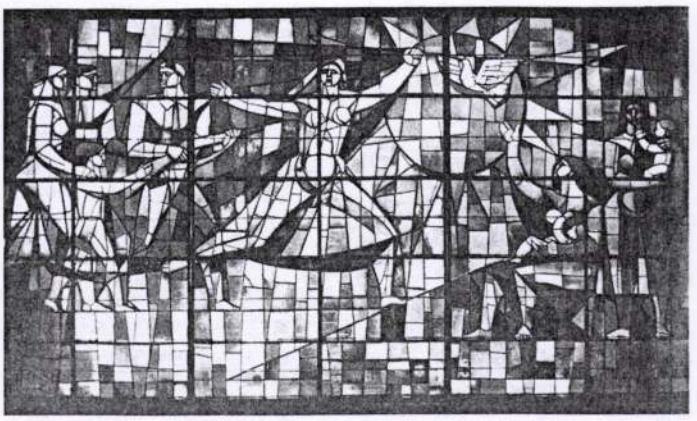

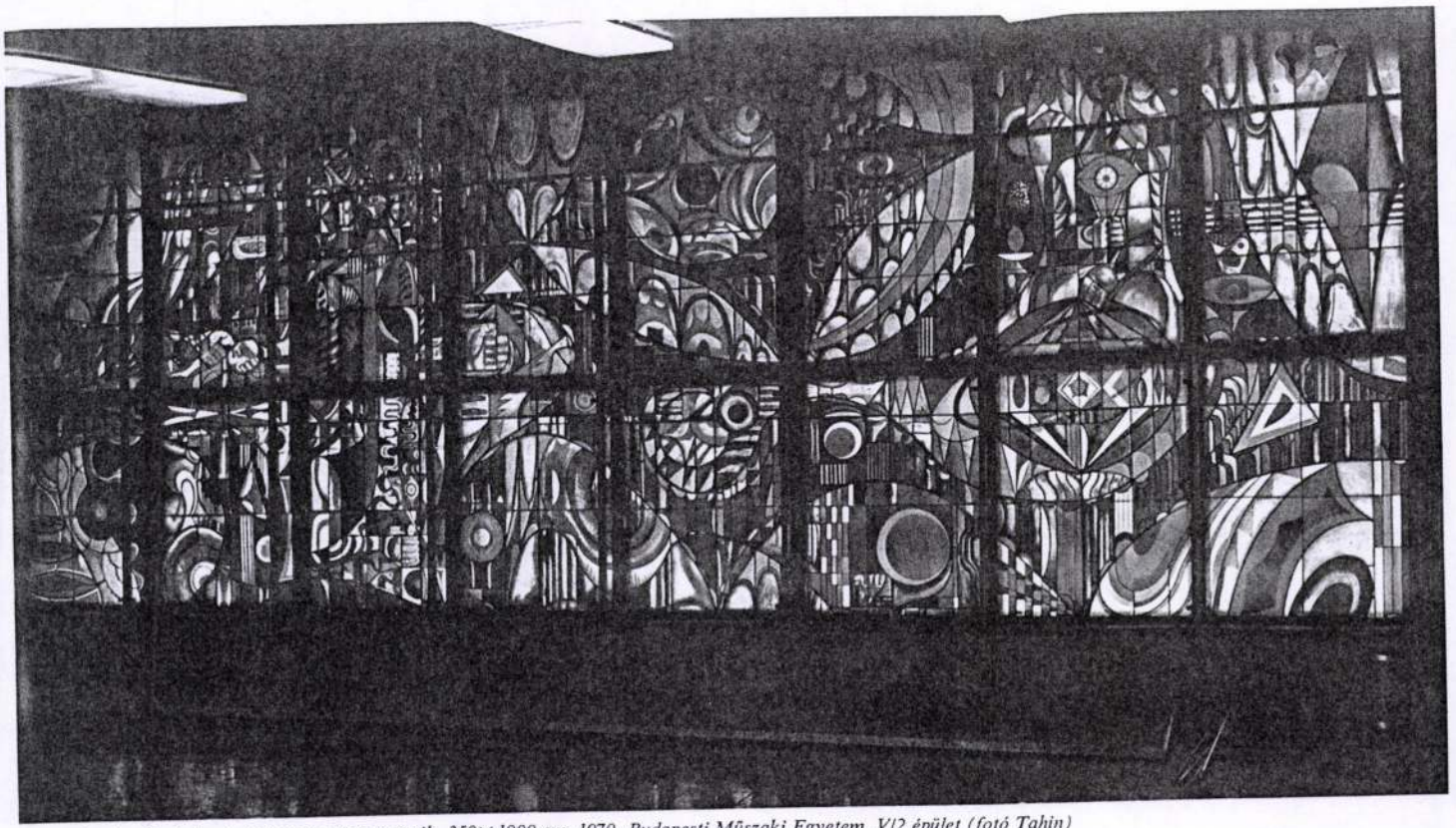

Hincz Gyula: Technika és tudomány, üvegmozaik, 350×1000 cm, 1970, Budapesti Műszaki Egyetem, V/2 épület (fotó Tahin)

tartalmak szólalnak meg általuk. Hincz Gyula azonban következetesen kísérletezik a kettő szintézisével is. Ez a törekvés a már elemzett 1967-es debreceni gobelinjénél ambivalens formahalmazt eredményezett. A kisebb méretű táblaképek világában sem sokkal szerencsésebb e kétféle struktúraépítkezés összeolvasztása. Az 1968-as *Dél-Amerikán* az egymás határait kijelölő absztrakt elemek halmazába kubisztikus tanulságok felhasználásával illeszti be a művész az anyagyermek motívum figuratív tömegeinek frontálisan szervezett kapcsolatát. Az 1969-es *Arcképen* szimbolikus igénnyel kapcsol az álló férfi geometrikusan tagolt tömegéhez tárgyi motívumokat (körzőt, fogaskerekeket, elektromos áramköröket), egy óriási szemet s a szívtájékon a napot, melyet szimbólumként határoz meg: „a napnak ott kellett lenni a figura szíve helyén, mert ez mintegy szimbólum: a lélek szimbóluma, amely a sugárzó tudatot ragyogja be."[2]

A nap és a szem motívuma nagyon sokszor visszatér Hincz Gyula műveiben. Jelentős szerepet kapnak ezek a motívumok a Budapesti Műszaki Egyetem 1970-es üvegablakán és a Kertészeti Egyetem 1973-as mozaikján is, amelyek az 1967-es debreceni gobelinhez hasonlóan a figurativitás és a nonfigurativitás szintetizálására irányuló további monumentális kísérletek. A makrokozmosz és az ember kapcsolatait mindkét alkotás a formahalmozások fantasztikus tömegével próbálja kimunkálni.

Hincz Gyula: Mozaik, 1973, Kertészeti Egyetem, Budapest (fotó Jaksity L.)

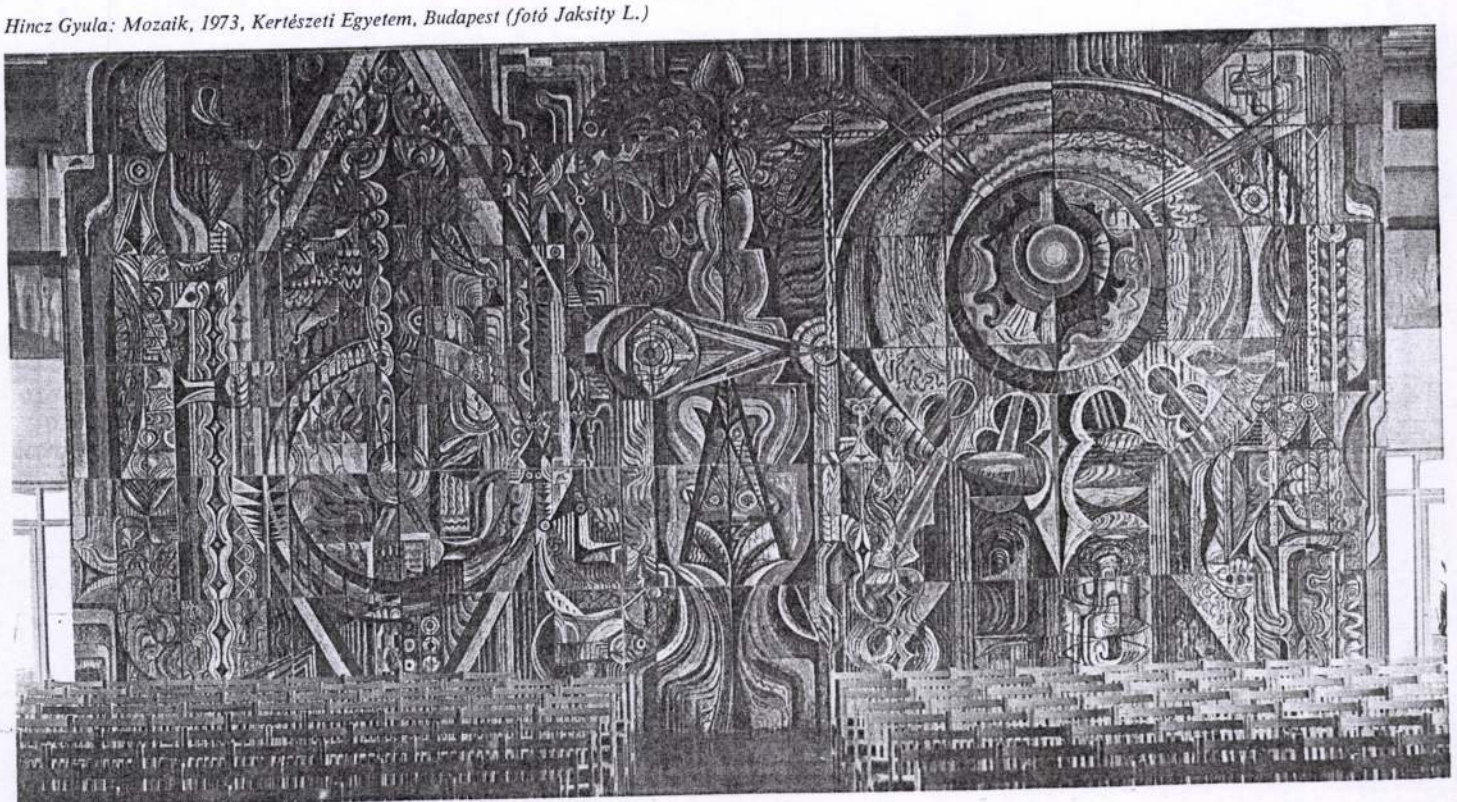

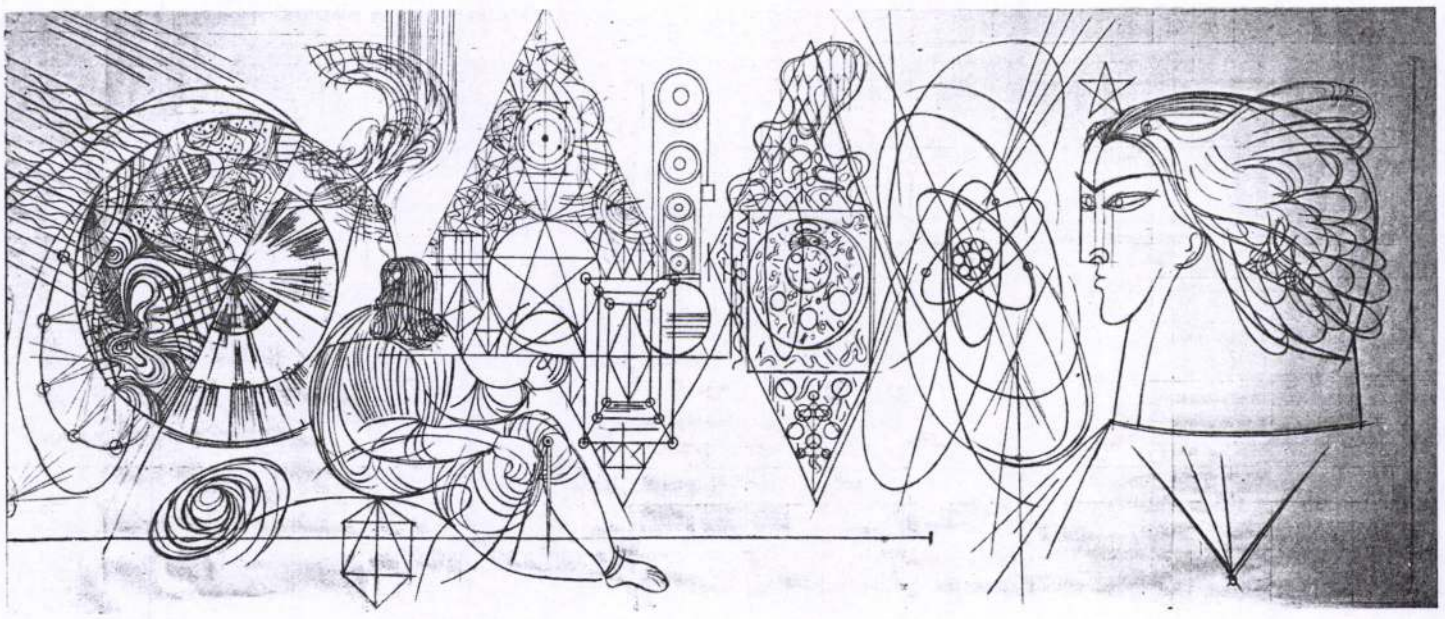

Hincz Gyula: A miskolci Nehézipari Műszaki Egyetem ezüstfóliás vésetének kartonja, részlet (fotó Zilahy)

Az üvegablak 3,5×10 m-es lüktető koloritvarázs: kékek és narancssárgák komplementer izzása, kékek és vörösök hideg-meleg feszültsége. A vegyes technikával – ólmozással és ragasztással – készült 16 osztatú ablakon a kényszermerevséget hullámok interferenciájából szövődő dinamikus kompozíció oldja fel. Horváth Béla arról tudósít, hogy ez az üvegablak „befejezetlen maradt... Ez elé az üvegrész elé ... egy fémrács került volna még, részben ötvösmunka, amely különféle áttöréseivel kiugrasztott volna részleteket, színeket, hullámzó vonalaival, felületeivel, formáival bontotta, oldotta volna az építészeti tér szabályosságát, merevségét, szögletességét...”[3] Az üvegablak dinamikus formaszerveződése azonban így, befejezetlenül is izgalmas. Az absztrakt képépítő elemek hullámzó, szinte pulzáló megaformákká szerveződésébe, kozmikussá táguló lüktetésébe azonban itt is belekényszerítődik a figurativitás: két hatalmasan felcsapó hullámhegy belsejébe emberi alakok kerülnek.

Az üvegablak dinamikus szerkezeti struktúrájával szemben a mozaik kompozíciója statikus igényű. A hatalmas felületen a vibráló koloritú negatív formák burjánzása azonban feleszi a hármas szimmetriára épülő, szilárdító kompozíciót. A statikus függőleges tagolódás szervező kibomlását egy hatalmas napmotívum melletti függőleges és egy indokolatlan szerepű óriási átló is gátolja, amely egyúttal a nap- és földmotívum között meglévő átlós összefüggést is zavarja. A mozaik formaburjánzásának összefogására tehát függőleges szimmetriahármas lenne hivatott, az elsőfokú tengelyen kívüli másod- s harmadfokú tengelyek azonban egyéb kompozíciós tényezők hatására erőtlenné válnak. Az ellentétes módszer alkalmazása jobban sikerült az üvegablaknál, ahol a rácsrendszer kényszerítő merevségét dinamikus kompozíciós hullámzás oldja fel.

Mind az üvegablak felfokozott kozmikus hullámzásába, mind a mozaik vegetációs burjánzásába figuratív formák szövődnek bele.

Hincz Gyula: Az érdi művelődési ház textilképterve, 1973 (fotó Koffán)

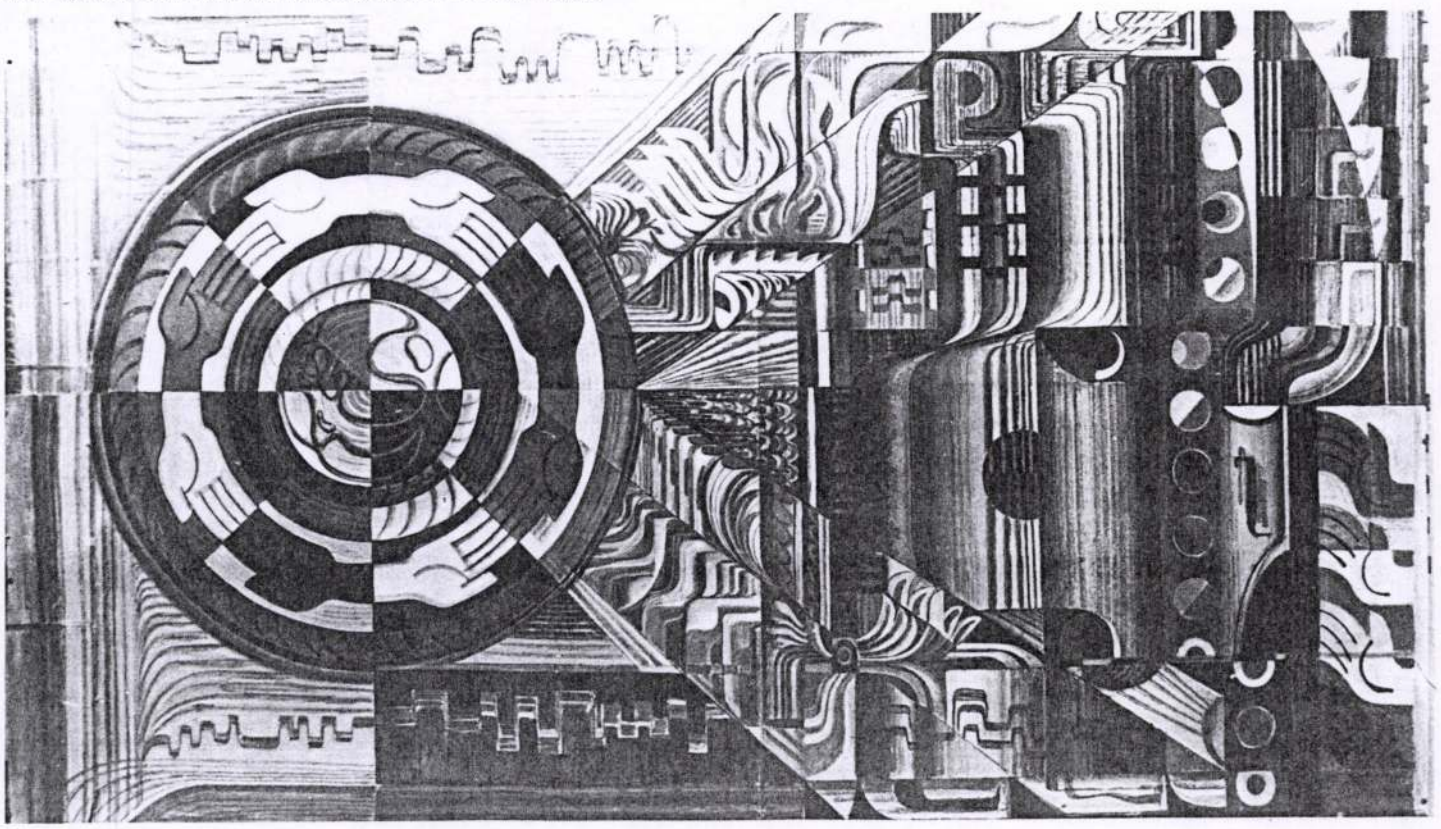

A figuratív formaanyag kompozíciós beépítése azonban mindkét művön eltér a debreceni gobelin jobbra s balra polarizált megoldásától, ahol egyébként a figuratív motívumok túlsúlya valósult meg. E két műnél a nonfiguratív közeg uralkodik s ebbe épülnek bele a kisebb figuratív formák többnyire nonfiguratív keretbe burkolva, alkalmazva azokat az absztrakt formatanulságokat, melyekre külön utaltam már a rész-egész viszonylatainak említésekor.

Az üvegablakon íves burkok védelmébe kerülnek a figuratív szimbólumok. Nem túl szerencsés, hogy a bal oldali hullámcsúcsban két figuratív „jelenet" is szerkezetileg egymásra épül: a technikai civilizáció „lombikemberének" feje tetején áll az a tömeg, melynek központi alakja madárattribútumával a békét, szabadságot jelképezi. Túlságosan sematikusnak tűnik az alap és felépítmény ilyen vizuális kódolása. A jobb oldali hullámcsúcsban viszont egy világosságértelmű, szemattribútumot felmutató s egy tökéletességigényű kristályszerkezetre rámutató emberi alak a tudományos aspektusok érzékítésére hivatott. A kristályegyüttes nagyságával a naptömeg formai egyensúlyozója. A napnak ez a csodálatos csillagformálása, a környező formák hozzá kapcsolódó lüktetésével talán a leglenyűgözőbb része a kompozíciónak. Különösen szembetűnővé válik dinamikusan lüktető varázsos élettelisége, ha Blaski Jánosnak a Honvédelmi Minisztériumba készített üvegablaka sematikus napmotívumával vetjük össze. A Hincz-féle napformálás itt a vallauris-i Béketemplom picassói napcsillagával, a kalászsugarú szivárványnappal rokon.

A mozaikon is monumentális hatású a nap megformálása. A középső bimbótengely-világtengely motívumtól jobbra eső egész felületen uralkodik. A mozaik síkjából plasztikusan is kiemelkedő tányérsíkján kívül mikroformák sávokba rendeződő sokaságára bomolva a képmező másik felének vegetációarculatához hasonul. Kinyúló sugarai sajnos illusztratív „szájbarágással" éltetik a bimbófa virágát, az antropomorfizált növénypárost, az ücsörgő emberhármast s a bekeretezett ipari „lombikaspektust". A naptömegből leágazó örvénylő felhőmotívumok pedig mellékesen utalnak még éghajlatra, évszakra is.

A bimbótengely-fától balra, földgömbre emelten hatszögű kristálymandorlába ízesül egy széttárt karú bimbólény-ember. Míg az átellenes oldal növénypárosa antropomorfizált, ez az ember növényiesített lény. Érdemes összevetni Mizser Pál érdekes növényember- és embernövény-szimbolikájával. Hincz növényrészek addíciójával építkezik, izomkötegekként kezelve ezeket, azaz az ember anatómiáját rakja ki a hasonló növényrészekből. Mizsernél viszont a növények egész struktúrája válik emberivé, vagy fordítva, embereinek struktúrája válik növényivé, mivel egymás struktúrájára utalnak szüntelenül oda-vissza. Mizser ritmikusan sorakozó kompakt embercsoportjai részben ezért tudják a növényi összefonódás, emberi összefogás tartalmait megérzékíteni. Hincz bimbóemberénél viszont a részekből összeálló addíciót lehet csak érezni, elsősorban azt, hogy más minőségű részekből épít fel más minőségű egészet. Talán ez az oka annak, hogy ez a bimbófejű lény egy kicsit groteszkké is válik a környező mikroformai nyüzsgésben.

A bimbólény hatszögmandorlájához egy kisebb hatszögmotívum is kapcsolódik, mégpedig 90°-kal elforgatva. Ez a hatszög szerkezetileg a bimbótengely által szétválasztott szférák összekötésére szolgál, s a mozaik egyik tartalmi gyújtópontja is a síkból három dimenzióban kidomborodó „világszemével". Az óriás hatszögnek nemcsak a belsejében áll ember, hanem a külsejéhez is kapcsolódik egy nehezen felfedezhető fél emberalak, egy olyan madaras-kalitkás attribútummal, amely a keretezett lombikrendszer szerkezeti forgatottja. A kompozíció bal oldalának ez a kalitkás figurája a másik oldal ülő hármas csoportjának kompozíciós egyensúlyozására is hivatott a harmadfokú szimmetriatengely köré szerveződések következtében.

A mozaik figuratív formái egymáshoz viszonyítva ellentmondásosak. A probléma itt ugyanaz, mint a debreceni gobelinnél, csak más hangszerelésben jelentkezik. Egyrészt a jobb oldali hármas csoport egy térbeli szituáció „átültetett" jeleneteként a bal oldali két álló figura szimbólumigényét kérdőjelezi meg – s fordítva. Másrészt mindegyik figura más jellegű képi elemekből, más logika szerint és más léptékben szerveződik, azaz egyedi struktúrájuk egymáshoz viszonyított másneműsége ellentmondásos. Ebből a szempontból még az üvegablak figurái a legegységesebbek, viszont ott is felmerül, mint a másik két műnél, a nonfiguratívitás és a figuratívitás összehangolásának problémája.

Hincz Gyula: Motorkerékpár, olaj, vászon, 120×70 cm, 1976 k. (fotó Fejér)

Mindhárom monumentális alkotásnál s táblaképei egy részénél Hincz Gyula az absztrakt képépítő elemet a figuratív formaelem hátteréként, a kettőt együtt pozitív-negatív formaviszonylatként alkalmazza. Az adott képi struktúrákon belüli pozitív-negatív formaviszonylatok így más-más törvények szerint szerveződnek, s ez eleve ambivalens struktúráltságot eredményez. Ugyanakkor – mint a gobelinnél és a mozaiknál láttuk – még a figuratív szférán belül is létrejönnek ellentmondások, mivel természetelvű ábrázolásrészletek szimbolikus igényű formákkal s illusztratív modellekkel társulnak. Ezáltal pedig ezekben – a pozitív s negatív formai jelleg tekintetében ambivalens – struktúrákban a pozitív formaviszonylatok is egymástól elütővé válnak, mert maguk a pozitív struktúraelemek más-más absztrahálási séma, más-más vizuális logika szerint épülnek fel. A figurativitás és a nonfigurativitás szintézisének kereséséből fakadó, nyitva maradt problémák ellenére e három monumentális mű persze nagyon sok eredményt is tartalmaz. Bravúros formakezeléssel lelemények ötletek sorát valósítja meg bennük a művész. A három művön végigvonuló problémák hasonlósága a rendszerépítés nagyszabású igényéből ered. Ez a fajta kísérletezés a felvetődött problémák továbbgondolására késztet, s a jövőben egységesebb struktúrák kiépítésére adhat ösztönzést.

SCHENK LEA

Jegyzetek

1 Juhász Ferenc: *Költészet-katedrális*, Szépirodalmi Könyvkiadó, Budapest, 1970. 250. o.

2 Bauer Jenő: *Hincz Gyula*, Képzőművészeti Alap Kiadóvállalata, Budapest, 1975. 34. o.

3 Horváth Béla: *Hincz Gyula mozaikja*, Művészet, 1974/6. 17. o.

Hincz Gyula: Illusztrációk a Toldihoz, fametszet, 14×17 cm, 1945–46

A könyv művésze

Hincz ahhoz az örökifjú alkotói típushoz tartozik, amelynek stílusa külső hatások szakadatlan asszimilációja folytán képes a szüntelen megújulásra és a feladatokhoz való rugalmas alkalmazkodásra. Lépésről lépésre hódította meg a hazai avantgarde, a német késő expresszionizmus, a neoklasszicizmus és a szürrealizmus határmezsgyéjén mozgó párizsi iskola, valamint az olasz novecento eszköztárából mindazt, amit használhatónak érzett sokszólamú nyelvezetének és virtuóz technikájának kialakításához. Így született az a félreismerhetetlen hinczi stílus, mely minden változatossága ellenére tartalmazza az állandóság jegyeit. Korábbi eredményeinek új összefüggésrendszerbe helyezett felidézésében az életmű belső kontinuitása is megnyilvánul. Mintha a megszüntetve megőrzés és meghaladás dialektikus törvényét példázná az a mód, ahogy Hincz minduntalan túllép korábbi önmagán és korábbi példaképein, gazdagodva az új utakban rejlő új kifejezési lehetőségekkel, ugyanakkor átemelve az új rendszerbe a korábbi vizuális nyelvi anyag szókincsének egy részét.

A több mint fél évszázados életút minden stilisztikai rezdülését ma még lehetetlen végigkövetni, annál is inkább, mert az alkotások számát és az ágazati-műfaji sokrétűséget tekintve egyaránt grandiózus életművel meglehetősen mostohán bánt a kortársi szakirodalom. Szinte nincs kivel vitatkozni, ha azt a célt tűznénk ki, hogy dialógus formában közelítsük meg a hinczi stílus mibenlétét és kérdőjeleit. Így hát magunknak kell megfogalmazni azokat a kérdéseket, amelyekre választ keresünk.

Kreatív vagy interpretatív alkatú művész Hincz Gyula? Stílusa szintézis vagy eklekticizmus? Pályaképét a korszak kihívásaira adott művészi válasz vagy a lehetőségekkel való élni tudás alakította? Asszimilációs képessége tartalmi gyökerű vagy csak a képi nyelvben való jártasságának bizonyítéka? Életművének ágazati és

Hincz Gyula: Lovas, rézkarc, 31×39 cm, 1946

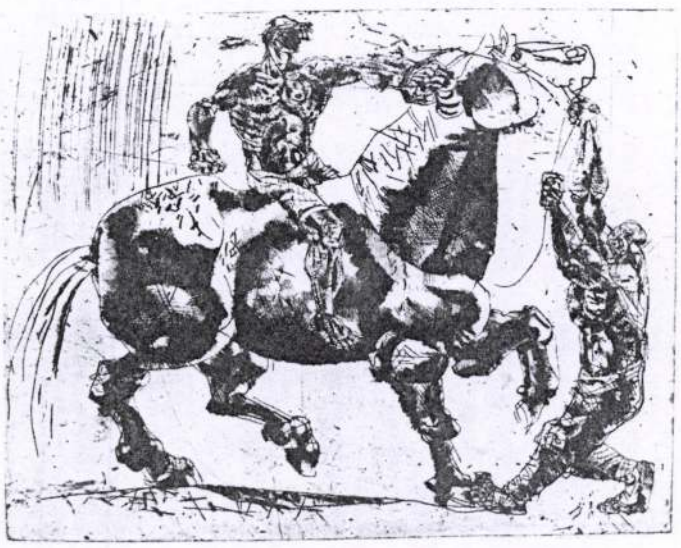

Hincz Gyula: Signettek, fametszet, 9×13 cm, 1945–46 (fotók Fejér)

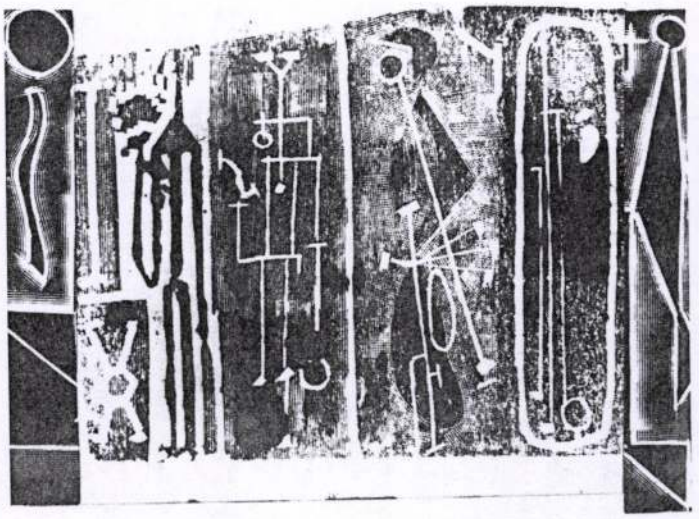

műfaji sokszólamúsága a mögöttes tartalmi meg adekvát kifejezési formájának makacs keresése vagy a szakmai mindent tudás játékos kiélése? Tartalmi közlendője a megélt korszak véren-agyvelőn-idegen átszűrt élményeinek tragikus-katartikus komplexitása vagy mások élménybázisán fogalmazódott jelek több-kevesebb fogékonysággal újjáélt pszeudókompilációja?

A feltett kérdéseknek a formális logika vagy-vagy alternatívájaként való megválaszolása nyilvánvaló képtelenség, felvetésük azt jelzi, hogy a hinczi stílus szövetének lebilincselően artisztikus felszíne mögött egymást feltételező és dialektikus egységet képező ellentétpárok rejlenek. Hasonló kérdések nemcsak századunk művészetének számos kimagasló képviselőjével, hanem az egyetemes művészettörténet nem egy, sematikus sztereotípiákkal elintézett jelenségével kapcsolatban is jogosnak tűnnek.

Honnan indulhatunk el ezek után a hinczi életmű stílusproblematikájának megfejtése felé? Egy minden rezdülésében kétségtelenül egyéni, szuverén képi világ talányait megfejteni csak belőle magából kiindulva lehet, fogalmi kategóriákkal csak azt a koordináta-rendszert tudjuk felrajzolni, mely a vizsgált jelenség határai és összefüggései terén igazít el. Mi tehát az öntörvényű hinczi stílusvilág magából kibontható, legjellemzőbb, egyszersmind legproblematikusabb jellegzetessége? Minden művén érződik valami alig megfogalmazható lebegés – filmes kifejezéssel: áttűnés –, melynek érzékelése elbizonytalanít annak megítélésében, hogy elsődlegesen átélt vagy átvett, lényegből fakadóan őszinte vagy felszínesen becsületes, töprengésből vagy rutinból született-e az éppen vizsgált mű. Távol áll tőlem, hogy megkérdőjelezzem a művész jóhiszeműségét és szubjektív őszinteségét, tiszteletre méltó tevékenységének eredményei mégis azt szuggerálják, hogy stílusának összetételét – többirányú affinitása mellett – a mindenkori fogyaszthatóság praktikus szempontja is meghatározza. Olyan sajátos tünemény a hinczi stílus, mely együtt lélegzik századunk művészetével, ugyanakkor tartalmazza a kor csúcsteljesítményeinek popularizálását, leegyszerűsítését, s azokat a könnyebb és átélésmentesebb felfogás irányába transzponálja.

Mindezt híven tükrözik a bravúros és már-már köznyelvi szintre emelkedett Hincz-illusztrációk. Ezek jellemzésénél előre kell bocsátanom: a művész teljes életművéről úgy érzem, hogy minden általa művelt műfajban a grafikai jelleg dominál. Ezért illusztrátori alkotó-

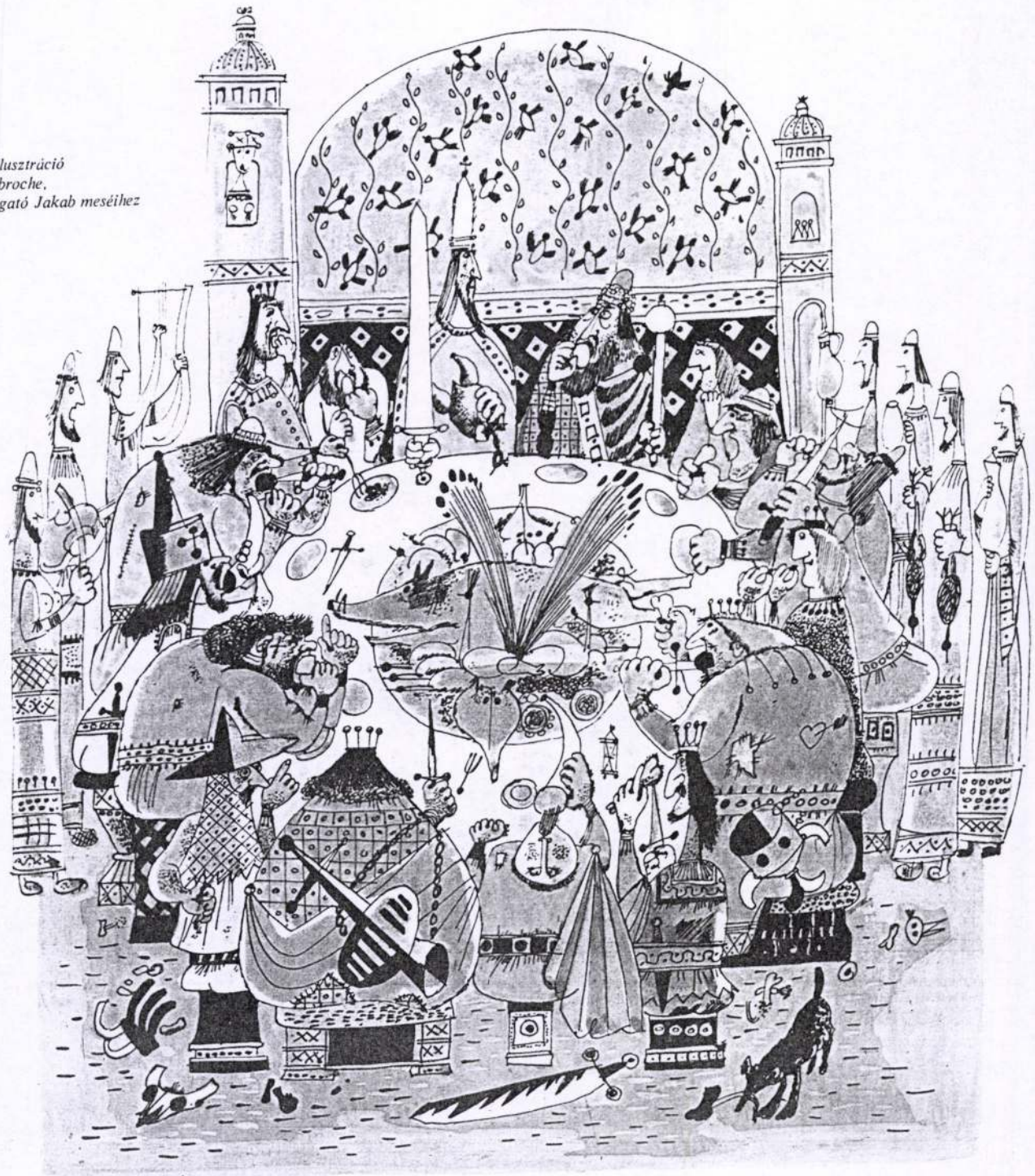

Hincz Gyula: Illusztráció Jacques Tournebroche, vagyis Nyársforgató Jakab meséihez (fotó Tahin)

Hincz Gyula: Fej, fametszet, 13×10 cm, 1945–46

Hincz Gyula: Béke, rézkarc, 38×32 cm, 1950 k.

Hincz Gyula: Illusztráció a Gulliverhez, toll, tus, 50×36 cm, (fotók Fejér)

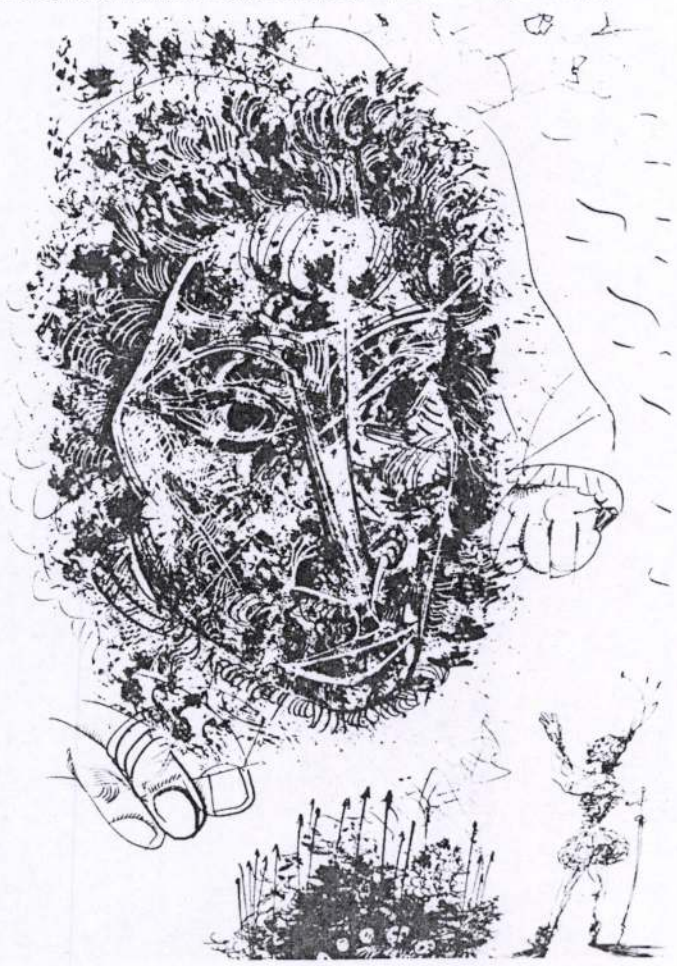

Hincz Gyula: Fej, vegyes technika, 40×30 cm, 1968 k. (Corvina Fotóarchívuma)

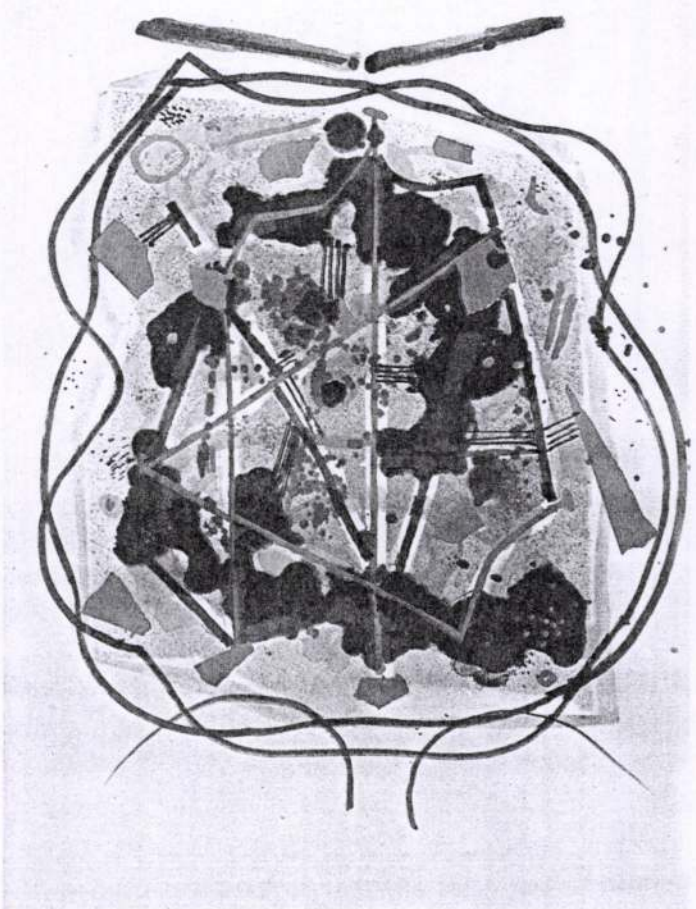

Hincz Gyula: Illusztráció Pablo Neruda verséhez, vegyes technika, 35×45 cm, 1975 k. (fotó Fejér)

módszerének elemzése az egész életmű problematikájának kulcsát is adhatja.

Hincz érett mesterként vállalja első könyvművészeti szereplését. 1935-ben Mécs László verseskötetéhez készít illusztrációkat, a negyvenes évek elején több regényt díszít rajzokkal, így Csathó Kálmán, Herczeg Ferenc és Márai Sándor műveit. A felszabadulás után Karinthy Frigyes *Martinovics*át illusztrálja, majd 1948-ban alkotja azt a művét, melyben már a kortársi kritika is a magyar könyvművészet egyik csúcsteljesítményét látta. A Keleti Arthur és Tevan Andor részvételével született kötet, Anatole France *Jacques Tournebroche*, vagyis *Nyársforgató Jakab meséi* című művének illusztrálása nemcsak Hincz életművének egyik legsikerültebb alkotása, hanem a Tevan nyomda negyedszázados működésének kiteljesedését is fémjelzi. Ezt követően a hatvanas évektől sűrűsödnek a legkülönbözőbb feladatokat magas szinten megoldó Hincz-illusztrációk. Darvas József, József Attila, Illés Béla, Juhász Ferenc, Váci Mihály és Devecseri Gábor műveinek díszítése mellett számos nagy sikerű gyermekkönyv is dicséri mesterünk sokoldalúságát.

Hincz illusztrációi akkor a legerősebbek, amikor túllépnek az asszociatív kísérőszólam szerepkörén, és a képanyag a kötet könyvművészeti struktúrájának is szerves alakítójává válik. Ez természetesen megfelelő nyomdászpartnereket is kíván. A *Nyársforgató Jakab*-kötet remeklését az is magyarázza, hogy az író-fordító Keleti Arthur Gulácsytól Vértes Marcelig és Fáy Dezsőtől Molnár C. Pálig a könyvművészet legjelentősebb grafikusaival gyakorolta az egyenrangú partnerkapcsolatot.

Hincz illusztrációinak sokféleségében nem könnyű az egység és a kvalitatív rendező elv megtalálása. Az a külsőleges közelítés, hogy milyen az összhang szöveg és kép között, illetve a kép mennyiben lép be alakító tényezőként a könyv struktúrájába, csak első fokon visz közelebb a kérdés lényegéhez. Nyilvánvaló, hogy a szöveg fajsúlya mint inspiratív erő nem közömbös az illusztráció születésekor. Ennek ellenére Hincz a legváltozatosabb feladatokat egyenletes szinten képes megoldani, aminek titka saját alkotómódszerében keresendő. Ezt a titkot pedig abban látom, hogy a mester minden művében jelenlévő, a legváltozatosabb megjelenési formákban is közös mögöttes tartalmi réteg teszi hitelessé a felszín minden meglepő fordulatát. Ez a tartalmi réteg pedig maga a hinczi élettapasztalat és világlátás; az a kajánul bölcs, kellemesen fűszeres és nagyvonalúan összefüggésekben látó, kulturált gondolkodásmód, mely önmagában is megáll, de talajként termékenyen fogad be mindent, ami a különböző feladatok specifikumából következik.

És itt érkeztünk vissza kiinduló kérdéseimhez. Hincz kreativitása specifikus teremtőkészség. Nem az epigon szintjén interpretál egyetemes stíluseredményeket, hanem a saját világának szűrőjén átbocsátott, játékosan újjáteremtett formában. Stílusa – a szó nemes értelmében – eklektikus, nem a felhasznált elemek betetőző összegzése, hanem szellemes és sohasem véglegesen zárt vegyületképzés. Pályaképe azt a kompromisszumkészséget példázza, amely nem tér ki a lehetőségek és kihívások elől, de mégsem válik azok rabjává. Elegendő belső önmozgással rendelkezvén ugyanis, lényegi megalkuvás nélkül képes vállalni bármilyen kompromisszumot. Asszimilációs készségének lényege a befogadott elemek értése és nem pusztán alkalmazni tudása. Századunk mások szemében vegyíthetetlennek tűnő, olykor kétes értékű nyelvezeti eredményei nála békésen egyesülnek.

Hincz életművének ágazati és műfaji sokszólamúsága nem az önkifejezés adekvát formájának küzdelmes keresése, de nem is a virtuóz nyelvi készség önigazoló próbára tétele, hanem annak a mélységes belső kultúrának a szubjektív tükröződése, mely tartalmi homogeneitást biztosít bármely formában történő intonációnak.

Végül le kell szögeznem, hogy Hincz tartalmi közlendője a közvetítő közeg minden önmozgása, lebegő kétértelműsége és esetenkénti hamis felhangjai ellenére az átélt korszak valós problematikája, az a tragikus-katartikus komplexitás, mely a legnagyobb mesterek kezén lélegzetelállítóan szívbe markoló totalitásélményként jelentkezik, Hincznél pedig halkabban hangszerelt, kesernyésen derűs, pajkosan bölcs, önfeledt, ám mégsem súlytalan játékosság mozgatórugójává szelídül.

THEISLER GYÖRGY

A jövő nemzedékért

Nevelési módszerről akkor szokás beszélni, ha a neveléssel foglalkozó ember előre meghatározott célkitűzéseket követ, s ezek megvalósítása érdekében zárt logikus pedagógiai rendszert dolgoz ki és alkalmaz. A pedagógiai rendszerek alkotói a tipikust, az átlagost veszik figyelembe, ennélfogva kivételnek, rendkívüli esetnek tekintik azokat az eseteket, amikor a rendszer nem alkalmazható sikeresen.

Többé-kevésbé így történik ez a fiatal művészek nevelésében is. Az oktatással foglalkozó művésznek többnyire van valamilyen elképzelése arról, hogy milyen úton-módon, milyen feladatok megvalósításával érheti el a fiatal növendék a művészi megjelenítés és kifejezés magasabb fokozatait. A tapasztalat szerint a művészetpedagógus kétféle növendéket különböztet meg. Az egyik típust könnyű irányítani, mert hajlik arra, hogy legalább kiindulópontul azokat az esztétikai elveket fogadja el, amelyeket mesterétől hall. A másik ellenben fél attól, hogy a mester csatlósa, médiuma lesz, s eleve lázad ellene: minden alkalmat megragad a szembehelyezkedésre. Ennek a kapcsolatnak rendszerint látványos konfliktus a vége, amit sem a tanár, sem a növendék nem sajnál: örülnek, hogy megszabadultak egymástól, hiszen az ilyen viszony túl sok terhet ró a pedagógusra, megzavarja őt saját művészi tevékenységében, sőt a feszültség gyakran túlterheli idegrendszerét is.

A művészeti főiskolákon, ahol felsőbb szinteken megvitatott és jóváhagyott elvek, célkitűzések szerint folyik az oktatás, gyakoriak az ilyen esetek. A Képzőművészeti Főiskola történetében gyakori az olyan periódus, amikor a tanár nem választhatja ki növendékét vagy a növendéket egy neki nem tetsző műterembe utalják. Manapság ez nem fordulhat elő, de az intézet fennállásának első ötven évében jobbára ez volt a helyzet, majd 1949–1964-ig szintén hasonló rendszer szerint működött az intézmény.

Hincz Gyula: Figura, linó, 55×40 cm, 1963–64 (fotó Fejér)

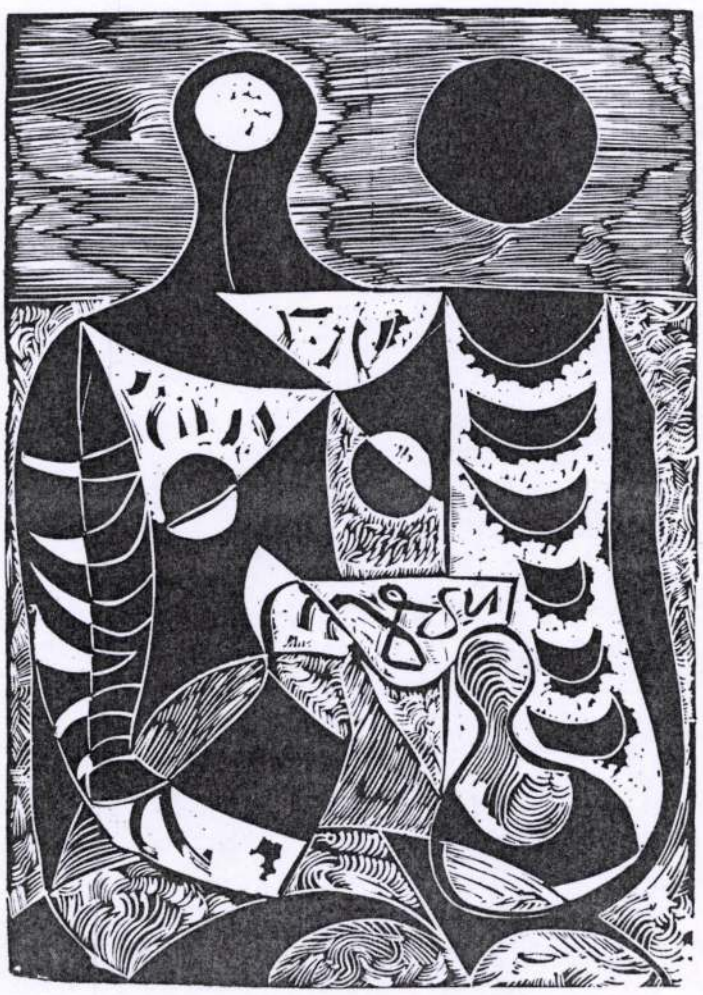

Az első félszáz év az akadémizmus jegyében telt el, majd ezt a Réti István-féle nagybányai szemléletű és Croce filozófiájától befolyásolt pedagógiai elvek időszaka követte. A maguk nemében kitűnő elvek voltak ezek, de sok fiatal művészt – akik már találkoztak az európai avantgarde-dal és némileg ismerték a Tanácsköztársaság művészetét – nem elégítettek ki. Szerencse volt, hogy Lyka Károly liberalizmusa következtében Vaszary János több mint tíz évig működhetett a Főiskolán. Ebben az időben tanult az intézményben Hincz Gyula, aki nemcsak életre szóló művészi indítást kapott Vaszarytól, de tőle nyert művészpedagógiai útmutatást is.

Hincz Gyula Vaszary halála alkalmából írt visszaemlékezésében összegezi mindazokat az élményeket, melyek egész további művészeti, majd művészetpedagógiai munkásságát meghatározták. Emlékezését olvasva, úgy tűnik, Hincz Vaszaryról szólva megfogalmazza az ideális nevelő alakját, és vázolja a korszerű művészetpedagógia főbb vonásait: „A modern humanista és tanítómester sokrétű igényével kezelte s irányította növendékeit. Előadásaiban a művészet kérdéseinek megvilágításához a zene, az irodalom és a tudomány analóg kérdéseivel gyakran vont párhuzamot, hogy tárgyra vonatkozó megjegyzése minél gazdagabb és világosabb legyen tanítványai előtt."

Olyan elvek ezek, amelyek Hincz Gyula művésznevelői tevékenységének is alapelemei. Hincz nem az esztétikumban hisz, hanem a művészet nélkülözhetetlenségében és fontosságában. A művészetet korjelenségnek, a világra vonatkozó tudásunk, ismereteink összegezésének, továbbfejlesztő eszközének tartotta. Sohasem a formát vélte elsődlegesnek, de nem tudott külön gondolkozni a „tartalomról" sem. Számára a képzőművészet produktumai egyfajta vizuális képletek, amelyekkel meg lehet sejteni a lét szövevényét és struktúráját, anélkül hogy szabályokra vadászott volna. A művészetet valami olyan dolognak tartotta, mint a mondabeli Faust a maga mágikus világképleteit. Hincz mágiája, világképletre való törekvése azonban sohasem volt misztikus, hiszen materialista felfogása ezt eleve megakadályozta. A világ teljességének érzékelése és átfogása: ez volt saját művészi törekvéseinek célja, s ezt a maga szabta feladatot osztotta meg azokkal, akiket a művészet jobb megértése és művelése felé kívánt irányítani. Őrá is jellemző, amit Vaszary-tanulmányában ír: „Pedagógiai módszere nem a probléma részenkénti megismertetéséből állott, hanem mindig totális megragadása a feladatnak s nem demonstratív (azt megalázónak tartotta), hanem kritikai. Nem állított fel fokozatot a fej, alak s kompozíció, rajz és festés között. Módszere mindig az egész művészire, az esztétikaira való rávilágítás volt..."

Ilyennek ismertem meg Hincz Gyulát első találkozásunkkor, 1941-ben, s ezt az antiakadémikus, receptellenes magatartást értékelem benne ma is. Sohasem tudott mit kezdeni azokkal, akik a művet valamiféle minta (akár modell, akár mások műalkotása) után akarták művelni. Mindig is hangsúlyozta, hogy a művészet nem kézügyesség, hogy a természet utánzása, a látvány másolása nem művészet. Így írta: „ez bevezető rész, amit tudni kell". A tulajdonképpeni művészi tevékenység: véleménynyilvánítás a világról, egy kor szellemének megfogalmazása s egyúttal kontrollja is. Ezért vonzódott mindig a mérhetőhöz; csodálva tanulmányozta a fizikát, a matematikát, a kibernetikát, s ezt ajánlotta növendékeinek is.

Aki Hincz pedagógiáját meg akarja ismerni, annak nem ajánlom, hogy hivatkozási példáit elemezze, hiszen Picassótól Malevicsig különböző művészekért lelkesedett, s olyan hevességgel ajánlotta növendékeinek érdeklődése tárgyát, mint ahogy a szerelmes dicséri imádottját. Érdeklődésének tárgya gyakran változott, de a művészetről mindig ugyanúgy gondolkodott. A példákat és az életműveket a művészet eszméjének megtestesüléseként kezelte. Sohasem az egyénit, a rendkívülit értékelte a kiválasztott művekben és művészekben, hanem a világ értelmezésének és megragadásának példájaként tekintette őket. Ha fontosnak tartotta is, hogy a műalkotás személyes jellegű legyen, nem az eredetieskedésre, a különlegesség keresésére buzdította növendékeit, hanem arra, hogy minél személyesebben, szabadabban: az elfogulatlan intuíció útján kibontakozó lehetőségeiket felfedezve alkossanak.

Hitt abban, hogy a művészet nem szakmai ügy, hanem emberi hivatás. Vaszaryról írott tanulmányában mondja: „etikai magatartás az esztétika törvényeivel". Ez az oka annak, hogy a hivatásos művésszel éppúgy szót

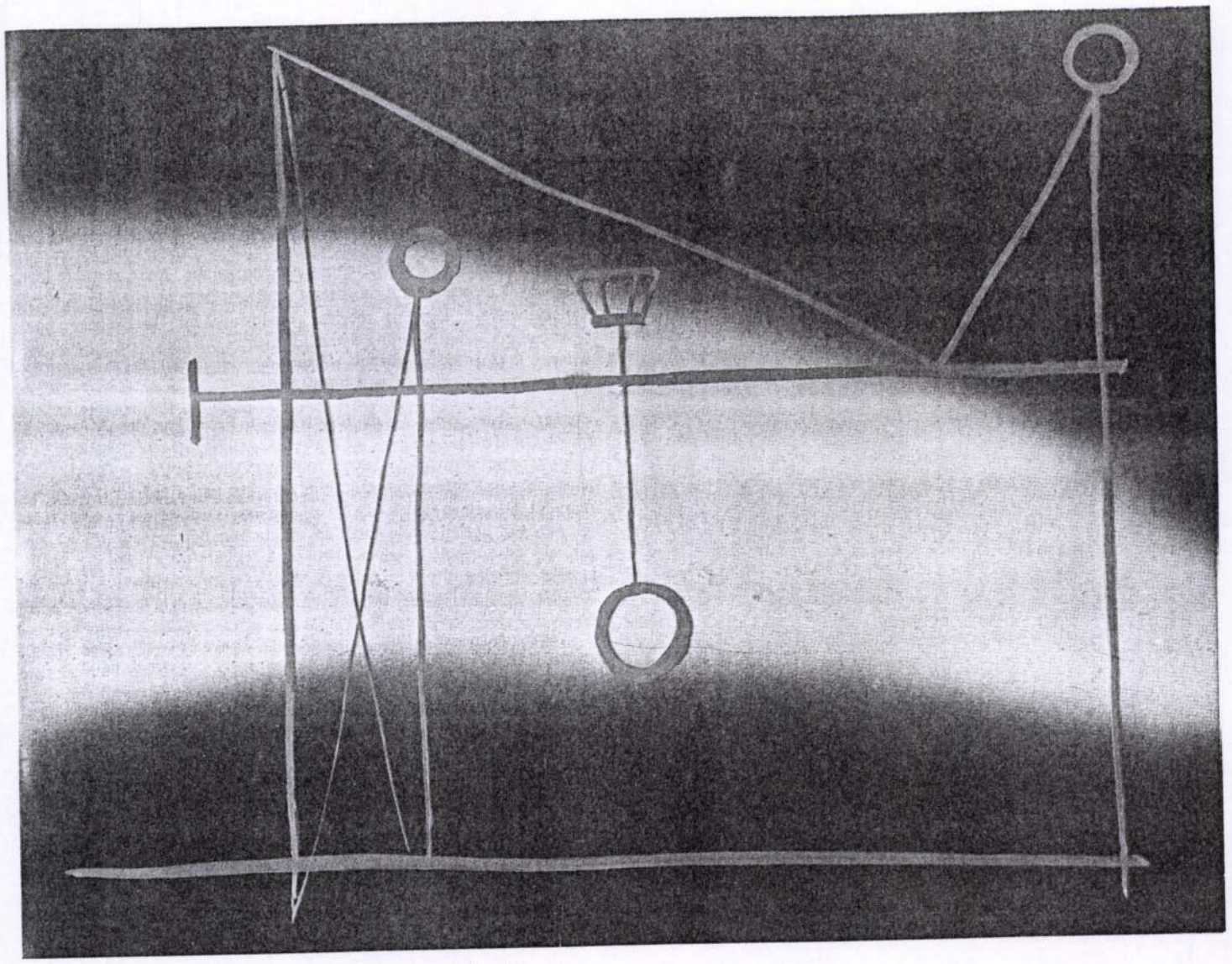

Hincz Gyula: Ház, fotó, rajz, 30×40 cm. 1946 k. (Corvina Fotóarchívuma)

tudott érteni, mint az amatőrrel. Sőt életének egyik eredménye és munkásságának kiteljesedése, hogy amatőrök százait nevelte, a neki tetsző szabad felfogásban. Így kárpótolta magát amiatt, hogy főiskolai tanári munkássága nem volt zavartalan, és csak igen korlátozott mértékben valósíthatta meg elképzeléseit. 1949-ben, a reform időszakában került a Képzőművészeti Főiskolára. Kinevezésének nem sokáig örülhetett, mert a zsdánovizmus korszaka a művészettől és az ő elveitől is idegen normák követésére késztette. Lojálisan eleget tett a vállalt feladatnak, de (jellemző) az ő osztályán mégsem uralkodott a tematikus naturalizmus. Növendékeit arra biztatta, hogy modern szellemű szocialista művészetet alakítsanak ki.

1956 után látszólag javult a helyzete, de pedagógiai vénája ekkor sem teljesedhetett ki igazán, mert a tanári karban többségben voltak a művészet szabadságát az „öncélú esztétizálásban" látók. Ebben az időben egyetlen mentsvára az Iparművészeti Főiskola volt, ahol szabadabban tevékenykedhetett. Arra törekedett, hogy a funkcionális művészet és az autonóm művészet közti merev különbségtevést megszüntesse. Színelméleti előadásai, az anyagszerűség és a rendeltetés összefüggéseire irányuló korrektúrái sok fiatal művésznek egész életre szóló iránymutatást jelentettek. A Képzőművészeti Főiskolán összekülönbözött művészetpedagógiai kérdések miatt, s ezért 1964-ben nyugdíjazták.

Néhány évi szünet után újra a művészetnevelés problémája foglalkoztatta. Egyetértésével, majd eszmei irányításával alakult meg a zebegényi Szőnyi István Szabadiskola. Ezt az intézményt a növendékek afféle főiskolai előképzőnek tekintették, s azt várták az ott munkálkodó művésztanároktól, hogy tanítsák meg őket azokra a mesterségbeli fortélyokra, amelyek segítségével könnyedén bejuthatnak az annyira áhított felsőoktatási intézménybe. Hincz az első évben még engedett ezeknek az elvárásoknak, de a második évtől kezdve szorgalmazta, hogy a képzőművészet elméleti megismerését és manuális gyakorlását önmagáért, a rátalálás, az önkifejezés és a mások számára is örömet szerző munkaként végezzék. Magatartásának, következetességének eredményeképpen a művészet új dimenziói bontakoztak ki a szabadiskola növendékei előtt. Egyre többen fogadták el Hincz koncepcióját, amely szerint a művészeti tevékenység társadalmilag hasznos cselekvés, hiszen célja az emberformálás, a világ jobb megismerése és tudatos alakítása.

Korrektúráival biztatta, elismeréseivel, megértő hozzászólásaival boldoggá tette növendékeit. El tudta fogadtatni növendékeivel, hogy a művészet fontos és hasznos dolog, s művelése nem privilegizált személyek joga, hanem közügy, amelynek célja a minden emberben rejlő lehetőségek kibontása, tudatosítása. Együtt tudott örülni a kísérletezőkkel, szinte kollegiális együttérzéssel vizsgálta a sokszor gyatra és bizonytalanul tapogatódzó kísérleteket, s szerény hozzászólásaival segítette a mű elgondolóját, hogy az minél egyszerűbb és magvasabb megoldást fedezzen föl.

Embertiszteletéből következik, hogy a más személy világának elismerése, óvatos körüljárása és tapintatos áttekintése, bírálata, eligazítása mindenféle művészetpedagógiai tevékenységének alapelve volt. Türelemmel, önmérséklettel, de meg nem alkuvó következetességgel foglalkozott a sokszor naivnak és esetlennek tűnő munkával is. Mindig talált olyan fogódzót, amely a gyenge teljesítmény visszásságainak felderítése ellenére bátorítást, buzdítást adott és jobb újrafogalmazásra ösztönzött. Törékeny alakja, gyakran fáradt arca ellenére munkabírása szinte kimeríthetetlen. Egy-egy alkalommal négy-öt tucat munkát is figyelmesen átnézett, s kollégái legnagyobb ámulatára a tanári megbeszéléseken ezekre pontosan emlékezett, amikor elemezte a kirívóan jó és rossz példákat. Egy-egy neki különösen tetsző gondolatot, elképzelést olyan tüzetesen boncolgatott, hogy évekre szóló programot adott az alkotójának.

Embertisztelete, a más munkája iránt tanúsított figyelme, humanisztikus, emberformálásra törekvő elvei számtalan fiatalt igazítottak el a jó művészethez vezető úton. Barátságos lénye, példátlan beleérző képessége, gyors pedagógiai intuíciója, véleményem szerint, a legnagyobb nevelők közé emeli. Nem csip-csup elgondolások, hanem az egész átfogásának és építésének gondolata vezeti Hincz Gyulát művészi tevékenységében – s ami ettől elválaszthatatlan –, embernevelő, értéket látó és láttató munkájában.

VÉGVÁRI LAJOS

A kritika tükrében

Rabinovszky Máriusz: Kiállítások a tavaszi hónapokban
(Magyar Grafika, 1929)
„A fiatalok között [a Tamás Galériában] Hincz Gyula tűnt ki nagyszerű tehetségével... Biztos irányt még nem választott és látszik munkáján az öröm, hogy tudja a stílusát ennek meg annak a legmodernebb művésznek is... De nála egyelőre még nem az a fontos, mit csinál, de hogyan csinálja... Bizonyára még sokféle gúnyát fog váltani művészete..."

Hincz Gyula: a Kék Madár, festett gipsz, 26×13×7 cm, 1957

Hincz Gyula: Kitekintő, festett gipsz, 70×30×30 cm, 1958 (fotók Somfai)

Gerevich Tibor: Római magyar művészek *(Magyar Művészet, 1931)*
„Csökönyösen kapaszkodott, főként Berlinben, a Sturm körében eltanult meddő spekulatív művészi teóriába, s bár ezeken alapuló képei között nem egy akad, melyből a tévedések ellenére élesen kiált ki tehetsége, legtöbbjén idegen, absztrakt-dekoratív formulákat utánoz. Rómában visszatért a természettanulmányhoz, amit korábban szentségtörésnek, árulásnak tekintett volna. Nem volt könnyű önmagát, tévedéseit megtörnie. Már a természethez, a büntetlenül meg nem tagadható valósághoz megtérő első római tanulmányain felvillan egészséges ösztöne és erős formáló ereje, mintha hályog hullott volna le szeméről. Jó orvos az Örök Város. S nagy kár lett volna Hincz Gyuláért, ha magára nem talál. Megtérése nem fog hatás nélkül maradni a legfiatalabb magyar festőnemzedékre."

Lázár Béla: Katalóguselőszó
(Barcsay Jenő, Czóbel Béla, Egry József, Farkas István, Hincz Gyula, Kmetty János, Márffy Ödön, Medgyessy Ferenc és Vilt Tibor csoportkiállítása; Ernst Múzeum, 1937)
„*Hincz Gyula* új köntöst öltött, hogy most mint festő jelentkezik e helyen először. A Szinyei-társaság Mécs László verseihez készült, fantasztikussá nőtt rajzaiért kitüntette, de a festményei a grafikustól csak keveset vettek át. Mindenesetre átvették a kavargást. De a grafikai vonal kavargása és az ecset korcsolyázása két dolog. A grafikai vonal izzása, Farkas Zoltánnak a Zichy-díjról írt jelentésében olvasható finom megjegyzése szerint, a végtelenség sóvár keresését éreztetheti. A festői előadás ily lázas izgalma, a különben statikus tárgyakat önmagukkal állítja ellentétbe. És mégis Hincz Gyula a legnagyobb reménységünk."

Halápy János: Három kiállítás *(Hétfő Reggel, 1943. I. 18.)*
„*Hincz Gyula a Tamás Galériában*... Mint mikor a drámaíróban megszületik az ötlet: följegyzi a leglényegesebbet, amire és ami köré épül majd a mű... Sokszor talán túlságosan is tömören fogalmazottak ezek a mondatok... az ínyenceknek tálal ínyencfalatokat. El is kapkodták már a legtöbbjét."

Kárpáti Klára: Műteremlátogatás *(Kortárs, 1947–49/8.)*
„Hincz véleménye szerint korunk átmeneti jellegű. A polgári társadalomból a szocialista társadalomba vivő úton az alapvető változás nálunk már megtörtént, a kialakulása azonban még folyamatban van. A művész is részese... ennek az átalakulásnak. A jövő szocialista társadalma új viszonyt teremt az egyén és a közösség között. Ezt az új elrendeződést kell tükröznie az új festői műfajnak is. Tehát a múltra jellemző festői műfaj, a táblakép helyére is valami újnak kell jönnie. Ez valami freskószerű festészet lenne, ahol az ellentétek kiegyensúlyozása érvényesülhetne."

Hevesy Iván: Hincz Gyula *(Műterem, 1958/7.)*
„...nem legyőzhetetlenül, de mégis kiütközik némi csendes birkózás az elbeszélő, mesélő, lírai vagy drámai tartalom és a hibátlan vizuális képegység között. Hincz Gyula munkái közül azok igazolják ezt legbeszédesebben, amelyeknek ilyen tartalmuk nincsen, s éppen ezért, nem két fázisban születtek meg – mint megfogott motívum és mint kiteljesedő kép –, hanem osztatlan képszerű meglátás eredményeként. Az ilyeneket nagyrészt a tiszta, tehát figurális elemektől mentes tájképek között találjuk... egy-egy ilyen intenzív, sűrített pillanat erejével tartják fogva a szemlélő tekintetét."

Pogány Gábor: Hincz Gyula illusztrációi a Petőfi Irodalmi Múzeumban
(Művészet, 1967/10.)
„Hincz mester illusztrációinak művészi igazsága nemcsak a művekkel való teljes azonosulásból következik. Nagy szerepe van a technika, az eszköz maradéktalan ismeretének és kihasználásának. Tusfestésnél az ecset többféle helyzete, nyelének felhasználása, majd a kész lemezen a festéknek kézzel való szétdörzsölése, színes rajzokon a festékfoltok látszólagos esetlegessége – mind a művet szolgálja, a képet és szöveget egyaránt. Grafikáinak, így főképp illusztrációinak általános jellemzője a játékosság, rögtönzés, a vázlatszerűség műfajjá emelése...

...Szobrokat is láthattunk a kiállításon. Igen ritka eset, hogy szobor készüljön konkrét irodalmi ábrázolás igényével. Legfeljebb egy-két, már fogalommá vált irodalmi hős alakját mintázták meg, de illusztrációt alig készítettek. Hincz Gyula ez egész különleges műfajban is értékeset hozott létre. Vörösmarty két versén kívül (A merengőhöz, Gondolatok a könyvtárban) Maeterlinck Kék Madár c. művéhez készült szobrok szerepeltek. Fantasztikus, rendszertelen formájúak, ahogy az anyag kitüremlik a szorító marokból, s meghatározhatatlan, esetleges alakot vett fel. S ez a hatás fokozódik a szivárvány minden színében pompázó máztól, amely az amúgy is kevés nyugodt felületet darabokra töri, úgyhogy a mozdulatlan, szilárd kerámia lobogni látszik, dzsinneket és manókat látunk, érezzük hatalmukat, energiájukat."

Láncz Sándor: Hincz Gyula festményeiről *(Művészet, 1968/4.)*
„... A fordulat Hincz Gyulánál is 1949-ben következett be: visszatérése a figurális ábrázolás problémáihoz... Nem adja föl azt az igényt továbbra sem, hogy a valóságot költőileg újra alkossa; emellett azt tűzi maga elé célul, hogy az új közönséget minél gyorsabban elvezesse a vizualitás azon fokának a megértésére, ahol ő maga is áll... Természetstúdiumokat, fiziognómiai tanulmányokat, bányászportrékat, bányászjeleneteket – néhány portrészobrot is – készít, mintegy előkészítésül a hatalmas pedagógiai kísérlethez. A megszülető képek formanyelve gyökeresen különbözik a korábbi alkotásaitól – eleinte színességét is elvesztette. Ezt azonban hamarosan felváltják nagyon lendületesen komponált alkotásai, melyeket éppen e lendületességük miatt befejezetlenséggel vádoltak. Ezzel a ma már érthetetlen problémával akkortájt sok papírt töltöttek meg; különösen élesen merült fel e vád *Szabad május 1.* című képe ellen, ahol éppen az ünnep vidám kavargását, az érzelmek szárnyalását örökítette olajba. »Befejezetlenségen« a részletek naturális hűségű kidolgozottságát értették: ennek hiányát rótták föl..."

Rózsa Gyula: „Politica artistica" *(Népszabadság, 1971. II. 1.)*
„A nonfiguratív mű... önmagában, ha lefosztják róla a használati utasítást, a rárakódott, de benne nem sűrűsödött ideológiát, nem képes konkrét irányba ható érzelmeket, gondolatokat – azaz képzőművészeti tartalmakat – közvetíteni. Éppen arról a szellemi fogódzóról mond le tudniillik, amely a néző intellektusát és érzelmi világát valamilyen konkrét irányban késztetné aktivitásra. Az absztrakt művekben felsejlő... érzések, gondolatok lényegében alaktalanok és befogadhatatlanok maradnak, a kép ezért válik magánüggyé, legjobb esetben kísérletté, amely műhelyproblémákra adhat választ.

Hincz néhány újabb műve ilyen kísérletnek, zárt alkotásnak bizonyul. Az eddigi életmű háttere ugyan szellemi, értelmező környezetet teremt, s indítékot ad a néző intellektusának (így fedezzük fel a *Világszimfónia* monumentalitását a *Stresszek IV.*-ben), de bizonyos távolságon túl már a cím verbális segítsége sem elég ahhoz, hogy a zárt, egyéni élmény oszthatóvá, befogadhatóvá váljék."

Henszlmann Lilla: Hincz Gyula művészete a XXXV. Velencei Biennálén
(Művészet, 1971/8.)
A 30-as, 40-es évek a hazai művészeti életbe való beilleszkedés időszaka

volt számára... Eruptív tehetségénél fogva a nehézségek ellenére is megtalálta a hazai talajon való kifejezés módját. Érdeklődése mind több műfajra terjedt ki. Táblaképeinek dinamikus planimetrizmusát, képszerkezeteit egyre több kísérlet követte. Dekoratív, monumentális és lineáris intim megoldások egyformán izgatták nyugtalan fantáziáját. A hivatalos művészetpolitika fókuszából kiestek azok a kísérletek, amelyek például a korszerűtlen naturalista színpaddal szemben az orosz kezdeményezésű, modern, dinamikus jelzőszínpad megteremtéséért folytak, s melynek Hincz úttörője lett Magyarországon. Új, igen szellemes hangot ütött meg a modern plakát, az intérieur-plakát és méginkább az újrateremtő s többé nemcsak magyarázó illusztráció, valamint az önálló, nem alkalmazott grafika terén is. Szobrászati tanulmányokat is folytatott s ettől kezdve otthonos ebben a technikában is."

Németh Lajos: Modern magyar művészet *(Corvina Kiadó, Budapest, 1972)*
„...a monumentális dekoratív művészet *Hincz Gyula* működésének fő területe. Egyformán otthonos a sgraffito, a gobelin, a batik és az olaj technikájában, sőt szobrot is mintáz – bár fő művei lendületes rajzú illusztrációi. Hincz is megjárta a római iskolát, de már előtte átment az expresszionista iskolán, a Sturmban állította ki műveit. Művészete tulajdonképpen az expresszivitás és a klasszicitás jegyeit ötvözi (*Női figura*, 1964). Csapongó művészi alkat, az elért eredményeket szüntelenül szétrombolja, még ugyanazon a művén belül is variál, félbehagy, gyakran megelégszik a dinamikus vázlatossággal. Dinamizmusa leginkább Uitz Béláéval rokon, grafikája nem kis mértékig Uitz Ludditák-sorozatának a hangját folytatja, jóllehet hatott rá a külföldre távozott kiváló magyar grafikus, *Szalay Lajos* dinamikus formaadása, Picasso és Hans Erni is. Művei szimbolikája is rokon az utóbbiéval. Rézkarcaiban a mitológia újonnan értelmezett alakjai és korunk általánosan ismert szimbólumai – békegalamb, olajág, géniusz – jelennek meg visszatérő motívumokként. Művészetének fő ereje az invenció, a bravúros forma. A drámai erőt műveiben azonban többnyire az arabeszkszerű játékosság és a modorosság apasztja, illetve oldja fel a pillanatnyi alkotó hevület spontaneitásában. Ahogy Domanovszkynál a szín, a csorduló festéknyalábok az akciófestés hevét idézik, úgy Hincznél a bámulatosan könnyed futamú vonal jut el már-már a gesztus önösségéig."

Horváth Béla: Hincz Gyula mozaikja *(Művészet, 1974/6.)*
„...a budapesti műegyetem nagy üvegablakának megrendelésekor úgy tűnt, megadatott számára a lehetőség. Igaz ugyan, hogy a helykijelölés nem volt éppen szerencsés... Ennél is nagyobb baj, hogy az ablak, mely időközben nívódíjat kapott, befejezetlenül maradt. Nem a művész, hanem a költségvetés hibájából, illetve azokéból, akik így, ahogy van, befejezettnek és kielégítőnek tekintik, holott nem az... Így e tartalmilag és formailag egyaránt jelentősnek indult, felfogásában újszerű, irányt mutatónak ígérkező munka nem töltheti be feladatát, nem érheti el célját... hogy tudniillik az ablak ne egyszerűen világító, színes síkdekoráció legyen, hanem túllépve megszokott felületkitöltő szerepét maga is plasztikus, térképző elem, s mint ilyen, szervesebben kerüljön kapcsolatba az építészettel, s a konkrét mű sajátos meghatározóival épüljön be az adott építészeti egységbe. Egy új felfogásról, elképzelésről van tehát szó, melynek létjogosultságát aligha lehet elvitatni. A művészi gondolatot azonban gyakorlatilag – mint látható – mégis el lehet buktatni, súlyosbítva azzal, hogy egy torzót, egy felemásságot egészként, készként, teljes értékű műként kívánunk elfogadtatni a közönséggel. A rács hiányában ez az ablak egy szokványos odatett kép, üveggel borított fal, de nem építészeti konstrukció, nem él együtt az architektúrával, s hiába a felemelő tárgykör, téma és tartalom: a világ megismerhetősége, a béke kérdése, a munka így, felemásságában nem hathat, sőt riaszt, jól látható befejezetlenségével kellemetlen benyomást tesz."

Hincz Gyula: Varázsló II., színes rézkarc, 24×36 cm, 1963 k. (Corvina Fotóarchívuma)

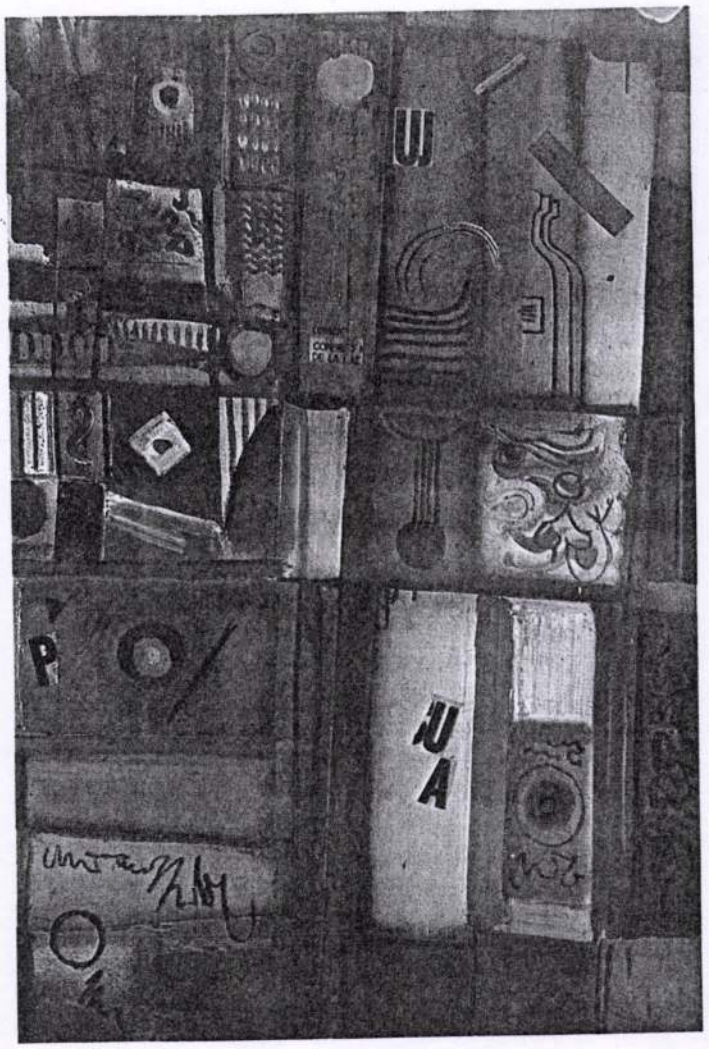

Hincz Gyula: Kirakat, olaj, vászon, 100×68 cm, 1974 k. (fotó Fejér)

Bauer Jenő: Hincz Gyula
(Képzőművészeti Alap Kiadóvállalata, Budapest, 1975)
„Az analógia Picassóval főleg a tekintetben találó, hogy mindkét mester pályája kezdete óta az érzékenység maximumával reagált az európai képzőművészet megújítását célzó valamennyi művészeti kísérletezés, forradalmi törekvés sugallataira, mélyen átélve mindenkor azt, ami a kor művészetében alapvetően új, az adott történelmi pillanatra tipikus volt, ám hozzátéve mindeme törekvésekhez a maguk egyéniségéből azt, ami vívódásaikból, önmarcangoló vajúdásaikból világra kívánkozott... Bámulatosnak nevezhető ösztönös aktualitásérzékkel mindenkor – és csalhatatlanul – a legfrissebb, legidőszerűbb festői irányzatok igézetébe került...

...Liszickij – Hincz bevallása szerint – legkedvesebb előképei, ihletői közé tartozik... Magatartásformájával, kora robbanó tudományos-technikai újat akarásának művészi felmutatásával és mély átélésével mutatott utat Liszickij a változatos művészi magatartás felszabadító lehetőségei felé."

Hincz Gyula kiállításai és kitüntetései

1928: Gyűjteményes kiállítás a Sturm rendezésében, Berlin; Munkácsy-céh I. kiállítása és UME-kiállítás, Budapest; **1929:** Tamás Galéria, Budapest; KÚT-kiállítás, Budapest; **1930:** KÚT-kiállítás; **1938:** Ernst Múzeum, Budapest; **1943:** Tamás Galéria; **1952:** Munkácsy-díj II. fokozat; **1957:** Munkácsy-díj I. fokozat; **1958:** Kossuth-díj; **1959:** Könyvművészeti kiállítás, Lipcse: ezüstérem; **1960:** XXX. Velencei Biennálé; **1961:** Miskolci Grafikai Biennálé: nagydíj; **1964:** Dürer Terem, Budapest; Érdemes művész; **1965:** Magyar grafikai és kisplasztikai kiállítás, Prága, Berlin; **1967:** XX. századi magyar művészet, Royal Institute, London; **1968:** Petőfi Irodalmi Múzeum, Budapest: könyvillusztrációk; Galerie de Saxe, Párizs; Kiváló művész; **1969:** Hajdúszoboszló, Kultúrház; Magyar grafika, Bologna; **1970:** XXXV. Velencei Biennálé; **1971:** Királyi Várpalota, Budapest (Somogyi József szobrászművésszel); **1977:** Csontváry Terem, Budapest.

Pálosi Judit: A magyar gobelinszövés mint éve 1960–1980. 1994

üvegmozaik. A Disputa kompozíciójának eleven ritmusa a rektori tanácsterem hosszanti falán hullámzik végig.

A gödöllői mozaik a gyümölcsöskertben munkálkodó monumentális alakok és a fölöttük-közöttük lévő súlyos lombkoronájú gyümölcsfák foltjainak ritmusára épül. Nőalakjai méltóságteljes nyugalmú, erőteljes és hatalmas istennők: a dús termés, a munka, az élet szimbólumai.

A miskolci egyetem falikárpitja, a Disputa, tudósok vitáját mutatja be, mint a rátalálás és meggyőzés folyamatát. Széles gesztusokkal, kezük szép, kifejező mozdulataival jellemzett figurái bizonyítják, hogy nemcsak a fizikai erők összecsapása lehet látványos, a gondolatok harca, a szellemi birokrakelés is hálás tárgya a képi megjelenítésnek. Domanovszky figurái azonban nem novellisztikus tartalmak hordozói, hanem méltóságteljes, szűkszavúan írt jelképek.

Rálátás szempontjából a mozaik hátrányosabb helyzetben van: a keskeny folyosó nem teszi lehetővé a megfelelő áttekintést. Ennek ellenére érezzük a ritmus lüktetését, a színek egymásba ívelő óriási nyalábjainak, a világos és sötét foltok váltakozásának rendjét, s rajtuk keresztül elérnek hozzánk a karton készítésén munkálkodó festői indulat hullámai.

A folyosót végigjárva viszont a mű részletei hatnak. Három szín – a mélyzöld, a sárga és a fehér – hatalmas foltjain belül számtalan színárnyalat ragyog fel, s teszi változatossá a felületet: a mozaik kirakásának módja érzékenyen reagál a karton finom árnyalataira is, és még a homogén foltokon belül is az apró elemek játékos hajladozásával, a mozaikszemek váratlan örvénylésével tartja fogva tekintetünket.

Önként vetődik fel a gondolat: miért ne jelenhetne meg ez a monumentális, nagyvonalú kompozíció, ez az erőteljes foltritmus, az egymást át- meg átjáró színárnyalatok a gyapjú lágyabb textúrájában?

A mozaikburkolatnál előtér és háttér motívumainak sík felületté, pozitív és negatív formák szoros együttesévé kellett alakulnia. Ugyanezt követelné meg a szövött felület.

Bármilyen murális műfajban dolgozott is Domanovszky, kompozícióinak belső feszültsége, alakjainak arányai, hatalmas színfoltjainak ritmusa monumentalitást eredményezett. Művei nagy terekbe kívánkoztak. Sohasem tévesztette szem elől, hogy a murális mű feladata – a képzőművészeti gondolat közlése mellett – egy adott tér és egy adott falfelület díszítése. Így, bár tervei, kartonjai egymástól erősen különböző nemes anyagokban is kivitelezhetőek lennének, nem érezzük, hogy ellentmondanának az éppen választott technika követelményeinek.

Hincz Gyula a táblakép és a grafika felől, korszakunk előtt mintegy negyedszázaddal érkezett a nagy falfelületeket díszítő monumentális műfajokhoz, a kiállítótermek látogatójával és a könyvek elmélyült olvasójával folytatott meghitt párbeszéd felől az *ünnepi szónoklás*hoz, a személyes líra felől a *mindenkihez szólni akarás*hoz, a lírai absztrakció felől a közérthetőséghez, a *mondanivaló sűrítését lehetővé tevő jelek rendszeréhez.*

Mindez nem az intim műfajoktól való elfordulást, inkább alkotótevékenységének gazdagodását, még sokoldalúbbá válását jelenti. Másfajta kapcsolat jött létre közönségével, aki mecénásként – legalábbis a mű témájának megválasztásában – elvárja a művésztől, hogy igényeit figyelembe vegye.

A kötöttségek további csoportja – mint azt korábban már részleteztük – építészeti eredetű.

Hincz Gyula négy különböző murális műfajban készült művét mutatjuk be a következőkben: ólomvéset, mozaik, színes üvegablak és falikárpit – valamennyi modern építészeti tér részévé vált, valamennyit előre megadott helyre tervezte Hincz Gyula. Véletlenül mind a négy mű egy-egy felsőfokú oktatási intézmény számára készült, ebből is ered némely közös vonásuk.

Kiszélesedő, nagy térrész egyetlen pillantással átfogható falfelületének színbeli és formai egyensúlyát zárt, egységes kompozíciójú alkotás fogja megteremteni.

A folyosót járva viszont lépésről lépésre tárulnak fel előttünk a mű alkotóelemei, áttekinteni nemigen tudjuk, illetve abban erős torzulások gátolnak. Itt a jól megválasztott lépték és ritmus döntő, mivel szinte csak közeli szemlélésre van mód. Ez pedig megköveteli, hogy egy-egy motívum ne csak a nagy egész viszonylatában, de önmagában is tartalmas, s részleteiben gondosan kimunkált legyen.

A *Miskolci Nehézipari Egyetem* vörösmárvány padlóburkolatú földszinti folyosójának egyik falát csiszolt mészkőlapokba vésett óriási *ólomrajz* díszíti (23. kép). A kor ismert szimbólumaiból, illetve szimbólummá vált művek idézeteiből választott motívumsor nagy lendülettel hullámzik végig a 30 m²-es felületen. Dinamikus nagyvonalúság és játékosan aprólékos részletek jellemzik a monumentális rajzot. Költői képzelettel létrehozott motívumok keverednek rajta formai-tartalmi közhelyekkel.

A *Kertészeti Egyetem* óriási mozaikjának (24. kép) középső motívuma, a felület teljes magasságát átfogó nagy fa (életfa) tartalmi és formai tengely. Tőle balra az égre törő ember alakja, jobbra a sugárzó Nap.

A hatalmas formákkal kifejezett alapgondolat kísérőiként Hincz Gyula számtalan – sok esetben egészen konkrét

megfogalmazású – apró részletet ágyaz a kompozícióba. Kertészeti egyetemről lévén szó, itt elsősorban növények és apró állatok között tűnik fel a munkálkodó ember alakja. Ezt a részletgazdagságot az apró szemű velencei mozaik használata teszi lehetővé.

Tartalmilag sem lényegtelen barokkos díszítményként jelentkezik ez a színes, burjánzó motívumsokaság a biztos szerkezeti alapon nyugvó kompozícióban.

Az üvegablak-készítés technológiája lényeges formai, rajzi, színbeli egyszerűsítést kíván a tervezőtől. Az üvegablak transzparenciája is fontos körülmény, szükségessé teszi az egyes színek sugárzóerejének mérlegelését, s azt is, hogy a napszakok fényváltozásait számításba vegye a művész.

Hincz Gyula 1973-ban készült üvegablaka (XXVI. kép) a *Budapesti Műszaki Egyetem Villamosmérnöki Karának* épületét díszíti. A kompozíciót behálózzák az elektromosságra utaló, áramköröket szuggeráló formák, magját az aszimmetrikus elhelyezkedésű napkorong jelenti. Ezt a sugárzó szervezőközpontot nagyívű hullám kapcsolja a szélső felületekhez, amelyekben különböző léptékű figurák bontakoznak ki az őket körülölelő motívumok sokaságából.

A *Debreceni Agrártudományi Egyetem* számára készített szövött falikárpiton (XXV-XXVII. kép) szintén szimbolikus figurák és elvont jelek alakítják a kompozíciót. Ezek tartalmi lényege nem sokban különbözik a korábban szemlélt művekétől. Mindössze az attributumok változtak az intézmény jellegének megfelelően.

Míg a mozaik vagy az üvegablak belső formai tagolása mértanias eszközökkel, éles kontúrokkal történik, a kárpiton – bár a rajzvonal itt is hangsúlyos – a hasürtechnika révén fontos szerephez jutnak a finom színátmenetek. Ezt az eszközt az emberi test plasztikusságának érzékeltetéséhez, az árnyékos felületekhez való átvezetéshez használta fel a tervező.

Tapasztalhattuk: Hincz természetes könnyedséggel igazodik az építészeti tér adottságaihoz és a különböző műfajok kötöttségeihez, miközben egyénisége átsüt a legkülönfélébb feladatok megoldásain.

19. Domanovszky Endre: Sgraffito, 1961.

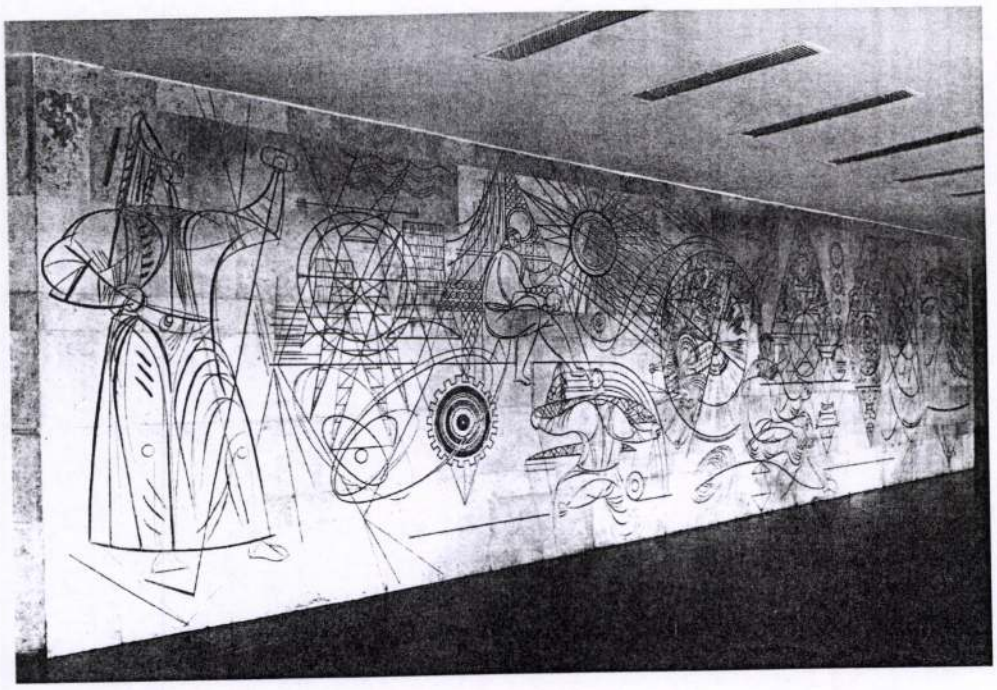

23. Hincz Gyula:
Ólomvéset, 1965.

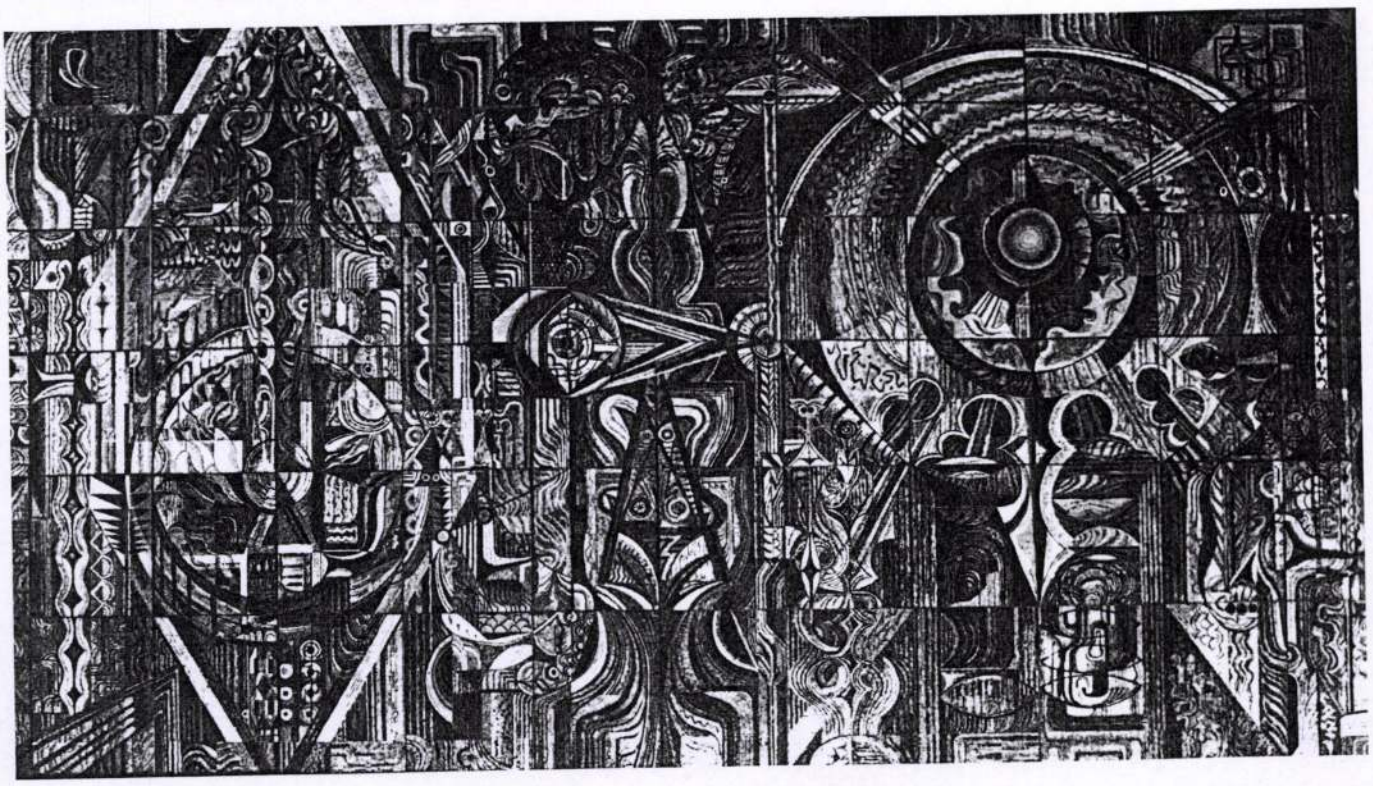

24. Hincz Gyula: Mozaik, 1974.

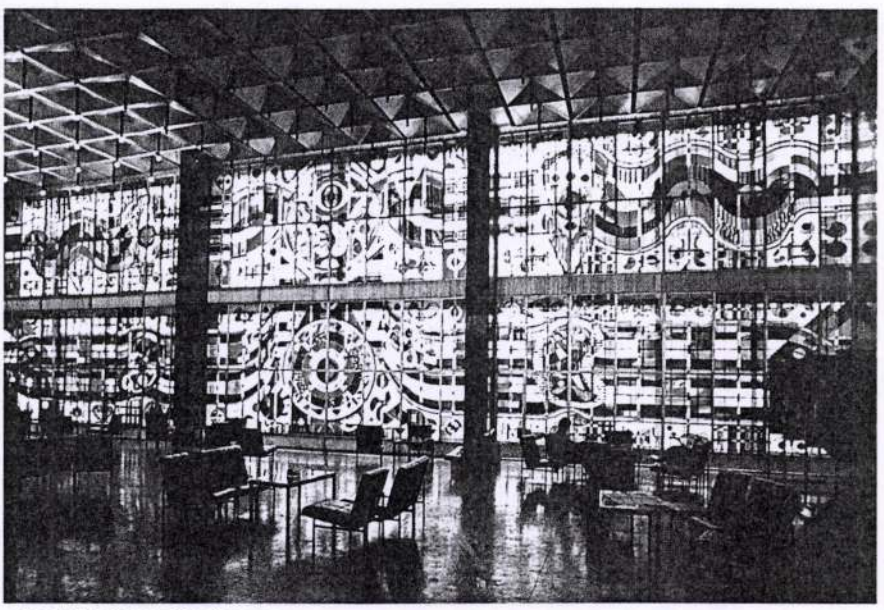

TUDOMÁNY-MIKROVILÁG 1982
Ólmozott üveg, 700×2100 cm (Budapest VIII., Nagyvárad tér 4., SOTE elméleti tömb). Fotó: a Képző- és Iparművészeti Lektorátus archívumából

Hódmezővásárhely, Tornyai János Múzeum
Róma, Galleria Nazionale dell'Arte Moderna
Székesfehérvár, Szent István Király Múzeum
Szombathely, Szombathelyi Képtár
Vác, Tragor Ignác Múzeum, Hincz Gyula Gyűjtemény (állandó kiállítás)

Művek köztéren és középületben / Works on public places:

1956 Budapest XX., Gubacsi úti lakótelep, Általános Iskola, Úttörő fiatalok – sgraffito, 300×600 cm
1961 Budapest VIII., Baross tér, Park Szálló, Vésett grafika – kő, ólom, 150×250 cm
1963 Békéscsaba, Szlovák Diákotthon, Művelődés – sgraffito, 290×900 cm
1965 Miskolc, Nehézipari Műszaki Egyetem, Kőgrafika – kő, ezüst, 300×1000 cm
1967 Debrecen, Agrártudományi Egyetem, Tudomány – gobelin, 210×755 cm
1968 Budapest VII., Kertész utca 36., Fészek Művészklub – gobelin, 290×460 cm
1955 Inota, Erőmű Vállalat Kultúrháza – mozaik, 23 m²
1971 Budapest XI., Egry József utca 20–22., Budapesti Műszaki Egyetem Villamosmérnöki Kar, Technika és Tudomány – üvegablak, 350×1000 cm
1972 Budapest XI., Villányi út 29–35., Kertészeti Egyetem, Életfa – velencei üveg, 76 m²
1974 Érd, Művelődési Ház – gobelin, 195×380 cm
1979 Balatonföldvár, MSZMP-üdülő, Kompozíció – velencei üveg, 35,5 m²
1982 Budapest VIII., Nagyvárad tér 4., SOTE elméleti tömb, Tudomány-Mikrovilág üvegablak – ólmozott üveg, 700×2100 cm

Bibliográfia / Bibliography:

1966 *Művészeti Lexikon, 2. kötet. F–K.* Budapest, Akadémiai Kiadó. 388.
1972 *~-album.* (Bev. Láncz Sándor.) Budapest.
1972 Vadas József: Hincz Gyula: Üvegablak. *Kortárs* 1972(4)668–669.
1974 Horváth Béla: ~ mozaikja. *Művészet* 1974(6)17–18.
1974 (fekete): Véleményvihar a mozaik körül. *Művészet* 1974(6)18–19.
1975 Bauer Jenő: ~. Budapest, Képzőművészeti Alap Kiadó.
1978 *Muralia Hungarica.* (Bev. Bereczky Loránd.) Budapest, Magyar Helikon.
1979 Fejér Ernő: Álmok és realitások. Beszélgetés ~-val 1978 nyarán. *Művészet* 1979(3)2–9.
1979 Schenk Lea: Figuratív + nonfiguratív. Szintézis-keresés három műben. *Művészet* 1979(3)18–23.
1984 Vadas József: Ablakon át. *Élet és Irodalom* 1984. május 18.
1984 Bakonyvári M. Ágnes: ~ állandó gyűjteménye. *Művészet* 1984(9)37–41.
1986 Kass János: ~. *Kritika* 1986(4)15.
1989 Losonci Miklós: ~ *életműve.* Szentendre.
1997 *Kortárs Magyar Művészet. Körmendi–Csák Gyűjtemény. Válogatás 1945–1997.* Budapest, Körmendi Galéria. 170–171.
1999 Andrási Gábor–Pataki Gábor–Szücs György–Zwickl András: *Magyar képzőművészet a 20. században.* Budapest, Corvina Kiadó. 75, 83, 144.
2000 *Kortárs Magyar Művészeti Lexikon, 2. kötet.* Budapest, Enciklopédia Kiadó. 129–130.
2002 *Révai Új Lexikon, 9. kötet.* Szekszárd, Babits Kiadó. 794–796.
2002 Beke László–Gábor Eszter–Prakfalvi Endre–Sisa József–Szabó Júlia: *Magyar művészet 1800-tól napjainkig.* Budapest, Corvina Kiadó. 325.
2004 Kieselbach Tamás: *Modern magyar festészet 1919–1964.* Budapest, Kieselbach Galéria és Aukciósház. 11, 94, 672.

azokat, hogy legtöbbjét nyomdai úton reprodukálni is lehetne.

Műveinek zöme Prágában készült. Megkapóan érzékeli a régi történelmi város jellegzetes építészeti emlékeit: a Károly-híd témáit, a híd szobrairól készült kompozícióját, az aranycsinálók utcáját, a csodálatos fantáziával kialakított háztetőket és kéményeit; érdekesek patinás házai, zeg-zugos kis utcái, félkörös vagy szögletes átjárói; templomainak kopott falai, égbenyúló, keskeny tornyai valahonnan a messze gótika világából . . .

Kifejezési eszközei egyszerűek. Tollrajzok tussal tisztán, másutt hígítottan vagy szépiával aláfestve. Filctollat, ecsetet is gyakran használ. A fehér-feketék foltelosztásában mesterien érzi az egyensúlyt és juttatja kifejezésre a fény-árnyékok csillogását a régi házak megkopott falain vagy árkádjainak patinás különféle építészeti falsíkjain. Néhol, mint a kassai dómnál, franciás nagyvonalúsággal fogalmaz, a lőcsei utcáknál már átírtabb, összefoglalóbb vonalritmusok dominálnak. Könnyed, szellemes előadásmódja, korát meghazudtoló lendülete teszik Szőnyi Jenőt ma is alkotó művésszé. Szintézisre törekvése komoly fejlődést mutat a XX. sz.-i magyar grafika szellemisége irányában, mely alkotómunkájának korszerűségét is jelentheti . . .

Sárkány Loránd

Szőnyi Jenő: Prága
Prague – Прага

Hincz Gyula művészete a XXXV. Velencei Biennálén

Hincz Gyula művei nem először kerültek Velencében, a modern művészet seregszemlején bemutatásra. Mivel fellépésétől kezdve generációjának élvonalába tartozott, néhány festményét már az 1938-as és az 1942-es Biennálén is kiállították. 1958-ban, a már érett, „kivételes kultúrájú mestertől" – így írták az olasz lapok – szerepelt jónéhány rajz, 1960-ban pedig pár József Attila illusztráció, melyekről számos északolasz napilap közölt reprodukciót. Végezetül a XXXIII. biennálén egy gobelinjével vett részt. 1970-ben – mint arról az ez évben a Budapesti Történeti Múzeumban megrendezett kiállításon a magyar közönség is meggyőződhetett – nemcsak művészetének jelzéseire korlátozódott Hincz bemutatása, hanem itthon is először nyújtott teljesebb képet sokoldalú tevékenységéről. A tucatnyi műfajban alkotó mester festményeiből, grafikáiból, gobelinjeiből, szobraiból és kerámiáiból láthattunk egy nagyobb kollekciót. Az utóbbi néhány év, sőt a szobrokat kivéve nagyrészt három év alkotásából való válogatás az állandóan megújuló, nyugtalan és bátor mester meglepő, újabb változásáról tanúskodik. Az élet és a gondolkodás összetettségét, sokféleségét ábrázolni, – ezt tartja Hincz Gyula a művész feladatának, s ez hajtja a már érett mestert is kifejezési eszközeinek szüntelen átalakításához. Művészi temperamentumánál fogva a XX. század stíluslehetőségeit csak eszközként kezeli sokrétű mondanivalója szolgálatába állítva. Munkássága folyamán nem időzik hosszan, inkább vissza-visszatér egy-egy kifejezési módhoz, s így nem fárad soha; az egyéniség varázsa nem az állandóság, hanem a fejlődés – vallja Hincz Gyula. Elméletéhez biztos támpontot nyújt fiatal éveinek avantgarde törekvéseire való támaszkodása. Indulásakor, a húszas évek végén, a magyar avantgardehoz, annak időben második, a hivatalos művészeti irányzattal oppozícióban álló hullámához tartozott és még ma is a legprogresszívebb művészek sorának élén jár.

1926-ban járt először Párizsban, ahol Van Gogh expresszionizmusa mellett mélyen érintette őt a század első negyedének szinte valamennyi jelentős művészeti áramlata a kubizmustól az éppen bontakozó szürrealizmusig (Breton első kiáltványát hozta magával). Különösen hatással volt rá Picasso, Braque, Léger, Picabia, Marcoussis művészete. – 1928-cal megkezdődött kiállításainak sora: Bécs, majd 1929-ben Budapest, közvetlenül ezután pedig Herwarth Walden meghívására és Moholy-Nagy László rendezésében a Sturmban kerültek nyilvánosságra művei. A hazai kis körben elért sikernél törekvéseit idegenben sokkal szélesebb körben és fenntartás nélküli elismeréssel fogadták. Megismerkedett a németországi avantgarde-dal az orfizmustól az abszolút festészetig. Félabsztrakt indulása ellenére, mint sokatígérő tehetséget, a neoklasszicizmus felé irányítani akarván, állami ösztöndíjjal Rómába küldték. Átképzése nem járt sikerrel, s ezért meg is szakadt; Hincz kitartott korábbi elképzelései mellett s ehhez a korszerű olasz áramlatok közül talán csak a futurizmus legdöntőbb tanulságát, a szimultaneizmust hozta magával.

A 30-as, 40-es évek a hazai művészeti életbe való beilleszkedés időszaka volt számára. Az a néhány fiatal művész, mint Hincz is, aki nem csatlakozott sem a hivatalos, fasizálódó irányzathoz, de még csak a megtűrt, hagyománytisztelő posztnagybányai iskolához sem, nagyon magára maradva járta útját s alakította ki formanyelvét. Eruptív tehetségénél fogva a nehézségek ellenére is megtalálta a hazai talajon való kifejezés módját. Érdeklődése mind több műfajra terjedt ki. Táblaképeinek dinamikus planimétrizmusát, gépszerkezeteit egyre több kísérlet követte. Dekoratív, monumentális és lineáris intim megoldások egyformán izgatták nyugtalan fantáziáját. A hivatalos művészetpolitika fókuszából kiestek azok a kísérletek, amelyek például a korszerűtlen naturalista színpaddal szemben az orosz kezdeményezésű, modern, dinamikus jelzőszínpad megteremtéséért folytak, s melynek Hincz úttörője lett Magyarországon. Új, igen szellemes hangot ütött meg a modern plakát, az intérieur-plakát és méginkább az újrateremtő s többé nemcsak magyarázó illusztráció, valamint az önálló, nem alkalmazott grafika terén is. Szobrászati tanulmányokat is folytatott s ettől kezdve otthonos ebben a technikában is.

Elszigeteltsége a második világháborút követő hatalmas fordulattal feloldódott. Társadalmi elismerésével egyidejűleg megszűnt művészeti különállása. Bekapcsolódott a középgeneráció legtehetségesebbjeinek abba a mozgalmába, mely a korszerű internacionális-realista törekvések csíráját hordta magában s az új szocialista társadalom funkciójának legmegfelelőbb monumentális művészetet autochton módon kísérelte meg létrehozni.

A dogmatikus 50-es évek naturalista kísérletei mellett az expresszív dekorativitás irányában tett lépései segítették további kibontakozásában. A gobelin, sgraffito, mozaik, falikép vagy akár alkalmi dekorációs feladat, mint egy-egy vásári pavilon vagy kiállítás nagyméretű díszítése, az újságrajz kötötte le erejének javát, ezeken érlelte új szellemű

Műv. 1971/8

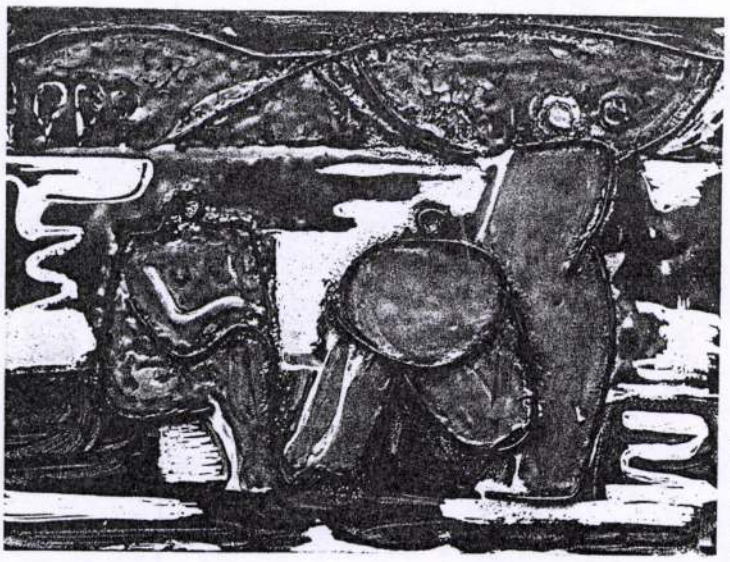

Zöld Anikó:
Nyári emlék
Souvenir d'été
Воспоминание
о лете

szimbólumokban beszélő, társadalmi ihletettségű mondanivalóját, erőteljes, egyre agitatívabb művészetét.

A 60-as évek elejétől a monumentális feladatokkal párhuzamosan egyre jelentősebb szerepet kapott művészetében a rajz s a legkülönfélébb technikával készült grafikai lap, valamint az illusztráció. Táblaképet pótló, gyakran nagyméretű grafikáiban a valóság elemeiből kiindulva a vonal bonyolult, kaligrafikus duktusával különleges feszültségeket tud teremteni, sajátos információkat képes tolmácsolni. Szellemesen, fölényesen kezeli témáit, invenciózusan és sokféleképp alakítja formanyelvét, mozgalmasság és nyugalom ellentétéből szövi súlyos, kozmikus tartalmú lapjait, máskor megelégszik a vonal bravúros, játékos hullámzásával, lendületével. Megjelenítési módja egyidejűleg erőteljes és meghitt, konkrét és elvonatkoztatott.

Látszólag ellentétekből ötvözött életművének momentumai szorosan összefüggnek, sőt egymásból következnek. Az egyes műfajok is támogatják egymást: grafikai munkásságának és táblakép-festészetének eredményei együttesen jelentkeznek nagy gobelinjeiben. Grafikai lapjainak gyakran monumentális, szimbolikus figurái így kerülnek rendeltetésüknek megfelelően még világosabb tartalmakat hordozva nagyméretű gobelinjeire is. Az ikonográfiai program szerint készült művek mind alkalmak művészi világképének rendszerbe foglalására. Szereplői: a természettel mitikus közelségben álló, istenné magasztosított szimbolikus ember, az anya, a föld művelője, a tudomány munkása, a zenélő ember s velük szorosan asszociálva jeleníti meg az égitesteket, az emberi érzékszerveket, főleg a szemet. Ezek a harsogó színekben lüktető kompozíciók a mai élet és a világegyetem bonyolultságát vannak hivatva érzékeltetni. Noha faldíszítő célzatú művek, mégsem dekorációk, csak dekoratívak, idő és tér dimenzióiában bontja ki tartalmukat az illusztratív megjelenítés elkerülésével: a képzőművészet és az iparművészet tanulságai sajátosan ölelkeznek módszerében.

Hincz röviden végigkísért átváltozásait az önmagához való hűség jellemzi. Ezt legjobban azon a sor táblaképen tapasztaljuk, amelyekből egy válogatott anyag először Velencében került kiállításra. Az érzékszerveinkkel le nem tapintható valóság, a tudomány vívmányainak s az emberrel való mágikus kapcsolatának vizuálissá tétele mellett képeinek legszembetűnőbb vonása emlékeinek felidézése. A jelent ezekben komplex módon együttlátja múltja művészi törekvéseinek, főleg pályakezdésének motívumaival, ezeket gyakran beledolgozza képeibe s formanyelvének egyes vonásait is idézi bennük. De a jelen érzékelését átfedi a jövő sejtése is. Ily módon művei világképéről alkotott vallomásokká válnak. Szimbólumait és tárgyias megjelenítéseit absztrakt expresszionista formációk egészítik ki. Szellemi és fizikai erők dinamikus munkája megy végbe képein.

Mint mondottuk, bemutatásra került anyagát néhány kisméretű, mázas és máz nélküli terrakotta szobor egészítette ki. Létrejöttüket a játék örömének, az emberi kéz ősi formáló ösztönének köszönhetik. De a művészt ezeken a műveken sem a stílus ragadja el, nem topog egyetlen formai megoldás körül, hanem szabadon és spontán valósítja meg bennük ötleteit.

Henszlmann Lilla

Perczel Erzsébet kiállítása az Ernst Múzeumban

Perczel Erzsébet textilbemutatója méltán váltott ki nagy tetszést a kiállításlátogatók körében. Ötletes rendezésben, szép és sokfajta textilanyaggal jelentkezett az Ernst Múzeumban a művésznő. Pogány Frigyes professzor előszavával és Kass János művészi katalógustervével ellátott ismertető méltó keretet adott a kiállításnak.

A bemutatott textilek újszerűek, de mégsem hatnak az idegenség érzetével. Perczel Erzsébet művészetén átvilágít a népi hímzések reminiszcenciája, de ez nem másolása vagy egyszerű utánérzése a magyar népművészetnek. Ötvözi a népi motívumokat saját művészetével, alkotásai messze elkerülik az olcsó népieskedést.

Kiállításán bemutatja a művésznő mindazt a textilfajtát, amely mindennapi életünk, környezetünk része. Ezek részben otthonunkat díszítik, részben az öltözködésünk egyénibbé, változatosabbá lesz általuk. Vászonfüggönyei kedvesek, szépek. Választékos színösszeállításúak: napsugaras sárgák, orgonalilák, a derűt sugározzák. A kék-zöld színezésű anyag vidám, finom hatású. Soksok párna különböző színben vagy talán inkább a szivárvány minden színében, a változatos technikával figyelmet keltő jelensége a kiállításnak. Modern formájú kerek szőnyege hagyományos, csomózott technikával készült. Színhatásával, ornamentikájával lakásunk pompás dísze. Falvédőjének, ágytakarójának dísze a szövéstechnika szépsége.

Külön kell megemlékezni a kiállításon bemutatott ruhaanyagokról, és az anyagokból Nádor Vera és Lendvai Ilona tervei alapján elkészült ruhákról. Itt nem mindennapi ötleteket látunk, de igenis azokat a ruhákat, amelyeket éppen úgy midennapra, mint ünnepélyes alkalmakra is viselhetünk. Kabátok, kosztümök, stólák stb. sorakoznak a szemünk előtt. A sok szép anyag módot ad az ötletes, finom, disztingvált, egyéni öltözködésre. A művésznő textil-műveinek színei élénkek, de mértéktartóak, munkáinak mintázatai egyediek. A kéziszövés magasiskoláját mutatják.

Jelszava: egyszerűség, célszerűség, szépség. És ezt minden művében érvényesíti.

Perczel Erzsébet 1935 óta dolgozik a textilszakmában. A textiltechnikumot Brünnben végezte. 1936-tól mint gyári textiltervező tevékenykedik. A szövés minden fázisát megtanulta, így lehetséges az, hogy tervei jól kivitelezhetők, hiszen maga is gyakorlott szövő. A kiállítás érdekes darabja hatnyüstös szövőszéke, amelyen saját terveit valósítja meg. Az anyag szépségét a szerkezeti játék, a változatos struktúra és motívumrendszer adja. A bemutatott művek elegánsak, játékos színezés és kellemes egyszerűség jellemzi őket. Megmutatják Perczel Erzsébet gazdag fantáziáját, sokrétűségét, tudását, alapos szakmai ismeretét, amelyet 1962-ben, a Képzőművészeti Alap gondozásában megjelent Szőttes c. könyve is dokumentál. Ezzel egyidőben volt a művésznő első gyűjteményes kiállítása is.

A visegrádi Silvanus szálló függönyanyagmegrendeléssel bízta meg a művésznőt. A Vadászati Kiállításon is szerepelnek alkotásai. Reméljük, hogy a külföldi vendégek is felfigyelnek Perczel Erzsébet művészetére.

Szütsné Brenner Klára

I. Országos Zománcművészeti Biennálé Salgótarjánban

A szereplő művek alapján találóbb lett volna zománcfestészeti biennálénak elnevezni a salgótarjáni kiállítást, mert a kiállított művek többsége táblakép volt, annyi különbséggel, hogy az olajfestéket az intenzívebb színerejű zománc képviselte a képeken. Zománcfestészetet produkált tehát a kiállító művészek nagyobb része. A rendező város viszont zománcművészetre gondolt, amikor meghirdette a biennálét. Salgótarján iparának köztudottan évtizedek óta kapcsolata van a zománcanyaggal. A zománcanyag technikája, technológiája ismert ebben a városban. Kevesebbet mond számukra egy

pirosa. Fogta hát az ecsetet és nyomban belefestett a tengerbe egy hatalmas vörös bóját, azután elégedetten távozott. Jött Delacroix. Az ő helyzete egészen kétségbeejtő volt, neki már egész képét át kellett festenie, hogy megállja ilyen erős színfoltok mellett a helyét. Így hatott a „natúra". És ezzel kezdődött a modern piktúra 1824-ben.

Egyébként a művészet technikájához mindig hozzátartozott a természet anyagként való felhasználása. Minden korban, már a prehisztorikus barlangképekkel kapcsolatban is beszélhetünk naturalizmusról. A barlangok falára festett állatok formában teljesen felismerhetően vannak ábrázolva. Viszont a mellettük látható emberi figurák sokszor egészen elvontak, és csak a mozgás néhány elemét rögzítik. Ez a kettősség jól példázhatja a művészettörténetnek azt az egyetemes tanulságát, hogy a természethűség tudatos vagy nem tudatos igénye nem foglalja magában a művészet összes ambícióit. A fejlődés kezdetein, a barlangi művészet korában azért sem, mert az írás még ismeretlen, s funkciói a rajzra hárulnak, ami azt elvonttá teszi.

Jóval később, például az eredeti ókori művészanekdótákban már a legnagyobb dicséret egy műre, hogy híven utánozta a természetet, csakhogy mi — más szemmel tekintve a világot — ugyanarról a műről aligha mondhatnók el ugyanazt. Az Apellész szőlőjéről szóló ismert legendát nem áll módunkban ellenőrizni, de nézzük meg Giotto szamarát, amelynek élethűségéről ugyancsak legendák szóltak, s lemérhetjük, mekkorát változott azóta az emberiségnek a természetről alkotott fogalma. Mi ugyanannyira észleljük Giottónak a természettől való függetlenülését, mint amennyire kortársai az ahhoz való hűségét észlelték. A természethűség kritériuma, akárcsak a realizmus követelménye, melyet néha a megrendelők támasztanak a művészettel szemben, az ízlés és a műveltség alakulásával korról korra módosul.

Természetes, hogy a művész a sokszor változó igényeket, kereslet nem mindig tudja vagy akarja kielégíteni. Tiziano és megrendelői között még igen nagy volt az összhang, de öreg korában ő is festett néhány képet, amilyet nem vettek tőle szívesen. Gazdag ember volt, megengedhette magának. A protestáns világ közepében a holland festők, függetlenülve az egyháztól, megrendeléseiken felül a saját kedvükre, mondhatni „raktárra dolgozva" alkotják vallásos remekeiket, amint azt Rembrandtról mindenki tudja. Ez a helyzet később nem módosul döntően, s általánossá válik. A háború előtt Párizsban is, nálunk is, Budapesten, egészen más branche kapta a nagy megrendeléseket és másfajta művészek dolgoztak raktárra.

Ez és sok minden, amit mondottam, talán úgy hat, mintha csak a múltról beszélnék szívesen. Nem így van. Viszont nem tudjuk, hogy a fejlődés hova vezet.

Szemlélet, belátással

(HINCZ GYULA FESTŐMŰVÉSZ, 1955.)

— Elméleti kérdésekben általában nagyon nehezemre esik nyilatkozni. Idegenkedem attól, hogy a művészi gyakorlat bonyolult tényeit meghatározásokkal egyszerűsítsem. Ezúttal azonban, amikor utolsó tíz évben végzett munkám elvi tanulságait próbálom összegezni, találok a feladatban némi könnyebbséget. A valóban fontos problémák — köztük olyanok, amelyek érintik korábbi múltamat — nemcsak összezsúfolódtak ebben az időszakban, hanem lényegüket tekintve sokkal világosabbakká is váltak, s ebben már segített — egyebek között — az elméleti tájékozódás. Megkönnyíti a tanulságok összefoglalását az is, hogy tíz év alatt új és mélyebb értelmet nyert minden, amit azelőtt a munka révén tanultam. Átértékelődtek — úgy mondhatnám — a saját hagyományaim, s ma már törekvéseimet teljes összegezésükben kell valóra váltanom. Ezért is remélem, hogy beteljesül az az óriási várakozás, mely nemcsak bennem él, s most izgalmas és nagyszerű kor következik, amit a művészetben nem annyira a problémák, mint inkább megoldásaik fognak jellemezni. Csak a jövőbe vetett hitnek ezzel az érzésével tudom szemlélni a múltamat.

A magamfajta művészek a múltban társadalmi vágyálmaikat lírai absztrakciókkal fejezték ki. A technikával boldoguló ember tökéletesebb változatáról, a tervező, szervező ember eljövendő típusáról csak álmodoztunk. A történelmi-társadalmi valóságot a szocialista realizmus követelményével együtt értettük meg. Ez a fordulat számomra annyi bonyolult kérdést vetett föl, hogy nem térhettem ki a kísérletezés elől, ha az absztrakciótól el akartam jutni a realizmushoz. Az igazi műalkotás persze sohasem kísérlet. Nem is magával a realizmussal kellett kísérleteznem; megkíséreltem mindenféle módon a realizmus egy új koncepciójának a föltárását magában a valóságban. Látni akartam, hogy társadalmunk átalakulásával miképp változnak át az emberi jellemek, hogyan lépték át az emberek a küszöböt, amin innen van már az a szabad Május 1., amelynek jellegzetességét és különösségét egy idén [1955-ben] készült és kiállított festményemben igyekeztem megragadni.

Az utóbbi tíz éves tevékenységem első, 45-től 49-ig terjedő szakasza nem áll még az absztrakciótól való elszakadás jegyében. Munkámat az hajtotta, hogy kerestem addigi eredményeim és új élményeim között a nélkülözhetetlen kapcsolatot. Kísérletező módszeremet eközben néha örök bajomnak, többnyire azonban, ösztönösen, a mi korunkkal járó sajátosságnak éreztem. Ekkortájt készült műveimnek is

egyik forrása a természettel való folytonos együttélés, de a valóság költői képét nem rögzíthettem természethű ábrázolásokban. Formájában ezoterikus és nem közérthető, amit ebben az időben csináltam.

1949 után sem adhattam föl azt a mélyről fakadó törekvésemet, hogy műveimben a valóságot költőileg újraalkossam. De beláttam, hogy az ezoterikus formában, a kifejezés többértelműségében — amellett, hogy nincsen lehetősége a művészi mondanivaló széles körű közlésére — magam sem találom meg a költői gondolat félreérthetetlen, pontos és világos kifejtésének az örömét. Beláttam azt is, hogy az ábrázolás kérdéseinek laboratóriumi kezelése nem segíti már elő a fejlődésemet, s hogy a megváltozott valóság művészi újraalkotását nemcsak a valóságra építve, hanem realisztikus stílusban is kell elérnem. Egyidejűleg mélyült érdeklődésem a szovjet művészet eredményei iránt, igyekeztem hatásait, amelyeket nemcsak tartalmával, hanem kifejezési eszközeivel is gyakorolt rám, teljesen magamba szívni. Lenin műveinek az olvasása is elősegítette, hogy a szubjektív költészettől elfordulva megértsem a szocializmust építő kor realista képzőművészetének feladatait. Sokat tanulmányoztam a népművészetet és a népköltészetet. Éreztem, hogy a valóság újfajta sűrítésével kell kifejeznem a nép gondolat- és érzésvilágát, s hogy ehhez az igazság költői nagyítására való hajlamát is tudatosan ki kell elégítenem.

Ennek a feladatnak az idők során természetesen különféle megoldásai váltak lehetségessé és aktuálissá. Ma már gazdasági helyzetünk fejlődésében és népünk kultúrájának emelkedésében kellő alapja van eszmeileg és formailag magasrendű művek létrejöttének, viszont a felszabadulást követő években szerény eszközökkel, a lehető legközvetlenebbül kellett hatni azokra az osztályokra, amelyek addig a művészet megismeréséből ki voltak rekesztve. Munkáimnak, amelyekkel annak idején tudatosan részt vállaltam a nép képzőművészeti és politikai nevelésében, külsőségeikkel realisztikusan kellett hatniuk, annak ellenére, hogy új életünk eszmei tartalmának kellő átélésére még nem lehetett elég időm és így művészileg hiteles realista stílust sem alakíthattam ki. Ezen a téren egyetlen útja volt számomra a fejlődésnek, s azt nem zavarhatták sem az átmeneti helyzet követelte feladatok, sem az elméletek tételes megvalósítását, gyakorlati kópiáját szorgalmazó téves nézetek.

Számos természetstúdiumot, fiziognómiai tanulmányt, egy sor bányászportrét, bányászjelenetet csináltam (néhány figurális és portrészobrot is), jegyzetrajzokat gyűjtöttem Sztálinvárosról és az ott dolgozó emberekről. Meg akartam ismerni a korszak sokféle témáját, s ha nem is törekedhettem teljes áttekintésére, nem mondtam le arról, hogy megragadjam teljes gazdagságát, akár egyes látványokban, akár több látvány összefüggésében tárult elém. Az élmények társítása, összefonása révén tanulmányaim éppúgy születtek meg, mint illusztrációim: bennük a társadalmi karakterek mélyebb kifejező képét a valóság érzékletes elemeiből megszerkesztettem.

Ezt az alkotó módszert tartom a szocialista realizmus megfelelő módszerének, mert mélyére hatol a jelenségeknek és a valóságot építő módon újraalkotja. Az építő, szervező, konstruáló módszert illetőleg ma még lehetnek nézeteltérések, mert szűk műfaji keretek között más módszerek is viszonylag célravezetőnek látszanak. Festészetünk eddig — anyagi, történelmi okokból — a tablókép keretein belül vívódott a szocialista realizmus kérdéseivel, anélkül, hogy az összes műfajokkal vagy új műfajok keletkezésének a szükségességével számolt volna. Az építészet modern

építőelveinek szocialista-realista alkalmazására is még számos kiaknázatlan lehetőség kínálkozik. Most viszont eljött az ideje annak — kitetszik ez a freskó- és díszítőmegbízásokból —, hogy az építészet a festészet segítségével adjon az épületnek művészi kifejező formákat. Ahhoz, hogy az építészet és a festészet a találkozásukból születő új műfajokat ki tudják alakítani, szükséges az is, hogy közös alapra helyezkedjenek. Közös alapul itt pedig az imitatív értelmezésű realizmus nem szolgálhat, hanem csak az újszerű konstruálás, melynek igénye mélyen összefügg szocializmust építő társadalmunk fejlődésével. A stílusok módosulása, megfelelően az új műfajoknak és egy valóban realista koncepciónak, nemcsak lehetséges, de szükséges is.

Azt a kérdést, hogy milyennek kellene lennie egy még ki nem alakult művészi stílusnak, természetesen helytelen volna önmagában tárgyalni, s még csak fő kérdésként sem lehet elvonatkoztatni a tartalom és forma dialektikus egységétől. Ugyancsak helytelen a kérdés egyoldalú fölvetésének a fordított esete is. Számomra elsődlegesen az élet tartalmának, társadalmat építő valóságos tendenciáinak megfigyelése a fontos, ami viszont egy percre sem feledteti el velem, hogy a művészetben az élet alakulását visszatükrözni és az életet alakító erőket a kifejezésben is érvényre juttatni csak a forma tudja. Ahhoz viszont, hogy a művész megtalálja azt a feszítő, alakító erőt, amely a forma érzéki arculatának mindig nagyszerű színeket, mindig új jellegzetességet kölcsönözhet, persze nemcsak azt az eleven mozgást kell átélnie, amely az életből vett tartalomnak mindig sajátja, hanem föl kell ismernie az élet elevenségében a haladás tendenciáját is. Ha ez nem így volna, akkor a művészet formanyelvének a fejlődésében nem uralkodhatnának éppoly szigorú törvényszerűségek, mint a társadalom fejlődésében. Ha viszont így van, akkor hagyományaink számbavételével biztos támpontra találhat, aki a magyar festészet, vagy legalábbis azon belül a maga előbbre vivő útját keresi.

Mai társadalmi helyzetünk legfontosabb előzményeit, a rothadó kapitalizmus legmélyebbre ható ellentmondásait természetesen azok a művészek fejezhették ki, akik a nagy ipari városokban, elsősorban a főváros peremén együtt éltek a munkássággal, harcából kivették osztályrészüket, s tudatosan, pártosan azt a politikai törekvést szolgálták, amely a fennálló társadalmi rend forradalmi megváltoztatására irányult. Munkásságuk s a belőle leszűrhető tanulságok értékelése eddig azért nem történt meg, mert akiknek azzal foglalkozniuk kellett volna, túlságosan szűkre szabták a realizmus fogalmát s ezzel együtt szükségképpen tévedtek a formalizmus megítélésében is; — óvakodtak tehát eszmei és esztétikai következtetéseket levonni abból a közismert tényből, hogy Derkovits és Dési Huber a proletariátus festői voltak. Nem látták eléggé világosan, hogy a városi élet szemhatárai között forradalmi kezdeményezésük szükségképpen hajlamosította őket a kor internacionális formanyelvének az elsajátítására, s még kevésbé méltányolták azt, hogy kitörve az idegenszerű vagy formalista hatások korlátai közül a harcos politikai mondanivaló kifejezésére valóban alkalmas új kifejezési eszközöket meg tudták honosítani a magyar művészet formavilágában. Pedig erről tanúskodik Derkovits és Dési Huber fejlődése. Amit ők és szétszórtan élő társaik — általában a két világháború közt élő szocialista művészek és a 19-es forradalom művészei — végbevittek, nem kisebb dolog annál, amit a nagybányaiak tettek, amikor — összhangban az európai rokon törekvésekkel — nemzeti művészetünk egyik leggazdagabb ágát alakították ki. A jelenségek összes árnyalatait

térbelileg összefogó tónus- és színgazdagság nem nagyobb vívmánya korunknak, mint az a művészi módszer, amely lehetővé tette a társadalom drámai ellentmondásainak bátor kifejezését, s amellyel föl lehetett tárni a munkásság valódi helyzetét.

Bizonyos, hogy egész mai képzőművészetünknek hasznot hajtana a baloldali művészek hagyományának elmélyültebb vizsgálata. Kívánatos volna már csak azért is, mert vannak ma köztünk művészek, akik pályájuk elején eszmeileg és formailag ehhez a hagyományhoz találtak kapcsolatot, utóbb azonban, mivel az itt tovább vezető úthoz elégséges elvi támogatást nem kaptak, politikailag fejlettebb mondanivalójukat egy olyan — kevésbé korszerű — formanyelv nyűgébe kellett kényszeríteniük, amelyet vizuális hűségre törekvő mesterek alakítottak ki.

Ebben a különös dologban nem az a különös, hogy a polgári humanizmus művészetének nagy optikai kultúrája ma is termékeny, hanem hogy jóval túl a kritikai realizmus feladatainak idején nem igen történik kísérlet olyan művészi eredmények hasznosítására, amelyek a kritikai realizmus meghaladásából már a 19-es forradalomban megszülettek és a két világháború közt csak gazdagodtak. Ezek az eredmények: a társadalom életében döntő, intimitáson túli pszichológiai mozzanatok kifejtése; a képkonstrukció klasszikus igényű, határozott fölépítése és megtöltése humanista tartalommal; aktív politikai hatás; magával sodró pátosz. Ezek művészetünknek végelemzésben a forma terén tett hódításai. Eszközei annak a hatásnak, amelyről ma a legkevésbbé szabad lemondanunk. Nélkülük a művész fotografikus esetlegességeket tár a szemlélő elé, akiből legfeljebb képe politikai tartalmára célzó címekkel válthat ki némi emóciót, mert nem közölheti vele népünk életének lényeges jellegzetességeit magába foglaló festői gondolatát, képzeletét szárnyalásra nem késztetheti.

A szocialista realizmus eszmei tartalma mélyen gyökerezik társadalmunk életében, kifejeződéséhez nem elég, ha a művész olyannak ábrázolja a világot, amilyennek általában látják. A nép érzelmeire drámaian erős hatást csak akkor gyakorolhat, ha a műalkotásban a formáktól elválaszthatatlan mondanivalóként van jelen, vagyis ha a kifejezés minden árnyalatával szabadon alakulhat a költői gondolat kiteljesedéséig. Az elmélet óriási erőfeszítések árán sem tudná egy-egy kész műalkotásból meghatározni, hogy befejeztéig a művész hányszor és melyik irányban járta meg az utat a konkrét eszmei tartalom és a konkrét forma között. Nem egyszer játékkal kezdődnek a nagy alkotások, s a játék színessé teheti a művészetet. A nép is játszik, amikor alkotótevékenységében is alakítja az érzés- és gondolatvilágát kifejező formákat, vagy gyönyörködik bennük. Mért válna szégyenére a realista művésznek, ha nemes céllal ugyanezt teszi? Játék közben esetleg új eszmékre érez rá, amelyekkel gazdagodik realista koncepciója, és új stílusváltozatokra, amelyekben realista koncepciója gazdagodását ki is tudja fejezni.

Voltaképp hányféle stílus lehet realista azáltal, hogy a realista koncepcióból fakadó új meg új eszmei tartalmak kifejezésére alkalmas? S mekkora a rugalmassága a realista koncepciónak? — Ki ne vetette volna föl magának ezeket a kérdéseket az elmúlt tíz esztendőben, amikor úgy érezte, hogy az új társadalom építésének monumentális emócióját kell kifejeznie, aminek útjában van a merev stiláris megkötöttség, a tárgyias, aprólékos előadás? S hova vezettek ezek a kérdések? Sajnos: a kifejezés tétova keresgéléséhez, nem egyszer félig naturalista, félig szkematikus megoldásokhoz. A kiállításokon sürgették a nagy, átfogó műveket, ám ezeknek a születését megnehezítették kicsinyes stíluskérdések. A 19-es forradalomban a művészek készen álltak a nagy humanista megmozdulás kifejezésére s olyan monumentális műveket alkottak — gondoljunk Pór, Berény plakátjaira —, amelyek ma is megrázó erővel hatnak. Mi volt a titka ennek, mi a titka a mi tapogatózásunknak? — Tárja föl a művészettörténet s emlékezzék meg arról is, hogyan törekedtek szuggesztív, agitatív hatásra a nagy realisták — akár Caravaggio, akár Derkovits — akinek gigászi művét a Bartókéval együtt kellene emlegetni —, akár a kis sorsokat festő Van Ostade. A fotográfiát elfelejtjük, de az ő műveik a sűrítés és a transzponálás eszközeivel olyan drámai hatást keltenek, amely a nézőben örökké megmarad.

A sűrítésnek és a transzponálásnak persze az új társadalomban új feladatai vannak. Rajzokban és festményekben mindig konkrét megoldásaikat keresem, nehéz róluk általánosságban szólnom. Ha viszont a magam munkájáról kell beszélnem, hadd bocsássam még előre, hogy a feladatok konkrét megoldásainak akkor is meg kell magukban állniuk, ha egyébként a kísérletezés hosszas folyamatának a láncszemei. Ez persze nem a külső befejezettségen múlik, aminek amúgy sincsen pontosan meghatározható kritériuma (a naturalizmus is egyaránt alkotott minuciózus és kevésbé minuciózus előadású képeket, s ki mondaná, hogy Michelangelo alakjai híjával vannak a belső, eszmei befejezettségnek, mert kőben való megmunkálásuk sokszor befejezetlen...). — Akadhatnak, akik például *Szabad Május 1.* című képemen számon kérték a külső befejezettséget; készséggel elismerem, hogy ennek hiánya nem egy munkámat jellemzi. „Jellemzi" — mondom, hiszen ezek nemcsak külsőre tanulmányok, hanem lényegüket tekintve is. Eddig elmondott nézeteimből következik, hogy folyvást tanulmányozom a drámai ábrázolásnak és a minden eszközzel való sűrítésnek a szocialista realizmus számára korszerű lehetőségeit. Több példa helyett megmaradok ennél, az idei május elsejei felvonulást ábrázoló képemnél.

A kép gondolata hosszú időn keresztül foglalkoztatott és addig dolgoztam rajta, mígnem úgy éreztem, hogy az emocionális kifejezés számomra lehetséges maximumát elértem és ennek már csak kárára lehetne, ha a kép atmoszféráját, a cipőket, a ruhákat, az arcokat jobban precizíroznám. Úgy éreztem, hogy a továbbiakban csak elveszíthetném azt a nyüzsgő mozgalmasságot, aminek a kifejezése örömömre szolgált. Abban van pedig a kép lényege, korszerű mondanivalója. Jellemezni akartam általa a nép érzéseit és gondolatait, amelyek új megnyilvánulási formákat kölcsönöztek a mi május tömegfelvonulásainknak. A nép egész díszítőkedvével, a színek, az öltözékek különös gazdagságával mutatta ki felszabadult voltának érzéseit. A témában ilyenformán eleve adott népi-költői kép a valóságban, a tömegmegmozdulás természeténél fogva, nem sűrűsödhetett össze a festményen ábrázolt egyetlenegy jelenetbe, én viszont a jelenet szűkebb keretében, egyszersmind a szemléletemben keletkezett grandiózus élmény plaszticitásáig fokozva akartam azt visszatükrözni. A képnek talán meghökkentő volt a színkoncepciója, de reális célt szolgált: általa, drámai hatása által azt a tartalmat akartam adni egy szocialista-realista festménynek, amelyet a május elsejei felvonulásnak maga a nép adott.

SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
1984 SEP 2 91
SZOLNOK MEGYEI NÉPLAP
Klincz Gyula, Kossuth-díjas festő-grafikusművész
1021

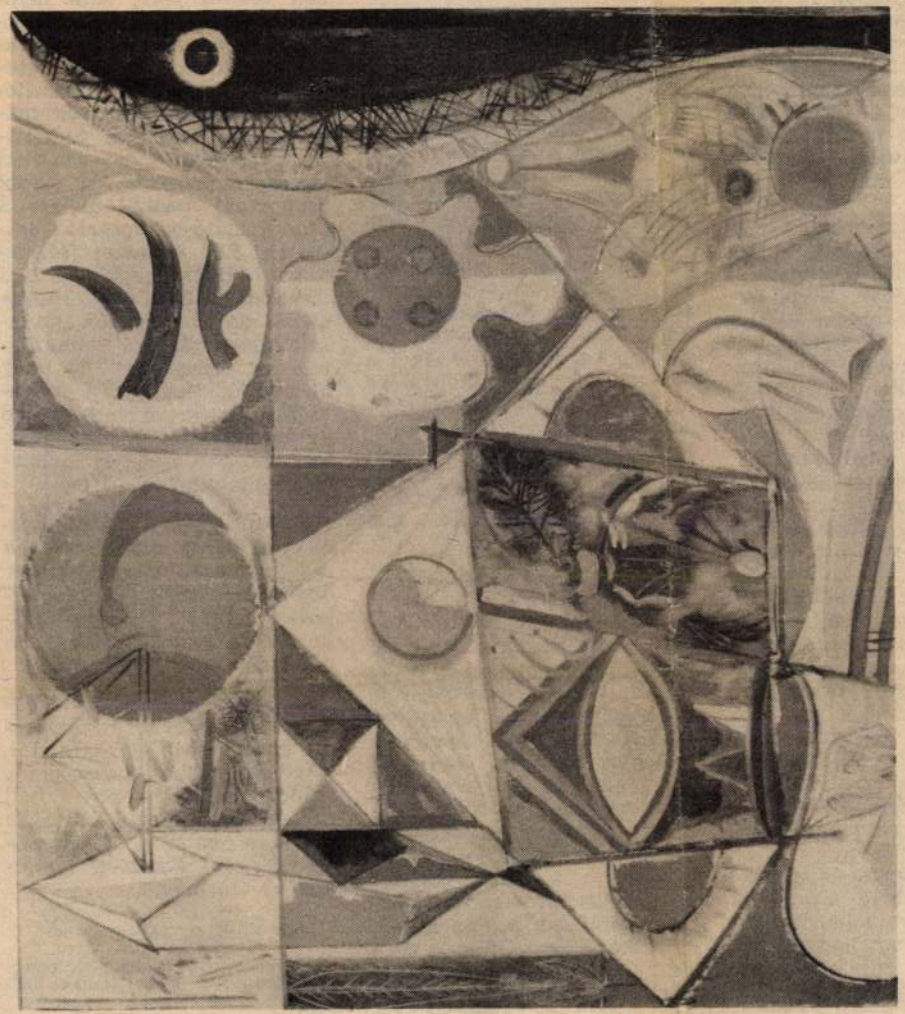

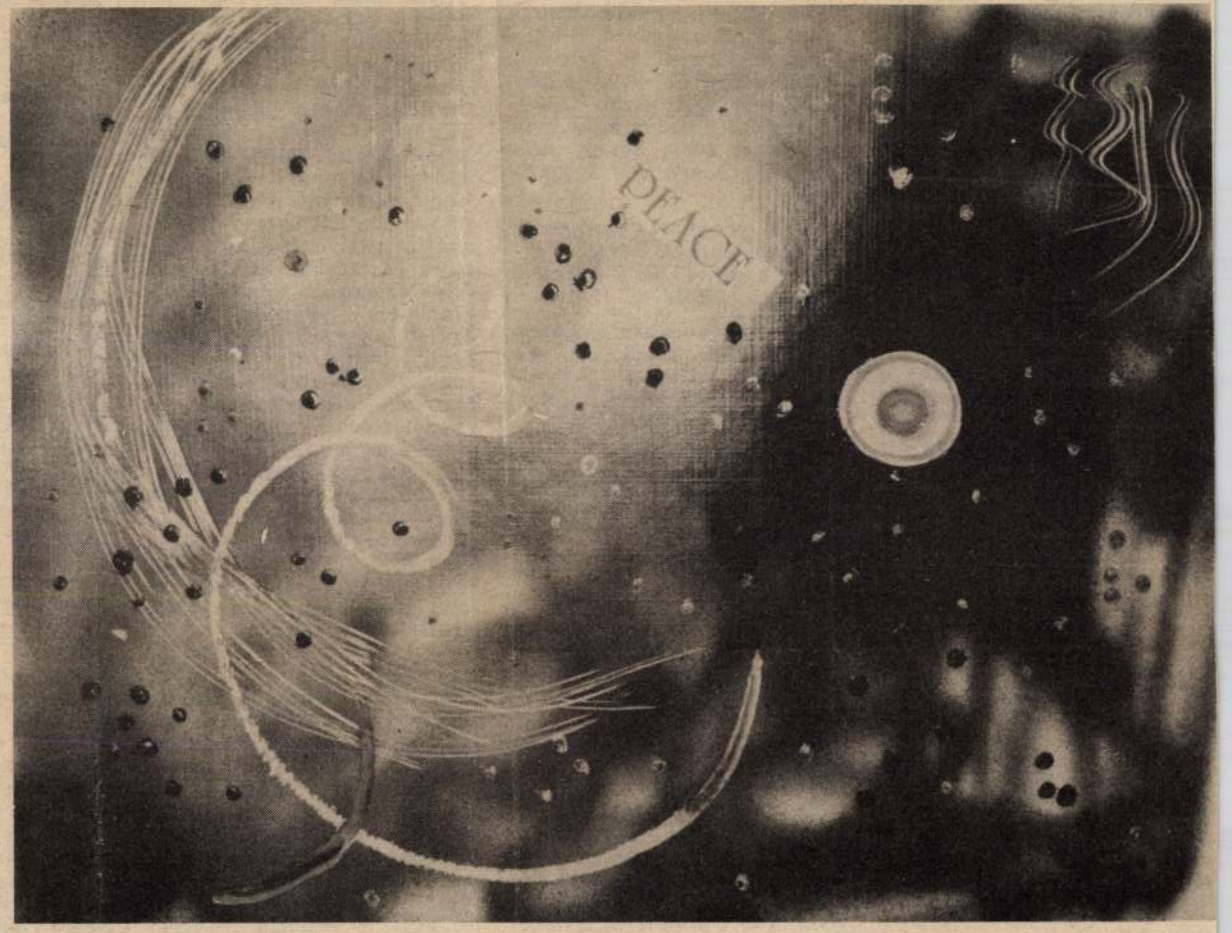

Ars poetica 1962.

Peace 1980.

volt a célunk, hogy a gyerekeknek vonzó programot adjunk, amelyek közül kiválaszthatják a megfelelőt. Lehetőséget akartunk kínálni, hogy értelmesen és szórakoztatóan teljenek a szünidő napjai. Ugyanakkor ötleteket is adni hasonló programokhoz, amelyeket a gyerekek a szülőkkel együtt megszervezhetnek. Már tavaly is volt egy „kalandozásunk" Szolnokon. Jól sikerült, és ezért az idén az egész megye általános iskolás korú gyermekeit bevontuk — illetve be akartuk vonni — ebbe a játékba.

— Kik szervezték meg a Kalandos nyár programjait?

— A Megyei Művelődési és Ifjúsági Központ, a Damjanich Múzeum, a TIT megyei szervezete, a megyei könyvtár. Az akciót a megyei úttörőelnökség fogta össze. Segítette munkánkat a Hazafias Népfront megyei bizottsága és a Vöröskereszt megyei vezetősége is. Ez az összefogás, együttműködés azt példázza, hogy a közművelődési és más intézményeknek, szervezeteknek részt kell vállalniuk abban, hogy a gyerekek vakációja érdekes, élményekben gazdag legyen.

— Milyen programokat kínált a Kalandos nyár?

— A Néplapban fejtörő játék jelent meg, a sporttal kapcsolatos kérdések megfejtését a megyei gyermekiskolásokat. A megyei művelődési központban játékokat készítettek a diákok. Részt vehettek az abádszalóki családi táborozásban is. A Kalandos nyár nem kötelező akció volt, a gyerekek tetszés szerint választhattak a programok közül. Azoknak, akik minden kalandban sikeresen részt vettek, szolnoki táborozás volt a jutalmuk.

— A program gazdagnak, szórakoztatónak tűnik. Éltek-e a gyerekek a felkínált lehetőségekkel?

— Az ötvenezer általános iskolás diák közül több ezren részt vettek a játékokban, kétszázan pedig minden programot végigcsináltak. A megye huszonhat településének iskolásait tudtuk megmozgatni. Voltak olyan községek — ötvennél is több —, ahol nem érdeklődtek a Kalandos nyár iránt.

— Mi volt az érdektelenség oka?

— Későn kezdtük a szervezést, hiszen mire az iskolákba eljutottak a programfüzetek, már május volt. A Kalandos nyár nem volt kötelező, és talán ezért sokan nem érezték a magukénak. Tudunk például olyan iskoláról, ahol az évzárón osztották ki a programfüzeteket. Másutt meg egyszerűen csak a gyerekek kezébe nyomták, minden magyarázat, beszélgetés nélkül. Volt, ahol úgy fogták fel, hogy megint van egy akció, amit

dult, hogy a gyerekek hiába mentek el a könyvtárba, nem voltak meg, vagy nem voltak kéznél azok a könyvek, amelyek a rejtvényfejtésben segítettek. A sikertelenségek konkrét személyeken múltak, *azon a bizonyos* pedagóguson, *azon a bizonyos* könyvtároson. Még csak azzal sem lehet védekezni, hogy nem volt pénz, hiszen az Állami Ifjúsági Bizottságtól százezer forintot kaptunk. A szülők közül sem úgy viszonyult mindenki a Kalandos nyárhoz, ahogy kellett volna. Előfordult, hogy a vonat vagy autóbusz jegy árát — (húsz—harminc forintot) nem adták oda a gyerekeknek, vagy pedig autókázás lett a kirándulásból. Az igazsághoz viszont hozzátartozik, hogy sokan lelkesen kapcsolódtak be a játékokba. A tiszafüredi és a környékbeli, az abádszalóki, a jánoshidai iskolák gyerekeit pedagógusait, könyvtárosait említeném.

— Lesz-e jövőre is Kalandos nyár?

— Igen. Persze, az idei tanulságokat szeretnénk felhasználni. Például korábban kezdjük a szervezést. Jövőre egyébként a VIT jegyében állítjuk össze a programokat. Szeretnénk, ha a megyei Moziüzemi Vállalat is társulna velünk. Az idei Kalandos nyár, ha úgy tetszik, vizsga volt, és ezen a vizsgán nem mindenki ment át...

— paulina —

re, melyek színvonalas és széles körű lehetőséget kínálnak a dolgozóknak, a munkahelyi kollektíváknak szakmai képzettségük, általános műveltségük fejlesztésére. E törekvések és lehetőségek azonban változatlanul csak azok számára nyújtanak értékesebb művelődési alkalmakat, akik már eddig is művelődtek.

Ezzel párhuzamosan azt is érzékelnünk kellett, hogy még nem vált tömegessé a művelődés igénye. Évről évre mind kevesebben kezdik el és fejezik be felnőttként általános iskolai tanulmányaikat, csökkent a könyvtári olvasók száma, és nem sikerült továbblépni a bejáró dolgozók továbbtanulási, művelődési lehetőségeinek a javításában sem.

Ahhoz, hogy előre léphessünk a jelzett problémák megoldásában, a művelődés iránti igények felkeltésében és megteremtésében, egységesebben kell gondolkodnunk, ugyanakkor differenciáltabban kell foglalkoznunk a munkások művelődésével, élet- és munkakörülményeik, lehetőségeik elemzésével, a továbbtanulásukat és művelődésüket nehezítő vagy ösztönző körülmények feltárásával.

Ez a felismerés és a megyei pártbizottság közművelődési határozata ösztönzött bennünket arra, hogy 1984. első felében részletesebben is megvizsgáljuk a munka

munkájukat is részben m
guk tervezik.

Ez a csoport már nagyo
létszámú réteget képvisel,
többsége a hagyományos
merettel, technológiával
technikával áll kapcsolatba
Azt tapasztaltuk, hogy
csoportban már többen va
nak olyanok, akik úgy véli
hogy szakmai életútjuk cs
csán vannak, tehát ne
nyomja őket a jövő változá
sa, míg mások a csoport tag
jai közül nyitottak marad
tak, és az alkalmazkodási
képességük is jelentős. En
nél a még nyitott rétegnél a
szakmai fejlődés kényszere
kulcs az üzemi művelődés
sel való kapcsolatuk fejlesz
téséhez, míg a másik, a las
san zárttá váló réteg viszont
a tanuláson kívül inkább a
kultúrált szórakozás felé
orientálódik.

A harmadik csoportba a
szalagmunkásokat, a mono
ton munkát végző emberek
ket soroltuk, akik szakmai
tudásukat csak részben vagy
egyáltalán nem érvényesítik.
Többségük nő és betanított
munkás, akiknek lényegében
a szalag irányítja mozgásu
kat. Feltártuk, hogy a mun
ka nem ösztönzi, aktivizálja
őket. Többségük gondolko
dásában a betanított mun
kásélet, a szakmai karrier
befejezettségét erősíti. Kü
lön problémát jelent a nők
helyzete. Úgy véljük, a csa
ládi keret és az üzemi ke
retek összehangolása adhat

nyokat kell és lehet fejleszteni. Mindez megköveteli a vállalati művelődési bizottságok érdemi elemző, javaslattevő és tervező munkájának a fejlesztését is, hogy közreműködésükkel a művelődési tervek szervezettebben kapcsolódjanak a vállalatok, üzemek gazdasági és műszaki feladataihoz.

Külön ajánlatos foglalkozni azoknak a munkásnőknek a helyzetével, akik többsége olyan technológiával foglalkozik, amely nem aktivizálja őket a művelődésre, a tanulásra.

Összegezve: meg kell tanulnunk ésszerűbben tervezni, ésszerűbben gazdálkodni. A célok meghatározásában a valódi szükségletekből kell kiindulni és meg kell találnunk a vállalati sajátosságokra építő korszerű tartalmat és formákat.

Kiss József

a Szakszervezetek Megyei Tanácsa agitációs, propaganda és kulturális osztályának vezetője

SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 387-748, 340-726
Hiner Gyula, Nyíradi-díjas
1984 SEP 2 9
SZOLNOK MEGYEI NÉPLAP
sajtó-grafikus-szobrászművész
1021

Vázlatok

beri délut
nen jött
gyedül, ö
s házastá-
ell a társ
n pereg

gy hango
veszi a k
páran gyo

— Rusvai Sándor vagyok, Jászapátiban élek, elég régen, mert 1896-ban születtem. Ha hiszi, ha nem rendben tartom magam, a portám. Még főzni is megtanultam, hogy magamra maradtam. Akár jó tésztalevest is főzök, meggyúrom, kinyújtom, felvágom a belevalót. Aki a tétlenséget nem kedveli, nem lehet elhagyatott, elhanyagolt. Mindenkinek csak ezt ajánlhatom...

(Fotó: Tarpai)

kanelyukról.
romszáz idő
helyet az el
a martfűi
mozitermébe
hallgassa M
zérigazgató
jét, s a kösz
lódó rövid
nagy vállala
zetéről és a
zó céljairól.

A nyugd
évenkénti m
hagyományn
fűn. Ez a n
mat nyújt a
lektíva idős
kozzanak,
régi emlékek
nak volt
nak alakulá
gessenek a
megváltozott

Takács Mi
müvegét is f
gatja az ak
tót. Az ü
után szívese
mit jelent s
nap.

— Tizenhé
a vállalatnál
nyolcvanket
vonultam n
minden évb
lálkozóra. N

SAJTÓFIGYELŐ
Hincz Gyula, Kossuth-díjas festő-grafikus-szobrászmavész
1001 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
1984 SEP 2 91

SZOLNOK MEGYEI NÉPLAP

1021

Információ egy életrajzhoz 1968.

Október 5-ig látható Szolnokon a Kereskedelmi Főiskolán Hincz Gyula festőművész kiállítása. Irodalmi oldalpárunkat alkotásaival illusztráltuk.

lkeztek meg

OZÓ MARTFŰN

znek meg
i év eltel-

Martfűre. A felszabadulás után szinte a romokból kezd-

ben, a padlóközelben alvók mérgeződnek meg előbb, s ha későn jön a segítség, az alvó ember meg is halhat. Az ilyen jellegű balesetek megelőzése érdekében azt ajánljuk, hogy a kéményt évente, a kályhát pedig — tüzelőanyagtól függően — megadott időközönként tisztítsuk. Az olajkályhákat és gázkonvektorokat is célszerű minden fűtési idény előtt szakemberrel megvizsgáltat-

1984 SEP 22
SZOLNOK MEGYEI NÉPLAP

Hincz Gyula, Kossuth-díjas — festő-grafikusművész, kiváló-művész

SZOLN
1984. SZEPTEMBER 22. 1021

Tárlatok az iskolában

Megnyílt a képzőművészeti világhét

Hincz Gyula kiállítása a szolnoki Kereskedelmi és Vendéglátóipari Főiskolán

Képzőművészeti életünknek több mint tíz esztendeje ünnepi eseménye a képzőművészeti világhét, amelynek rendezvényei idén szeptember 21 és 28 között várják a közönséget. A világhét mottója ezúttal: „Képző- és iparművészet az iskolában". E téma áll a rendezvénysorozat középpontjában, erről tanácskoztak tegnap délelőtt a Kereskedelmi és Vendéglátóipari Főiskola szolnoki tagozatán megyénk rajzpedagógusai, művészei is. A téma fontosságát jelzi, hogy délután a képzőművészeti világhét megyei megnyitóján — amelyet ugyancsak a főiskolán tartottak, és részt vett rajta Jakatics Árpád, a megyei pártbizottság osztályvezetője — erről beszélt Vincze Sándor, a megyei tanács művelődésügyi osztályának vezetője is.

A korábbi években joggal érte sok kritika az iskolák, különösen a középiskolák képzőművészeti nevelőmunkáját — állapította meg. Az új tantermek bevezetése óta korszerűbb szemlélet érvényesül a rajzoktatásban s ez, noha szerény, de már érzékelhető eredményeket hozott. Örvendetes az is, hogy egyre több iskolában rendeznek időről-időre képzőművészeti kiállításokat. Az iskolatárlatok — amelyeknek Szolnokon már hagyományai is vannak — elősegíthetik, hogy rendszeres képzőművészeti élet, szakköri tevékenység bontakozzék ki oktatási intézményeinkben — mondta egyebek mellett.

Az iskolatárlatok sorában rangos esemény következett ezután. A főiskola II. emeleti aulájában Hincz Gyula, Kossuth-díjas, kiváló művész kiállítása várta az érdeklődőket s nyitotta meg a képzőművészeti világhét megyei rendezvényeinek sorát. Tárlata megnyitóján részt vett a 80 esztendős művész is, művészgenerációk mestere, tanára. Munkásságát, szolnoki kiállításán látható festményeit, grafikáit, Losonczi Miklós művészettörténész mutatta be az egybegyűlteknek.

A képzőművészeti világhét a későbbiekben is gazdag, sokszínű programmal várja a közönséget. Szolnokon, a Megyei Művelődési és Ifjúsági Központban szeptember 26-tól Bakó Ilona textilművész munkáit láthatják az érdeklődők. Jászberényben, a Déryné Művelődési Központban Riba János festőművész emlékkiállítását nézhetik meg a képzőművészet kedvelői október 8-ig. Karcagon a Déryné Művelődési Központban Vuics István festőművész alkotásaiból nyílik kiállítás szeptember 24-én. A mezőtúri kiállítási csarnokban ugyanezen a napon nyílik meg Varga Miklós szobrászművész tárlata.

Mindezek mellett számos iskolai, könyvtári, múzeumi rendezvény várja, elsősorban a képzőművészet iránt érdeklődő tanuló ifjúságot.

Hincz Gyula Kossuth-díjas, kiváló művész kiállításának megnyitóján

ban! 1 mondja
rodva. Mert az
g az ő szemé-
és drágább
nk, mint kis

n kínos csend
smerős, és már
után érdeklődik
A hajó utasai-
bként érdemes
sok nyelvet
van, de teljes
enthető, hogy
rtenek ebből a
l. Ha felten-
yan mondának
nyelven cserél-
nkat, aliga ta-

ott válaszok
:a sem kevésbé
közönségé. Hi-
hogy a kérde-
an jól vannak
amelyik az em-
vényei szerint
en. Az ezerki-
ek elején Mr.
t. hogy bíróság
:a mer látogat-
k meg: ha ap-
meg, és betö-
körözik, nyu-
gra jöhet, mert
ülönbül kiszol-
t, „bennszülött-

hülyére. Biztos
nem hiszi, amit
n az is megfor-
ogy titkosrend-
ilyen „vonala-

ngat, és engem
rülget. Kikötés
úr még egyszer
zi, hogy Indiá-
nk-e, vagy me-
iután a legter-
közöljük: to-
lonba, rosszal-

itt ezt a nyo-
sztó?! Ceylon-
rösét fogják
Burmába me-

...

urán. viszont
a majmok.
got, vitát, fél-

kis vendéglő
on majomcsa-
ölődnek. Egé-
zkednek, nem
k voltak Síva
s, mint az a
ki teheti, föl-
majmoknak.
rá magukat,
hikor azonban
nyt az olajos-

Szirtes János: A csodaszarvas

Kelemen Károly: Odüsszeusz

Mester Attila:

Akár a vének

Csönd tűzfala
csak ez marad
s az éghető szavak
csontjai feketéllnek

füst leng
elrongyolt zászló
hamuhodnak az évek

szabadon
és jövőtlenül
élek akár a vének

szél mozdít
halott madarat
– pirosan szivárog az ének

Barcs János:

Futnak a világok

Futnak a napok
futnak a világok
de a percek örökkévalósága
itt marad melletted
elfut majd a föld
s a vadgalambok
szárnyivelése alatt
a föld pusztasága
terhes hasú égre ásít
de a selymes pázsit
még itt remeg
a lábad alatt
és a fákkal együtt
szállnak a madarak –

MTI SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Hincz Gyula, Kossuth-díjas festő-grafikus-szobrászművész

SZOLNOK MEGYEI NÉPLAP

1024

zet

1984. SZEPTEMBER 29.

Stresszek II. 1968—69.

1984. SZEPTEMBER

Másf
fa

Megkez
tárt róm
fél ezer
nek resta
zad utójá
sírt hozz
közönség
szerűbb r
járásokat
nagy jel
védelmér
rópai rit
bibliai j
— freskó
pusztulás
mauzóleu
két, látv

Az óko
nes évek
meg a sz
rendezés
lyen volt
— Sopia
tője. Az
föld alat
kamra v
szarkofág
mények,
jós, íves
A legels
tek közé
ban.

Helyre
nyitásáva
művészet
godik
amely

Hincz Gyula

Mély megrendüléssel tudatjuk, hogy súlyos veszteség érte művészeti életünket.

1986. január 26-án, életének 82. évében elhunyt

HINCZ GYULA

festő- és grafikusművész

Kossuth-díjas, kétszeres Munkácsy-díjas, érdemes és kiváló művész, a Magyar Népköztársaság Zászlórendjének birtokosa

A Magyar Iparművészeti Főiskola volt főigazgatójától,
a Magyar Képzőművészeti Főiskola volt tanárától,
az Országos Béketanács tiszteletbeli tagjától, művészeti életünk kiemelkedő alkotóegyéniségétől búcsúzunk.

Temetése 1986. február 7-én, pénteken 12 órakor lesz a Mező Imre úti temető művészparcellájában.

Emlékét életműve, művésztársai, tanítványai, barátai és tisztelői megőrzik.

Művelődési Minisztérium
Magyar Képzőművészeti Főiskola
Magyar Iparművészeti Főiskola

Magyar Képző- és Iparművészek Szövetsége
Magyar Népköztársaság Művészeti Alapja
Országos Béketanács

fnyv 13

HINCZ Gyula

Balajthy Katalin

Hincz Gyuláról - jelen időben

Élet és Irodalom, 1986. évf. 4. 12.

Mi ugy gondoljuk, hogy a döntésel
a Szövetséget, s ha meg is hallg
sikerül megegyezésre jutni. A Mi
it sem veszi komolyan. Minket ne
hangot adni nyugtalanságunknak.

Ha az időhuzás és a kifárasztás
térium továbbra is velünk szembe
képzőművészek és iparmüvészek na
alkalmatlanná válik - lehet, hog
litikai demokráciánk is, csak ép

Budapest, 199o. január 2.

HINCZ Gyula

Rideg Gábor

Beszélgetés Hincz Gyulával

Magyar Nemzet, 1986. jan. 27. 3.

Harmónia a diszharmóniáb

A Brücke-csoport grafikái a KunstHaus Wienben

Bizonyára nem véletlenül esett a kiállítási szakemeberek választása a bécsi fantaszta, *Hundertwasser* önmegvalósító épületére. A meghökkentően formabontó létesítmény Bécs egyik kulturális szimbóluma. Az elhíresedett művész önálló múzeumával méltó emléket állított magának. Az osztrák szakavatottak jó érzékkel — gondolom, hogy van miből — tudják megválasztani azt a művészeti modort, amely illik e helyhez. Szelekciójuk így hívhatta életre a berlini Brücke Múzeum felkavaróan és sokoldalúan változatos grafikai kollekciójának bemutatását. Az osztrák fővárosba került anyag több mint 300 munkával áttekintést ad a csoport rajzaiból, akvarelljeiből, sokszorosított grafikáiból. Jól eligazodunk Hunderwasser labirintusában, mivel a Brücke anyaga tagoltan, áttekinthetően tárul elénk. A válogatás ügyel a kronológiára és a különféle technikák differenciálására. A rendezők nem gyötörnek koncepciókkal, engedik a műveket beszélni.

A Brücke Múzeum alapítási dátuma 1964. december 1., *Karl Schmidt-Rottluff* 80. születésnapja volt. A művész Berlinnek adományozta 74 festményt felölelő gyűjteményét, valamint művészi hagyatékát. Öröksége egyedülállóan példázza a németországi új irányzatok feltörését, amely 1905-ben Drezdában, a Brücke megalakulásával veszi kezdetét. Az alapítás ötlete is K. Schmidt-Rottlufftól származik: olyan múzeumot létesíteni, amelyben e társulás minden művésze képviseli magát. Megfontolását azzal a művészettörténeti ténnyel támasztotta alá, hogy csoportjának minden festője élt és dolgo-

éveiben a Jugendstilt
ragadja. Drezdai kiáll
japán fametszeteket,
szóló könyvét (1897)
szeti ágra gyakorolt h
kotásait inspirálják a
formátumot, az alakok
Hokusai és *Hiroshig*
to-Brücke stílusba (Bl
Tél, 1905). Ekorai idős
ner müncheni tartózk
eszközök és késztetés
be. A művész itt nemc
nem hivatásszerűen el
Az első metszeteket, a
fehér ellentéteként ter
divatos stílus követeln
Dürer eredeti nyomó
bergben lát, ugyancsa
ezek hatása csak 1910 u
szakban, amelyben m
kodását művészeti sze
tésére használja fel.

A bajor főváros éle
harc nyomja rá bélyeg
nyítása alatt működő
tötte be a legh aladóbb
nemzetközi művészet
tény, hogy Kirchner é

Hiner Gyula

Elhunyt Hiner Gyula

Magyar Hirlap, 1986. jan. 27. 7.

tervel szemben fejlesztek be a Solomon Guggenheim által alapított Guggenheim Múzeum építését. Az ide belépőt lélegzetelállító látvány fogadja. Mintha egy hatalmas anyaméh mélyéről lifttel emelkedne a fény forrása, az üvegkupola felé. Onnan vissza a spirális galérián, filmszerű pergéssel „haladnak" a nézők előtt a képek.

Közben megindult a modernizmus lassú visszaszivárgása az Óvilágba is. Épült itt is egy-két fantasztikus múzeum. *Hans Hollein* osztrák építész amerikai tanulmányok, a Velencei Biennálén elért képzőművészeti sikerek és néhány bécsi butik- és kiállítási installáció megtervezése után példás múzeumot tervezett Mönchengladbachban. Kissé földbe süllyesztette az építészeti modernizmus elemeit citáló épületet. Abban különleges, felülről megvilágított, sajátos architektúrájú terekkel elégítette ki a maga fogalmazta új múzeumi igényeket. Az utóbbi években két Hollein-terv is jelentős botrányt okozott. A bécsi Stephan-dómmal szemben mostanában adják át a nagy vihart kavart kereskedelmi központot. Nem fog felépülni viszont a frankfurti Börne téri zsinagóga helyére

KÉPALÁÍRÁS

HINCZ Gyula

Elhunyt Hincz Gyula

Néplap, 1986. jan. 27. 7.

Illuminierte Ablassb

Alte und Moderne Kun

Über die Stil einige

und Renaissance.

Genealogica et Heral

für genealogische un

Wien, 197o. Kongre

Genthon István és a

Művészettörténeti Ér

HINCZ Gyula festő

diszlettervei

ld. OSZK Évk. 1973 (1976) 179.p.

MI SZEMLE

Jegyzékszám: 6401

1971	G	-
1971	Ü	-
1971	Z	-
1971	Gy	-
1972	B	-
1972	G	-
1972	Gy	-
1973	B	-
1973	Gy	-
1973	Ké	-
1973	Mb	-
1974	Gy	-
1974	Ké	-
1974	Mb	-
1975	Gy	-
1975	Ké	-
1975	Mb	-
1975	Gy	-
1976	B	-
1976	Gy	-
1976	Ké	-
1976	Mb	-
1977	B	-
1977	Gy	-
1977	Ké	-
1977	Ü	38.840
1978	B	-
1978	Gy	-

HINCZ Gyula
2002 őszi

107.▲
Hincz Gyula (1904-1986)

Csendélet, 1966.

Olaj, vászon, 90x100 cm
Jelezve hátoldalon: Hincz 966.

Kikiáltási ár: 750 000 Ft

108.

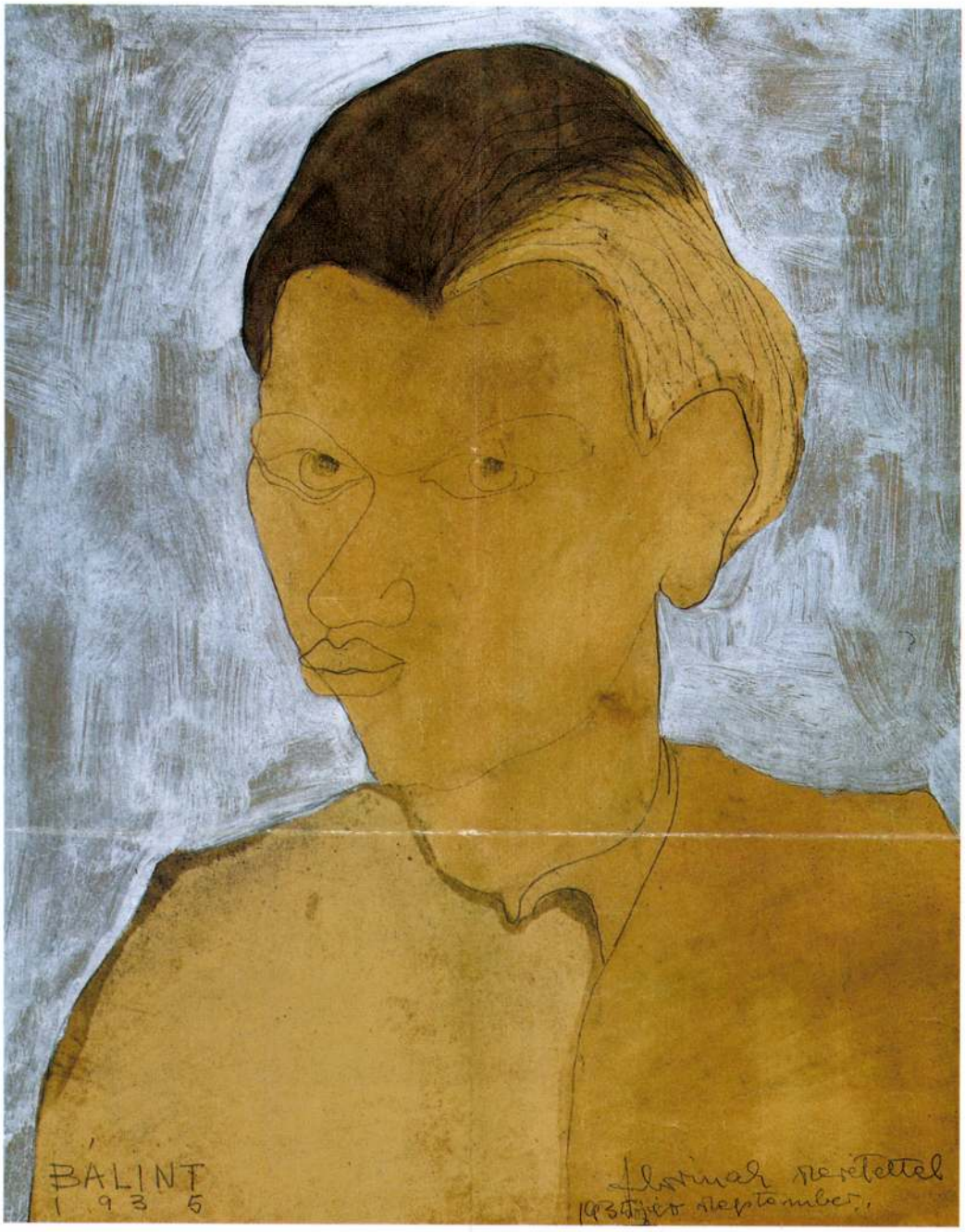

108. ▲
Bálint Endre (1914-1986)

Önarckép, 1935.
Ceruza, ezüstfesték, akvarell, papír, 50x40,5 cm
Jelezve balra lent: Bálint 1935.
Jelezve jobbra lent: Florinak szeretettel 1935-ös év szeptember tizenharmadiki napján Bálint

Kikiáltási ár: 320 000 Ft

STUDIO 1900 GALÉRIA
Budapest XIII., Balzac u. 30.
Tel.: 1-295-553
Nyitva: munkanapokon 11–18
! Bejárat a Hegedűs Gyula utcai oldalról !

STUDIO 1900
GALÉRIA
SZABÓ ÁGNES
BUDAPEST XIII
BALZAC U 30

HINC2 Gyula

VARIETAS DELECTAT

(válogatás a Hincz-hagyatékból)

MEGNYITÓ NÉLKÜL

Nyitva: március 3-ig

Fél évszázadnál hosszabb, rendkívül termékeny művészpálya sajátos keresztmetszetére nyílik rálátás a STUDIO 1900 mostani kiállításán. Az életmű ívének három pontját érintve, olyan műveket mutatunk be, amelyek egyaránt mellőztettek a két háború közötti és az ötvenes évek konzervatív izléskurzusai által és most, ha kissé megkésve is, ismeretükben árnyaltabb Hincz kép alakítható ki. Hagyatéki együttesről lévén szó, a válogatásnál a művész vélhető szándékát próbáltuk interpretálni, amikor az enyészetnek indult műveket is kiállítható állapotba hoztuk; hiszen azon keresztül, hogy esendő anyaguk ellenére a művész évtizedeken keresztül őrizgette őket, épp maga jelölte ki e darabok fontosságát. A gyűjtők bizonyára nagy érdeklődéssel fogadják ezt a nyilvánosság előtt eddig még nem szerepelt, publikálatlan műegyüttest, mivel a megismerkedés lehetősége egyben a megszerzésé is lehet; a kiállított anyag értékesítésére kerül.

A "gyűjtői kuriozitásnál" jóval tekintélyesebb minősítésre is joggal tarthatnak igényt a huszas évek végén készült, messze az akkori közizlés előtt járó, pályakezdő opuszok. A fiatal Hincz ekkortájt állít ki a berlini der Sturmban és kötelezi el magát az egykorú hivatalos honi közfelfogás által alig tolerált nonfiguratív absztrakció mellett. A furcsa ívű pálya többször is visszatér ehhez a kezdeti elhatározáshoz. Ezért – továbbá tekintettel arra, hogy a köztudatban egyáltalán nem ilyen kép él a művészről – most, amikor az anyag eladásra kerül (és vélhetően ugyanilyen együttesbe többé nem áll össze) kötelességünknek érezzük a tisztelt tárlatlátogató figyelmét a szokásosnál nagyobb hangsúllyal felhívni ezekre a művekre.

Hasonlóképp fontosnak tartjuk feltárni azt a hatást, amit Picasso gyakorolt a művészre. Bármennyire is tapinthatók is a formai párhuzamok, Hincz egy pillanatra sem kerül az epigonizmus gyanujába, hiszen magabiztos formakészsége meggyőz arról, hogy egy mesterét fenntartások nélkül tisztelő tanítvány analóg, ámde szuverén fejlődésének vagyunk tanui. Deja-vu-paradoxonnal állunk szemben; hiszen hasonló gondolkodású, hasonló habitusú emberek hasonló kérdés-szituációban hasonló vagy épp teljesen azonos feleleteket képesek adni. Igényes, individuális parafrázisok ezek, és nem pastiche-ok. (Még annak ellenére is, hogy egyes időszakokban a témák is veszélyesen közeli párhuzamokat mutatnak. De hát ezért többnyire a mitológia okolható és nem Picasso vagy Hincz.)

Nem hinnénk, hogy létezik két dimenziós technika, amit Hincz ki ne próbált volna; és nem sok van, amelyikben nem alkotott volna maradandót. Mindez azonban nem elégítette ki alkotói kíváncsiságát és időről-időre átmerészkedett a plasztika világába is. Gyönyörködtette az anyag változatossága, az újabb dimenzió kihívása, a megfelelés öröme. Különös, groteszk plasztikái (többnyire kerámiák) bizonyosan nem emelik a szobrászat nagyjai közé, de újabb pillantást engednek vetni az alkotó személyiségének mélyebb rétegeibe, ahol az örök tudatlan gyermek kielégítetlen kíváncsisága teremti az okokat az alkotások megszületéséhez.

Irodalmi analógiával élve az itt kiállított mintegy nyolcvan munka egy "összes művekben" valószínűleg a "zsengék, töredékek, vázlatok, tréfás rögtönzések" kategóriájába kerülne, az életmű értelmezéséhez azonban nélkülözhetetlen információkat hordoznak.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR MAGYAR HÍRLAP
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Hincz Gyula,
grafikusművész

NAPLÓ (VESZPRÉM)
1980 MÁR 8

1021

Hincz Gyula rajza

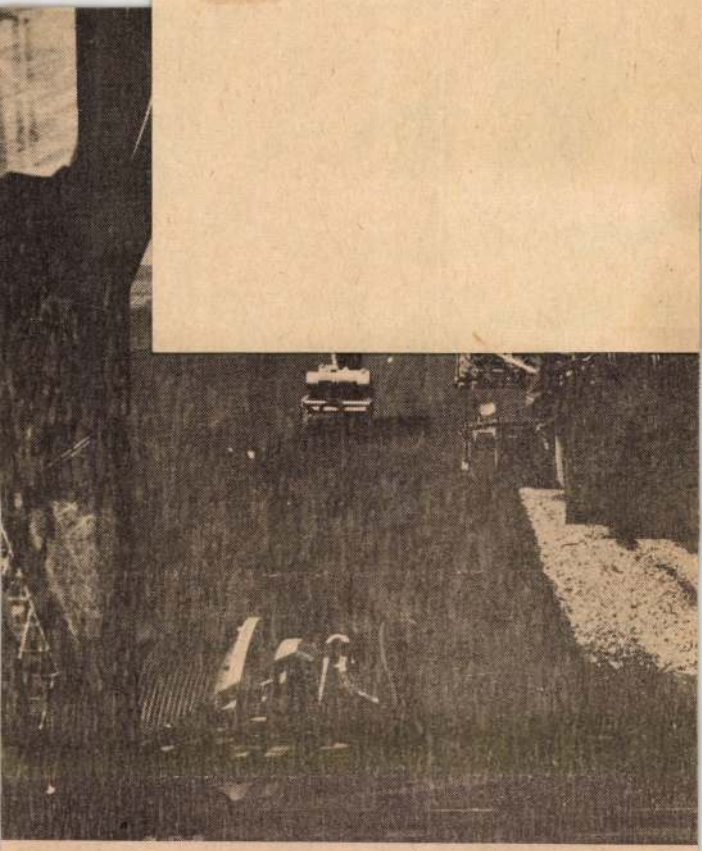

Kelet-Szlovákiában épül az ország legnagyobb vízierőműve. A folynak a 660 megawattos erőmű felső tároló jának munkála

1021

Hinz Gyula grafikusművész

1980. február 6. Televizió 2. 21,2o Vgné

Tv-Hiradó 2.

-Tiz plakát! A két évenkénti Miskolci Országos Grafikai Bennálékról. És tiz név, a művészi seregszemlék nagydijasainak névsora fémjelzi, hogy Szegeden, a Móra Ferenc Muzeum Képtárában, a magyar grafika legkiválóbb művelőinek kiállitása tárul a látogatók elé. A tárlat Hinz Gyulától, a legidősebb, első Nagy-dijastól a legifjabbig, Banga Ferencig, átfogja a grafika husz éves fejlődését. Hiszen a képzőművészet e legdemokratikusabb müfaja, a reformkori kőrajzok utódjaként, mindigis a legérzékenyeb benreagált a társadalom, az élet változásaira. A fiatalon elhunyt Kondor Béla, sajátos rézkarcaival forradalmian ujat alkotott, Würcz Ádám, Shakespeare-illusztrációi, bravuros technikára vallanak. Az Ének ek éneke, a grafi-

kában ujat hozó, szines rézkarcokban jelenik meg, a Miskolcon élő Feledi Gyula munkáin. Ugyancsak Miskolchoz tartozik, kötődik, a töprengő,elemző alkatu Lenkei Zoltán,aki a legváltozatosabb eszközökkel fejezi ki gondolatait. Csohány Kálmán keresetlen, egyszerü technikával karcolja, balladai hangvételü , költői rajzait, Rékasi Csaba mesehangu rézmetszetei szinte középkori müvességgel, igényességgel készültek. A klasszikus tipográfia mestere Pásztor Gábor. Legkedvesebb technikája a különleges cinkmaratás. S végül egy sajátos,groteszk hangulatu és stilus zárjaa sort. Somogyi Győző kezenyomán. A jubiláló Miskolci Grafiaki Biennále lo Nagy-dijasának müveiből rendezett kiállitás március 23-ig tekinthető meg Szegeden, a Móra Ferenc Muzeum Kép tárában.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
Hincz Gyula
DÉL-MAGYARORSZÁG
grafikusművész
1980 FEB 24

1021

Nagydíjas grafikusok (1.)

A Móra Ferenc Múzeum Horváth Mihály utcai Képtárában látható az a kiállítás, amelyet a miskolci országos grafikai biennálé kilenc nagydíjasának alkotásaiból állítottak össze. A tárlat két évtized grafikai fejlődését is reprezentálja, s bepillantást enged kilenc kiváló magyar alkotó művészi birodalmába.

HINCZ GYULA, a XX. századi magyar képzőművészet egyik legsokoldalúbb egyénisége, 1904-ben született. Festészettel, szobrászattal, grafikával egyaránt foglalkozik, készített hatalmas méretű mozaikot és üvegablakot, egyik legnépszerűbb illusztrátorunk. Ő volt az országos grafikai biennálék első nagydíjasa 1961-ben. Képünkön egy rézkarc a József Attila versekhez készített illusztrációk közül.

KULTÚRMAG

A megtelepedéstől a khász városig

A Szeged-monográfia első kötetének munkálatairól

III. Béla 1183-ban keltezett, a nyitrai egyháznak adományokat juttató oklevelében szerepel először városunk neve, a fül számára különös, nyelvészeknek bizonyára még sok fejtörést okozó *Ciggedin alakban.* Már ez az oklevél is úgy emlegeti az egykori települést, mint amelyik alkalmas a sószállítmányok őrzésére. A közel *nyolc évszázados dátum az első biztosan Szegedre vonatkozó írásos dokumentum.* Minden bizonnyal jelentős adata lesz a város történetét földolgozó *Szeged története* című monográfiának.

Több mint egy évvel ezelőtt adtunk hírt az ötkötetes, elemző történeti munka megindulásáról, mely a kezdeti emlékektől szinte a megjelenés pillanatáig kíséri nyomon a város történelmét. A monográfiasorozat szerkesztőjével és első kötetének szerkesztőjével, *dr. Kristó Gyula* egyetemi tanárral, a történettudományok doktorával a város legrégebbi történetét felölelő első könyv munkálatairól beszélgettünk.

— A Szeged története című monográfia első kötete a kezdetektől 1686-ig terjedő időszakot foglalja magában. Földolgozza a korabeli földrajzi-természeti környezetet és az itt létrehozott város történetét. Nyitó dátuma a megtelepedés ideje, s első fejezetében bemutatja azt is, milyen természeti tényezők játszottak szerepet az itteni megtelepedésben. A kötet záródátuma a várostörténet nagy fontosságú politikai eseménye, a török alóli felszabadulás.

— *Ez a komplex megközelítés feltételezi a társtudományok jelenlétét, aktív bekapcsolódását.*

gató, *Bálint Csanád* kandidátus, *Horváth Ferenc, Kőhegyi Mihály, Kürti Béla* képviseli. A filológiai részt *Szádeczky-Kardoss Samu,* az irodalomtudományok doktora, tanszékvezető egyetemi tanár és *Lakatos Pál* egyetemi adjunktus készíti. A történeti kutatásokban négyen vesznek részt: *Kulcsár Péter* kandidátus, *Petrovics István* tudományos segédmunkatárs, *Szakály Ferenc* kandidátus, tudományos munkatárs, *Szegfű László* főiskolai adjunktus. Az én feladatom, hogy ezt a heterogén anyagot a lehetőségekhez mérten egységes koncepció szerint kötetté szerkesszem.

— *Hogyan tagolódik a város legrégebbi históriáját magában foglaló kötet?*

— A Szeged-monográfia első kötete öt fejezetből áll. Az első a megtelepedés természeti feltételeit rajzolja meg. A második rész a honfoglalás előtti történet korokat igyekszik rekonstruálni a harmadik a város kialakulásával foglalkozik — a tatárjárásig. A negyedik a királyi város történetét vizsgálja 1242 és 1543 között, a befejező fejezet a khász várost mutatja be, Szeged töröl kori története a témája.

— *Milyen forrásanyagra támaszkodhat a régmúlt korok kutatója?*

— Anyagfeltárásról és -gyűjtésről szólva le kell szögezni, hogy például új ásatások beindításának nincs lehetőség, de az eddigi és egyre gyarapodó régészeti anyag számbavétele, feldolgozása nem csak a mi munkánk szempontjából hasznos és értékes. A készülő régészeti kataszter, az avarkori lelőhelyek földolgozása, a honfoglaló magyarság emlékeinek össze

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-728
1979 JÚN 1

Kiss Gyula

Egészségügyi Dolgozó

Orvosi Szemle

1036

Felnő

Egy évvel meghosszabbítások előtt

miniszter 13. számú munkaviszonyáról *usa kimondta: az ly az orvos 65 éves*. Az orvosvezetői kinevezést nem 65. életévét betöl- *hosszabbítják meg, az intézeten belül y kérelmére az ér- tézetbe történő át-*

tői munkakört be- orvosi munkakörbe ezetői kinevezésről négyéves időszak: zniuk kell az 1976- nak meghosszabbí- ezetőt öt hónappal jékoztatni, hogy a

ménye kimondja, alkalmassági véle-

gionális és kerületi feladatokat látnak el. Az infarktus-regiszter vagy a budapesti dermatovenerológiai járóbeteg-ellátás szakfelügyelete például egyaránt ide tartozik. A főigazgató főorvos munkáját hat helyettes segíti. Az irányítás háromszintű: a főigazgató a gyógyító munka elvi, helyettesei az operatív, az osztályvezető főorvosok a közvetlen irányítást végzik.

A főorvosi gárda fiatal, tudományosan kiemelkedő, de helyüket a szervezői, a gyakorlati munkában is megálló emberekből áll. *1976-ban nem volt olyan 65 évesnél fiatalabb osztályvezető főorvos, akinek a kinevezését nem hosszabbították meg, és előreláthatólag most sem lesz.* Egyetlen esetben kellett valakit figyelmeztetni. Az egyik, szakmailag egyébként tekintélyes és becsületes magatartású főorvos szervezési készsége és a napi rutinmunkával kapcsolatos beállítottsága okozott problémákat. Az illetővel beszéltek, azóta igyekszik, előnyösen változott, és most is javasolni fogják a meghosszabbítását.

Öt orvosvezető vonul nyugdíjba. Közülük egyikük tölti be a 65. évét, négyen fiatalabbak, de ki ilyen, ki olyan ok — egészségi állapot, családi körülmények — miatt kifejezetten kérte a nyugdíjaztatását. Egyikük például, egy 60 éves főorvos, azt mondta: belefáradt a munkába, gyereke nincs, aki miatt még dolgoznia kellene, és most már nincs más vágya, mint hogy Pest környéki családi háza körül tevékenykedjen. Szívesen tartanánk, de menni akar.

Másrészt vannak 65 évesnél idősebb, volt osztályvezető főorvosok, akik továbbra is aktívak. Két évvel ezelőtt, körülbelül egy időben ment nyugdíjba a kórbonctan, illetve a röntgenosztály főorvosa. Szaktanácsadóként a mai napig dolgoznak: ők igényelték, a kórház is hozzájárult. Mindkét osztályon

zető főorvos mondja ki. A főigazgató főorvos kinevezéséről a fővárosi tanács végrehajtó bizottságával és a kerületi pártbizottsággal egyetértésben születik a döntés. A helyettesek meghosszabbításához az István Kórház pártvezetősége és szakszervezeti bizottsága nyilvánít véleményt. Az osztályvezető és a kórházi főorvosok esetében a kórház egységeinek (például a Kállai Kórháznak, a Merényi Kórháznak stb.) főigazgató főorvos-helyettese, valamint a helyi párt- és társadalmi szervezetek képviselői nyilatkoznak az alkalmasságról.

A fővárosi tanácsi szervek — bár övék a döntés joga — mindenkinél figyelembe veszik a főigazgató főorvos által képviselt helyi véleményt. Nem okoz különös problémát, hogy „ott fent" döntenek, holott „itt lenn" dolgozik az illető.

Az 1978-as minősítéseket már azzal a záradékkal látták el, hogy javasolni fogják-e a vezetői meghosszabbítást. Csak egyetlen esetben tettek kérdőjelet. Az idén az összes osztályvezető főorvosról rövid véleményt készítettek, amelyet a kórház egységeinek állami, párt-, szakszervezeti és KISZ-vezetői vitattak meg. (Az állami vezetők között a főigazgató főorvos-helyettesek és a személyzeti főelőadók szerepe volt a legfontosabb.)

Ezután az összintézményi vezetők: a főigazgató főorvos, a személyzeti osztályvezető, a pártvezetőségi, a szakszervezeti és a KISZ-titkár folytattak egyeztető tárgyalást, amelyeken részt vettek az illetékes alsóbb szintű vezetők is. Az anyagot ennek befejezése után terjesztették fel a kinevező szervhez. A javaslatok tartalmáról az érintetteket is felvilágosították.

Az ismert szempontokon belül több tényezőt nagyobb hangsúllyal vesznek figyelembe a minősítések elkészítésekor, a meghosszabbítá-

Hlinek Gyula, grafikus művész

A régi szentendrei művésztelep ötödik éves jubileumi kiállításán szerepelnek a művész művei 1936-ból.

Losonci Miklós: Szentendre festői világa. Pest Megyei Hírlap, 1979. jún. 16.

Hincz Gyula, grafikusművész:

A 30 éves miskolci vehézipari Műszaki Egyetem Erfordulója tiszteletére képzőművészeti kiállítást rendez. – dr. Végvári Lajos a kiállítás katalógusában írja, hogy az egyetem, több képzőművészeti tárlat rendezett már. A művész művei is szerepeltek már itt.

Déli Hírlap, 1979. szept. 11.

Hincz Gyula, kstő

h. i Patonai 8,

8.

– Hír

Nipszabadság Bp. 1980 okt. 9.

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

MAGYAR NEMZET

Hincz Gyula,

1979 NOV 7

grafikusművész

1021

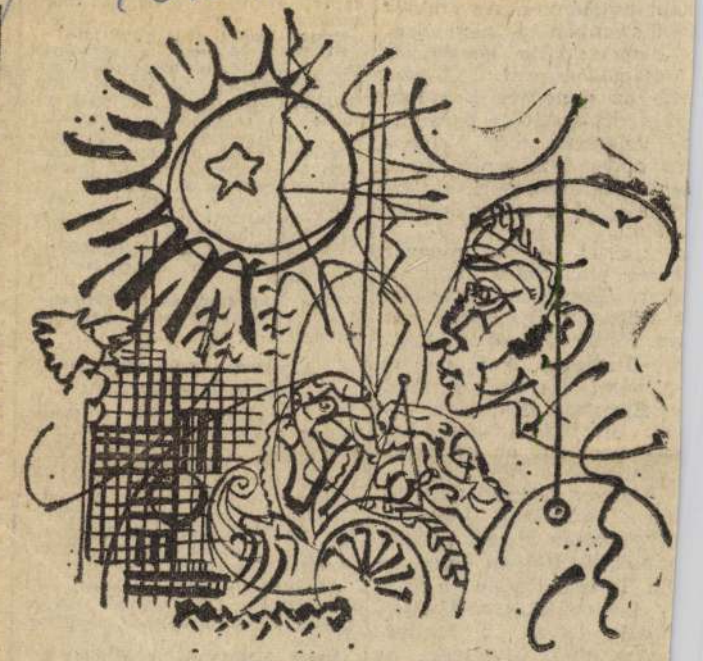

Hincz Gyula rajza

ovjet hősök
lékművénél
ovjet és v
zített térer
rosi lakos
nepi esemé
ivel szemben a
díszszázlóalja sorakozott
csapatzászlóval. Kürtszó
ezte az ünnepség kezdetét.
jd a díszszázlóalj parancs-
ka jelentést tett *Czinege*
ios hadseregtábornok, hon-
elmi miniszternek, aki ez-
n ellépett a katonák sor-
a előtt.
szovjet és a magyar
musz elhangzása után a
gyar Szocialista Munkás-
t Központi Bizottsága ne-
en *Kádár* János, a Köz-
ti Bizottság első titkára
Németh Károly, a Köz-
ti Bizottság titkára, a Po-
kai Bizottság tagjai he-
ztek koszorút az emlékmű
pzatára.
Magyar Népköztársaság
öki Tanácsának koszorú-
Trautmann Rezső helyet-
elnök és *Katona* Imre, az
öki Tanács titkára; a kor-
y koszorúját *Aczél* György
Huszár István, a Minisz-
anács elnökhelyettesei, az
MP Politikai Bizottságá-
tagjai helyezték el.
Szovjetunió, magyaror-

Kelemen Lajos, a Fővárosi Tanács általános elnökhelyettese, **Kerekes Ferenc**, a Volán 7. sz. Vállalata igazgatója, **dr. Kiss Tiborné**, az Írószövetség apparátusa nyugdíjas ügyvezető titkára,

Nádas József, az MSZMP szolnoki járási bizottsága első titkára,

Olt Károlyné, az MSZMP Budapest V., ker. bizottsága marxista—leninista esti egyeteme nyugdíjas tagozatvezetője,

Pataki Márton, a Belkereskedelmi Minisztérium nyugdíjas főelőadója,

Vigh Mártonné, az MSZMP Hajdú-Bihar megyei bizottsága osztályvezető-helyettese.

A MUNKA ÉRDEMREND ARANY FOKOZATÁT:

Dr. Agyagási Dezső, a Heves megyei Tanács Kórháza osztályvezető főorvosa, **Alberti István**, az MSZMP bácsalmási nagyközségi bizottsága titkára, **Alexa József**, a tiszalöki MÁV Állomásfőnökség váltókezelője, szb-titkár, **dr. Andrasofszky Barna**, a mosdósi gyermek tüdőgyógyintézet igazgató-főorvosa.

Árendás György, a szegedi Felszabadulás Tsz. elnöke, **Árva Endre**, az ebesi Vörös Csillag Tsz elnöke,

Bajor Károlyné, az MSZMP Zala megyei bizottsága munkatársa, **Balázs Józsefné**, a Vöröskereszt Baranya megyei szervezete titká-

– A zsüri elnöke Hintz Gyula Kossuth-díjas festőművész volt. Kérem művész ur volt önnek már korábbról valamilyen kapcsolata a diafilmmel.

Hincz Gyula, Kossuth-díjas
grafikusművész

1979. IX. 21. Televízió 2. műsor, 20.34 (Gné).
Képzőművészek a gyermekekért.

- Kérem szépen csak az Őrsi megnyilvánulásával kapcsolatban volt közvetlen tapasztalatom. Gyerekkoromban az édesapám vett egy olyan forgó csodát, amely sines lemezeken, lemezek voltak, amelyeket kivitetett egy szép fehér vászonra. Azóta a technika bonyolult mértékben fejlődött és kialakult a film egész óriási müvészete magával a dia müvészettel együtt.

- A pályázatról most néhány szót. A zsüri az első dijat nem adta ki. Most a zsüri elnökét arra szeretném kérni, hogy egyrészt ezt indokolja, másrészt egy ilyen általános értékelést ha tetszene adni a pályázatról.

- A helyzet az, hogy maga a főrendiséget, és a minőséget ugye maga a zsüri bizottság, mint bizottság határozta meg, a megfelelő léptékben azt hiszem, hogy teljesen egyet lehet vele érteni. Mégis én nem ezekkel kapcsolatban, hanem a saját személyes impressziomról szeretnék pár szót szólni.

- Nagyon szépen megköszönjük.

- Hát miről is van szó. Elsősorban azt tudatositani kéne azt mindenütt, hogy gyermekek nevelési problematikájáról van szó, a gyerekek fantáziájának hogy mondjam lelkivilágának a megérzésére kell fölépiteni tulajdonképpen a diaformát az én nézetem szerint. Én azt hiszem, hogy ez az egészséges. Természetesen belekapcsolódik ez abba a kulturában igen erélyesen, amely a gyermek illusztrációs kulturát általábavéve jelenti és jellemzi. Mégis, mivel egy forgó módszerről és fénnyel átitatott uj módszerről van szó, azt hiszem érdemes egy pár szót emliteni arról, hogy egyszerübb, világosabb, jellemeket ibban kidomboritó gyermek fantáziját rendkivül lekötő pillanatok mulásával számoló módszer technikáról és megjelenitésről van szó. Nagyszerepet játszik itt, mint emlitettem a fény dinamikai értéke, és a szindinamikai problémáknak a helyes alkalmazása. Nekem az az érzésem, hogy a rendkivül sok és szépen megoldott rajzok és képek és szinek között talán az, hogykerüljük, legalább tanácsolom a bonyolult megjelenités formákat, és lehetőség szerint ne akaszkodjunk be a már kialakult stilusformák zárt ketrecébe, mert abból borzasztó nehéz kiröpülni. Én azt hiszem, hogy ki kell tárni mindenkinek a gyermekkel szemben a lelkivilág szépségét, a meseséget és főképpen itt mivel én magam festő vagyok, ugy gondolom, hogy festő vagyok a föltétlen érdeklődésem a szinvilág helyes kompoziciójával világos helyes kompozició elrendezésével szemben. Itt sokhelyütt tulzásba ment a stilizáció, amely bonyolulttá teszi a képkompoziciós megjelenitését, bonyolulttá teszi tehát tenné tehát a filmet magát is és a gyermeknek az ösztönös érdeklődését is és figyelmét igy nem birná lekötni.

- Talán tulterhelné igy.

- Talán tulterhelné. Vigyázni kell ugye arra, hogy 3 és 5 éves 6 éves és 10 éves gyermekekről van szó, ezeknek a lelkivilágát simogatóan kell fölfele vinni ugye az érettebb kor felé.

- Van-e esetleg bocsánatot kérek igen tessék parancsolni, nem csak azt akartam megkérdezni, hogy van-e valaki olyan esetleg, akit igy külön kiemelne a müvész ur a pályázók közül.
-
- Nézze vannak itt sommásan mondtam egypár dolgot azt hiszem evvel mindenki egyetért, különösen azért, mert a diafilm, mint technika és előadási módszer, mint uj müvészi forma hát óriási lehetőségek előtt áll, és ma a mai életünkben is és a világunkban ennek a föltétlen használata szükséges, a vizuális nevelés szempontjából is olyan értelemben, hogy eltud igazodni az élet bonyolult vizuális kérdései között és eltudjon jutni a müvészi megjelenités komplikáltabb magasabb mondjuk ugy, hogy magasabb szinvonalu problematikájának a megértéséhez.

- Örülök, hogy ezt tetszett mondani, ezek szerint a müvész ur igen komoly jelentőséget tulajdonit a diafilmeknek, éppen a vizuális kultura megteremtésében.

- Igy is van. A vizuális kultura a napunk legsürgetöbb kiépitési problémájához tartozik, és éppen azért fejezm ki, végtelen örömömet annak, hogy egy ilyen pályázat alakulhatott. És remélem azt, hogy a jövőben ez folytatódni fog, hogy minél dusabb, ,minél tisztázottabb és sajátosabb formát tudjon adni a dia filmmüvészet.

- Nagyon szépen köszönöm.

- Itt meg kell azonban emlitenem azt, hogy a nagyon sok érdekes és stilárisan kicsit talán sokhelyütt tulbonyolult dolgok közt ki kell emelnem a Tardi Sándornak a munkáit, azért emelem ki, mert ezek a sajátosságaiknál fogva már érettebb gyerekekhez majdnem felnőtteknek szól, de igy is olyan tablók, amelyek egy önálló kiállitáson világosan tisztán nagyszerüen megállnák a helyüket.

Hincz Gyula, grafikusművész

a Képzőművészek, Iparművészek és Művészeti Dolgozók Szakszervezetének területén is megkezdődnek a szakszervezeti választások. – Eddig a szervezési és mozgósítási tennivalókat többnyire az úgynevezett szakmai bizottságok végezték. Ennek a szakmai bizottságnak tagja volt a művész is.

Grosz Sándor: Útravaló.
Szocialista Művészetért, 1980. ápr.

Hincz Gyula (Bp. 1904 –

„Hazak a hegyoldalon" Vízfestmény 39x49 cm

J. l. 6. Hincz. 41.

Kiliáltási ár: 1500 ft.

BÁV 56.Képaukció Bp.1981.december

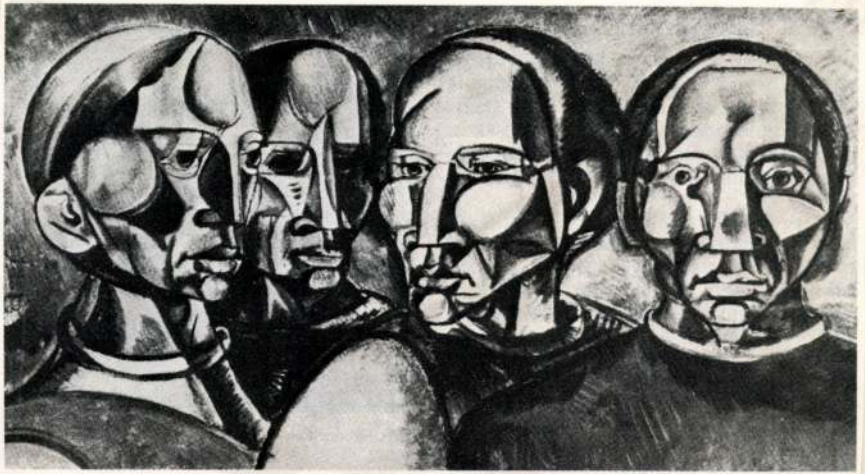

Hincz Gyula: Arcok, akril, vászon, 50x90 cm, 1977

Hincz Gyula

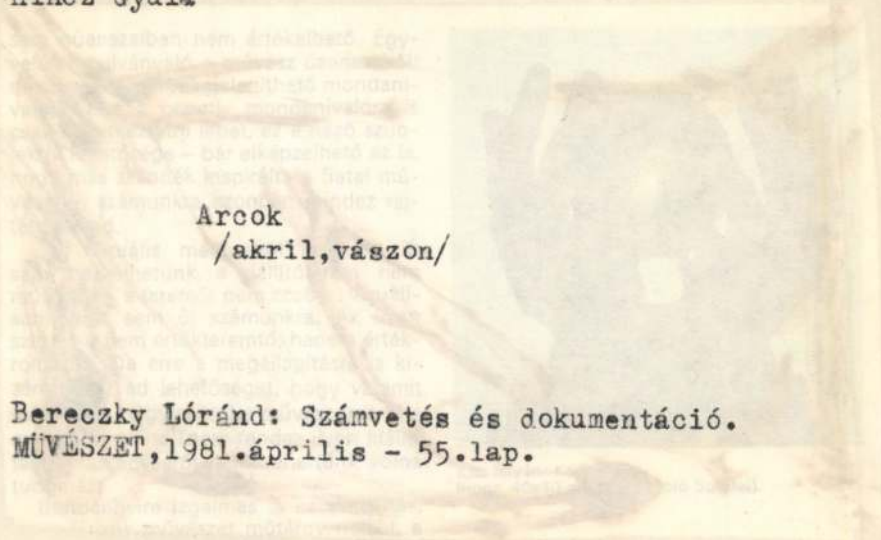

Arcok
/akril,vászon/

Bereczky Lóránd: Számvetés és dokumentáció.
MŰVÉSZET,1981.április - 55.lap.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Budapesti Rundschau

1969 JAN 3

Gyulai Hincz

1021

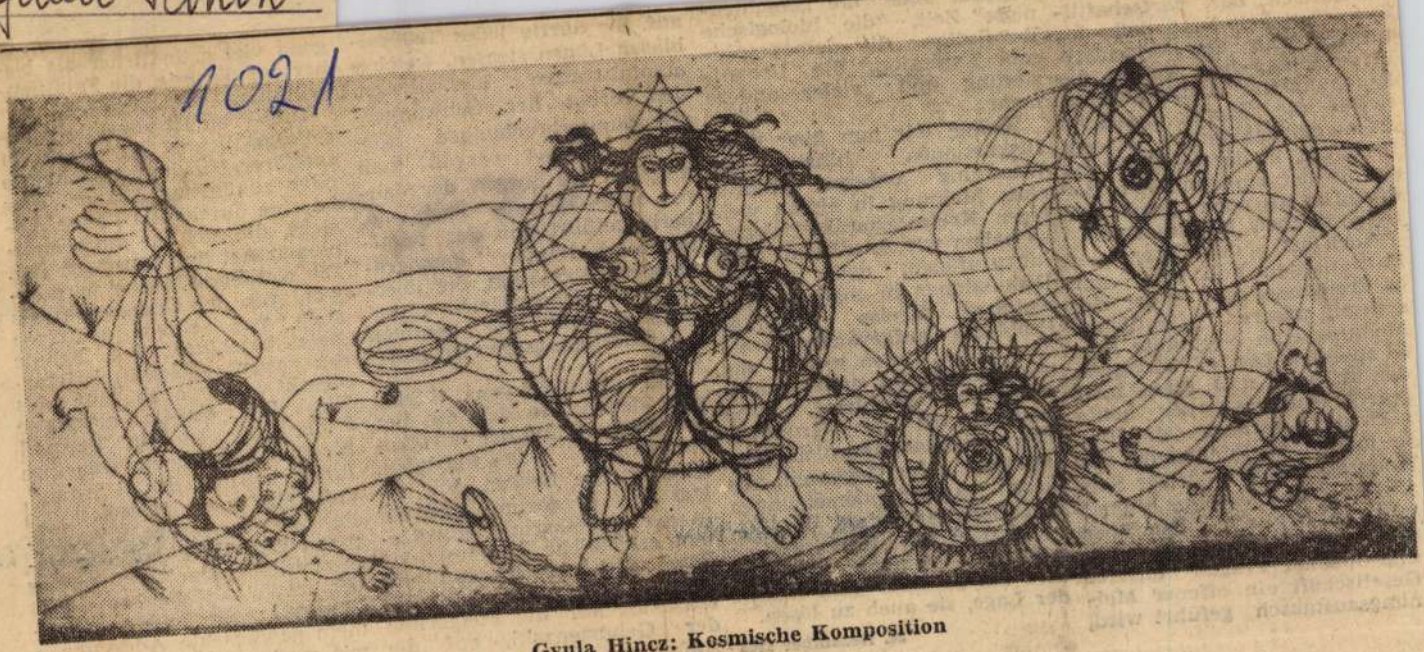

Gyula Hincz: Kosmische Komposition

Hauptgebiet der Politik im Bereich der wirtschaftlichen Tätigkeit liegt, daß das höchste Maß des Fortschritts im sozialistischen Aufbau die Erhöhung der Arbeitsproduktivität, die immer besseren Absatzmöglichkeiten unserer Produkte, in der Befriedigung sowohl der einheimischen Bedürfnisse als auch jener der ausländischen Märkte sind.

Auch auf den Foren der Patriotischen Volksfront gab es Ereignisse, die in der Gestaltung unserer öffentlichen Meinung eine bestimmte Rolle spielten. Der IV. Kongreß, der im April d. J. tagte, fand regen Anklang, der heute noch nicht verebbt ist. Hier sei aus der Stellungnahme des Kongresses ein einziger Satz zitiert: „Die nationale Einheit wird verwirklicht, indem über alle bedeutenderen landweiten und lokalen Fragen unserer Gesellschaft ein offener Meinungsaustausch geführt wird, Jugend, über die „beschleunigte" Zeit, die biologische Revolution, die demographische Explosion, die Urbanisierung und vieles andere mehr.

Wollen wir nun über diese Diskussionen hinaus die Wandlung unserer öffentlichen Meinung in einem weiteren Kreise charakterisieren, so haben wir zu all dem noch hinzuzufügen, daß in den Diskussionen in engerem oder weiterem Kreise unzählige Probleme aufgeworfen werden, unter diesen große und bedrückende, ja, auch furchterregende Probleme. Und trotzdem ist der Grundton dieser Diskussionen nicht pessimistisch. Im Gegenteil, aus diesen Auseinandersetzungen und Debatten klingt die Zuversicht heraus: Je ernsthafter wir diese Probleme erschließen, um so mehr sind wir in der Lage, sie auch zu lösen.

24. Dezember 1968

auf. Sie dürfte jedes Trübsalblasen Lügen strafen, welches administrative Maßnahmen, das Verbot der Schwangerschaftsunterbrechungen forderte. Hierbei vergaß man gänzlich die Sorgen der Jahre 1953—54, die Probleme, herbeigeführt von der administrativbedingten demographischen Explosion, die überfüllten Kindergärten und Schulen und die heutigen Beschäftigungsschwierigkeiten.

Die Erfahrungen bieten aber denen, die sich mit der Bevölkerung und der Bevölkerungspolitik beschäftigten, ganz andere Lehren. Vor allem geht es darum, daß die in der Bevölkerung eingetretene erfreuliche Änderung das Land nicht unerwartet erreicht, und daß sich die Gesellschaft auf die Steigerung der Geburtenzahl, auf die Aufnahme der Neugeborenen,

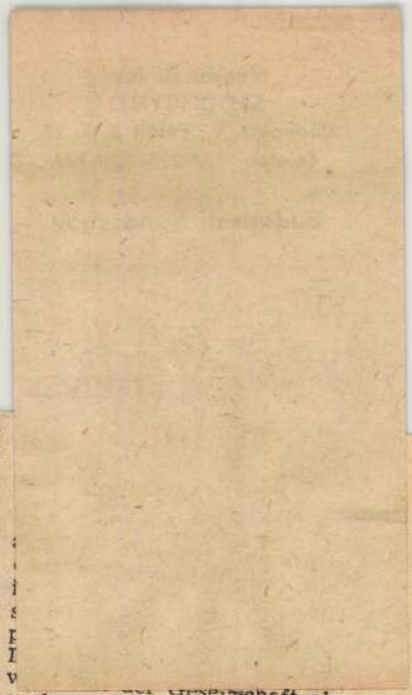

der Gesellschaft als auch von einem sanitären Netz beschützt. Der Schutz der gesamten Gesellschaft erstreckt sich auch auf das Kind. Die bereits erwähnte Kinderhilfe ist ein Beispiel hierfür. Bezeichnend für ihre Richtigkeit ist der Umstand, daß sie von 75 000—80 000 Personen in Anspruch genommen wird. Verständlicherweise wurden die Verlängerung der zweieinhalb Jahre um 6 Monate, sowie andere, allgemein gewünschte Änderungen mit großer Freude aufgenommen.

24. Dezember 1968

Hunor Gyula, költő

L: Nagy Imre

Czine Mihály: Kép és írás 97–111

Tiszatáj, Szeged, 1982: 1. an XXXVI/1

Hincz Gyula, Kossuth-díjas festő- és grafikusművész

E tárlat megnyitásáig rajzkiállítás még nem volt hazánkban. Ez az első tárlat, mely a rajz műfajához kötötte magát. – Az a nemzedék, amely magányosok heroikus vállalkozásából a magyar művészet alapműfajává tette a rajzot, belőlük tanult mesterséget, tisztességet. Hincz Gyula, Gadányi Jenő, főiskolai tanárok és magányosságban is elveikhéz, elképzeléseikhez ragaszkodók.

Horváth György: Rajzkiállítás a Nemzeti Galériában.

Magyar Nemzet, 1980. máj 1.

Hincz Gyula
festő-

Ujhangot ütött meg a modern plákat, az interieur-plakát terén, valamint az illusztráció, az önálló, nem alkalmazott grafika terén is.

Henszlmann Lilla: Hincz Gyula müvészete.....

Müvészet, 1971.augusztus - 41.oldal

Hincz Gyula
festő

Hincz Gyula teremtette meg Magyar-
országon az orosz kezdeményezésű,
modern, dinamikus jelző szimpádot.

Henszlmann Lilla: Hincz Gyula müvészete.....

Müvészet, 1971.augusztus - 41.oldal

Hincz Gyula
festő

A 30-as, 40-es évek a harai müvészete
életbe való beilleszkedés időszaka volt szá-
mára. Hincz nem csatlakozott sem hi-
vatalos fasizáló dó irányzatkoz, sem a
nagyomanytisztelő nagybanyai iskolához.

Henszlmann Lilla: Hincz Gyula müvészete.....
Müvészet, 1971.augusztus - 41.oldal

Hincz Gyula
festő -

Táblaképet pollió, gyakran nagyméretű grafikáiban különleges feszültséget tud teremteni, sajátos információkat képes tolmácsolni.

Henszlmann Lilla: Hincz Gyula müvészete.....

Müvészet, 1971. augusztus - 41.oldal

Hincz Gyula
festő -

Megismerkedett a reinchországi
avantgarde - dal az orfer mustol
az abszolút festészetig.

enszlmann Lilla: Hincz Gyula müvészete.....
üvészet, 1971.augusztus - 41.oldal

Hincz Gyula
festő

Romiaba az áthéprése nem fárt siker-
rel, ezért meg is szakadt. Hincz hi-
tartott régi elhéprelése mellett és a
futurizmus hatott s a Olaszországban.

Henszlmann Lilla: Hincz Gyula művészete.....
Művészet, 1971.augusztus - 41.oldal

Hincz Gyula, grafikusművész

A rajz döntő mozdulat a képzőművészet minden bekövetkezhető, leendő értékeihez. Van amikor annyira erős, hogy önmaga marad, mint Kondor Béla Szent ágostona, Hincz Gyula aranykora, Szalay Lajos Golgotája (említve).

Losonci Miklós: alap, nyitány és befejezés.

Pest Megyei Hírlap, 1980. ápr. 26.

Mincz Gyula, grafikus

L. Falus Eleh.

Fülöp Géza: Könyv és Társadalom Mon. 16.

Népszabadság, Bp. 1981. máj. 10

Hincz Gyula, Kossuth-díjas festő- és grafikusművész

A Grafikus Alkotó Közösség, amely közel ötven tagú, vezetője Kollár György, néhány művész nevét, mint tagot említi: Hincz Gyula, Barcsay Jenő, Berki Béla, Kádár Gyula, Kass János, Reich Károly, sőt legújabban Amerigo Tot. Harminc éve önellátók.

Ami a számok mögött van – Gendélet raktáron II. rész

1980. júl. 11. Kossuth 21.30 (V Gné).

HINCZ Gyula

Losonci Miklós

Hincz Gyula nyolcvanéves

Új Tükör 1984

Új Tükör 1984. ápr. 22. XXI. évf. 17. sz. 43.

atárát az 1960-as években je-
zet értékelése ugyanis első-
müfajába és illetékességi kö-
k az eddigi topográfiai gyakor-
tékü kiterjesztése számos alap-
et fel. A tömegépitészet, a vá-
ása olyan uj értékelési és vá-
l, amelyhez a hagyományos müem-
, * többé-kevésbé autonóm müal-
esztétikai értékeket kereső meg-
ens szempontrendszert. A nagy-
számitható periódus topográfiai

HINCZ Gyula

Losoncsi Miklós

Hincz Gyula festő- és grafikusművész

Jászkunság, 1984. dec. XXX. 4. n. 37 - 39.

Hincz Gyula, grafikusművész

Móri Járási Művelődési Központjában a Lamberg-kastélyban kiállítás nyílt meg „35 év magyar művészete" címmel. Az anyag a Magyar Nemzeti Galéria-ból van válogatva.

A művész műve szerepel a tárlaton.

A. Szabó János: Móri galéria. 35 év művészete.
Fejér Megyei Hírlap, 1980. ápr. 20.

1980 OKT 22

PESTI MŰSOR

Hincz Gyula Kossuth-díjas festő- és grafikusművész

1021

VIGADÓ GALÉRIA

Hincz Gyula kiállítása

„Nem tudok lemondani a művészetről, mely számomra életadó erő, kifejezésmód, gyakorlat, ámulat, öröm" — nyilatkozta Hincz Gyula 1979 márciusában a Művészetben. „A művészet — vallja — a legmagasabbrendű hivatás, amely nemcsak gyönyörködtet, hanem a fejlettebb ember kimunkálásáért, az élet teljesebbé válásáért küzd, és óriási agitációs munka az emberiség jövőjének helyes irányba tereléséért."

Hincz Gyula mindig megérezte a kor mondanivalóját, amelyhez megtalálta egyéni és sokoldalú kifejezésmódját is. Oeuvre-jében könnyebb lenne felsorolni, mi az, amit nem csinált. Az átfogó igényű, retrospektív tárlat rendezőjének, Sós Lászlónak, nem volt könnyű dolga. A termékeny művészegyéniség „pályájának átélt történetét" csak felvillanthatják a kiállított szobrok, kisplasztikák, festmények, gobelinek, rézkarcok, rajz-grafikák, plakátok, könyvillusztrációk, üvegablakok mozaikok. A mester műfaji sokoldalúságát, többszólamúságát, fölényes tudását azonban meggyőzően reprezentálják a művek: hagyományos ábrázolás, nonfiguratív festészet, intim méretek, monumentális alkotások váltják egymást. A harmonikus, színeiben visszafogott, kiegyensúlyozott, klasszicizáló *Csendélettől* (1927) hosszú, kanyargós út vezetett az élethű, valós természetábrázolásig (*Anci népviseletben*, 1955), majd az *Egy életen át...* című (1971) megrázó, komor színtónusú festmény. „Kitépett véres szemgolyók — korunk valóságához tartoznak, sajnos. Figyelmeztetőül szántam hogy soha többet ne legyen háború" — mondta Hincz Gyula e képéről. Festményei nemcsak gazdag színfantáziájáról, hanem rendkívüli színkultúrájáról, tehetségének sokoldalúságáról is vallanak. A bátor, lendületes vonalak, az élénk, vulkánszerűen feltörő színek lebilincselőek, A Budapesti Műszaki Egyetem üvegmozaikján a műszaki tudományok szimbólumkincsét sommázta újszerű felfogásban, boznyítva, hogy képes a feladatokhoz rugalmasan alkalmazkodni. Nemcsak a festészet, szobrászat, grafika, hanem a modern építészet, az ipari tervező művészet problémái is izgatják.

Szép

Nyelvezete talán a grafikában a legerőteljesebb. Bravúros illusztrációival sajátos hinczi stílust teremtett. *Pablo Neruda* verseihez, valamint a *Csongor és Tündé* hez készített rajzai kiemelkedő teljesítményei a kortárs grafikának, de tüneményes világot varázsol a gyerekek elé *Weöres Sándor Bóbita* című könyvének illusztrációival is.

Hincz Gyula hetvenhat éves. Meghatározója és aktív részese művészeti közéletünknek. Szüntelen megújulásra képes ma is, bátran kezdeményező, kísérletező kedvű alkotó.

— *Régi dolgaimat javítgatom, rendezgetem* — mondta egy évvel ezelőtt, vélelen beszélgetésünkkor. — Szeretném látni, a munkám hasznos volt-e. Visszatekintő ítéletet kell mondanom pályámról. A hetvenhat évem a magammal szembenézés kötelezettségét rótta rám. Az egységekben való feldolgozás, a korszakos elrendezés — ez a legfontosabb dolgom most. Változatlanul izgat egy visszatükröző, villogó „fényfal" kivitelezése.

Egységekben való feldogozás, korszakos elrendezés. Ez, azt hiszem, nemcsak Hincz Gyula, hanem a művészettörténészek dolga is, akik mind ez ideig adósaink e bonyolult életmű átfogó elemzésével.

Csorba Mária

CSEPEL GALÉRIA (XXI., Vasmunkás tér) Kresz Albert fotóművész (plakát) és Reitmayer József fafaragó kiállítása okt. 19-ig. Nyitva: hétfő kivételével, naponta 13—19 óráig.

XXI. ISKOLA GALÉRIA (XXI., Rákosi Endre u. 138—140.) Patay László festőművész kiállítása. Nyitva: vas. kivételével naponta 10—18 óráig, szombaton 14—18 óráig.

BARTÓK '32 GALÉRIA (XI., Bartók Béla út 32.) Út bécsi festőművész kiállítása. Nyitva: hétfő kivételével du. 2—7-ig, szomb., vas. 10—7-ig.

UJPESTI MINI GALÉRIA (IV., Árpád u. 37.) Az Ady Endre Művelődési Központ Gyermek Képző- és Iparművész Szakkörének kiállítása, okt. 23-tól. Nyitva: naponta 15—19 óráig, hétfőn zárva.

Az alábbi kiállítótermek naponta 9.30—18 óráig, szombaton 9—14 óráig látogathatók, vasárnap zárva tartanak.

CSOK ISTVÁN GALÉRIA (V., Váci u. 25.) Csákvári Maronyák József festőművész kiállítása okt. 23-ig.

MEDNYÁNSZKY TEREM (V., Tanács krt. 26.) Tóth B. László kiállítása okt. 23-ig.

STÚDIÓ GALÉRIA (V., Bajcsy Zs. u. 52.) Szikora Tamás festőművész kiállítása.

CSONTVÁRY TEREM (V., Vörösmarty tér 1.) Bálint Endre festőművész kiállítása.

MÚZEUMI ÓRÁK, ELŐADÁSOK, HANGVERSENYEK

MAGYAR NEMZETI MÚZEUM

Csütörtökön, 16-án, vészete — előadás, este 6-kor: Az őskor művészete — előadás.

Kedden, 21-én, du. 3-kor: a Történelmi Tudománybarát Körök konzultációja. Este 6-kor: a 178 éves Magyar Nemzeti Múzeum — előadás.

fény — kinetikus művészek csoportja Egerben. Vendég: Dardai László kinetikus szobrász.

Szerdán, 22-én, du. ½6-kor: a Magyar Nemzeti Galéria Baráti Körének összejövetele.

BUDAPESTI TÖRTÉNETI MÚZEUM

Szerdán, 15-én, du. 5-kor: a Szecesszió kapcsolódóan Tervezőművész—közönség találkozó.

Vasárnap, 19-én, de. 11-kor: Reneszánsz Kórusmuzsika. Közreműködik: a Vásárosnaményi Liszt Ferenc Kórus.

NÉPRAJZI MÚZEUM

Csütörtökön, 16-án, du. ½5—½6-ig: Gyermekjátszó. Közreműködik: a Boróka Együttes.

Pénteken, 17-én, du. 3—5-ig: Szakköri foglalkozás gyermekeknek. (Kézművesség — fonás, szövés.)

Szombaton, 18-án, de. 11.30-kor: Bige József duda bemutatója.

MAGYAR MEZŐGAZDASÁGI MÚZEUM

Vasárnap, 19-én, de. 11-kor: A XIX. század vadászfegyverei — előadás.

SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM

Vasárnap, 19-én, de. 10-kor: XIV—XV. századi szobrászat a régi szoborgyűjteményben.

Csepel Galéria

M. Tóth Ágota kiállítása

Pedagógusművész. Grafikus. Első önálló kiállítása nem véletlenül van éppen Csepelen, tanít itt egy általános iskolában.

Mezősiné Tóth Ágota Zalaegerszegen született, 1936-ban. A művészet, a rajzolás szeretete egy kitűnő pedagógusnak, Farkas András festőművésznek köszönhető. A Képző- és Iparművészeti Gimnázium elvégzése után a Képzőművészeti Főiskola grafikai szakán Kmetty János és Ék Sándor növendékeként szerzett diplomát 1960-ban. Friss tanári diplomáját ezután hosszú időre — hét évre — fiókba tette, s három gyermekével minden idejét a háromtagú gyermekével való törődés kötötte le. 1967-től tanít, s hallatlan akaraterővel küzd azért, hogy jó pedagógus, jó családanya, s jó grafikus legyen. Több kiállításon részt gyűjteményes nom érzékenységű, vett már finalakból felépített, tiszta vonálrajzaival. Tátikát, dáliái és bogánesai többek a natúrá- nál. Költőien mesélnek a növekedéséről, a kibontakozásról és az elmúlásról. Képein mély érzelmi kötődéssel, biztos kompozíciókészséggel, dekoratív ponátási készséggel, jó technikai felszínérzékkel, készültséggel örökíti meg gyermekeit (Furulyázó Ági olvas, Testvére).

A kiállítás október 21-től november 11-ig látogatható.

(cs.)

---

iltásból és művészi képlékenységből van összeszövve. Az egységet nem egyetlen kép alkotja, hanem műveinek összessége, amelyet úgy tunk, mint egy lapozgathadag albumot . . .„ pompás, gaz-

Aba Judit

zik ki. Ezek a lapok is őrzik mértani tisztaságú szerkesztő elvét.

Bálint művészete igen bonyolult — állapította meg Vasarely. — Anekdotákból, szürrea-

séggel, halálfélelemmel való viaskodásról tanúskodik a felsejlő koponyaformának a házak jelzései, kapuk ívei — mondhatnánk, de nem fejthető meg ilyen egyszerűen a művész monkon általában egyetlen témát fejez ki kevés ábrával, de végtelenül sűrítetten. Néhány kompozíciójának több variációja is született, ezek azonban nem egyszerű változatok, hanem — mivel a szimbólumoknak is számtalan jelentéstartalmuk van — mindegyiknek más-más a jelentésárnyalata. Az egymásra nyomott, egymáson átsejlő rétegek a jelentés bonyolultságát hordozzák, míg a különböző színösszetételek az érzelmi töltés módosulását fejezik ki.

PM 67

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NÉPÚJSÁG
Szekszárd

1980 ÁPR 4

Hincz Gyula
grafikusművész
1021

1980. április 4.

Béke

Hincz Gyula rajza

1980. április 4.

Az ember kilépett a koz

Start előtt

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-736

1980 JÚL 13

MAGYAR NEMZET

Hincz Gyula,
Kossuth-díjas festő- és grafikusművész

A Magyar Nemzet galériája

1021

Hincz Gyula rajza

vita folytatása

Az elektronika bűv

A politika nem ad annyi
t, amennyire a gazdaságnak
iksége volna, hogy alkal-
zkodni tudjon az új körül-
nyekhez — idéztük múlt
ámap ugyane hasábokon
ob *Frenkelt*, a Chicago
etem tanárát. Annak kap-
n citáltatott elő az ameri-
professzor, hogy a tőkés
g *letérni látszik* a második
gháború után követett út-
háttérbe szorítja a keynesi
okat, a kereslet szabályo-
át, s inkább a kínálattal,
rmeléssel törődik. Ez az el-
dás abból a felismerésből
adhat, hogy napjaink ipari
adalma alighanem új nö-
edési szakasznak az elő-
e. A gyorsuló iramú infla-
a növekvő munkanélküli-
a lassú fejlődés nem egy-
üen a gazdasági visszae-
t jelzi, hanem a *szerkezeti válságát*.

tatás és új technika

hetvenes években meg-
ődött a struktúrák átren-
ődése, a napi gondok azon-
sokszor elfödték e folya-
okat. „egyszerű" recesszió-
t tüntetve föl őket. S e lát-
ot éppen a politika igyeke-
fenntartani, mert tartott
hogy az Egyesült Államok a tőkés világ legerősebb gazdasága. Az elektronikai kihívás is innen érte a fejlett régiókat. Ebben a helyzetben azonban könnyű *elkényelmesedni*. A feltörekvő ipari államok — különösképpen Japán és az NSZK — még nem tudják megszorongatni szövetségesüket, de *az amerikai előny csökkent* az utóbbi évtizedben. A gazdasági hetilap a kedvezőtlen jelenségeket úgy véli eltüntethetőnek, ha *újraiparosítják Amerikát*. Reformokkal átmozgatva az egész gazdaságot, fölgyorsíthatják a növekedést. Tanulni kell a versenytársaktól is, hogy legyőzhessék őket.

A hetvenes esztendőkben az Egyesült Államokban a gazdasági növekedés üteme évente 2,9 százalékot tett ki, a hatvanas évtized négyszázalékos teljesítményével szemben. Az amerikai életszínvonal — a mutatók szerint — csupán az ötödik legjobb a világon, az infláció iráma is gyorsabb volt 1979-ben, mint az ipari államok átlaga, s ez először fordult elő a gazdaságtörténetben. A beruházások a bruttó nemzeti termék tíz százalékát képviselik, míg

MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX.,
Telefon: 387-748, 340-72
Hincz Gyula
grafikusművész
KISALFÖLD
1979 OKT 27
1021

Hincz Gyula rajza.

finom és olcsó.

Kazi

Kétszázhúsz évvel ezel
szület
ber 27-én született a
nyelvújító. KAZINCZY
részletfizetésben a
mete a nyolcvvel kapc
sett, teljesítik el a vízszintes 2., vala-
mint a 24. számú
soraban. A rejtvény 1. és a 24. számú
neoklasszicista Kazinczy
leumor. 1830-ban Pál emlékmaszkja
alapján készítették el. Miklós tervei
Kérjük, hogy a megfejtéseket ugy
határidő-postára, hogy az szerkesztőségünk
beérkezzen. A késve beküldött helyes
megfejtések nem vesznek részt a
sorsolásban.

VÍZSZINTES:

1. IDÉZET ELSŐ RÉSZE. 14. Vízme-
lő eszköz. 15. Ez is kell
a nehéz fizikai munkához. 16. Tevéll-
lyar fontos nyersanyaga. 17.
László. 18. Halászó és Darnózsell között. 19.
Község Halászi és Rónaszeg. 20.
Kilátó — franciául. 21. Ozonvíz hajóza.
22. Sav is ezt teszi! — fordítva. 23. Foga-
dó massalhangzói. 25. Sas kevert betut.
26. Kéz ujjainak száma. 28. ... ételében épen. Pór menyecske vélem
(Pelőfi). 29. Középen klimér! 31. Idő-
mértéken. 32. Kábítószer. 34. Régi romai pénz-
téra. 35. Kóválló üveg. 37. Nagy évenként meg-
rendezésre kerülnek. 44. Vasárnaponként
(este) a tv visszatérő műsora. 43. Kiost-
nyiló szóska. 48. Női név. 46. Indulum ... és az
oszlop. 49. Szlav. üdv. 50. Indium ... és
Salaam. 52. Poic egyik oldalai
50. F. I. V. 54. Pajtás, barát. 53. Kettős
betű. 56. Németjuk Julius 19-én van. 58.
Versenyen való részvételre jelentkezik.
59. Afrikai-tenger ... északkeleti parvidé-

Kisalföld október 29-i, szombati
számában megjelent
megfejtése. megjelent
— Nemeskócsag — Compó — Bat
sas — Kanalasgém — Szárcsa — Bak
A helyes megfejtők közül könyv
nyertek: Billwachs Lászlóné, 9400 Sop
sommagyaróvár, Szél u. 5. ifi. Kereny
Károlyné, 9371 Vitnyéd, Mátyás u. 2
Major Attila, 9024 Győr, Zrinyi u. 6
Veszó Ernőné, 9400 Sopron, Gesztenyés u. 22.

AZ IDÉZET BEFE
JEZŐ RÉSZE.

Utóda. 2. E. N. 1. 6. Lnekio szocska. 7.
Találja. 8. Kett közepe! 9. Bógó vege
10. Y. S. 11. Német — semleges nemű
— személyes névmas. 12. Nézó másal
hangzói. 13. Ernyó
világú cserje. Japan város. 17.
Majdnem felsir! 24. Becézett Natasa. 25.
lók gyermeke. 27. Fehér és néger szü
31. az ... sort. 32. Páran. 36. Róma fe
gyujtója. 38. Mének viaszból rakot
épitménye. 39. Szintén. 41. ...kódex. 4
tartó állam i.e. 1. évezred első felében
a mai Iran területén. Máz utolsó betüje. 4
1. E. R. 42. ... keinarmada
43. A falon függő képeknek is van. 4
Gyümölcsök. Orosz folyó. 47. ...-lom
...kal. vizió ftv. műsor volt). 53. Gyerme
54. Csinálá. 56. M! A! 57. ...-lom
58. Ioarl növény — fordítva. 60. Elen
61. Nátrium vegyjele.

KIK NYERTEK?

MTI SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

PEST MEGYEI HÍRLAP

1980 APR 17

Hincz Gyula, grafikusművész

1021

A képek anyanyelvén

Hincz Gyula új rézkarcai

Május elsejéig láthatók a művek az oroszlányi művelődési központban.

Hincz Gyula képpel hallgat, beszél, ír, gondolkodik. Nemcsak teremti a képet, hanem forrásként birtokolja. Mindig világeszmét jelöl. Az egyetemességet. Ars poeticája is ezt a kutató, feltáró szándékot hangoztatja. Képpel, mindig képpel. A Hincz-kép úgy pezsdül, mint a gejzír, úgy iramlik, mint a lézer. Ősi és a legújabb egyszerre, a maga dialektikus teljességében. Nem is fér el a rajzi gondolat egy kép felületén, a másik lapon zavartalanul folytatódik. A meder nem egy rézkarc, hanem az egymással összefüggő életmű.

Bár a kiállított Hincz-rézkarcok a legutóbbi idők termései, mégis az 1929-ben készült *Tenger alatti hegedű* az alkotó rajzművészetének teljes fegyverzetét vonultatja fel. Ugyanezzel a képi apparátussal időzik a *Lepke*, a gépi civilizáció, az emberi figura és a *Béke* értelmezésénél. Minden műve építmény, emlékmű rajzban elbeszélve. Egyetlen lapja a jövő városának körvonalait vázolja fel, s ez az egyetlen lap szinte mindegyik. E rajzírás csak alapossággal olvasható, de minél intenzívebb e magányos társalgás, a művek annál jobban tárulkoznak fel a szemlélőnek, ennek arányában fokozódik a gyönyörködés.

Egyszemélyes műfaj Hincz Gyuláé. Nemcsak képzőművész, hanem gondolkodó. Olyan filozófus, akinek *anyanyelve a kép.* Saját rajzi rendszerének ábécéjével és szókincsével, mondattanával adja közre világszemléletét. Értelmes ősbozót Hincz vonalhálózata, mindig eszmét, ideát, érzelmet, felismerést jelöl. A forma eszme, annyira magától értetődően az egyetlen lehetséges külalakot ölti magára a gondolat.

Az ő esetében különösen kötelező a pontosság, az, hogy minden túlzás nélkül, de az igazság tárgyilagosságával definiáljuk értékrendjét. Ennek az ellenőrzött objektivitásnak jegyében állapíthatjuk meg, hogy Hincz Gyula *a rajz egyik legnagyobb élő európai mestere*, aki minden rezdülésével, minden új grafikájával, festményével, szobrával, kerámiájával a jövő kapuját ácsolja. Érdemes belépni rajta, mert Hincz művészete jelenti az egyik ösvényt, hogy megpillanthassuk a közeledő harmadik évezred ma még ködös, de egyre inkább szilárduló horizontját.

Losonci Miklós

Kompozíció

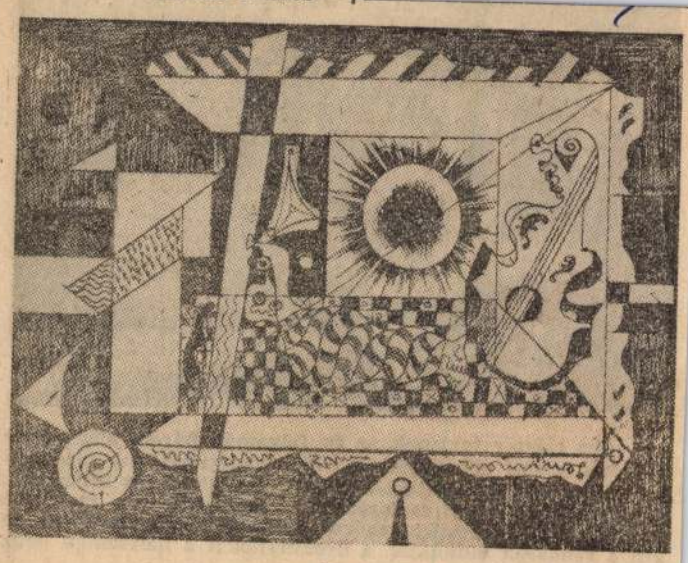

Zene

süteményt gyártottunk az év első negyedében, míg tavaly 810 ezret. Ugyanakkor *nagyobb a kenyérfogyasztás.* A tavalyi 739 vagonnal szemben, az idén 758 vagont juttattunk el a boltokba az év első három hónapjában. Ebben szerepe van annak is, hogy a kenyér minősége jobb, választéka bővült: burgonyás kenyérből is folyamatos az ellátás.

— *A boltok és a vásárlók*

ismét feldolgozni. Ehhe
is tudni kell, hogy k
csak *gyorsfogyasztású* r
készülhet, amelynek sza
sági ideje 30 nap. I
mennyiségben az érté
az idő rövidsége miat
dot okozott.

— A megoldás?

Nem veszik vissza

— Az idén januártól már a szerződéseket is úgy kötöttük meg, nem vesszük vissza a boltoktól a száraz kiflit. Így aztán érthető, hogy *a kereskedelem is óvatosabban rendel.* Ennek ellenére nem állítanám, hogy kevés a péksütemény. Zsemléből például csaknem 1 millióval többet sütünk az idén. (Ettől persze nem lesz több a kifli.) Ennek visszavásárlását már meg tudjuk oldani, a rendeléseket ki tudjuk elégíteni. A többi áruféleségből is a korábbinál jobb minőségűt gyártunk. Igaz, hogy az úgynevezett töltelékes árukból — túrós-, ízestáska, búrkifli stb. — kisebb a kereslet, azaz a boltok rendelése.

— *Eltűnt az üzletekből a kedvelt sóskifli...*

— Az alagútkemencék élettartamát csökkentené, ha ezekben sóskiflit gyártanánk. A gazdaságossági mutatók szerint pedig ezt a kockázatot nem vállalhatjuk. Ehelyett inkább a technológiába is illő termékek skálájának szélesítésével, minőségének javításával foglalkozunk. (S ezzel elintézett a sóskifli ügye?)

— *A panaszok arról is szólnak, hogy késve, nem a nyitásra érkezik meg az üzletekbe a friss péksütemény.*

— A szerződésekben a nyitvatartási időhöz igazított szállítási rendet is rögzítjük:

nem a kellő időben érkezik az áru az üzletekbe. *Pécelen* és *Isaszegen* a helyi áfész már sok éve bevezette a bizalmi elv alapján a fogadószekrényes rendszert. Egyik kulcsa a szállítónál, a másik a boltvezetőnél. Így *a nyitvatartástól függetlenül szállíthat* a sütőipar.

— Azt hiszem, esztétikailag nem a legmegfelelőbb látvány lenne, ha a boltok előtt ott sorakoznának ezek a szekrények. A helyzet megváltoztatására vannak próbálkozásaink, különösen *a városokban kellene előbbre jutnunk.* Több megoldás is kínálkozik a már említetteken kívül. Például az, ha egy bolti dolgozó *hamarabb kezdi a műszakot,* fogadja a péksüteményt, vagy megbíznak egy közelben lakót az átvétellel. Ezek azonban nehezen kivitelezhető ötletek. A legmegbízhatóbb a zsilipes rendszer, azaz minden boltnak lenne egy olyan helyisége, ahol a nyitvatartástól függetlenül a kereskedelmi vállalatok szállítói elhelyezhetnék az árut. A megyében néhol már alkalmazzák ezt a módszert, de ahhoz, hogy általánossá váljon, *anyagiakra és úgy vélem, szemléleti változásra is szükség van.*

— *Minden marad tehát a régiben?*

— Nyilvánvalóan nem. Intézkedések sorozatával igyekszünk a péksütemény-ellátásban rendet teremteni.

Gáspár Mária

z a radar

Idén először tartanak az év folyamán három alkalommal fokozott közúti ellenőrzést a közlekedésrendészet forgalombiztonsági osztályának beosztottjai. Az ellenőrzés kiterjed a gépkocsi valamennyi tartozékára, a futóműre és a motor állapotára is. A sebességellenőrző radar (a kép előterében) segíti a rendőrök munkáját, a gyorshajtókat a helyszínen pénzzel bírságolják.

HÍRADÓ SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

CSEPEL

Hincz Gyula, Kossuth-
díjas festő-grafikus-
művész

1981 ÁPR 30.

CSEPEL
A CSEPEL VAS- ÉS FÉMMŰVEK DOLGOZÓINAK LAPJA

XXXVII. ÉVFOLYAM, 18. SZÁM 1981. ÁPRILIS 30.

1021

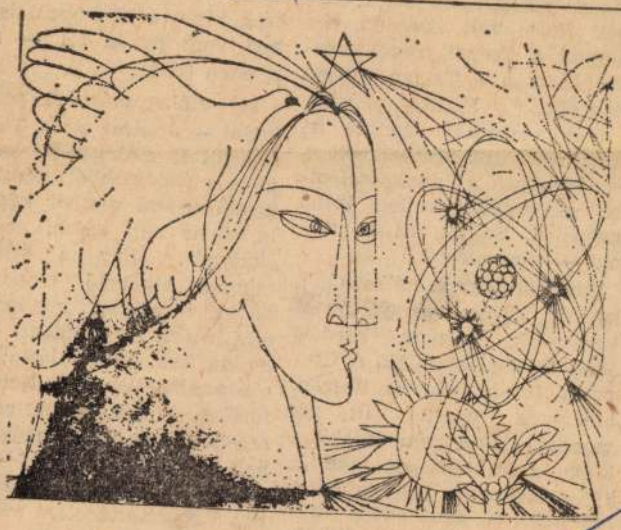

Hincz Gyula grafikája

Egy KK-szereplés margójára

Nem szépítem a dolgot: a Csepel comói 1:2-je után soronkívül kiszedettük az új főcímet: KK-győztes lett a Csepel! Korai volt. Szerdán, egy nappal a Csepel comói mérkőzése után a Tatran Presov Zágrábban lépett pályára. Emberi számítás szerint itt már nem sok esélye volt a vendégeknek a kupagyőzelemre, négy góllal kellett volna nyerniök. Sajnos, ez a „volna" — megvalósult.

Anélkül hogy sajnálkoznánk, anélkül, hogy magyarázatot keresnénk, néhány kérdést azért fel kell tennünk. A Csepelen 0:3-ra végzett Tatran, amelynek vezetői itt azt mondták: őket nem érdekli a kupa, a bajnokságot tekintik a fontosabbnak, hogyan nyerhetett 5:1-re, azaz éppen annyira, amennyivel elhódíthatta a patinás KK-t! Miért kellett a Csepelnek egy nappal elfogadni a terminust. Egyáltalán: miért adtunk lehetőséget egy ilyen 5:1-hez? Mert azzal minden labdarúgáshoz csak kicsit értő ember tisztában van: ez az 5:1 — nem egészen tiszta.

Így utólag már kár sopánkodni — értelme sincs. Tanulságként is csak annyi vonható le a történtekből: nem elegendő eljutni a siker kapujáig, át is kell menni azon a „kapun"... Egy a sikerért mindent elkövető csapatnak, annak vezetőinek, ma már — úgy látszik — mindenre gondolnia kell. Mint láttuk az elképzelhetetlenre is. Nem így történt, s egy másik csapat, amelyik úgy tűnik „még jobban óhajtotta a sikert" — kiénekelte a sajtot a szánkból. Így a sporttörténelem már így rögzíti az eseményeket: 1981-ben a KK-ban a Csepel —

Hincz Gyula
festő.

A művész megjelenítési módja egyidejűleg erőteljes és megkötött, konkrét és elvonatkoztatott.

Henszlmann Lilla: Hincz Gyula művészete.....
Művészet, 1971. augusztus - 41.oldal

Hincz Gyula
festő

Kiállításán néhány hiszméretű
mázas és mázmélkül terrakotta
szobor egészítette ki a bemutatott
anyagot.

Henszlmann Lilla: Hincz Gyula művészete.....
Művészet, 1971. augusztus - 41.oldal

Kincz Gyula
festő.

Az ikonográfiai program szerint
készült képek mind alkalmak
művészi megfejtésének rendszerbe
foglalására.

Henszlmann Lilla: Kincz Gyula művészete.....
Művészet, 1971. augusztus - 41.oldal

Hincz Gyula, Kossuth-díjas festő-grafikusművész

Ritkán látható, de fontos kiállítást mutat be a Magyar Nemzeti Galéria: a képzőművészet – mondhatni, alapműfaját, a rajzot, ennek alakulását a felszabadulás óta eltelt időben. Az a sokarcú tematikai és stílusbeli változatosság, amelyet a kiállítás mutat, jelzi rajzművészetünk gazdagságát. – A Ma-~~tissi~~ tisse-i és a picassói vonalrajzból fakad Hincz Gyula és Szalay Lajos térlátása, előadásmódja. – Hincz puhán, simán, gördülékenyen áramló vonalai mintegy kimetszik a test tömegét a rajz síkjából. Ők ketten iskolát teremtettek a magyar rajzművészetben: a fiatalok sora, így Csohány Kálmán, Reich Károly, Kass János, Feledy Gyula és mások indultak el ezen a nyomon.

Láncz Sándor: Rajzkiállítás a Magyar Nemzeti Galériában. Jelenkor, 1980. szept. 820. old.-on.

Hincz Gyula, Kossuth-díjas festő- és grafikusművész

Budapesten, a XX. ker.-ben a sorokiári Duna Galériának Bakallár József festőművész volt a létrehozója. Egy új komputár emeletén van a Galéria, – már 5 éve működik és lassan már 40 művész kiállítása volt itt, – köztük Hincz Gyula, Tóth Menyhért, Ilosvai Varga István tárlatát itt rendezték meg.

Japánból jöttem.

1980. IX. 15. Petőfi 13.25 |Kel|.

Hincz Gyula, Kossuth-díjas festő-grafikusművész

Jó gazdának bizonyult a Művészeti Alap tavaly, jól válogatott az év képzőművészeti termésiből.
Hincz Gyula portréja kitűnő.

A Műcsarnokban látható tárlat febr. 11.-ig látogatható.

Sosonci Miklós: Köbe, bronzba álmodott élet.
Pest Megyei Hírlap, 1981. febr. 1.

Hincz Gyula, Kossuth-díjas festő-grafikusművész

Szamosvári József festőművész tárlata szalnokon az Aba-Novák Teremben máj. 14-én nyílt meg és é hó 28.-ig látható. A művész a képzőművészeti Főiskolát Bencze László és Hincz Gyula növendékeként végezte el 1954-ben.

Műsor, 1981. máj. 20.

SAJTOFIGYELO
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Hintz Gyula, Kossuth-díjas festő-grafikusművésszel

KELET-MAGYARORSZÁG
1981 JUN 7.

1021

VIGYÁZZATOK, EMBEREK!

Hintz Gyula rajza

iskola inkább
gyengíti. Ezé
családpolitika
sommásan -
anyagi és kul
inek javítása,
gítése a társa
átadásában, a
sében, hogy
ban „startolja
mint a szülei
li, hogy a csa
szonyok a n
rikusabbak l
kenjen a tekin
sülése, egyesek kiszolgáltatottsága. A családon belüli viszonyok demokratizálódásának természetesen a családon kívüli viszonyok ilyen irányú fejlődése is feltétele.

— Szocialista államunk egy sor feladatot magára vállalt a családoktól, és sokféleképpen igyekszik segíteni őket. Ön a Valóság 1980. augusztusi számában megjelent, „A gyermekes családok jövedelmi helyzete" című cikkében azt írta, hogy felmérések szerint 1977-ben a háromgyermekes családok jövedelemszintje 67, a négy- és több gyermekeseké 48 százalékát érte el csupán a gyermektelenekének. Az azóta kibocsátott 24/1980. (VI. 27.) MT számú rendeletnek a családipótlékra vonatkozó módosítása — úgy tetszik — ezt a különbséget nem ellensúlyozta...

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Hincz Gyula, kossuth-

DOLGOZÓK LAPJA

díjas festő-, grafikusművész

1980 NOV 0 2

1021

Hincz Gyula műveiből

Hincz Gyula életművét bemutató kiállítás nyílt a Vigadó Galériában. Képeink a kiállításon készültek.

VÖRÖS GALAMB

OLVASÓ FIGURA

Orvostörténelmünk

Dr. Szállási Árpád, a Zsamboky-emlékérem kitüntetettje, a nemzetközi hírű orvostörténész saját költségére járja a világot. Hírül adja, hazánk orvosi-gyógyászati históriája legalább olyan jelentős, mint más közép-kelet-európai népé. Legutóbb ősz elején vett részt a Barcelonában megrendezett XXVII. orvostörténeti kongresszuson.

— Tizenhat esztendeje már, hogy először meghívást kapott a kétévenként megrendezett nemzetközi találkozóra. Idén, miről számolt be spanyol földön?

— Ramon y Cajal Nobel-díjas spanyol orvos munkásságának a századforduló előtt számos ellenzője akadt, közöttük magyarok, akik merőben más képet alkottak és hirdettek az agyszövetről — mondja Szállási Árpád. — Kint az idegegységtan akkori vitájáról adtam némi összegzést, melyben ismertettem orvosaink állásfoglalását. Ezen a kongresszuson még egy előadást tartottam. Pozsonyi orvos barátom helyett áttekintést adtam a zeneterápia fejlődéséről.

— Nem csak orvosnak, írói vénájú embernek is kell annak lennie, aki ilyen kutatásokra, azok közreadására vállalkozik. Hogyan lett az orvosból literátus?

— Nem lettem, hanem annak születtem... Megleptem ismerőseimet, hogy orvosnak jelentkeztem, bölcsész helyett. Már akkor erősen vonzódtam a történelmi világhoz. A debreceni orvosi karon társaim nem gúnyból neveztek „bölcsésznek". Gyakori, sőt igencsak gyakori vendége voltam a magyar irodalmi intézetnek és Hankiss professzor francia óráinak. Az illegális óralátogatásokból végül haszonom származott, mert beszélek franciául és egy életre ötvöződött bennem az orvos a történésszel.

— 1964-ben, Varsóban tartotta előadását a középkori lengyel—magyar orvosi kapcsolatokról. '68-ban Párizsban üléselnök volt. Meg kérem, idézzen fel néhány főbb állomást az orvostörténeti kongresszusokból.

— Párizsról csak annyit, hogy kedves témámmal, a két nép kapcsolatával foglalkoztam — mindenkor orvosi vonatkozású históriákat kell értenie — a XII. századtól a XIX-ig. Olaszországban arról beszéltem, hogy kik tanultak földieink közül az ő egyetemeiken. Bukarestben ismertettem a Habsburgok első egészségügyi törvénygyűjteményének legfontosabb, legérdekesebb dokumentumait. Például a tisztiorvos köteles volt ingyen orvosolni a szegény betegeket annak idején. Előírták, járványok esetén hol helyezkedjenek el az őrödék, hogyan szabadott temetni stb. A törvényt mondta ki, hogy a megyei fizikusoknak (ma megyei főorvos a neve) milyen feladatai és jogai vannak. Londonban 1972-ben szociográfiai tartalmú szépprózánkat mutattam be, különös tekintettel a két világháború között alkotó íróinkra, akik feltárták a közegészségügyünk hiányosságait. Ezzel is bizonyítva írástudóink sokoldalúságát, s, hogy nem csak a gyönyörködtetésért, magáért az írás szépségéért fogtak tollat.

— Két év múlva külföldi kollégáimmal Budapesten találkoztunk, ahol érdeklődésünk középpontjában a képzőművészek anatómiával foglalkozó művei álltak. Személyi szerint Barcsay Jenő és Székely Bertalan a témánkhoz illő legreprezentatívabb alkotásait mutattam be. Megjegyzem egy amerikai szakkönyv egyedül csak Barcsayt említi abban a válogatásban, ahol a reneszánsz mesterektől a mai élőkig ad áttekintést. Az egykori mexikói uralkodó, II. Miksa orvosáról beszéltem négy éve Kanadában. Szenge Ede frásaiból fény derül a kort izgalomban tartó kultúrtörténeti érdekességeire.

— Tízezer orvostörténeti könyv található polcain nem beszélve az ugyanekkora szépirodalmi gyűjteményéről. Ezeknek beszerzése, a külföldi utazások költsége korántsem fillérekre kiadások. Mindezekre miért áldoz ennyit?

Sebestyén Lajos versei

Lehúzta kesztyűjét a tél

A mese volt gyerekkorom hitvilága,
az Operencián-túli, az üveghegyek.
Túl már az ötvenen, mégis
úgy tűnt, odamegyek vissza,
ahogy buszról leszállva
a telekre igyekeztem.

Hincz Gyula, Kossuth-díjas festő- és grafikusművész

A Dombóvári Művelődési Központ körlevéllel fordult a város polgáraihoz, kérve őket, hogy akinek birtokában van szobor, festmény, grafika, vagy más egyéb műtárgy, kölcsönözzék egy kiállítás idejére azt a művelődési háznak. E műveket bemutató kiállítást ma nyitják meg Dombóvárton. Hincz Gyula grafikája is látható a kiállításon.

Jó reggelt!

1980. IX. 29. 4.25 /N./

Hincz Gyula, Kossuth-díjas festő-grafikusművész

a Tavaszi Fesztivál vendégeinek keretében a Csók Galériában és a Csontváry teremben rendezték kiállítását. Mindkét helyen neves művésztől sokszorosított grafikai alkotások láthatók: Barcsay Jenő, Hincz Gyula, Reich Károly, Rékássy Csaba egy-egy grafikai lapját.

Esti Magazin.

1981. III. 20. Kossuth 18.30 |Kiné|.

Klinca Gyula, Kossuth-díjas festő-grafikusművész

„Arcok", akvatinta, vászon, 50×90 cm, 1974. /repr./

Művészet, Budapest, 1981. április 56. old.

Hincz Gyula, Kossuth-díjas festő-grafikusművész

Szalay Lajosnak a Nemzeti Galériában minden eddiginél teljesebb kiállítást rendeztek most – a művész szeme elé egyre szomorúbb életképek és egyre tragikusabb jelenetek tolakodtak. Rögzítésükre ma sincs alkalmasabb erkölcs a grafikánál. Szalay nincs egyedül; nemzedék körvonalazódik mögötte. Ámos Imre és Hincz Gyula, Bencze László és Koffán Károly hasonló érzékenységgel fordul az elesett emberek világa felé és ezt a tepett világot hasonló an tepett vonalakkal idézik meg műveikben. Rózsa Gyula kifejezését kölcsönvéve ennek a nemzedékké sosem ért nemzedéknek Szalay Lajos a vezéregyénisége.

Vadas József: Háború békében.
Élet és Irodalom, 1980. szept. 6.

Hincz Gyula, Kossuth-díjas festő-grafikusművész

Szalay Lajos kiállítását a Magyar Nemzeti Galériában rendezték meg. – Szalayt, aki megtartóztatta figuráit a kenetes klasszicizmustól és a nagypolgári erztélizmustól, semmi sem tartóztatta vissza, hogy nyers külalakban közölje rossz véleményét a világról. Így volt ezzel akkoriban a Szalay körül tömörülő fiatal, művészek java Koffán Károlytól Hincz Gyuláig, Ámos Imrétől Lőrincz Gyuláig.

P. Szücs Julianna: Szalay keserű optimizmusa.

Népszabadság, 1980. aug. 31.

Hincz Gyula kiállítása

Éneklő.

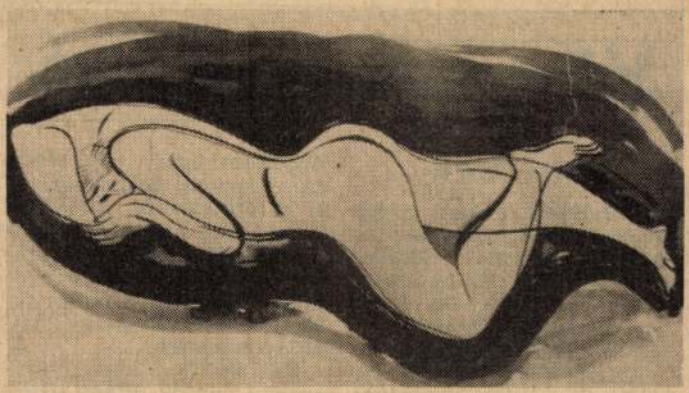

Fekvő figura.

Társadalmi elkötelezettség, korszerűség, szellemes formai megoldás jellemzi Hincz Gyula alkotásait, amelyekből kiállítás nyílt meg a Magyar Munkásmozgalmi Múzeumban. A látogatók megismerkedhetnek grafikáival, festményeivel és szobraival a június 4-ig nyitva tartó kiállításon.

PETŐ ZSUZSA FELVÉTELEI

Dózsa II.

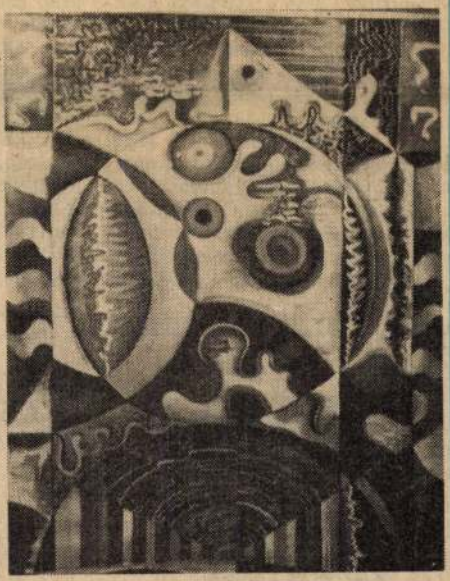

Ötszög.

elégge korán elkezdeni, ezért mi már reggel fél hatkor kinyitjuk a rádiót. Az apukám ugyanis nagy zenebolond. A komoly zenével például az őrületbe lehet kergetni.

túrának hívják megkülönböztetésül, mert vannak növényi kultúrák is, amelyek talajművelődéssel keletkeznek. Az ősember például a barlang

Karcagi Lacika

4-ik c. ált. isk. oszt. tan.

merkur

HASZNÁLT AUTÓK VÉTELE ÉS ELADÁSA A MERKUR BUDAPESTI ÉS VIDÉKI TELEPEIN.

AZONNALI KÉSZPÉNZFIZETÉS,
NAPI ÁRON — MŰSZERES ÁLLAPOTVIZSGÁLAT —
HASZNÁLTÉRT—HASZNÁLTAT CSEREAKCIÓ
RÉSZLETES FELVILÁGOSÍTÁS A MERKUR HASZNÁLTAUTÓ-TELEPEIN.

Hincz Gyula, Kossuth-díjas festő-grafikusművész

Hincz Gyula

Minkovet, Budapest
1981. jan. 61. old.

Contents

From this time on our magazine puts on a new shape. The changing world around us persuaded the editorial staff of MŰVÉSZET to take some more steps towards contemporary fine arts. Therefore instead of our elegant, maybe sometimes aristocratical format we had till now, we have chosen a new one, which is smaller in its dimensions but allows more flexible editing polices and more variable layout techniques. This change allows us to give more space to the documentation of the everyday events of Hungarian art-life as well as to inform our readers about international events on a wider scale. Besides continuing

SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726
1980 OKT 10
DAILY NEWS
Gyula Hincz

1021

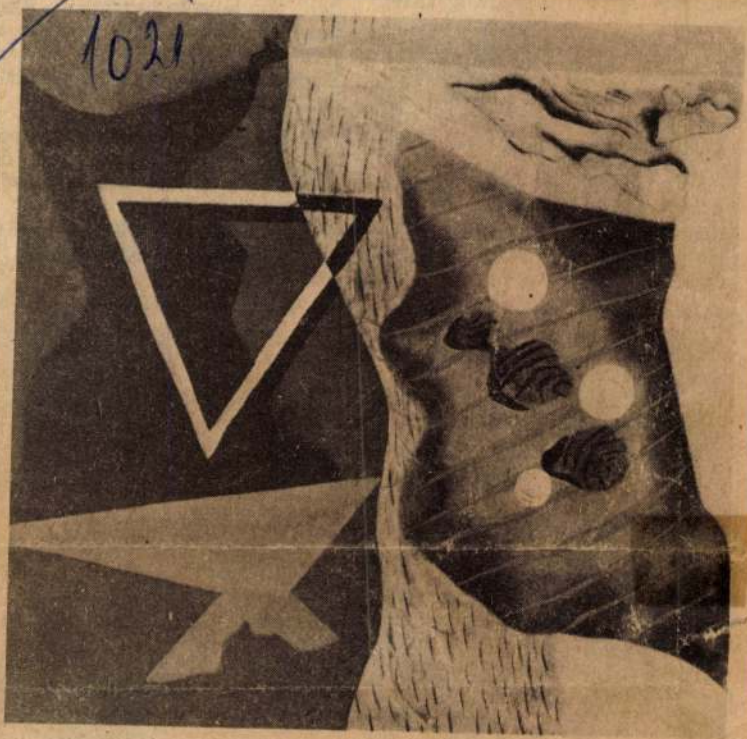

FOTO MTI — GY. KOVÁCS

In der Vigadó-Galerie (Redoute) wurde am Mittwoch eine Ausstellung mit Werken des Kossuth-Preisträgers Gyula Hincz eröffnet. Die nahezu 140 Arbeiten geben ein Bild von der Vielseitigkeit des Künstlers. Die Gemälde, Grafiken, Skulpturen und Gobelins umfassen die Schaffensperiode vom Ende der 20er Jahre bis zur Gegenwart. Am Anfang seiner Laufbahn machte sich Gyula Hincz in Paris und in Berlin mit den neuen europäischen Strömungen bekannt. Er wurde zu einer herausragenden Persönlichkeit der modernen ungarischen Kunst. Der Künstler wählte selbst das Material für die Ausstellung aus, wobei zahlreiche Werke jetzt zum ersten Mal zu sehen sind.

im Interesse der Festigu
Verteidigungsbereitschaf
fen. Sie verpflichten sic
Bündnissen und Staate
rungen beizutreten
Handlungen teilzunehr
gegen eine der vertragss
den Seiten gerichtet sir

Der Vertrag hat eine
von 20 Jahren und tritt
Austausch der Ratifizierungsur-
kunden, der in Damaskus erfol-
gen wird, in Kraft.

zialistischen Gemeinschaft in der
Sowjetunion an der Spitze zu-
teil werde.

Der erfolgreichste österreichische Torschütze Keglevits (r.) startet einen Angriff auf das ungarische Tor. Nyilasi hat keine Chance ihn aufzuhalten.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Hincz Gyula, Kossuth-díjas festő-grafikusművész

PEST MEGYEI HÍRLAP

1980 OKT 12

/1021

PEST MEGYEI Hírlap

1980. OKTÓBER 12., VASÁRNAP

Szépséges szövevények

A Vigadó Galériában nyitotta meg Hincz Gyula Kossuth-díjas, a Magyar Népköztársaság kiváló művésze kiállítását Bereczky Lóránd művészettörténész, az MSZMP KB munkatársa. A kiállítás november 9-ig látható. A katalógust Rényi Katalin grafikusművész tervezte, a tárlatot Sós László Munkácsy-díjas grafikus rendezte. A Vácott létesítendő Hincz-gyűjteményt az egykori könyvtár épületében Szrogh György Ybl- és Állami díjas építőművész tervezi.

HINCZ-TÁRLAT A VIGADÓBAN AZ ÉLETMŰ VÁCRA INDUL

Eszmékkel telített intellektus

Hincz Gyula, mivel tökéletessé nemesített formákkal a legmagasabb eszmények felé tört, már életében vált klasszikussá. Igaz, Hincz nem az eredményt, hanem a törekvést tartja, tartotta mindig fontosnak, de az ő törekvései mindig a lényeget testesítették. Amikor a gimnáziumi érettségin *a gömb* tematikájából felelt, az optikából fejtette meg sikeresen a talányt. Így tesz ma is. Hincz *a belső látványt* figyeli, ez az ő kutatási területe, s laboratóriuma a festészet. Képzelete a kozmikus tér és az anyag szerkezete határai között iramlik egy rajzi lézer sebességével — nemcsak a gyorsaság, hanem a forma is hasonló. Ez az áramló nyüzsgés sodrásba hozza a kép felületét. Értelmes szövevény ez a vonalhálózat, mely grafikáinak és festményeinek is törvénye. Számára az akkumulált vizuális gondolat a lényeg, ez alakítja a maga egyedi alakzatát a céltól, igénytől, szándéktól, elhatározástól függően *szoborrá, rézkarccá, festménnyé, kerámiává, gobelinné, mozaikká.* Nem nevezhetjük festőnek, szobrásznak, grafikusnak, hanem *eszmékkel telített intellektusnak*, aki fest, rajzol, mintáz, szellemiség és képzőművész.

Művekbe sűrített világ

Képzelete mágnes, összegyűjti és sugározza a világot, megtalálja, követi, árnyalja, kifejezi, továbbteremti. Minden reprodukálás idegen tőle, kincse a szellemi függetlenség, mely értelmez és alakít.

Vizsgálódása nem korlátozódik csupán a formákra, az érzelmek és gondolatok rajzi megfelelői izgatják, ezért tűnik képeinek rendszere elvontnak. Művei az elérhető legnagyobb összpontosítással teremtődnek, s az optimális koncentrációt igénylik a nézőtől is. Ez a híd, mely összeköti művészetét korunk emberével. Minden alkotása sűrítmény, alakuló önarcképe is az; egyszerre hordoz bánatot, vidámságot, drámát és távlatot, a *teljességet*. Hatása összetett élményt nyújt. Az első benyomás kellemes, de ha kutatjuk a vonal és a szín törvényeit, akkor a kép titka is feltárul, eszméje is boldogít. Hincz Gyula alkotásai felszámolják bennünk, kellő figyelem és elmélyülés esetén, a képzőművészeti analfabetizmust. Perfektté válhatunk általa, alkalmassá, hogy bejárjuk a vizuális művészetek teljes világát. Mellékesen jegyzem meg, de *nem mellékes*. Ferenczy Károly kedves színe a zöld, Van Goghé a sárga. Hincz minden műve a teljes színskálát tartalmazza; *ez a karaktere.*

Festményekbe írt tanulmányok

Szellemünk útjelzőjének nevezi Lyka Károlyt egyik dolgozatában Hincz — ő is az. Ugyanitt írja: *A művészet nyelvének megértése személyes képességünk. Ez az a kapcsolat, mely által a mű továbbéli bennünk határtalan létét, újrakezdi bűvös pályáját.* Hincz így élte át a művészettörténelem mestermüveit festészetének továbbteremtő lendületével, s ezzel a szerénységgel hív minket is olyan szellemi tevékenységre, melynek végeredménye művészetének maradéktalan megértése.

Imponáló munkásságának az a területe, melyet *illusztrációival* a magyar könyvművészet felemeléséért tett. Ezek a rajzok *független hozzászólások* Anatole France, Vörösmarty, Leszkov, Mikszáth, Móricz, Swift, Morus Tamás, Solohov, Aragon, Radnóti Miklós, Weöres, Villon, Tolsztoj, Krúdy és József Attila műveihez, *képekbe írt tanulmányok*. Histográfiai adat, hogy *Tevan Andor* 1948-ban így jellemezte Hincz ez irányú tevékenységét, melyet ő már az indulás pillanatában teljes fontosságában megérzett: *... Az eddig elhozott illusztrációk nagyon nagy tetszést váltottak ki a nyomdám személyzeténél. Ez magától értetődő is, hiszen valóban egyedülálló, amit Ön e könyv illusztrálásával alkot. Kétségtelen az, hogy ilyen művészi tökéletességű könyv Magyarországon meg nem jelent meg. Fontos most már csak az, hogy a szedés és nyomás terén én is a rajzokhoz méltót tudjak nyújtani.*

Az *Anatole France* rajzokról van szó, melyek azóta világsikert értek el, s Tevan szerint is túl önértékükön a tipográfia megújításában is részesek.

Tájakba zárt elemzések

Művészetének egysége, hogy mindig más, de ez a más ugyanaz; módszere változik, szemlélete változatlan, pontosabban alkotó nyugtalanságú és hevületű a magatartása. Termő, teremtő, szerves folyamatosság ez. Hincz előidejű, egyidejű alkotó, lépést tart korával, kezdeményezi az európai törekvéseket, vezeti a mezőnyt. Több műve bejelenti az adott időszakban *Mirót* vagy *Pollockot*. Emellett *szimultán*. Ez a szimultanizmus egy időben képes arra, hogy a természetleíró, értelmező vagy alakító formákat teremtsen, egyszerre festi a háborgó Balatont és a gépvilág elvonatkoztatott festői elemzéseit az 1940-es évek kezdetén. A Föld-egyetemesség festője, a maga sajátos történeti küldetésével láttatja képben, szoborban Indiát, Chilét, Afrikát, Vietnamot, s a speciális tájszépséghez csatolja a népek igazságát, jaját, szerelmet sugalló tekintetét.

Sokoldalúsága lenyűgöző. Az, hogy üvegablakot, gobelint tervez, az, hogy mozaikot szerkeszt, hogy fest, szobrot mintáz, rézkarcot készít; mind nem elég. Autóbusz-megállót is álmodott 1960-ban, melynek makettje szintén ezen a kiállításon látható, mintegy bizonyságul, hogy, bár festő lett, építésznek készült, *egy konstruktőr is rejtőzik benne.* Konstruktőr és író, aki meleg líraisággal emlékezett pályatársaira, így Lyka Károlyra is.

ANCI

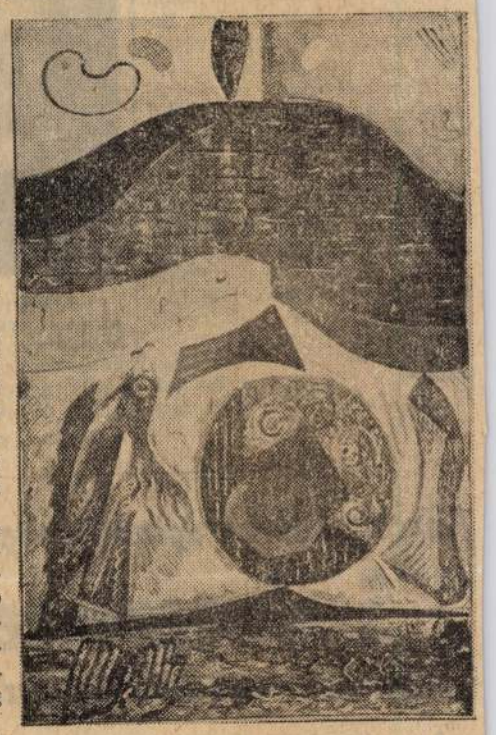

SZÁLLJ MADÁR!

mét, kínját, s ami szintén lényeges, hogy mindig önmaga képességeinek legfelsőbb fokán alkot. A színek nyüzsgése, a vonalak értelmes halmazának feszülő zsúfoltsága *korunk* felgyorsult érverését tartalmazza, egész munkássága világönarckép. A tenger árad — apad. Hincz meghaladta a természeti erőket, hiszen ötven esztendeje *árad* múltat összegező, jövőt alapozó lendülete. Műveinek vulkánikus erővel áramló gazdagsága miatt ez a kiállítás is munkásságának *csupán szemelvénye*. Nem leplezhetjük örömünket és megbecsülésünket, hogy Hincz Gyula és Vác város szövetsége, szerződése révén *életműve viszont állandó gyűjte-*

Ifjúsági találkozó

Nagy jelentőségű nemzetközi ifjúsági találkozónak ad otthont *Budapest október 14—15-én:* a kétnapos konferencián több mint ötszáz nemzetközi, regionális és nemzeti ifjúsági, valamint diákszervezet képviseletében mintegy 200 küldött vesz részt. A vendégek kontinensünk különböző politikai és ideológiai irányzatait képviselik. Kommunista, szocialista, szociáldemokrata, liberális, radikális, centrista, kereszténydemokrata, konzervatív, valamint vallási szervezetek küldik el delegációikat a konferenciára, amelynek célja, hogy a sokéves előkészítő munka után *létrehozza az európai ifjúsági együttműködés szervezeti kereteit.*

Az ünnepélyes *alakuló ülésen* elfogadják az alapító dokumentumot, s ezt követően kerül sor az európai ifjúsági szervezetek *konzultatív tanácskozására*, amelynek résztvevői megvitatják az európai politikai helyzetet, és kidolgozzák az európai ifjúsági együttműködés 1981. évre szóló munkaprogramját.

A KISZ az elmúlt tíz évben aktívan kivette részét az ifjúsági szervezetek kapcsolatai együttműködésének formálásából. Ennek a munkának az elismeréséről tanúskodik, hogy a legkülönbözőbb politikai és ideológiai áramlatokhoz tartozó ifjúsági szervezetek a KISZ-t kérték fel: legyen házigazdája e fontos politikai eseménynek.

A gépláne vezérlőállásán

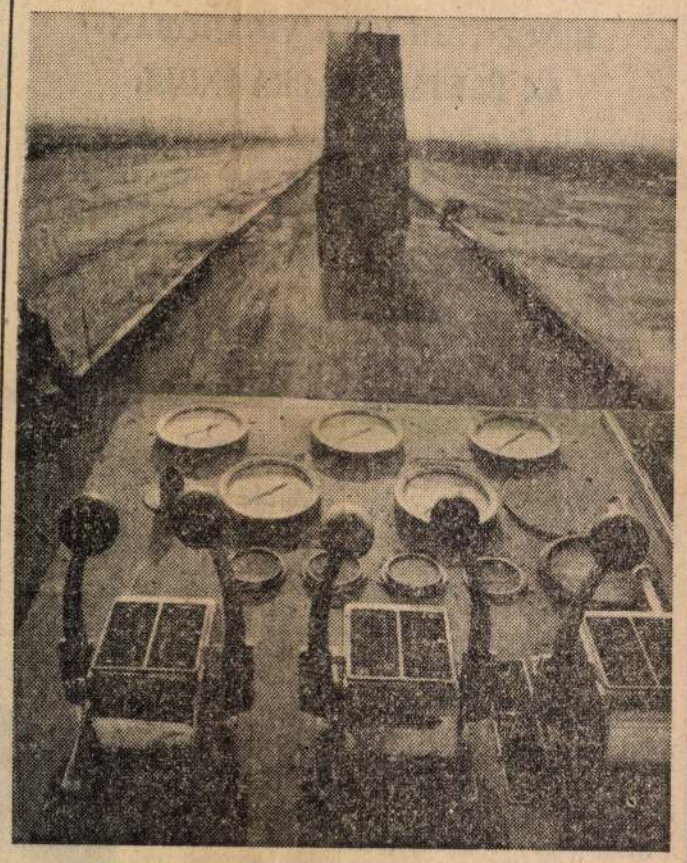

A bővítés alatt álló Ferihegyi repülőtéren a jelenlegivel párhuzamosan, de attól mintegy másfél kilométernyire, új leszállópálya és úgynevezett gurulóutak épülnek. A munka különlegességére jellemző, hogy egy géplánccal egyszerre hét és fél méter szélességű és negyven centiméter vastag bazaltbeton réteget terítenek le — összesen 160 ezer köbméternyit. A képen a géplánc vezérlőállását látjuk.

Folytatódtak az ágazati kongresszusok

Szakszervezeti számvetések

Sarlós István felszólalt az egészségügyiek tanácskozásán

Szombaton a XIII. kerületi pártbizottság székházában megkezdte munkáját az Élelmezésipari Dolgozók Szakszervezetének 45. kongresszusa. A tanácskozáson megjelent *Gáspár Sándor*, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a SZOT főtitkára, *Gyenes András*, az MSZMP Központi Bizottságának titkára, *Trethon Ferenc* munkaügyi miniszter és *Váncsa Jenő* mezőgazdasági és élelmezésügyi miniszter.

Az élelmiszeripar kielégíti az igényeket

A kongresszust *Dabrónaki Gyula*, az ÉDOSZ elnöke nyitotta meg, majd *Balogh Károlyné*, a szakszervezet főtitkára fűzött szóbeli kiegészítést a központi vezetőség írásos jelentéséhez. Rámutatott: az élelmiszeripar eleget tesz a lakossági ellátás és az export növekvő követelményeinek. A szakszervezet szükségesnek tartja, hogy a továbbiakban *jobban hozzák összhangba a mezőgazdasági termelés és az* gító és a befejező munkafolyamatok egyharmadát, ezért gyorsítani kell a kisgépesítési program végrehajtását.

A kongresszuson megkezdődött a vita, amelyet ma folytatnak.

Jobb munka, jobb feltételekkel

Az egészségügy minden területén jól segítette az elmúlt esztendőkben a szakmai szakszervezet az orvosok, a kórházi dolgozók és a gyógyszerészek tevékenységét — állajedő ingyenes egészségügyi ellátás, állampolgári jogon. Ez viszont nem maradhat pusztán jog — kötelesség is élni vele. Hiszen a betegségek megelőzése, az egészség megóvása, a rehabilitáció nemcsak az egyénnek, *az országnak is érdekében áll.* A szakszervezetnek az egészséges életmódra nevelésből is részt kell vállalnia. Ez a munka — miként az összes többi szakszervezeti feladatkör ellátása — nem sorozatos értekezletek szervezését jelenti, hanem *mindennapi* felvilágosító tevékenységben kell megnyilvánulnia — hangoztatta Sarlós István.

A szakszervezet tanácskozása ma folytatódik.

A közlekedés fejlődése

A bőszám

A párt XII. kongresszusára ké januárjában Pest megyében cs pártalapszervezetben választottál zetőségeket. Ezek a testületek erőpróbára készülnek. A Közpo titkárságának határozata értel *november 15. és december 10.* moló taggyűléseken adnak szám lasztásuk óta végzett munkáró csak az oktatási intézmények al képeznek, ahol a tanév végén számoló taggyűléseket.)

E taggyűlések rendszere a pá kult és jól bevált formái az éve tékelésének és a további felada sének. Azonban évente más körü zött, az új feladatok ismeretéb az alapszervezetekben a számad

Ebben az évben a meghatározó pen az, hogy a *párt XII. kongre fogalmazott feladatok első eredm számot adni.* A megye pártalaps csaknem 80 százalékában olyan zeti vezetőségek kötelezettek a ra, amelyek a választás során m erők kaptak bizalmat a párttis lésére.

A beszámoló taggyűlésekre, o ban kerül sor, amikor már e hogy a párttagság alapjaiban i kongresszus anyagát, fő célkitű digi munkájával igazolta: *kész valósítására.* A kongresszust köv viselői és tanácsválasztások sor ban a szakszervezetek kongres népfront kongresszusára készül aktivitását egész népünk, hogy is egyetértését adja szocialista é hoz.

Erősödött tehát az aktivitás a zött és ennek alapja a párttag cselekvésének lendülete. A párt által az országgyűlés legutóbbi elhangzott program a nehezebb és belső helyzet ellenére is a s *mokrácia további kiterjesztésér* Ez az alapja a kitűzött célok elérésének. A demokratizmus tc takoztatásának egyik útja a demokrácia élőbbé, aktívabbá t

A mostani beszámoló taggyűl nak jegyében kell megszervezni, tagság az eddiginél is szélesebb *jon véleményt, tárja fel az alap működési terület helyi problém za meg a további eredményeseb tételeit.*

Természetesen ennek előfelté alapszervezetek, reális valóságfe let gondjait is tartalmazó beszá szenek a taggyűlés elé. A való nek megfelelően fogalmazzák ket és a feladatokat a párttag Az igények a XII. kongresszus gyelembe véve tükrözzék az új a hasznosítható tartalékok fe termelési, gazdálkodási, emberi beszámoló taggyűlésekre nov kerül sor. Tehát olyan időben, rületen a gazdasági és állami rendelkezik még az 1981-es év dasági tervével. Ez a helyzet t készteti a pártalapszervezeteket zetőségeit, hogy a beszámoló elmélyültebben szóljanak az e ról, a pártélet kérdéseiről, s a g ményekről.

Az 1981-es gazdasági tennival munka eszközeivel való segítésé ezirányú feladatait, majd fe alapszervezeti munkatervet tár lásokon kell megvitatni.

Hincz Gyula

Európai Gestiszet-ma

Nefrnane 1985. XI. 1.

Hincz Gyula

Kiállítás az európai kulturális fórum alkalmából

Veszprém 1985. X. 22

Hinca Gyula

Magyar Nemzet 1986. IV. 4.

Hincz Gyula

Nemzetközi festészeti kiállítás
a Nemzeti Galériában

Magyar Nemzet 1985. VII. 19.

Hincz Gyula

Kenessei András: Egy napjaúvészet erzékeny egyensúlya

Magyar Hirlap, 1985. X. 31

Hincz Gyula

○ *Hincz Gyula Kossuth-díjas festőművész emlékkiállítása május 20-ig látható a rétsági Asztalos János Művelődési Központban.*

■ Ma este a Zeneakadémia nagyter-

Népszabadság, 1986. IV. 25

Hincz Gyula

Tóth Béla: Tiszajárás

Tiszatáj 1984/9

Hinoz Gyula

Kiállítás a kulturális
fórum alkalmából

Magyar Nemzet 1985. X.22.

Hincz Gyula

Neufeld Ihme olopitsing dijli-
ontasa

Magyar Nemzet 1985. X. 9

Hincz Gyula, festő

36-37

Hincz Gyula: Egy varóvaslat leírása és díszérete

Magyar Epítőművészet Br. 1983

83/4

Mincz Gyula fm

főiskolai tanár

→ Berényi Ferenc

MŰVÉSZET 1985 12/43

Mincz Gyula fr

főiskolai tanára

↓

Bokros László

MOVÉSZET 1985/9/14

Hincz Gyula, festő

L: krogh György

krogh György Hincz Gyújtemény, Vác, 32-35

Magyar
Építőművészet, Bp. 1983 83/4

Hincz Gyula, festő

L: Kokas Ignác

Vadas József: Képagóma 13

Bp. 1985. nov. 29. XXIX/48

Élet és Irodalom

Hincz Gyula

Kiállítás Miskolcon:
a Szőnyi István teremben

Magyar Nemzet 1986. IX. 2.

Hincz Gyula, festő

L: Deim Pál

Vadas József: Tórt kapuk

12.

Élet és Irodalám · Bp. 1985. ápr. 12. XXIX/15

Hincz Gyula: Kóny vizsiggel

13.

Br. 1985. máj. 25. XXIX/13

... és Trodalom

... elegendő anyagot, az éppen olva-
... ebben hordta
szíj, a két csat ellenére állandóan széthasadni látszó, fekete
táskát (amibe egyszer ifjabb, tiszteletlen tanár urak egy tég-
lát rejtettek el — hetekig cipelte magával). Azt hiszem, a
rettenetes kétcsatos táska cipelése volt az egyetlen sport-
tevékenység az életében — nem is akármilyen.

Kéziratok gyakori, rejtélyes eltűnése egyike volt a már
említett maceráknak (miket idősebb, csapzottabb idegzetű
kollégáim már nehezen tűrtek), én azonban meglehetős bir-
katürelemmel fogadtam. Nemcsak pozsgás ifjúságom, de Dió
iránt érzett tiszteletem okából is. Igen, tiszteletem: talán
furcsa dolog, de abban a húsz-egynéhányas életkoromban,
amikor szinte programszerűen gyűlöltem minden tiszteletet,
még az általam elismert nagyságok (hagyományok, rítusok,
eszmék stb.) tiszteletét is (valószínűleg azért, hogy megsza-
badulhassak az iskolák, munkahelyek, katonaság és más
nagyszerű társadalmi intézmény által belémsulykolt, de va-
lahogy sohasem szeplőtlen, valahogy sohasem következetes
értékrendtől), mennyire természetesen, dac, lázongás nél-
kül fogadtam el Dió (pajtáskodó hangú) tiszteletét. Biztosan
azért is, mert ebbe én már belecsöppentem: barátai, munka-
társai, a kedves titkárnők, de még idősebb, országos hírű
pályatársai is megkülönböztetett, tapintatos figyelemmel hall-
gatták és beszéltek vele. Bevallottan elismerték eszét, mun-
kabírását — és még ilyen is van: tisztességét. Elnéző derű-
vel fogadták bogarait. Röhögcsélő türelemmel feledékeny-
ségét, óvó szeretettel lehetetlenségeit. Könnyű volt nekem
ez a tisztelet: mások már próbára tették helyettem, egyen-
rangúságunkban önkéntesen vállalhattam, és észrevétlenül,
akaratomon kívül melengette egy csendes (talán genetikai
mélységű?) rokonszenv. Most, csaknem húsz év után vissza-
gondolva eme régi dolgokra, azt hiszem, hogy akkori el-
vadulásomban talán még több is volt, mint szerencse, hogy
felnézhettem valakire (a szerkesztőség más tagjára gondolva
— de ez egy más történet —, valakire), biztonságot, példát,
vállalható becsvágyat adott.

A lap körüli háborúskodásokra nem volt teljes belátásom,
de nem is nagyon érdekelt. Időnként hallottam, hogy teg-

e, mun-
gondo-
ob mun-
yóirattól
m lehe-
en azon-
, a zsú-
. Olyan,
itt, kik-
gy más-
ltőjüket,
voltak
jószeré-
ely volt
odave-
laposan
ozelései-
más ef-
éseként,
nevet-
akarga-

gtelt a
ltóság-
tartás-
rlikaik
s való-
egyre
zépen".
pcsolt,

Hincz Gyula: Lány virággal

Kner Gyula, Kossuth-díjas festő-grafikusművész
Réti Mátyás 1953-ban szerzett diplomát a Képző-
művészeti Főiskolán. Tanárai voltak Kner
Gyula, Kmetty János és Domanovszky Endre.

Tarcay Péter: Látogatóban Réti Mátyásnál.
Kelet-Magyarország, 1982. febr. 24.

Hincz Gyula, festő

L: Gyulai Livius

Havas Ervin: A szép könyvek igézetében 15.

Nirszabadság, Br. 1981 nov. 22.

Hincz Gyula, grafikus

L: Barsay Jenő

5.

– Képző és iparművészek háborúellenes állásfoglalása

Népszabadság Bp. 1981. nov. 4

Hincz Gyula, grafikus

3. része (Európa). — Weöres Sándor: Ha a világ rigó lenne. Gyermekversek. Hincz Gyula illusztrációival. 4. kiad. -

8

—: Most jelent meg.

Népszabadság, Bp. 1981 szept. 19.

Hincz Gyula, Jestő

L: Szerváticsz Jenő

–: Győzni is lehet..."

6.

Élet és Irodalom Bp. 1983. febr. 25 XXVII/8

Hincz Gyula, festő

L: Pathó Károly

Vadas József: Római rzetta 13.

Élet és Irodalom, Bp. 1983. júl. 15. XXVII/28

Hincz Gyula, Kossuth-díjas festő-grafikusművész

Gadányi Jenő 1946-ból az Iparművészeti Főiskola tanára lett, de 1949-ben a főiskoláról eltávolították, képei mint nem kívánatosnak ítélt modern munkák hét évre kiszoruftak a kiállítótermekből, akárcsak a korszerű művészet számos más alkotójának művei. — Békésmegyerhez kötődtek ezek az évek. Az akkor még igazi falu adott otthont jó néhány művésznek: Gadányin kívül Kassák, - Szanddi, - Hincz, - Domanovszky, - Vedresnek és másoknak.

Heitler László: Gadányi Jenőről és Képeiről
Nők Lapja, Budapest, 1982. jún. 5. 16. old.

Hincz Gyula, Kossuth-díjas festő- és grafikusművész

Tíz esztendő indokolatlanul hosszú szünet után helyes, hogy a Művelődési Minisztérium és a Magyar Képző- Iparművészek Szövets.-nek azon közös törekvése, hogy felújította a nemzeti tárlatokat. – A Műcsarnokban rendezett Orsz. Képzőművészeti kiállításon Hincz Gyula szerepelnek művei. Hincz Gyula differenciált eszközei olyan egységet teremtenek, mely általános tenádé alakul az egyéni fogalmazásban.

Losonczi Miklós: Országos Képzőművészeti kiállítás a Műcsarnokban,

Hevesi Szetule: 1982. jún. 11. old.

Hincz Gyula, Kossuth-díjas festő- és grafikusművész.

Az adományozásokból 1968-ban alakult képtár nemrég része lett a Borsod megyei múzeumi szervezetnek. Így a pataki és a miskolci gyűjtemények egyesítésével megrendezhették ezt a kiállítást. – A kiállítás az európai iskolát követő „szocreál" korszakkal indul: az előbbit Kassák Lajos, Anna Margit, Hincz Gyula, Gadányi Jenő, Vilt Tibor művei képviseli.

Végvári Lajos: Új magyar művészet, Sárospataki Képtár.
Tükör, 1982. júl. 25. 3. old.

Hincz Gyula, Kossuth-díjas festő- és grafikusművész

A Zebegényi Szabadiskola tárlatát a Kossuth Művelődési Ház Mini Galériájában rendezték meg. – Sokak társaságában Hincz Gyula, Gorka Géza, Somogyi József igyekezett olyan körülmények és forma kialakításán, amely „hozzásegítette az egyes résztvevőket hajlamaik és készségeik tudatosulásához és magasabb színtűre való kimüveléséhez."

M-: A Zebegényi Szabadiskola tárlata.
Déli Hírlap, 1982. aug. 7.

Hincz Gyula

Rideg Gábor: Egy szobrász Pannóziából
Beszélgetés Rétfalvi Sándorral

Művészet, 1983. július

Hincz Gyula

Mezghárt László: Az ottfelejtett stafeláj

Művészet, 1983. május

Hizer Gyula

Pogány Gábor: Láng és bivaly

Művészet, 1982. szeptember

Hincz Gyula

Heitler László: Sibilla a XX. században

Orvéssel, 1983. március

Ilinoz Gyula

Lóska Lajos: Áthatások
Beszélgetés Schmal Károllyal

Művészet, 1982. április

Stincz Gyula

Láncz Sándor: Képzőművészeti Krónika

Selenkor, 1984. 1. hó

Klinz Gyula

Kiállítás a Munkásmozgalmi

Múzeumban

Magyar Nemzet 1984. VI. 5.

Hincz Gyula

Hincz Gyula tárlata nyílt meg pénteken a Kereskedelmi és Vendéglátóipari Főiskola szolnoki tagozatának aulájában. Az idős mester a képzőművészeti világhét Szolnok megyei rendezvénysorozatának nyitányaként ötvenhárom festményével, szénrajzával, grafikával reprezentálja sokoldalú művészetét. A tárlat megnyitásán Hincz Gyula is jelen volt.

◆

Magyar Nemzet 1984. IX. 27.

Hincz Gyula

Hincz Gyula festőművész születésének 80. évfordulója alkalmából kiállítás nyílt pénteken a Magyar Munkásmozgalmi Múzeumban.

Magyar Nemzet 1984. V. 5.

Hincz Gyula grafikus
festő

H. Gy. - Művei: 6 db : repr.

Hincz Gyula: Akotások
szolnok
Jászkunság, 1984. dec.

Boríló 1, 2, 3
és 12, 36, 45 old.
XXX / H.

Hincz Gyula, költő

l. Major Máté

Vadas József Építész a költészetben

Élet és Irodalom, Bp. 1984. aug. 3

13

XXVIII/31

Hincz Gyula, Jestő

L: Bolmányi Terene.

Vadas József: Ablakon át

13.

Élet és Irodalom, Bn. 1984 máj. 18. XXVIII/20

Hincz Gyula

Rojz

Mogyar Nemzet 1985. 1. 5.

Hincz Gyula
65 ev pldátgyűjteménye

Magyar Nemzet 1985.III.22.

HINCZ GYULA Kossuth- és Munkácsy-díjas kiváló művész születésének 80. évfordulója alkalmából kiállítás nyílt meg pénteken a Magyar Munkásmozgalmi Múzeumban.

Népszabadság, 1984. V. 5

Hincz Gyula, Kossuth-díjas festő- és grafikusművész

Kass János kiállításán, a megnyitó után a tanácskozóteremben levetítették a „Három könyv, három művész" c. kisfilmet. A filmben szereplő másik két művészhez, Hincz Gyula- és Szász Endréhez is közelebb kerülhettek az érdeklődők.

P.P.: Kass János Szombathelyen.
Vas Néke, 1981. júl. 30.

Hincz Gyula

Hincz Gyula-emlékkiállítás nyílt pénteken Vácott, a művész alkotásait őrző állandó gyűjtemény épületének kamaratermében. A közelmúltban elhunyt művész 82. születésnapja alkalmából rendezett tárlaton festői alkotásai mellett szellemiségének más dokumentumai, különféle kéziratai, jegyzetei is közönség elé kerültek.

Magyar Nemzet 1986. IV. 19.

Hinca Gyula

Festők fóruma

Élet i Tudomány 1965. XI. 1.

Illés Gyula

Fajó János ajándéka

Magyar Nemzet 1985. IX. 9.

Kenéz Gyula, festő

L: Bak Imre

Bán András: Magyarok Velencében 12.

Élet és Irodalom Bp. 1986. aug. 8. XXX/32

Klinger Gyula, Kossuth-díjas festő- és grafikusművész

Tóth Sándor szobrászművész a Képzőművészeti Főiskolán 1959-ben kapta meg a szobrászművész oklevelet. – Klinger Gyula, Papp Gyula, Borsay Jenő, Gyenes Tamás és Kisfaludy Strobl Zsigmond tanították a szakmára.

Tóth László: A Munkácsy-díjas szobrászművész. Kelet-Magyarország, 1983. okt. 8.

Hincz Gyula rajza

Hincz Gyula, Kossuth-díjas festő- és grafikusművész

Fejér Megyei Hírlap, 1984. okt. 30.

nek.

egyes elemek

A 26-os Állami Építőipari Vállalat

PÁLYÁZATOT HIRDET

— termelési osztályvezetői munkak betöltésére.

A pályázók szakirányú egyetemi végzettséggel és 5 éves kivitelezést irányítói gyakorlattal rendelke

A vállalat 10 000 Ft-os alapfizetést biztosít.

— normatechnológusi munkakör betöltésére.

A pályázók lehetőleg szakirányú főiskolai végzet és hasonló munkakörben eltöltött minimum 5 év gyakorlattal rendelkezzenek.

Fizetés megegyezés szerint.

Mindkét munkakörben rövid időn belül segítsége a vállalat lakáshoz jutásban, Dunaújvárosban.

Jelentkezés a 26-os Állami Építőipar személyzeti osztályán, Dunaújváros, Majakovszkij u. 3. Telefon: 25-16-71

Postacím: Dunaújváros, 2401. Pf.: 1(

Hincz Gyula, Kossuth-díjas festő-grafikusművész

2) Folytatás,

A Nemzeti Galériában látható a magyar rajzművészeti anyag. Izgalmas nyomon követni azt a tényt, hogy a huszas években az utókubizmus jegyében milyen pompás lapok születtek Farkas István, Szőnyi István és Hincz Gyula jóvoltából.

Új magyar rajzművészet.

Napló (Veszprém), 1984. ápr. 30.

Hincz Gyula, Kossuth-díjas festő- és grafikusművész

Palicz József zalaegerszegi festőművésznek művészi pályáját olyan mesterek nevei fémjelzik, mint Fényi Gézáé, Hincz Gyuláé, Pór Bertalané, vagy Koffán Károlyé. – Olyan alkotó légkörben nevelkedhetett, ahol Kondor Béla volt az évfolyamtársa.

K. Z.: Palicz József kiállítása a Soproni képcsarnokban, Kisalföld, 1984. máj. 11.

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Hincz Gyula,
Kossuth-díjas festő- és
KÖZNEVELÉS
grafikusművész

1984 MÁJ 1 17

1/1

1021

A nyolcvanéves Hincz Gyula köszöntése

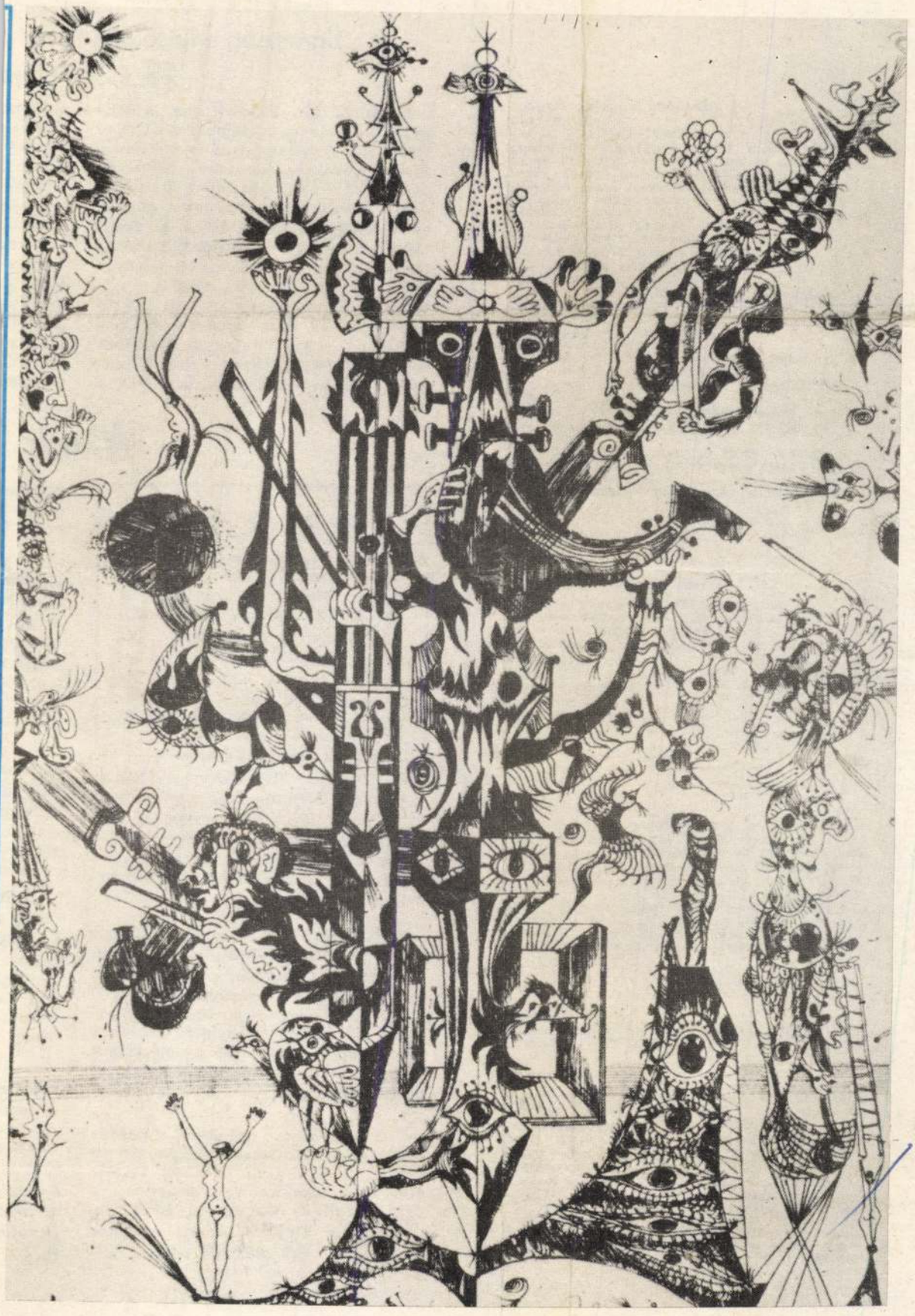

Index 25 456
ISSN 0133—0969

A szerkesztő bizottság elnöke:
Gazsó Ferenc
A szerkesztő bizottság tagjai:
Balázs Mihály, az OPKM főigazgatója, Budapest;
Borsos István gimnáziumi igazgató, Encs;
Gáspár László egyetemi docens, Pécs;
Grezsa Ferenc főiskolai tanár, Szeged;
Horváth Márton egyetemi tanár, Budapest;
Hudy Endre általános iskolai igazgató, Csorna;
Kelemen Elemér főosztályvezető, Művelődési Minisztérium;
Kormos Sándor főosztályvezető, Művelődési Minisztérium;
Kovács Lajos, a szombathelyi Tanárképző Főiskola főigazgató-helyettese;
Kuknyó János megyei művelődési osztályvezető, Nyíregyháza;
Pápai Béla főosztályvezető, Művelődési Minisztérium;
Pataki Ferenc, az MTA Pszichológiai Intézetének igazgatója, Budapest;
Petró András, a Tankönyvkiadó igazgatója, Budapest;
Schvób Péter, a Bács-Kiskun megyei Pedagógiai Intézet pedagógiai igazgatója, Kecskemét;
Szarka József egyetemi tanár, Budapest;
Takács László gimnáziumi és szakközépiskolai igazgató, Battonya;
Tiba Imréné gimnáziumi igazgatóhelyettes, Budapest.

A szerkesztőség munkatársai:

P. Kovács Imre olvasószerkesztő
Szoboszlay Béla tördelőszerkesztő
Csontos Magda rovatvezető
Győri György rovatvezető
D. Magyari Imre
Novák Gábor
Rácz-Székely Győző
Tibor Klára
Vati Papp Ferenc

A szerkesztőség címe: Budapest V., Vörösmarty tér 1. sz. Levélcím: Budapest, postafiók 182: 1368. Telefon: 184-787 (közvetlen), vagy 176-222 A kiadóhivatal címe: Budapest VI., Révay utca 16. sz. Telefon: 116-660. Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető a hírlapkézbesítő postahivatalokban, a kézbesítőknél és a Posta Központi Hírlap Irodában (KHI 1900 Budapest V., József nádor tér 1.) közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással, a KHI 215—96162 pénzforgalmi jelzőszámra.

A címlapon:
Hincz Gyula Játékok című grafikája
(Cikkünk a 9. oldalon)

E számunk szerzői:

Andor György tanár, Budapest; **Bartha Árpád** főiskolai docens, Pécs; **Bonta Miklós** szerkesztő, Budapest; **Gruber Antal** ny. igazgató, Eger; **Kristály Mátyás,** az OPI munkatársa; **dr. Kudron Nándor** igazgatóhelyettes, Kiskőrös; **Ladányi Andor** tudományos munkatárs, Oktatáskutató Intézet; **Losonczi Miklós** főiskolai docens, Budapest; **Miksa Lajos** tanár, Kémes; **N. Sándor László** újságíró, Budapest; **Sípos Lajos** docens, ELTE; **Szakonyi Péter** tanító, Budapest; **Szövényi Zsolt** osztályvezető, MM; **Tolcsvai Nagy Gábor** tudományos segédmunkatárs, Budapest.

módo
ző i
a pá
veze
mar
dett
sok
deletet két melléklet egészíti ki. Az első a munkaviszonyban álló és a pálya-

Ünnepség a felsőfokú tanító- 25. évfordulójá

A Művelődési Minisztérium, a Magyar Tudományos Akadémia, a Magyar Pedagógiai Társaság és a Pedagógusok Szakszervezete a felsőfokú tanító- és óvónőképzés megindításának 25. évfordulója alkalmából tudományos emlékülést rendezett április 26-án és 27-én Debrecenben. A Déri Múzeumban megtartott ünnepséget *Köpeczi Béla* művelődési miniszter nyitotta meg, és ő adta át az emlékplaketteket is a képzés negyedszázada alatt kiválóan dolgozó tanároknak. Az ünnepséget követően iskolatörténeti, művészeti, oktatástechnikai, könyv- és bábkiállítás nyílt a

mára is
múzeum
Főiskola
kola kó
tatták
hangyák
Az ün
ülés vol
nek elő
ményein
Köte Sá
nyi Zso
osztályv
azoknak
óvónőké
helyezé

Hírek

Április 27-én a Vigadó székházban Gazsó Ferenc művelődési miniszterhelyettes elnökletével ülést tartott a Köznevelés újjáalakult szerkesztő bizottsága. A lap 1983/84. évi munkájáról Kovács Lajos, a szombathelyi Tanárképző Főiskola főigazgató-helyettese tartott vitaindítót. Az oktatás soron következő feladatairól Gazsó Ferenc tájékoztatta a szerkesztő bizottságot.

— Kibővített ülést tartott a Magyar Pedagógiai Társaság Pest megyei tagozata április 26-án Budapesten. A közoktatás fejlesztésének időszerű kérdéseiről Gazsó Ferenc művelődési miniszterhelyettes tartott előadást a háromszáz résztvevőnek.

— Tizennégyezer-négyszáz hallgató fejezi be tanulmányait az idén az egyetemek és főiskolák nappali tagozatán. A pedagógusképesítést szerző 4300 fiatalt 8000 állás várja. Száz-száz végzősre 146 óvónői, 223 tanítói, 192 általános iskolai tanári, 469 gyógypedagógiai, 122 zenetanári és 149 középiskolai tanári állás jut.

— Folyamatosan növekszik a napközisek és az iskolában étkezők száma. Míg 1970—71-ben az általános iskolások 18,8 százaléka volt napközis, és 21,6 százaléka étkezett az iskolában, addig ez az arány a tavalyi tanévben 41,6, illetve 50,7 százalék volt. A kö-

zépiskol
zaléka
pedig 3

— Cs
mogatás
múlt év
mények
tásához.
tanuszo
tézmény
folyama
— a hé

— Ta
zése ut
nult to
kásképz
szakisko
zépiskol
gimnázi

— Sz
repelt a
Szakköz
Intézet
honisme
rösi Cs
idehaza
mány

— A
vetélke
Pedagó
rendezt
Házába

— A
helyzete
nácskoz
Hazafia
sága.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Hincz Gyula, Kossuth-díjas festő- és grafikusművésznek

NAPLÓ (VESZPRÉM)

1984 APR 3 07

Új magyar rajzművészet 1) Folytatás

[redacted] IR(

1021

Hincz Gyula: Ülő nő

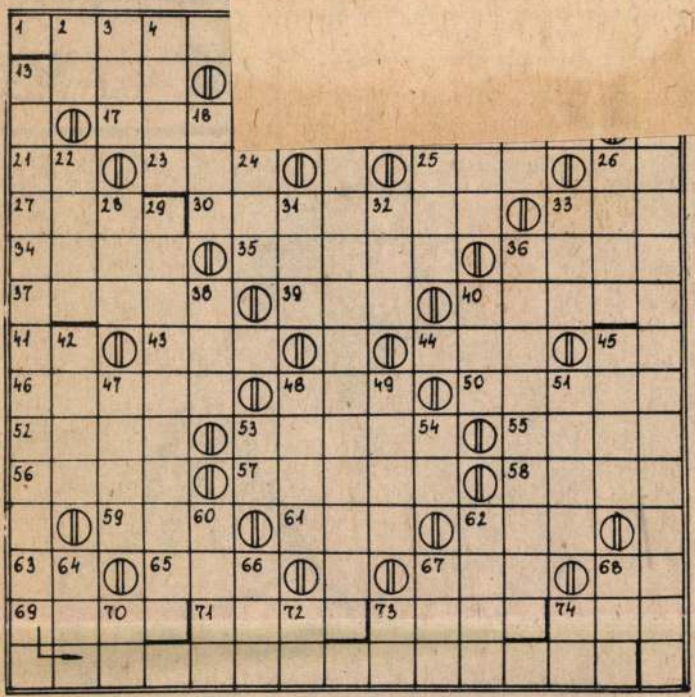

A munkáról

Függőleges 29-ben elrejtett nagy magyar államférfi mondta a munkáról: vízszintes 1., függőleges 13., 15., és 36. (A sarok-kockák betűi: C, I, L, A.)

VÍZSZINTES: 1. *(Beküldendő.)* 13. Ragadozó tengeri emlős 14. Becézett Anna 16. Fa kivágásánál alkalmazott (irányító, vagy döntő) bevágás 17. Számnév 19. Termelőszö- 22. Hegyesszögű hasábbal szétfeszít 24. Gléda 25. Hálóban a labda 26. Vízi növény 28. Kutya „nyaklánca" 29. *(Beküldendő.)* 31. Észrevett 32. ...Angeles 33. Lehetőség 36. *(Beküldendő.)* 38. Államocska Indiában 40. Pocak 42. Rézsutos, ferde 45. Erdei fafajta 47. Sértetlenek 48. Lent 49. A víz is ez! 51. Irország 53. AAA 54.

Hincz Gyula

Veprar

1985. IV. 4.

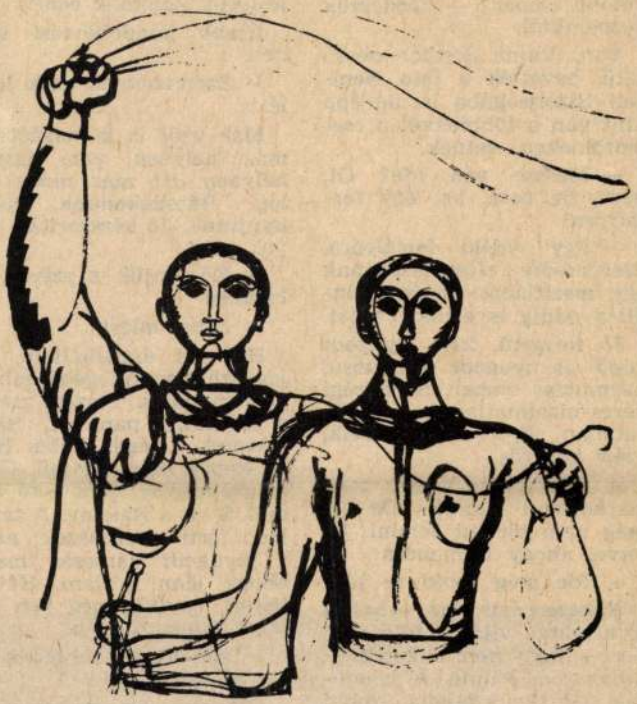

Hincz Gyula ÁPRILIS-KÖSZÖNTŐK

Nehezen érti meg — holott jó értelmű, világos fejű ember —, hogy nem is kell senkinek sem jönnie. A lehetőség nem fér a fejébe. Szőnyi mutatja neki a röplapot, a törvényt. Azt már ismeri, de — áll az erre a pusztára is? Föld az volna, háromszáznegyven hold.

— S igénylő?

lami mondanivalója:

— Ha nem felejtenék e azt az olajat.

Szerény vagyok, nem is erőltetem, hogy megértsem mi történt itt. Talán tíz év múlva fogjuk megérteni, talán húsz év múlva, igazában talán csak egy század múlva, az unokáinkban.

Hincz Gyula

NÉPSZAVA 1985. ÁPRILIS 4., CSÜTÖR

Hincz Gyula **MUNKÁS**

FELVONULÓK

n

istálló, minthogy a falu bikája pecsétes írást kapott, hová kell menekülnie.

Kiürültek természetesen a páncélkasszák, és kiürült a községházán az a szekrény is, amelyben az anyakönyvek porosodtak. Ezt onnan tu-

óta felgyülemlett várakozás feszültsége. Végképp egymásba vegyülve a szorongások, a tétova bizakodással: valaminek vége, valami egészen új kezdődik. Még csak egy-két napra előre sem láthatja senki, mit tartogat a jövő.

Hincz Gyula

Népszava
1985. IV. 30.

NÉPSZAVA 1985. ÁPRILIS 30., KEDD

Hincz Gyula

FELVONULÓK

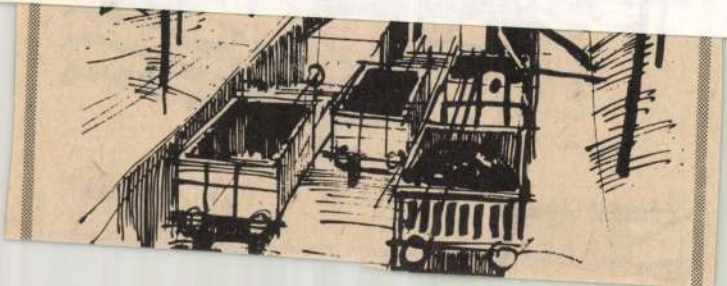

Hincz Gyula

Magyar Nemzet
1985. III. 23.

Hincz Gyula grafikája

az esti órákban visszaérkezett Budapestre.

Köpeczi Béla művelődési miniszter meghívására március 19—22. között Magyarországon tartózkodott Hans

[illegible] magyar előkészítő bizottságának elnöke megbeszélést folytatott Heikki *Koskival*, a Finn—Magyar Társaság elnökével.

Gyula Hincz

MAHIR
MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1984 ÁPR 1 7

DAILY NEWS

Kossuth Prize winner painter **GYULA HINCZ** was decorated with the Order of Banner with the Laurel Wreath on his 80th birthday by the Presidential Council of Hungary on Monday.
— **MTI**

1021

Hincz Gyula, Kossuth-díjas festőgrafikusművész

Cs. Uhrin Tibort harmadszori nekifutásra felvették az Ipar-
művészeti Főiskola textil szakára. Rákosi Zoltán és
Hincz Gyula voltak a mesterei. – A művész nem ma-
radt a textil-szakmánál, de a Főiskolát elvégezte.

Bakó Endre: Cs. Uhrin Tibor.
Hajdú-Bihari Napló, 1983. máj. 14.

1904 1.

Hincz Gyula, Kossuth-díjas festő-grafikus-szobrászművész

„Atomcsend", rézkarc,
25 x 29 cm, 1964.
Szegedi Országos képzőművészeti kiállítás.

Vázlat a Szegedi Nyári Tárlatról.
Művészet, 1983. jún., 34. old.

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
1984 ÁPR 17
NÉPÚJSÁG (HEVES)

Hincz Gyula festő-grafikus-szobrász-művész, Kossuth-díjas

1021

Hincz Gyula köszöntése

A Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa Hincz Gyula Kossuth-díjas festőművésznek, a Magyar Népköztársaság Kiváló Művészének, kiemelkedő művészi munkássága elismeréseként, 80. születésnapja alkalmából a MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁG BABÉRKOSZORÚVAL ÉKESÍTETT ZÁSZLÓRENDJE kitüntetést adományozta.

A kitüntetést hétfőn a parlamentben Trautmann Rezső, az Elnöki Tanács helyettes elnöke adta át. Az eseményen jelen volt Tétényi Pál, az MSZMP Központi Bizottsága osztályvezetője, és Tóth Dezső művelődési miniszterhelyettes.

(MTI)

Nyolc évtizeddel ezelőtt, 1904. április 17-én született képző- és iparművészetünk inspirátor mestere, nemzedékének nevelője, nemzetközi rangú alkotója, Hincz Gyula Kossuth-, SZOT- és kétszeres Munkácsy-díjas festőművész, a Magyar Népköztársaság Kiváló Művésze.

1929-ben végezte el a Képzőművészeti Főiskolát Rudnay Gyula és Vaszary János tanítványaként, 1928-ban nyílt az első önálló kiállítása Berlinben, a „Der Sturm"-ban. Azóta művészetét megismerte nemcsak az ország, hanem a világ, több önálló tárlata nyílt Budapesten, a vidéki városokban és Párizsban, 1970-ben a velencei biennálén. Hosszú évekig tanított a Képzőművészeti Főiskolán, 1958-tól 63-ig a Magyar Iparművészeti Főiskola főigazgatója volt. Mértékteremtő murális munkái Budapesten, Kecskeméten, Érden, Miskolcon, Békéscsabán láthatók.

Hincz Gyula festménye

Hincz Gyula teremtő géniusz, a mai európai vizuális köznyelv egyik nagy megújítója, s csak Picassóhoz hasonlítható sokoldalúsága: a képző- és iparművészet minden ágát nemzetközi színvonalon műveli. Hat évtized munkássága nemcsak a táblaképek avatott mesterének láttatja, aki szüntelen megújulásaival, képzeletének vulkánszerű kitöréseivel, izzó lobogásával építette mértékadó életművét, hanem szobrásznak, keramikusnak, gobelinok, mozaikok, üvegablakok, építészeti tervek, színpadi díszletek készítőjének. Minden műfajt kimagasló szinten mível. Életművének fontos részét képezik Shakespeare, Anatole France, Petőfi és Vörösmarty műveihez készített értő-elemző illusztrációi.

Hincz Gyula: Téli konstrukció (festmény)

Hincz Gyula elkötelezett művész, képi vallomásai a békét igénylik harcos energiával, több grafikája érinti korunk ezen egyetemes eszméjét. Chilét és Vietnamot elemző képein kiáltó humánummal ítélte el az erőszakot, a brutalitást. Önzetlen emberségének bizonysága, hogy Vác városának ajándékozta festői, szobrászi, grafikusi életművét — közel ezer műalkotást. Állandó gyűjteménye 1983. április 4-én nyílt meg Vácott.

Octavió Paz írta, hogy a költemény, akár nyitott, akár zárt, azt kívánja, hogy eltűnjön az, aki írta, és megszülessen az a költő, aki olvassa. E szentenciát Hincz mesterre és a képzőművészeti értékeire alkalmazva bízvást mondhatjuk: festészete, szobrászata nyitott, és ezrek, tízezrek után milliók várják a befogadást: alkotótársai, növekvő közönsége. Vác az általa adományozott gyűjteménnyel megkezdte a nagy kulturális vendéglátást, melynek meghívottja az ország népe és a nagyvilág.

Losonczi Miklós

NÉPÚJSÁG, 1984. április 17., kedd

Mikroelektronika

Nagy fejlődés — kérdőjelekkel

A közelmúltban írta alá Vahid Haliulin, a szovjet Licencinforg Külkereskedelmi Vállalat képviselője és Iklódy Gábor, a magyar Elektromodul vezérigazgatója a Mikroelektronikai Vállalat (MEV) alkatrészgyártó beruházásának első szakaszát lezáró jegyzőkönyvet. Eszerint a szovjet fél maradéktalanul teljesítette az 1984 elejéig tervezett, összesen 4,5 millió rubelt érő licenc és know-how átadási, valamint gépszállítási kötelezettségét. Mindez lehetővé tette, hogy részben már megvalósuljon a Minisztertanács 1981 decemberében hozott határozata, amely az elektronikai alkatrészek és részegységek fejlesztéséről, valamint gyártásáról intézkedett.

Az ipar húzóereje

A világ nem csekély részben a műszaki fejlődés meggyorsításával, a termelési szerkezet korszerűsítésével igyekszik kilábalni a nyomasztó gazdasági válságból. A technikai haladás húzóereje az elektronikai iparág, ezen belül is meghatározó a mikroelektronika, amelynek térhódításával sok tudós szerint az emberiség a második ipari forradalom korába lépett. Magyarország határain az élenjárókhoz képest kissé megkésve tört be ez a forradalom, intézményeink, vállalataink és mi magunk kevesebb elektronikus eszközt használunk, mint amennyi kívánatos és célszerű lenne.

Sokak megállapítása szerint Magyarországon ma még csupán terjed az elektronika, de — ellentétben az USA-val, Nyugat-Európával és Japánnal — nem hódít. A probléma az, hogy míg berendezésgyártásunk viszonylag fejlett, alkatrészgyártásunk összességében elégtelen és korszerűtlen. Alkatrészt — mint korábban — importálhatnánk, csakhogy honnan, vagy miből? A szocialista országok többsége nálunk hamarabb kezdte fejleszteni az alkatrészgyártást, saját felhasználásuk miatt azonban jószerint alig szállítottak nekünk, megrendeléseinknek ma is csupán részben képesek eleget tenni. Annak viszont, hogy a fejlett tőkés országokból vásároljunk, az nálóknak. Mint ismert, ezek igen korszerű termékek, hiszen az integrált áramkörük — amely lényegében véve nem más, mint egyetlen szilíciumdarabkán elhelyezett elektromos kapcsolótábla — annyit tud, mint amennyit azelőtt csak a tranzisztorok tömegével lehetett elérni.

A beruházás második szakaszának megvalósítása elsősorban a korábban reméltnél szűkösebb devizakeret miatt valamelyest késni fog, de legföljebb néhány hónapot — vagyis az elmaradás a fő célkitűzések teljesítése szempontjából nem igazán számottevő. A MEV a folyamatosan bővülő termelés egyik felét a hazai berendezésgyártóknak szállítja, másik hányadával pedig az itthon nem gyártott, de nélkülözhetetlen részegységek importjához teremt exportárualapot.

Ennél jóval kedvezőtlenebb képet rajzolhatunk a program másik részéről, a nem mikroelektronikai alkatrészek gyártásának fejlesztéséről.

Az egyebek is fontosak

Tudnunk kell, hogy a hazai felhasználók többségét kitevő műszer- és híradástechnikai vállalatok alkatrészszükségletének körülbelül kétharmada nem mikroelektronikai, hanem egyéb, de elektronikai alkatrész. Ezek tekintélyes hányadát az évről évre növekvő hazai termelés ellenére importáljuk, mégpedig gyakran — egyéb beszerzési lehetőségek híján — konvertibilis valutáért. A nem rubelelszámolású piacokon beszerzett egyéb alkatrészek arányát is tetemesen csökkenteni kellene az elkövetkező években, de ennek — nem kevés vállalatvezető szerint — nincsenek meg a feltételei. A gond az, hogy miközben a mikroelektronikai fejlesztések kedvezményben részesülnek, az egyéb elektronikai alkatrészgyártást bővítő beruházások csak erősen mérsékelt támogatást élvezhetnek.

Átfogó elképzelést

Szervezés -

Szervezés. A legtöbbet hangoztatott szó manapság, hiszen a gazdasági élet minden területén az irányítási rendszer korszerűsítésének igényével lépünk fel, s ezt különböző szervezési megoldásoktól várjuk. Nyilvánvaló, hiszen fejlesztési-beruházási lehetőségeink szűkösek, a meglevő eszközeinket kell az adott létszámmal kihasználni úgy, hogy a termelés hatékony legyen. Tartalékaink tehát leginkább az előrelátó, a változó körülményeket is figyelembe vevő, s azokhoz rugalmasan alkalmazkodni képes tervezési, operatív szervezési lehetőségekben rejlenek.

Az utóbbi húsz évben hallatlanul megnőtt a szervező munka értéke, tekintélye, bár sok helyütt szívesebben alkalmaznak a feladatok megoldására külföldi szakembereket. Ők lelkiismeretesen kidolgozzák a követendő módszereket, aztán akiknek végre kellene hajtani, magukra maradnak, esetleg az elmélettel egyet sem értenek, s minden marad a régiben . . .

A Csepel Autógyár 3. számú egri gyárgyességében kialakult egy háromtagú csapat — *Kelemen László* szervezési osztályvezető, *Ujjady István* főkönyvelő és *Kohári Lajos* termelési osztályvezető

Honismeret

A gy parasztpá földr

A fennállásának 650. évfordulóját ünneplő Gyöngyös város történetében is jelentős esemény volt a földosztás. Ismeretes, hogy a nagybirtokrendszer, s vele a feudális arisztokrácia gazdasági és politikai hatalma a felszabadulásig fennmaradt. 1945 tavasza kivételes történelmi pillanat volt a földkérdés megoldása szempontjából. A kommunista párt a fő képviselője a földreform szegényparasztok érdekeit

MAHIR
SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Hincz Gyula Kossuth-díjas festő-grafikus-szobrászművész

VAS NÉPE

1984 MÁJ 26

1021

Hincz Gyula köszöntése

Nyolc évtizeddel ezelőtt, 1904. április 17-én született képző- és iparművészetünk inspirátor mestere, nemzedékek nevelője, nemzetközi rangú alkotója, Hincz Gyula, Kossuth-, SZOT- és kétszeres Munkácsy-díjas festőművész, a Magyar Népköztársaság Kiváló Művésze.

1929-ben végezte el a Képzőművészeti Főiskolát Rudnay Gyula és Vaszary János tanítványaként, 1928-ban nyílt az első önálló kiállítása Berlinben, a „Der Sturm"-ban. Azóta művészetét megismerte nemcsak az ország, hanem a világ, több önálló tárlata nyílt Budapesten, a vidéki városokban és Párizsban, 1970-ben a Velencei Biennálén. Hosszú évekig tanított a Képzőművészeti Főiskolán, 1958-tól 63-ig a Magyar Iparművészeti Főiskola főigazgatója volt. Mértékteremtő murális munkái Budapesten, Kecskeméten, Érden, Miskolcon, Békéscsabán láthatók.

Hincz Gyula teremtő géniusz, a mai európai vizuális köznyelv egyik nagy megújítója, s csak Picassóhoz hasonlítható sokoldalúsága: a képző- és iparművészet minden ágát nemzetközi színvonalon műveli. Hat évtized munkássága nemcsak a táblaképek avatott mesterének láttatja, aki szüntelen megújulásaival, képzeletének vulkánszerű kitöréseivel, izzó lobogásával építette mértékadó életművét, hanem szobrásznak, kerámikusnak, gobelinek, mozaikok, üvegablakok, építészeti tervek, színpadi díszletek készítőjének. Minden műfajt kimagasló szinten mível. Életművének fontos részét képezik Shakespeare, Anatole Fance, Petőfi és Vörösmarty műveihez készített értő, elemző illusztrációi.

A Magyar Munkásmozgalmi Múzeumban kiállítás nyílt Hincz Gyula alkotásaiból.

Zászlóvivők (részlet).

mentén. Mi van ilye
zonyíték", mint a
zelebbi tanácson kel
a rendőrőrsön. Inné
vadásztársaságot, m
felveszik a jegyzőkö
nek birtokában már
dulni a biztosítóhoz.
nap, harmadnap, e
vajmi kevés a remé

Van még egy,
azonnali intézkedés
szok ilyenkor bejárj
mára bukkannak a
csak megsérült, s
veszhet kárba, ha nem idejében találnak rá.

Korábban rengeteg huzavona kísérte az ilyen baleseteket. Hat év óta, mióta az Állami Biztosító vette át az ügyintézést, egyszerűsödött a dolog. Most általában nincs jogi vita — ha kéznél van mindaz, amiről fentebb szóltunk.

(lakatos)

Ünnepi könyvhét (2.)

— Ismerjétek el fiúk, a legtöbben engem olvasnak...
(Lakatos Ferenc karikatúrája)

SAJTOFIGYELO
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 346-726

Hincz Gyula, Kossuth-díjas festő-grafikusművész

VAS NÉPE

1984 ÁPR 3 01

1021

Május

Hincz Gyula rajza

VAS NE

mondtuk az átalányt.

sef felszolgáló: Még
ltam sohasem. Ebben
ız is, hogy szinte min-
k ismerőseim. Itt a
en igyekszünk min-
i a vendégért. A leg-
b esetem az volt,
endég rákívánt a pa-
Átmentem a szomszé-
oztam neki. Mégsem
z emberek sohasem
ben. Elhangzott több-
készült ételünk, vagy
beszerzése rettentően
en először az vetődne
kifogása, vagy lehetet-

MAKIR SAJTOFIGYELO

1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Hincz Gyula, Vasuth-díjas festő-grafikus-szobrászmíriész

ÉSZAK-MAGYARORSZÁG

1984 JUN 0 21

ÉSZA

1021

Dózsa

Hincz Gyula rajza 1

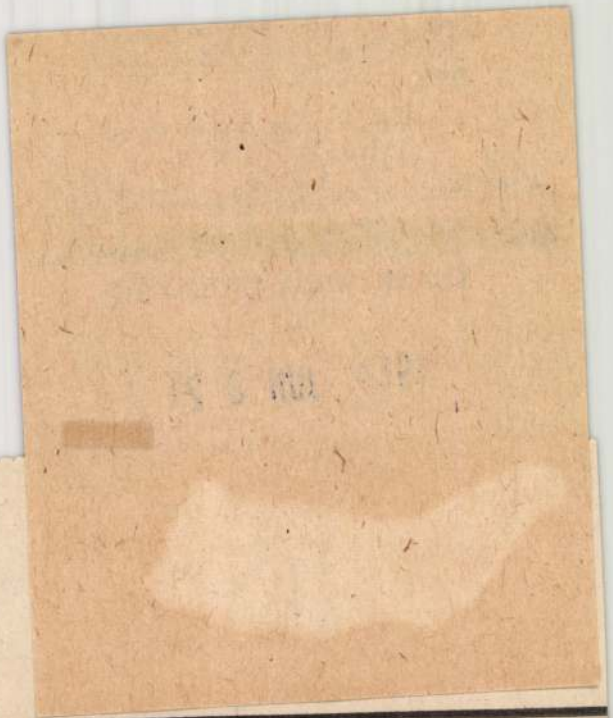

MŰSOROK

rádió

KOSSUTH: 8.20: Mai kulturális programok. — 8.30: Családi tükör. — 9.00: Föld, amelyen élünk. — 9.15: Színes népi muzsika. — 10.05: Szombati találkozás. — 11.15: Rudolf Schock énekel. — 11.44: Napfény és szerelem. Olasz költők versei. — 12.30: Déli zeneparádé. — 13.25: Orvosi tanácsok. — 13.30: Hústermelésünk helyzete. — 14.05: A hét embere. — 14.15: Népzenei példatár. — 14.25: Magyarán szólva. — 14.40: Irodalmi figyelő. — 15.10: Új Zenei Újság. — 15.55: Reklámparádé. — 16.00: 168 óra. — 17.30: Önarckép. Polgár László. — 18.15: Hol volt, hol nem volt... — 18.25: Mai könyvajánlatunk. — 18.28: Hallgatóink figyelmébe! — 18.45: A szülőföld muzsikája. — 19.30: Mozart: Kis éji zene, K. 525. — 19.48: A Rádiószínház bemutatója. — 20.46: A zenéről. — 22.15: Európa hangversenytermeiből. — 23.26: Lukács Ervin vezényel. — 0.10: Melódiakoktél.

PETŐFI: 8.11: Fúvósesztrád. — 8.20: Tíz perc külpolitika. — 8.35: A Fúvósesztrád folytatása. — 8.44: Népzene Olaszországból. — 9.00: Egy magyar történész New Yorkból. — 9.42: Hogy tetszik lenni? — 10.35: Többet ésszel... — 11.35: Térzene Pécsett. — 12.50: Aranykoporsó. Móra Ferenc regénye rádióra alkalmazva. — 14.00: Magunkat ajánljuk! — 16.07: Bájleíró ábécé. — 16.35: Slágerek mindenkinek. — 17.30: Válasz. — 18.35: Kaptam 29 percet. — 19.05: A cigányprímás. Operettrészletek. — 20.10: Fesztivál után... — 20.35: Hofi Géza ban. — Japán nap a miskolci Nehézipari Műszaki Egyetemen — A BNV-ről jelentjük. — Piaci jelentés.) — 9.30: Mikrofonlánc. Tiszai beszélgetés a vízi szállításról. Riporter: Nagy István. — Sport. — 9.55—10.00: Műsorelőzetes.

televízió

1. MŰSOR: 8.05: Tv-torna. — 8.10: Unser Bildschirm. — 8.30: Meséről, mesére. — 8.50: Iskola. Szovjet film. — 9.50: Egy szélhámos karrierje. Lengyel filmsorozat. — 10.45: Pulzus. Könnyűzenei panoráma. — 11.35: Képújság. — 13.40: Cimbora 38. — 14.30: A titok nyitja. — 15.00: Hírek. — 15.05: Reklám. — 15.10: Ember az Atlantiszról. Amerikai sci-fi sorozat. — 16.45: Nemzetközi tévészakácskönyv. Csuka tábortűzön. — 17.00: MAFILM-magazin. — 17.10: Phenjani pillanatképek, Riportfilm. — 17.45: Műsoron a számítógép. Angol ismeretterjesztő filmsorozat. — 18.10: Képújság. — 18.15: Teleráma. — 18.55: Reklám. — 19.10: Tv-torna. — 19.15: Esti mese. — 19.30: Tv-híradó. — 20.00: Vers — mindenkinek. — 20.05: Szombat esti filmkoktél. — 20.45: Menő Manó. Olasz—angol rajzfilmsorozat. — 20.50: Az ismeretlen Chaplin. Angol rövidfilm-összeállítás. — 21.40: Menő Manó. Olasz—angol rajzfilmsorozat. — 21.45: Midem '83. Gála. Francia film. — 22.35: Nana. Francia tévéfilmsorozat. — 23.30: Tv-híradó 3.

2. MŰSOR: 17.30: Képújság. — 17.35: A modern művészet kalandja. Francia képzőművészeti sorozat. — 18.25: Partnerek. —

Gyula Hincz

Mit einem ganz anderen Ziel entstand jene Ausstellung, die ein paar Kilometer weiter, in der Westberliner Galerie Ermitage zu sehen ist. Auch hier sind Ungarn vertreten: 17 Maler und Graphiker der Gegenwart, unter anderen István Nádler, Tibor Bráda, Gyula Hincz, Pál Mizser, Edit Hepp, und András Csarlek.

Gábor Nemes: Medaillen, Gemälde, Graphiken.
Budapester Rundschau, 1984. jún. 11. 9. old.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Hincz Gyula, Kossuth-díjas festő- grafikus

BUDAPESTER RUNDSCHAU
1984 JUL 2

1021

26/1984

Gyula Hincz (geb. 1904): Sitzende Frau

Gombosi-Album

RUNDSC

WOCHENZEITUNG FÜR POLITIK,

Parlamentsdebatte über Budget '83 und Aussenh

Der Finanzminister: Wirtschaftskurs anerkannt und von breiten Massen u

Am 20. Juni fand die Sommersession des ungarischen Parlaments statt. Die Abgeordneten billigten die Gesetzesvorlage über die Realisierung des Budgets 1983, unterbreitet von Finanzminister *István Hetényi*, sowie einen Bericht von Außenhandelsminister *Péter Veress* über die Durchführung des Außenhandelsgesetzes aus dem Jahre 1974.

Einführend stellte Finanzminister Hetényi fest, die wirtschaftliche Entwicklung Ungarns sei im vergangenen breitet ist, große Massen i Existenzunsicherheit lebe und man um die Umschul dung ersuchen mußte, wur de unserer Politik verdient internationale Anerkennun und die Unterstützung brei ter Massen unseres Volke zuteil.

Obwohl in einigen Län dern Anzeichen eines Auf schwungs spürbar sind, ha dies in unseren externen Be ziehungen keine wesentli chen Veränderungen bewirk Die Ausweitung des Welt handels wird durch die

MAHIR
MAGYAR HIRDETŐ
SAJTOFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Hincz Gyula, Kossuth-díjas
festő-és grafikus a

SZOLNOK MEGYEI NÉPLAP

1984 JUL 14

1021

Hincz Gyula: Dózsa

nyilván. S ha ezeket a helységneveket halljuk: Harkány, Hévíz, Parád, Balf, Zalakaros, Hajdúszoboszló, Cserkeszőlő, Berekfürdő, szinte mindig a gyógyvíz, a gyógyulás jut eszünkbe róluk.

A gyógyvizekben különböző anyagok találhatók oldott állapotban: só, mész, jód, kén, bróm, kalcium, magnézium, fluor, vas és rádióaktív anyagok. Ezeknek a vizeknek a gyógyhatása az eltérő összetétel, a hőfok és egyéb tulajdonságok miatt különböző. A vízben oldott anya-

Hincz Gyula

MAHIR
MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Kossuth-díjas festő- és

1984 JUL 1 21

Grafikus

SZOLNOK MEGYEI NÉPLAP

1984 JUL 2 21

még gyermekünk is lehet. Micso- elkészül, s leutazom magához.

1021

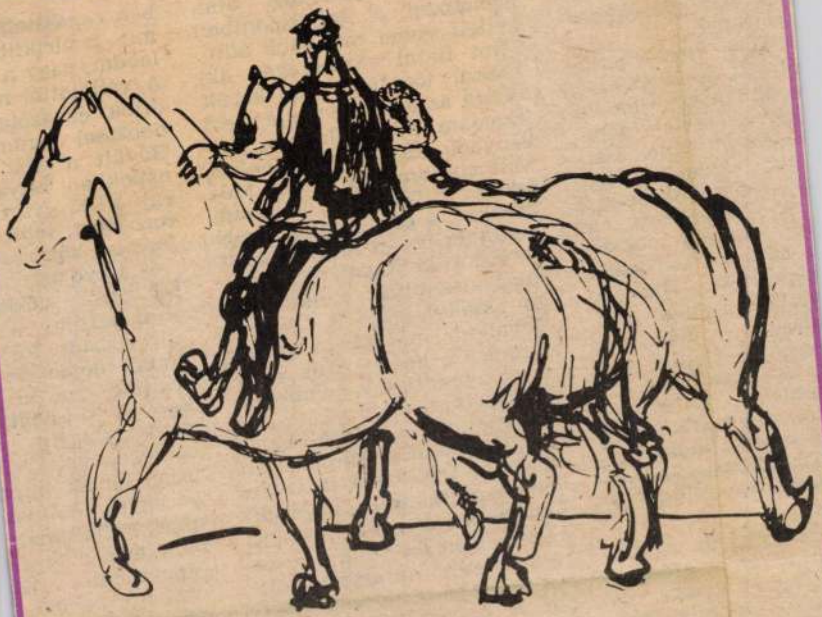

Hincz Gyula: Igáslovak

aséveiben, és most
ét évesen is, azt csi-
mit már gyerekkorá-
gszeretett.
y igaz, nem a gumi-
ól jött össze az az 50
, ami nyugdíjba vo-
kor szolgálati időnek
t. Az általános isko-
elvégeztem a mező-
gi szakmunkásképző
— akkoriban más
lt —, aztán megsze-
a sajt- és vajkészítő
képesítést. Húszesz-
múltam, amikor a tej-
dásban elkezdtem
ásomat, alapító tag-
m a jászberényi tej-
zetnek. Ebben a
an dolgoztam — né-
es megszakítással —
dős koromig, a Tej-
Vállalattól mentem
a.
n megértem, a gu-
munkám érdekli,
térjünk vissza a
tett néhány éves
áshoz. A férfisors
került el, megnő-
ztán bevonultam

munkát, a gumijavítók mellé osztottak be, ez annyira kedvemre való foglalkozás volt, hogy kitanultam a mesterséget, szakvizsgát is tettem. Bevallom, már akkor számítottam rá, hogy ezt az ismeretet nyugdíjas koromban is hasznosítom majd.

Hat év után — 1948-ban — visszamentem a Tejipari Vállalathoz, feleségem is velem jött, a hajtai tejbegyűjtő állomást bízták ránk. A munkahelyemen én voltam a vezető, cserébe az asszony otthon vette át a parancsnokságot. A gumijavítással nem hagytam fel, a tanács, — hogy javuljon a lakossági szolgáltatás — működési engedélyt adott, szabad időm-

— Ugye azt mor
javítunk? Időközl
is az asszony is e
miragasztás forté
annak idején két
segített, a kise
kedvvel csinálta
mestervizsgáig v
ez régen volt, má
útját járják minc
az egyik főművez
ipari Vállalatnál,
munkapszichológu
gépgyárban... Ki
szakmát, ha 100 é
ban kidőlök majc
dom. Talán pszic
amnak szottyan ú
a gumiragasztásra
nyugdíjba megy.

—

Hincz Gyula

Megbízták a művészt, hogy a balatonföldvári MSZMP-ii dűlő előcsarnokában velencei üvegmozaikpát helyezze el.

—: Köztéri munkák.

Művészet, 1980. november – 47. lap.

Hincz Gyula, Kossuth-díjas festő- és grafikusművész

a háború utáni években nem tellett égetőkemencére, agyagra. Cruzáro még igen. Akkor az Iparművészéti, majd a Képzőművészeti Főiskolán olyan kimagasló művészegyéniségek tanítottak, mint Hincz Gyula, Konecsni György, Kállai Ernő, Hevesi Iván – Kass János grafikái mintegy kapcsot jelentenek a Hincz-Konecsni-Buday György-Szalay Lajos-nemzedék és a hatvanas évek végén jelentkező fiatal grafikuscsapat között.

Tandi Lajos: Kass Jánosnál.
Tiszatáj, 1980. 7. 92. old.

Hintz Gyula

Makrész Agamemnonnal és Csernus Tiborral a kecskeméti Aranyhomokhoz készítettek társművészeti alkotásokat /Ja-váky J. művéhez/.

Major Máté: Az épitészet uj világa, Magvető, 1969, 397.l.

Stinez Gyula
Grafikus

A terem, amelyben Stinez Gyula
ný mozaikja áll, a Kertészeti Egye-
tem két épületét köti össze.

Fehete: Véleményvihar a mozaik körül.
Művészet, 1974. junius – 18 oldal

Hincz Gyula

A Müszaki Egyetem Villamosmérnöki Karára készült üvegablakát elemző cikk.

Kortárs 1972/4 668. old.

Kmetz Gyula
Grafikus

"Üvegablak", Miskolci Egyetem
(mester)

Horváth Béla: Kmetz Gyula mozaikja.
Művészet, 1971. június – 17 oldal.

Hincz Gyula, festő

● ÜVEGABLAK. A Semmelweis Orvostudományi Egyetem Nagyvárad téri elméleti tömbjének aulájában elkészült az ország legnagyobb méretű, színes ólom-üvegablaka, melyet Hincz Gyula Kossuth- és Munkácsy-díjas kiváló művész tervezett.

– : o Üvegablak 12

Esti Hírlap B.p. 1982. jan. 16.

Hincz Gyula, Kossuth-díjas festő- és grafikusművész

Tóth Erzsébet üvegfestő az Üveges Szövetkezet Baross u.-i műhelyében dolgozik, már 15 éve. Elpanaszolja azt is, hiába dolgoztak hónapokig a kecskeméti zeneiskola 8 csodálatos korablakán; a televízióban csak a tervező nevét említették, mint ahogy az Orvostudományi Egyetem Nagyvárad téri termében, ahol a nyilvánosság kizárólag a tervező, Hincz Gyula művész nevéről értesült. Ők, a kivitelezők névtelenek maradtak.

(győri): Az üvegfestő.

Munka, 1984. febr. 45. old.

Hincz Gyula,

Mitvesnet, 1977. 11.

5

Olyan elvi, elméleti problémát szeretnék röviden kifejteni az alábbiakban, amely ma, úgy gondolom, világszerte, de különösen nálunk, a fejlett szocialista társadalmat megvalósító országokban, élénken foglalkoztatja a művészet-kritika és a művészetelmélet szakembereit. A szocialista művészet internacionalista közösségének kérdésköréről van szó, amelynek fontosságát mi sem bizonyítja inkább, mint hogy 1977 januárjában Moszkvában nemzetközi művészeti írói konferencia szerveződött a megtartására.

Tágabb értelemben e probléma úgy jelentkezik, mint világrendszerünk szocialista művészeti kultúrájának kialakulása és fejlődése, melynek az emberiség művészeti kultúrájára gyakorolt döntő befolyása az idővel növekvő tendenciát mutat. Ez a rendszer az internacionalista és a nemzeti vonások dialektikus kölcsönös kapcsolatát tartalmazza. Napjainkban magába foglalja a szocialista országok nemzeti kultúráját, és azon belül a soknemzetiségű szovjet kultúrát, mely a szocialista nemzetek művészeti fejlődésének internacionalista tapasztalataival rendelkezik. E rendszer elválaszthatatlan részének tekintjük a tőkés országok művészeti kultúráján belüli szocialista mozgalmakat, valamint a fejlődő országok demokratikus, szocialista művészeti kultúrájának kezdeteit.

V. Lebegyev: Az Oroszország határát védő Vörös Hadsereg és Flotta, ROSZTA-plakát, 1920

D. Cedendatijn (Mongol NK): Igaz barátság, 1975

A politikai világtérképen immár nagy területet elfoglaló szocialista országok művészete vagy a tőkés országokban munkálkodó kiemelkedő kommunista művészek – Siqueiros, Niemeyer, Picasso, Guttuso – alkotói munkássága nélkül elképzelhetetlen a XX. század művészeti kultúrája. Azonban nemcsak egyes művészek munkásságáról van itt szó, hanem arról, hogy a kultúra szocialista úton való fejlődése szocialista körülmények között, valamint az ún. gyorsütemű kulturális fejlődés feladatait megoldó fejlődő országok nemzeti művészeti iskoláinak milyen előrejutást biztosít. Másrészről milyen haladást biztosít azoknak a tőkés országoknak, amelyekben a polgári kultúra már nem képes megtermékenyítően hatni a nemzet szellemi életére, sőt a kulturális haladás akadályozójává válik. A szocialista művészet előnyeiről tanúskodik az említett művészek alkotói munkássága, továbbá olyan művészeti mozgalmak, mint Mexikó monumentalista festészete, amely már a húszas években a nemzeti művészet kimagasló eredményeinek meghatározójává vált. A művészet a forradalmi harchoz közvetlenül kapcsolódva ér el ilyen eredményeket, hiszen, amint Lenin is hangsúlyozta, a burzsoá társadalom rabságából csakis abban az esetben képes kitörni a művészet, ha az a valójában haladó és igazán forradalmi osztállyal azonosul (V. I. Lenin összes művei, XII. kötet, 105. o. – oroszul), és ha az alkotások ténylegesen a szociális haladás ügyét és célját szolgálják.

A társadalom szocialista átalakulása optimális körülményeket biztosít nemcsak egyes művészek vagy irányzatok alkotói fejlődéséhez, hanem az egész művészeti tevékenység felvirágzásához, a társadalom esztétikai kultúrájának emelkedéséhez. Az ezzel kapcsolatos fejlődési folyamatok – ismé-

Hincz Gyula MDK

a versilluszrációs pályázat
és kiállitás /Petőfi Irodalmi Muzeum/
alkalmából irt cikke:

" A lényeg arculatának kifejezése"

Müterem 1958 I. évf. 11. sz. 5.o.

MDK

Hincz Gyula, festő

Pannója a moszkvai magyar kiállítás egyik ékessége.

Nemes János: Huszonöt év 14000 négyzetméteren 4.

Népszabadság, Bp. 1970. aug. 16.

Hincz Gyula, Kossuth-díjas festő-grafikus-szobrászművész [1904-]

Bars László festőművész Hincz Gyula és Barcsay Jenő megbecsült barátja, a debreceni írók kitűnő portréistája.

Bakó Endre: Látogatás Bars László festőművésznél, Hajdú-Bihari Napló, 1983. júl. 23. 7.-old.

Dolgozók lapja

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1983 AUG 20

1983. augusztus 20., szombat

Hincz Gyula, Kossuth-díjas festő-grafikusművész

Hincz Gyula rajza

1983. augusz

A Dolgozók Lapja ünnepi me

Tömegkult
— a tömegek ku

Van egy szívszorító jelenet Jancsó Miklós Budapest muzsikájáról szóló

dok, a gazdasági feladatok el
sődlegesek ma, a kultúra,
műveltség sokak szemébe
afféle másodlagos, „most ne

MAHIR
MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Hincz Gyula
grafikus – festő m.

DAILY NEWS

1984 JUL 1 5

1021

Artist funds foundation

Kossuth prizewinning painter Gyula Hincz has established a Ft 900,000 foundation in memory of his wife, Anna Neufeld, for fine art and cultural education purposes.

The deed was signed in the gallery in Vác where the master's works are on permanent display. It offers the interest from Ft 500,000 for distribution among talented artists working in Pest County or contributing to the artistic values of the county. The interest on the other 400,000 is to go to those who assist in popularizing the visual arts and music. Prizes will be awarded annually by a committee of Pest County and Vác officials and coopted artists.

ous turn in events, and achieve the solution of the complicated questions facing mankind.

Unity and independence

The strength and unity of the countries of the socialist community is to guarantee the success of the struggle carried on against the danger of a nuclear war. This is also the case with the cohesion of the communist and workers' parties, based on the principles of Marxism-Leninism and socialist internationalism—which comprises solidarity, mutual comradely assist-

Béhés M. Népújság

Hiver Gyula, Kossuth-díjas

SAJTOFIGYELŐ

MAHIR

Festő-grafikusművész

1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.

Telefon: 337-748, 340-726

1983 AUG 2 01

1021

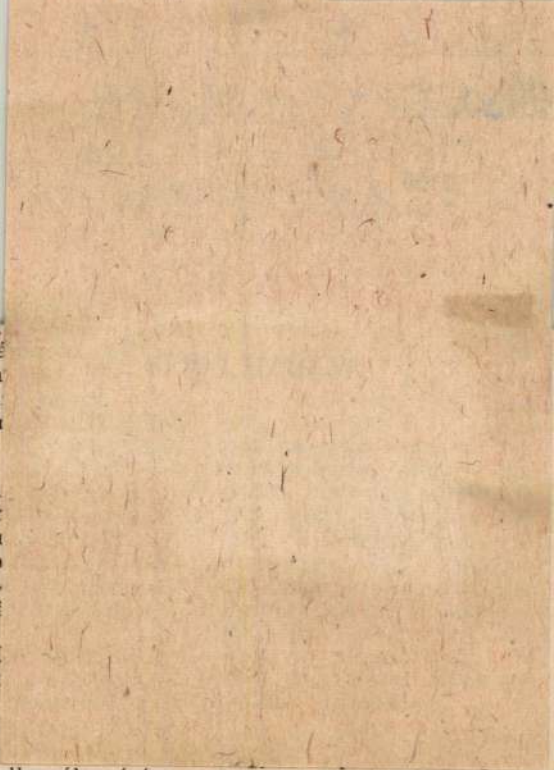

...om megyei
...aknázásán fá
...tos munkája
— Mezőga
...i történeln
...dőszakában
...ítményekre
...hangsúlyozta
— Idén azor
...ünek ígérk
...yos csapás
...yos időket
...ben az évszá
...vésszer.
A nagygyű
...gyelmeztetett
...ági üzemek
...nak az aszá
...pénz, jöve
...pótlására, ellensúlyozására. A központi, állami segítség-...ek, a különböző kedvezmé-...yeknek és hiteleknek az a ...eladatuk, hogy biztosítsák a ...mezőgazdasági üzemek fo-...yamatos munkáját, felké-...zülését a jövő évi termelés-...e. Az aszály okozta káro-...at maguknak az üzemek-...nek kell csökkenteniük, és — egyebek között — foko-...zott takarékossággal, a la-...kosságot szolgáló kisegítő és ...melléküzemágak fejlesztésé-...

bizonyította életképességét, rátermettségét, okosan gyarapítva és fejlesztve hazáját. Ilyen munkára van szükség az év hátralevő részében is. Ezek a hónapok még igen sok feladatot rónak ránk, nem kevés lemaradást kell pótolni. E munka azt kívánja, hogy nemzeti egységünk mindinkább a cselekvés nemzeti egységévé váljék — mondotta befejezésül Marjai József, tolmácsolva a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága és a kor-

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Hincz Gyula, Kossuth-díjas festő-grafikusművész

ÉSZAK-MAGYARORSZÁG
1983 AUG 20
ÉSZAK-MAGYARORSZÁG 9

1021

Hincz Gyula rajza

Édes

Készül a fával borított díszüveg, ami nemcsak disz lesz majd...

„...ha az ember kedvből

Nehéz eltéveszteni a házát. A cégtábla ugyan ott díszeleg a házfalon — *Tóth Lajos faiparos mester* —, de az udvara, a sarkig tárt kapuja, az utcára kivisítő fűrészzaj mindennél többet mond. Ezen az udvaron éppen csak annyi hely van, hogy egy kocsi beálljon, megforduljon, azon túl aztán frissen készült, nyers színű gyümölcsös rekeszek tornyosulnak.

SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-743, 340-726

Hincz Gyula,

NAPLÓ (VESZPRÉM)

Kossuth-díjas festő-grafikus-művész

1021

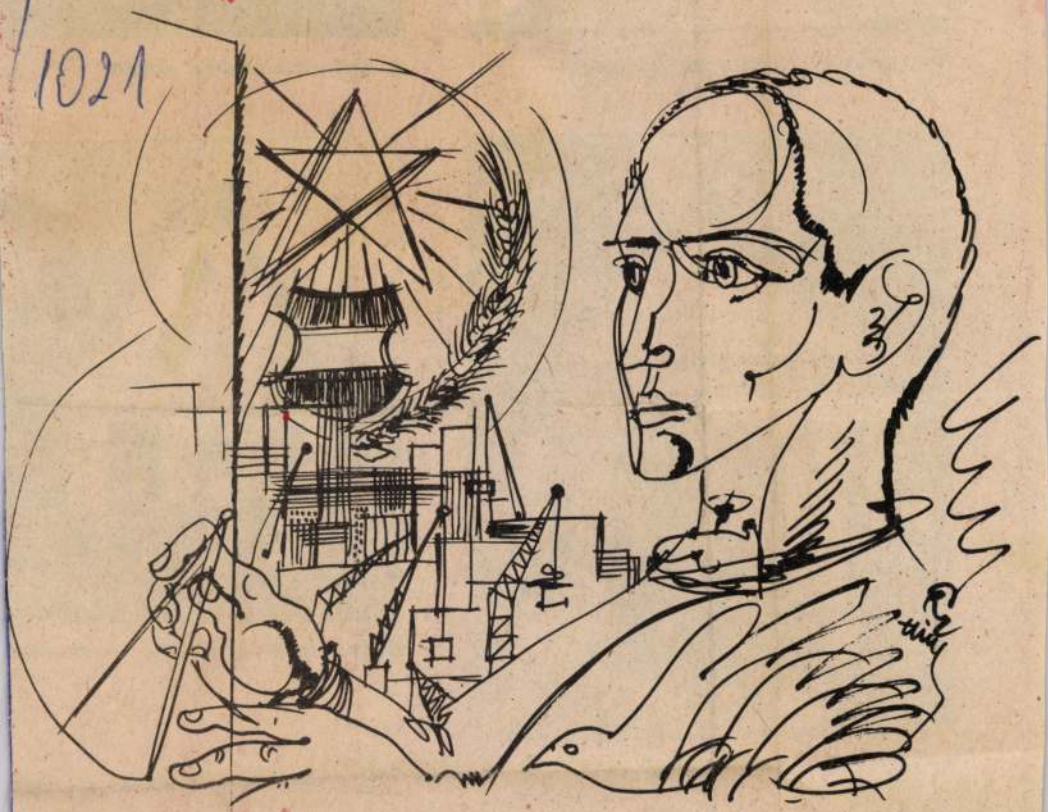

Hincz Gyula grafikája

A nagyvázsonyi Kinizsi-vár lakótornyo

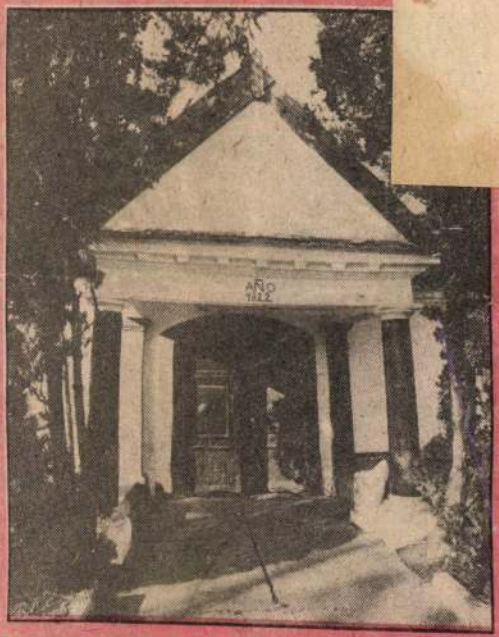

Helyreállított pince Tihanyban

Nagyvázsonyi parasztház – ma múz

Hincz Gyula, Kossuth-díjas festő-grafikus-szobrászművész,

Elérkezett a várva várt idő, amikor most először a teljes egységet és folyamatot láthatjuk művészetünk eredményeit, fejlődését a kőrépkortól máig a Magyar Nemzeti Galériában. — Amilyen helyes törekvés Farkas István értékeit megmutatni végre a maga szuggesztív valóságában, ugyanúgy akaratlanul bár, de ténylegesen Derkovitsot egy kicsit elbújtatta a rendezés — és mindössze egy Hincz-kép látható, nem is jellemző korszakából. (enlitve).

Új állandó kiállítás a Nemzeti Galériában.

Vas Néke, 1983. okt. 8.

Hincz Gyula Kossuth-díjas festő-grafikus-szobrászművész.
Új, állandó kiállítás nyílt a Magyar Nemzeti Galériában, művészetünk eredményeit, fejlődését a Rónépkortól máig bemutató kiállítás. — Mindössze egy Hincz-kép látható, nem is jellemző korrakából.

Losonci Miklós: XX. századi festészet és szobrászat.
Nógrád, 1983. okt. 11.

Ylinyi Gyula, Kossuth-díjas festő-grafikus-szobrászművész
Megnyílt a Magyar Nemzeti Galériában a XX. sz-i festészet
és szobrászat c. új, állandó kiállítás. —
Mindössze csak egy Ylinyi-kép látható a kiállítá-
son, nem is jellemző korszakából.

L.M.: XX. századi festészet és szobrászat
Dolgozók Lapja, 1983. okt. 9.

Hincz Gyula, Kossuth-díjas festő-grafikus-szobrászművész

Korniss Dezső pályája egyszerre indult Hincz Gyula és Barcsay Jenő festői nyitányával, különös munkamegosztás jegyében, figyelték és saját művészetükre alkalmazták az avantgarde törekvéseket. – Hincz az új képi el differenciálódásának változatait ismertette meg a rajzi bravúr szabad asszociációival.

Losonczi Miklós: Korniss Dezső világa.
Nógrád, 1983. dec. 3.

Hincz Gyula, Kossuth-díjas festő-grafikus-grabrászművész

Korniss Dezső pályája egyszerre indult Hincz Gyula és Barcsay Jenő festői nyitányával, különös munkamegosztás jegyében, mely akkor nem tűnt tudatosnak, ma már annál nyilvánvalóbb: figyelték és saját művészetükre alkalmazták az avantgarde törekvéseket. Hincz az új képi elv differenciálódásának változatait ismertette meg a rajzi bravúr szabad asszociációival, Barcsay az integrált figyelem jegyében jutott el Hincz eszményeinek ellenpontjáig.

Losonczi Miklós: Korniss Dezső világa.
Dunántúli Napló, 1983. dec. 3.

1984. IV. 17. TV-1. 19.30 /Knéf/

1021

TV-HIRADÓ

- Hincz Gyula Kossuth-dijas fejtőművészt köszöntötték ma a Parlamentben. a 80 éves művésznek dr, Trautmann Rezső, az Elnöki Tanács helyettes elnöke nyujtotta át a Magyar Népköztársaság Babérkoszoruval ékesitett Zaszlórendjét.

- A nyolcvan éves kor azt hiszem, egy olyan forduló, amikor az emberben megmozdul az egész életével kapcsolatos történetekkel a lelkiismeret, az alkotókészség, ilyen, vagy olyan kérdéseinek a számlálása, hogy mit végeztem.

Ha az ember meg tudja tartani a világ békéjének a gondolatát, föl tudja kicsit dolgozni, akkor - azt hiszem - megtalálja a közönséget, a széles közönséget, amiért dolgozik tulajdonképpen.

- Gratulálunk és jó egészséget kívánunk!

- Nagyon szépen köszönöm! Nagyon köszönöm.

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1984 ÁPR 21
NÓGRÁD

Hincz Gyula, Kossuth-díjas festő-grafikus-szobrászművész (1904-
1021

Hincz Gyula köszöntése

Nyolc évtizeddel ezelőtt, 1904. április 17-én született képző- és iparművészetünk inspirátor mestere, nemzedékek nevelője, nemzetközi rangú alkotója, Hincz Gyula Kossuth-, SZOT- és kétszeres Munkácsy-díjas festőművész, a Magyar Népköztársaság kiváló művésze.

Hincz Gyula portréja

1929-ben végezte el a képzőművészeti főiskolát Rudnay Gyula és Vaszary János tanítványaként, 1928-ban nyílt az első önálló kiállítása Berlinben, a „Der Sturm"-ban. Azóta művészetét megismerte nem csak az ország, hanem a világ, több önálló tárlata nyílt Budapesten, a vidéki városokban és Párizsban, 1970-ben a velencei biennálén. Hosszú évekig tanított a képzőművészeti főiskolán, 1958-tól 63-ig a Magyar Iparművészeti Főiskola főigazgatója volt. Mértékteremtő murális munkái Budapesten, Kecskeméten, Érden, Miskolcon, Békéscsabán láthatók.

Hincz Gyula teremtő géniusz, a mai európai vizuális köznyelv egyik nagy megújítója, s csak Picassóhoz hasonlítható sokoldalúsága: a képző- és iparművészet minden ágát nemzetközi színvonalon műveli. Hat évtized munkássága nemcsak a táblaképek avatott mesterének láttatja, aki szüntelen megújulásaival, képzeletének vulkánszerű kitöréseivel, izző lobogásával építette mértékadó életművét, hanem szobrásznak, keramikusnak, gobelinok, mozaikok, üvegablakok, építészeti tervek, színpadi díszletek készítőjének.

Hincz Gyula elkötelezett művész, képi vallomásai a békét igénylik harcos energiával, több grafikája érinti korunk ezen egyetemes eszméjét. Chilét és Vietnamot elemző képein kiáltó humánummal ítélte el az erőszakot, a brutalitást. Önzetlen emberségének bizonysága, hogy Vác városának ajándékozta festői, szobrászi, grafikusi életművét — közel ezer műalkotást. Állandó gyűjteménye 1983. április 4-én nyílt meg Vácott.

Octavio Paz írta, hogy a költemény, akár nyitott, akár zárt, azt kívánja, hogy eltűnjön az, aki írta, és megszülessen az a költő, aki olvassa. E szentenciát Hincz mesterre és a képzőművészeti értékeire alkalmazva, bizvást mondhatjuk: festészete, szobrászata nyitott, és ezrek, tízezrek után milliók várják a befogadást: alkotótársai, nö-

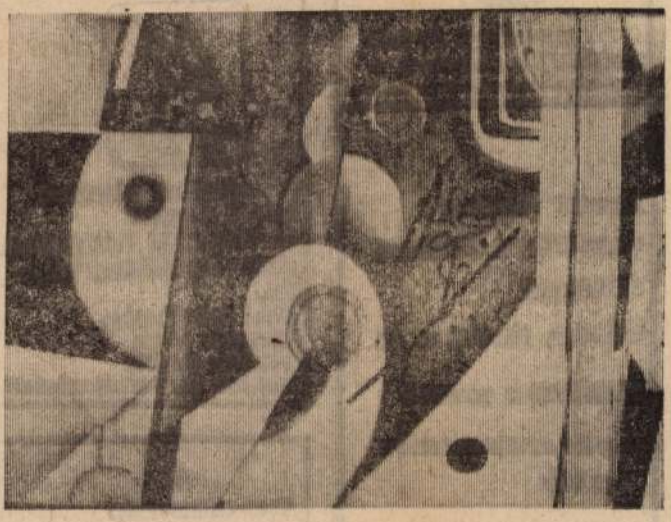

Hincz Gyula: Téli konstrukció (festmény)

Minden műfajt kimagasló szinten művel. Életművének fontos részét képezik Shakespeare, Anatole France, Petőfi és Vörösmarty műveihez készített értő-elemző illusztrációi.

vekvő közönsége. Vác az általa adományozott gyűjteménnyel megkezdte a nagy kulturális vendéglátást, melynek meghívottja az ország népe és a nagyvilág.

Losonczi Miklós

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

Ezúton mondunk köszönetet mindazoknak, akik szeretett halottunkat,

MOLNÁR JÓZSFET

utolsó útjára elkísérték, sírjára virágot, koszorút helyeztek, és mély fájdalmunkat enyhíteni igyekeztek.

GYÁSZOLÓ CSALÁD

ÁPRILIS 25-ÉN ÉKSZERFELVÁSÁRLÁS NAPI ÁRON. MINDEN IGÉNYT KIELÉGÍTŐ ARANYVÁSÁR.

Bizományi Áruház
Salgótarján, Mérleg u. 4.

Egyesült Általános Fogyasztási és Értékesítő Szövetkezet

Szécsény, Rákóczi u. 34.

FELVÉTELT HIRDET

— VILLANYSZERELŐ (3 FŐ)

— ÁCS (1 FŐ)

MUNKAKÖRÖK BETÖLTÉSÉRE.

Jelentkezés: a fenti címen.

Fizetés: megegyezés szerint.

ÁRA

Értesítjük
hogy feszülts
és berendezés
tása miatt a
tokban és
kikapcsolások

Az érintet
jük fogyaszt

Április 24—25—26—27-én (6—17 óráig) Erdőkürt, április 24-én (6—17 óráig) Rimóc, Nagylóc, április 25-én (6—17 óráig) Nagylóc, Hollókő, Zsunypuszta, április 26-án (6—17 óráig) Kisgéc, Magyargéc, április 27-én (6—17 óráig) Nógrádmegyer.

A felsorolt községek közigazgatási területeit érinti a feszültségmentesítés, beleértve tsz-eket, állami gazdaságokat és egyéb üzemeket, intézményeket.

IV. 25-én, 7—15 óráig Salgótarjánban (Ferenc-telep), Zalka M., Somogyi B., Táncsics úton az 1—31. számig, és 2—40. számig.

EZERMESTER VÁLLALAT

A turisztikai kölcsönző idén is a sport- és turisztikai felszerelések nagy választékával várja önt.
Cím: Salgótarján, Csokonai út 46.
Telefon: 11-650.
Keresse fel kölcsönzőnket!

Autó-villamossági szerelőt
és motorszerelőket
felveszünk
a Tejipari Szállítási Vállalat pásztói telepére.

Jelentkezni: Pásztó,

munkakör betöltésére.

Jelentkezni részletes önéle
lehet.
Címünk: Nógrád megyei Ny
3100 Salgótarján, Palócz

A SALGÓTARJÁNI VOLÁ
VÉGÉN BEINDUL A

„buszs

VÁLLALATI GAZDA

A munkaközösség Ikarus au
típusú) alábbi munkáinak e

— I. SZ., II. SZ. MŰS
— MŰSZAKI VIZSGÁ
— FŐDARABCSERÉK
— VILLAMOS SZER
— TELJES ÉS RÉSZ

Cím: Volán 2. sz. Vállala
Telefon: 10-600/107 mellék

Új nyúlfelvá

A kisüzemi nyúlhústermelés
pex Külkereskedelmi Válla
melési és külkereskedelmi
delmezőségének javítása cé
évihez képest, kedvezőbb f
exportminőség javítása érd
termelését felárral is ösztön

Garantált kistermelői felvásá

SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR MAGYAR HIRDETŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 339-748, 340-726

ÉSZAK-MAGYARORSZÁG

1984 MÁJ 2 31

Hincz Gyula Kossuth-
díjas festő-grafikus szobrászművész

G 4

1071

Hincz Gyula rajza

A Tiszavidéki Vasút Társasá
Szolnok és Debrecen, majd o
Miskolcig a vasútvonalat. 1859.
át a vaspályát, s május 24-én
lom, amikor is az első vonat De
érkezett.

a mis

A vasút forradalmasította
dést, az áruszállítást. Korább
kocsijáraton is két nap kell
naton — Debrecenen és Szo
csak 12 órát vett igénybe a
utazás. Ez később — a hat
MÁV-vonal megnyitása után
ra csökkent.

A városatyák, s különösen

MAHIR
MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Hincz Gyula, Kossuth-díjas festő-grafikusművész

KISALFÖLD

1984 JUL 28

1021

Hincz Gyula: IGÁSLOVAK

mostanában sírósak. No nem v
miféle szomorúság miatt, csa
legfiatalabb családtag, az öthó
pos Orsi fogai most bújnak.
édesanya a győri tanítóképző
madéves hallgatója. A csal
már dolgozik. Amióta megsz
tett a kicsi, sokat van szabad
gon, vagy éjjeles műszakot vá

— Már nem tudnám elkén
nj az életünket gyerek nélkül
mondja Andi, az anyuka. — A
nyira a családhoz nőtt, úgy köl
rajongja mindenki, hogy néha mar
attól félek, elkényeztetjük.

— Jelenleg itt lakunk ebben a
kis szobában, az anyósoméknál —

[illegible] lehet, hogy átestem a ló túlsó oldalára, de már félek minden új kapcsolattól. Nem tudom, tudok-e valaha is bízni úgy valakiben, mint régen.

Egy fiatal, pályakezdő tanárnőtől hallottam, hogy szívesen bevezetné az iskolákban a biológia órák mellett a családi életre nevelést, mint tantárgyat. Mert „olyan korban élünk, amely nem kedvez a házasságnak" — írja dr. Fritz Kahn A szerelem iskolájában. És ezt az iskolát nem lehet életkorhoz kötni. A statisztikák szerint aligha csak az életkortól függ: bukdácsolunk, avagy sikeresen vizsgázunk ebből a tantárgyból.

Harcsás J.

MAHIR
MAGYAR HÍRSZÓ
SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

NÓGRÁD

1984 AUG 1 9

Hincz Gyula, Kossuth-díjas festő-grafikusművész

Hincz Gyula rajza

Hang nyitja a zárat

Egyesült államokbeli kuta-ók elektronikus rendszerű árat készítettek, amely az gyéni hang sajátosságaira eagál. Aki ki akarja nyitni, nnak először egy billentyű-eten egy rejtjelzett számot ell leütnie, majd egy mikro-onba szólnia. Egy elektroni-us rendszer elemzi a hang-át, és összehasonlítja a be-áplált hanggal. A zár csak kkor nyílik, ha a rendszer étséget kizáróan felismerte a eszélőt. Még hangimitátorok em tudták becsapni ezt az lektronikus berendezést. A zakemberek szerint ez a biz-onsági zár jobb védelmet yújt a betörők ellen, mint

mág

Az újszülöttkor lődési rendellenesség lőcső-elzáródás. Ez lenesség legtöbbször áll, hogy a nyelőcs csak egy felső és csonk alakult ki után ezeket sürgős teni kell; ha azonba kok nagyon távol egymástól, a legjob eljárással sem le összeilleszteni.

A műtét siker nürnbergi kutatól kezelési eljárást do

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Gyula Hincz

BUDAPESTER RUNDSCHAU

1984 JUL 30

Der 80jährige namhafte Maler

1021

Gyula Hincz stiftete

900 000 Forint für Bildung- und Kunstzwecke. Laut Vertrag sollen die Zinsen von 500 000 Forint alljährlich unter im Komitat Pest wirkenden Künstlern verteilt werden, während mit den Zinsen der übrigen Summe diejenigen honoriert werden, die sich um die Verbreitung der visuellen Kultur sowie der Kenntnisse im Bereich bildende Kunst und Musik verdient machten.

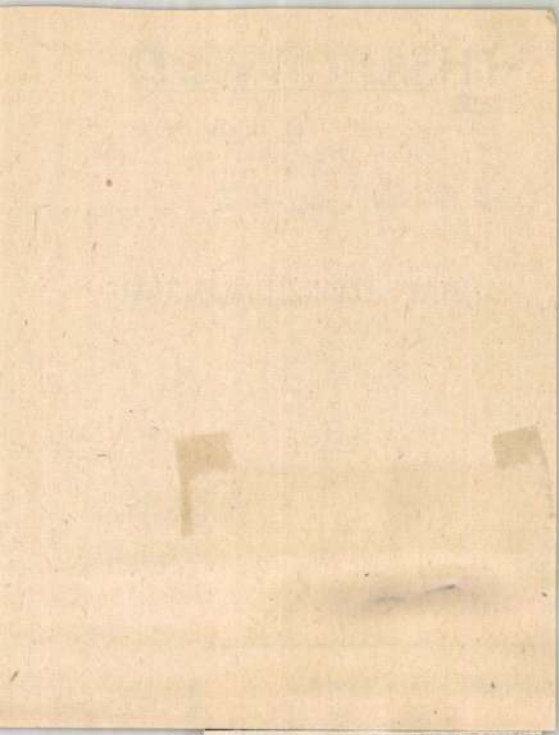

-ZUCHT
URISMUS

Hincz Gyula, Kossuth-díjas festő – grafikusművész

Szamosvári József 1954-ben végzett a Képzőművészeti Főiskolán, Bencze László és Hincz Gyula tanítványaként.

Losonci Miklós: Pihenő halász
Halászvat, 1984. aug.

Mincz Gyula fm

Műrei

Ibrányi Képtányba

→ Urbán György

MŰVÉSZET 1985/7/62

Hincz Gyula fm

→ Berda Ernő fm

MŰVÉSZET 1985/10/28

Minor Gyula fm

Meggyes L. tanára
a Főiskolán

↓

→ Meggyes Lajos fm

MŰVÉSZET 1985/11,12/
/19

Mincz Gyula fm

hasonlóság említése

↓

→ Bene Géza fm

MOVÉSZET 1985/11,12/36

MAHIR
MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Hincz Gyula, Kossuth-díjas festő-grafikusművész

ÉSZAK-MAGYARORSZÁG

1984 AUG 1 9.

G 4

1021

Hincz Gyula rajza

en, az az előfeltétel, hogy
mai viszonyok között is
kozzuk a szervezettséget
nden területen és minden
unkahelyen, hogy megszi-
rditsuk a fegyelmet, érjük
a munkaidő mind teljе-
ob kihasználását. Ehhez
rmészetesen kormányintéz-
dések is kellenek, és ezek
eg is születnek majd. De a
lődéshez elengedhetetlen
unkakultúra kialakítása
ak akkor érhető el, ha
ért minden szinten, min-
n munkaterületen közös
szefogással egyidejűleg dol-
zik mindenki.

Eszközökben nem bővel-
dünk, de hát ész, tehet-
g, jó szándék, akarat, al-
tnivágyás van ebben az
szágban, nemzetközi mé-
tekkel mérve is tekinté-
es mennyiségben és nem
ármilyen minőségben. Ne-
nk ezekre a tényezőkre
kkal nagyobb súlyt kell
lyeznünk, ezeket jobban el
ll ismernünk, teret adni
kik és az egész érdekeltsé-
rendszerünket velük job-
n össze kell kapcsolni.
óval: szív is, agy is és az
hez járuló bevétel, meg
edelem is együtt szüksé-
. Nem vagy ez, vagy az,
nem a kettő együtt.

Az előttünk álló feladata-

Tsz-vezetők között

séről és a nemzetközi gazdasági együttműködésről nem csupán megerősítette, hanem jelentősen ki is egészítette a szocialista országok vezetőinek korábbi nemzetközi jellegű együttes állásfoglalása-

MAHIR
MAGYAR HIRDETŐ
SAJTOFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Hincz Gyula Kossuth-díjas festő-grafikusmíves

DUNÁNTÚLI NAPLÓ

1021

ap

és

ban, gyors
nőségben!

ocialista brigádok válla

MK SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Hincz Gyula, József Attila-díjas festő- grafikusművész

FEJÉR MEGYEI HÍRLAP

1984 AUG 25

1021

Hincz Gyula rajza

d,

hogy már tíz éven belül kipusztulnak, éppúgy csak emlékük marad fenn, mint ősüknek, a mammutnak.

Jó egy emberöltővel ezelőtt a vadon élő elefántok száma Afrikában megközelítette a tízmilliót. Ma kevesebb, mint egymillió van csak és ezeknek is mindössze 15 százaléka él védett övezetben, nemzeti parkokban. Az 1973-as washingtoni konvenció kimondta az elefántok fokozott védelmének szükségességét, de csak az ázsiai elefántokat minősítette pusztulófélben levőknek, az afrikaiakat csak ritkulóknak. Igaz, Ázsiában mindössze 40 ezer elefántot tartanak számon, de ezeket felhívás nélkül is óvják, mert haszonállatok, munkára fogják őket. Az afrikaiak nem szelidíthetők, értékes agyaruk miatt viszont vadásznak rájuk.

Amióta szó van az elefántvadászat korlátozásáról vagy esetleges eltiltásáról, az

Autó - motor

A lengéscsil

A kagylósan kopott autógumik tíz- vagy százezrei a „megmondhatói", hogy menynyi hatástalan vagy kevéssé hatásos lengéscsillapítójú gépjármű közlekedik az utakon. Az Ausztriában mintegy százezer gépjárművön elvégzett sorozatos vizsgálatok eredményeként megállapították, hogy a személyautók 32 százalékánál legalább egy lengéscsillapító hibás. Mivel a vizsgálatokat egy fejlett úthálózattal és karbantartási valamint javítási hálózattal rendelkező országban végez-

MINCZ GYULA

incz Gyula: Gulliver-illusztráció, papír, tus, 24x17 cm, 1965 (fotó Somfai I.)

Művészet 1985/10/61. old

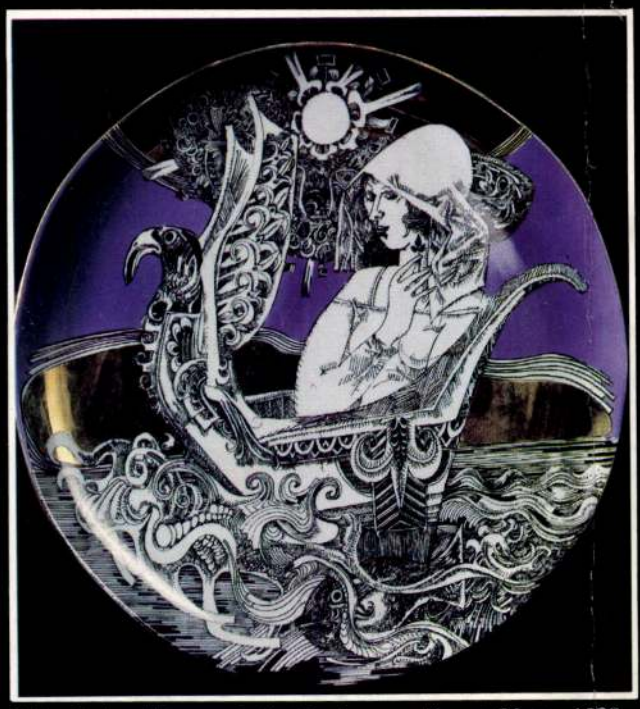

Szász Endre: Mágnesmintás tányér, porcelán, ⌀ 30 cm, 1983
(fotó Somfai I.)

Szász a maga bravúros, boszorkányos, szuggesztív, démonikus és dekoratív képi világát vitte át a porcelánra. Így ami hajdan istenkísértésnek tetszett, ma természetes és elfogadott új művészi minőséget képvisel. A színekkel éppúgy élni tud, mint a szürke végtelen árnyalataival. Valami bensőséges finomsággal képes kialakítani a mozdulatok, a hangulatok lélekláttató, sejtelmes szólamait. Sokáig úgy tűnt, ez a kísérleti műhely megajándékozta Szász Endrét egy otthonnal is. Számára ugyanis Hollóháza otthonná változott. Ide hozta látomásait, a megszerzett és állandóan ébren tartott kísérletező szenvedélyét.

Illés Jenő: A kísérletező ember

30 Ft

Hincz Gyula

SZOKTATÁS

Van az isten háta mögött egy kék iskola: Csepelen, annak is a végében, egy kisebb lakótelep szélében. Ahogy alumíniumkeretes üvegajtaján belép az ember, lassan nyolc éve hozzászokhatott ahhoz, hogy az „aulá"-nak kinevezett nagy előtérben mindig festmények színeskednek a falakon.

Iskola Galéria a neve, XXI., Rákosi Endre utca 138. a címe — s most jutott el a hetvenötödik kiállításához. Időről időre a *Magyar Nemzet* olvasói is értesültek róla, mely művészek tárlatát látni éppen (mind a hetvenötről természetesen nem tudtunk beszámolni). Emlékezetes marad Hincz Gyula festményeinek, valamint ritkán mutatott kerámiáinak, sőt, kisplasztikáinak kiállítása — s maga a gesztus is: hogy Hincz mester nem sajnálta odaadni ezeket az életmű összegzése szempontjából alapvető munkáit egy iskola zsibongójába! Plasztikus képet ad a kiállító művészek listája, ilyen nevek következnek egymás után, például 1981 januárjától: *Berki* Viola a fekete-fehér balladás grafikáival, *Sváby* Lajos a harsány drámaiságú, csurgatott festményeivel, azután *Gráber* Margit halk posztimpresszionista virágcsendéletei, *Vecsési* Sándor alföldi ihletésű, kemény életképei, a *Sós* László—*Kemény* Éva művészházaspár politizáló plakátjai és *Galambos* Tamás mesehangulatai ...

Sokféle irányzathoz szoktatja tehát diákjait (és diákjainak szüleit) az Iskola Galéria, s a hangsúly a *szoktatáson* van. A tárlatok szervezője, rendezője, nem egyszer szállítómunkása és egyáltalán mindenese *Molnár József* történelem szakos tanár, aki zenetanár feleségével együtt a képzőművészet rajongója. „Mindezt csak szerelemből lehet csinálni" — mondja, s nem tagadja, hogy néha elkeseredik. Mások is nekibuzdultak egyszer-másszor, más fővárosi iskolák, de a galériák sorra elhaltak. A csepeli Iskola Galéria folytatja munkáját, s áprilisban megrendezi az addig szerepelt művészek kollektív tárlatát.

Azok a gyerekek, akik 1979 szeptemberében elsősök voltak, most júniusban végeznek általános iskolai tanulmányaikkal. A kis lakótelep peremén az immár hámló vakolatú kék iskolában *hozzászokhattak*, hogy az aulában mindig képek lógnak, képek cserélődnek, érdemes közelebb menni, érdemes megnézni. Igazi *plusz* ez, amit magukkal visznek.

E. M.

zottság titkára, majd így folytatta: a vállalatok könnyebben tudnak dolgozni, ha az országban szilárd a politikai s a gazdasági helyzet, az ország pedig csak akkor jut előbbre, ha a termelő egységek, a dolgozó emberek jól végzik a munkájukat. Gazdasági helyzetünket ma nem mindenki ítéli meg egyformán, de csak azoknak van igazuk, akik így gondolkoznak: *dolgozni kell, mert tisztességesen élni csak munkával lehet.* Érvvel, okos szóval kell meggyőzni azokat, akik még nem

egyensúlya, ehhez pedig társadalmi életünk minden területén — az irányításban és a végrehajtásban egyaránt — elengedhetetlen a céltudatos, a követelményeknek megfelelő, jól szervezett, fegyelmezett munka. Így vázolta fel teendőinket a Központi Bizottság határozata, ide sorolva még két fontos követelményt: javítani kell a vállalatok és a dolgozók érdekeltségét a termelés növelésében, s véget kell vetni annak a gyakorlatnak, hogy többet

Hincz Gyula
Kossuth-díjas

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

grafikus művész

1987. NOV. 06.

SOMOGYI NÉPLAP

1021

Hincz Gyula rajza

Diploma a Sz

Annak, aki rövidebb-hosszabb ideig a Szovjetunióban diákoskodott, örökre feledhetetlenek maradnak az ott szerzett élmények. A kollégium folyosóján vagy a konyhában, vacsorakészítés közben egy pillanat alatt keletkezett barátságok, az „ami az enyém, az a tiéd is" mentalitás, a számunkra alig elképzelhetően közvetlen kapcsolat a nagy professzor és a „kis" hallgató között, s a diákélet számos más sajátossága. A diák tanulni utazott, s visszatérve indokolt a kérdés: miként hasznosítja az ott szerzett ismeretekat. Megmarad-e avagy

rátok között, déssel szemléli és tiszta szívből sok eredménye

— Érez-e Moszkva iránt?

A választ kíséri.

— Hogyne, kellett aranyk „önellátó" diák lamennyien, ak lehetőségük vo a szovjet emb ni, a Nagyszính resszusi palot rennyikbe, a Színházba jár nekelőtt azonb

Kincs Gyula

Gerecsei Pál érdemes művész

Magyar Nemzet 1987. IV. 4.

Hincz Gyula
MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
Kossuth-díjas festő
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
Ovali Művelődés 5
1983
Kiváló művész
MUNKA

1021

Hincz Gyula műtermében

A mester nívódíjban részesült az Orvostovábbképző Intézetben elhelyezett nagy méretű üvegablakáért és a Kossuth-díj, a Munkácsy-díj és a Kiváló Művész kitüntetés után 1982-ben újabb elismerés érte — megkapta a SZOT-díjat. Megérdemelten, hiszen Hincz mindig a munkások festője volt és maradt. Életművének összetett vonása a kutatás és a küldetés. Kísérletező művész, de művei közérthetőek. Nemrég felavatták Vácott állandó gyűjteményét, — amely egy nagy életmű muzeális elhelyezését és megőrzését biztosítja.

Hincz Gyula nemcsak képviseli, hanem gyakorolja azt a felismerést, hogy energiaválságos korunkban győztes és áradó forrás a gondolat, a műveket teremtő eszme. Ez nem fogyhat el, mint az olaj, nem problémákat, konfliktusokat okoz, hanem szünteti, megoldja azokat. Művészi hitvallása abban rejlik, hogy a világ és a létezés művészettel is bővíthető, tisztítható, — sokkal többet jelent a gyönyörködtetésnél, — a szépség nemcsak pompa, hanem az élet szolgálata. Új energiát fedezett fel — a gondolatot, melyet egységes képi rendszerre alakít — ez a művészi folyamata.

Hincz egyszemélyes műfaj, egyszemélyes képi világnyelv külön nyelvtannal és szókinccsel, — megismerhetők törvényei, megfejthetők üzenetei. Nála a gondolat képi átvitelének mechanizmusa kifogástalanul működik — zavarok nélkül. Ez nemcsak abból a szempontból jelentős tett, hogy képzelete egészségesen sértetlen, hanem egybevágó a kor szellemiségével, nincs késés a felfedezett eszme és a képi rögzítés között.

Verőfényes Vietnam

Igaz, hogy szinte valamennyi képző- és iparművészi műfajt meghódított a grafika számtalan változatától a mozaikig, gobelinig, üvegablakig, olajképig, bronzszoborig, kerámiáig, de nem azért, hogy magát a birtoklást manifesztálja, inkább azért, mert sokrétű mondanivalójának kifejtéséhez több közegre volt szüksége. Erőteljes a kapcsolata a világ lényegesen új képzőművészeti törekvéseivel. Megértő a világgal — maximalista önmagával.

LOSONCI MIKLÓS

Szakmunkástanulók a kollégiumban

Hazánkban 170 ezer szakmunkástanuló egyharmada kollégiumban él, az otthonok és kollégiumok száma együttesen 235.

A szakmunkásképző intézetek kollégiumaiba kizárólag vidéki, nagyrészt falusi és tanyasi, eleve sok tekintetben hátrányosabb helyzetű, gyengébb tanulmányi előmenetelű gyerek kerül. Kezdetben nagyobb nehézségekkel küzdenek, mint más társadalmi csoportból származó társaik, ám szívósabban tanulnak. Kevesen tudják, hogy a legtöbb otthon tanulmányi átlaga magasabb a szakmunkásképző intézeteknél. A falusi családok nagy része kedvezően fogadja gyermekének e szándékát, mivel a várostól gyermeke számára nagyobb társadalmi és anyagi felemelkedést vár.

A faluról elszármazottak beilleszkedése a kollégiumi életformába a szakmunkássá alakulás egyik részfolyamata. A szakmaszerzés az ő esetükben egyet jelent a városi emberre jellemző tulajdonságok vállalásával, életmódjuk szinte teljes átalakításával. Természetesen ezek birtokba vétele nem megy automatikusan, zökkenő nélkül. Lassan alakul ki bennük a városi diáktársak jártassága, általános technikai ismerete, világlátása és magatartása.

Mit jelent ez? Nem kevesebbet, mint azt, hogy a szakelméleti és szakmagyakorlati tananyagon kívül meg kell ismertetni velük az elérhetővé vált lehetőségek számos formáját (közlekedés, seregnyi egészségügyi és viselkedési norma, könyvtár, színház, bizonyos mértékig még a film is stb.). De nemcsak egyszerűen megismertetésről van szó, hanem az új lehetőségek iránti igény felkeltéséről is. Mindezeken kívül a kollégium pedagógusainak közösséggé kell gyúrniuk a tanulókat. Sajnálatos módon a kollégiumi élet gyenge pontjai közül a legismertebbek éppen a személyi feltételek hiányosságai. Az otthonok nevelőinek egy része nem rendelkezik semmiféle pedagógiai képesítéssel.

Első és elemi feltétele az eredményes kollégiumi vezetésnek az ifjúság megismerése, megértése, s nem utolsósorban meggyőzése. Kétségkívül a meggyőzés elsődleges pedagógiai módszer, de nem egyedüli. A szocialista pedagógia ismeri a meggyőzésen kívül a jutalmazást, de a kényszert, a büntetést is. Minden oktatási intézménynek, közösségnek vannak büntető szankciói, s ez alól nem kivétel a szakmunkástanuló kollégium sem. Gyakori, hogy éppen a sokszínű pedagógiai módszerek hiányát akarják pótolni azok a nevelőtanárok, akik az egyoldalú, direkt fegyelmezést legfőbb nevelési módszerként alkalmazzák. Ezért is minden kollégiumban szükséges a diák önkormányzati szervek felélesztése.

Természetesen szakkörök, klubok, versenyek is segítik a tanulmányi munka eredményességét. Elterjedt módszer, hogy a négyesnél jobb tanulónak nem határozzák meg kötelezően a felkészülési időt. (Az elégtelenre felelőknek viszont kötelező pótszilenciumokat iktatnak be.) Ez is igazolja, hogy kísérletekre, új kezdeményezésekre, a kollégiumokban már találhatók jól felszerelt, minden igényt kielégítő klubhelyiségek, könyvtárak. Konzerválódó probléma azonban a szakmai önművelés lehetőségeinek helyenkénti szegényessége. Bár csökkent az otthonok zsúfoltsága, az egy nevelőtanár gondjaira bízott tanulók száma ma is eléri a 30 főt.

A pedagógiai tevékenység eredményessége vagy eredménytelensége a kollégiumi tanulóközösség és a pedagógusközösség viszonyán dől el. Ma még kevés otthon „nőtt fel" odáig, hogy a szakmunkásképző iskolával és az üzemmel együttesen igazi közösségi, világnézeti nevelés folyjék benne. Ezért marad előtérben a nevelőmunka sokrétűsége mellett a hagyományrendszer kiépítésének, ápolásának, gazdagításának pedagógiai fontossága, közösségformáló ereje.

GÁL RÓBERT

Szétáradtunk űzhetetlenül

Végh Oszkár számos népszerű írása után a közelmúltban újabb könyvével jelentkezett. Munkájában korrajzokat és ötven forradalmár életútját tárja az olvasó elé. A Népszava Lap- és Könyvkiadó gondozásában megjelent kiadvány olyan könyvek folytatása, mint amelyeket a Hazádnak rendületlenül, a Küzdelmes évszázad című kötetek képviselnek. Az író nem heroizál, hanem történelmünk sorsfordulóit eleveníti fel, megmutatva, hogy a társadalmi haladás és a nemzeti függetlenség zászlóvivőinek önfeláldozása nem volt hiábavaló.

Az emberiség történetében egy évszázad csupán egy kvarckristály a világ nagy homokórájában, ám a pergő időben az egyes ember, a nép, a nemzet szempontjából sorsdöntők lehetnek akár a pillanatok is.

Végh Oszkár könyvének egyik értékes vonása a tűnődésre késztetés. A korszakokat megjelenítő írásokat, az egyes életrajzokat olvasván kérdezhetjük: tettük-e mindig, amit a helyzet, az idő parancsolt, volt-e elég bátorságunk, álhatatosságunk, nem volt-e mégis túl nagy ára a cselekvésnek?. . .

Óvatoskodni, nem vagy nem meggyőződésből cselekedni, a történelem tanulsága szerint, hosszú távon egy nép karakterét deformálja. A társadalmi haladás, a nemzeti függetlenség élcsapata, a bátran cselekvő emberek azt tették, amit gyakran egy egész népnek tennie kell.

A mű nem a félreértett kuruc hagyományok félrekacsintó szemléletében fogant, hanem Ságvári Endre életútjának példázatával. Az illegális Szabad Nép, a Kommunista Párt központi lapja 1944. szeptemberi száma — amelyet a szerző is idéz — írta: „1942 óta a magyar Gestapo elől bujdokolva harcolt páratlan lelkesedéssel, bámulatos munkabírással a proletariátusért, Magyarország felszabadításáért. A munkásmozgalom nagyrahivatott vezetőjét, az ifjúság szervezett vezérét, a magyar szabadságharc egyik legjobb harcosát vesztettük el benne." Ságvári Endre életútja jelkép.

Végh Oszkár könyvében nemcsak ötven forradalmár küzdelmes életét rajzolja meg, hanem arra figyelmeztet, hogy a mártíromságuk nem volt hiábavaló. Történetüket, törekvéseiket ismerve lehet a felnövekvő nemzedék kegyeletőrző, cselekedni akaró, történelmet értő és megvalósító új generáció.

(sándor)

Fliver Gyula, Kossuth-díjas festő-grafikus, szobrászművész

A Miskolci művésztelepről Szalay Lajostól Fliver Gyuláig művészek sárai indultak útnak innen. Az egykori növendékek közül többen meg is telepedtek.

Vargyai Lajos: Miskolci művészet.
Új Tükör, 1984. 12. 2. 24-old.

Hincz Gyula, Kossuth díjas festő-grafikus-szobrászművész

Immáron, hagyomány, hogy kétévenként képzőművészetünk java termését láthatjuk, – most a Bpesti Műcsarnokban nyílt meg az Országos Képzőművészeti Kiállítás. – Szembetűnő, hogy minden műhely – dolgozzon a fővárosban, vagy vidéken – számos új arnyalat jegyében lép a porondra. – Akadnak hiányok is: Hincz Gyula, Somogyi József alkotásait hiába keressük és szinte érthetetlen a szegedi művészek távolmaradása.

Losonczi Miklós: Országos képzőművészeti kiállítás.

Vas Népe, 1984. ápr. 7.

HINCZ Gyula festő-

Hírek: Hincz Gyula Kossuth-díjas festőművész alkotásaiból összeállított állandó kiállítás nyílt meg Vácott. A művész kezdetben 160 művét, később további 40 alkotását ajándékozta a városnak. Ezt a gyűjteményt a volt városi könyvtár e célra átalakított épületében helyezték el.

Képeslevelező 1983. IV. 2.

HINCZ GYULA

Rajza Kassákról: Uj Irás, 1987. 5. sz. 115. p.

Letéve: KASSÁK

kezésekkel, rendtelepitéssel.

Első monumentális emléke Magy
templom /1623-1636/. Épittetője Es
párt vezére, mesterei, épitészek é
Spazzo, G.B.Rossi, Jacopo Tornini
elrendezése a jezsuiták egykoru bé
római Il Gesunak példáját követi.

Hasonló elvek érvényesülnek a
/Győr, Trencsén, Sopron, Kőszeg st
egyházi épitkezéseknél, /Lorettom
Malacka ferencesek, Nyitra stb./.
rekatolizált, a királyi párthoz tö
hatalmasan megnövelő főurak, az Es
Batthyányiak stb.

A barokk meghonosodása idején
része uj létesitmény, gyakoribb a
nok barokkizálása, barokk kápolnák
/Kőszeg, Máriavölgy stb./.

Jóllehet a barokk megindulása
zet viszi a vezetőszerepet, hamar

HINCZ Gyula

Parasztfiuk c. rézkarcáról

MURAKÖZI Ágota: Barzó Endre és a régi Miskolci Művésztelep. = Herman Ottó Muzeum Évkönyve, XXVII. 1989 107.p.

logok Szigete

ik papíron

A Magyar Nemzeti Galériában bemutatott — Wulf Herzogenrath rendezte — kiállítást itt egy több hónappal később megjelenő cikkben egyszerűen ismertetni nem túl racionális vállalkozás. Amire a Magyar Építőművészet hasábjain e sorokat kinyomtatják, az egykori kiállításlátogató, a mostani olvasó, jó esetben halványan emlékszik vissza magára a tárlatra, de sokkal világosabban élnek azok a reflexiók, amelyeket a kiállítás keltett.

Ennek megfelelően, úgy hiszem, hogy a „milyen volt a kiállítás" talán kissé üres és további értelmezést követelő kérdése helyett alább megpróbálok arra rámutatni, hogy mit jelentett e tárlat 1988-ban Magyarországon. Ennek a kérdésnek megfelelően elsősorban az gyelembe vennünk, hogy közegként, értelmező-inter magatartást befolyásoló ként látom mai közállap Az az milyen jelentést níthatunk e helyütt az 198 tározónak, illetve a Magya helyhatározónak.

Az tehát, hogy a Bauha jelent Magyarországon annyira múlik rajtunk, mi a bemutatott anyagon ugyanis nem férhet kétsé művészettörténeti ismer az eredeti művekkel való zás, az érzéki tapasztalat s publikációval nem pótolha nyének szempontjából ez a kiemelkedő jelentőségű

Hincz Gyula, Kossuth-díjas festő-grafikusművész (1904–1986.)

B. Turok Margit: A magyar grafika külföldön, 1919–1933. Berlin

A válogatás azon huszonöt magyar művész műveit öleli fel, akiknek az életműve a századelőn valóban jelentős. Ők jelentették a németországi emigránsok legnépesebb csoportját. Számukra a sikerfelé vezető utat a „Der Sturm" köre jelentette, amelyet a kiállítás alapján a Bauhaus felé vezető átmeneti állomásnak is tekinthetünk. – A 25 magyar művész között szerepel Száber Margit, Hincz Gyula.

Az 1920-as évek második felében jelentkezik a Der Sturm galériájában Hincz, Kádár, Schéaber. Ezen a kiállításon ők jelentik – Moholy-Nagy, Péri László és Bortnyik mellett – az átmenetet a Bauhaus irányába.

Művészet, 1989., 11–12., 43-old.

Hincz Gyula, Kossuth-díjas kiszt. grafikusművész (1904-1986) 2.) to

P. Szabó Ernő: Csillag néz s ők visszaméznek? Nagydíjasok Miskolcon.

A miskolci Országos Grafikai Biennálék nagydíjasai:

I. 1961: Hincz Gyula.

Művészet, 1989., 11-12., 41-old.

Hincz Gyula, „Kossuth-díjas festő" – grafikusművész (1904–1986) [illegible]

P. Szabó Ernő: Csillag néz s ők visszanéznek? Nagydíjasok Miskolcon

A nagydíjasok sorát 1961-ben Hincz Gyula lapjai nyitották meg. E gesztus – akkor a „szocialista ország második városaként" emlegetett Miskolcon – egyrészt valóban a legtekintélyesebb mesterek egyikének teljesítményét ismerte el, másrészt mintegy a művészek jelentős részének és a hatalomnak a kompromisszumát jelképezi.

1. „Grafikai rendszerek," kollázs, 38 x 28 cm, 1958–63. (repr.)

„Szeretem az életet – vallotta néhány évvel később Hincz Gyula – az alkotornunkát, a békét, amely gyümölcsöző és termékeny, az embereket, akik azt létrehozták. Mi egyéb feladatom lenne hát, mint részt venni e nemes kivzdelemben, ecsettel, vésővel..."

Művészet, 1989., 11–12., 37–38–40-old.

Hincz Gyula

grafikus művész

munkái a II. Országos Rajzbiennálén
(Salgótarján)

Dél-Magyarország
1984 nov. 2.

Hincz Gyula, Kossuth-díjas festő-grafikusművész

Gerzson Pál tanulmányait Kőszegen végezte. Innen került a Képzőművészeti Főiskolára, ahol tanárai – Kmetty János, Domanovszky Endre, Hincz Gyula – hamar felismerték tehetséget.
Hincz Gyula 1960-ban az Iparművészeti Főiskola tanári karába került.

Brestyánszky Ilona: Gerzson Pál művészete.
Somogyi Néplap, 1984. dec. 1.

Hincz Gyula, Kossuth-díjas festő-grafikusművész

Kelemen Kristóf szobrászművész kiállítása e hó 24-én nyílik Anggalföldön, ~~a Volan~~ a Szabolcs u. 27 sz. alatt, a kiállításon látjuk Hincz Gyula, valamint Varga Mátyás portréit, ~~x~~ többek között. — az arcképcsarnok okt. 5.-ig tekinthető meg.

Kesztyüs Ferenc: szoborgaléria.
Taxi, 1984. szept. 17.

Hincz Gyula, Kossuth-díjas festő-grafikusművész

Balassagyarmaton látható a Vadách illusztrációk kiállítása — a közelmúltban Bálint Endre illusztrációi díszítették „az ember tragédiájának újabb kiadását". A nem könyvalakban megjelenő illusztrációk Hincz és Kondor nevéhez fűződnek.

Jó reggelt!

1982. IX. 29. 4.25 N.

HINCZ GYULA

említve ld. Szilágyi Imre

Losonci Miklós: Sz. I. metszetei. Vác, Madách Galéria

UJ TÜKÖR 1983. XX. évf. 3. o.

GERZSON

GERZSON PÁL festőművész kiállítása 1985. július 2–augusztus 15.

1931-ben született Hirden.
1949–53-ban végezte tanulmányait a Képzőművészeti Főiskolán. Tanárai Hincz Gyula, Domanovszky Endre, Kmetty János voltak.
1960-tól az Iparművészeti Főiskola tanára.
1961-ben egyhónapos ösztöndíj Moszkvában, Leningrádban.
1962–66-ban tanulmányutat tett Olaszországban, Lengyelországban, Franciaországban.
1964–75 között ösztöndíjat kapott Bécsben és Párizsban, tanulmányúton járt Indiában, Svájcban, Jugoszláviában és Bulgáriában.
1974-től a Képzőművészeti Főiskola tanára.
Ettől az évtől kezdve rendszeresen dolgozik Szigligeten.

Hazai kiállításai:
1962/63 – Budapest, Ernst Múzeum, 1965 – Szombathely, Művelődési Ház, 1967 – Budapest, Ernst Múzeum; Pécs, Technika Háza, 1968 – Budapest, VI. kerületi Népfront, 1970 – Debrecen, 1976 – Budapest, Műcsarnok, 1977 – Kőszeg, Celldömölk, 1978 – Pécs, Színház téri kiállítóterem.

Külföldi kiállításai:
Bulgária, Franciaország, India, Csehszlovákia.

Díjak:
Munkácsy-díj III. és I. fokozat.

F. k.: Vak Bottyán Múzeum, Zomborka Márta
85-886 GENERALART Dorogi Ny

A katalógust tervezte: Bakonyvári M. Ágnes
Fotó: Hujbert Tamás

Hincz Gyula Állandó Gyűjtemény
KAMARAKIÁLLÍTÁSAI II.

Saját **stílusa** alakításában olyan választott mesterek nevelték, mint Csontváry, Rippl-Rónai, Nagy Balogh, Nagy István, Egry József és az európai piktúra utolsó nagy, teljességre törő géniusza: Cézanne. S mivel követőjüket ifjúkorától töprengő, elmélyülő hajlam, a megtalált utak következetes vállalása jellemzi, mutatós részeredményeknél sohasem állapodott meg, a kereslet-kínálat napi árfolyamaihoz sohasem alkalmazkodott. Törekvései mögött – több mint három évtizede módom van figyelni – mindig valami eredendő sugallat működött, az újra és újra megtalált hazai táj érzelmi ereje, a szinte eszközzé nemesedett természet-élmény ihlető és rend-teremtő törvénye. Mert bármennyire elvonatkoztatott a Gerzson-képek formavilága, relációiban mindig tetten érhetjük a földi eredet mozzanatait: az emelkedett szellem, a lényegig ható szem, a szorgos kéz közti fogantatás embermelegét. Nem csak komponálja, de konstruálja domesztikált látomásait. Kozmikus távlatokból is azt mutatja föl, ami minden jövőbe-gondolkodásunk mélyén közös: az éltető matériát.

Kimért-hidegnek látszó viszonylatokból szervessé testesült jelenései olykor belső dinamikától átjárt, átfényesült hatalmas madárként szárnyalnának, máskor meg játékos természetességgel kötődnek egy-egy horizontvonalba rejtett történelmi arcél kontúrjaihoz.

Íme, egy pályatárs, aki éppen a nagy elődök elszántságától és a szerencsésen megtalált mester, Hincz Gyula inspirációitól bátorodva nem mondott le a széttört világ újrateremtésének tudatos munkájáról, a dolgok egymást föltételező, egymást gazdagító univerzumáról. A formák sommás mivoltukban is egyéni kezelése mellett így válhatott képalkotásának fontos elemévé a szinte koreográfiai pontosságú színhasználat.

A dombok, rétek, kertek, a szigligeti beszögellés ég-víz-föld közé feszített lüktető motívumrendje így hordozhatja magában a világot otthoniassá bűvölő színdramaturgiát is.

Tágasak, levegősek Gerzson kompozíciói, az átköltött természet csakugyan lélegzik, él, kiárad vásznairól.

Bensőséges monumentalitás... mondanám, ha létezhetne ilyen egyáltalán. De vajon kevésbé abszurd, amit a művész kortársi divatok, hanyag esetlegességek, olcsó virtuozitások mutatványai közt hősi puritánul feladatként így ad föl önmagának: „Célom a festészet becsületét őrizni és továbbörökíteni..."

FODOR ANDRÁS

Hincz Gyula

grafikusművész

Vigállítás a Művészeti Alap vásárlásaival anyagából.

Pest Megyei Hírlap
1980 jan. 19.

Losonci Miklós
és Ne

Hűnor Gyula

Grafikusmúrén

Balladisztikus hangvételű expressív formaalakítás jellemzi.

Nagy Ildikó
cikke

Művészet Bp
1980 jan.

1983.IV.5. Televízió 1. - 2o,5o/Rézbányayné

Stúdió '83

Most egy olyan festőművésszel találkozhatunk, aki ma is Kassák szellemében dolgozik és gondolkodik. Vácott néhány napja egy különleges Múzeum jött létre. Honcz Gyula tárlatképei és szobrai április 1-től állandó kiállításon láthatók az ország egyik legérdekesebb, legszebb múzeumában.

Honcz Gyula festőművész

- Hogyan jött létre ez a kiállítás Gyula bácsi?

- Hát azt hiszem, úgy jött létre, hogy a Pest megyei Pártbizottság Vác város tanácsával egyetértve felajánlotta azt a lehetőséget, hogy jöjjek ölelő karjaikba. Én rohantam az ölelő karjukba.

- Végülis ön nem váci.

- Kérem szépen, én váci vagyok.

Hincz Gyula

grafikusmúvén

„Arcok" (1977) c. alkotása a Nemzeti Galéria nagynabású kiállításán.

Csorba Mária
ciKc

Pesti Műsor
1980 dec. 17.

Hincz Gyula

/: Eutygom :/

Magy. Nemzet 83. VII. 16. sz.

Hincz Gyula, Kossuth-díjas kiváló festő-grafikus-szobrászművész (1904-1986)

Decsi Kiss János: Ki látta Gácsi Mihályt? Dombóvár, 89 – Egy emlékkiállítás margójára.

Gácsi Mihály született 1926-ban Budapesten. A Képzőművészeti Főiskolán 1949 és 1952 között Domanovszky Endrétől, Koffán Károlytól és Hincz Gyulától tanult.

Művészet, 1989., 11-12., 17-old.

Hincz Gyula

MH SAJTÓFIGYELŐ

MAHIR MAGYAR HÍRLAP

1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

grafikusművész.

SOMOGYI NÉPLAP

1983 AUG 20

P021

Hincz Gyula rajza

honismeret
mélyül kia
Könyvtár
köznap ür
Akik nekü
kodnak a
tájékoztató
szetben, ku
Teszik a dolgukat, s „hordozzák szíveikben
azokat a láthatatlan ereket, csatornákat,
amelyeken keresztül belefolyik az író élete
az olvasók millióinak vérkeringésébe", ahogy
Szabó Pál fogalmazta róluk, könyvtárosokról.
Somogy megye most díjjal tisztelte meg
— ismerte el — munkájukat.

heti". Hétszáz
Nemzeti Bibliog
sítő Vállalat Ú
gítségével képe
vekről is, ezen
példány küldé
könyvkiadás év

Amikor leülünk a hivalkodás nélkülien berendezett igazgatói irodában *Szita Ferenccel*, anélkül, hogy mondaná, elértem szándékát: nem „Hozsanna Rádió, Kaposvár!" típusú beszélgetésre készült. A *tevékenységről* vál-

Hincz Gyula

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Grafikusművész

SOMOGYI NÉPLAP
1983 AUG 20

/ 1021

Hincz Gyula rajza

A h
hár
kér

I. Miért sűrűsödtek az események Afrikában?

Kétségtelen, hogy az utóbbi hetekben a fekete földrész gyakran hallatt magáról, gyakrabban, mint á korábbi esztendőkben, amikor amolyan „vihar előtti csönd" volt tapasztalható Afrikában. Nem mintha a válsággócok nem léteztek volna, s nem mintha nem került volna sor egyszer-másszor akár fegyveres harcokra is.

A mostani afrikai általános helyzetre először is az imperialista, újgyarmatosító törekvések fölerősödése a jellemző. Ezek jelentkeznek az olyan nyílt, fegyveres támadásban is, mint amilyen a népi Angola ellen indult meg. A dél-afrikai fajüldöző rendszer katonái az Unita

Mit hoz a jövő? — nyilván e indiai kormányfő Appapillai Egyesült Felszabadítási Front lam megalapítására törekvő Sr

AZ ESEMÉNYEK CÍMSZAVAKBAN

HÉTFŐ:

Jurij Andropov Moszkvában veteránokkal találkozott és gazdasági, valamint ideológiai kérdésekről nyilatkozott. — Az amerikai—mexikói csúcstalálkozó után csak nagyobb nyilvánosságot [illegible] a két vezető el

Hincz Gyula

MH SAJTÓFIGYELŐ

MAHIR

1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

grafikusművés

KISALFÖLD

1983 AUG 2 0

1021

Hincz Gyula rajza

adalmi tudat
nűveltség,
minőség

lgetés Köpeczi Béla
elődési miniszterrel

szembenálló fogalmak, a mennyiségi feladatok megoldása elkerülhetetlen, a minőség figyelembevétele mind sürgetőbb felelősség. Nem értek egyet azokkal, akik elitképzésnek bélyegzik a tehetséggondozást, és azt antidemokratikusnak minősítik.

— Az utóbbi két évtizedben egész társadalmunk egyik jelentős eredménye, hogy felszámoltuk a főváros, Budapest kizárólagosságát az élet sok területén. Felnőttek, megerősödtek és figyelmet követelnek városaink a szellemi élet több szférájában. Átrendeződött például felsőoktatási rendszerünk. Nagy öröm, hogy a tudományos kutatás sem korlátozódik immár kizárólagosan Budapestre, több helyen működnek a Magyar Tudományos Akadémia vidéki központjai. S akkor még nem szóltunk arról, hogy miként jelentkeztek irodalmi központok, sorban kaptuk a hireket folyóirattikumokkal ellátni vállalkozásait. A „mindenből egy kicsit"-elve nem vezethet igazán eredményre. Azt szeretnénk elérni és tudatosítani, hogy ennek az országnak akkor használnak a vidéki városok, megyék vagy tájegységek a legtöbbet, ha kiküszöbölik az oly fékező presztízsszempontokat, ha megszületik az egészséges és a meglévő értékekre alapozott munkamegosztás nem csupán Budapest és a vidék, de a városok között is. Ahol elegendő szellemi bázisra alapozható a helyi kiadói tevékenység, ott nem látjuk akadályát a megfelelő szervezeti keretek megteremtésének. Hogy milyen profilú legyen egy-egy vidéki könyvkiadó és milyen szinten folytassa tevékenységét, még vizsgálat tárgya. Annyit biztosan tudunk, hogy nem elsősorban szépirodalmi művek megjelentetésére kell vállalkoznia, hanem mindenekelőtt tudo-

Hincz Gyula

MH SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

festő - grafikusművész

NÉPSZAVA

1021

MBAT, 1982. NOVEMBER 6. **NÉPSZAVA**

Hincz Gyula **KÉZFOGÁS**

NÉP[illegible]

Munkásság, művelt

Oktatás, iskola, felnőttoktatás, művelődés — összefügg mindez. Már a munkásmozgalomban is együtt volt és egymást feltételezte. Talán a mai fülnek furcsán hangzik, de így van: 150 évvel ezelőtt ha megalakult egy szakszervezet, két dolgot rögtön csinált: létrehozott egy könyvtárat, daloskört, később színjátszó csoportot és sportegyesületet alakított. Állítom, hogy a könyvtárak demokratikus alapjait Európaszerte — igazi hálózatát tömeges méretekben — a szervezkedő, öntudatos munkások teremtették meg; és ez érvényes minden kulturális szervre is. Ezek az emberek tudták, hogy enélkül nincsen művelt munkás, aki hosszú ideig képes lenne harcolni.

Így volt ez nálunk is, és itt senki semmi újat fel nem fedezett. Legfeljebb örökölt. Én például egy olyan szakszervezet tagja vagyok 57 éve, amely tavaly lett 90 éves. Ez a szakszervezet arról nevezetes, hogy először volt dalosköre (ahogy akkor nevezték magukat), és ebből a daloskörből alakult meg a szakszervezet maga. Ezért az ÉDOSZ-kórus rendelkezik egyedül — mint kórus — a legnagyobb állami kitüntetéssel.

[illegible] van ezzel a mi fiatalságunk is, amelyet hol találunk meg? A diszkóban, tömeges méretekben. Félreértés ne legyen, nem vagyok a diszkó ellen; mint ahogy nem dobtam szemétre a beatlesek zenéjét sem. De mi vonzza ezekre a helyekre a fiatalokat? Nemcsak a zene, s nemcsak az, hogy együtt vannak. Inkább az önkéntesség, az, hogy ők határozzák meg, mit akarnak hallani.

A munkáskórusok nagy vonzása is ez volt: az önkéntesség! Demokratikus formák, a tagság sorsával összefüggő minden kérdésbe a beleszólás lehetősége. De visszakanyarodva általában a művelődéshez, érdemes kissé széttekinteni. A tudást, műveltséget nemcsak az iskolában sajátítják el az emberek. Az iskola csupán alapokat adhat. A kérdés az, hogy ha onnan kikerülnek a fiatalok az életbe, mit nyújt a felnőttoktatás, általában a közművelődés.

Ezen a téren döntő és meghatározó szerepe volt és lesz a szakszervezeteknek, és a KISZ-nek is bizonyos értelemben. Ennek a kettőnek kell a párt helyes, reálisan megállapított politikai, etikai normájával összhangban irányítani, ellenőrizni. Ezek a

Hincz Gyula

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ

1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

festő-grafikusművész

SOMOGYI NÉPLAP

1982 OKT 02.

/102/

Csönd. Hincz Gyula festménye.

I TÁJAK, EMBEREK

p király én vagyok”

műsoron fővárosunkban... Fiesco, a konokság és a becsület szobrának beillő vén patrícius a Simon Boccanegra-ban? „Erre most készülök. Hogy mikor lesz időm megtanulni? Nos, ez rejtély. Mindenesetre .. nincsenek szerepálmaim. Azt hiszem, minden fontosat elénekeltem már. A kékszakállú herceg szólamát is, nagy élvezettel. Talán csak Borisz Godunov van hátra.”

Most azonban, fittyet hányva a kronológiának, ugorjunk vissza képzeletbeli időgépünkkel több mint egy évtizedet! A helyzetet mindenki ismeri: egy pályakezdő fiatalember kételkedik saját rátermettségében, tehetségében. Mit tehet? Versenyezni kezd. Először Karlovy Varyban, majd Zwickauban áll sorompóba, azaz pódiumra, úgy, hogy mindössze három nap alatt volt kénytelen megtanulni egy Schumann-dalciklust — s jutalma mindkétszer első díj a rangos mezőnyben. S ha egy sorozat elkezdődik! 1975: első díj az Erkel-énekversenyen, 1976: első díj a Magyar Rádió dalversenyén, 1977: ismét ő a legsikeresebb, ezúttal Ostende-ban, 1980: újabb el-

félek is nagyon
lyet a tavaszi P

Hincz Gyula

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Grafikusművész

NÓGRÁD
1983 AUG 20

1021

Hincz Gyula rajza

75 éve született Feleki Kamill

FELEKI KAMILL VARÁZSA

A közönség sohasem vett tudomást életkoráról, hiszen húszévesen is alakított aggastyánt. Évtizedekkel ezelőtt a Luxemburg grófja felsült öreg Sir Basilját éppúgy elhittük neki, mint alig néhány éve a Kabaré szerelmes Schultz urát.

Miben rejlik színészi ereje, varázsa? Őszinteségében? Egyszerűségében? A kifelé sugárzó belső hitben, tűzben? A különösségében? Nehéz volna megfogalmazni, mert játéka mindig, minden szerepében sajátos élményt adott, akár a Fővárosi Operett Színházban, akár a Madách Színházban lépett színpadra, 1936 óta. Felejthetetlen alakítások egész sorával gazdagította a magyar filmművészetet is. (Gondoljunk csak az Állami Áruház csupaszív Glauzius bácsijára.) Életéből fél évszázadot — töltött a színpadon. Rákosi Szidi színiiskolájából kikerülve

Feleki és Halász Aranka a Kabaré című musicalban

ábrázoló készségével. Néhány gesztussal, derűs humorával, egy-két fintorral jellemeket sűrített, figuráiban virtuózan használta ki a helyzetkomikumokat.

Játéka (a legdrámaibb szerepekben is) mindig könnyed volt. Természetes könnyedségű, sohasem tévesztve szem elől, hogy a szórakoztatásnak magától értetődőnek kell lennie. „Ha én úgy játszom egy szerepet, vagy mondok el egy mondatot, hogy a közönség észreveszi: én (a színész) igenis meg akarom nevettetni, akkor visszautasítja" — vallotta.

Öt évtizeden át meg tudta őrizni hitét a színpadi igazságban, a színházművészet erejében. Hitt és hitetett a mű és a közönség kapcsolatában. S ha hiányzik is a színpadról, játék nélkül is kapocs marad azok számára, akik ismerik, szeretik. Szép emlékű, eleven kapocs.

Feleki Kamill a varázslatos egyéniségű, a tiszta sugárzású művész augusztus 21-én ünnepli hetvenötödik születésnapját.

Mátai Györgyi

Hincz Gyula

MK SAJTÓFIGYELŐ

MAHIR MAGYAR HÍRLAP

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1979 DEC 24

MAGYAR NEMZET

grafikus

1021

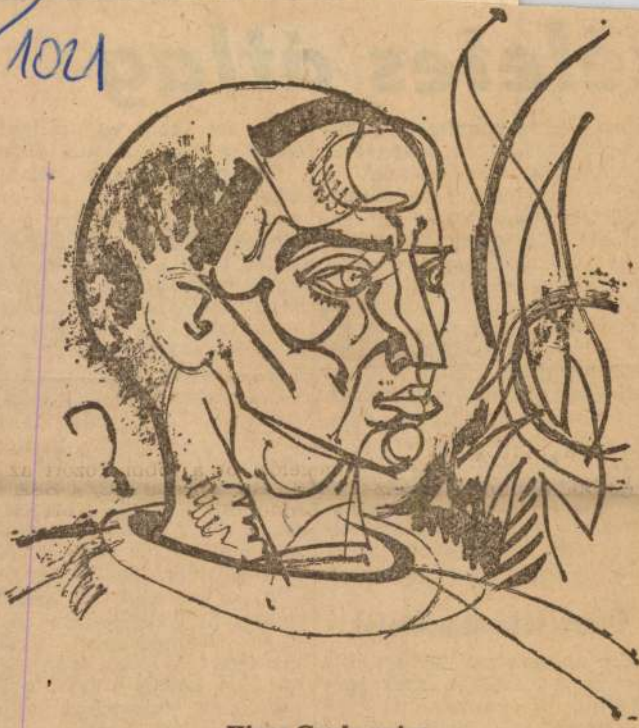

Hincz Gyula rajza

kéle

tében. Az a
telkedve fesz
tendőnkénti
mítoszában
alapvetően k
getnek. A kisebbik részük azt,
hogy a nyolcvanas évekbe lépő Amerikának nem kellene-e alaposan kivizsgálnia történeti távlatban a fiatal, ám mind gyakrabban az aggkori bénultság jeleit mutató politikai irányító szervezetet. A többség nem jut el idáig, ők csak azon töprengenek, hogy a jelenleg rendelkezésre álló jelöltek között van-e az „igazi", aki a gondoknak-bajoknak hirtelen kissé túl sűrűvé vált rengetegéből kivezetni képes lesz az országot.

Önemésztő demokraták

Ezt az egyetlen jelöltet fölfedezni eleddig senkinek sem sikerült. A politikaformálással hivatásból foglalkozók a „megújult" Carterban továbbternak felhányt akaratgyenge séget vagy a jellemnek Kennedy terhére rótt megbicsak lásait legalábbis rábizonyítan nem lehet. Az egyelőre éle levő Ronald *Reagannak* a leg főbb erényei közé az tartozi — mondják kissé keserny gúnnyal az előküzdelme elemzői —, hogy pontosa megfelel az elnökválasztás folyamat jellegének. Hivatáso szerepalakító lévén hibátlanu tudja, hogy mikor és miképpen kell be- és lelépnie, oda-vissza ismeri és elő is tudj adni a szövegét, ha kell nevettet, ha kell könnyekre fakaszt. Tömegvonzó hatásá egyetlen hátránya rontja: *kora*. A karikatúristák következetesen tolószékbe ültetik vagy mankót dugnak a hón alá. Amerikában nem

HINCZ GYULA

/1021

1983. augusztus 20.

KENYÉRSZEGŐ

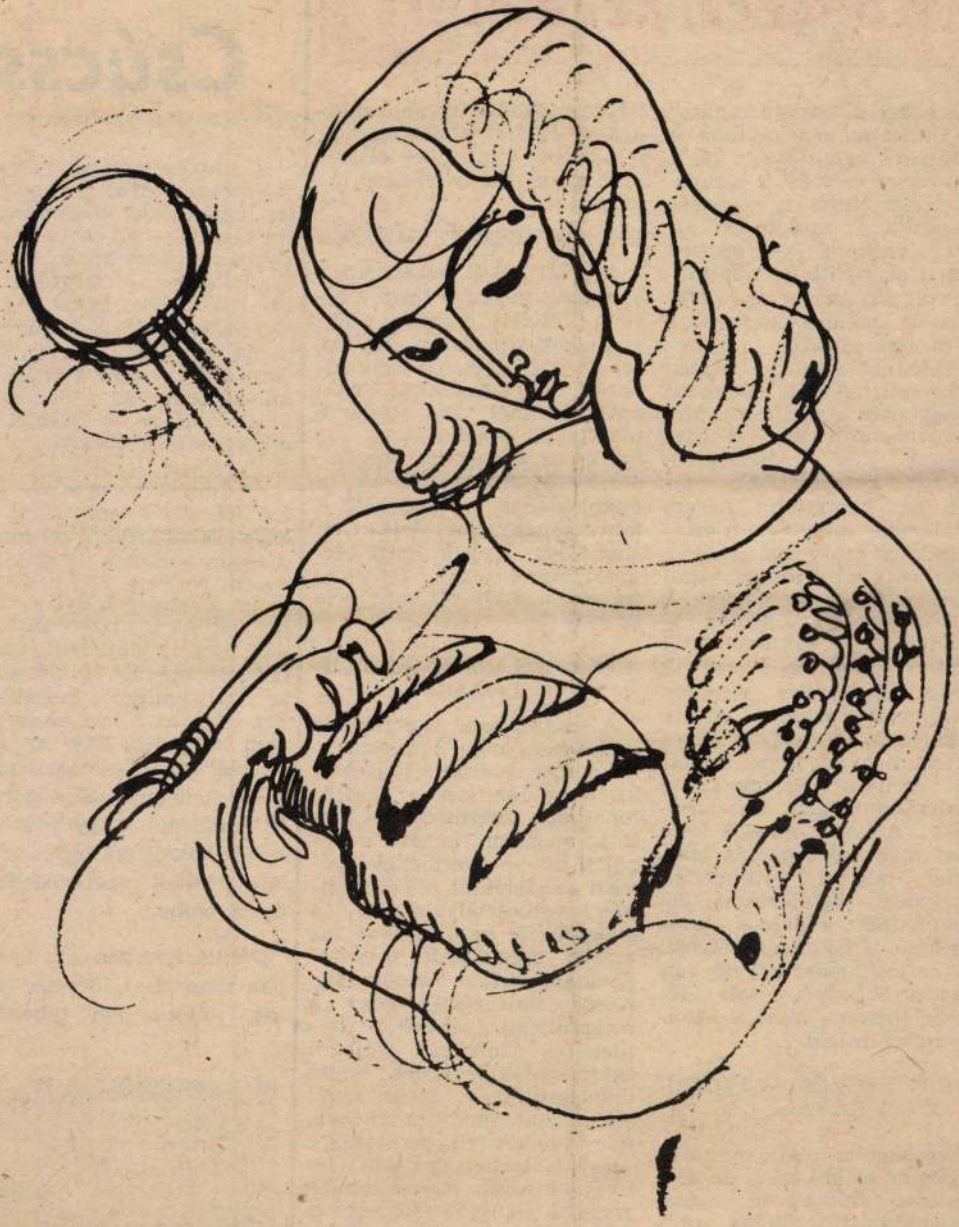

Hincz Gyula rajza

1983. augusztus 20.

SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
NÉPÜJSÁG (TOLNA)
1983 AUG 2 01

Koncert az életé

A prágai orvostudományi kar Dixieland zenekarának és az Erastus együttesnek közös hangversenye már a harmadik órába lépett, a közönség elragadtatva tapsolt, és lábával verte ki az ütemet. Csak szokásos kulturális műsor volt Prágában, de befejezése a szokásostól merőben eltérő lett. Amikor ugyanis az Erastus együttes éppen egyik spirituáléját játszotta, a nagybőgős a színpadon hirtelen megtántorodott és összeesett. Egy másodpercig teljesen mozdulatlanul feküdt. De hamarosan három fiatalember rohant fel a színpadra, a Dixieland zenekar tagja, akik a színfalak mögül figyelték kollégáik játékát. A mozdulatlan fekvő zenész fölé hajoltak és klinikai halál beálltát állapították meg. A három fiatalember azonban a közönség szeme láttára megpróbálta a zenészt életre kelteni, a nézők néma figyelme mellett. Szívmasszázs, mesterséges légzés, szívmasszázs... A fiatal orvosok keze most már egészen más koncertet játszott. Koncertet, amelynek befejeztével elmondhatták: a pulzus kitapintható, a légzés szabályos...

A teljesítményt követő taps csendes és szerény volt. Mégis értékesebb, mint a legviharosabb ováció.

JOBB LÉGZÉS — IVÓKÚRÁVAL

Szerencsére nem mindennapos az előbbi eset, de nem kevésbé fontosak az egészséggondozási területek, amelyek a tartós gyógyítás, gyógyulás szolgálatában állnak. Ilyen a luhacovicei gyógyfürdőhely, mert az ottani gyógy-

iskola működik itt, [illegible] den gyerekkel egyénileg foglalkoznak. A gyerekek elszállásolása és gyógykezelése ingyenes.

KRIO-SEBÉSZETI MŰSZER

A KCH 3 A/B jelzésű krio-sebészeti műszer a brnói Chirana Vállalat gyártási programjának újdonsága. Az orvosok nőgyógyászati operációknál, bőrgyógyászati beavatkozásoknál és általános plasztikai sebészetben, az arc és az állkapocs operációinál, az urulógiában és az onkológiában alkalmazzák. A kóros sejtszövetek — 190 Celsius fokig terjedő helyi fagyasztására, s így fájdalom és vér nélküli eltávolítására szolgál.

ANYA- ÉS GYERMEKGONDOZÁS

A csehszlovák egészségügy széles körű anya- és gyermekgondozási rendszert dolgozott ki. Ez a rendszer a legkülönbözőbb intézményeket foglalja magában, kezdve a kerületi nő- és gyermekgyógyászati rendelőktől a poliklinikák szakosztályain és a gyógyfürdői kezelésen át az erősen specializált orvostudományi kutató központokig. Közös célkitűzések, hogy a megszületett gyermekek testileg és lelkileg teljesen egészségesek legyenek. Egyre tökéletesítik a módszertani eljárásokat annak érdekében, hogy időben felismerhessék a magzat terhesség alatti fenyegetettségét. Egyre inkább terjed a legújabb műszeres és laboratóriumi diagnosztikai eljárások alkalmazása. Lényegesen javult az alapvető terhességi komplikációk — a túlhordozás, az idő előtti szü-

A Jugoszláviából érkező jelentések arról számolnak be, hogy az idei idegenforgalmi szezon — az egyes országokban tapasztalható lanyhulás ellenére — megfelel az előzetes várakozásnak. Az év első felében körülbelül ugyanannyi külföldi vendég érkezett, mint a múlt év hasonló időszakában, de a devizabevétel mintegy 40 százalékkal meghaladja a tavalyit.

Az üdülőközpontokban sokkal jobb az ellátás, mint tavaly. Több helyen, például a magyar turisták által különösen kedvelt Isztria-félszigeten a vendégek nyilvántartás alapján rendszeresen kapnak még az általában hiánycikknek számító termékekből is. Egybehangzó a megállapítás, hogy az Adria északi részén általában több az áruellátás, mint Dalmáciában és a montenegrói tengerparton. Itt előfordul, hogy időnként nehéz hozzájutni egyes árukhoz, például piperecikkekhez és citromhoz.

Július közepén az országban több mint 730 ezer vendég töltötte évi pihenőjét,

HINCZ GYULA

Termelés játékai

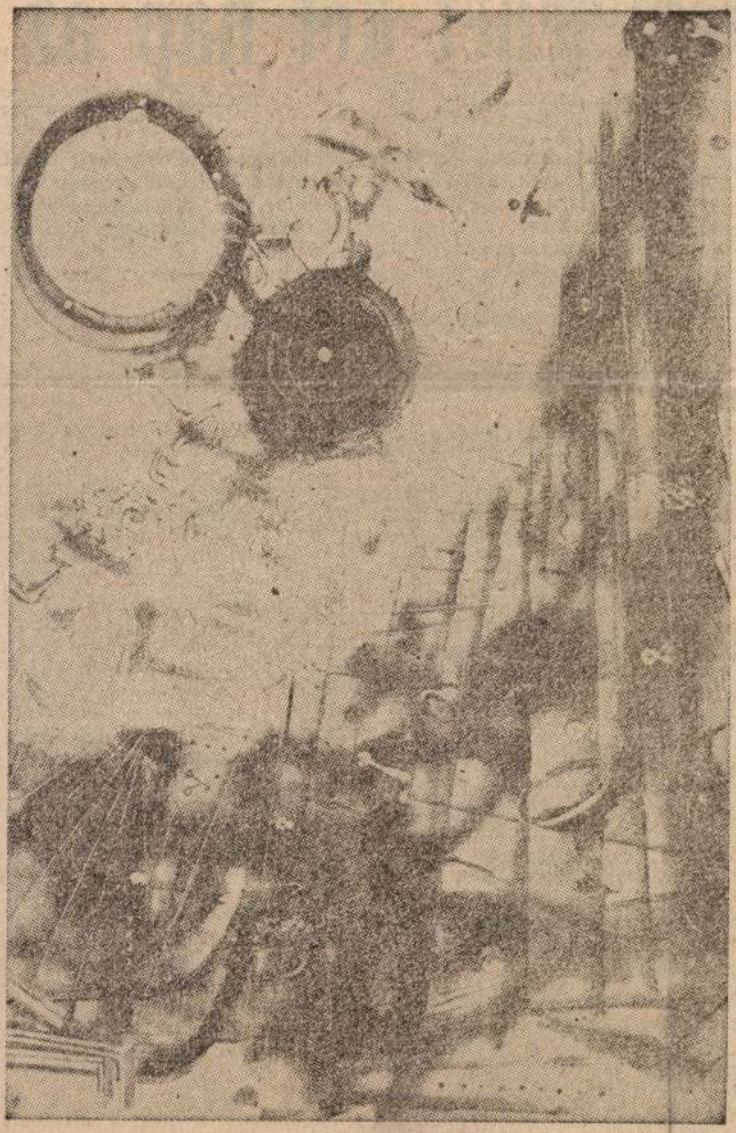

Hincz Gyula festménye

1981 DEC 24
PEST MEGYEI HÍRLAP
SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-126

Ilyennek kellene

Nem l

Milyennek kellene lennünk? Öntudatosnak. A közösség ügyei iránt érdeklődőnek. Türelmesnek. Megértőnek. Tapintatosnak. Önérzetesnek, de nem gőgösnek. Nyíltnak. Határozottnak. Becsületesnek. Az együttélés szabályait tisztelőnek. Szorgalmasnak. Családszeretőnek. Mértéktartónak. Példát mutatónak és példát követőnek. Mindig tanulásra, okulásra késznek. Kedvesnek. Készségesen segítőnek...

Amilyennek lennünk kellene, az nem illúzió?

Hűség és hűtlenség

Egyre ritkább a látogató keze a kapu kilincsén. Tíz esztendeje, még nyolc éve is szinte tenyér a tenyérnek adta melegét a rézgomb hűvösén, most meg napok telnek el, érintetlenül didereg a zár, ha csak nem számítjuk a gazdasszony kezének mozdulatát. *Gödöllő, Városmajor utca, özvegy Kollár Istvánné*, nyugalmazott tanárnő, két és fél esztendeje, hogy élete hű párját betakartatta az anyaföldbe. *Magára maradt* hetvenhárom évesen. Magára ő, aki fiúk, lányok soha el nem fogyó csapatát lenditette neki az életútnak? Hűség és hűtlenség milyen fura lépéscseréje ez? Tanítványai sokszor egy tapodtatnyi helyet sem hagytak szabadon a házban, seregestől jöttek, ugyanúgy csivitelve, mint a fecskék. *Margit nénire* most már nem kíváncsiak?

Csöndes rezignációval felel: *Tanár és tanítvány között az élő kontaktust az iskola adja, az a kölcsönösség, hogy tegnap együtt voltunk, holnap ismét együtt leszünk. Amikor kértem a nyugdíjazásomat, tudtam, elmaradnak majd a gyerekek. Nem lenne igaz, ha azt mondanám, nem fájt. Hiszen az volt az életem, ahogyan az uramé. Ikerlányainkat elpusztította a háború. Helyettük is a előtte fél év alatt három osztályfőnök hagyott ott bennünket.*

Ennyire fontos lenne az, ami nem több, mint múló epizód az életben hiszen a négy év a gimnázium pati nás falai között csupán az alapfok iskola és az egyetem összekötése Losonczy Károly azonban itt találko zott össze azzal az egyéniséggel, ak példaként szolgált, akitől magatar tásmintákat választhatott, aki — mondja — *meghatározó erővel* befo lyásolta világlátása kialakulásá Margit néni nevelt, de úgy, hogy sc ha nem érzetette, most farag, for mál, alakít, hanem éppen fordítv azt a hitet keltette tanítványaiba ők maguk jönnek rá, mi a teend hogyan tovább. A nevelés: manipu lálás, ám ennek a manipulációnak *hogyanja* nemzedékek nagy csapa tait vezetheti be a közös cselekv törzskarába és sodorhatja a szürk létezés hordalékos partjaira. Figy lünk-e eléggé arra, honnét, kik ke alól, *miként* rajzanak ki a holna felnőttjei, köztük a holnap gyerme keinek nevelői, akik talán remeki kezelik majd az audiovizuális beren dezések vezérlőpultjait, de vajo megőrződnek-e Margit néniként a akkori Losonczy Károlyok agysejtje ben? Persze, nem a géptől kell fél ni, hanem a gépiességtől. Nem az ok tatóberendezés programjával folyta tott párbeszéd a veszélyes, hanem a

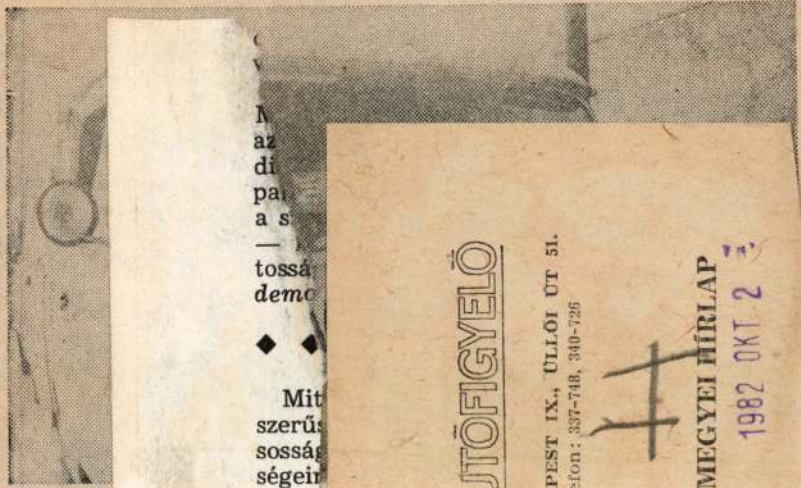

SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
PEST MEGYEI HÍRLAP
1982 OKT 2

Iszonyatos erő rejtőzik olajba, benzinbe, benzolba bújtatva a talpunk alatt, a fejünk fölött. Nyári napokon, amikor felforrósodik a föld, vibrál a levegő, mindenütt érezni e félelmetes erőt. Párolog, gőzölög. Csak egy szál gyufa, egy szikra, s kész a katasztrófa.

A félelem *ez esetben* nem rossz tanácsadó, vallja az 1964-ben létrehozott szervezetnek, a gázmentőknek a csoportvezetője, *Németh István.* Mert a tűztől, a robbanástól ugyan mindenki fél, mégis mintha csak keveseket akadályozna meg abban, hogy hibát vétsenek. *Hibát* mondtunk, de esetleges *tragédiára* gondolunk. A

Keletkezés

Hincz Gyula műve

HINCZ GYULA

HINCZ GYULA

1021

Napló

1982. SZEPTEMBER 14., KEDD

KIÁLLÍTÓTERMEKBŐL

Emberibb, otthonos környezetben

Hincz Gyula emberi tisztessége, hogy párizsi kiállítására nem készült jobban, mint csepeli, oroszlányi és ezúttal kisvárdai bemutatójára, mert az itt élő embereket legalább olyan fontosnak tartja, mint a világvárosok lakóit. A művészi nagyság és emberi tisztesség ötvöződik magatartásában és életvitelében, s e tulajdonságok jogán kapott az idén SZOT-díjat.

Hincz Gyula illusztrációja

Színes források

Energiahiányos korunkban döbbenhetünk rá arra, hogy korlátlan a napfény és a gondolat, mely egyaránt sokszorozza az életnövelő magvakat. Hincz művészetének sajátossága a korlátlan teremtődés rajzban, festményeken, szoborban, kerámiák sorában. A *vonalnak és színnek* olyan mederben tartott találkozóit szervezi meg műveiben, amelyek eufóriás örömet okoznak, miközben elmélyülésre késztetnek.

Bármit érint képein, az mindig az egész világ, a teljes élet, függetlenül attól, hogy a kép címe *Keletkezés*, vagy *Stressz*, *Történelem* vagy *Mózes*. Vasarelyt megelőzve elmélkedett a színes környezet totalitásáról. Képeinek végeláthatatlan sora e színes környezet egységes és összetartozó folyosója. Műteremtő fantáziája állandó és sértetlen, a jelen színes forrásaiból merít és végleges hidakat épít a jövőbe. Egyik legnagyobb *élő klasszikusunk*, aki feltárja az új lehetőségek megszámlálhatatlan variációit önmagának és minden társának.

Szép szigetek

A Budapest kiállítóterem tárlata — *Lakótelepeink jelene, jövője* — fotódokumentációk keretében mutatta meg mindazt, ami a lakásépítés terén az elmúlt huszonöt esztendőben történt a fővárosban. Az imponáló számadatok mellett kétségtelen történt bizonyos *uniformizálódás:* az óbudai és kelenföldi lakótelep látványa nem problémátlan, Újpalota is zsúfolt, rendkívül hiányzik a fás liget, a park. Tény azonban, hogy rendre módosul az építkezés szisztémája.

Ugyanitt a sétálóutcák és a szobrok jelentenek harmonikus szigeteket, városrész-karaktert. Ha a szentendrei sorház-kombinációkra, a *perbáli* egyedi tervezésekre, a *szigetszentmiklósi* szép parkokra gondolunk, akkor joggal jelezhetjük, hogy ezen kezdeményezések is hozzájárulhatnak lakótelepeink megnyugtatóbb képéhez a fővárosban és az országban egyaránt. Különösen akkor, ha az eddiginél sokkal hatékonyabban használjuk fel a kertművészet és a szobrászat lehetőségeit.

Közös játék

A növekvő lakótelepek egyik komoly gondja a *játszóterek* hiánya vagy szűk volta. Ezért jelent kiemelt figyelmet a Fényes Adolf teremben rendezett tárlat, ahol tervek, makettek sokasága ad különböző ötleteket a gyermekek hasznos időtöltésére. Fából, kötelekből, műanyagokból készültek *Nádas László, Nádler István, Scherer József, Antoni Rozália, Zala Tamás* mászókái, vízi játékai, moduljai.

Örömet okoznak, fejlesztik a *közös játék* lehetőségeivel a közösségi magatartást. Kiemelendő, hogy az alkotók törődnek a tárgyakkal, a gyerekek fokozott színéhségére harsogó zöld, piros, kék tónusokba öltöztetik elgondolásaikat. Az sem közömbös, hogy a tervek iparilag sokszorosíthatók, így rövid idő alatt elterjedhetnek az ország játszóterein. Nagy leleménnyel berendeztek egy olyan sarkot, ahol az érdeklődő városok jelentkezhetnek. Mi *Vác* és *Gödöllő* érdeklődését nyugtázhattuk örömmel.

Technika és tudat

Sokasodnak a fotókiállítások hazánkban, s e művészeti ág reneszánszát éli. *Mark De Fraeye* belga fotóművész kiállítása mégis újdonság a Dorottya utcai kiállítóteremben. Egyrészt a technikai biztonság könnyed fölénye révén, másrészt a szemlélődés mélységét illetően. Ritkán fordul elő, de itt megjelenik a képeken a gondolkodás intenzítása. Technika és tudat azonos minőségben találkozik, ez teszi a *belga* alkotó munkásságát figyelemre méltóvá.

Losonci Miklós

1982 SEP 14
PEST MEGYEI HÍRLAP
MTI SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-148, 340-726

Szakszervezeti küldöttség

Francia vendégek Pest megyében

Hatnapos tapasztalatcsere

A Szakszervezetek Pest megyei Tanácsának meghívására hatnapos tapasztalacserére érkezett megyénkbe tegnap délután a francia CGT párizsi területi szövetségének háromtagú küldöttsége. A delegációt *Monique Beaussier* titkár vezeti.

A vendégek itt-tartózkodásuk során tájékozódnak a megyei szakszervezeti mozgalom helyzetéről, a vállalati szakszervezeti munkáról, az üzemi demokrácia megvalósulásáról, valamint a dolgozók élet- és munkakörülményeiről. Ellátogatnak a Csepel Autógyárba, a Budaflax budakalászi gyárába, a Szilasmenti Termelőszövetkezetbe, valamint Szentendrére.

Dos

Egy éve kezdte meg munkáját a dányi Magvető Termelőszövetkezet kókai papírfeldolgozó melléküzeme. A 80-féle árut — dosszié, nyomtatvány, album, blokk — előállító asszonyok máris jó eredményekkel büszkélkedhetnek.

Erdősi Ágnes felvétele

Budaörs, 5. orvosi körzet

A gondozás segíti a megelőzést

... A szocialista egészségügy első alapelve a megelőzés. Ennek gyakorlati megvalósításában a legfejlettebb munkamódszer a gondozás.

... ki kell mondani, hogy — miután a gondozottak betegsége, állapotuk természete, jellege miatt véglegesen el nem látható — a gondozásból eredő esetek számának arányának növekedése a véglegesen ellátott esetek arányának csökkenéséhez vezet ...

A két idézet *dr. Botta Ádám* budaörsi ügyvezető körzeti főorvosnak, a Magyar Általános Orvosok Tudományos Egyesülete gondozási fóruma egyik létrehozójának cikkeiből való, a *Medicus Universalis* című folyóiratban jelent meg 1981-ben.

Karbantartás

Budaörs, körzeti orvosi rendelő. Hétfő reggel lévén sokan ülnek a váróban, jó néhányan csak egy injekcióért jöttek. Mint Margit néni:

— Hetvenegy éves vagyok. Reumám bánt, a derekam, s a combízületem fáj, a kezem is megdagad olykor. A vérnyomásom sincs egészen rendben, egy kicsit magas. Nem, nem jövök gyakran a rendelőbe, csak injekciózásra. Amikor elő kat, vércukrukat, ehhez *rendszeres* vizsgálat, kezelés kell. Türelmet kívánó a feladat, de ha nem szeretném, más pályát választottam volna. Úgy érzem a betegeim szeretnek, keresztnevemen — Évának — szólítanak. Néha persze nem könnyű boldogulni velük, mert akad, aki nem fogadja meg a jó szót, nem szedi a gyógyszert, megszegi az életmódszabályokat.

Dr. Botta Ádám így beszél:

— A betegeknek csak egy része gyógyítható egyszeri, esetleg néhányszori vizsgálattal, kezeléssel, azaz befejezetten. *A kisebbik hányadról* van szó: ha a nátha múlik, ha a heveny tünetek megszűnnek, rendszerint ilyen — szaknyelven szólva *definitív* — ellátást adhatunk. Bár itt is akad kivétel. Ha például az epehólyaggyulladás szűnik, még nem jelent végleges gyógyulást, ha a tüneteket epekő váltotta ki, s a kő a beteg testében maradt. Hasonló a helyzet az *allergiás* reakciót kiváltó környezeti okokkal, amelyek újra és újra jelentkeznek, míg a beteg nem változtat lakóhelyet, munkahelyet.

Akik [illegible]

megoldani ezt a feladatot. Jómagam úgy vélem: *az igazság a kettő között van*, mert *az embert kell gondozni* nem a betegségét. A meglevő speciális gondozóhálózat, vagy az üzemorvosi hálózat gondozási munkája óriási hasznú, és nem csorbítja az általános orvos gondozási szerepét.

Párhuzamosság

— *Ezek szerint a párhuzamosság jellemző a beteggondozásra?*

— Néhány tekintetben igen, ezért *nagy a tere az ésszerűsítésnek.* A kettősség ugyanis hibaforrás. Hadd mondjak két példát. Az egyik megyében, ahol a cukorbetegeket külön intézetben gondozzák, akadt olyan körzeti orvos, aki nem is foglalkozott a cukorbetegekkel, mondván: nem az én asztalom. A másik: ha a beteg visszajár gondozásra a kórházi kezelőorvosához, akkor éppen a könnyen elérhető körzeti orvos marad tájékozatlan az ügyében. *Súlyos problémát okozhat, ha a beteg állapota hirtelen rosszabbodik.* Az egészségügyi integráció előnyei e tekintetben nagyok, mert manapság eredményes gondozásról csak a körzeti, rendelőintézeti és kórházi orvosok *közös* tevékenysége nyomán beszélhetünk. Tizenkét éves gyakorlatom alapján mondom, az a döntő, hogy a körzeti orvos minden hozzátartozó ember *elsőrendű felelőse* legyen, ha az egészségük[illegible]

1021

HINCZ GYULA

In Vác (Donauknie) wurde eine ständige Ausstellung der Werke des Malers Gyula Hincz eröffnet. Die Sammlung, die mehr als 200 Gemälde umfaßt, fand in einem zu diesem Zweck umgebauten Gebäude der ehemaligen Stadtbibliothek Unterkunft

Programmzettels wäre eine hübsche Ergänzung.) Äh che Möglichkeiten gibt während des Festivals a in der lutherischen Ki am Deák-Platz, in der sc erwähnten katholischen M thias-Kirche und in der S agoge.

Ein besonderes Vergnü war dann einen Abend ter ein Besuch im Vid Színpad, wo das Stück „Tr riger Sonntag" gespielt w de. Peter Müller hat die bensgeschichte des Komp sten Rezső (oder Rudolf) ress dramatisiert, dessen lodie vom „Traurigen So tag" einst um die Welt g und als „Hymne der Sel mörder" bekannt wurde. geblich hat die traurige lodie depressive Menschen in den Tod gelockt. Davon kann heute keine Rede mehr sein, aber die Lebensgeschichte des kleinen Kaffeehaus-Pianisten (der dann tatsächlich Selbstmord begangen hat) ist schon traurig genug. Man bekam im Theater ein Buch, in dem der ganze Text des Stückes mit Kommentaren (auf ungarisch) abgedruckt ist, aber auch auf je drei Seiten Erläuterungen in Fremdsprachen stehen. Ich hatte überdies eine sprachkundige Begleiterin, sodaß ich glaube, alles Wesentliche verstanden zu haben.

Es ist ja erstaunlich, wie gut man Sprachbarrieren überwinden kann, wenn man sich anstrengt. Dieses Festival ist eine einzige Aufzählung von solchen Möglichkeiten (die Ungarn wissen schon, warum sie nicht mit Gästen rechnen, die ihre

1983 APR 1 8
BUDAPESTER RUNDSCHAU
SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

stellung vertreten: im Museum der Schönen Künste konnte man seine Entwicklung seit den Anfängen verfolgen.

Bücher, Schallplatten, Ausstellungen

Im vorigen Jahr hatte ich in der Pester Redoute Werke des in Italien lebenden Bildhauers Amerigo Tót gesehen und auch Gelegenheit gehabt, mit dem Künstler zu sprechen. Er scheint sich immer länger in der alten Heimat aufzuhalten. Im Burgviertel von Buda wurde inzwischen ein altes Haus für ihn restauriert und eingerichtet. Im Erdgeschoß findet man dort eine kleine Kunstgalerie mit Graphik und Kleinplastik moderner ungarischer Künstler. Wie ja überhaupt die Möglichkeiten zu geschmack-

1983. IV.1. TV. 1. 19.3o.

1021

TV-Hiradó 1.

-A történelmi és müemlékekben gazdag Vác a kortárs magyar müvészet egyik kiemelkedő alakjának, életmüvével gyarapodott. Hinz Gyula Munkácsi-, Kossuth-dijas és

Érdemes müvész teljes életmüvét a városnak ajándékozta. A mester 1980-ban tette e nemes ajánlatot, a váci veze-ú tők pedig azonnal gondoskodtak a gyüjtemény számára megfelelő helyről. A városi könyvtár éppen akkor kapott tágas üres helyet. Arra gondoltak, hogy megmentik a multat idéző öreg házat. Két éves munka következett, részben átépités, részben felujitás. És sikerült olyan teret kialakitani, amely jól szolgálja a mester képi világát. Ma délután került sor az ünnepélyes megnyitóra, amelyen Cserbenka Ferencné a központi bizottság tagja , a Pest megyei Pártbizottság első titkára adta át Kádár János személyes üdvözletét, Hinz Gyulának. A város az idős müvész iránti hálájának és megbecsülésének jeléül Vác diszpolgárává fogadta. Az erről szóló okiratot Reisz György tanácselnök adta át .

-A városért végzett jó munkáért valóban köszönet jár. Szerencsére egyre több helyen egyre többen mondják, hogy köszönjük.

HINCZ GYULA

HINCZ GYULA

1983. IV. 25.

1921

Déli Krónika

- Szinmozdony és cselló a tünő idővel. És nem hiányzik a cirkusz sem. Hincz Gyula, Kossuth dijas festőművész kiállitása ma délután 3 órakor nyilik Angyalföldön. Tárlatvezetőnk Lengyel Anna.

- Hincz Gyula életmüve Vácra került. De azért maradt mütermében jónéhány bemutatásra érdemes alkotása, amiből az angyalföldi festőnek Angyalföldön rendezhetnek kiállitást. A már jól ismert, vagy inkább megismerhető Hincz stilusban készült mindegyik kép. A cselló cimü megtört sikokkal a zene tündérvilágát festette meg Hincz Gyula. A tünő idő cimü képen a tompa szinek, esőnosta szürkék érzékeltetik a témát. Cirkuszt is festett Hincz Gyula. A hatalmas kupolában piciny pálcika-emberek. Csont nélküli hajlékonysággal csinálják akrobatamutatványaikat. Tetszett még a Szinmozdony. Rikitó piros, zöld, kék, narancs szinekkel. Pontosan olyan mozdony ez, amilyen nincs. Álom, játék, de szép. És egy igazán lirai alkotást említek még. Cime: Egy életen át. Anya öleli a gyerekét, a vászon többi részén megszámlálhatatlan sok anyai szem, és gyerekek. A kiállitás a XIII. kerületi Pártbizottságon, a Váci ut 71. szám alatt nyilik délután. Mivel a Váci utnak ez a része le van zárva, ezért elmondom, miként juthatnak oda. A 43-as autóbusszal, vagy azokkal a villamospótlókkal, amelyek az Élmunkás térről indulnak. A Róbert Károly krt. és a Teve utca sarkán szálljanak le. Reggel 8-tól délután 5-ig látható Hincz Gyuly kiállitása május 20-ig.

1982. IX. 10. Petőfi 17,00/ ZJ.
TÉRKÉP ÉS ÚTRAVALÓ
==========

- Kedves hallgatóink! Szerkesztőségünkbe naponta sok-sok meghívó érkezik a legkülönfélébb eseményekre. Komáromban például virág-kiállítás és bor verseny lesz. A Győri Vadaspark kisállat vásár. Pécsett a Galériában kerámia biennálé. A bőség gondjával küszködünk tehát, és úgy igyekszünk válogatni, hogy minden tájegység lakóinak ajánlhassunk valamit. Kisvárdán, ahol Béla Pál kollegám járt, most éppen Hintó Gyula Munkácsy-díjas festő és grafikus művész tárlata látható. Az első látogatók között voltak a helyi képzőművészeti szakkör tagjai is. Igy kollegám érdekes vita közepébe csöppent.
- Máris egy kisebb vita alakult ki a művész egyik alkotása előtt.

HINCZ GYULA

1021

H

1983. IV.1. TV. 1. 19.3o./NGyné

TV-Hiradó 1.

-Jó estét kivánok kedves nézőink!

Közeledenek az ünnepek, ezt többek között az is jelzi, hogy ma is számos kitüntetésről értesithetjük Önöket. A Parlamentben, mint erről majd beszámolunk, ma adták át az ezévi Kossuth- és Állami-dijakat. És ugyancsak ma nyujtották át az idei müvészeti dijakat is. Vác diszpolgárává fogadta Hincz Gyula Munkácsy és Kossuth-dijas festőművészt, aki teljes életmüvét ennek a városnak adományozta.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307.

1967 AUG 1

NÉPSZABADSÁG

Jegyzetek KIÁLLÍTÁSOKRÓL

Két illusztrációkiállítás nyílt most szinte egyszerre a főváros két múzeumában: Hincz Gyula grafikáit a *Petőfi Irodalmi Múzeum* termeiben, Buday György fametszeteit a *Nemzeti Galériában* láthatjuk.

Hincz Gyula

irodalom ihlette műveinek összegyűjtése értékes művészeti esemény, a nagy tekintélyű mestert egyaránt tisztelik a könyv és a képzőművészet barátai: egyik legismertebb, legtöbbet illusztráló grafikusművészünk. A munkásságát szemmel tartó érdeklődő is meglepődik a kiállítás gazdagságán, azon a könyvsorozaton, mely — bizonyára nem is a teljesség igényével — szemlélteti, mennyi és mennyiféle alkotáshoz, kiadáshoz komponált a legutóbbi húsz évben grafikákat.

Rajzokat, rézkarcokat készített József Attila verseihez és Morus Tamás Utópiájához, Karinthy Frigyes humoreszkjeihez és drámai Martinovicsához, szövegrajzaival jelentek meg mai magyar költők és nemzeti klasszikusok új kötetei, Voltaire és Györe Imre, mesekönyvírók és Aragon művei. S méltán — ez az első benyomása a látogatónak —, mert bármennyire is önálló, stílusában és szemléletében eredeti mester Hincz, művészetét mindig képes az irodalmi alkotás hangulatához, mondanivalójához hajlítani. József Attila-rézkarcai szárnyalóak és tragikusan tiszta szerkezetűek, az Aragon-lapok nyomasztóak és küzdelemmel teltek, Swift-sorozata kemény és kegyetlen szatíra, Tompa Mihály inspirálta metszete finom és érzelmes, míg a Voltaire-ciklus féktelenül jó kedélyű és szabadszájú.

Rengeteg színe, hangulata, érzése és gondolata ébred a művésznek, egyénisége tökéletesen átéli a nagy alkotások szellemi élményeit. Tökéletesen, de nem feltétel nélkül behódolva, nem utánérző módjára. Igazi, *alkotó* illusztrációk ezek, értelmezők és önállóak, mert minden átélt élménynek valami erőteljes humanitás, életbölcselet ad szilárd tartást; olyan egyéni szemlélet, amely olykor kontrasztál, olykor egyesül az író világával, de mindenképpen együtt érvényesül vele, s önálló alkotássá avatja az illusztrációt.

Hincz bátran merít az irodalmi művekkel rokon képzőművészeti stílusok formavilágából, megelőző korszakok emlékeiből; Hegedűs Géza Theseusához készített rajzain például archaikus koragörög alakok, vázafestményekről ismert dús keblű istennők dübörögnek lendületes groteszkségben; az Aragon-műhöz komponált rézkarcokon nem nehéz olykor fölismerni az írót útnak indító szürrealizmus képzőművészeti emlékeit; a Toll és ecset kötet lángoló rajzai pedig néha szinte német módon expresszívek.

Ebből a kettős, tartalmilag és formailag rugalmas egyéniségből teremtődik az a kitűnő illusztrálókészség, újjáköltő művészet, amely példát nyújt az egyébként igen sok kitűnő alkotást termő mai magyar grafikusművészetnek is.

Külön vonzóereje a kiállításnak, hogy a mester legújabb alkotásait is bemutatja, a páratlanul sikeres új Csokonai-kiadás rajzai mellett olyan, eddig még nem ismert műveket, mint a készülő Petőfi-kötet lapjai, s egy sereg ritka *szoborillusztráció*, köztük a Maeterlinck Kék madárhoz készült kerámia figurák.

Buday György

kiállításán egy évtizedek óta külföldön élő grafikus munkásságával találkozunk vagy találkoztunk újra, sajátos módon mégis inkább a két világháború közötti magyar fametszőművészet igen közkedvelt irányzatával ismerkedhetünk. Az akkoriban nemzeti stílusnak tartott iskolát a mai idők tárlatlátogatója alaposan tanulmányozhatja: tavaly is két olyan művész kiállítását láthattuk a Nemzeti Galériában, akiknek pályáját alapvetően megszabta vagy sokáig befolyásolta ugyanez a szellemi hatás.

Az irányzat erős oldala a páratlan technikai felkészültség, az anyag és az eszközök tökéletes ismerete, a mesterségbeli bravúr... Buday Györgyre különösen jellemző a megállapítás: a fametszés technikájának valóban mestere. Az eredetileg nagy fekete-fehér kontrasztok hatására épülő művészetet a minuciózus alakok, a hajszálfinom vonalak, sőt a tónusok alkalmazásáig finomította, színes nyomatai pedig mintha üde és mozgalmas akvarellek lennének; bámulatos ügyességgel metszi műveit az anyagszerűség határáig, sőt azon túl is olykor.

Az irányzat, amelynek Buday kiemelkedő alakja volt, erősen a népművészethez kötődött. Buday is elsősorban népköltészeti alkotásokat vagy népi ihletésű irodalmi műveket illusztrált, s a székely népballadákhoz vagy az Arany János műveihez készített tenyérnyi metszetek valóban azt mutatják, a művész nemcsak eszközeit, a parasztságot és a paraszti művészetet is jól ismerte. Mézesbábformákhoz, népi faragásokhoz fordult motívumokért, a népi barokk díszítőelemeit alkalmazta; s ott találhatók illusztrációin az irodalmi elemek, a Déva vára felé hajtó Kőmíves Kelemenné, a vándorló három árva, az égig nőtt parasztok.

A mai nézőnek azonban a folklorisztikus hangvétel ellenére is valamiféle hiányérzete támad a kiállításon. A motívumok mögött az *igazi népi szellemet*, a vaskos népi humort, a súlyos balladai drámát, a mese mögötti élő realitást — egyszóval a *paraszti szemléletet* — hiányolja, amelyet mind megszépítenek, díszítménnyé oldanak a lapok. A formai közösség ellenére a kemény szűkszavúság hiányzik belőlük, amit Nagy István művein érzünk, az izzó indulat, ami Koszta József képeiből sugárzik, a féktelen szenvedély, amely Tornyai János műveinek sajátja — egyszóval az az azonosulás, amely a néppel egy életet élő művészek jellemzője, s amely a kívülről látónak nem adatik meg.

Nem stilisztikai számonkérés ez, de a tartalmi jellemzők nyilvánvalóan a stílussal függenek össze. Azzal a stílussal, amely olykor keményen száraz klasszicizálással egyesít modernista megoldásokat, s az egészet föloldja iparművészeti módon dekoratív, népi barokkból eredő, de abból mesterségesen kimetszett látványossággal. Szándéka szerinti indulata így lendül ki eredeti pályájáról, így lesz a népballadai tragikumból dekorativitás, a vaskos népi vidámságból anekdota, s így lesz végül a népi művészetnek induló grafikából szándékában örvendetesen őszinte, de eredményében egyfajta népieskedő művészet.

A kiállítás bravúros technikai megoldásai és esztétikai tanulságai révén így is figyelemre méltó.

Rózsa Gyula

[illegible] Karoly 63 éves budapesti villanyszerelőt, aki egy Dózsa György úti ház udvarán személygépkocsiját szerelte és villanyfúrója zárlatot kapott.

— **Már 15 holdon termett mag nélküli görögdinnye** a Duna—Tisza közi Mezőgazdasági Kísérleti Intézet kecskeméti gazdaságában. A kitűnő, édes húsú gyümölcs zöme a hazai piacokra kerül.

— **Észak-Magyarország legnagyobb gyorskiszolgáló éttermét,** és az ország első delikatesz vendéglátó csemegeboltját hétfőn adták át Miskolc legforgalmasabb részén, a Béke téren. Az emeletes épület korszerűen felszerelt konyhájában naponta háromezer embernek főznek, s önkiszolgáló éttermében a melegítőpultokról 50-féle étel közül válogathatnak a vendégek.

Jelentkezzék a szemtanú!

Július 17-én, 14 óra 15 perckor a 6-os számú főútvonalon Százhalombatta határában, a 31-es kilométerkő közelében egy francia rendszámú személygépkocsi és egy mikrobusz összeütközött. Az összeütközés következtében a mikrobusz felborult és kigyulladt. A baleset időpontjában a helyszínen járt egy tehergépkocsi, amelynek vezetője később visszatért a helyszínre, s több személynek elmondotta a baleset körülményeit.

A Pest megyei Rendőr-főkapitányság kéri a tehergépkocsi vezetőjét, hogy személyesen, vagy telefonon jelentkezzék a Pest megyei Rendőr-főkapitányság közlekedésrendészeti osztályán. (VI., Aradi utca 20, telefon: 124—278/228-as mellék).

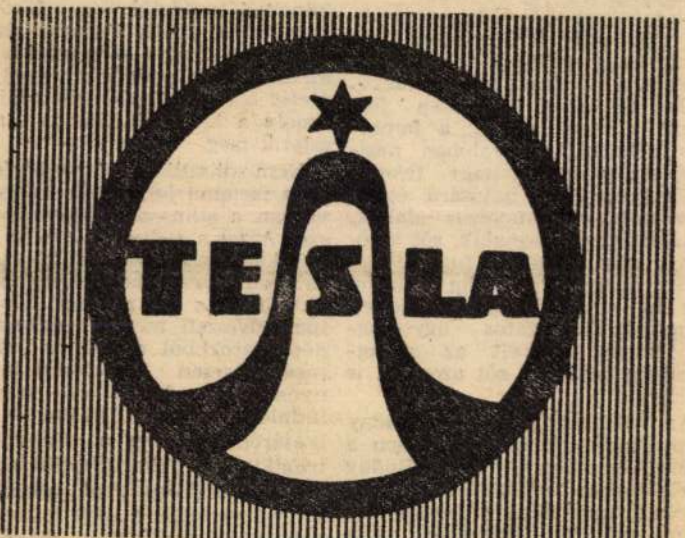

TESLA

•TESLA• HIRADÁSTECHNIKAI TRÖSZT TERMÉKEI MAGNETOFONOK. ZSEBRÁDIÓK A VILÁGSZINVONALON MAGYARORSZÁGON FORGALOMBA HOZZA A RÁVILL

sonló tragédia történ[illegible] megyei Böhönye köz[illegible] ban, ahol *Bircsák Fe*[illegible] [illegible]tben ha-

Ősz a Sz[illegible]n

(Tudósítónktól.)

Igen gazdag a *Szépművészeti Múzeum* őszi programja. Szeptemberig lesznek láthatók itt a *németalföldi remekművek.* A közös *magyar—lengyel tárlatnak* eddig már 30 ezer látogatója volt. Nemsokára megnyílik a bécsi *Albertinában* nemrég bemutatott és a Szépművészeti Múzeum tulajdonában levő *világhírű grafikák és akvarellek* kiállítása; mintegy 130 remekmű kerül a nyilvánosság elé, Leonardótól Picassóig.

Október elején a világhírű francia művész, *Daumier,* valamint néhány jelentősebb kortarsa mutatkozik be a múzeumban 150, ma már klasszikusnak számító karikatúrával, melyek a XIX. század második felében készültek.

[illegible] az NDK Művészeti Akadémiája *Käthe Kollwitz* sok rajzát és néhány olajfestményét, valamint *Ernst Berlach* szobrászművész alkotásait mutatja be a budapesti közönségnek.

Decemberben nyílik meg újból — egy évi zárva tartás után — az átrendezett *görög-római kiállítás* a múzeum földszintjén. A múzeum emléktárgyai között — a tervek szerint még az ősszel — megjelennek a *Múzeumi Ismeretterjesztő Központ* által forgalomba hozott világszínvonalú diakockák, amelyek a *Szépművészeti Múzeum,* az *Esztergomi Keresztény Múzeum* és a *Nemzeti Galéria* legszebb képeit mutatják be. Egyelőre 25-féle kocka kerül majd forgalomba.

Mi okozta a halpusztulást a Sióban?

Az ivóvizet is fenyegeti a péti és a fűzfői ipari szennyvíz!

Mint hírt adtunk róla, az utóbbi napokban *tömeges halpusztulást* észleltek a Sió-csatorna alsó szakaszán. Az MTI munkatársa ezzel kapcsolatban kérdéseket intézett *Drabik Jánoshoz,* a Tolna megyei halászati felügyelőhöz.

A fertőzést — mint a felügyelő rámutatott — a *Péti Nitrogénművek* és a *Fűzfői Nitrokémiai Ipartelepek* királyszentistváni szennyvíztárolójából leeresztett víz okozta. Kisebb-nagyobb arányokban ugyanez lényegében *havonta megismétlődik,* s e téren, legalábbis a közeli években, nem várható javulás. Felsőbb szinten megszületett ugyan a határozat: az említett üzemeknek záros határidőn belül *szennyvízderítőt* kell építeniük, nem is főképpen a halpusztulás, hanem *a környék ivóvizeinek bizonyos fokú szennyeződése miatt.* A szennyvízderítők építése, különösképpen fenntartása azonban sok millió forintba kerül, s ezért *az üzemek inkább a halállományban okozott kár megtérítését vállalják,* mintsem a megfelelő nagyságú derítő építését és fenntartását.

Az *ivóvízzel* kapcsolatos közegészségügyi szempont azonban bizonyára eléggé nyomós érv ahhoz, hogy a derítők — az igényelt beruházás nagy összege ellenére is — végre felépüljenek.

1021

1982.X.27. 4,25 N.

Jó reggelt!

- Varga Pál hire arról szól, hogy Hincz Gyula életmüvének egy részét Vácnak ajándékozta.

- A Kossuth-dijas, kétszeres Munkácsy-dijas festőművész és grafikus Hincz Gyula ajánlotta fel gyüjteményét a városnak. A 78 éves mester táblaképeinek, grafikáinak, könyvillusztrációinak, azaz több mint 300 alkotásának most alakitják ki méltó helyét a váciak. A Lőwy Sándor utcai volt könyvtár müemlék jellegü épületéből csinának pompás kiállitási csarnokot. A pincétől a tetőtérig kihasználják az épületet, hogy tágas, világos, szép környezetben élvezhessék a látogatók Hincz Gyula müvészi alkotásait. Már csak néhány hét és befejezik az épület átalakitási, csinositási munkáit, utána jönnek a kiállitásrendezők, hogy végső formát adjanak Hincz Gyula váci állandó kiállitásának, amelynek épületét a városiak máris egyszerüen csak Hincz háznak kezdik nevezni.

HINCZ Gyula

G.GAÁL Zsuzsa: Magyar Múzsa (1943-1944). =
Magyar Könyvszemle, 1991.4. 406.p.

két tollrajzot publikált a lapban

HINCZ Gyula

Brestyánszky Ilona: A Proteus-arcú nemzés. =

Nők Lapja, XXXVI, 26, jún. 30. 1984. 16-17. p.

E., Nagy Lné, Földes M,/

időszakban bekövetkezett nehézségek
öldi tartózkodás, változás a gyüjte-
égitően müködött. A kutatószolgálatot
fenntartotta. A helyhiánnyal és fal-
emény ez időszakban is jelentősen gya-
lehetőségekhez képest folyamatos volt.
nthetősége érdekében fondregsizter ké-
szerint besorolták az egyes fondokra
at kötetes iratgyüjtemény jól használha
fond bekerülésének módjáról, történeté-
egyéb vele kapcsolatos tudnivalókról.
érdekében a grafikákat önálló ~~tárlákb~~
obb kutathatóság érdekében elkészitet-
eirókartonjait és katalóguscéduláit.
eventéné folyamatosan gondoskodik,
gyatékból /a Müvészház történetére vonat
ból, Palasovszky hagyatékból, Bálint
[illegible] hagyaték, nagybányai dokumen-

HINCZ Gyula

Vadas József

Ablakon át

[Bolmányi Ferenc, Hincz Gyula]

↓ Ernst ↓ Munkácsinnorgalmi

Élet és Irodalom, 1984. máj. 18. 20. 13.

lassan esztétikává nemesült, a tizennégy lábú szék
a tizennégy lába véresen komoly – és úgy veendő.
t illik legalább röpkén eltöprengeni az asztal ová-
glapját tartó plasztika (korábban: láb) egymást
ő íveinek és egyeneseinek bonyolult találkozási
in, s az adott bútort megkettőző, kétségkívül
ós árnyékhatásokon is. Amelyekben a valóságos
mellett – bár evidenciaként – annak megfoghatat-
st nélküli, mégis létező új képe, sőt kellő megvilá-
an képeinek egész sorozata jelenik meg, mind-
unk élményének fokozására.
sze nem csupán a képek és képzetek ily banálisan
erű játékai miatt kapta a mai francia bútortervé-
ndenciáit illusztráló kiállítás a költői *Imaginárius*
k címet. Bizonyára fontosabb motívum lehetett
gy a képzelet feltétlenül ellenpontja, ha nem is
g tagadása a valóságnak. A másság pedig a fo-
ási javak irracionális áradatában a létfenntartás
rvénye, hiszen – az új igény felkeltésével, és
ért kiszolgálásával is – feltétele az eladhatóság-
A piac csapdáiból valaha felszabadulást ígérő
mára beletörődött abba, hogy a kecsegtető ígé-
nem fogja betartani. Cserébe viszont legalább
oztat, és tűrhetőbb alternatívákkal bővíti az
kényszerpályákat.
kínáltak kamaratárlatukon a mai franciák?
ából a *Paul Fussel*-féle osztálylétra *mellett* elhe-
dő, társadalmilag (majdnem) szuverén, és ezért
eg) kifinomultabb ízlésű, renitens X-ek potenciá-

HINCZ Gyula

Aradi Nóra

Hincz művei a Várban

Bp. M. Munkásmozgalmi Múz.

Új Tükör 1984. július 1. XXI. évf. 27. a. 24-25.

Könyvekről

Róma, Pantheon, belső, az 1989-es budapesti kiadásból

tott változatnak, amely eszerint annak becséhez nem sokat tesz hozzá) érdeme a művészettörténet-írás egyik kulcsfontosságú alapszövegének magyar nyelvre való átültetése s ezen felül többszörös kommentálása. Az informatív apparátus első fokozatát *Otto Pächt*nek

HINCZ Gyula

Hincz Gyula jubileumára. = Népszava
112. 90. 1984. ápr. 17. 6. p. ill

végzése;

c/ A magyar művészet története

d/ A hazai társintézetekkel, intézetekkel, társulatokkal ápolása;

e/ Az MTA Művészeti Gyüjtemény műemlékvédelmi feladatok el

II. rész: A Kutatócsoport működ

1. A működés gazdasági feltét

a) Az öt éves periódusban a Kuta alkotta. Ennek növekedés - a tekintélyes. A növekedés stru kevésbé mondható kedvezőnek, állományban lévők bére a költ hányadát tette ki, ami a működ dologi ellátottság, külső mun keretében, kiadványok előálli beszükülését eredményezte.

HINCZ Gyula

HEITLER László: Két pápai kiállítás. =
Népszava, 112. 177. 1984. julius 29. ill

Pápa, Jókai Művelődési Központ, Boldizsár István sérkarcai
-"- , Helytörténeti Múzeum, Hincz Gyula festményei és rajzai

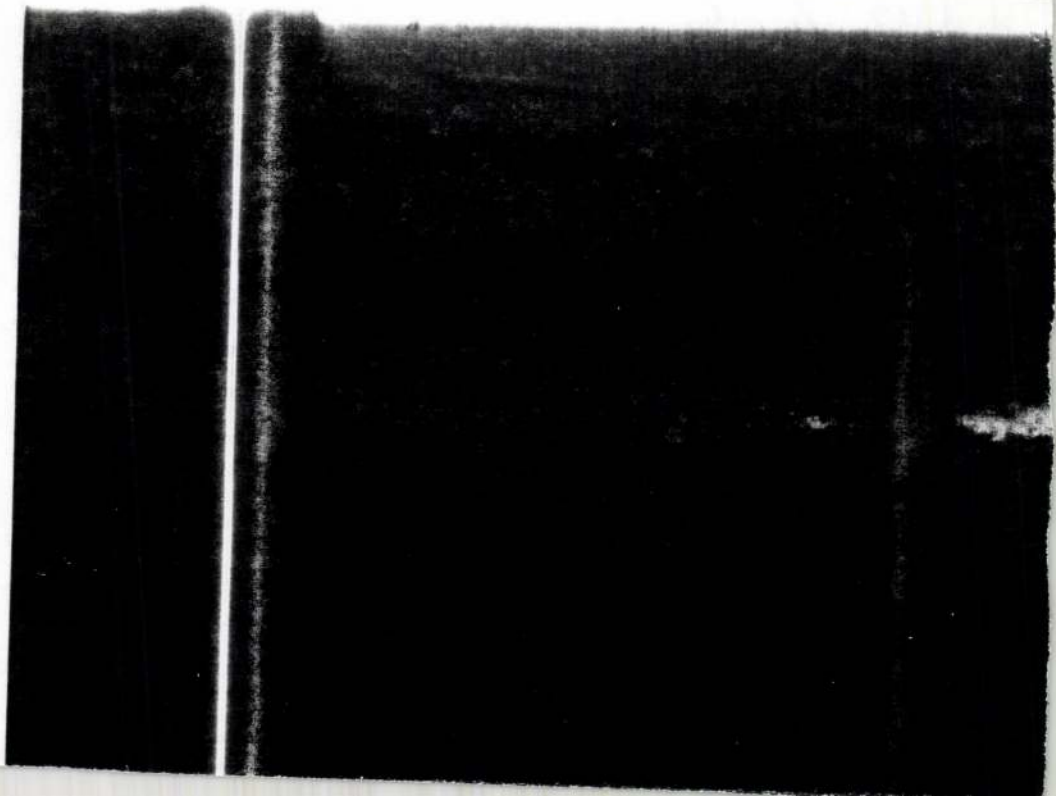

HINCZ Gyula

festményeiből és rajzaiból rendezett
Kiállítás, Pápa városi Múzeum, 1984. július 28-
aug. 30. - bev. Heitler László.
Pápa [Kn.], 1984 [4] p. ill

HINCZ Gyula

Hincz Gyula nyolcvan éves

[kromi méltatás]

XLII. 90

Népszabadság, 1989. ápr. 17. 7. lap

ll

MŰHELY

HINCZ Gyula

BAKONYVÁRI M.Ágnes: Hincz Gyula állandó gyüjteménye.= Müvészet, XXV.évf.9.sz. 1984 37 -41.p. ill.

Vác, Lőwy Sándor u.16. - müemlék épület

HINCZ Gy.

(bán): Születésnapi ~~Riállítás~~ a látogatás a Hincz-Riállításon. = MN XLVII. 90. 1984. ápr. 17. 7.

Vác. Hincz Gy. állandó Riáll.

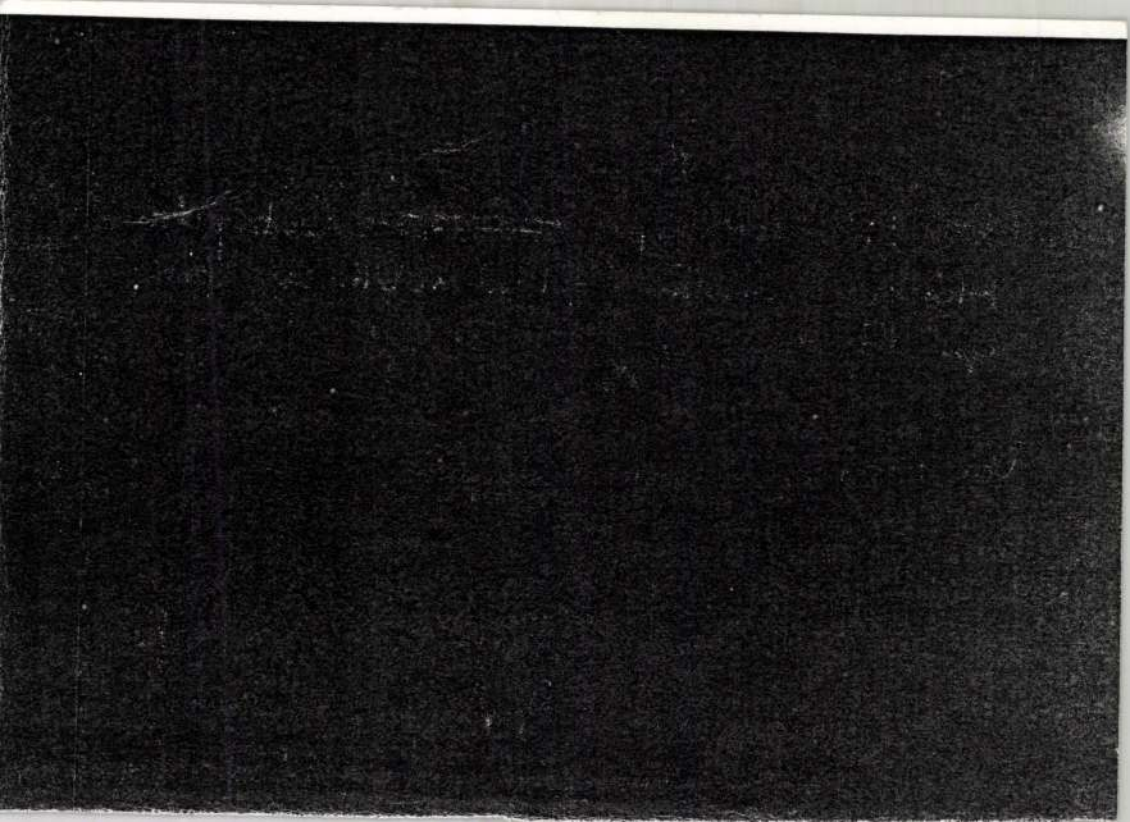

HINCZ Gyula

XXII. Ker. Hajnáczi Hár. 1985

ism. LÓSKA Lajos: Hincz Gyula illuminációi. =
Új T. 85. júl. 28. 4. ✓

HINCZ Gyula

Vall. Nyíregyháza, Megyei Művelődési Központ, f. 1985
Helytörténeti Klub

Losonci Miklós

Kettős kiállítás
Hincz Gyula művei Nyíregyházán

Vasárnap. Líra, 1985. febr. 24. 6.
ll

ooo

tett, nagyobb szabású vállalkozások megvalósítására nyílt lehetőségük. A betonpadlózat a terem mélysége irányába lejtett. A falak csupaszon álltak, hidegségük áthatható volt. A házat teljesen elhanyagolt állapotban találták, az áramot is úgy kellett átkötni a szomszéd épületből.

Mivel magyarázható ez a vonzódás a lepusztultho z, a romhoz? *Hannes Böhringer* írja: „Bármilyen egyhangú vagy visszataszító volt is eredetileg egy építmény, romként egyszerre megnövekszik a komplevonalai látszottak. A fényforrások beállítása külön munkát igényelt, ez a későbbiekben is elsőrendű fontosságú lesz a csoport működésében. A különböző egyéniségek egyre teljesebbé váló összhangjának szép példája volt *Szarka Péter* falon helyet kapott kép-installációjának és *Szili István* vele szemben elhelyezett ventilátor-objektjének egymáshoz való viszonya.

Az estét ismét Ravasz András nyitotta meg; pár pillanatig tartó akciója során gyakorlatilag megszüntette papírkapuját, melynek ré-

HINCZ GYULA

80. ▲
Hincz Gyula (1904-1986)

Maszk
Olaj, vászon 51x40 cm
Jelezve jobbra lent: Hincz Gy.
Kikiáltási ár: 450 000 Ft

81.

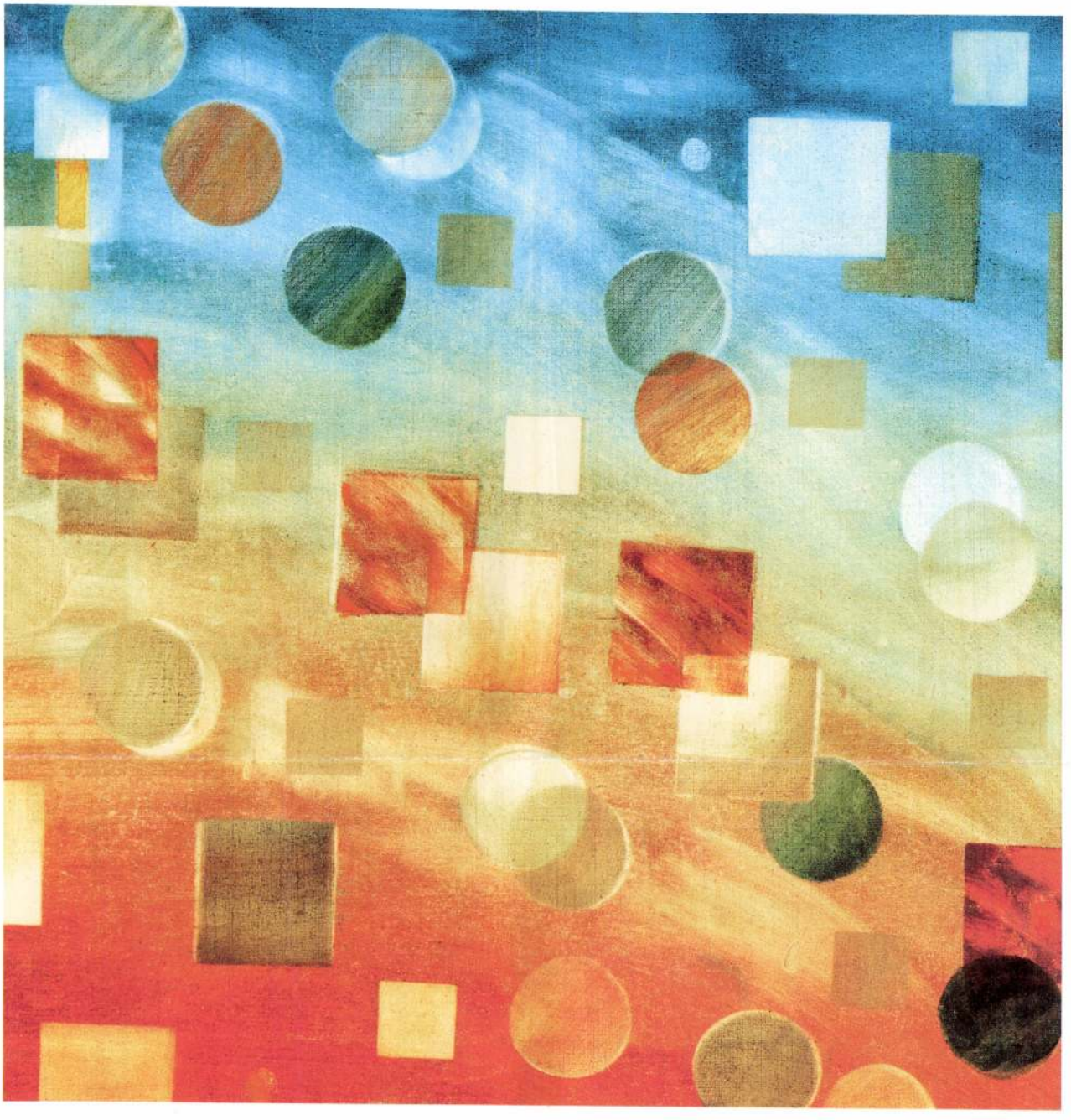

81. ▲
Gyarmathy Tihamér (1915-)

Formák mozgásban
Olaj, vászon 70x70 cm
Jelezve hátoldalán: Gyarmathy Tihamér 91, 91/4
Kikiáltási ár: 800 000 Ft

HINC2 Gyula

Végvári Lajos: Önarckép tallal.
Bp. 1999. 49-50, 53, 81, 82

kori Magyarország történeti
55.; *Székely, Görgy*: Evolution de
e la classe dominante laique dans
Historica 15, 1969, 3-4. 240-241.;
etségek a XIV. század közepéig. 1.
áth 1975. (15. jegyzetben i. m.)
i lexikon (9-14. század). Főszerk.
3.(Makk Ferenc); - A kancellária
ly: Új szempontok az Anonymus-
alomtörténeti Közlemények, 70,
Királyi kancellária és udvari
zázad közepén. In: Levéltári
skk. -vö. *Marosi* 1984. (2.

esegyház köszobrászati díszítése a
. Művészet a Dunántúlon 1000-1541.
a. Szerk. Mikó Árpád, Takács Imre.

ben i. m.) 130. vö. *Entz Géza*: Az
szettörténeti Értesítő, 14, 1965,

(3. jegyzetben i. m.) 236. és 186.

ág románkori emlékei. Bp., 1938.

24.

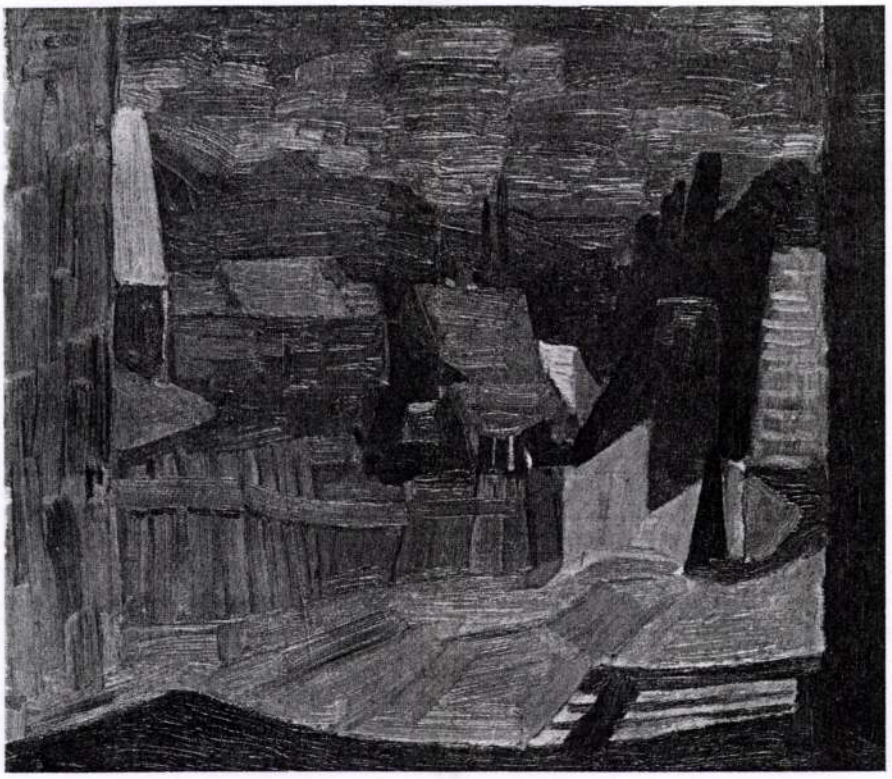

Hincz Gyula (1904-1986)

Szamárhegy
Olaj, vászon, faroston 48x56 cm
Jelezve jobbra lent: Hincz Gyula 1935
Kikiáltási ár: 600.000 Ft

Rabinovszky Máriusz sommás ítélete a pályakezdő Hincz Gyuláról rendkívül találó: *Bizonyára még sokféle gúnyát fog váltani művészete* ... Az 1929-es jóindulatú kritika igaz lehet Hincz egész életművére is, amely stíluskavalkádként és sokszínű, Picassóhoz mérhető, koherens művészi fejlődésként egyaránt interpretálható. A fiatal festő már a gimnáziumban megismerkedett Galimberti Sándor munkásságával, s főiskolai éveiben is az avantgárd törekvések mellett kötelezte el magát. Emiatt összeütközésbe került mesterével, Rudnay Gyulával, és többéves kihagyás után Vaszary Jánosnál fejezte be tanulmányait 1929-ben. A húszas évek vége sikerekben gazdag időszak: Kádár Béla segítségével bemutatkozhat a berlini Sturmban, művei szerepelnek a KUT és az UME kiállításain és önálló tárlata nyílik a Tamás Galériában Mattis Teutsch Jánossal és Mészáros Lászlóval közösen. Az 1930-ban elnyert római ösztöndíja azonban felemásra sikeredett, három év helyett csak kilenc hónapot töltött az Örök Városban. Hazatérése után további sorsára erőteljesen rányomta bélyegét római kudarca és összekülönbözése a hivatalos művészetpolitikával, csak 1938-ban jutott ismét kiállítási lehetőséghez (Ernst Múzeum). A harmincas évek művészi terméséről csak keveset tudunk, maga Hincz sem szívesen vall a nélkülözés éveiről. Minden bizonnyal anyagi okok miatt volt kénytelen felhagyni a húszas évek végének kubista-szürrealista kísérletezéseivel, s az Ernst Múzeumban már csendéleteket és balatoni tájképeket állított ki.

Hincz visszaemlékezéseiből kiderül, hogy a harmincas években Szentendrén is gyakran megfordult, s konkrétan a Szamárhegyen is festett tájképeket. Szentendrei munkáiról azonban keveset tud a szakirodalom, tárgyalásuk többnyire hiányzik a Kossuth-díjas mester pályaképéből. Maga Hincz viszont szívesen emlékszik vissza ezidőtájt festett műveire: *"Évekkel ezelőtt két jelentős munkámat találtam meg a BÁV-nál, melyek közül egyiket-másikat Szentendrén csináltam."* 1935-re datált képünk is egy dombról (Szamárhegy) leereszkedő, hangulatos, szentendrei háztetőkkel övezett utcácskát ábrázol. A megfestés módja távol áll a kubizmus vagy a szürrealizmus trouvaille-aitól, előképeit inkább a kor posztnagybányai illetve szentendrei festészetében találhatjuk. A széles, pasztózus ecsetvonások főiskolai mestere, Vaszary franciás könnyedségét idézik, a kép egésze mégis inkább a szerkezetes naturalizmus tradíciójához illeszkedik. Úgy tűnik, Hincz példaképéhez, Berény Róberthez hasonlóan feldolgozta az avantgárd tanulságait, s beillesztette őket alapvetően természetelvű tájképébe. A mű színvilága Berény korabeli zebegényi képeivel (*Falu vége*, *Ház a fenyves tövében*) rokonítható, melyeket 1935-ben a Fränkel Szalonban állított ki. A háztetők geometrikus formáinak eredetét talán Barcsay Jenő műtermében találhatnánk meg, ahol Hincz a harmincas évek elején rövid ideig vendégként dolgozott. Hincz festménye a példakép és a pályatárs korabeli műveinek méltó társa, s messze kiemelkedik a korszak szentendrei átlagterméséből.

H.S.

HINCZ GYULA

Festészeti és grafikai emlékkiállítás a Várban és a Belvárosban

Hincz Gyula kontrasztjai

Wagner István

„Budapest–Párizs–Berlin–Róma" – olvashatjuk a Magyar Nemzeti Galéria harmadik emeleti kamaratermében május 23-áig tartó rendezvény címét. A Várban Hincz Gyula pályafutásának korai időszakából, az 1922–30 közötti évek grafikai terméséből láthatunk válogatást, születésének századik évfordulója alkalmából. Az „örök modern" már főiskolás korától a legfrissebb avantgárd törekvések híve lett; előbb mesterei – Rudnay és Vaszary – közvetítő hatása nyomán, majd 1926-os európai tanulmányútján közvetlenül is megismerkedhetett az akkoriban született stílusokkal.

A tárlatrendező, Zsákovics Ferenc szerint a Budapesti Képzőművészeti Akadémián tanuló Hincz 1923–1926 között készült rézkarcain is kimutatható már a német expresszionisták példája, de aztán a Velencei Biennálén az olasz futuristák törekvéseivel párhuzamosan szívhatta magába az orosz avantgardisták szellemét is. Párizsban az akkoriban oly divatos szürrealisták mellett a francia Braque, a katalán Picasso vagy a román Brancusi művészetét tanulmányozhatta. Hazatérve a határokon túl is nevet szerzett kortárs mesterek közül Kádár Béla vagy Scheiber Hugó látta el nemcsak jó tanácsokkal, hanem kapcsolatainak kiépítésében is tevékenyen részt vettek. Római ösztöndíjat kapott, és mivel állandó nyitottsággal tekintett a világra, az olasz fővárosban előbb az etruszkok ősi, titokzatos világa ragadta magával, majd a kelet-ázsiai művészet sajátos arculata vonzotta.

„Nagyon fontos volt ez a korai periódus Hincz életében, mert egész későbbi pályafutására rányomta bélyegét" – véli a Magyar Nemzeti Galéria művészettörténésze. „Ezt bizonyítják azok a feljegyzései is amelyeket élete alkonyán vetett papírra ezekről az élményekről és emberekről. 1986-ban bekövetkezett halála óta ezek a művek és dokumentumok intézményünk tulajdonában vannak" – mondta kérdésünkre Zsákovics Ferenc.

A pesti Belvárosban, a Bécsi utcában, a BÁV Kortárs Galériáját vezető Fertőszögi Péter épp a másik végletre helyezte a hangsúlyt. Mivel Hincz fiatalon festett olajképei időközben javarészt szétszóródtak ország-, világszerte, esetleg elkallódtak, és mindmáig ismeretlen helyen lappanganak, netán véglegesen megsemmisültek, a hetvenes években az alkotó megpróbálta újrafesteni őket emlékezetből. A május 4-éig tartó kamaratárlat vernisszázsán a művész fia – Hincz Jenő – is jelen volt, és részben neki köszönhető, hogy a hagyatékból vagy magántulajdonból szebbnél szebb, részben ismeretlen remekműveket sikerült most a nyilvánosság elé tárni. A kirakatban a nagyméretű, „szélesvásznú" Szonett csábítja belépésre a járókelőket, szemben a festőállványon a Picassóra emlékeztető Piros kalapos portré díszeleg. Hincz idős koráig megőrzött nyitottságát, friss szemléletét bizonyítják a Lebegő tárgyak kék-vörös kontrasztjai éppúgy, mint a Kozmosz elegáns, világosszürke alapon derengő opálos és lilás vagy türkizes nüánszai.

A Magyar Sajtó Házának földszinti aulájában ezzel egyidejűleg a MÚOSZ Építészeti, Képző- és Iparművészeti szakosztálya emlékezik a száz esztendeje született alkotóra, keresztmetszetet adva gazdag pályafutásából. Hincz Gyula otthonosan mozgott a friss, helyszíni impressziók már-már természetelvű rögzítésében a havasokban vagy a Balaton-parton – oldott akvarellekkel és lavírozott temperákkal – éppúgy, mint a rendkívül dekoratívan rajzolt könyvillusztrációk terén. Bibliai és mitológiai ábrázolásait, modern eszközökkel megformált szerelmespárjait, sőt a Budapesti Műszaki Egyetem vagy a SOTE monumentális üvegablakterveit is kiállították.

Műtermi látogatásaim alapján nyugodtan állíthatom, élete alkonyáig fiatalabb tudott maradni számos tanítványánál – testileg és lelkileg egyaránt – és ebben rejlik intim vagy monumentális művei máig töretlen korszerűségének a titka.

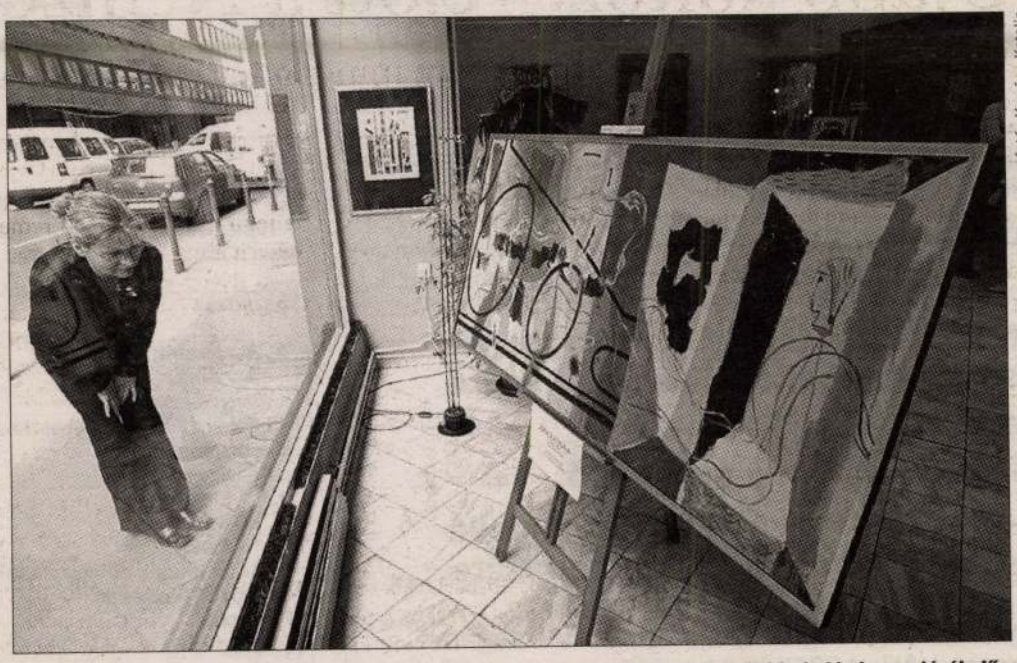

fotó: Kovács Katalin

A Bécsi utcai galéria kirakatában a nagyméretű, „szélesvásznú" Szonett csábítja belépésre a járókelőket, szemben festőállványon a Picassóra emlékeztető Piros kalapos portré díszeleg

TL Klub

6.00 Balu kapitány kalandjai
Disney-rajzfilmsorozat
6.30 Reggeli
8.38 Találkozások
9.00 Ismétlések
Receptklub
9.10 Vad szenvedélyek
Argentin filmsorozat
Főszereplők: Gabriel Corrado
9.35 06-81-320-320
Játék
0.30 Top Shop
1.30 Delelő
2.00 Híradó
Déli kiadás
2.10 Kavalkád
2.40 Ünnepnaptár
3.10 Pont hu (ism.)
3.35 06-81-320-320. Játék
3.55 Balu kapitány
Disney-rajzfilmsorozat
5.20 Receptklub
5.35 Édes dundi Valentina
Venezuelai filmsorozat
Főszereplők:
Natalia Streignard
6.35 Balázs
Szembesítőshow
7.25 Mónika
Kibeszélőshow
8.30 Híradó
Esti kiadás
9.00 **Fókusz**
Közszolgálati magazin
9.40 **Való világ**
10.35 **Barátok közt**
Magyar filmsorozat
11.15 **Való világ**
Párbaj
12.10 Találkozások
Sztármagazin
12.20 Híradó
Késő esti kiadás
12.30 Belevaló világ
13.00 Üdvözlünk, Európa!
13.10 Igaz történetek:
Lázadó múlt
Amerikai filmdráma
Rendezte: Harry Winer
Főszereplők: Jane
Seymour, Bruce
Davison, David Keith,
Amanda Barfield, A. Martinez
14.55 Fókusz (ism.)

Tv2

6.00 Totalcar (ism.)
6.30 Jó reggelt,
Magyarország!
7.00 Lazac
8.50 Stahl konyhája
9.00 Tripla vagy semmi
9.25 Heléne szemei
Francia tévéfilm-
sorozat
10.35 Teleshop
12.00 Szeretők és riválisok
Mexikói tévéfilmsorozat
13.00 Mozidélután
Fergie és Andrew –
Botrány az udvarban
Amerikai romantikus
film
15.00 Kapcsoltam
15.30 Beverly Hills 90210
Amerikai ifjúsági sorozat
Tétre, helyre, befutóra
16.30 Jakupcsek
Közéleti talk-show
17.30 A betolakodó
Mexikói tévéfilmsorozat
Főszereplők:
Gabriela Spanic
Arturo Peniche
Chantal Andere
Silvia Derbez
18.30 Tények. Hírműsor
19.05 **Aktív**
A Tv2 magazinja
19.45 **Áll az alku**
Szórakoztató vetélkedő
Műsorvezető:
Gundel Takács Gábor
21.10 **Fogd a nőt,**
és ne ereszd!
Amerikai vígjáték
Rendezte: Bryan
Gordon
Főszereplők: Jennifer
Connelly, Frank Whaley
22.45 Jó estét, Európa!
A csatlakozás éjszakája
0.30 Alföldi –
Lesz ez még így se!
Közben: Kenősorsolás
1.30 Mint hal a vízből
Francia akcióvígjáték
Rendezte: Hercé Hadmar
Főszereplők: Monica
Bellucci, Tchéky Karyo

Duna Televízió

5.30 Gazdakör
5.45 Indul a nap
8.30 Heuréka! Megtaláltam! (ism.)
9.00 A csodálatos állatvilág
9.30 Wilf, a boszorkányos kutya
9.45 Európa új arca
11.00 Váltó (ism.)
11.25 A világörökség kincsei
11.40 Bekezdések (ism.)
12.10 Gazdakör (ism.)
12.25 Felelet az életnek
12.50 Esti kérdés
13.35 Altiné a száraz évszakban
14.00 Dunatáj
14.25 Műhelymunka
14.50 Equator klub
15.20 Századunk –
ötven éve történt
15.45 Európa új arca (ism.)
17.00 Kalendárium
18.00 Híradó, sport
18.30 Mese
18.40 Európa új arca
A Duna-hajó Pozsonyban
19.20 **Határtalanul. Élő közvetítés**
Budapestről, a Hősök teréről
19.40 **Mi történik Európában?**
Körkapcsolás
20.00 **Vagabond. Magyar film**
21.45 **Híradó, sport**
22.15 Európa új arca
A Duna-hajó Pozsonyban
22.30 Mi történik Európában?
22.50 Kapcsoljuk
a kolozsvári stúdiót
23.00 Megosztott városok
23.15 A csatlakozás pillanatai
A központi ünnepség
közvetítése Budapestről

National Geographic

8.00 Krokodilkrónika
8.30 Múmiák nyomában
a Föld körül
9.00 Ragadozónak született
10.00 Roncsvadászok
11.00 Hadihajók
12.00 Határtalan építészet
13.00 Roncsvadászok
14.00 Krokodilkrónika (ism.)
14.30 Múmiák nyomában
a Föld körül (ism.)
15.00 Ragadozónak
született (ism.)
16.00 A halottak titkai (ism.)
17.00 Inka múmiák: egy
elveszett birodalom
titkai (ism.)
18.00 Határtalan
építészet (ism.)
19.00 **Krokodilkrónika**
19.30 **A messzi dél**
szerelmesei
20.00 **Ragadozónak**
született
21.00 **Roncsvadászok**
22.00 **Hadihajók**
23.00 Határtalan építészet
0.00 Kutatás Kennedy
hajója után
1.00 Roncsvadászok (ism.)

M2

5.35 Hajnali gondolat
5.38 Agrárhíradó
5.50 Nap-kelte
9.00 Válaszd a tudás
10.00 Szerencsi, fel!
10.05 Századunk
10.30 Európa gyermek
Mi vagyunk a bri
10.50 Anyanyelvi szósz
11.15 Mi vagyunk a ler
11.30 Fogadóóra
12.00 Fekete gyöngy
12.45 Mi vagyunk a no
13.05 Nagyítás. Szilág
beszélget Fiala J
13.45 Mi vagyunk a let
14.00 Családban mara
Venezuelai tévéf
14.45 Kárpáti krónika
14.55 MMM – Építkezé
15.25 Nap-nyugta
17.55 Telesport. Női to
19.40 **Esti mese**
20.00 **Híradó este**
20.25 **Sporthírek**
20.30 **Záróra**
21.15 **Membrán**
21.50 **Erkel: Hunyadi L**
Nyitány
22.10 Itt van Európa!
Az Európa-gála k
Berlinből és Vars
0.20 Közeli. Kulturális
0.25 Éjszakai választé
Válaszd a tudást
1.30 Esély
1.55 Nők mindörökké
2.50 Tudósklub
3.45 Telesport

Spektrum

8.00 D'vekut –
Zsidó miszticizmu
és haszidizmus
9.00 Csúcsjátékok
9.30 A pszichológia
ösvényein
10.05 Túl a csúcson
11.10 Négylábú páciens
11.40 Európai emlősök
12.15 Babafogyatkozás
13.25 Láss világot!
14.20 Állati pofák
15.20 Sportol a világ
15.55 Kapa, kasza, fak
16.30 Vihar, vihar, vihar
17.05 Erta'Ale –
Tűzhányó Afrika s
17.40 Karibi konyha
18.15 Álomutazások
Bali
18.50 Vadnyugati
kísértetvárosok
19.50 **Találj vissza!**
20.45 **Légi fölény**
21.45 **A Coorong**
Nemzeti Park
22.20 Túrák a vadonba
22.55 Louis Mountbatte
0.00 Az örök Moulin R
1.00 A szervgyár

Déli krónika
04 Cigányfél-
Déli krónika
3.05 Vendég
ütek kávéház
15 „Magyar-
45 Kék boly-
9.30 Sportvi-
Aranyembe-
Beszélni ne-
szövetségben

Petőfi

4.09 Folk-óra 5.03 Kívánságreggel 8.45 Zöld(sport)reggel 9.00 Délelőtt 9.20 Stúdióbeszélgetés 10.52 Aprócseprő 11.15 „Vadűzés és erdőzúgás…" 11.38 Zöld jelzés 11.45 Zenesarok 12.00 Jó ebédhez szól a nóta 13.00 Verkli 13.50 Vízállásjelentés 14.00 Péntektől péntekig 17.00 Csúcsforgalom 18.01 Diákcsemege 18.30 Zöld válasz 19.04 Sportpercek 19.15 „Örökség és bűvölet" Bemutatjuk a NOX együttest 20.00 A lélek hangjai 21.04 Az unió kapujában Rádiószínház 22.00 Moziklub 23.00 Hírpercek 23.15 Szegedi dzsesszsnapok. Zbigniew Namysicwski Quintet (Lengyelország) 0.00 Himnusz 0.08–4.00 Éjszaka

ÁZATI FELHÍVÁS

Bírósági Végrehajtói Kamara elnöke
pályázatot hirdet

esti Központi Kerületi Bíróság mellé
rósági végrehajtói állás betöltésére
kerület A–K, illetve L–ZS);
gi Városi Bíróság mellé 1 fő;
X–XXI–XXIII. Kerületi Bíróság mellé
rósági végrehajtói állás betöltésére.

agyar Bírósági Végrehajtói Kamara titkárságára
dapest, Váci út 201.) kell benyújtani.
si határidő: 2004. május 18. 16 óra.

MÉRLEG

A Nehézfémöntöde Rt. a tőkepiaci
teszi a 2003. éves jelentését.

Eszközök
A) Befektetett eszközök
I. Immateriális javak
II. Tárgyi eszközök
III. Befektetett pénzügyi eszközök
B) Forgóeszközök
I. Készletek
II. Követelések
III. Értékpapírok
IV. Pénzeszközök
C) Aktív időbeli elhatárolások
Eszközök összesen
Források
D) Saját tőke
I. Jegyzett tőke
ebből :visszavásárolt tulajdonosi
II. Jegyzett de még be nem fizete
III. Tőketartalék

HINCZ GYULA

82.

82. ▲
Hincz Gyula (1904-1986)

Nőalak zöld háttér előtt, 1928
Tempera, papír, vászonon 88x67 cm
Jelzés nélkül
Proveniencia:
• a művész családjától
Kiállítva és reprodukálva:
• A magyar grafika külföldön 1919-1933. Berlin 1990. Katalógus szám: 45.
Kikiáltási ár: 550 000 Ft

83.

84.

83. ▲
Kmetty János (1889-1975)

Asztali csendélet
Pasztell, papír 22,5x30 cm
Jelezve jobbra lent: Kmetty
Kikiáltási ár: 440 000 Ft

84. ◀
Szobotka Imre (1890-1961)

Borospince előtt
Pasztell, papír 48x63,5 cm
Jelezve balra lent: Szobotka I.
Kikiáltási ár: 280 000 Ft

have uncovered four non-peripteral temples (temples A, B, C and D) and areas of habitation notable for the early use (*c.* 500 BC) of a strict orthogonal plan. The earliest of the temples dates from the late 7th century BC, and all were probably dedicated to female deities. A stretch of the Archaic city wall is also preserved. The monumental 'Temple of Victory' was built near the shore *c.* 470–*c.* 460 BC, presumably in commemoration of the great battle. Built in the Doric order of local limestone, on a platform measuring 22.9×55.8 m, the temple had a peristyle of 6×14 columns, a pronaos, an opisthodomos and a cella with a pair of internal stone staircases leading to the attic. The platform, most of the lower column drums, part of the inner stairs and the lower walls are preserved *in situ*, and blocks from the superstructure remain on the site. Much of the lion's head sima (gutter) and pieces of pedimental sculpture are in the Museo Regionale di Palermo.

BIBLIOGRAPHY

P. Marconi: *Himera: Lo scavo del tempio della Vittoria e del temenos* (Rome, 1931)
A. Adriani and others: *Himera*, i (Rome, 1970)
N. Allegro and others: *Quaderno imerese* (Rome, 1972)
——: *Himera*, ii (Rome, 1976)
——: *Secondo quaderno imerese* (Rome, 1982)
B. Barletta: *Ionic Influence in Archaic Sicily* (Göteborg, 1983)
V. Alliata and others: *Himera*, iii (Rome, 1988)
Lo stile severo in Sicilia (exh. cat., Palermo, Mus. Reg., 1990)

M. M. MILES

Himid, Lubaina (*b* Zanzibar, 25 July 1954). British painter. She studied theatre design at Wimbledon School of Art and cultural history at the Royal College of Art, London. She was particularly interested in discussing and tackling her position as a black woman through the practice of painting, and held the view that painting is the common form and tool for dialogue about art, illusion and prophecy. Conscious too that painting has a history of use in the adornment of architecture, homes, bodies and fabrics, and involves cultures and artists that are marginalized, she worked at a point of intersection between these two areas. She was best known for her sensuous, painterly rewritings of history: depictions of moments where women are within history and are active in determining and changing its course. In *Five* (acrylic on canvas, 1.5×1.2 m, 1991; Griselda Pollock priv. col.), for example, two black women discard maps of a white, imperialist, patriarchal world. In other works Himid used patterns that allude to modernist abstraction as well as to the patterns in fabrics made by women in Africa and other parts of the world (e.g. *Invasion*, acrylic on canvas, 2.1×1.5 m, 1991). All her work, however, addresses issues of painting and history, mourning such historical injustices as slavery while celebrating the pleasures of her own life and friendships and the sensuality of paint.

BIBLIOGRAPHY

New Robes for MaShulan: Lubaina Himid: Work Past and Present: A Room for MaShulan (exh. cat., Rochdale, A.G., 1987)
Lubaina Himid: Revenge (exh. cat. by J. Morgan and M. Sulter, Rochdale, A.G., 1992)

□

Himyar. *See under* ARABIA, PRE-ISLAMIC, §§I, III and IV, 1–2.

Hincz, Gyula (*b* Budapest, 17 April 1904; *d* Budapest, 26 Jan 1986). Hungarian painter, illustrator, mosaicist, tapestry designer, stage designer, poster designer, printmaker, sculptor, teacher and administrator. From 1922 to 1929 he studied at the Hungarian Academy of Fine Arts (Magyar Kepzőművészeti Főiskolá) in Budapest under Gyula Rudnay (1878–1957) and János Vaszary (1867–1939). In the mid-1920s he became acquainted with Béla Uitz's *General Ludd* series (1923; Budapest, N.G.) and in Venice he saw the work of such Russian avant-garde artists as Rodchenko and El Lissitzky and such Italian Futurists as Severini. In 1926 in Paris he studied the works of Léger, Braque, Picasso and others in the collection of Léonce Rosenberg. He was also influenced by the art of Brancusi and Joseph Csáky, as well as André Breton's *Manifeste du surréalisme* (Paris, 1924). From the outset, Hincz's work revealed a number of different objectives. Although he experimented with abstraction, the reference to the figure is always present in one form or another. His profound interest in humanity and its social interaction was based on, and motivated by, this interest in the figure. His early paintings are expressionist in mood and are composed of flattened forms in a shallow space in a manner reminiscent of Cubo-Futurist art. Elements of Purism and Surrealism are also present. After World War II he became increasingly preoccupied with realism, political agitprop art and the problems inherent in creating new symbols; a study trip to Korea, China and Vietnam in 1947–8 provided him with new ideas. His history paintings, genre studies and portraits were inspired by the realistic art of the 1950s. He worked in a wide variety of media in the 1960s, producing large decorative works in the form of murals, paintings on glass and mosaics (e.g. *Technology and Science*, glass mosaic, 1970; Budapest, Tech. U. Bldg). His large tapestries (e.g. *Science*, 1967; Debrecen, Agric. Coll.) often combine symbolic forms and natural and illustrative details. As a stage designer, he was a Hungarian pioneer of the dynamic, emblematic theatre initiated by Russian artists. He was also a gifted poster designer, printmaker and sculptor and was one of the most important book illustrators in Hungary, executing drawings for the writings of such authors as François Villon and Anatole France. He taught (1946–9) at the Hungarian Academy of Crafts and Design (Magyar Iparmüvészeti Főiskolá) in Budapest and was its director from 1958 to 1963. He also taught (1949–63) at the Academy of Fine Arts in Budapest.

BIBLIOGRAPHY

Hincz Gyula állandó gyüjteménye, Vác [Gyula Hincz's permanent collection, Vác] (exh. cat., ed. M. Losonci; n.d.) [Rus., Ger. and Eng. summaries and bibliog.]
Hincz Gyula, intro. by S. Láncz (Budapest, 1972) [trilingual text; album of his prints]
J. Bauer: *Hincz Gyula*, Mai magyar müvészet sorozat [Contemporary Hungarian art series] (Budapest, 1975)
Művészet [Art], xx/3 (1979), pp. 2–31 [issue dedicated partly to Hincz; Eng. and Rus. summaries]

S. KONTHA

Hind, Arthur Mayger (*b* Horninglow, Burton-on-Trent, 26 Aug 1880; *d* Henley-on-Thames, 22 May 1957). English art historian, museum administrator, writer and lecturer. He entered the Department of Prints and Drawings at the British Museum in 1903, following a period of study with

alsószoknyáira. Kalocsa vidékén az ágyi ruhát, a női gyolcs mellényt és kötényt a 20. sz. első felében már rendszerint riselő technikával, annak színesebb változatával is díszítették, varrógépi kivitelezésben is. Egyes vidékeken ellenkező irányú volt a változás: a kék/fekete vagy piros egyszínűtől vagy kék/fekete-piros kétszínűtől a sokszínű felé egyre jobban gazdagította a színskálát a kereskedelem egyre bővülő pamutválasztéka sárgával, zölddel, rózsaszínnel, lilával és azok árnyalataival (palócok, Kalocsa környéke). Ennek köszönhetően a színek kiválogatása és összeállítása – párhuzamosan a motívumkincs ilyen irányú átalakulásával – egyre naturalisztikusabb lett. A klasszikus rózsa-szegfű-tulipán mellett a 19. sz. végétől szerepet kapott a georgina, fukszia, gyöngyvirág, nefelejcs. A középpontosan tükrös kerek rózsákat újak, nem szimmetrikusak váltották föl. Helyenként megmaradt az egyszerű keresztöltés alkalmazása is, de országszerte csökkent a jelentősége. A régiesebb szálszámolásos technikák közül Erdélyben még a 20. sz.-ban is alkalmazták a fehérfonalas szálvonást, kombinálva a vagdalással. Bizonyos vidékeken, pl. a hazai és a szlovákiai felföldi m. népcsoportoknál, ahol korábban hímes szövéssel állították elő a díszített textíliákat, az évsz. közepére váltották ezt föl ~sel, eleinte szövőöltéses, geometrikus mintákat alkalmazva. A Mezőségen (pl. Széken) a sz. második felében is még egymás mellett éltek a szőttes és a szabadrajzú tömött szároltéssorokkal hímzett ágyi ruhák. A vajdasági Doroszlón a 20. sz.-ban bontakozott ki és gazdagodott a díszlepedők ~e, sajátos módon ugyanazon a darabon keresztszemes, lapos hímzéses, lyukhímzéses technikát is alkalmazva. A matyók az I. vh. után részben a díszágyneműre, de főleg a ruházatra, különösen a nőkére, fölváltva a kézi ~t, szinte csupa költséges gyári díszt applikáltak: fémszálas sujtásokat, csipkéket, rojtokat, fémpikkelyeket. A katolikus egyház tilalma és a fényűzőnek nyilvánított díszek nyilvános elégetése után visszatértek az olcsóbb megoldásokhoz: a női kötényeken gyorsan sárga és fehér műselyem ~sel utánozták-pótolták az arany- és ezüstszálas sujtások színét és mintázatát. A 20. sz. elején terjedt el a Galga menti templomi viseletekben szinte kötelezően a vékony gyapjúszövetből varrt, többféle színben viselt, 5,25 m-es bő *posztószoknya*. Legkedveltebb változatának teljes felületét mértani rendben elborítják az alapszíntől elütő, kicsi, tarka virágtövek. Az I. vh. előtt még gyárilag hímezve lehetett kapni ilyen kelmét, utána azonban csak sima szövetet hoztak forgalomba. A parasztlányok és -asszonyok annyira ragaszkodtak korábbi divatjukhoz, hogy maguknak vagy községbeli más családoknak a II. vh. után is rendszeresen, a gyári mintázást utánozva kézzel, láncöltéssel *belehányták a virágot* a szövetbe végszámra, szabályszerű egyformasággal az alak és szín tekintetében is. (Más megoldással találkozunk a vajdasági Doroszlón, ahol papírsablon kivágásain keresztül mintásra festettek kelmét, amikor már nem vásárolhattak géppel hímzettet.) A ~ szerkesztésében a zsúfolás az egész felület kitöltéséig eljutott némely ruhadarabok esetében Mezőkövesden és Kalotaszegen. Az utóbbi vidéken a 20. sz. végére apró üveggyöngyökkel is dúsult pl. a női kötény ~e. Miután a varrógép a parasztcsaládok körében is ált. lett, a 20. sz. közepe után vékonyabb kelméjű darabokon, pl. a Pest környéki viseletek kék kötényein megjelent a géptűzéses, *nyargalásos* ~ is. – Fehér, házilag készült receháló, majd a 20. sz.-ban sokszor gyári tüllháló is szokott szálszámolásos ~ alapjául szolgálni, pl. fejkötőn, fejkendőn, párnavégen (Kalotaszeg, Sárköz, Rábaköz).

Irod.: Fél Edit: Magyar népi vászonhímzések. (Bp., 1976); Kresz Mária: Népi szűcsmunka. (Bp., 1979); Hímzések a parasztház öltözetéből a Kárpát-medencében. (Válogatás a Néprajzi Múzeum gyűjteményéből). Kiállítási kat. Szöveg Hoffmann Tamás, N. Fülöp Katalin, Lackner Mónika. (Szombathely, é. n. [1992]); Hofer Tamás–Fél Edit: Magyar népművészet. (Bp., 1994); Gáborján Alice: Cifraszűrök. (Bp., 2000).

Hinchiriş →*Henkeres*

Hincovce →*Szepesnádasd*

Hincz Gyula (1904. máj. 17. Bp. – 1986. jan. 26. Bp.): festő- és grafikusművész. – A M. Képzőművészeti Főisk.-n Rudnay Gyula és Vaszary János növendéke (1922–1929); közben tanulmányutat tett Olaszo.-ban, Párizsban (1926) és Berlinben (1928). Rómába ösztöndíjjal tért vissza (1930–1931), később Koreában, Kínában és Vietnamban járt tanulmányúton (1947–1948). – A M. Iparművészeti Főisk. ny. r. tanára (1946–1949), a M. Képzőművészeti Főisk. ny. r. tanára (1949–1951), egy. tanára (1951–1963); közben a M. Iparművészeti Főisk. ig.-ja (1958–1963). – A festészeten és a grafikán kívül még számos műfajban alkotott, gobelineket, kerámiákat, mozaikokat, üvegablakokat, szobrokat, építészeti és színpadterveket készített. Párizsi tanulmányútja során a szürrealisták művészete inspirálta, elsősorban Picasso, Braque és Matisse. Berlinben, ahol kiállítása volt a *Sturm*nál (1928), a n. expresszionizmust tanulmányozta, később pedig a kubizmussal is fogl. E hatásokat átlényegítve teremtette meg saját formanyelvét, amelyet az állandó dinamizmus jellemzett. A m. művészek közül elsősorban Uitz Béla, Kernstok Károly, Galimberti Sándor és Kmetty János gyakorolta rá a legmélyebb hatást. Mestere, Vaszary János hatására fogl. a forma- és színképzés kérdéseivel, amelynek eredményeképpen saját nézeteit az ún, *amőbaizmus*ban foglalta össze, elvont, *biomorf* kompozíciók alkotásával. Pályájának ebben a szakaszában absztrakt színpadterveket készített, amelyeket Moholy-Nagy térkompozíciós kísérletei is inspiráltak. Műveit a tér analitikus értelmezése, a végtelen és a valóság kontrasztja, elvont hangvétel és a pasztell tónus használata jellemzi. Rézkarcain a teljes technikai tudáson, expresszív ábrázolásmódon és spirituális fényfelfogáson kívül a figurális ábrázolás is előtérbe került. Festményeit élénk színskála, választékos dekorativitás jellemzi, amellett, hogy ezeken is sok grafikai elemet alkalmazott. Stílusa táblaképein

az 1950-es évektől kezdve az elvontabb, jelképesebb, expresszívebb irányba fordult. Különböző tanulmányútjai is nagy hatással voltak művészetére, amelyek pl. a távol-keleti vonalkultúra alkalmazásában, vagy folklorisztikus elemek felhasználásában mutatkoztak meg. Könyvillusztrációival isk.-t teremtett. Monumentális művei közül kiemelkednek a Fészek Klub, ill. a DATE számára készült gobelinjei, vmint a SOTE-n látható üvegablaka. Festményeit Vác v.-ának adományozta (1983). – Az Új Művészek Egyesülete (1928), a Képzőművészek Új Társasága tagja (1929). – Munkácsy Mihály-díj (1952, 1957), Kossuth-díj (1958), Lipcsei Könyvművészeti Kiállítás Ezüstérme (1959), érdemes művész (1964), kiváló művész (1968).

Kiállításai: önálló: Tamás Galéria (Bp., 1929, 1943); Ernst Múz. (Bp., 1938); Dürer Terem (Bp., 1964); Petőfi Irodalmi Múz. (Bp., 1968); Galerie de Saxe (Párizs, 1968); Kultúrház (Hajdúszoboszló, 1969); Bp.-i Történeti Múz. Somogyi Józseffel (1971); Csontváry Terem (Bp., 1976); MNG (1976); Vigadó Galéria (Bp., 1980); Görög Templom (Vác, 1981); Újpesti Mini Galéria (Bp., 1983); csoportos: Munkácsy-céh I. és Új Művészek Egyesületének kiállítása (Bp., 1928); Sturm (Berlin, 1928); KUT (Bp., 1929, 1930); Tamás Galéria (Bp., 1929); Ernst Múz. (Bp., 1937); M. Képzőművészeti Kiállítás (Bp., Műcsarnok, 1950, 1951, 1952, 1954, 1955, 1962, 1965); XXX. Velencei Biennále (1960); Musée de l´Art Wallon (Liège, 1964); Kortárs m. művészet (Graz, Neue Galerie am Landesmuseum Joanneum, 1964); Grafikai és kisplasztikai kiállítás (Prága–Berlin–Helsinki–Belgrád 1965); A huszadik század m. művészete (London, Royal Institute, 1967); Jelenkori m. művészet (Essen, 1968); M. művészet. 1945–1969 (Bp., Műcsarnok, 1969); M. Művészet (Oslo, Kunstforening, 1969; Bergen, 1969); I. Nemzetk. festészeti fesztivál (Cagnes-sur-Mer, 1969); M. grafika (Kiel, Sonnenhalle, 1969); Archiginnasio (Bologna, 1969); XXXV. Velencei Biennále (1970); Festészet '77 (Bp., Műcsarnok, 1977); A m. grafika külföldön. Németo. 1919–1933. (MNG, 1983); Petőfi Irodalmi Múz. (Bp., 1983).

F. m.: festményei: Csendélet (1927–1929); „Amőba-izmus" (1929); Anci népviseletben (1955); Tiltakozás az atomháború ellen (1957); Lósörény (Kínai emlék) (1959); Vidám foltok (1964); Feleségem arcképe (1967); Nap és kristály (1967); Dél-Amerika (1968); Arckép (1969); Citromsárga (1969); A stressz világa (1970); Technika és tudás (1970); Egy életen át... (1971); Felelet. Hommage à Liszickij (1971); Madarak. I. Hajnali üzenet (1971); Madarak. II. A tervező (1971); Madárember (1971); A Nagy Madár. Látlak (1971); Születni nehezebb (1971); Afrika; Barázdált földek; Békét az emberiségnek; Csendélet bilikárddal; Csendélet repülő madárral; Fehér út; Feleségem; Fotel előtt; Háború és béke; Kompozíció; Lumumba; Növényember; Szabad május 1.; Szenegáli lány; A világegyetem; Visszaemlékezések; gobelinjei: Népek barátsága (1956); Béke (1958); Martinász (1959); könyvillusztrációi: Mécs László: Megdicsőülés. M. L. legszebb versei. (Bp., 1935); Csathó Kálmán: Vadászzsákmány. Ha a vadász ír, az író meg vadászik. (Bp., 1940); Márai Sándor: Kaland. Színmű. (Bp., 1940); Villon Nagy Testamentuma. Ford. és bev.: Szabó Lőrinc. (Bp., 1940); Herczegh Ferenc: Ellesett párbeszédek. Reg. (Bp., 1941); Herczegh Ferenc: Szíriusz. Reg. (Bp., 1943); Wass Albert: Tavak könyve. Kilenc mese. (Bp., 1943); Musset, A. de: Szeszély. Reg. Ford. és bev. Cs. Szabó László. (Bp., 1945); Déry Tibor: Alvilági játékok. Reg. (Bp., 1946); Devecseri Gábor: Budapest tündérváros. (Bp., 1946); Illés Béla: Az aranyliba. Reg. (Bp., 1946); Vészi Endre: Muszka Pista. Egy lopott ló története. (Bp., 1946); Weöres Sándor: Gyümölcskosár. Versek. (Bp., 1946); Karinthy Frigyes: Martinovics Ignác. (Bp., 1947); France, A.: Jacques Tournebroche vagyis Nyársforgató Jakab meséi. (Békéscsaba, 1948); Móricz Zsigmond: Rózsa Sándor a lovát ugratja. Reg. (Bp., 1952); Mikszáth Kálmán: Különös házasság. Reg. (Bp., 1953); Shaw, G. B.: Genf. 1938. A világtörténelem egy elképzelt fejezete. (Bp., 1955); Weöres Sándor: Bóbita. Versek. (Bp., 1955; 7. kiad. 1982); France, A.: A király iszik és más elbeszélések. (Bp., 1956); France, A.: A Pingvinek szigete. (Bp., 1956); Goda Gábor: Panoptikum. Vál. szatírák. (Bp., 1956); Krúdy Gyula: Valakit elvisz az ördög – és más kisregények. (Debrecen, 1956); Mikszáth Kálmán: Szent Péter esernyője. Akli Miklós. (Bp., 1956); Kellér Dezső: Kedves közönség. Vál. konferanszok. (Bp., 1957); Aragon, L.: Befejezetlen regény. (Bp., 1958); Illés Béla: Kárpáti rapszódia. Reg. (Bp., 1959); Simon István: A Jangce vitorlái. Versek Kínából, Vietnamból és Koreából. (Bp., 1959); Vörösmarty Mihály: Csongor és Tünde. (Bp., 1960); József Attila összes versei. Sajtó alá rend.: Szabolcsi Miklós. (Bp., 1962); Illés Béla: Honfoglalás. Reg. (Bp., 1963); Morus, Th.: Utópia. (Bp., 1963); Aragon válogatott versei. Vál., szerk., utószó: Somlyó György. (Bp., 1964); Grimmelshausen, J. J. C. von: A kalandos Simplicissimus. (Bp., 1964); Móricz Zsigmond: Az úr a tornácon. Elb.-ek. Vál., utószó: Illés Endre. (Bp., 1964); Juhász Ferenc: A Nap és a Hold elrablása. A csillagszemű juhász. A szegény leány, aki arany virágot lépik. Verses mesék. (Bp., 1965); Váci Mihály: Kelet felől. Versek. (Bp., 1965); Voltaire: Candide avagy az optimizmus. (Bp., 1966); Csokonai Vitéz Mihály összes versei. Szerk., utószó: Vargha Balázs. (Bp., 1967); Eluard, P.: Nappalunknál jobb az éjszakánk. (Bp., 1967); Karinthy Frigyes: Följelentem az emberiséget. Vál., szerk., bev. Domokos Mátyás. (Bp., 1967); Solohov, M. A.: Emberi sors. Idegen vér. (Bp., 1967); Heltai Jenő: A néma levente. (Bp., 1968); Kassák Lajos legszebb versei. Vál. és bev. Méliusz József. (Bp., 1968); Lengyel József: A tudás fája. Elb.-ek. (Bp., 1968); Swift: Gulliver utazásai. (Bp., 1968); Tolsztoj, L. N.: Polikuska. (Bp., 1968); Simon István: Forró égöv alatt. Útirajzok Vietnámból, Egyiptomból és Kubából. (Bp., 1969); Weöres Sándor: Zimzizim. Versek. (Bp., 1969); Móricz Zsigmond: A török és a tehenek. (Bp., 1970); Cholnoky László: Piroska. Reg. (Bp., 1971); Krúdy Gyula: A százgalléros. Elb.-ek. (Bp., 1971); Devecseri Gábor: A meztelen istennő és a vak jövendőmondó. (Bp., 1972); Weöres Sándor: Ha a világ rigó lenne. Gyermekversek. (Bp. 1973; 5. kiad. 1986); Radnóti Miklós: Esti mosolygás. Verses képeskönyv. (Bp., 1974.; Nemes Nagy Ágnes: Mennyi minden. Versek. (Bp., 1975).

Irod.: H. Gy. Grafikai album. A bevezetőt írta Láncz Sándor. (Bp., 1972); Horváth Béla: H. Gy. mozaikjai. (Művészet, 1974); Bauer Jenő: H. Gy. Monográfia. (Bp., 1975); Menyhárt László: Érlelődő jövő a műhelyekben. (Művészet, 1977); Aradi Nóra: A kortárs művészet közegében. (Művészet, 1979); Fejér Ernő: Álmok és realitások. (Művészet, 1979); Mezei Ottó: Pályakezdés. (Művészet,

1979); H. Gy. festőművész kiállítása. Kat. (Vác–Bp., 1981); Losonczi Miklós: Portrék H. Gy. műhelyéből. (Hevesi Szemle, 1982); Bakonyvári M. Ágnes: Megnyitás előtt H. Gy. állandó kiállítása. (Pest Megyei Múzeumi Híradó, 1983); H. Gy. állandó gyűjteménye. Kat. (Bp., 1983); Losonczi Miklós: H. Gy. festő- és grafikusművész. (Jászkunság, 1984); Kass János: H. Gy. (Kritika, 1986. 4); Losonczi A.: H. Gy. életműve. (Szentendre, 1989); Losonczi Miklós: H. Gy. testzsoltárai. (Magyar Művészeti Fórum, 1999).

Hincz család: vásári mutatványosok és a hazai vándorbábjáték képviselői. Hagyatékukban 90 darab marionettfigura maradt fenn. Bábszínházuk egy évsz. vándorbábjátszásának formáit, szervezetét, műsorát, báb- és stílusváltozatait őrizte meg. A család őse, Hincz Adolf harcolt az 1848–1849. évi szabadságharcban. Kezdetben képmutogató volt, majd panorámatulajdonos, végül mint artista és bábszínház-tulajdonos járta az országot. Bábuit maga faragta. Tőle felesége, Hincz Franciska vette át a marionettszínház vezetését (1862–1875). Fia, Gusztáv, már egyre több előadást tartott Bp.-en (1885–1892), s építési engedélyt is szerzett egy városligeti kőszínház felállítására (1889). Halála után lánya, Hincz Katalin vette át a színházat (1892–1905). Hincz Katalin halálával a n. eredetű, klasszikus marionettszínház korszaka lezárult. Öccse, Hincz Károly, négy évtizedes tevékenysége alatt már a nagyv.-i igények kielégítésére törekedett. Önállósította magát (1909), s megalapította az első m. bábszínházat. 1926-ban új színházat építtetett a Vurstliban, ahol marionettel és zsákbábuval játszott. Műsorán szerepeltek a Vitéz László-történetek, Jancsi és Juliska, Piroska és a farkas, A bohóc és a lepke, Frici és Dorka-medve, Frici és a kutya, a Miki egér család, Donald kacsa, Spanyol bikaviadal, Arab táncosok és a ló, A három kismalac és a farkas, vmint virtuóz artistaszámok. Felnőtteknek egy régi *Faust*-játékot adott elő. Az államosítás után színházát lerombolták.

Irod.: Székely György: Bábuk, árnyak. (Bp., 1972); Belitska-Scholtz Hedvig: Vásári és művészi bábjátszás Magyarországon 1945-ig. (Tihany, 1974).

Hindi Sándor (1919. dec. 25. Újpest – 1982. márc. Bp.): színész. – A bp.-i Színház- és Filmművészeti Főisk.-n végzett (1947). – A bp.-i Nemzeti Színház tagja (1947–1982). Klasszikus drámák, magyar darabok epizódszerepeit alakította igen szuggesztíven. – Jászai Mari-díj (1957).

F. sz.: Petur bán (Katona J.: Bánk bán, Nemzeti Színház, Bp., 1947); Kopereczky főispán (Mikszáth K.–Benedek A.–Karinthy F.: A Noszty-fiú esete Tóth Marival, uo., 1950); Rendőrkapitány (Jamiaque, Y.: Tengeri malacok, uo., 1964); Szalárdi (Kárman J.–Szabó M.: Fanni hagyományai, uo., 1965); Második szenátor (Shakespeare: Athéni Timon, uo., 1969).

Hindy Iván, v., kishindi (1890. jún. 28. Bp. – 1946. aug. 29. Bp.): honvéd tábornok. – Kassai gyalogsági hadapródisk.-t végzett, zászlóssá avatták (1909). – Az I. vh. alatt a 32. közös gyalogezred parancsnokaként frontszolgálatot teljesített (1915–1918). Az összeomlás után tovább szolgált, a Tanácsköztársaság megalakulása után megvált a hadseregtől, s csak Horthy Miklós kormányzóvá választása után lépett vissza. A vezérkari főnökség nyilvántartó irodájának munkatársa, majd Bécsben hírszerzőtiszt (1920–1927). Különböző gyalogsági alakulatoknál csapatszolgálatot teljesített (1928–1933), a Ludovika Akad.-n a n. nyelv tanára és belbiztonsági előadója (1933–1939). Ezredesi rangban a Honvédség Főparancsnokságának fegyelmi és becsületügyi előadója (1939–1940), a Honvéd Vezérkari Főnökségen a fegyelmi és becsületügyi oszt. vezetője (1940–1942). Vezérőrnagyi rangban a bp.-i I. hadtestnél beosztott tábornok (1942. nov. 15.–1944. okt. 16.). A Horthy-féle kiugrási kísérlet napján (1944. okt. 15.) az I. hadtest közig.-i vezetőjeként saját parancsnokát, Aggteleky Bélát letartóztatva jelentős szerepet játszott abban, hogy a bp.-i helyőrség nem lépett fel a kormányzó mellett, sőt többségük átállt a nyilasok oldalára. A nyilas hatalomátvétel után a bp.-i I. hadtest parancsnoka (1944. okt. 16.–1945. febr. 12.), altábornagyi (1944. nov. 1.–1945. jan. 31.), soron kívüli vezérezredesi rangfokozatban (1945. febr. 1-jétől). A szovjet csapatok által körülzárt Bp. teljhatalommal felruházott katonai parancsnoka (1944. dec. 6.–1945. febr. 12.), de a hadműveletek irányításába a n.-ek mellett nem volt beleszólása. A budai Várból való kitörési kísérlet során a szovjet csapatok fogságába esett (1945. febr. 12.), akik átadták a m. hatóságoknak. A bp.-i népbíróság háborús bűnösként halára ítélte, s még aznap kivégezték.

Hindy Zoltán, nagy- és kishindi (1880. máj. 17. Bp. – 1951. máj. 8. Bp.): jogász, politikus. – A bp.-i tudományegyetemen jogtud. doktori okl. szerzett (1903), ügyvédi vizsgát tett (1905). – A budapest-vidéki pénzügy-igazg. és a bp.-i kataszteri helyszínelési felügyelőség munkatársa (1903–1917). A Nemzeti Munkapárt, majd a 48-as Alkotmánypárt ogy.-i képviselője (Esztergom, 1917–1918), Bp.-en ügyvédi irodát nyitott, elsősorban büntető- és sajtójogi perekkel fogl. (1918–1928); közben a Tanácsköztársaság alatt letartóztatták (1919. ápr.–júl.). Az Orsz. Társadalombiztosítási Int. jogügyi ig.-ja (1928–1932), vezérig.-h.-e (1932–1935), a Magánalkalmazottak Biztosító Int.-ének vezérig.-ja (1935-től). – A József Nádor Műsz. és Gazdaságtud. Egyetem Közgazdaságtud. Karán a társadalombiztosítási jog és gyakorlat meghívott előadó tanára (1943–1944). – Joghallgató korától aktív szerepet játszott a katolikus mozgalmakban, a Corda Fratres nemzetk. diákszövetség közp. irodájának főtitkára (1900–1913), t. elnöke. Az Orsz. Katolikus Szövetség ig.-ja, a Közp. Katolikus Kör ig.-ja, t. elnöke, a katolikus írók és hírlapírók Orsz. Pázmány Egyesülete alelnöke, a Pátria M. Írók, Hírlapírók és Művészek Klubja elnöke. – Az *Alkotmány*, az *Új Lap* és a *Nemzeti Újság* munkatársa.

F. m.: Részletek a magyar sajtójogból. (Bp., 1941); Jogászhivatás. (Bp., 1942).

Hingl László (1945. jún. 19. Paks): kenus, edző. – A TF-en kajak-kenu szakedzői okl. szerzett

Művészet

Acsay Judit rovatvezető-helyettes
Kartai Zsuzsa munkatárs
Lóska Lajos rovatvezető-helyettes
Menyhárt László rovatvezető
Nagy Zoltán főmunkatárs
Rideg Gábor főszerkesztő
Sebestyén Ilona olvasószerkesztő
Sinkovits Péter rovatvezető
Somfai István képszerkesztő-fotóriporter
Székely Ágnes tervező tördelőszerkesztő

Számunk szerzői

Dvorszky Hedvig művészettörténész, Corvina Kiadó

Szücs György esztéta, ELTE Művelődéstörténeti tanszék

Kratochwill Mimi művészettörténész, Műcsarnok

Theisler György művészettörténész

Pataki Gábor művészettörténész, MTA Művészettörténeti Kutatócsoport

Illés Jenő újságíró, Film Színház Muzsika

Pátzay Mária festőművész

Golovics Lajos művészettörténész, Pest Megyei Tanács

P. Szabó Ernő újságíró, Magyar Ifjúság

Paunz Imre műgyűjtő

Ury Ibolya művészettörténész, Műcsarnok

Losonci Miklós művészeti író

Napló

Hincz Gyula tusrajzai, grafikái Swift Gulliveréhez
XXII. kerületi Úttörő-ifjúsági és Művelődési Központ, 1985. július–augusztus

Jonathan Swift Gullivere révén immár a XVII. századi angol felvilágosodás klaszszikus írója, aki az általa „emberhegynek" nevezett óriás alakjában, Gulliverben folytatja Shakespeare Prosperójának felismerését; a hatalommal visszaélni nem lehet, ezért csak szükséges esetekben illő gyakorolni. *Hincz Gyula* illusztrációnak magas európai értékrendje, folytatható és folytatandó példája abban is érzékelhető, hogy a Hincz-rajz Swift világának értelmezése, adaptálása korunkra. A grafikus is jó óriást láttat Gulliverben Swift interpretációja szerint, sőt a magyar népmesék óriásait, Petőfi *János Vitéz*ének javuló óriásközösségét is számba veszi komplex Gulliver-sorozatában. A teljes óriás-Gulliver-látóhatár összegezésével pergeti tovább az óhajt az angol irodalom XX. századi magyar képzőművészeti szövetségeseként, hogy a hatalom jó szolgálatot tegyen az emberért, ne önfényében tündököljön. Hincz Gyula Gullivere szelíd, arcán mosoly ragyog és biztatás, térdelve figyeli az emberek nyüzsgő sokaságát, nélkülöz minden önhittséget. Igaz, ezt találta a swifti forrásban, de a grafikus ezt a lényegi mozzanatot fokozza a saját egyetemes humanizmusának világhorizontjával, hiszen művészete valóban interkontinentális, rajzai időznek is, továbblépnek is a hétköznapi országos valóságnál. Mindezt lelkiismeretessége, kimagasló rajztudása révén gyakorolja. A Helikon 1968-ban adta ki Hincz Gyula illusztrációival Swift Gulliverét, a megbízást 1965-ben vette kézhez a szerző. Abból indult ki, hogy Swift műve felnőtteknek készült politikai vitairat, telítve számtalan társadalomfilozófiai megállapítással, javítási szándékkal. Rajzi ötleteinek sziporkázó leleményeivel, a gejzírszerűen feltörő vonal lobogásával, elágazásaival ezt a központi lényeget emelte ki a regényből Hincz Gyula, hogy a föld térsége ne legyen Liliput, számolja fel törpeségét az ember alkotó lehetőségei révén.

Ebben a keretben feltámad Hincz játékossága is, továbbá jellemző képzeletének áradására, hogy 1965–66-ban hamarjában közel 200 rajzot, grafikát készített a swifti világból, ebből válogattak a Gulliver-könyv új magyar kiadásához 1967-ben. Az író fantáziarajzását győzi Hincz erővel, s rejtett kulturáltsággal ragaszkodva az angol regény alapösvényéhez, elhinti a maga élményeit, felismeréseit, ifjúságának feltámadásra kész forrásait a swifti atmoszférában. Pazar mozdulatokkal jelennek meg például a lovak Swift–Hincz együttes koreográfiája szerint – humánus érzelmeket, gondolatokat hordozva ágaskodásukban. Több változatban felismerhető a művész önarcképe is; töredékesen: szellemi kíváncsisága, szelíd iróniája. Tény, hogy a rajzok szellemi-vizuális erőnléte kifogástalan, ezért Hincz Gulliver-sorozata nem illusztratív, hanem minősítő művek sokasága; feldolgozás, mintegy rendezése a swifti kulisszának. Számtalan intellektuális változat fedezhető fel a gomolyba sűrűsödött figurákban, a kristályos térben; humor, anglomán jelleg, szűrt erotika, totemisztikus bálványminták; kicsit a rajz története ez az illusztrációsorozat Altamirától napjainkig Hincz mesteri összefoglalásában, játék és értelem tisztázott találkozása a swifti nyomvonalon.

Losonci Miklós

Hincz Gyula: Gulliver-illusztráció, papír, tus, 25x20 cm, 1965

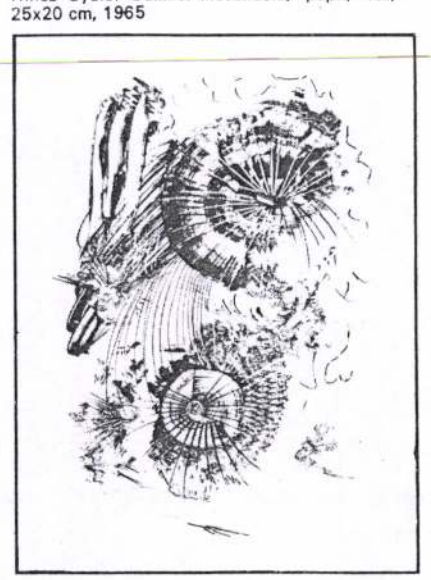

Hincz Gyula: Gulliveril-lusztráció, papír, tus, 21x15, cm, 1965 (fotók Somfai I.)

Duray szemlélete és festészete a következő években sem változott. Az 1939-eshez hasonló tematikájú képekkel jelentkezett a Nyolc festő — nyolc szobrász 1941 áprilisi tárlatán, később az „1942"-n, sőt akkor sem tagadta meg magát, amikor 1943/44-ben székelyföldi ösztöndíjasként Erdélyben dolgozott. 1071

FÓNYI GÉZA

Fónyi Géza (1899—1971) festőművész a rajztanári szak elvégzése után lett festőnövendék. Benkhard Ágost volt a mestere, az ő hatásával magyarázható a nagybányaias plein air szellemben való indulás. A húszas évek második felében sokat utazott, Párizsban tartózkodott a legtovább. Festészete itt kivilágosodott, elevenebb és dekoratívabb lett (*Kalitkás lány*, 1927 körül); rövid ideig a finom tónuskülönbségek és a rajz viszonya foglalkoztatta. Ekkor tette magáéva a Braque közvetítésével megismert konstruktív szerkesztési elveket, amelyek egész további pályáján nyomot hagytak. A harmincas évek elején igen keveset dolgozott, bénítóan hatott rá a művészet válságosnak érzett helyzete, a közönség hiánya. Ekkor kezdődött mindvégig töretlen pedagógusi munkássága; korszakunkban 1938-ig középiskolában, 1938—1946 között a Műegyetemen tanított rajzot, később a Képzőművészeti Főiskola festőtanára lett. Valójában csak 1936—1937-es római ösztöndíja után, ismételt tihanyi tartózkodások nyomán lett képes folyamatos alkotómunkára (*Pihenő*, 1938 körül); *Csónakok, Tihanyi házak*, 1930-as évek vége). E szűkszavúan, tömören fogalmazott képek és rajzok közül talán leginkább a *Pihenő* utal kortársi olaszországi hatásra (Fónyi főként Sironit szerette), de új tapasztalatait inkább más területeken hasznosította: mozaikokat alkotott. A győri templom padlómozaikján a céhjelvények motívumaiból állította össze az ornamentikát. Metlachilapokból alkotta az 1942-es műegyetemi mozaikot s az 1943-as csornai mozaik négy és félméteres figuráit. Itt is, akárcsak arcképein, csendéletein, 1060
következetesen érvényesült a rá jellemző szerkezet, a képszéleken belül maradó komponálás fegyelme; ennek rendelődött alá a tömegek, síkok rendje, a mind érzékenyebb tónusok alkalmazása. Sok-sok előtanulmány során kiérlelt motívumai további pályájára is jellemzőek maradtak.

HINCZ GYULA

Hincz Gyula (1904—) Budapesten született. Pályakezdésére döntő hatással volt két főiskolai professzora, Rudnay Gyula, aki a konzervatív képzőművészeti gondolkodás negatív modellje lett számára, majd Vaszary János, aki a modernizmus ideáljaként hatott működésének első évtizedeiben.

Korán kibontakozó kísérletező kedve új impulzusokkal gazdagodott 1926-ban, első párizsi tartózkodása idején. Bár visszaemlékezéseinek tanúsága szerint rá legdöntőbb hatással a Breton szerkesztette szürrealista manifesztum volt, első ránk maradt munkáiból egy „pánavantgarde" 184
formavilág igézete a legszembetűnőbb. Nonfiguratív kísérleteibe így már a kezdet kezdetén beszivárogtak tematikus elemek (*Gyár*, 1927), csendéletszerű beállításait viszont elvont konstrukciós készség jellemezte (*Modern világ*, 1928). Feltűnő Sturm und Drang magatartása a húszas évek legzabolázhatatlanabb egyéniségévé avatta Hinczet, ilyen minőségben szerepeltették az UME (1928-tól) és a KUT (1929-től) kiállításain is. Kassák pedig nagy sikerű, Tamás Galériában rendezett tárlata után (1929, Mészáros Lászlóval és Máttis Teutschcsal közösen) figyelt fel a Nyugatban arra a fiatal művészre, akinek „színeiben és formáiban fönntartás nélkül érezni az erőt, ami magasra törő, és maradék nélkül ki akarja fejezni magát".

Az évtizedfordulón az expresszív-szürrealisztikus-kubisztikus formanyelvhez még egy negyedik is társult Hincz művészetében. A Párizsban megismert Severini, majd Prampolini hatása az 1929-ben kapott római ösztöndíj eredményeképpen elmélyült és kiszélesedett. A harmincas évek elején Hincz stílusa tehát éppoly radikálisan megváltozott, mint a vele egy idős római ösztöndíjastársaké, csakhogy e változás határait nem a posztimpresszionizmus és a klasszicizmus között kell keresni, hanem a kései futurizmus és a purizmus között. E korszakból csak gyér számú mű maradt — többségük a festő műtermében az ostrom alatt elpusztult —, de a *Futók* (1931), a *Római jegyzet* (1930) és a *Labdázók* (1931)

című festmények jól bizonyítják a fiatal művész vehemens vonzalmát a modernizmus önújító tendenciái iránt.

A hivatalos művészetpolitika mellőzése, valamint a szocialista művészcsoporttal való egyre erősebb
597, 681 kapcsolat természetesen a festő modernségkoncepcióján is módosított. Egyre erőteljesebben kereste a
781, 878 szenvedélyekkel telített figurativitás felé vezető utat. Az érési folyamat eredményeképpen lett Hincz Gyula felszabadulás utáni képzőművészetünk egyik legszínesebb, legnépszerűbb mestere.

KERÉNYI JENŐ

Kerényi Jenő (1908—1975) Budapesten született. Pályafutása, legalábbis a nyilvánosság számára, viszonylag későn, a harmincas-negyvenes évek fordulóján kezdődött. Érettségi után az Iparrajziskolára iratkozott be, s csak 1931-ben lett Bory Jenő növendéke a Képzőművészeti Főiskolán. Tanulmányait 1937-ben Rómában, az Akadémia ösztöndíjasaként folytatta.

A szakmai körök, a művészek azonban már előbb is számon tartották. Munkái már az Iparrajziskola végzős növendékeinek tárlatán feltűntek. Az 1936/37-es tanévben, majd 1938/39-ben Bory tanársegéde volt. A római tartózkodás alig hatott rá; az Országos Ösztöndíjtanács szűkszavú jelentésében kinti
822, 825 működéséről csupán annyi áll, hogy „több kompozíciót készített", több tanulmányutat tett. Valóban, a korabeli kritikákat és tanulmányokat szemügyre véve, szinte egyedüli kapcsolódásként Medgyessy Ferencet és az általa reprezentált magyar szobrászfelfogást látjuk említeni, az újabb irodalomban pedig — a feltehető higgadtabb vizsgálódások után — Rodint, Bourdelle-t, Maillolt, Meštrovićot, valamint — Itália mégiscsak felbukkan — az etruszk szobrászatot.

Radocsay Dénes 1942-ben fogalmazott értékelése szerint Kerényit „kizárólag és következetesen az
933 érdekli, ami a szobrászat körén belül oldható meg", ettől nem tér el „sem a festőibb, sem a több sikerrel kecsegtető naturalizmus felé". Munkásságát azonban épp e következetesség nyomán ismerték el a csoportos tárlatokat követő s egyetlen — 1941-ben a Tamás Galériában rendezett — egyéni bemutatkozását méltató írások. A magánszemélyek után elsőként a főváros lépett a vásárlók sorába.
1065 Több mint tíz Kerényi-kisplasztika került a Fővárosi Képtárba.

Első nagyméretű szobra az állami megbízás nyomán Lévára készített hősi emlékmű volt. A kőből faragott s bizonyos „turáni" jegyeket is magán viselő kompozíció sikert hozott. Számtalanszor reprodukálták a képeslapok, számos nyilatkozatot kértek a művésztől az újságok, s 1942-ben neki ítélték az egyik Zrínyi-jutalmat. Fontosabb azonban, hogy képességeire fölfigyeltek. A lévai szobor két másik megbízást is hozott: Székesfehérvárra a *Kobzos* és *Juliánus barát* alakját a maga kész terveiből választhatta kivitelezésre. A két elpusztult szoborról készült korabeli felvétel alapján úgy tetszik, hogy e művekben már megérlelődtek Kerényi későbbi szobrászatának legjellegzetesebb sajátosságai.

KOCSIS ANDRÁS

Kocsis András (1905—1976) Kolozsváron született. Négyesztendős korától Budapesten élt. Nehéz gyermekkorában napszámosmunkával kellett a kenyerét megkeresnie. Mintázni amatőrként kezdett, s e képességének birtokában iratkozott be 1922-ben egy faipari szakiskolába, majd 1924-ben az Iparművészeti Iskolába, ahol két éven át díszítőszobrászatot tanult Simay Imrénél és Mátrai Lajosnál. 1926-ban a Képzőművészeti Főiskola növendéke lett: 1928-ig Pásztor János, 1931-ig Kisfaludi Strobl Zsigmond tanítványa volt. Első bemutatkozása az 1926-os budapesti angol—magyar kiállításon volt *(Merengő)*. 1927-ben ezüstérmet kapott a Faluszövetség tárlatán. Első szobra 1937-ben került köztérre: Újpesten avatták fel *Anya gyermekével (Magyar fájdalom)* című művét. 1939-ben Balló Ede-díjat — egy
961 ötezer pengő értékű utazási ösztöndíjat — kapott. A Sportcsarnok reliefjére kiírt pályázatot 1941-ben
893 nyerte meg, műve 1943-ban lett kész. Nyíregyházán 1941-ben avatták *Pásztorlány* című szobrát.
909 Munkássága — a korabeli művészeti írások szerint is — a naturalista mintázás jegyében indult, s így simult bele a korabeli plasztika összképébe.

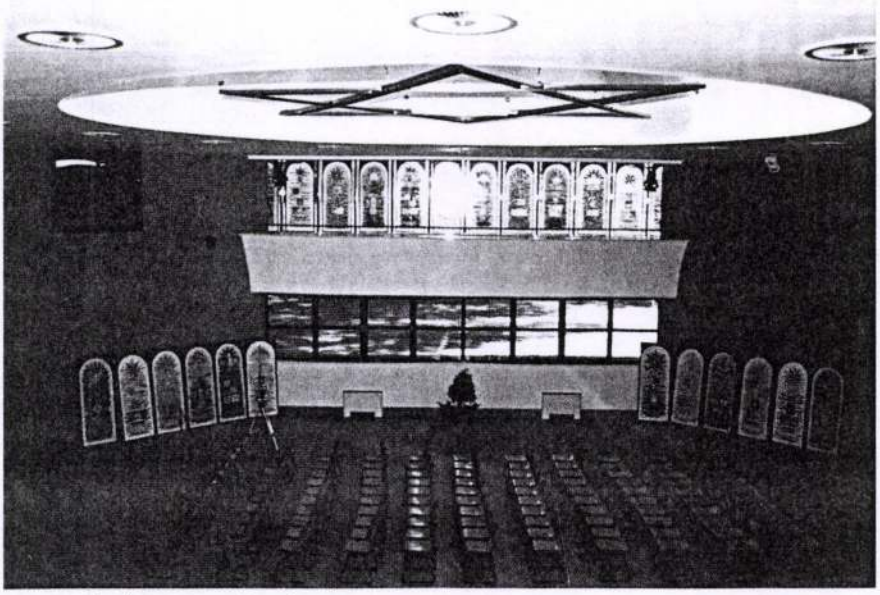

A 12 ZSIDÓ TÖRZS (Rác Andrással) 1998
Színes, tört üveg, 12 × 195×80 cm (Budapest XIV., Laky Adolf utca 38–40., Scheiber Sándor Általános Iskola és Gimnázium).

1998 Szarvas, Zsinagóga, Ötrészes kompozíció – üvegablak
1998 Budapest XIV., Laky Adolf utca 38–40., Scheiber Sándor Általános Iskola és Gimnázium, A 12 zsidó törzs (Rác Andrással) – színes, tört üveg, 12 × 195×80 cm
2001 Budapest XIV., Laky Adolf utca 38–40., Scheiber Sándor Általános Iskola és Gimnázium, Ünnepek (Rác Andrással) – színes, tört üveg, 195×90 cm

Bibliográfia / Bibliography:

1954 Artner Tivadar: ~ kiállítása. *Szabad Művészet* 1954(12)
1962 Láncz Sándor: ~. *Művészet* 1962(3)
1965 Frank János: Kiállítási napló. *Élet és Irodalom* 1965.
1966 *Művészeti Lexikon, 2. kötet. F–K.* Budapest, Akadémiai Kiadó. 360.
1972 Oelmacher Anna: Műteremlátogatás ~ festőművésznél. Ötven év – tíz jelentős mozaik falkép. *Magyar Nemzet* 1972. február 25.
1972 Horváth György: Murális tervek és anyagkísérletek. *Magyar Nemzet* 1972. május 12.
1974 Csapó György: A mozaik művésze. *Új Tükör* 1974.
1975 Sós Zs.: Festés kővel. *Új Élet* 1975. november 15.
1976 Mucsi András: *Bevezető.* ~. (Katalógus)
1981 Sárközi Zoltán: ~. (A MNG Műhely-sorozata, 81. aug. 1–31.) *Művészet* 1981(8)61.
1982 Mucsi András: *Bevezető.* ~ *kiállítása.* Szentendre. (Katalógus)
1990 Csapó György: ~. Budapest, Képzőművészeti Alap Kiadó.
1990 György Péter–Pataki Gábor: *Az Európai Iskola.* Budapest, Corvina Kiadó. 7, 106, 154, 232.
1990 Kiss Joakim Margit: *Bevezető.* ~ *kiállítása.* Szentendre. (Katalógus)
1997 *Kortárs Magyar Művészet. Körmendi–Csák Gyűjtemény. Válogatás 1945–1997.* Budapest, Körmendi Galéria. 158–165.
1997 Tőkeiné Egri Margit: ~ *önmagáról.* Budapest, Körmendi Galéria.
1999 Pataki Gábor–Matits Ferenc: ~. Budapest, Körmendi Galéria, PolgArt.
1999 Prokai Gábor: ~ és Izrael fiai. Üvegablak az új zsidó gimnáziumban. *Magyar Művészeti Fórum* 1999(1)18–19.
1999 Dárday Nikolett: A szarvasi Zsinagóga ~ üvegablakaival. *Magyar Iparművészet* 1999(2)4–5.
2000 *Kortárs Magyar Művészeti Lexikon, 2. kötet.* Budapest, Enciklopédia Kiadó. 100–101.
2002 *Révai Új Lexikon, 9. kötet.* Szekszárd, Babits Kiadó. 599.

HINCZ GYULA

Budapest, 1904. május 17.–
Budapest, 1986. január 26.

1922 és 1929 között tanult az Magyar Képzőművészeti Főiskolán, mestere Rudnay Gyula és Vaszary János volt. 1946-tól 1949-ig a Magyar Iparművészeti Főiskola, 1949 és 1963 között a Magyar Képzőművészeti Főiskola tanára, 1958 és 1963 között a Magyar Iparművészeti Főiskola igazgatója volt.
Mind a festészetben, mind a grafikában, mind a murális ágazatokban jelentős munkásságot kifejtő alkotó. Hat évtizedet átfogó, alapvetően kísérletező, mozgékony művészete számos stíluskorszakot ölel fel. A monumentális ágazatokban alkotott művei sorában (sgraffito, mozaik, gobelin) kiemelkedő jelentőségűek a hetvenes években megvalósult üvegablakai.
Az UME (1928-tól), a KUT (1929-től), a Magyar Népköztársaság Művészeti Alapja (1952-től) és a MKISZ tagja volt.

He studied at the Hungarian Academy of Fine Arts tutored by Gyula Rudnay and János Vaszary in 1922–29. In 1946–49 he taught at the Hungarian Academy of Craft and Design, in 1949–63 at the Hungarian Academy of Fine Arts. In 1958–63 he was the director of the Academy of Craft and Design.
His contributions to painting, graphic art and the mural branches are equally considerable. His basically experimental, agile art of six decades includes several stylistic periods. Among his monumental works (sgraffiti, mosaics, gobelins) his glass windows of the '70s are of outstanding importance.
He was a member of UME from 1928, of KUT from 1929, of the Hungarian Art Fund from 1952, and of MKISZ.

Díjak, ösztöndíjak / Prizes, scholarships:

1930 Római Magyar Akadémia ösztöndíja, Róma
1935 Zichy-díj
1952 Munkácsy-díj
1957 Munkácsy-díj
1958 Kossuth-díj
1964 Érdemes Művész
1968 Kiváló Művész
1984 Magyar Népköztársaság Babérkoszorúval Ékesített Zászlórendje

Művek közgyűjteményekben / Works in public collections:

Budapest, Magyar Nemzeti Galéria
Budapest, Petőfi Irodalmi Múzeum
Eger, Dobó István Múzeum
Győr, Xantus János Múzeum

HINCZ GYULA FESTMÉNYEIRŐL

Kevés annyira sokoldalú művész van modern képzőművészetünkben, mint Hincz Gyula: festő, grafikus és szobrász, aki elmélkedő emberként kíséri figyelemmel korunk problémáit s törekszik hozzászólni azokhoz. Ezirányú gondolatait ő maga foglalta össze 1966-ban a Kulturális Elméleti Munkaközösségnek a szocialista realizmusról közzétett tanulmányához adott nyilatkozatában: „. . . nem a művészetet kell tanulmányoznunk és hasonlítgatnunk, hanem a modern életformát kellene jobban ismernünk . . . környezetünk és egész életünk *iparosodik* — indusztriális jellegűvé válik. Ha a konvencionális művészet helyett azt az aszfaltot nézem, ahol ez a modern ipari társadalom felnő, akkor nem kerülhetem ki a magunk által felfedezett világ új dimenzióit, a tér és idő új képét, az új társadalmi, természeti, tudományos megismeréseket. Nem kerülhetem ki az emberiség valóban reális sorskérdéseit sem . . . A művészet nem térhet ki e mélyebb és valóságosabb feladatkör elől, mert ugyan milyen banális kérdés ehhez mérve az, hogy a nagymarosi öblöt érzékletesebben vagy elvontabban festem-e meg!"

A nyilatkozat mögött negyven évi munkálkodás szolgál fedezetül: gondolat és mű, szó és tett egysége, melyet a tehetség emel példamutatóvá: így válik az alkotás maradandóvá.

Mégis, vagy talán épp ezért, nagyon nehéz megvonni fejlődésének vonalát. Találóbbnak tűnik egyébként, ha a vonal helyett spirálisról beszélünk: valamiféle spirális alakban fejlődött művészete, melyet a társadalmi érdeklődés és a modernség kettős, de egy tőről fakadó gondjai táplálnak. A társadalmi érdeklődés az az éltető erő, mely Hincz Gyula művészetét újból és újból a közérdekű felé tereli, s a modernség elve az, amely segít abban, hogy ez az érdeklődése a művekben ne váljék puszta illusztrációvá, hogy képes legyen gondolatait adekvát módon kifejezni. S ha e kifejezés néha töredékes is marad, ha nem is mindig könnyen követhető, mindig igyekszik lépést tartani a gondolat modernségével, mai formát keres és talál számára. Ez különíti el művészetét a kortársak jelentős részétől, emeli föléjük, rokonítja a barát Dési Huberével, bár Hincz Gyula más osztályalapról indult el, s ennek következtében másként fejezte is ki akkor gondolatait.

Nem mentes művészete a kitérőktől sem. Ezeknek okait ma már nem könnyű kitapintani: a megélhetés gondjai, a bizalmi válságok, ki tudhatja ezt pontosan? Az azonban tény, hogy nehéz már ezeket lehántani az életmű fővonaláról, különösen, hogy a művek nincsenek együtt, s az áttekintés emiatt erősen hézagos. Így a méltatás is szükségszerűen magán kell, hogy viseljen egy bizonyos fokú elnagyoltságot, darabosságot, melyet az indokol, hogy művek híján sokszor csak az elbeszélés vagy a fennmaradt kritikai írás segít a hézagok pótlásában. Annak meghatározása is rendkívül problematikus, hogy mi a kitérő és mi nem az: ma annak tűnő alkotásokról később kiderülhet, hogy szervesen kapcsolódnak előző és következő művekhez. Így a jelen írás korántsem a teljesség és nem is az utolsó szó kimondásának igényével készül — sokkal inkább első változat, melyet később majd még ki kell teljesíteni, be kell fejezni.

Hincz Gyula 1922-ben kerül a Képzőművészeti Főiskolára Rudnay Gyula tanítványaként, majd elhagyja a főiskolát és mint Vaszary-növendék tér oda vissza. 1926-ban Itálián át Párizsba megy, itt nagy érdeklődéssel szívja magába mindazt, amit lát: Picasso, Braque, Matisse, az alakuló szürrealisták művészetét. Az elsők egyike, akik Breton manifesztumát Pestre hozzák. 1928-ban vesz részt első alkalommal csoportkiállításon: a Munkácsy-céh I. kiállításán és az UME kiállításán. Ugyanebben az esztendőben kiállít Berlinben a Sturmnál, ebben a század elején alapított folyóirat mellett létesített galériában, amely a századelő avantgardizmusának fontos bemutató központja volt. Noha e galéria 1928-ra kiemelkedő

Hincz Gyula: Szabad Május 1. — Le 1er mai libre — Свободный первомай

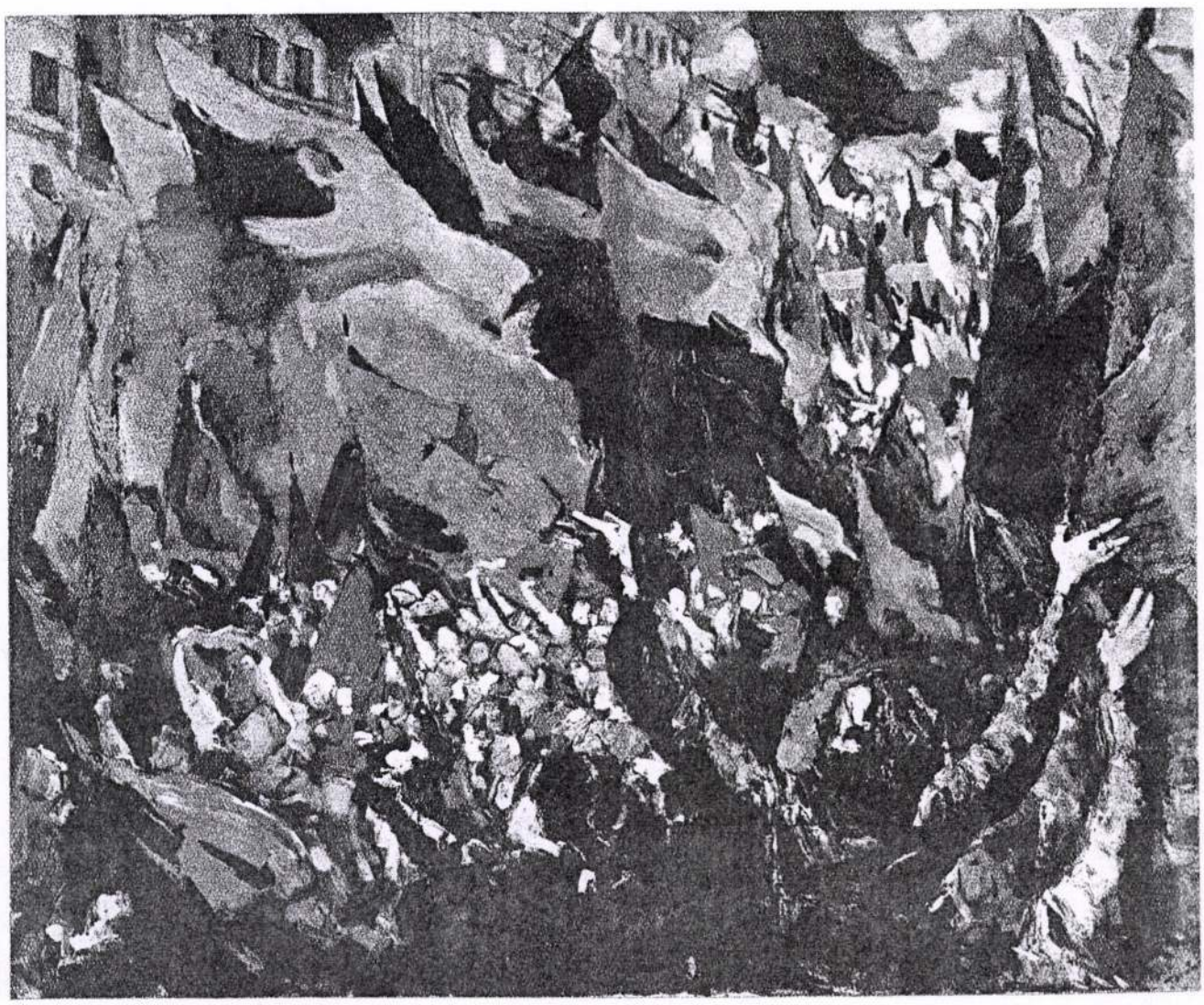

nemzetközi szerepéből már vesztett, mint a német expresszionizmus egyik központja jelentős maradt. A fiatal művészre, töprenkedései közepette hat a kubizmus, az expresszionizmus. A régi vásznak lappanganak, nehezen hozzáférhetők: így ő maga kíséreli meg egy-egy régi alkotását újból megalkotni. A nézőnek azonban nincs összehasonlítási alapja: nemigen lehet felmérni, mi az eredeti és mi a rávetített? Egyik műve a *Visszaemlékezések* sorozatból — ilyenekkel szerepelt a Sturmnál — non-figuratív. Az egész vászon alapja fekete, középen arany paletta-forma, ebbe belekarcolva a paletta kerületével párhuzamos körvonalak. Az egészet nyolc fehér, függőlegesen vonuló hullámot vető vonal metszi. Balra lent, alul piros pont körül arany amorf forma, benne spirálisan vonuló kék vonallal, jobbra pedig kék-fehér színfoltok. Legalul, a paletta alatt két arany háromszög, egymásra támaszkodó csúcsokkal, benne kék és piros foltok. A mű a vonalak hullámzására, az arany-fekete színekre épül, melyet a fehér támogat, s a piros és a kék. Hatása, mint valami modern ikon, a domborodó, homoruló formák az emberi alakok, a piros és kék színek a két nem elvont jelenítései. A hullámvonalakkal, az érintkező háromszögekkel a szerelmet fejezi ki elvont formában.

1929-ben két művel szerepel a KUT kiállításon, a *Csendélet biliárddal* és a *Madarak* című képekkel. Szereplésére felfigyel a kritika, s vita kerekedik képei felett. Rabinovszky Máriusz a Nyugatban úgy jellemzi Hinczet, mint aki a „bal szélsőséget" képviseli a kiállításon és óvja őt a végletes absztrakció teljes meddőségétől. „... jó ritmusérzéket, szolíd vonalvezetést, ízléses színfantáziát hoz magával..." írja róla, nincs szüksége a túlzott elvonatkoztatásra. Vitába száll vele Kassák, aki ekkor tér haza és friss szemmel járja a kiállításokat: „... unalom, mindenütt az egyhangúság unalma..." Két művészre figyel fel: Medveczkyre és Hinczre, közülük Hinczet tartja a tehetségesebbnek. Azt írja róla: „Kiállított munkái még nem érettek, festőjük nyakig benne van a különböző művészi áramlatokban... szinte az egész ember itt gyötrődik a néző előtt..." S amit külön ki kell emelni írásából: „... munkáin át megérezhető, hogy ez a fiatalember elmozdíthatatlan gyökereket akar ereszteni a körülötte levő világba..." 1929 májusában a Tamás-galériában állít ki Mattis Teusch Jánossal és Mészáros Lászlóval közösen, majd a következő évben a KUT kiállításán szerepel ismét. Ez évben elnyeri a Szinyei Társaság Nemes Marcell-díját és római ösztöndíjat kap.

Közel háromnegyed évet tölt Rómában: ott ekkor virágzik a novocento, mely a magyar római iskolások festészetére hatott olyan döntően, s mint túlélő mozgalom, él még a futurizmus. Nehéz ma már megállapítani, hogy a sok benyomás: a régi festészet, szobrászat és építészet emlékei és a modern művészet alkotásai közül mi hogyan hat rá. Kétségtelen azonban, hogy Rómából hazajövet alig dolgozik, tele van problémákkal, melyeknek megoldását keresi. A neoklasszicizmus anachronizmusa nem elégítette ki; a futurizmusnak a tér-idő problémára adott válasza azonban mélyen érintette, ha megoldásukat nem is tudja elfogadni. Úgy érzi, hogy ez az a központi kérdés, amelynek adekvát megoldása korszerűvé képes emelni a modern festészetet. „A művész emelkedjék fel a kor tudománya színvonalára, mint egykor Leonardo — mondja —, az életről szóló ismereteink, maga az élet is bonyolultabbá váltak, az időről és térről való ismereteink is bonyolultabbak lettek, s nekünk eszerint kell alkotni." Ez a problémakör, ha kitérőkkel is, vezette őt a teljes non-figurációhoz. S noha, mint egy 1955-ben adott nyilatkozatában mondja, „a magamfajta művésznek a múltban is voltak társadalmi vágyálmai" — ez akkor nem vezette el őt a társadalmi problémákkal való közvetlen szembenézésig. Pontosabban, ez a szembenézés egyfajta szembenállássá vált, épp az absztrakció jellegéből fakadóan, melyet a hivatalos rezsim nem fogadott el. Ez érthetővé teszi, hogy Hincz Gyula piktúrája a formakísérletek széles skáláján át vezetett. *Fehér út* című alkotásán, mellyel 1936 elején a Nemzeti Szalonban rendezett KUT-kiállításon szerepelt, a táj kubisztikus formavilágú, az 1938-ban festett *Barázdált földek* mozgalmas, kifejező színeivel expresszionista hagyományra utal; az 1943-ban készült *Feleségem* című képén szelídebb, rajzos fogalmazású arcra épülnek a színek, melyek hangulati-tartalmi elemet hordoznak. Közben, előtte is, utána is jelentkezik elvontan fogalmazott képekkel. Így a KUT 1934-ben rendezett IV. kiállításán azzal a megjegyzéssel említik képeit, hogy „absztrakt kompozíciói hatalmas festői temperamentum lázongásairól adnak számot." Az Ernst 1938-as csoportkiállítása alkalmából pedig b. a. (Bálint Aladár) úgy méltatja, mint aki

Hincz Gyula: Fotel előtt — Devant le fauteuil
Перед креслом

„... mellőzi képein a tárgyiasan ábrázoló rajzot... valójában nem a rajz, hanem a tőle különváltan élő szín a területe... egy-egy szín futamait játssza meg hangulatképein, némelyik képe egy-egy hegedűetüdre emlékeztet, ilyen címmel: „változatok egy húron a legfelső fekvésben". Gyöngéd és kellemre törekvő, légies, sőt leheletszerű..." Érthető ezek után, hogy „A magyar festészet forradalmárai"-ban Pogány Ö. Gábor így summázza művészetét (1947-ben): „... Festményei és rajzai a látomásszerűségnek, a lenyűgöző révületnek olyan bámulatos erejű remekei, hogy a logikai indokot nem is látja szükségesnek a műélvező alaposabban kikutatni... különös stílusa, mely a szerkesztő találékonyságnak és az elemzőképességnek sajátos találkozásából fejlődött, a képzőművészeti balladák izgalmas világába vezet... (ez a kifejezés) inkább a drámaiságot jelenti, azt a bátor mozgalmasságot, korlátlan ötletességet, mely folytonos meglepetést tartogat a szemlélőnek... Új összefüggések, önálló törvények és váratlan helyzetek emelik ki a mindennapiságból s biztosítják számára a mindenható eredetiséget..." A látvánnyal, a természeti formák képbe rendezésével való szüntelen küzdelme jellemzi e kor-

Hincz Gyula: Afrika

szakát, midőn a végletességek nem csupán a néző, de maga a művész számára is „szellemi ostromállapotot" teremtenek: küzdelmet valami megnevezhetetlenért, a meglevő *ellen*. Ez a „valami más" nem elég konkrét ahhoz, hogy határozott irányba vonzza, befolyásolja mozgékony szellemét — a meglevő viszont eléggé erős ahhoz, hogy taszítsa őt. Ehhez hozzájárult már említett barátsága Dési Huber Istvánnal, akivel egy időben együtt laktak, s az a világlátása, mely a római iskolától olyan gyorsan eltaszította és egy polgári radikális álláspontra juttatta el. E radikalitás egyik szép szülötte az 1947. *Versek*, mely a színekre épült, minden tárgyias elem nélkül. A fő tétel középen a fekete, jobbra mellette ragyogó pirosok, másik oldalon pedig kékek és lilák ellensúlyozzák egymást. A fekete mezőben két élénkzöld, felfelé keskenyedő folt látszik, alatta pedig kígyószerű kobaltkék vonal húzódik a bal oldali zöld felé. Legalul a sárga szín fogja keretbe és emeli meg az egészet. A mű lényege a hangulatilírai tartalom, melyet a színek összecsengése — akár csengő vers — vált ki.

A fordulat Hincz Gyulánál is 1949-ben következett be: visszatérése a figurális ábrázolás problémáihoz. 1946-tól az Iparművészeti Főiskola, majd 1949-től a Képzőművészeti Főiskola tanára. Nem adja föl azt az igényt továbbra sem, hogy a valóságot költőileg újraalkossa; e mellett azt tűzi maga elé célul, hogy az új közönséget minél gyorsabban elvezesse a vizualitás azon fokának a megértésére, ahol ő maga is áll. Ehhez azonban szakítania kellett ezoterikus alkotó formáival és érthetőbb alkotásokban kellett szólnia. Lelkiismeretesen lát hozzá e feladathoz. Természetstúdiumokat, fiziognómiai tanulmányokat, bányászportrékat, bányászjeleneteket — néhány portrészobrot is — készít, mintegy előkészítésül a hatalmas pedagógiai kísérlethez. A megszülető képek formanyelve gyökeresen különbözik a korábbi alkotáséitól — eleinte színességét is elvesztette. Ezt azonban hamarosan felváltják nagyon lendületesen komponált alkotásai, melyeket éppen e lendületességük miatt befejezetlenséggel vádoltak. Ezzel a ma már érthetetlen problémával akkortájt sok papírt töltöttek meg; különösen élesen merült fel e vád *Szabad május* 1. című képe ellen, ahol éppen az ünnep vidám kavargását, az érzelmek szárnyalását örökítette olajbá. „Befejezettségen" a részletek naturális hűségű kidolgozottságát értették: ennek hiányát rótták fel. A kép erénye azonban éppen mozgalmasságában, a színes foltokra épülő vidám kavargásban rejlik, ezeknek szárnyaló ritmusa fejezi ki a mozgalmasságot. Az ez időtájt keletkezett művek óhatatlan — mert kényszerű — illusztrativitása szöges ellentétben állott Hincz Gyula célkitűzéseivel; érthető tehát, ha szabadulni igyekezett tőlük. Ha e művek egy kitűzött pedagógiai célt szolgálhattak is, annak az alkotói programnak, melyet maga elé tűzött, nem felelnek meg semmiképpen sem. Új szinten, most már növekedett társadalmi felelősségérzettől áthatva és meggazdagodott gondolati tartalommal tér vissza régebbi kereséseihez. A jelenség epidermikus megjelenítésén át kívánja megmutatni a dolgok belső világát; az egészen leegyszerűsítettől tör a bonyolultabb felé, s így keresi lépésről lépésre a megoldást. A *Visszaemlékezések* sorozatban újrafesti — többek közt — egy korai, a harmincas évek elejéről származó csendéletét: ezen a plasztikus formát dekoratív térben kívánja ábrázolni a statikus, centrálperspektivikus térábrázolás szellemében. Az asztalra helyezett váza eleje ki van törve, s pontosan érzékelhető a test belső görbülő tere. Visszatér ismét a problémához a 46—48-as években. Ekkor már sokkal bonyolultabb, dinamikus a tér, s a nézőpontok is változóak: a formák befelé, illetve kifelé hajlanak, s ezzel jelzik az egymás mögötti síkok mozgását, míg felül a végtelen felé nyílik ki a tér. Ide sorolható a *Csendélet repülő madárral* című képe is, melyen teljesen leegyszerűsített formákkal operál: az asztalon liliom, felül

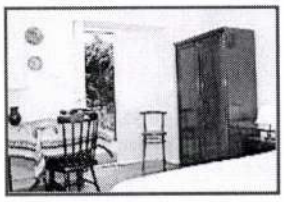

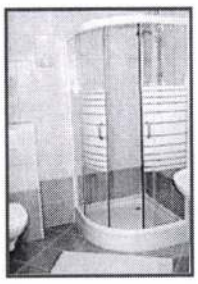

| Jelmagyarázat a piktogramokhoz | Balatoni szálláshelyek | Hirdetési információk | www.revfulop.hu - 2010 |

Lap tetejére

szálló madár, ez balra előrebólint fejével, a virág jobbra lefelé mutat, ezzel jelzi a téri mozgást.

A tér-idő probléma megragadására festette meg sorozatát az emberi konverzációról: a hírközlés gazdagságáról a végtelen térben. Az egyik képen a végtelen vonalak sokaságából formálódik maga a tér, egy másikon az alap a traverzek és az általuk kibocsátott hanghullámok rendszere, rajta egy vékony rajzú fej s egy kinyúló kar, mint kibocsátó és apercipiáló. Egy harmadikon piros-sárga alapon, nagy zöldekkel, fekete vonalak futnak össze a belső térben, itt helyezkedik el az emberi fej, mely ezeket felfogja. Egy negyedik az előbbinek a variációja: az ember a jelzések tömegét hordozza, új célokig ér el, felidéződnek emlékképei is. A folyamat rendkívül összetett, mert a tudati koncentráció millió jelzésen alapul, a régi és új jelzések egyszerre jelentkeznek. Középen maga az ember is megjelenik, zöld alapból kiemelkedve, feje kissé kubisztikusan hat, ahogy a formák a végtelen térben torzulnak, melyben nincs többé optikájuk. A sorozat végső tagja egy óriási hálórendszert mutat, mögöttük a nap, a formák zöld, sárga, vörös színben lebegnek, áttűnnek a hálórendszeren, előbuknak és újból eltűnnek; a kép szélén két kéz öleli magához a világot, melyben a vörösből, zöldből, lilából fehérbe váltó terek egymásba kapcsolódnak, s a két kéz mintegy magához vonja a világot. Így elmondva — még megfestve is kissé — sterilnek hat az egész; ennek oka a téma különössége, szokatlansága mellett a társadalmilag kialakult jelrendszer hiányában is van, amely megnehezíti, néha szinte lehetetlenné teszi a gondolat közlését.

Társadalmi érdeklődése most már nem elvont képekben, hanem rendkívül színes, tematikus alkotásokban jelentkezik. *Afrika* ciklusában a felszabaduló fekete földrész gondjairól szól. Ide tartozik a *Szenegáli lány*, a *Népek barátsága* — s különösen említésre méltó a *Lumumba* című műve, melyen néger siratóasszonyok állnak körben és siratják a halott vezért, akinek feje áttetsző szellemként jelenik meg a képen.

Korunk égető kérdésének ad hangot a *Háború és béke* ciklus alkotásain. A *Békét az emberiségnek! Tiltakozás az atomháború ellen* nagy vászna 1957-ben született. Középen óriási vöröshajú démon: a béke démona osztja két részre a képet. Jobb felén ül az anya gyermekével, fölötte a férfi, s mellettük a pán, sípját fújva. Bal oldalon az atompusztulás jelenetei, rombolás, dúlás — a démon kitárt karjával elfojtja a háborút. A kép színvilága erősen felfokozott, formái a görög vázákét idézik. Újabb darabja a ciklusnak *A kiáltó*, a vietnami háború elleni tiltakozás műve. Jelképekből összeépített kép: lila háttér előtt az óriás fej, két nagy tágranyitott szemében az égő tűz visszfénye verődik vissza, a két nagy pofacsont egy-egy robbanóbomba, az ordító szájban tikkadt nyelv, a száj elé emelt tiltakozó kezek is a kiáltást hangsúlyozzák. A sárga homlok, a vöröses haj a tűz visszaverődő fényeit idézik.

Egyik legösszetettebb nagy vászna — s egyúttal a legrendhagyóbbak egyike is *A világegyetem*. A kép gerincét három óriási alak alkotja: a balra álló gordonkázik, ölében egy nő nyugtatja fejét, míg a jobb szélen feléjük forduló férfi ül. Színeik erős vörösek és kékek — a két véglet — s ez hullámzik végig az egész művön. Az ülő férfi kezében nagy lencsét tart, melyben a világ mikroszkópikus képe tükröződik, erősen torzítva; a nő ölében tartott gömbön arcok sokasága jelzi az emberiség arculatának sokféleségét. A gordonkán tollak: a békegalamb tollai. A kép felső részén két hatalmas sárgás-zöldes karját felénk tároló ismeretlen sokarcú lény lép be terünkbe, a fejét jelképező körön belül arcot jelző kettős pontok és vízszintes vonalak sokasága; a középen előtérben pedig egy fordítva álló kétfejű alak, akinek egyik arca a békét, másik pedig a lángoló háborút jelképezi. E jelek-figurák kibontása a műből kétségtelenül hosszadalmas folyamat — s ezzel is a termékeny pillanat meghosszabbodását éri el. Ez a képe is, az Afrika-sorozat darabjai is, a Háború és béke-ciklus alkotásai is meghökkentenek, megráznak felfokozott színeikkel, tárgyukkal, s ezeken át mondanivalójukkal. Ezzel is kapcsolódik Hincz Gyula a modern művészet azon áramához, mely stuport kíván előidézni, sokkot, hogy felrázza az embereket közömbösségükből, nemtörődöm egoizmusuk közönyéből.

Egyik méltatója szerint „festeni annyi számára, mint a legfinomabb és legmélyebb kifejezést adni gondolatainak." E gondolat a művészet funkciója, a kifejezés szabadsága pályáján mozognak, mindenkor a társadalmi elkötelezettség szintjén. Ezek összességét érti Hincz azon a fogalmon, hogy modern művészet — s ennek egyik legjelentősebb megvalósítója hazánk művészetében.

Láncz Sándor

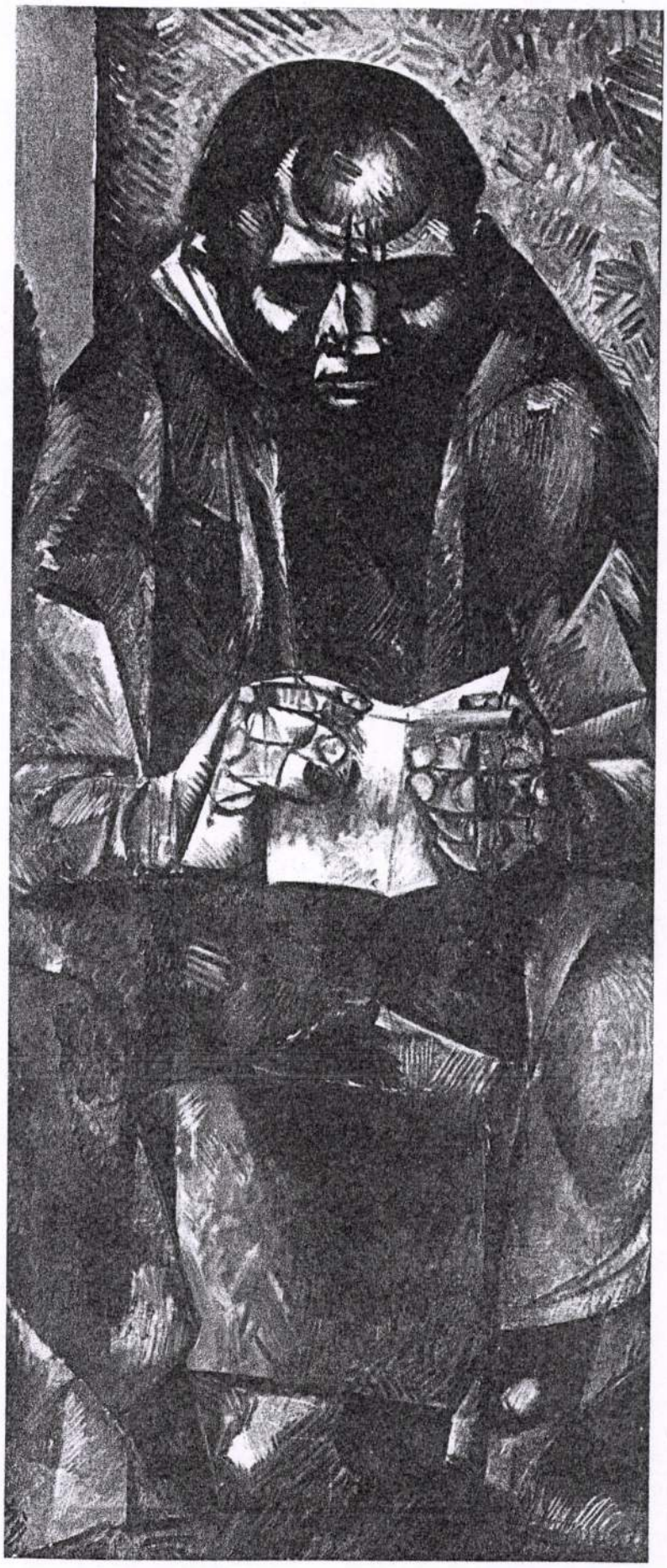

Hincz Gyula:
Kompozíció — Composition — Композиция

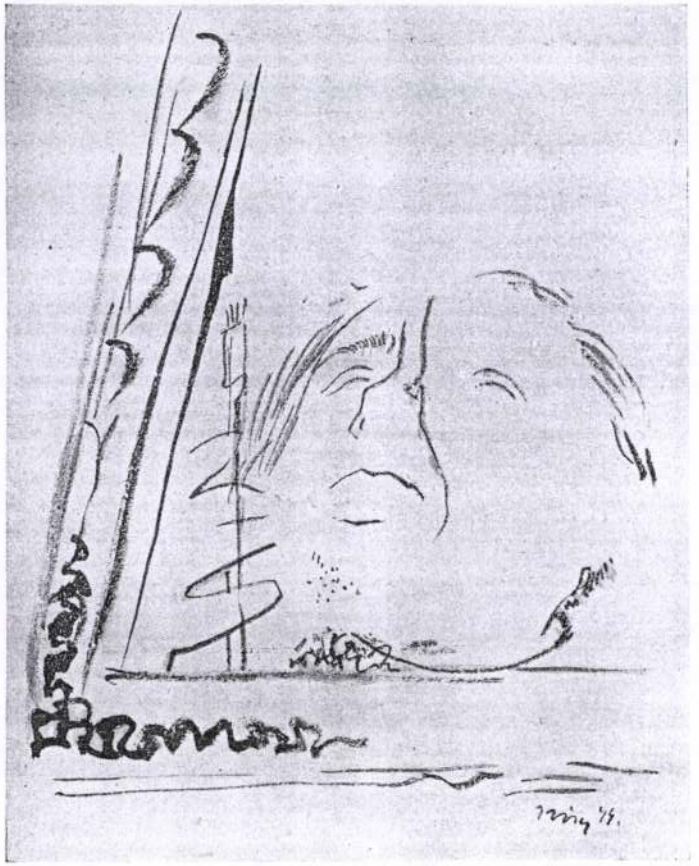

Hincz Gyula önarcképe.

A mi fiatal művészeink között nincs két egyforma festő. Van közöttük, aki jellegzetesen magyar, vagy tipikusan francia, van soraikban olyan, aki német alapossággal dolgozik, vagy könnyed olasz modorban fogyasztja palettájának dús színeit — Hincz Gyula: európai festő.

*

Vaszary és Rudnay tanítványa.

Munka közben lepem meg, negyedig kész kép festése közben. Szemérmesen megfordítja a képet, mert még kísérletnek tartja, amit senkinek sem szabad látnia.

Arcában van valami mongoloid. Sötét, puha haja rakoncátlan nemtörődömséggel hull homloka fölé.

Nehezen bírható szóra. Szavát alig hallani.

Egyéniségét egyetlen mondata jellemzi: »Budai születésű vagyok, csak *elkerültem* Pestre...«

*

— Gyermekkoromban három megrázó művészi élményem volt. Negyedik elemista lehettem, mikor egy lapban észrevettem Picasso síkokból összeállított portréját, később Mednyánszky: »Ablak előtt ülő nő« c. aquarelljét és 1916-ban Rippl-Rónai »Öregember«-ét. Wells önéletrajzára kell utalnom, mikor életemről beszélek. Olvasta Wells önéletrajzát? Egy életet nem lehet tárgyi történések szerint elmondani. A szellemfejlődés fokait kell vázolnunk.

— Ismerte Rippl-Rónait?

— Nagyon szerettem volna megismerni, nem sikerült. Ha fizikailag halott is, ma is él.

— Vannak még gyermekkori emlékei?

— Kilenc esztendős koromban lefestettem a Lógody-utcát és anyám elküldte a képet a harctérre édesapámnak... De ez nem is tartozik életemhez. Élni csak akkor kezdtem, mikor kijutottam Párisba. Itt nem az a kérdés, mit csináltam Párisban, hanem az, mit csinált Páris velem. Páris megrendítő hatással volt rám. Maga a város nem túlságosan érdekelt, de légköre annál jobban! Páris levegőjében a művészet tiszta formanyelvének legnagyobb élményét kaptam. Matisse, Braque, Picasso és Breton... Lázas érdeklődéssel néztem munkájukat. Megismertem az absztraktokat is, akik 1926-ban maguk közé hívtak. Csáky József magyar szobrászon keresztül ismertem meg Henry Russeaut. Sokat koplaltam a Rue Gregoir de Tour-on,

de mindent elfelejtettem, mikor ott álltam a múzeumban Ucello »Párisi csata« című képe előtt.

*

— Életem további és főbb állomásai Berlin, Bern és Róma, ahol nem dolgoztam úgyszólván semmit, de megnéztem mindent, ami megnézhető volt. Molnár-C. Pállal és Patkó Károlyival laktam együtt. Pietro della Francesca művei fogtak meg legjobban. Nagyon fáj, hogy mostanában nem láthatom alkotásait. 1928-ban kezdtem kiállítani idehaza. Azóta minden esztendőben megmutatom, mit dolgoztam. 1928-ban volt első bécsi kiállításom is, aztán később Belgrádban, Viipuriban, a velencei Biennálén, Oslóban, 1938-ban Londonban mutatkoztam be.

— Díjai?

— A Szinyei Társaság Nemes Marcell ösztöndíját, a Szinyei Társaság Beckói Biró jutalmát, a magyar állam római ösztöndíját, Budapest Székesfőváros Szent Margit pályázatának első díját és a főváros Aquarell díját kaptam meg.

*

— Mi a véleménye a modern művészet jövőjéről?

— A modern művészet ma már nem olyan elzárt, mint az elmult évtizedben. A modern művészet ma már nem produkál merész és nagyvonalú akarásokat, nem halad előre, mint azelőtt, hanem elmélyül az elért eredményekben. Ez az elmélyülés nem stagnálást jelent, hiszen a modern művészetben mindig lehet újat mondani. A mai művészeti élet csak látszólag eseménytelen. Mélyebben forr valami. A forma-problémák megoldása után a művész figyelme a belső világ felé fordul. A lélek, a megszületett kép megmutatja igazi mondanivalóját. Ami pedig a művészetek jövőjében a magyar művészet jövőjét illeti, azt hiszem, végre eljutottunk oda, hogy a háború után nemcsak tanulhatunk, hanem beszélhetünk is. A magyar művészet európai nivóra emelkedett, cselekvőképes lett és a háború után átveszi majd a nyugati művészeti gócpontok szerepét.

EGY ÚR A FELHŐK FELETT...

Istókovits Kálmán önarcképe

A csendes belvárosi bérház negyedik emeletén csengetek. Itt lakik a magyar piktúra egyik legérdekesebb egyénisége: Istókovits Kálmán.

Valaha régen talán Paul Gauguinnek volt ilyen lakása Maugham híres párisi regényében. Egyetlen műterem ez a lakás; talán nincs is a házhoz rögzítve, hanem valahol a ház feleti lebeg nagyon-nagyon messze az őszi gomolygó felhők szomszédságban. Szerzetes-arcú, középkorú férfi Istókovits

Csillagok laknak a szemében, minden mozdulata energiát sugároz.

Egyedül él, önkéntes számüzetésben, Budapest szívében.

Merítés a KUT-ból IX.

HINCZ GYULA

(1904–1986)

festőművész emlékkiállítása

HAAS GALÉRIA, Budapest – 2005. október 15-től november 19-ig

Csendélet – 1929 – vegyes technika, papír – 52x66 cm

Ölelkezők – 1928 körül
akvarell, tempera, papír – 57,8x42,2 cm

Római jegyzet – 1930 körül
tempera, papír – 67x45 cm

Időszerű-e a korszerű?

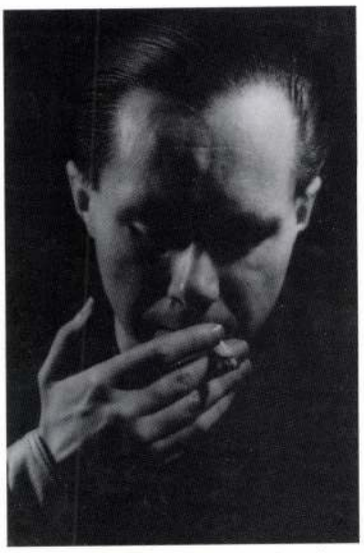

Sugár Kata fotója 1930 körül

Hincz Gyula művészete, bármilyen meglepő, ismertsége ellenére nincs megfelelően elhelyezve a huszadik századi modern művészettörténetben.[1] Monográfusai nem próbálták kontextusban vizsgálni életművét, a külföldi analógiák és hatások említése mellett természetszerűleg művészetének egyediségét igyekeztek hangsúlyozni, pedig különböző alkotói periódusaiban született művei számos rokonságot mutatnak kortársai munkáival. Festményeivel szervesen kapcsolódott a két háború közötti, illetve a fordulat évéig tartó időszak modern művészeti közegébe. Kérdés, hogy neve miért marad ki rendszeresen a huszadik század progresszív művészeinek felsorolásából (pl. Bene Géza, Barcsay Jenő, az „európai iskolások"), noha az említett művészekkel egy időben, hozzájuk kapcsolódva alkotta műveit.

Problémát jelenthet a többiek egyértelműbb művészi és emberi állásfoglalásával szemben, hogy pályája nem csak egy csapáson haladt. Említhetném például, hogy az École de Paris irányzataira figyelő, a hivatalos római iskolával alapvetően szembenálló KUT választmányi tagjaként Hincz résztvevője volt a negyvenes években a *8 festő 8 szobrász* című Nemzeti Szalonban rendezett tárlatnak, ahol a római iskolás művészek egy csoportja együtt állított ki. Egykori ösztöndíjasként azonban soha nem festett az etalonként felállított stílus, az olasz neoklasszicizmus receptje alapján, így nem is lett belőle mintaszerű római iskolás.

A húszas évek végétől a Kassák Lajos köréhez közelálló művészt 1945 után közvetlenül Kassák mellett találjuk egészen 1948-ig, a fordulat évéig, ahol útjaik jó időre szétváltak. Míg a Békásmegyeren élő művészek többségének (Gadányi, Kassák) a belső emigráció jutott osztályrészül, addig Hincz beállt a sorba, és az 1950–60-as évek elismert művésze vált belőle. Többek között a Velencei Biennálék kiemelt és hivatalos művésze volt, többszörös Kossuth-díjas, kiváló művész. Ez a választás részben eltávolodást hozott azoktól a művésztársaitól, akikkel a két háború között még szoros kapcsolatban volt. A kép azonban nem ilyen egyértelmű. A hatvanas években nemcsak műveiben, de személyi kapcsolódásaiban is visszatért az avantgárd gyökerekhez. A tanítvány, Fajó János hálával emlékezett meg róla, mivel Hincz közvetítésével jutott el mesteréhez és példaképéhez, Kassák Lajoshoz, a hatvanas években. Hincz ellentmondásos személyiség volt, egy ellentmondásokkal teli korszakban. Művei most már pőrén állnak az utókor ítélkező tekintete előtt.

Ahogy életrajza sokfelé ágazik el, úgy művészete is változatos, számos stílusban festett, képei egyúttal a korszak kurrens művészi áramlatainak visszatükröződései. Ha azokra a kérdésekre keressük a választ, hogy vajon melyik az igazi Hincz, vagy éppen milyen korszaka reprezentálja leginkább művészetét, vagy, hogy hol van az életmű csúcsa, nehezen tudnánk válaszolni.[2] Utólagosan visszanézve szinte minden korszakában magas színvonalú, invenciózus műveket alkotott, festményeinek nagy többsége ma is megállja a helyét.

Életművének talán legfeltűnőbb karaktere az időbeli beágyazottság, a korszak progresszív jelenségeihez való kötődés, az azokkal való változás. Ennek logikus következménye volt, hogy a kihívásokra gyakran a kortársainál hamarabb és merészebben reagált. A húszas évek végén készült munkáin szinte az összes izmus tanulsága felfedezhető. A szürrealisták, a konstruktivisták, az absztraktok, a puristák hatásai hol szintézisben, hol egy-egy irányzat reprezentatív képi megoldásaiban nyilatkoznak meg.

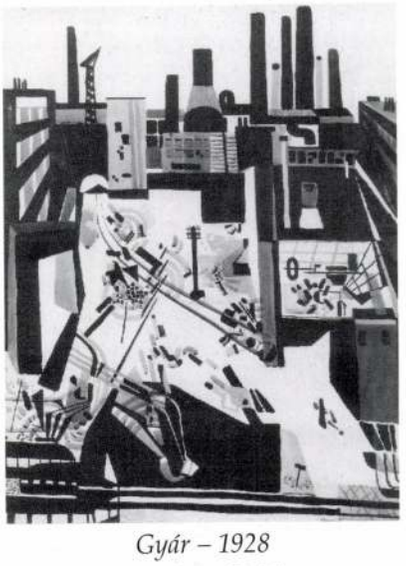

Gyár – 1928
tus, papír – 98x73 cm

A kortársaitól eltérően azonban nem a szokásos recept alapján dolgozott. Nem egy neki tetsző külföldi irányzatot választott, amelybe megpróbálta saját művészetét integrálni, előbb-utóbb rátalálva sajátos kifejezési nyelvére. Hincz sokféle ruhát húzott fel, de az mindig jól

1 A tanulmány megírásához alapvető forrásul szolgált Hincz Gyula kéziratban megmaradt önvallomása és Gerevich Éva, Bajkay Éva a művésszel készített interjúi. Pontos adataikat lásd a megadott bibliográfiában.

2 A monografikus feldolgozásokban a hatvanas évek absztrakt képeit tartják a legérettebb munkáknak. Jelen tanulmány szerzője ezzel az állásponttal nem ért egyet.

Kiállítási plakát – 1929

állt neki. Ebben igen hasonlít egykori mesterére, Vaszary Jánosra. Vaszary művészetének befogadását éppen sokfélesége, mindig aktuális stílusváltásai nehezítik meg. Művészegyéniségükben közös, hogy ugyan nem voltak újítók, de az éppen aktuális stílusirányzatokat olyan magas színvonalon hozták tehetségüknek köszönhetően, hogy néha invenciózusabb művek kerültek ki az ecsetjük alól, mint a forrásul szolgáló „eredeti" mesterektől. Ezáltal megnőtt közvetítő szerepük jelentősége, amely mindkettőjük esetében kiemelkedő jelentőséggel bírt, lévén tanáremberek is voltak.

„Vakító tehetség"[3]

Fóthy János jellemezte a 25 éves Hincz Gyulát ezekkel a szavakkal, 1929-ben, a Tamás Galériában rendezett kiállítása kapcsán, ahol elsősorban Malevics által inspirált absztrakt műveit állította ki. Még a konzervatív szemléletű kritikusok is elismerték tehetségét és bíztak abban, hogy a jövőben ki fogja bontakoztatni erős talentumát. Éppígy hitt benne Kassák Lajos, aki Hinczet 1928-ban a jövő reménységének látta. Végre megszületett az új üstökös, az új nemzedék kiváló tehetsége, a várva várt új művészet kialakítója és képviselője, akibe mindenki belevetheti bizalmát, mely a harmincas évektől kezdve különböző díjakban, ösztöndíjakban kifejezésre is jutott. Úgy tűnt, létezik egy olyan művészegyéniség, aki tehetsége révén minden irányból elfogadható volt. Hincz például nagyon jó kapcsolatban állt Dési-Huber Istvánnal és a Szocialista Képzőművészek Csoportjából számos művésszel, részt vett a Madzsar József által tartott szemináriumokon. Ugyanakkor minden művészeti konfliktusuk ellenére preferálta művészetét Gerevich Tibor, aki a háború alatt rendezett utolsó Biennálén, melyen a szövetségesek már nem vettek részt, a római iskolások mellett meghívta Hinczet is kiállítani. A többé kevésbé azonos szemléletet képviselő iskolákra, csoportokra osztott huszadik századi művészettörténetben tehát nagyon nehéz meghatározni Hincz Gyula pontos helyét.

Rudnaytól Vaszaryig

Barcsay Jenő átkérte magát Vaszarytól Rudnay Gyula osztályába, mert úgy érezte, nem kapja meg tőle azt az alapot, amivel később biztos kézzel kalandozhat a művészet világában. Hincz Gyulát viszont Rudnay tette ki felháborodottan növendékei közül, mivel merészen párizsi kéket használt a 19. századi naturalizmus színvilága helyett - útja ezután logikusan vezetett a Vaszary-osztályhoz. Ezzel egy időben a Grafikai Tanszék vezetője, Olgyai Viktor köré csoportosuló Szőnyi-kör fiataljai mellett, tematikában részben hozzájuk kapcsolódva, 1924-től alkotta lapjait, melyek expresszivitásukban, dinamizmusukban kitűntek a társaik közül. A húszas évei elején járó, a generációjában (1900 körül születettek) a legfiatalabbak közé tartozó Hincz Gyula olyan szakmai tökéletességgel és lendülettel készítette el ezeket a karcokat, hogy a mai napig méltán tarthatjuk őket a rézkarcoló nemzedék munkái között az egyik legmarkánsabbaknak. Mecénása, Rados Jenő gyűjtő-műkereskedő által Bécsből hozott Uitz Béla Luddita című rézkarcsorozata meghatározó befolyással volt a pályakezdő fiatalemberre, aki kubisztikus-expresszív lapjainál egyértelműen az aktivisták művészeti hagyományaiból indult ki. Későexpresszionizmusának köszönhetően jutottak el művei Scheiber Hugó közvetítésével Herwarth Walden berlini galériájába a húszas évek végén. A jól csengő életrajzi adat mögött húzódó valóság azonban az volt, hogy a Der Sturm ekkorra már elveszítette régi fényét, Hincz számára a kiállítás anyagi ráfizetéssel, kiállított munkái nagy részének elkallódásával végződött.

A KUT fiataljainak a kiállítása a Nemzeti Szalonban (1934)

A beérkezett Vaszary-tanítványok seregszemléjét jelentette ez a kiállítás, mellyel az UME (Új Művészek Egyesülete) lényegében elvesztette korábbi művészi súlyát a modern művészeti élet palettáján. Az egykor mesterségesen szétszakított KUT újból egyesült, Hincz Gyula régi vágya teljesülhetett.[4] Már korábban, 1932-ben sor került egy közös szemlére, de annak lehetőségét, hogy számos művel, önállóan a főhelyen jelentkezzenek az egykori „szakadárok", az 1934-es tárlat hozta meg. A Nemzeti Szalon bevezető termében Hincz hat képből álló csendéletsorozata volt látható, mellette és a főteremben Dési-Huber, Gadányi, Medveczky, Barcsay művei lógtak Vilt Tibor szobraival. „Ők öten adják meg az egész kiállítás vezérszólamát a nagyszerű Vilt Tiborral együtt" – írta a Pesti Napló kritikusa.[5] (Ehhez utólag hozzátehetjük, hogy Bene Géza vagy Freytag Zoltán művei a további termekben szintén ennek az új generációnak a hangjait erősítették.) Hincz művészetét Gadányiéval rokonították a kritikusok, elsősorban az École de Paris hatását emelték ki műveiknél. Művészetüket gyakran túl spekulatívnak, a természettől elfordulónak tekintették.

A csendélet a legmegfelelőbb szüzsének bizonyult ahhoz a „laboratóriumi munkához", mely a festészet

3 f.j.: Pesti Hírlap, 1929. május 17.

4 Elbeszélése szerint Vaszary János kiválását a KUT-ból sikertelenül igyekezett megakadályoznia 1927-ben. Gerevich Éva interjúja Hincz Gyulával

5 N.N.: Nemzeti Szalon. Pesti Napló, 1934. április 15.

alapvető kérdéseire kereste a választ, és a kubisták kísérleteiben jelentkezett először. A húszas évek végén, 1930 körül a magyar művészetben újra virágzott a műfaj, így a KUT kiállításain szereplő Munka-kör fiataljai mellett Hincznél is meghatározóvá vált. Jó barátja, Dési-Huber István a kubizmus szerkesztő gyakorlatából kiindulva alkotta meg kissé didaktikus ízű sorozatát a *Látás iskolája* című, a csendéletet analizáló sorozatában. Majd az 1933-ban megjelenő *A magyar képzőművészet új szakasza* című tanulmányában éppen a csendélet jelentőségéről való értekezésében a barát, későbbi műteremszomszéd Hincz Gyula gondolatait vette segítségül.[6] A harmincas évek első éveiben egyfajta bizonytalanság jelentkezett az imént említett festők között, az elképzelhető folytatást illetően. Ekkor Hincz is úgy gondolta már, hogy a csendélet, illetve a „csendéletiség" a modern művészet további fejlődésében elvesztette szerepét, máshonnan, az individualizmussal szembenálló alapról kell az új művészetet indítani. Hincz ekkoriban valóban elbizonytalanodott a művészet feladatát, mibenlétét illetően. Maga mondta, hogy ebben az időszakban keveset festett, inkább a Japán kávéházba járt, „teoretikus hajlandóságú, töprengő filozofikus természetű"[7] lévén, művészetelméleti kérdésekkel foglalkozott, gyakran vetette papírra gondolatait, melyet Dési-Huberrel közösen meg is beszéltek. Tehát a kiállításon bemutatott csendéletsorozata, mely feltehetően 1933-ból származik, részben az előző korszak lezárásának is tekinthető.

„Szerelmes lettem a természetbe"(Hincz)

Kállai Ernő előszavával jelent meg a *Mai fiatalok* című tárlat katalógusa 1938-ban, a Tamás Galéria 100. jubileris kiállítása alkalmából. A kiállításon Hincz Gyula is részt vett két alkotásával. Az 1934-es KUT tárlatán szereplő fiatalok mellett Ilosvai Varga István, Kelemen Emil, Paizs Goebel Jenő is kiállított. A katalógus előszavában Kállai azt a romantikus hevületű új generációt köszöntötte, melynek művészeti előzményei Bohacsek Ede, Nemes Lampérth József, Gulácsy Lajos és Derkovits Gyula művészi szemléletében lelhetők fel. „Valamennyiőjükre jellemző az a természethez való ragaszkodás és emberi közvetlenség, amely a magyar művészetnek immár száz esztendő óta nemzeti hagyománya." Egyfajta új expresszivitás képviselőit látta bennük. Az elméleti útvesztőkből kikerült Hincz számára is megoldást hozott a természetben való újbóli merítkezés lehetősége.

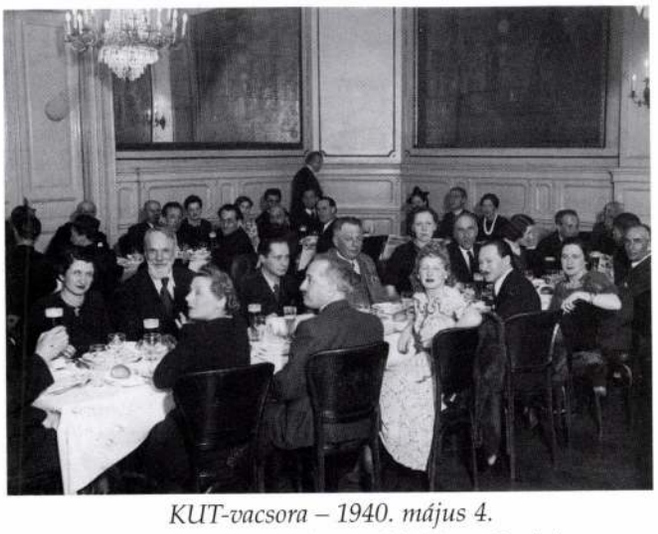

KUT-vacsora – 1940. május 4.
(Szemközt balról a harmadik Hincz Gyula)

Hincz Gyula a vele folytatott beszélgetés során a nyolcvanas években már nem emlékezett erre a kiállításra. Noha nagyon jelentős volt abból a szempontból, hogy egy közös művészi gondolat manifesztálódhatott benne, mely immár nem az izmusok talaján, hanem a természethez közelítve találta meg a maga megfelelő kifejezési formáját. Egyfajta egzisztencialista és esszencialista festészet alakult ki, mely párhuzamban állítható Kállai Ernő bioromantika elméletével, melyet ki-ki a maga temperamentuma szerint alakított. Hincz ebben a mezőnyben „valószerűtlen" színharmóniáival tűnt ki. A vegetáció festésének a legmegfelelőbb műfaja a tájkép lett, mely a közelgő világégés hatására egyre inkább alkalmasá vált az emberi félelmek és szorongások kifejezésére. Ezek a művek modernitásuk ellenére a legmesszebbre vitték festőinket a stílusok világától. Hincz Gyula Szentendrén, majd a Balatonnál, végül Erdélyben festette lenyűgözően szép tájképeit, melyekkel kiérdemelte a művészetére alkalmazott „érett" jelzőt.

Természetesen nem méltányos csak a tájkép kizárólagosságát hangsúlyozni ebből az időszakból. „A harmónia és a szépség megfestésének művészi gondolatánál mindig visszanyúlok a természethez." – nyilatkozta a mester egy vele készült interjúban (Gerevich Éva). Anciról, a feleségéről készült szeretetteljes portrék, a párizsi iskola könnyedségét sugárzó dekoratív virágcsendéletei tartoznak a polgári otthon azon képei közé, melyek 1936-tól, házassága után készültek. Ugyanakkor művészetében búvópatakként továbbcsörgedezik a különböző izmusok világa. Elsősorban a szürrealista mozgalom hatására, már a harmincas évektől kezdve az emberi alakot képelemmé transzponáló, gyakran a szürrealizmus határán járó képeket festett, nehezen felfejthető jelenetekkel. Ebbe a sorba tartoznak a népviseletben lévő asszonyok megjelenítései. A népviseletbe öltözött nőalak kubista csendéletté való transzformációjának kísérlete Dési-Huber 1930-ban festett *Székely menyecske* című képén jelentkezett. Hincz lényegében ezt a vonulatot folytatta az amorf formákká egyszerűsített paraszt pár ábrázolásakor *(Falusi álom)*. A „csendéletiség" helyett azonban egy pontosan nem meghatározható cse-

6 Az eredeti tanulmányt közölte Tímár Árpád: Hincz Gyula tanulmánya, Dési Huber István megjegyzéseivel. Ars Hungarica, 1985/2. 233–235.

7 Kassák Lajos: Képzőművészetünk Nagybányától napjainkig. Magyar Műkiadó, Budapest, 1947. 72.

lekményen van a hangsúly. Az irracionalitás jelenlétét a képen szereplő tárgyak abszurd elhelyezése is alátámasztja. Említhetjük a negyvenes évekből sajátos műteremképeit, ahol a szereplők kikerülnek a megszokott műtermi környezetükből, de a külvilág is csak jeleiben, töredezettségében mutatkozik *(Aktok tájban)*. Ahol nem meghatározott a helyszín, a kint és bent viszonya sem tisztázott.

Párhuzamosan az Európai iskolával

Az 1945–49 közötti időszak új periódust jelent az életműben. Hincz Gyula az Európai Iskolának ugyan nem volt tagja, de művészi szemléletmódjában erősen köthető a csoport egyes tagjaihoz. Többek között Picasso, Klee, Miró művészetének hatásait ötvözve alakította ki képi világát (egy festményének jelzete szerint 1945-ben Párizsban járt), melynek alaphangulatát a kettősség határozza meg. Egyrészt a háborúban elszenvedett családi gyász eruptív kifejeződéseiként értelmezhetők művei *(Siratás)*, másrészt az újrakezdés lehetőségéből adódó felszabadultság is jellemzi ezeket a képeket. A konstruktív szellemiségű csendéletek mellett a vastag fekete kontúrokból kialakított ablakmotívumként szolgáló háló vagy rácsszerkezet *(Anci kertben)*, mint az emberi lét fenyegetettségének szimbóluma, a rács előtt található fekete kontúrral jelölt csendéleti kellékek a bilincs, lánc, kínzóeszközök asszociációját idézik fel. A békásmegyeri évek továbberősítették a „természettel való folytonos együttélést"[8], mely élmény az absztrakció mögött húzódik meg, és biztosítja a folytonosságot az előző időszakkal, ami lényegében a személyi kultusz kialakulásával szűnt meg.

Az avantgárd reneszánsza

1970-ben a XXXV. Velencei Biennálé központja az experimentális csarnok volt, ahol az egykori avantgárd mozgalmak képviselői közül a konstruktivisták műveit állították ki, mint a mai művészet előfutárait.[9] Az avantgárd európai konjunktúrájával egyidőben ezen a Biennálén Hincz is egy nagyobb kollekcióval szerepelt, köztük olyan képeket mutatott be, melyeknek a címeiben két évszámot adott meg, például: 1929–1966.

Hincz először 1926-os európai körútján ismerte meg közvetlenül az avantgárd művészi áramlatait (szürrealizmus, konstruktivizmus stb.), melyek hatása alatt kezdett dolgozni, ezáltal felhagyott későexpresszív, még az aktivista hagyományokban gyökerező művészetével. Játékosság, dinamizmus, színritmus, organikus és geometrikus formák, dekorativitás a főbb jellemzői Hincz sajátos izmusának, melyet maga találóan „amőbaizmusnak" nevezett el. Ekkor festett temperaképeivel szorosan kapcsolódott a húszas évek második felében kiteljesedő absztrakt európai irányzatokhoz *(Nyakékes nő)*. Az itt felhasznált motívumok között számos sajátja marad, melyet nonfiguratív korszakaiban újból és újból elővett (sok esetben éppen ezért nehéz a Hincz művek pontos datálása). A hatvanas években újraálmodta a húszas években elveszett, vagy éppen soha meg nem született műveit. Az ötvenes évek szürke egyformasága után újra kiszínesedett palettája, a megújuláshoz szükséges erőt a gyökerekhez való visszanyúlás adta meg számára. Ez a tevékenysége egybeesett Kassák működésével, aki szintén a hatvanas években festette régi képarchitektúrái szellemében új képeit. Éppígy elevenítette fel a kollázs műfaját-technikáját, melynek egyik első korai alkalmazása az ő nevéhez fűződik. Egyúttal szolgáltak forrásul absztrakt képeihez a harmincas években a Bauhaus szellemében készíttetett, Magyarországon szintén egyedülállónak tekinthető kísérleti színpadtervei, melyeknek kiteljesítésére életművének utolsó szakaszában került sor.

Kopócsy Anna

8 Szemlélet, belátással. (Hincz Gyula festőművész, 1955) In: Rozgonyi Iván: Párbeszéd művekkel. Interjúk. 1955-1981. MTA Művészettörténeti Kutató Csoport, Budapest, 1988. 319-323.

9 Székely András: Magyarok a XXXV. Velencei Biennálén. Beszélgetés Hincz Gyulával. Képzőművészeti Almanach 3. (Szerk.: Szabadi Judit) Corvina Kiadó, 1972. 46–49.

VÁLOGATOTT BIBLIOGRÁFIA

Kassák Lajos: Két fiatal festő. Különvélemény. Nyugat 1928. I. 5. sz. 397–398.

Beszélgetés Hincz Gyulával. Lóránt László: Paletta. Jelen Könyvkiadó, Budapest, é.n., 91–93.

Láncz Sándor: Hincz Gyula festményeiről. Művészet, IX/4. 1968. április, 34–37.

Bauer Jenő: Hincz Gyula (Mai magyar művészet). Képzőművészeti Alap Kiadóvállalata, Budapest, 1975.

Hincz-szám (Fejér Ernő, Mezei Ottó, Aradi Nóra, Schenk Lea, Theisler György és Végvári Lajos tanulmányaival). Művészet XX/3. 1979. március, 2–31.

Hincz Gyula állandó gyűjtemény (Katalógus). Vác, 1985.

Dr. Losonci Miklós: Hincz Gyula életműve. Pest Megyei Múzeumok Igazgatósága, Szentendre, 1989.

Zsákovics Ferenc: Európa művészeti Központjaiban. Budapest-Párizs-Berlin-Róma 1922-1930. Artmagazin II/2. 2004. május, 54–56.

DOKUMENTUMOK
A MAGYAR NEMZETI GALÉRIA ADATTÁRÁBAN

Hincz Gyula portré. Mű és vallomás. 1980 körül. Ltsz.: 21633/1982

Gerevich Éva magnóbeszélgetése Hincz Gyulával. 1975 március. Ltsz.: 21806/1983

Bajkay Éva magnóbeszélgetése Hincz Gyulával. 1984. VI. 8. 15. Ltsz.: 22150/1984.

Leány népviseletben – 1930-as évek
olaj, vászon – 65x50 cm

Szentendrei utca – 1930-as évek
olaj, vászon – 59x59 cm

Falusi álom – 1930-as évek
olaj, vászon – 60x60 cm

Színes fák – 1940-es évek
olaj, vászon – 55x70 cm

Aktok tájban – 1940-es évek
olaj, vászon – 64,5x70,5 cm

Békásmegyeri táj – 1946 körül
olaj, vászon – 50x59 cm

Nőalak zöld háttér előtt – 1928 körül
tempera, papír, vászon – 90x68,5 cm

Háromszög (Csendélet) – 1929
pasztell, tempera, papír, farostlemez, 97x87 cm

Kompozíció – 1929 – gouache, tempera, papír – 41,3x53,6 cm

Tengerpart – 1931
tempera, papír – 18x24,5 cm

Kollázs – 1980
akril, papír, rézlemez, vászon – 110x110 cm

Melódia – 1970-es évek
olaj, vászon – 170x110 cm

Szentendrei görbe utca – 1936
olaj, vászon – 62x78 cm

Templom – 1930-as évek
olaj, vászon – 73,5x82,5 cm

Körték asztalon – 1940-es évek
olaj, vászon – 47x59 cm

Erdélyi utcarészlet – 1942
olaj, vászon – 50x65,5 cm

Zsögödi temető – 1942
akvarell, tus, papír – 42,8x49,5 cm

Fekete csendélet – 1945–46
olaj, vászon – 49x59 cm

Életrajzi adatok

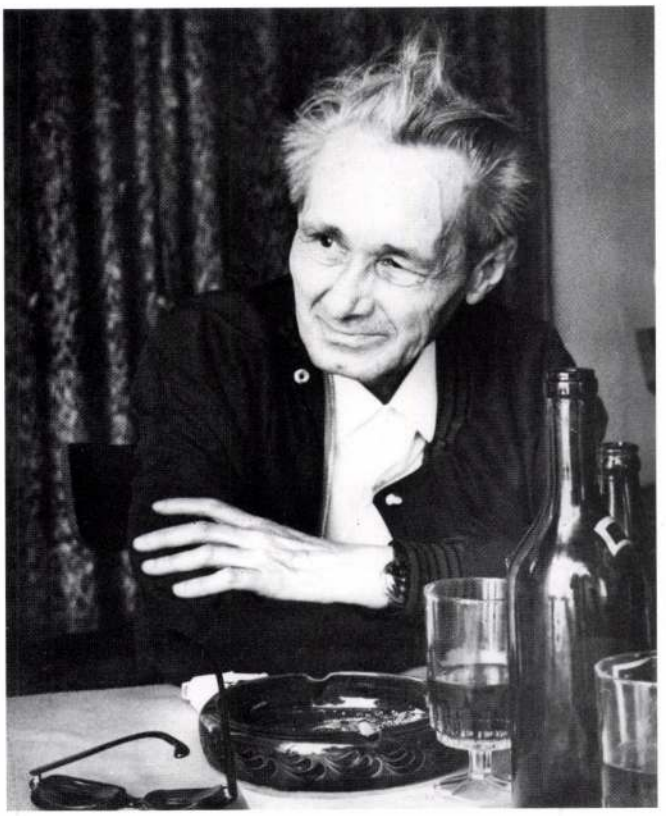

1904. május 17-én született Budapesten.

1922–1929 között a Magyar Képzőművészeti Főiskolára járt, mesterei Rudnay Gyula és Vaszary János voltak, közben Olgyai Viktor Grafikai Tanszékét is látogatta.

1926-ban Rados Jenő műkereskedő és gyűjtő révén Párizsba ment tanulmányútra. Majd svájci városok modern gyűjteményeivel ismerkedett, végül a Velencei Biennálé anyagát tekintette meg.

1928-ban az UME (Új Művészek Egyesülete) keretében állított ki a bécsi Künstlerbund Hagenben.

1928-ban rövidebb tanulmányutat tett Németországban. Scheiber Hugó révén megismerkedett Herwarth Waldennel. Kiállította műveit a Sturmban, tárlatát Moholy-Nagy László rendezte.

1929-től a KUT (Képzőművészek Új Társasága) törzstagja lett. A következő években szerepel rendszeresen az egyesület tárlatain (1929, 1930, 1934, 1936, 1938, 1942, 1943).

1929-ben megrendezte első nagyszabású kiállítását a Tamás Galériában Mattis Teutsch Jánossal és Mészáros Lászlóval közösen. A tárlaton nonfiguratív temperaképei és nagyméretű tusrajzai szerepeltek. Ebben az évben a Szinyei Merse Pál Társaság ifjúsági díját nyerte el.

1929–1932 között absztrakt színpadterveket is készített

1930-ban római ösztöndíjat kapott. A neoklasszicizmus helyett az etruszk művészet hatott munkáira.

1930-ban megnyerte többedmagával a Budapesti Hírlap pályázatát.

1930-ban a szentendrei művésztelepen, a Párizsban tartózkodó Barcsay Jenő műtermében dolgozott. Legközelebb 1935-36-ban járt kint, de már nem a telep vendégeként.

1935-ben a KUT választmányi tagja lett.

1937-ben megkapta a Szinyei Merse Pál Társaság által adományozott Zichy Mihály grafikai díjat. Ez évben az Ernst Múzeum csoportkiállításán szerepelt (többek között Farkas Istvánnal, Czóbel Bélával, Barcsay Jenővel, Egry Józseffel, Kmetty Jánossal, Márffy Ödönnel).

1938-ban balatoni ösztöndíjas volt. Szerepelt a Velencei Biennálén (1942-ben is). Megkapta Beczkói Bíró Henrik díját.

1940-ben középiskolai tanári oklevelet szerzett a Képzőművészeti Főiskolán.

1942-ben megkapta a székelyföldi ösztöndíjat.

1942-ben Szent Margit alázata című munkájával első díjat nyert.

1943-ban az egri püspökség Szent István pályázatán első díjjal jutalmazták

1947–1948 között koreai, kínai és vietnami tanulmányúton járt.

1946–1949 között a Magyar Iparművészeti Főiskola tanára

1949–1963 között a Magyar Képzőművészeti Főiskola tanára

1949-ben és 1958-ban Kossuth-díjat kapott.

1950-től rendszeres szereplője a Műcsarnokban rendezett éves Magyar Képzőművészeti Kiállításoknak

1952-ben és 1957-ben Munkácsy-díjat kapott.

1958-ban a Brüsszeli Világkiállításon szerepelt.

1958–1963 között a Magyar Iparművészeti Főiskola Igazgatója volt.

1958-tól a Velencei Biennálék (1960, 1966-1970) rendszeres kiállítója.

1964-ben érdemes művész, 1968-ban kiváló művész címmel tüntették ki. Számos murális megrendelést kapott az 1945 utáni időszakban. Többek között 1956–1959 között készültek a Fészek Klub gobelinjei, 1967-ben debreceni Agrártudományi Egyetem gobelinje.

1970-ben a Budapesti Műszaki Egyetem üvegmozaikjával nagyszabású, az absztrakció határát érintő kompozíciót készített. Az 1960-as

évektől kerámiákat, kisplasztikákat is készített. A hatvanas évtized nagy grafikus nemzedékének egyik meghatározó tagja volt, már a háború előtt is számos illusztrációt készített. Felesége halála után (1983) nem alkotott tovább.

1986. január 26-án hunyt el Budapesten.

Egyéni kiállításai

1929 Tamás Galéria (Mészáros Lászlóval, Mattis Teutsch Jánossal)
1938 Ernst Múzeum (Domanovszky Endrével, Erdey Dezsővel)
1943 Tamás Galéria Budapest (Akvarellek és rajzok)
1964 Dürer Terem
1968 Petőfi Irodalmi Múzeum (könyvillusztrációk)
1968 Galerie de Saxe, Párizs
1971 Budapesti Történeti Múzeum (Somogyi Józseffel)
1976 CSM FÉMMŰ Nagytétényi Gyára (Béke-sorozat)
1977 Csontváry Terem
1980 Vigadó Galéria
1981 Görög templom kiállítóterme, Vác
1983 Újpesti Mini Galéria
1983 Hincz Múzeum, Vác (Állandó kiállítás)
1984 Magyar Munkásmozgalmi Múzeum
2004 Magyar Nemzeti Galéria (1922–1930 közötti munkák)
2004 Kortárs Galéria, BÁV
2004 FSZEK X. Kerületi Főkönyvtára (könyvillusztrációk)

Forrás

Bajkay Éva: Hincz Gyula. Kortárs Magyar Művészeti Lexikon 2., Enciklopédia Kiadó, Budapest, 2000.
Magyar Tudományos Akadémia Művészettörténeti Kutatóintézet, Lexikongyűjtemény
Kérdőív Hincz Gyulához. Magyar Nemzeti Galéria, Adattár, Ltsz.: 19390/1976

Műtárgylista

1. *Piéta – 1925* – rézkarc, papír – 29x35,2 cm – j.j.l.: Hincz Gyula 925 – Magyar Nemzeti Galéria, Ltsz.: 1927-1854
2. *Temetés – 1925* – rézkarc, papír – 19,5x20,5 cm – j.j.l.: Hincz Gyula 925 – Magyar Nemzeti Galéria, Ltsz.: 1927-1858
3. *Önarckép – 1926* – tus, papír – 32,2x27 cm – j.j.l.: Hincz Gyula 926 – Magyar Képzőművészeti Egyetem, Ltsz.: 1946/100
4. *Zene – 1926* – színes tus, papír, 26,5x38,6 cm, j.j.l.: Hincz 1926 – Magyar Nemzeti Galéria, Ltsz.: F.2004.23
5. *Esti fények – 1926* – rézkarc, papír – 23,8x19,9 cm – j.j.l.: Hincz Gy. 926 – Magyar Nemzeti Galéria, Ltsz.: G.79.94
6. *Expresszív táj – 1926* – rézkarc, papír – 33,2x49,8 cm – j.j.l.: Hincz Gyula 926, j.b.l.: Inartia – Magyar Képzőművészeti Egyetem, Ltsz.: 1663
7. *Férfi fej – 1926* – rézkarc, papír – 25,8x18,6 cm – j.j.l.: Hincz Gyula 926 – Magyar Nemzeti Galéria, Ltsz.: G.79.98
8. *Kompozíció – 1926* – hidegtű, papír – 18x26,4 cm – j.j.l.: Hincz – Magyar Nemzeti Galéria, Ltsz.: G.67.89
9. *Kubista akt – 1926* – rézkarc, papír – 29,5x35 cm – j.b.l. és j.j.l.: Hincz 26 – Magyar Nemzeti Galéria, Ltsz.: G.67.88
10. *Női portré – 1926* – rézkarc, papír – 23,3x17,3 cm – j.j.l.: Hincz 926 – Magyar Nemzeti Galéria, Ltsz.: G.79.97
11. *Tájkép – 1926* – rézkarc, papír – 29,4x35,5 cm – j.j.l.: Hincz Gyula 926 – Magyar Nemzeti Galéria, Ltsz.: 1927-1855
12. *Ugró ló – 1926* – rézkarc, papír – 23,7x33,8 cm – j.j.l.: Hincz Gyula 926, j.b.l.: Ugró ló – Magyar Nemzeti Galéria, Ltsz.: 1927-1852
13. *Vágy – 1926* – rézkarc, papír – 29,7x33,1 cm – j.j.l.: Hincz Gy. 926, j.b.l.: Vágy – Magyar Nemzeti Galéria, Ltsz.: G.79.96
14. *Külváros – 1927* – színes tus, papír – 24,2x32,8 cm – j.j.l.: Hincz 927 – Magántulajdon
15. *Nyakékes nő (Tánc) – 1927* – tempera, papír, farostlemez – 118x117 cm – j.j.l.: Hincz 927 – Hincz Gyűjtemény, Tragor Ignác Múzeum, Vác, Ltsz.: H.110.1.
16. *Csendélet fekete vázával – 1928* – tus, papír – 100x115 cm – j.j.l.: Hincz 28 – Magántulajdon
17. *Gyár – 1928* – tus, papír – 98x73 cm – j.j.l.: Hincz 28 – Magántulajdon
18. *Kompozíció – 1928* – tempera, papír – 96x96 cm – j.j.f.: Hincz 28 – Magántulajdon
19. *Régi világ-Új világ – 1928* – tus, papír – 88x106 cm – j.j.l.: Hincz 28 – Hincz Gyűjtemény, Tragor Ignác Múzeum, Vác, Ltsz.: H.111.1.
20. *Nőalak zöld háttér előtt – 1928 körül* – tempera, papír, vászon – 90x68,5 cm – j.n. – Magántulajdon
21. *Ölelkezők – 1928 körül* – akvarell, tempera, papír –

57,8x42,2 cm – j.n. – Magyar Nemzeti Galéria, Ltsz.: F. 2004.22

22. *Akt háromnegyed alakban (Hátoldalon két stilizált alak) – 1929* – olaj, vászon – 100x79 cm – j.n. – Hincz Gyűjtemény, Tragor Ignác Múzeum, Vác, Ltsz.: 92.241.1.
23. *Csendélet – 1929* – vegyes technika, papír – 52x66 cm – j.j.l.: Hincz Gy. 29 – Magántulajdon
24. *Fekete figura – 1929* – kréta, papír – 110x68,5 cm – j.j.l.: Hincz 29 – Magántulajdon
25. *Háromszög (Csendélet)* – 1929 – pasztell, tempera, papír, farostlemez – 97x87 cm – j.n. – Hincz Gyűjtemény, Tragor Ignác Múzeum, Vác, Ltsz.: H.116.1.
26. *Kompozíció – 1929* – gouache, tempera, papír – 41,3x53,6 cm – j.j.l.: Hincz 929. – Magyar Nemzeti Galéria, Ltsz.: 1933-2418
27. *Kompozíció IV. – 1929* – tempera, papír – 39x54 cm – j.j.l.: Hincz 29 – Magántulajdon
28. *Önarckép – 1929* – tempera, papír – 53x43 cm – j.j.f.: Hincz Gyula 929 – Hincz Gyűjtemény, Tragor Ignác Múzeum, Vác, Ltsz.: H.112.1.
29. *Csendélet hangszerrel – 1929 körül* – pasztell, papír, farostlemez – 99x68 cm – j.n. – Hincz Gyűjtemény, Tragor Ignác Múzeum, Vác, Ltsz.: H.115.1.
30. *Absztrakt csendélet – 1929 körül* – rézkarc, papír – 25x34,8 cm – j.j.l.: Hincz Gy. – Magyar Képzőművészeti Egyetem, Ltsz.: 234
31. *Ezüsttestű nő* – 1930 körül – ceruza, tempera, ezüstfesték, papír – 52,8x36 cm – j.b.l.: Hincz – Magántulajdon
32. *Gladiátor – 1930 körül* – tempera, papír – 43x32,2 cm – j.b.f.: Római jegyzet, Hincz – Magyar Nemzeti Galéria, Ltsz.: F. 2004.24
33. *Római jegyzet – 1930 körül* – tempera, papír – 67x45 cm – j.j.f.: Etruszk vízhordó, Római jegyzet, Hincz – Hincz Gyűjtemény, Tragor Ignác Múzeum, Vác, Ltsz.: H.114.1.
34. *Tengerpart – 1931* – tempera, papír – 18x24,5 cm – j.b.l.: Hincz 31 – Kieselbach Gyűjtemény
35. *Akt – 1932* – tempera, papír – 45,9x59 cm – j.j.f.: Hincz Gyula – Magyar Nemzeti Galéria, Ltsz.: 1933-2419
36. *Balatoni táj (Hátoldalon erdélyi kertrészlet) – 1930-as évek közepe* – olaj, vászon – 59x69 cm – j.n. – Hincz Gyűjtemény, Tragor Ignác Múzeum, Vác, Ltsz.: 92.242.1.
37. *Kancsós csendélet – 1936* – olaj, vászon – 98x62 cm – j.b.l.: Hincz 936 – Magántulajdon
38. *Szentendrei görbe utca – 1936* – olaj, vászon – 62x78 cm – j.j.l.: Hincz 36 – Ferenczy Múzeum, Szentendre, Ltsz.: 76.48.
39. *Csendélet székkel, kancsóval – 1938 körül* – olaj, vászon – 67x79 cm – j.n. – Hincz Gyűjtemény, Tragor Ignác Múzeum, Vác, Ltsz.: 92.125.1.
40. *Anci portréja – 1930-as évek* – olaj, vászon – 80x70,5 cm – j.b.l.: Hincz – Hincz Gyűjtemény, Tragor Ignác Múzeum, Vác, Ltsz.: H.23.1.
41. *Csendélet – 1930-as évek* – olaj, vászon – 105x80 cm – j.n. – Hincz Gyűjtemény, Tragor Ignác Múzeum, Vác, Ltsz.: 92.56.1.
42. *Falusi álom – 1930-as évek* – olaj, vászon – 60x60 cm – j.n. – Hincz Gyűjtemény, Tragor Ignác Múzeum, Vác, Ltsz.: 92.320.1.
43. *Leány népviseletben (Hátoldalon kompozíció) – 1930-as évek* – olaj, vászon – 65x50 cm – j.n. – Hincz Gyűjtemény, Tragor Ignác Múzeum, Vác, Ltsz.: 92.129.1.
44. *Lebegő formák – 1930-as évek* – olaj, vászon – 99x72 cm – j.n. – Hincz Gyűjtemény, Tragor Ignác Múzeum, Vác, Ltsz.: 92.315.1.
45. *Szentendrei utca – 1930-as évek* – olaj, vászon – 59x59 cm – j.n. – Hincz Gyűjtemény, Tragor Ignác Múzeum, Vác, Ltsz.: 92.254.1.
46. *Táj figurával – 1930-as évek* – olaj, vászon – 60x60 cm – j.n. – Hincz Gyűjtemény, Tragor Ignác Múzeum, Vác, Ltsz.: 92.157.1.
47. *Templom – 1930-as évek* – olaj, vászon – 73,5x82,5 cm – j.j.l.: Hincz – Hincz Gyűjtemény, Tragor Ignác Múzeum, Vác, Ltsz.: 92.309.1.
48. *Erdélyi táj – 1942* – olaj, vászon – 100x120 cm – j.b.l.: Hincz – Hincz Gyűjtemény, Tragor Ignác Múzeum, Vác, Ltsz.: 92.219.1.
49. *Erdélyi utcarészlet – 1942* – olaj, vászon – 50x65,5 cm – j.j.l.: Hincz 42 – Magántulajdon
50. *Csíkszentdomokos – 1942* – akvarell, papír – 32,7x43,5 cm – j.b.l.: Hincz 42 – Magyar Nemzeti Galéria, Ltsz.: FK 6639
51. *Zsögödi temető – 1942* – akvarell, tus, papír – 42,8x49,5 cm – j.j.l.: Hincz – Magyar Nemzeti Galéria, Ltsz.: FK 6330
52. *Anci a kertben – 1944–46* – olaj, karton – 47x36 cm – j.n. – Hincz Gyűjtemény, Tragor Ignác Múzeum, Vác, Ltsz.: H.24.1.
53. *Integető – 1944–46* – olaj, vászon – 49x60 cm – j.n. – Hincz Gyűjtemény, Tragor Ignác Múzeum, Vác, Ltsz.: H.28.1.
54. *Piroskalapos fej – 1945* – olaj, vászon -70x65 cm – j.n. – Magántulajdon
55. *Virágba hajt az élet – 1945* – olaj, vászon – 80,5x30,5 cm – j.n. – Hincz Gyűjtemény, Tragor Ignác Múzeum, Vác, Ltsz.: H.54.5.
56. *Fekete csendélet – 1945–46* – olaj, vászon – 49x59 cm – j.n. – Hincz Gyűjtemény, Tragor Ignác Múzeum, Vác, Ltsz.: H.25.1.
57. *Kompozíció (Csendélet) – 1946* – olaj, vászon – 105x130,5 cm – j.n. – Hincz Gyűjtemény, Tragor Ignác Múzeum, Vác, Ltsz.: 92.61.1.
58. *Siratás – 1946* – olaj, vászon – 124x80 cm – j.n. – Hincz Gyűjtemény, Tragor Ignác Múzeum, Vác, Ltsz.: 92.57.1.
59. *Békásmegyeri táj – 1946 körül* – olaj, vászon – 50x59 cm – j.n. – Hincz Gyűjtemény, Tragor Ignác Múzeum, Vác, Ltsz.: 92.155.1.
60. *Csendélet – 1946 körül* – olaj, vászon – 79x98 cm – j.n. –

Hincz Gyűjtemény, Tragor Ignác Múzeum, Vác, Ltsz.: 92.119.1.

61. *Csendélet (Békásmegyer) – 1946 körül* – olaj, vászon – 75x114 cm – j.n. – Hincz Gyűjtemény, Tragor Ignác Múzeum, Vác, Ltsz.: 92.59.1.
62. *Organikus csendélet – 1946 körül* – olaj, vászon – 72,5x98 cm – j.n. – Hincz Gyűjtemény, Tragor Ignác Múzeum, Vác, Ltsz.: H.114.1.
63. *Anci gereblyézik Békásmegyeren – 1946–47* – olaj, vászon – 55,5x60,5 cm – j.n. – Hincz Gyűjtemény, Tragor Ignác Múzeum, Vác, Ltsz.: H.22.1.
64. *Aktok tájban – 1940-es évek* – olaj, vászon – 64,5x70,5 cm – j.n. – Hincz Gyűjtemény, Tragor Ignác Múzeum, Vác, Ltsz.: 92.239.1.
65. *Anci – 1940-es évek* – szén, papír – 59x42 cm – j.n. – Hincz Gyűjtemény, Tragor Ignác Múzeum, Vác, Ltsz.: H.26.1.
66. *Anci kalappal – 1940-es évek* – tempera, olaj, falemez – 65x45 cm – j.n. – Magántulajdon
67. *Csendélet zöld asztalon – 1940-es évek* – olaj, vászon – 40x50 cm – j.n. – Hincz Gyűjtemény, Tragor Ignác Múzeum, Vác, Ltsz.: 92.352.1.
68. *Figura tájban – 1940-es évek* – olaj, vászon – 80x65 cm – j.n. – Hincz Gyűjtemény, Tragor Ignác Múzeum, Vác, Ltsz.: 457.
69. *Görögdinnyés csendélet – 1940-es évek* – olaj, vászon – 90x75 cm – j.n. – Magántulajdon
70. *Körték asztalon – 1940-es évek* – olaj, vászon – 47x59 cm – j.n. – Hincz Gyűjtemény, Tragor Ignác Múzeum, Vác, Ltsz.: 92.351.1.

A kiállítás anyagát válogatta, rendezte és a katalógus szerkesztésében közreműködött:
Haas János, Iványi Bianca, Kopócsy Anna, Zsákovics Ferenc
Munkatársak: Kondász Beatrix, Mayer Róbert, Zólyomi Zsolt
Fotók: Mester Tibor, Bánáti Balázs (Szentendrei görbe utca)
Grafikai tervezés: Székelyhidi Ilona – GRAF-ICA Bt.
Nyomdai kivitelezés: Porszinter Nyomda, Budapest

Köszönetet mondunk Vác Város Önkormányzatának,
a váci Tragor Ignác Múzeumnak,
Bárdosi Józsefnek és munkatársainak,
hogy a Hincz Gyűjtemény műveit a kiállításra kölcsönözték.

Köszönjük az alábbi közgyűjtemények segítségét:
Magyar Nemzeti Galéria – Budapest,
Magyar Képzőművészeti Egyetem – Budapest,
Pest Megyei Múzeumok Igazgatósága, Ferenczy Múzeum – Szentendre.

Megköszönjük Hincz Jenőnek, valamint a magángyűjtőknek,
hogy a művek kölcsönzésével a kiállítás megrendezését lehetővé tették.

A kiállított művek és a katalógus megtekinthető az interneten is:
www. haasgaleria.hu

A kiállítás a Budapesti Őszi Fesztivál,
valamint a Magyar Festészet Napja rendezvénye.

ISSN 1588-8819

Raiffeisen BANK
Köszönetet mondunk a Raiffeisen Bank Rt.-nek
a katalógus megjelentetéséhez nyújtott támogatásáért.

HILLTOP
A Galéria kiállításait
a Hilltop Neszmély Rt. támogatja
Best Cellar boraival

71. *Mi ketten – 1940-es évek* – olaj, vászon – 60,5x80 cm – j.n. – Hincz Gyűjtemény, Tragor Ignác Múzeum, Vác, Ltsz.: H.29.1.
72. *Műteremben – 1940-es évek* – olaj, vászon – 95x55 cm – j.n. – Magántulajdon
73. *Organikus kompozíció – 1940-es évek* – olaj, vászon – 48x38 cm – j.j.f.: Hincz – Magántulajdon
74. *Sárgakalapos fej – 1940-es évek* – olaj, vászon – 75x60 cm – j.n. – Magántulajdon
75. *Színes fák – 1940-es évek* – olaj, vászon – 55x70 cm – j.n. – Magántulajdon
76. *Virágcsokor – 1940-es évek* – olaj, vászon – 55x45 cm – j.n. – Magántulajdon
77. *Zöld erdő alakkal – 1940-es évek* – olaj, vászon – j.n. – 35x55 cm – Magántulajdon
78. *Asztali csendélet – 1960-as évek* – olaj, vászon – 40x50 cm – j.j.l.: Hincz – Magántulajdon
79. *Kék-fekete figura – 1960-as évek* – olaj, vászon – 120x75 cm – j.n. – Magántulajdon
80. *Öreg parasztasszony – 1960-as évek* – olaj, vászon – 150x70 cm – j.n. – Magántulajdon
81. *Kék-piros – 1970* – akril, vászon – 50x50 cm – j.b.f.: Békét a világnak! – Hincz Gyűjtemény, Tragor Ignác Múzeum, Vác, Ltsz.: H.13.5.
82. *Kergető – 1931/1972* – tempera, papír – 47,5x64 cm – j.b.l.: Hincz 72 – Hincz Gyűjtemény, Tragor Ignác Múzeum, Vác, Ltsz.: H.102.1.
83. *Lovasok – 1979* – rézkarc, papír – 35x46 cm – j.j.l. a lemezen: 1926-1979 – Magántulajdon
84. *Kék alakok – 1970-es évek* – olaj, vászon – 130x105 cm – j.n. – Magántulajdon
85. *Melódia – 1970-es évek* – olaj, vászon – 170x110 cm – j.n. – Magántulajdon
86. *2000-ben – 1970-es évek* – rézkarc, papír – 29x20 cm – j.j.l. a lemezen: 2000, j.j.l.: Hincz Gy., j.b.l.: 2000-ben – Magántulajdon
87. *Metropolis – 1970-es évek* – rézkarc, papír – 38,5x29,5 cm – j.j.f. a lemezen: 19252627 – Magántulajdon
88. *Tengeralatti hegedű – 1970-es évek* – rézkarc, papír – 33x24 cm – j.b.l. a lemezen: Tengeralatti hegedű 1929, j.j.l.: Hincz Gy. – Magántulajdon
89. *Kollázs – 1980* – akril, papír, rézlemez, vászon – 110x110 cm – j.n. – Hincz Gyűjtemény, Tragor Ignác Múzeum, Vác, Ltsz.: 91.52.147.
90. *Vörös kompozíció – 1980* – akril, papír, vászon – 110x110 cm – j.n. – Hincz Gyűjtemény, Tragor Ignác Múzeum, Vác, Ltsz.: 92.66.1.

Borító 1. oldalán:
Nyakékes nő (Tánc) – 1927 – tempera, papír, farostlemez 118x117 cm

Borító 4. oldalán:
Siratás – 1946 – olaj, vászon – 124x80 cm

Csendélet – 1946 körül – olaj, vászon – 79x98 cm

Kompozíció (Csendélet) – 1946 – olaj, vászon – 105x130,5 cm

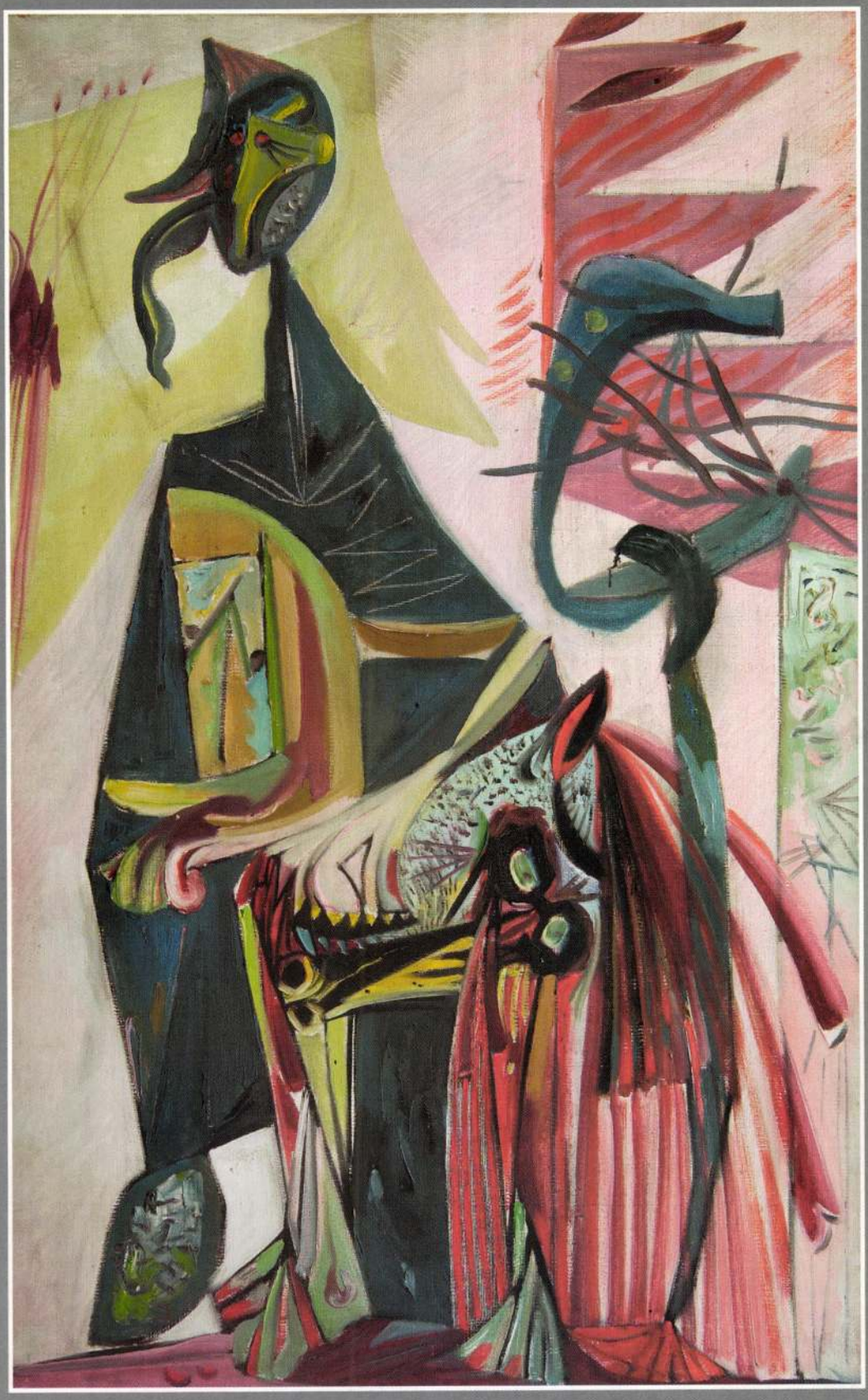

HAAS GALÉRIA

GALÉRIA ÉS KIÁLLÍTÓTEREM

1055 Budapest, Falk Miksa u. 13. magasföldszint 2. • Telefon/Fax: 302-5337 Mobil: 06-20-983-7246
E-mail: haasgaleria@mail.tvnet.hu • Internet: www.haasgaleria.hu

H–1055 Budapest, Falk Miksa Str. 13., ground-floor 2. • Phone/Fax: (36-1) 302-5337 Mobile: (36-20) 983-7246
E-mail: haasgaleria@mail.tvnet.hu • Website: www.haasgaleria.hu

HINCZ GYULA KIÁLLÍTÁSA
Vigadó Galéria

Nyughatatlan, minden új lehetőség iránt érdeklődő szellem, teljességigény, páratlan technikai-technológiai felkészültség, stilisztikai érzék — ha a Hincz Gyula egész életművét átfogó kiállítást szemléljük, a fenti fogalmak mellé nyilván újab-

bat és újabbat illeszthetnénk, s talán ezek is kevésnek bizonyulnának a művész jellemzésére. A pályát a húszas évek második felében, Rudnay majd Vaszary tanítványaként kezdő Hincz Gyula művészetére ugyanis minden meghatározás érvényes egy kissé, végső soron azonban egy sem: a kísérletező kedv, a megismerés vágya szinte azonos értéket teremtett a festészet, a könyvilluszt-ráció, vagy éppen a szobrászat, az alkalmazott művészetek területén.

A hetvenhat éves művész munkásságából persze csak ízelítőt adhat a tárlat: az előtérben elhelyezett könyvekkel jelezheti az illusztrátor teljesítményét; az emeleti termek festményeivel, a gobelinekkel, üvegablaktervekkel, kerámiákkal győzi meg a látogatót arról, hogy bár Hincz egyaránt tanult a konstruktivistáktól, expresszionistáktól — s egyáltalán, a század szinte minden avantgard irányzatából merített —, a monumentális iránti igénye, műveinek dekoratív hatása mégis sajátos egységgé változtatja az életművet. Hogy pedig a színes, kavargó formákat vászonra vető látomások, a műfaji gazdagságban jelentkező teljességigény mögött egy

másféle, belső totalitás vágya is rejtőzik, jó néhány mű bizonyítja: például a *Tér* finom zöldes árnyalatait összefogó képszerkezet, vagy a *Hancsuani festőnő* érzékenyen mintázott szoborportréja. *(Képeinken: Két kompozíció)*

P. Szabó Ernő

szőnyeget; egy érdekes egyiptomi-kopt-szövettöredéket; francia bútorokat a XVIII. századból; japán irónt és kínai jade-faragványt; reneszánsz és barokk, magyar és délnémet ötvöstárgyakat, órákat, szelencéket; francia és német elefántcsontfaragásokat; bécsi porcelánokat a császári manufaktúra fénykorából. A legjelentősebb azonban az üveggyűjtemény. Szilézia, Csehország, Szászország, Ausztria hajdani üvegfúvó- és csiszoló mestereinek, festőinek pompás darabjai sorakoznak a vitrinekben, áttekintést nyújtva az európai üvegművesség fejlődéséről az 1700-as évektől a XIX. század végéig. A Papolczy-házaspár hagyományozása nem csupán muzeológiai szenzáció, hanem szép és követendő — bár egyre nehezebben követhető — emberi magatartás példája is. *(Képünk nincs, a kiállítás rendezője ugyanis — általunk ismeretlen okokból — nem engedte lapunk munkatársát fényképezni...)*

Petneki Áron

SZIKORA TAMÁS KÉPEI
Stúdió Galéria

Az utóbbi évtizedekben az európai festészetben nagyon elterjedt a papír és a periferiális anyagok használata. Az ilyen technikával dolgozó alkotók többségükben a festészet határeseteit kutatják. Szikora Tamás első budapesti bemutatkozásán is olyan munkákat láthatunk, amelyek a hagyományos festészettől eltérő, idegen anyagokkal készültek, de megmaradtak a táblakép „keretein" belül. Ez a kiállítás egy következetesen végigjárt alkotói pálya eredménye, hiszen Szikora komoly szakmai felkészültség alapján a realista és figuratív festészettől jutott el az önkifejezésének ezen lehetőségeihez.

Szikora a hetvenes évek harmincas generációjának tagjaként sajátos jelképrendszer kialakítására törekszik: belső, expresszív közlésigé-

HINCZ GYULA ADOMÁNYA
Vác, Görög templom

A tervek szerint jövőre, 1982 októberében nyitják meg Vácott az állandó Hincz-gyűjteményt, az egykori könyvtárban. Ez idáig 140 alkotást ajándékozott Hincz Gyula Vác városának: kollázsokat, festményeket, szobrokat, kerámiákat, rézkarcokat, filctollrajzokat, terrakottát, bronzot, samottszobrot, szénrajzot, linót, akvarellt, pasztellt. Ebből is érzékelhető, milyen széles technikáinak skálája. Szelleme hasonlóan gazdag és termékeny, akárcsak formakészsége és maradandóan friss fantáziája. Ezzel a képességgel Hincz Gyula azok közé tartozik, akik ma is forrásokra bukkannak, így segítve a képzőművészet energiaválságán.

Hincz gyakran idézi Vaszary János mondását a 30-as évek elejéről: „Nyissátok ki az ablakokat, eresszétek be a friss levegőt." A friss levegő modern festői törekvések megismerését jelentette mind Vaszary, mind Hincz számára. Alkalmazásukat, továbbalakításukat is. Hincz Gyula minden képe, rajza nyitány, de a nyitottságon belül is zárt rendszer: mű. Virtuozitása játékos, de elmélyült is. Bármennyire más-más a Hincz-művek formai rendszere, e változatosság

»

összefügg egymással.

ának. Vác, Görög templom

3-4.

nének megjosolni, hogy Szabó Erzsébet nemes anyagú tárgyai sok érdeklődőt vonzanak a szegedi ünnepi játékok idején. ***(Képünkön több rétegben díszített, színes váza)***

Pellionisz Valéria

DECSI ILONA GRAFIKÁI
Hatvani Galéria

Decsi Ilona — Almásy Aladárral, Balla Margittal, Banga Ferenccel, Kéri Imrével, Szemethy Imrével együtt — azok közé a fiatalok közé tartozik, akik kiállításjáró tapasztalataim szerint a kortárs grafika magját alkotják. Tanítómesterei a késő reneszánsz németalföldi vizionárius művészei — de ez a múlthoz fordulás a grafikában ma szinte természetesnek tűnik. Nehezen képzelhetnénk el

arra, hogy a modellek nem mind lépenymintak; eltekintve a kisebb negatív formáktól, egy westheimi tányért kiemel, amely ábrázolásában szorosan összefügg az ajándékképenyek képeivel és így mint ajándéktárgy fogható fel.[7] Már igen korán hangoztatták a kutatók a pannóniai lépenymintákat szoros kapcsolatát a gallai medaillonlisza keramiával.[8] Alföldi cikkében is lépten nyomon hivatkozik ilyen összefüggésekre. Újabban Brigetioban, egy másik fazekastelepen egy veress lépenymintához való pecsételő korong (patrix) került elő, kétségtelenül nemcsak a minta, de a veres is galliai eredetű.[9] Ugyanígy állunk egy másik negatívminta csoporttal. Brigetióban a kurucdombi fazekas telepről ismertet Alföldi egy modellt.[10] Ugró kutyát látunk a mintán és mint jelenező térkitöltő díszt: alatta hosszú fűt látszik. Hivatkozik egy hasonló darabra az aquincumi Pacatus műhelyéből egy ugró szarvassal.[11] Az aquincumi mintáról megállapítható, hogy a lépenyminta a kisebb edényeken is megtalálható. Ezek a példák is mutatják, hogy a lépenyminták szoros kapcsolatban állnak a gallo-germán területek hasonló mintáival.

[3] Römisch-Germanisches Korrespondenzblatt 9, 1916, 17 skk.

[4] *W. Schmid*, Jahrb. f. Altertumsk. 7, 1913—18, 181.

[5] Arch. Ért. U. f. 38, 1918—19, 1 skk.

[6] Laurae Aquincenses I. (Diss. Pann. II 10). 1938, 312 skk.

[7] *A. Alföldi*, id. h. 313 sk, 317, 60 t., 1—1a, 1 k.

[8] *W. Kubitschek*, Jahrb. f. Altertumsk. 5, 1911, 169; *Alföldi A.*, Arch. Ért. U. f. 38, 1918—19, 3.

[9] *Alföldi A.*, Folia Archaeologica 5, 1944, 66, 1 t., 1.

[10] Laur. Aquinc. I., 322 sk, 71 t., 4. Paulovics István 1934-ben végzett ásatásaiból származik.

[11] *Kuzsinszky B.*, Bp. Rég. 11, 1932, 220, 231 k.; *A. Alföldi*, id. h. 71 t., 6.

Hincz Gyula

Hincz Gyula: Galambot rajzoló nőalak, 1958 (Mihályfi Ernő hagyatékából, a salgótarjáni Nógrádi Sándor Múzeum tulajdona)

Magyar

örgy rajza

különféle hivatalokba megyünk.

— Épp oda szánom őket, ilyen „üveggyöngyök" nélkül egy lépést sem juthatnánk előre. Kapacitásunkat ötven százalékban ilyen ajándéktárgyakra állítottuk át, hogy megtermelhessük és eladhassuk a másik ötven százalékot.

A tanácsépület bejáratánál a portás elébük lépett.

Meglepő félfogadás! — Fel-

Hincz Gyula

Hincz Gyula: Béke

mellett kellett volna állniok. Történelmük tárgyilagos vizsgálata kétségtelenül ehhez a következtetéshez vezet — mint ahogy a történelem vakmerő és elfogult meghamisításának sikerült elsötétítenie a nemzedékek ítélőképességét, amikor mesterségesen táplálta az örök ellenségeskedés és gyűlölködés hagyományát. Én is — szüleim és őseim óta — hittem ebben a hagyományban. Uralkodott rajtam mindaddig, amíg első ízben sikerült kiszöknöm a kezdetleges nevelés kereteiből, amelynek alapja a szerencsétlen előítéletek öröksége volt (...) A sötétség szétszóródott és a gyűlölet elolvadt, mint a hó a napon. Leküzdhetetlen vágy támadt bennem, hogy az emberek és népek, különösen a szomszéd népek közötti egyetértésért és jó együtt-

Váratlan vendég toppant be a Hazafias Népfront *Párbeszéd a kultúráról* című vitájára: Nyikita *Mihalkov* rendező, az *Etűdök gépzongorára*, a *Perpatvar* és más, Magyarországon is jól ismert filmek alkotója. A vitát egyébként a Szovjetunió mai kulturális életéről Ivan *Bagyul*, a nagykövetség tanácsosa és *Jovánovics* Miklós, a Magvető Kiadó igazgatója vezette. Nyikita Mihalkov — aki Rómában forgat filmet Marcello *Mastroiannival* — hazautaztában töltött rövid időt Budapesten. A népfront-

Nők a pult mögött

A csehszlov

Hincz Gyula

Népszava 198

Hincz Gyula **ÁPRILISI KÖSZÖNTŐ**

madzag vége a gyertyához volt kötve. Ha a gyertya eldől, a lányoknak menekülniök kell, így volt megbeszélve. De a madzag szerencsére nem jelzett veszélyt, hát maradhattak a helyükön. Rózsit, a legidősebb testvért nyugtatták, aki folyton föl akart rohanni, hogy megnézze, nincs-e valami baj a kisfiával. A férjét kivitték a frontra, s ő hazaköltözött a szüleihez.

A nagypapa több okból

lábbal, a tűzhely alatti akác-hasábokkal, s cipőtisztító dobozzal, gonoszul ment, csak ment előre, forgatta a csö-

Oláh János

Katonák